

K. N. Lada
Sotopirai Diapirai

12/26
15

20

85
H. N. Loider
Solopina diaspibai

TZAK

MEI
QAC

MAFARA LA-
P. N.

QAC: 100 000, 020 8-10 2 000

POL

08 C

170

Κ. Ν. ΣΑΘΑ

ΕΣΤΟΡΙΚΑΙ ΔΙΑΤΡΙΒΑΙ.

B
17. 1. 1870
Α'. ΕΝΕΡΓΕΙΑΙ

ΠΡΟΤΩΝ ΤΗΣ ΜΕΛΙΤΗΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ.

Β'. ΑΛΒΕΡΟΝΗ

ΧΕΔΙΟΝ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΚΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.

Γ'. Η ΑΛΗΠΑΣΙΑΣ

ΤΟΥ ΤΟΥΡΚΑΔΒΑΝΟΥ ΧΑΤΖΗ ΣΕΧΡΕΤΗ.

20

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΥΠΟΓΡΑΦ. ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΑΝΔΡ. ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

Ὁδὸς Ἑρμοῦ, Ἀριθ. 291.

1870.

1870-1-23-6

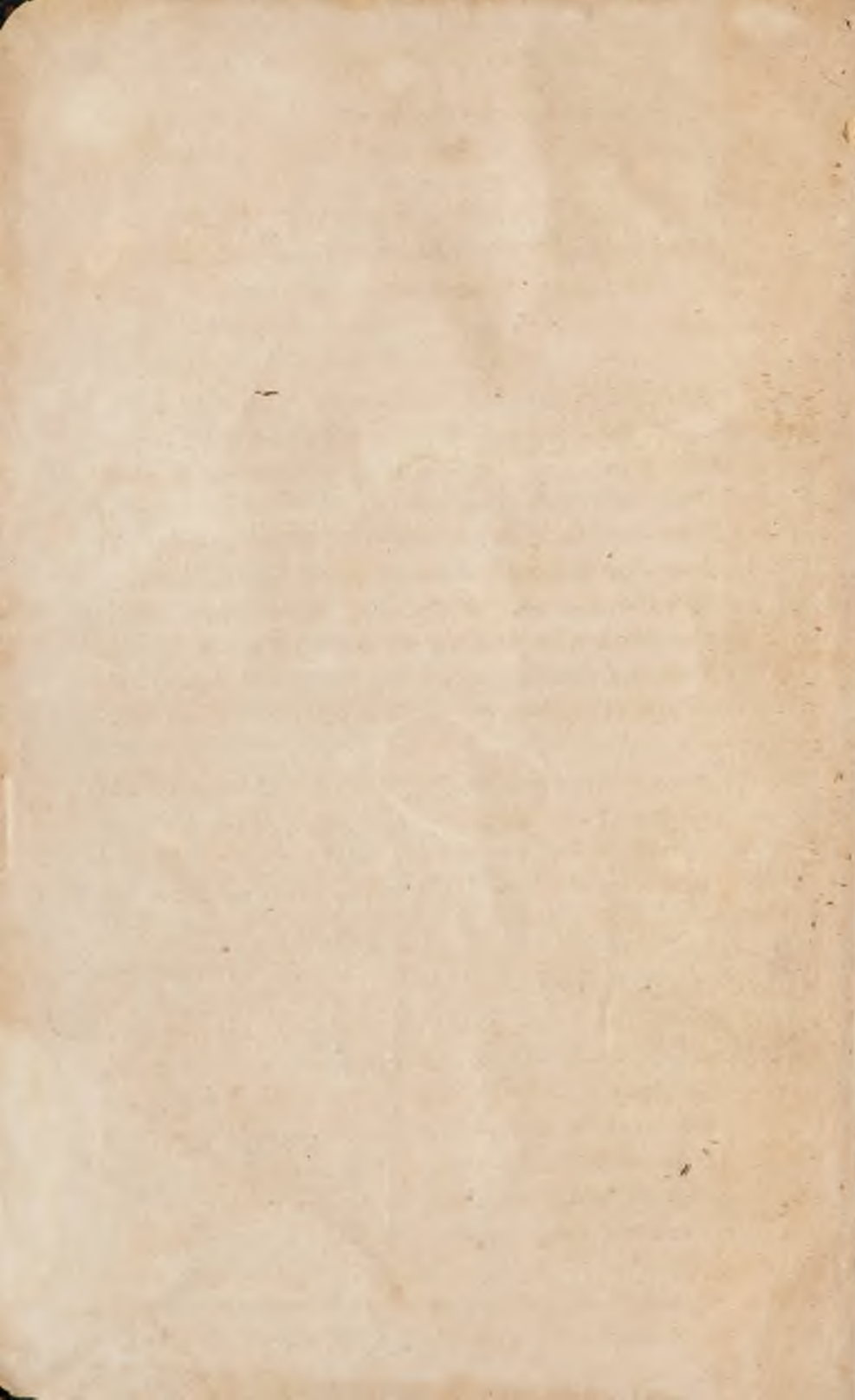
Τῷ σεβαστῷ φίλῳ Κυρίῳ Α. Ζ. Μάμουκα.

Μεταξὺ τῶν παρὰ σοὶ ἀποτεθησασκευμένων πολλῶν καὶ πολυτίμων τῆς πατρίου ἱστορίας ἐγγράφων εὐρίσκονται καὶ ἀφορῶντα τὰς ἀποκρύφους ἐνεργείας τοῦ Μελιταίου Γάβριελος πρὸς ἐκθίαν τῶν τότε τὸν καλὸν ἀγωνιζομένῳ ἀγῶνα εἰς παραχώρησιν ἐλληνικῆς τινας γωνίας, ἵνα οὕτω καὶ πάλιν ἀναστηλῶθῃ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἡ σημαία ἐκείνη, ἥτις καὶ ἐπὶ τῆς Ῥόδου καὶ ἐπὶ τῆς Μελίτης, ἐπὶ πεντακόσια περίπου ἔτη περυγίσασα, ὑπῆρξεν ὄντως ὁ τῆς χριστιανωσύνης προμαχῶν, καὶ τὸ φόβητρον τῶν Μουσουλμάνων. Τὰ ὑπὸ τῆς ὑμετέρας καλοκἀγάθου προθυμίας χορηγηθέντα μοι ἐγγράφα ἀναγκαῖον ἔκρινα ἵνα διασαφίσω, λεπτομερῶς ἐκτιθεὶς τὰ τότε λαβόντα χώραν, μεγάλης μὲν σπουδαιότητος, πλὴν ὀλίγοις τῶν ἡμετέρων γνωστὰ, γεγονότα.

Ἦδη δ' ἐκδίδων τὴν διατριβὴν ταύτην μετ' ἄλλων δύο εὐγνωμόνως προσφωνῶ πρὸς σέ, ὅστις ἐν καιρῷ συντελέσας εἰς παντοειδῇ ἐνθάρρυνσιν τῶν περὶ τὴν πατρίον ἱστορίαν ἐρευνῶν μου, ἐξακολουθεῖς τιμῶν με διὰ τῆς φιλίας σου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Ἀπριλίου 1870.

Κ. ΣΑΘΑΣ.

Α'.

Διπλωματικά ἐνέργειαι τοῦ Τάγματος τῶν Μελιταίων Ἱπποτῶν μετὰ τῆς Ἑλλη- νικῆς Ἐπαναστάσεως.

Διὰ τὴν συνταχθῆ ἀκριβῆς καὶ ἀμερόληπτος ἱστορία τῆς ἐν ἔτει 1821 Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως δύο καθ' ἡμᾶς ἀπαιτοῦνται. Πρέπει πρῶτον νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ ἐπὶ Τουρκοκρατίας πολιτικὴ καὶ θρησκευτικὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους κατάστασις, καὶ ἐπομένως ἱστορικῶς καταδειχθῇ ἂν τοῦτο δουλεῦον ἦτο κατώτερον, ἴσον, ἢ ἀνώτερον τῶν τυράννων, ἂν ἔζη μεμονωμένον καὶ ἄγνωστον ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, ἐν δ' ἐναντία περιπτώσει τίνες αἱ ἐξωτερικαὶ αὐτοῦ σχέσεις. Δεύτερον ἀπαιτεῖται νὰ περισυναχθῶσι καὶ δημοσιευθῶσι πάντα τὰ τῇδε κακεῖσε διεσπαρμένα ἐπίσημα ἔγγραφα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, παραβαλλόμενα πρὸς ἐξακριβώσιν τῆς ἀληθείας πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν Τούρκων γραφέντα.

Ἡ ἐποχὴ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ παρῆλθε πλέον, καὶ τὸ παρελθὸν ἀμφοτέρων τῶν ἐθνῶν ἀνήκει εἰς τὴν ἱστορίαν, ἐξ ἧς ὠφέλιμα διδάγματα δύνανται νὰ λάβωσι καὶ Ἕλληνες καὶ Τούρκοι πρὸς ῥύθμισιν πολιτικῆς φιλανθρωποτέρας καὶ ἀσφαλεστέρας. Τίνων φιλοδοξῶν τυφλὰ ὄργανα ἀμφοτέροι ἐγένοντο, καὶ ὅποιοι οἱ κακοὶ δαίμονες οἱ εἰς ἀλληλοσφαγὴν καὶ ἐξόντωσιν ὠθήσαντες, ταῦτα γνωστότατα πλέον ἐγένοντο. Σήμερον μῆτε ἡ σπάθη τοῦ γιαντισάρου δύναται νὰ διαλύσῃ ἐθνικότητα, μῆτε τὸ καρποφίλι τοῦ κλέπτου ν' ἀναστήσῃ ἔθνη. Ἄν ὁ Ἕλληνισμὸς προώρισται νὰ πρωταγωνιστήσῃ ἐν τῇ Ἀνατολῇ, τοῦτο θὰ κατορθώσῃ διὰ τῆς ἀγχινοίας καὶ τῆς γλώσσης του, καθὼς καὶ ἂν ὁ Θεὸς ἀπεφάσιζε νὰ διατηρήσῃ Μουσουλμανικὸν κράτος ἐν τῇ Εὐρώπῃ, θὰ φωτίσῃ τοὺς κυβερνῶντας αὐτὸ νὰ μεταχειρισθῶσιν ἄλλα μέσα, καὶ οὐχὶ τὰς βιαιάς ἐξωμοσίας, τὸ πῦρ, καὶ τὸν σίδηρον.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος πρέπει ἀμφοτέρα τὰ ἔθνη νὰ συναντηθῶσιν ἐν τῷ ἱστορικῷ σταδίῳ· καὶ ἀφοῦ μετ' ἀδελφικῆς εἰλικρινείας ἐκτεθῇ ἡ ἀλήθεια, καὶ γνωσθῇ τίς ὁ εὐεργέτης καὶ τίς ὁ καταστροφεύς, τίς ὁ συμβαδίσας τῇ προόδῳ τῶν αἰώνων καὶ τίς ὁ πείσμων ὀπισθοδρομῶν.

κός, ποῖα τὰ ἐλαττώματα τοῦ μὲν καὶ τὰ προτερήματα τοῦ δέ, τότε πεφωτισμένη πολιτικὴ δύναται νὰ προβῇ εἰς γενικωτέρας σκέψεις.

Ἐπὶ Τουρκοκρατίας τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, πολιτικῶς μὲν ὑπόδουλον, ἐσωτερικῶς ὅμως ζῶν, καὶ ἐξωτερικῶς ἀκμάζον, ἐξ ἀσθέστου πόθου πρὸς ἀνάκτησιν καὶ πολιτικῆς ὑπάρξεως δὲν ἔπαυσε σφαδάζον ἐν ταῖς ἀλύσεσιν αὐτοῦ, καὶ ταραττον τὸν ὕπνον τῶν τυράννων του. Τῆς φιλελευθέρου δὲ ταύτης τάσεως ἐπωφελούμενοι διάφοροι χριστιανοὶ ἡγεμόνες διήγειρον αὐτὸ εἰς καθημερινὰς ἐπαναστάσεις, καὶ οἰκτρῶς ἐγκατέλειπον εἰς τὴν μανίαν ἐξηγριωμένου δυνάστου. Ἐντεῦθεν σφαγαὶ καὶ ἐξανδραποδισμοί, καὶ πῦρ καὶ σίδηρος, καὶ λυσσώδης περὶ ἐξοντώσεως ἀγών, καὶ χάσμα μέγα μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων. Τέλος πάντων μετ' ἀλληλουχίαν τοιούτων προδοσιῶν, καὶ ἀξιοδάκρυτον Ὀδύσειαν μαρτυρίων καὶ διωγμῶν, τὸ ἐξαπατηθὲν ἔθνος ἐνοῆσαν, ὅτι ἐξ ἑαυτοῦ καὶ μόνου ἡδύνατο νὰ προσδοκᾷ τῶν δεινῶν τὴν ἀπολύτρωσιν, διωργάνωσε τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ πάσης παρεξηγήσεως ἔσπευσεν ἀμέτῳ νὰ διακηρύξῃ εἰς τοὺς ἡγεμόνας τῆς Εὐρώπης τὰς ἀληθεῖς αἰτίας τοῦ ἐθνικοῦ ἐκείνου ἀγῶνος, ἐπικαλούμενον ἐν ὀνόματι τοῦ κοινοῦ θρησκευματος τὴν ἀρωγὴν αὐτῶν πρὸς ταχυτέραν καὶ αἰσιωτέραν αὐτοῦ διεξαγωγὴν ⁽¹⁾.

• *Κράτιστοι καὶ σεβαστότατοι τῆς Εὐρώπης βασιλεῖς.*

» Οἷα μὲν οἱ παντλήμονες Ἕλληνες δεινὰ πεπόνθαμεν ὑπὸ τῶν ἀδικωτάτων καὶ τυραννικωτάτων Ὀθωμανῶν, οὐθ' ὑμᾶς λέληθεν, αὔτε τῶν πάντων τὴν εὐδαίμον' Εὐρώπην οἰκούντων οὐδένα. Πολλοὶ γὰρ τῶν Εὐρωπαίων εἰδόν τε, καὶ ὡς οἷόν τ' αὐτοῖς ἦν ἐξετραγώδησαν ζυγγραφῇ δηλώσαντες ἕκαστοι, ἡλίκα τὰ πρὸς ἡμᾶς τῶν τυράννων τούτων ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου ἀδικήματα. Οἷα δὲ τὰ ὑπ' αὐτῶν ἤδη καθ' ἡμῶν τολμώμενα, λόγῳ μὲν ἐξαγγεῖλαι ἀδύνατον, ἀκούσαντι δ' ἂν ἄπιστα εἶναι δόξεις. Προσῆκει οὖν Ὑμῖν τῆς ἐν Εὐρώπῃ εἰρήνης κηδομένοις, οὐχ ἥττον δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς ἱερωτάτης αὐτῆς Θρησκείας, τῆς οὕτως ἀσεβῶς ὑπὸ τῶν ἐξωλεστᾶτων τούτων καταφρονουμένης,

(1) Ἡ ἀναφορὰ αὕτη ἐδημοσιεύθη κατὰ Μάϊον τοῦ 1821 ἑλληνογαλλιστὶ ἐν Παρισίοις ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν, « Τοῖς κραταιοτάτοις ἐν Εὐρώπῃ βασιλεῦσι, » καὶ ἀπαραλάττως μετετυπώθη τῷ 1853 ἐν Κερκύρᾳ ὑπὸ Σπυρ. Ζαμπελίου. Συνέταξε δὲ ταύτην ὁ γνωστὸς Μινωίδης Μηνᾶς.

καὶ τῆς ὑμετέρας αὐτῆς εὐδοξίας, ἥς παρὰ πᾶσι τετυχήκατε τοῖς τὴν ὑψηλὸν οἰκοῦσι, μὴ παριδεῖν τοὺς τάλαιπῶρους ἡμᾶς "Ελληνας ἀδίκως ἀπολλυμένους ὑπὸ τῶν βαρβάρων τούτων. Σχέ-τιον γὰρ ἐφ' ὑμῶν κραταιῶς βασιλευόντων, "Ελληνας ὄντας ἀπολωλέναι ἄρδην, ὧν ἐχρῆν φείσασθαι τό τε τῆς Ἑλλάδος ὄνομα σεβομένους, καὶ τῶν ἐκ τῆς σοφίας τῶν προγόνων ἡμῶν ἀγαθῶν ὑμῖν αὐτοῖς ἐγγινομένων μνημονεύοντας. Οὐ δὲ γὰρ ἀδίκων, ὡς ἂν τις φαίη ὀρεγόμενοι, εἰς τοῦτ' ἀνέγκης κατέστημεν, ὥστε θανεῖν μᾶλλον ἐν ὅπλοις προαιρεῖσθαι, ἢ ζῆν βίον ἀβίωτον, ἀλλὰ τὰ αἰσχιστα πάσχοντες ὑπ' αὐτῶν· οἵπερ εἰς τοσοῦτον τυραννίας προκεχωρήκασιν, ὥστ' ἀπογνωσθέντας ἠνάγκασαν καθάπαξ ἀποθανεῖν μᾶλλον ἐλέσθαι, ἢ καθ' ἡμέραν ὑπ' αὐτῶν θανατουμένους ἡμᾶς αὐτοὺς ὁρᾶν.

"Εἰ μὲν οὖν περὶ ὧν πάσχομεν, καὶ τῆς βοήθειας, ἥς παρ' Ὑμῶν δεόμεθα τυχεῖν, προὔκειθ' ἡμῖν ἀπλῶς εἰπεῖν, Ὑμῖν ἂν τ' ἦν πρεπωδέστατον, καὶ ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι ἀναγκαϊότατον, ἀπλῆν τὴν ἡμῶν δέησιν ἐκθεῖσιν, οὐδὲ ἄλλων προσδεῖσθαι λόγων, τῶν θ' ὅσων οἰκτρῶς πάσχομεν ἱκανῶν ἂν εἰς τὸ ὑμᾶς πείσαι πρὸς βοήθειαν ἡμῶν ὄντων. Ἐπεὶ δέ τισιν, ὑφ' ὧν οὐδὲ προσεδόκησεν ἂν τις τοιαῦτα πάσχων ἀντιλέγεσθαι, ὁμοθρήσκων ὑμῖν ὄντων, τὸ ἐγγχείρημα ἡμῶν ἄλλην τινὰ γνώμην ἐνέβαλεν, ὡς ἐν δίκῃ κινδυνεύοιμεν, ἐξοπλιζόμενοι κατὰ τῶν ἡμῶν κρατούντων, πειρατέον διὰ βραχέων αὐτούς θ' ὑπομῆσαι τῶν ὅσα πάσχομεν, καὶ πρὸς ἡμᾶς φανερώτατα τὰ καθ' ἡμῶν τῶν τυράννων τούτων ἀδικήματα καταστῆσαι. Ἐντεῦθεν γὰρ οἴόμεθα τό θ' ἡμῶν ἂν ἔργον δειχθῆναι εὐσεβέστατον, καὶ τὴν παρ' ὑμῶν βοήθειαν ἡμῖν ἀναγκαιοτάτην, καὶ λόγῳ δικαιοτάτῳ γενησομένην· τάχα δὲ καὶ οἱ ἡμῖν ἀντιλέγοντες ἐν ἐπιγνώσει τῆς σφῶν αὐτῶν εὐδαιμονίας γενόμενοι, ἄδिका ἡμᾶς πάσχειν φήσουσι, καὶ ἑαυτοὺς νομιοῦσιν εὐδαίμονας, ὡς τὸ εἶδος, ὑφ' ὑμῶν νομιμώτατα βασιλεύομενοι. Καὶ πρὸς Θεοῦ, ἀνάσχεσθε ἡμῶν ἐλεεινολογούντων, καὶ διηγουμένων ἀληθέστατα!

"Συμπάντων γὰρ τῶν τυραννίδα τινὰ ὅπωςδῆποτε κτησαμένων, ἐπισκοπῶν, ὅσα ἐξ ἀρχῆς ἐς γ' ἐφ' ἡμᾶς διεσώθη σοφοῖς ἀνδράσιν ἰσορημμένα, οὐδένα τις ἂν εὖροι, οὔτ' ἀδικώτερα, οὔτε βιαιώτερα τῶν τυράννων τούτων διαπραξάμενον. Τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἤρκεσεν ἂν τῷ ἐν τυραννίας εἶδος καταστήσαντα, ὃ πρὸς ἂν ἕκαστος ἐπιρροπῆς ᾖν, τὸ εὐδαίμον ἑαυτῷ ὀρίσαιοτο, κατ' ἐκεῖνο καὶ τοὺς ὑπὸ χεῖρα βιάζεσθαι. Οὗτοι δὲ ἅπαν εἶδος τυραννίας συμπαραλαβόντες, καὶ ὅτι περ ἄδικον,

ἀνόσιον, στυγερὸν παρ' ἐκάστῳ τῶν ἔθνων ἐνομίζετο εἰς ἓν ἐνώσαντες, τοιαύτην ἑαυτοῖς τὴν τυραννίδα κατέστησαν, οἷαν οὐκ ἂν τις εἶχοι οὔτε λόγῳ ὀρίσασθαι, οὔτε νῶ φαντασθῆναι. Ἵνα γοῦν τ' ἄλλα παρῶμεν, ὅς' ἀπανθρώπως οὗτοι καθ' ἡμῶν τετολμήκασιν ἐξ ἀνατολῆς εἰς Εὐρώπην ὁρμώμενοι, ὑπ' οὐδενὸς μὲν ἀδικηθέντες, τύραννοι δὲ βουλόμενοι τῆς οἰκουμένης ἀπάσης γενέσθαι, φθάσαντες εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ταύτης φεῦ, κύριοι γενόμενοι, συνθήκας πρὸς τὸν τότε πατριαρχεῦντα ἐπεποιήντο, πρὸς ἃς ἐχρῆν ἡμᾶς τε τοὺς ὑπὸ χεῖρα ἡδὴ γεγονότας βιοτεύειν, καὶ αὐτοὺς πολιτεύεσθαι· καὶ τοι καὶ ταύτας ὡς αὐτοῖς ἐδόκοι ἀρίστας εἶναι πρὸς τὸ τυραννεῖν γεγεννημένας, ἡμῖν δὲ ἀδικωτάτας, καὶ ἀφορητοτάτας, ἀλλ' οὖν γεγεννημένας ἡδὴ, ἡμῶν τοῖς πᾶσιν ἀμνηχανούντων. Ἄς δὴ συνθήκας φάμεν, αὐτίκ' ἔπειτα ἀθετήσαντες, πρὸς ἅπαν εἶδος κακουργίας ἐτράπησαν, κυρίους σφᾶς αὐτοὺς καταστήσαντες τῶν τε κτημάτων ἡμῶν καὶ τῶν φιλοτάτων, καὶ αὐτῆς ἡμῶν τῆς ζωῆς· καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀπίστους (οὕτω γὰρ τοὺς χριστιανούς καλοῦσιν) ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἐν κόσμῳ φῦναι ἐκέρυττον, ἐφ' ᾧ ταῖς ἐκείνων δουλεύειν θελήσῃσι, καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις ὑπηρετεῖν. Ἡμεῖς δὲ ἀπάντων, ὅσα τε θεῖοι νόμοι καὶ αὐτοὶ οἱ τῶν ἀνθρώπων, ἐκάστῳ πρὸς τὸ ζῆν δεδῶκασι περιηρημένοι, γυναικάς τε ὀρῶντες ὑβρίζομένας, καὶ παῖδας τοὺς ἡμῶν ἀρπαζομένους ὑπὸ τῶν τυράννων, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ὁσημέραι ἀκρίτως ἀπολλυμένους, οὐδ' ἀπαλλαγὴν τινα τῶν δεινῶν ποθεν ἐννοοῦντες, τοὺς ἀποικοινομένους ἐμακαρίζομεν, ὡς ἀπαλλακτομένους ἡδὴ τῶν δεινῶν, ἑαυτοὺς ἀθλίως ζῶντας ταλανίζοντες. Τηλικούτων δ' ὄντων τῶν καθ' ἡμῶν ἀδικημάτων, διατελοῦμεν βιοτεύοντες βίον παραδοξολογώτατον, καὶ τῶν ἀλόγων αὐτῶν ζῶων τάχ' ἀθλιώτερον. Ταῦτα μὲν καίπερ λόγου ἀμοιρήσαντα, ἀλλὰ γε τῇ φύσει αὐτῇ ἀγόμενα, περὶ συντηρήσεως ἑαυτῶν τε καὶ τῶν γεννημάτων φροντίζει· καὶ εἴτις τῶν νεοττῶν πτηνοῦ τινος ἐφάψαιτο, κατίδοι ἂν τὴν τέξασαν ἐξαγριουμένην, καὶ ἐπεγειρομένην κατὰ τοῦ τολμήσαντος, ἵνα τοῖς αὐτῆς τέχνοις ἐπαμύνη. Καὶ εἴπερ αὐτὰ καταδιώκεται, τῇ φυγῇ σώζεσθαι ἀναγκαζόμενα, τῆς καθ' αὐτὰ δυνάμεως μὴ ἐξικνουμένης τῆς τῶν διωκόντων πρὸς ἀντίστασιν· ἡμῖν δ' οὐδὲ τοῦτ' ἐξὴν ποιεῖν, εἰ καὶ νόμῳ φύσεως ὑπαγορευόμενον. Τὸ γὰρ μὴ παραδοῦναι αὐτοῖς τὰ φίλτατα ὅ,τι ἂν εἴη βουλομένοις χρῆσασθαι, ἀνταρσίας ἐκρίνετο, καὶ τὸ τῇ φυγῇ ἐκ πόλεως εἰς πόλιν σωθῆναι βούλεσθαι, ἔργον ἐπαναστάσεως. Πολλοῦ γε καὶ δεῖ παισὶ, καὶ φίλοις, καὶ γείτο·

σιν ἐπαμῦναι, δεινὰ πάσχουσι. Τηνικαῦτα γὰρ ἀπάντων αἰκισμῶν, καὶ ἀπασῶν βλασάνων, καὶ μυρίων ἂν θανάτων ἤμεν ἄξιοι, ὥς τὰ ἐκείνων δῆθεν δικαιώματα ἀφαιρεῖσθαι βουλόμενοι. Εἴτα, ὦ πρὸς Θεοῦ, ἔστι τις ἀνθρώπων τοιαῦτα πάσχων, ὃς οὐκ ἂν ἔλοιτο καθάπαξ μαχόμενος ἀποθανεῖν, ἀντὶ τοῦ καθ' ἡμέραν θανάτου; ἢ φήσειεν ἂν τις ἡμᾶς δικαίως κινδυνεύειν, τοσαῦτα δεινὰ ὑπ' αὐτῶν πάσχοντας, καὶ μὴ τῆς παρ' ὑμῶν βοηθείας δικαίως τυχεῖν; εἰ μὲν οὖν πρὸ ὑπὲρ τηλικούτων ἀδικημάτων ἐξοπλίζεσθαι ἄδικον, οὐχ ὀρώμεν, ὅποιον ἂν τὸ δικαίως τοῖς ἀδικοῦσιν ἐπεξίξαι. Φέρε γὰρ εἴ τις σε παῖδα, ἢ γυναῖκα ἀφέλοιτ', ἅρ' ἂν ἀνάσχοιο ταῦθ' ὑπὲρ ἐκείνου πάσχων; Τί φαιμεν γυναῖκα, ἢ παῖδα; μικρόν τι ἀργυρίου, εἴ τις βουλευθείη σὲ ἀδίκως ἀφέλῃσθαι, αὐτίκα δὴ μάλα ἀγανακτήσας, καὶ δίκας ἀπῆταις παρὰ τοῦ τολμήσαντος, εἰς δικαστήρια ἰὼν, εἰς βουλὰς, πρὸς αὐτὸν ἂν τὸν βασιλέα τὰ σὰ δεινὰ ἐβούλου ποιῆσαι δῆλα, πανταχόθεν ζητῶν τὸν σε ἡδίκηκότα τιμωρήσασθαι. Μὴ οὖν ἐπὶ σμικροτάτοις ἀδικήμασιν αὐτὸς, ἀγανακτῶν, ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἡμᾶς μὴ ἀγανακτεῖν θέλε. Ἀναισθησίας τοῦτό γε, καὶ πόρρω που ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀναλγήτους ἡμᾶς εἶναι καὶ ἀπαροργίστους. Μὴ δὲ τὸ ἔργον ἡμῶν ὥς ἄδικον διάβαλε. Τῶν αὐτῶν γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἐκ φύσεως τετυχήκαμεν, καὶ ἡμεῖς. Μὴδὲ βούλου, ὅσα μὲν παρ' ὑμῖν τοῖς Εὐρωπαίοις, μικρά γε καθ' αὐτὰ ἀδικήματ' ὄντα, τιμωρίας τῆς μεγίστης κρίνεσθαι ἄξια, ἅδ' ἡμεῖς ἀδικούμεθα τηλικάυτα ὄντα, λέγειν δικαίως ἀδικεῖσθαι· ἀλλ' εἴτις σοι λόγων πειθῶ, ταύτη χρῶ σὺν ἡμῖν ἰκετεύων, καὶ δεόμενος, καίπειθ' ἰθὺς τοὺς εὐσεβεστάτους βασιλεῖς, ἵνα ἡμῖν τὴν ταχίστην βοηθήσωσι.

» Τοιαύταις μὲν οὖν, αἷς εἵπομεν ταῖς συμφοραῖς χρώμενοι οὐδὲν ἐτολμῶμεν ἐπιχειρεῖν κατὰ τῶν ἀπίστων τούτων τυράννων, ἀλλ' ἐξ ὕψους περιεμένομεν βοήθειάν τινα, εἴπως τὸ θεῖον ἐπινεύσειε ταῖς πῶν *εὐσεβεστάτων βασιλέων* καρδίαις, οἰκτῶ καμφθέντων ἐπὶ τῇ ἡμῶν συμφορᾷ, ἵνα ἐκ τῆς δεινῆς ταύτης αἰχμαλωσίας ῥύσωνται· ὃς δ' ἡμῖν ποθ' ὑποφανῆναι τῆς ἡμῶν σωτηρίας ἐλπίς τις ἔδοξε, τῆς Ἱερᾶς καὶ σεμνοτάτης τῶν τῆς Εὐρώπης *χριστιανικωτάτων βασιλέων* συνελεύσεως ἐν τῇ φιλανθρωποτάτῃ Γερμανίᾳ γενομένης. Ὡθήθημεν γὰρ τοῖς *γαληνοτάτοις βασιλεῦσι* μελήσειν τι τῶν ἡμετέρων συμφορῶν· εἰς δ' οἱ μὲν πρὸς ναοὺς, οἱ δὲ πρὸς θεοὺς βωμοὺς ἔτρεχον, καὶ νύχοντο, ἵν' ἀποβάλλῃ ἀληθῆ, ὅσα ἕκαστοι διελογίζοντο. Οἱ δὲ καὶ ταῖς ἱεραῖς καὶ προφητικαῖς βίβλοις ἐνέκυπτον, ἐκείθεν κατιδεῖν τι ἀγωνιζόμενοι, εἴ-

περὶ ὁ καιρὸς οὗτος εἶη, καθ' ὃν ἔδει τῶν συμφορῶν ἡμᾶς ἀπαλλαγῆναι. Ἀλλ' οὐ ταῦθ' ὥσπερ ᾤθημεν ἀπέβη· καὶ πάλιν ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἡμεῖς, καὶ πάλιν ἐν δεινοῖς· καὶ εἶπερ τὰ δεῖνὰ ἔστη ἐνταῦθα, φορητὰ τις ἂν ἔφη εἶναι, καίπερ ὄντ' ἀφόρητα. Ὁρᾶτε, πρὸς Θεοῦ, ἡλίκα τὰ παρόντα, ἐφ' οἷς, οὐκ ἔστιν ὅστις σαρκίνην ἔχων καρδίαν, οὐκ ἂν ἐθρήνησεν!

» Ὁ γὰρ ἐν Ἰωαννίνοις ἡγεμῶν, καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ πρωτίστου τυράννου, τοὺς ὑπ' αὐτοῦ Ἕλληνας ἐπὶ τὰ ὄπλα παρεκάλει, αὐτὸν εἶναι λέγων τὸν καιρὸν τοῦ αὐτοῦς τῶν δεινῶν ἀπαλλαγῆναι, εἰ μόνον ἐκεῖνῳ κινδυνεύοντι ἐθελήσειεν βοηθῆσαι. Ταύτης δὲ τῆς ἐν Ἠπείρῳ ταραχῆς ἀκούσας ὁ Πρίγκιψ Ὑψηλάντης, ἀνὴρ τε φιλόπατρις, καὶ εἰδὼς ἄλλως τοὺς ὁμογενεῖς αὐτῷ ἐλσεῖνὰ πάσχοντας, μικρὰ τοῦ ἐν Ῥωσσίᾳ ἀξιώματος, οὗ ἡζήωτο φροντίσας τότε, ἔρχεται τοῖς ὁμογενεῖσιν ἐθελοντῆς συγκινδυνεύσων, εἶπερ οὗτοι ἐθελήσουσιν αὐτῷ ἀκολουθῆσαι. Οὕτω δὴ εἰς Δακίαν εἰσβάλλει σὺν Ἑλλησὶ τισιν, οὓς ἐν Ῥωσσίᾳ περιπολουμένους εὗρεν· ὀλίγων μὲν τινῶν αὐτῷ τῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος συμπρονησάντων, τῶν δὲ πλείστων ἡσυχάζόντων φεῦ· ἀπώλετο γὰρ ἂν ὁ κάκιστος τῶν τυράννων, εἶπερ σύμπαντες τότε συνεξάνισταντο, ἀπαρασκεύαστος ληφθεὶς. Τούτων δ' ὁ τύραννος ἀκούσας, καὶ συκοφάνταις ὑπαχθεῖς, κοινὴν εἶναι τοῖς Ἑλλησι τὴν κίνησιν ἐκ συνομωσίας, λέγουσιν, ἐπιτίθεται τοῖς Πελοποννησίοις, πόλεις ἐμπιμπρῶν, ἀνθρώπους φονεύων, καὶ πᾶν δεινὸν αὐταὺς ἐργαζόμενος. Οἱ δὲ τὰ τοιαῦτα πάσχοντες, οὐκ εἶχον ὅπως σωθῶσιν, ἢ λαζόντες τὰ ὄπλα ἀποθανεῖν. Τούτων δὲ ταῦτα πασχόντων, ἀγριώτερος ἑαυτοῦ ὁ τύραννος γενόμενος, τὸν τε παναγιώτατον ἡμῶν Πατριάρχην, καὶ τὴν περὶ αὐτὸν Ἱερὰν Σύνοδον καταδικάζει θανάτῳ ἀσχημονεστάτῳ· ἐφ' οἷς καταδικαζομένοις καὶ τὰ ἀναίσθητα αὐτὰ ὄντα ἤλγησαν, καὶ φωνὴν ἀφιέντα διέρρηξεν, ἐπιμαρτυρόμενα, οἷα οἱ παντλήμονες οὗτοι καὶ ἱεροὶ ἄνδρες δεῖνὰ πάθουεν, μήτοι γε δὴ ἄνθρωπος αἰσθήσεως καὶ λόγου τυχὼν, ὁρῶν αὐτοὺς ἐξ αὐτοῦ τοῦ θείου ναοῦ ἐλκομένους, καὶ τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἀγομένους οἰκτρώτατα. Ἡμέρα δ' ἦν τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως, ὅτ' ἐκεῖνοι ταῦτ' ἔπασχον. Ἡνίκα ὑμεῖς οἱ χριστιανικώτατοι βασιλεῖς, καὶ ὁ ἐφ' ὑμῶν σύμπας χριστιάνουμος λαὸς τῆς Εὐρώπης, ἐπανηγυρίζετ' εὐφραινόμενοι, τότε ἐκεῖνοις ἐν τῷ θείῳ ναῷ πανηγυρίζουσιν, ἐξάιφνης ἐπιτίθενται οἱ βάρβαροι σὺν κραυγῇ, καὶ θορύβῳ· τοὺς μὲν τῶν χριστιανῶν φονεύσαντες, τοὺς πλείστους δὲ τρώ-

παντες, τούτους συλλαμβάνουσι, καὶ ἀπάγχουσι. Καὶ οὐ ταῦτα μὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει μόνον τὰ δεινὰ ἐπράττετο, αἱ δ' ἄλλαι πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἐν ἡσυχίᾳ ἦσαν, ἀλλὰ πανταχοῦ τὰ δεινὰ, φόνος ἰερέων, καὶ Ἀρχιερέων καὶ τῶν προκρίτων ἐκάστης πόλεως, ἐμπρησμοὶ τῶν θεῶν ἀπάντων ναῶν, πυρπολήσεις οἰκιῶν, καὶ ἄλλα μυρία, ὅσα ἰδὼν μὲν ἂν τις ἐξεπλάγη, καὶ ἔφριξε, λόγῳ δὲ παραστῆσαι ἀδύνατον. Οἱ οὖν οὕτω δεινῶς θανατούμενοι, καὶ ἐξ ἀπογνώσεως λαβόντες τὰ ὄπλα, φήσειεν ἂν τις ὀρθῶς, ὅτι δικαίως πάσχοιεν, ἢ ἀδίκως σωθῆναι βούλοιντο; Ἐχρῆν οὖν φέρειν; ἀλλ' ἀφόρητα παντὶ ἀνθρώπῳ τὰ δεινὰ. Ἐχρῆν νῆ δία γε ἔαν αὐτοὺς θανατοῦσθαι οἰκτρῶς; ἀλλ' ἀδύνατον ἦν ἐκτὸς τῆς ζωόδους φύσεως γενέσθαι, καὶ ἀναισθήτους ἡμᾶς εἶναι. Μὴ οὖν πρὸς Θεοῦ, θεοῦτατοι βασιλεῖς, μὴ τοὺς καθ' ἡμῶν ταῦτα λέγοντας, ἀληθῶς λέγειν οἶσθαι, μηδὲ τῆς παρ' ἡμῶν βοηθείας ἡμᾶς ἀπαξιοῦτε.

» Καὶ μὴν οὐδὲ πρὸς ἐκείνον τὸν ἄφυκτον αὐτῶν λόγον δυσχερὲς ἀπαντῆσαι, ὡς νομίμῳ βασιλεῖ ἐπεξήλωμεν, ὑπήκοοι αὐτοῦ ὄντες. Οὐ γὰρ ὁ ταῦτα πράττων τοὺς αὐτοῦ ὑπηκόους βασιλεὺς, ἀλλὰ τυράννων τυραννικώτατος. Ὁ γὰρ βασιλεὺς, βᾶσις καὶ θέμεθλος ἔθνους τινὸς καὶ ὄν, καὶ λεγόμενος, αἰεὶ, τὸ συμφέρον, καὶ εὐδαιμον τοῖς ὑπηκόοις διώκει, ὡς τῶν ἀξυμφόρων ἐκείνοις καὶ ἐπιβλαβῶν, καὶ αὐτοῦ τούτου καθαπτομένων. Ἐς δὲ καὶ φύλαξ τῶν κειμένων νόμων καθέσθηκε, καὶ πρὸς πάνθ' οἰονδήποτε νεωτερισμὸν ἐπαγρυπνεῖ, ὅπως οἱ βασιλευόμενοι μηδὲν ἄδικον ὑπὸ κακούργων τινῶν πάσχωσι. Καὶ μάρτυρες σαφέστατοι, Ἰμεῖς αὐτοὶ οἱ θεοῦτατοι τῆς Εὐρώπης βασιλεῖς, οἳ πρόνοιαν τῆς εὐδαιμονίας τῶν ὑφ' ὑμᾶς λαῶν ποιοῦμενοι, ἅπαντας τοὺς κακούργοὺντάς τι πρὸς τὰ καλῶς καθεστῶτα παιδεύετε, ὡς φθορὰν τοῦ λαοῦ τὰ τοιαῦτα τῶν ἐπιχειρημάτων ὑπάρχοντα· καὶ τῆς οἰκοδομῆς οὕτω κινδυνευούσης, ἀνάγκη καὶ τὰ τῆς βάρβαρος αὐτῇ συγκινδυνεύειν. Οὗτος δὲ οὐ τὴν αὐτὴν οὐθ' ὑμῖν, οὔτε τοῖς ὑμετέροις προγόνοις ὁμοίαν ἔσχε γνώμην, ἀλλὰ τοσοῦτον διαφέρουσιν, ὅσον οὐρανὸς ἀπὸ γῆς. Εἴτα πῶς, εὖφημ' ἂν τις λέγοι περὶ τῶν ἀληθῶς βασιλέων, προσειπὼν βασιλέα, τὸν τῇ φθορᾷ τῶν ἰδίων ὑπηκόων τὸ εὐδαιμον αὐτῷ ὀρίζομενον; τὸν μηδένα νόμον ἔχοντα, μηδὲ δυνάμενον ἔχειν; αὐτίκα καὶ γὰρ καταστήσας τὴν αὐτοῦ ἀρχὴν, ἐχρήσαθ' ἡμῖν, ὅ,τι περ αὐτῷ εἴη βουλομένῳ συνθήκας ἀθετῶν, ἀρπάζων, καὶ περιαιρῶν τὰς οὐσίας, ὑβρίζων περὶ τὰ φίλτατα, φονεύων ἀπανθρώ-

πως, καὶ πάντα ποιῶν ἡμᾶς, ὅσα ἡ βάρβαρος αὐτοῦ γνώμη, καὶ ἄπληστος ἐπιθυμία, αὐτῷ μὲν ὡς ἡδέα ὑπετίθετο, ἡμῖν δ' ὀλεθριώτατα ὄντα; Ὅτι τῶν ἀδυνάτων ἦν τοὺς αὐτοὺς ἡμῖν τε κακείνῳ συμφέρειν νόμους, ἀντικειμένης τῆς αὐτοῦ θρησκείας πρὸς τὴν ἡμῶν τῶν χριστιανῶν. Τῶν γὰρ θρησκευτικῶν αὐτοῦ νόμων, τῶν αὐτῶν καὶ πολιτικῶν ὄντων, οὐκ' ἐβούλετ' ἄλλως τοὺς ὑπὸ χεῖρα πολιτεύεσθαι, ἢ πρὸς ἐκείνους. Τί φαμεν πρὸς ἐκείνους; εἴη γὰρ ἂν ἴσως οὐ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τὰ δεινά. Τῶν δὲ θρησκειῶν τοσοῦτῳ διῴσταμένων ἀλλήλων, οὐχ ὡς ἀνθρώπους ἡμᾶς, ἀλλ' ὡς κύνας ἐθεώρουν. Διὸ καὶ ἐκάστη ἐπιθυμία, νόμος ἦν ἡδὲ κεκυρωμένος, ὅσα τε καθ' ἡμῶν ἐβούλοντο πράξαι, τοσοῦτοι νόμοι ταῦτα ἦσαν ὥστ' ἀνάγκη ἦν, ἥτοι τὰ αἰσχίστα πᾶσχειν, ἢ ὁμοθρησκεῖν ἐκείνῳ· ὅπερ δὴ πλείστοι τῶν τὴν Ἀσίαν οἰκούντων χριστιανῶν πεπόνθασι, παντοίως αἰκισθέντες. Τελευταῖον δὲ, καὶ πρὸς ὃν τὰς συνθήκας περὶ τοῦ γένους ἡμῶν ἐπεποιήντο, καὶ πρώτιστον τῆς ἡμῶν θρησκείας ἐθεώρουν, καὶ κεφαλὴν τοῦ γένους αὐτοὶ ἐκείνοι ἐκάλουν οἱ τύραννοι, τοῦτον ἀπέκτειναν αἰσχίστῳ θανάτῳ. Εἰ τοίνυν ὁ τοιοῦτος δίκαιος κληθῆναι βασιλεὺς, ἡμεῖς μὲν οὐχ ὀρώμεν, ἕτερος δὲ τις τυραννικώτατον καὶ ἐξωλέστατον εἰπὼν, οὐκ ἂν ἀμάρτοι· καί γε εἰκότως. Τὸ γὰρ τυραννεῖν παντὶ νόμῳ ἀντιβέβηκεν· ἐς δ' οὐδὲ τύραννον νόμιμον ἂν τις εἰπὼν, ὀρθῶς προσείποι· οὐ δὲ γὰρ φονεὺς, οὐδὲ κλέπτης, οὐδὲ ὁ ἀδίκως τι τὸν ἄλλον ἀφαιρούμενος, νόμιμος ἂν κληθεῖν· καὶ ταῦτα τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀδικημάτων μικρῶν καὶ ἀπλῶν ὄντων, καὶ ἐν μέρει θεωρουμένων. Τυράννου δ' ἀδικήματα καὶ μεγάλα, καὶ πολύπλοκα, καὶ πρὸς ὅλον ἔθνος ἐν γένει. Ἐντεῦθεν δὲ ῥᾶστ' ἂν τις κατίδοι, ἡλικίης ἀτοπίας ἔχεται, ὅπερ τινὲς ἡμῶν κατηγοροῦσιν, ὅτι τὸ ἡμέτερον ἔργον οὐδὲν διενήνοχε τῶν, ὅσα τινες ἐπεχείρησαν ποιεῖν, στασιάζοντες πρὸς νομιμωτάτους καὶ εὐσεβεστάτους βασιλεῖς.

» Οἱ πλείστοι γὰρ τῶν ἐν ταῖς εὐνομουμέναις πολιτείαις διατίθενται τὸν εἰρημένον τρόπον, ἥτοι περὶ τίνος οἰουδήποτε κέρδους, καὶ ὑπολαμβανομένης τιμῆς, ἢ καὶ περὶ ἄλλων τινῶν, ὅσα πέφυκεν, οὐ λόγῳ δικαίῳ παροξύνειν τὸ ἐκάστου φιλότιμον. Τὸ μέντοι ἔργον τὸ ἡμέτερον, οὐκ ἂν τις νοῦν ἔχων εἴποι τοιοῦτον εἶναι, ἐκ πολλοῦ μὲν τοῦ χρόνου τυραννουμένων, καὶ τὰ δεινά ὁσημέραι καθορώντων ἐπαύξοντα, καὶ οὐ κτήματα, οὐδὲ φίλτατα μόνον ἀφαιρουμένων, ἀλλὰ καὶ περὶ τῇ ζωῇ ἡμῶν δεδιότων, μὴ ἐν αὐταῖς ταῖς τῶν πόλεων

ἀγυαῖς περιπατοῦντας ἐπέξελθὼν ποθεν τῶν τυράννων τις ἡμᾶς δια-
 χρήσεται· οὐ γὰρ ὁ καλούμενος αὐτὸς τύραννος, ἢ οἱ κατὰ πόλεις
 ὑπ' αὐτοῦ ἕκαστοι πεμπόμενοι ἡγεμόνες, ἐτυράννουں μόνον. Ἐπὶ γὰρ
 ἂν εἴπερ οὐ τηλικούτον τὸ δεινόν, καὶ περ ὃν δεινόν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ
 τὰ τούτων ἀνδράποδα τυραννικώτατοι δεσπότηαι ἐγίνοντο, καὶ κύριοι
 τῆς ζωῆς ἡμῶν. Ἐπεὶ οὐδὲ τὸ κτεῖναί τινας τῶν Ἑλλήνων χριστια-
 νῶν ἐν ἐγκλήματι παρ' αὐτοῖς καθέστηκεν, εἰ καὶ μηδὲν ἀδικήσαν-
 τας. Τὸ γὰρ ἄπιστόν τινα φονεῦσαι, ὡς ἂν αὐτοὶ φαίεν οἱ τύραννοι,
 ἴσα τῷ κύνα τινὰ κτεῖναι παρ' αὐτοῖς νομίζεται· ἀλλὰ τὸ ἀνθίστα-
 σθαι τῷ φονεύοντι, τὸ, εἰ δυνατόν, ὑπεκφυγεῖν τὸν φονέα, καὶ σω-
 θῆναι, ταῦτ' ἦν παράνομα, ταῦτα τσαῦται κλοπαί, ταῦτ' ἀδικήματα
 τῆς ἐσχάτης τιμωρίας ἄξια. Τοὺς τοίνυν οὕτω δεινῶς τυραννουμένους,
 καὶ διὰ τῶν ὀπλῶν βουλομένους σωθῆναι, παρεικάσειεν ἄντις ὀρθῶς
 τοῖς ἐν ταῖς εὐνομουμέναις πολιτείαις στασιάζουσι; καὶ μὴν οὐδὲ νο-
 μίμῳ βασιλεῖ ὄντι ἐπέξῃλομεν. Τοῖς μὲν γὰρ Ὀθωμανοῖς εἴη ἂν νό-
 μιμος βασιλεὺς, ὡς τοῖς αὐτοῖς νόμοις τούτῳ ἀκείνοις πρὸς τὸ τυ-
 ραννεῖν ἡμᾶς χρωμένοις, ἡμῖν δ' ἐστὶ τύραννος ἀφορητότατος, καὶ
 ἐξωλέστατος. Σκέψασθε δὴ, ὦ κράτιστοι βασιλεῖς, ἡλίκα πάσχοντες
 κατ' αὐτῶν ἐξοπλιζόμεθα, καὶ λογίσασθε, εἴπερ ἀληθῆ, ὅσα καθ' ἡμῶν
 πρὸς ὑμᾶς διαβάλλουσιν, οἱ τοῖς μηδὲν μὲν δεινόν πάσχουσι, μηδὲ
 ἦθη, μηδὲ γλῶτταν, μηδὲ θρησκείαν, μηδὲ νόμους τοῦ πολιτεύεσθαι
 ἔχουσι διαφέροντας, ὅμως δ' ἐπιτιθεμένοις τοῖς νομιμωτάτοις αὐτῶν
 βασιλεῦσι, τὸ πρὸς τοὺς καθεστώτας νόμους ζῆν, δουλείαν εἶναι κα-
 κῶς οἰομένοις, δέον τὸναντίον φρονεῖν, καὶ νομίζειν ἀσφάλειαν καὶ
 σωτηρίαν τῶν πολιτῶν, τὸ πρὸς τὴν πολιτείαν ζῆν· λογίσασθε, φα-
 μέν, εἴπερ ἀληθῆ λέγουσιν, οἱ τοῖς τοιούτοις ἡμᾶς παραβάλλοντες, καὶ
 εἴπερ οὐκ ἐν δίκῃ βουλόμεθα τηλικαύτης τυραννίδος ἑαυτοὺς ἐξελέ-
 σθαι, καὶ σὺν ὑμῖν βοηθήσασιν τοὺς ἀσεβεῖς τιμωρήσασθαι· εἰ γὰρ ду-
 νάμει καὶ οὐ δικαιοτάτῳ λόγῳ ἡμῶν κεκρατήκασι, δίκαιον τούτους
 καθαιρεθῆναι τοὺς τυράννους. Διόπερ καὶ τὸ ἡμέτερον ἔργον εἰς ταῦτὸ
 τετύχηκε τῷ ὑμετέρῳ θεῷ φρονήματι, οἵπερ οὐ βούλεσθε τὸν ἄρχον-
 τα ἄδικον εἶναι καὶ ἄνομον. Οἱ δὲ τὰ τοιαῦθ' ἡμῶν κατηγοροῦντες,
 οὐκ ὀρθῶς λογίζονται. Ἐοίκασι δὲ τοῖς τὰ αἵσχιστα ἡμᾶς πάσχειν
 βουλομένοις, καὶ ταῦτα μηδὲν δεινὸν ὑφ' ἡμῶν παθόντες, δέον ἡμῖν
 συνηγορεῖν. Ὡόμεθα γὰρ ἡμεῖς μηδένα εἶναι τόν, οἷς αἰτούμεν, ἀντι-
 λέγοντα. Μᾶλλον δ' ἐξ ἀνάγκης κινηθεῖσι κατὰ τῶν ἀνόμων τυράν-

νων, ἅπαντας ἂν τοὺς χριστιανοὺς τῆς Εὐρώπης συγκινηθεῖναι ἡμῖν βοηθήσαντας, οὐχὶ δ' ὡς ἄδικα πραττόντων κατηγορήσαντας. Ὅπερ οὔτε δίκαιον μὰ δι', οὔτ' εὐσεβές, τὸ θέλειν ἡμᾶς Ἑλληνας καὶ χριστιανοὺς ὄντας ἀπολέσαι, τῶν δὲ βαρβάρων καὶ ἀνομωτάτων ἐθνῶν προΐστασθαι. Οὐδὲ γὰρ μικρὰ τὰ δεινὰ αἱ τοιαῦται κατηγορίαι ἡμῖν ἐνεποίησαν· ἅπερ δὴ σαφῶς ἐκ τῶν δὲ ἂν γνοίητε.

· Ὁ Πρίγκιψ Ὑψηλάντης βουλόμενος καταστρατηγῆσαι τοὺς ὁμογενεῖς Ἑλληνας, καὶ προθυμοτέρους πρὸς ἐπίθεσιν καταστήσαι, ἐν τῇ αὐτοῦ προκηρύξει προσέθηκε καὶ τὸ « ἄλλη τις δύναμις ὑπερτέρα τῶν δικαιωμάτων ἡμῶν ὑπερασπίσεται, » σοφῶς καὶ στρατηγικῶς ταῦτα προσθεῖς. Οὔτε γὰρ ὁ τύραννος ἡμῶν μικρὸς, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ἐγίνωσκεν ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου ἐπτοημένους, καὶ ὡς οὐκ ἦν ἄλλως ἐν ἑαυτοῖς γενέσθαι, καὶ γενναῖόν τι φρόνημα λαβεῖν κατὰ τῶν ἡμᾶς ἰσχυρῶς τυραννούντων. Ἐνθα δὴ καὶ προθύμως οἱ πλείστοι πρὸς ἐπίθεσιν παρεσκευάζοντο. Ὡς δὲ τὸ βασιλικὸν ἐκεῖνο θέσπισμα διεκηρύχθη, τὸ μηδεμίαν τὸν Πρίγκιπα Ὑψηλάντην βοήθειαν προσδοκᾶν, καὶ τὸ τόλμημ' αὐτοῦ εὐηθείας καὶ αὐθαδείας εἶναι, ἅπαντες οἱ Ἕλληνες ἀθυμία συσχεθέντες, ὥκνουν τῇ ἐπιχειρήσει. Τότε δὴ ὁ τύραννος αὐτίκ' ἐξαγριωθεὶς, φόνου τὰς Ἑλληνίδας τῶν πόλεων ἐνέπλησεν. Εἰ δὲ τὸ ψήφισμα τοῦτο οὐκ ἂν τότε ἐγένετο, δίκην ἂν ὁ τύραννος ἥδη ἐδεδώκει, οὐδὲ τοσοῦτος λαὸς ἀπώλετ' ἂν ἴσως, ἀπανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος τῆς ἐπιχειρήσεως γενομένης, ἀλλὰ καὶ ὁ Ὑψηλάντης αὐτὸς μετὰ πλειόνων ἐπολέμει τοῖς τυράννοις καὶ ἐν εὐρυχωρῇ τῷ πεδίῳ, οὐχὶ δ' ἐξ ὀρέων. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτω γεγενημένα, οὐκ ἐνὶ ἄλλως γε νῦν γενέσθαι. Ἔστι δ' οὖν τὴν τῶν τυράννων καθ' ἡμῶν ὁρμὴν ἀναχαιτίσαι, κηδομένοις ὑμῖν τῶν ἔτι περιόντων, καὶ μήπω ὑπ' αὐτῶν ἀπολωλότων, διὰ τῆς πρὸς ἡμᾶς βοήθείας, ἥσπερ ἡμεῖς τε δίκαιοι ἐσμέν τυχεῖν, καὶ ὑμεῖς ἡμῖν πέμψαι.

· Ἐβουλόμεθα δ' ἡμεῖς, εἰ καὶ μηδὲν δεινὸν ἕτερον ἐπάσχομεν ὑπὸ τῶν τυράννων τούτων, καὶ μὴ προηροῦνθ' οὔτοι σύμπαντας ἡμᾶς ἀπολέσαι, μέγιστον ὑμᾶς ὑπολαμβάνειν, τὸ δουλεύειν ἡμᾶς τυραννικωτάτοις καὶ ἀνομωτάτοις δεσπόταις. Ἴστε γὰρ δήπου, ὅτι διὰ τοὺς ἡμετέρους προγόνους ἡ Εὐρώπη εὐνομούμενη, καὶ εὐδαίμων ἀποκατέστη Ἐξ ἐκείνων καὶ γὰρ σοφία, ἐπιστῆμαί τε καὶ τέχνηαι προεληθῶσαι, τὸ εὐδαιμόνως ζῆν τοῖς ἐν Εὐρώπῃ παρρεσκεύασαν. Μὴ τοίνυν δι' οὗς τῆς εὐδαιμονίας τετύχατε, τούτων τοὺς ἀπογόνους ἀνέχεσθε

ὑπὸ βαρβάρων ἀπόλλυσθαι, καὶ μὴδὲ μικρᾶς βοηθείας αὐτοὺς ἀξιοῦν. Ἐῷμεν λέγειν, ὅσον οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι συνεισήμεγκαν ταύτῃ τῇ ἱερωτάτῃ θρησκείᾳ, δι' ἧς καὶ τὰ δίκαια παρὰ πᾶσι τοῖς ταύτῃ συστοιχοῦσιν ἀσφαλέστερα καθίσταται, καὶ τὰ ἐκάστω ἐμπεδοῦνται καθήκοντα, καὶ ὁ ἀνθρώπινος βίος εἰς τὸ εἰρηνικώτερον μεταρρυθμίζεται.

» Ἄλλ' εἰ καὶ μὴδὲν ἄν τις ἔχοι τοιοῦτόν τι εἰπεῖν προσγεγενῆσθαι ὑμῖν ἐκ τῶν ἡμετέρων προγόνων, διὰ δέ γε τὸ ὁμοθρήσκους ἡμᾶς ὑμῖν εἶναι, ἐχρῆν σῶσαι. Τὸ γὰρ τῶν οἰκείων καὶ τῶν ιδίων προνοεῖσθαι, νόμῳ τῷ θεῷ ὑμῖν ἐντέλλεται, διαρρήδην τοῦ Παύλου βοῶντος « *δεῖ τοὺς πιστοὺς τῶν οἰκείων, καὶ τῶν ιδίων προνοεῖσθαι* ». Τί γὰρ μᾶλλον οἰκειότητος, καὶ ταυτότητος παραστατικόν, ἢ τὸ τῶν αὐτῶν θεῶν χαρίτων ἐξίσου μετέχειν; τί δ' ἄλλο πέφυκε τοσοῦτον συνδέειν τοὺς ἀνθρώπους, ὅσον τὸ ὁμόπιστον; δεῖ οὖν τοῖς θεοῖς νόμοις πειθομένους, πρὸς βοήθειαν ἡμῶν σπεῦσαι, μὴδὲ τῶν ἡμετέρων προγόνων χεῖρους φανῆναι, οἵπερ πολλάκις ἡμᾶς ἠβουλήθησαν σῶσαι, καίτοι οὐδὲ τηλικαύτην δύναμιν ὁμοῦ ἔχοντες σύμπαντες, ἡλικίην ἕκαστος ὑμῶν χωρὶς ἤδη ἔχετε, καὶ τοῦ τυράννου πολλῶν προέχοντος, ἀλλ' ὅμως οὐκ ὤκνησαν τῆς τοῦ τυράννου δυνάμεως πείραν λαβεῖν, καὶ εἶπου δυνηθεῖεν τῆς δεινῆς αἰχμαλωσίας ἡμᾶς ἐξελεῖν. Ὦντο γὰρ δεῖν ὑπὲρ τῶν οἰκείων κινδυνεύειν μᾶλλον, τοῖς θεοῖς νόμοις πειθόμενοι, ἢ τούτους προέσθαι ἀπολωλέναι, τῶν θεῶν ὀλιγωροῦντες. Γοιαύτην γνώμην ἔσχον, ὦ *κράτιστε Ἀλέξανδρε*, ἅπαντες οἱ σοὶ πρόγονοι ὅμοιαν καὶ παραπλησίαν τούτοις εἶχε καὶ ὁ ἥρως ἐκεῖνος Ἰωσήφ, οὗ σὺ διάδοχος εἶ, ὦ *γαληνότατε Φαραγκίσκε*. Ταῦτά τούτοις ἐφρόνει καὶ ὁ μέγας Λουδοβῆκος ὁ ἰδ', οὗ τὸν θρόνον σὺ διεδέξω, ὦ *πρώτατε Λουδοβῆκε* *ιή*. Καίτοι γ' ἐκεῖνοι οὐχ ἱεράν τινα πρὸς ἀλλήλους εἶχον συμμαχίαν, πρὸς τὴν τῆς Εὐρώπης ἀφορῶσαν εὐδαιμονίαν, οὐθ' ὁ τύραννος ἦν ἡμῖν τοσοῦτον βαρὺς καὶ ἀφόρητος, ὅσον ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις, ἀλλ' οὐ δίκαιον ἔκρινον ἡμᾶς τυραννεῖσθαι, τῶν λοιπῶν χριστιανῶν ἐν εὐνομίᾳ πολιτευομένων. Ὑμεῖς δὲ συνδεδεμένοι ἀλλήλοις ὄντες, καὶ τηλικαύτην δύναμιν ἔχοντες, ἡλικίην οὐδεὶς πρὸ ὑμῶν, καὶ τὰ αἰσχίστα ὀρῶντες ἡμᾶς πάσχοντας, οὐ σώσετε; ὁρᾶτε δὴ, ὦ *εὐσεβέστατοι καὶ χριστιανικώτατοι βασιλεῖς*, ὡς εἶπερ ἡμᾶς κινδυνεύοντας ἔασετε, τοῖς τυράννοις ἔσπεσθε καθ' ἡμῶν βεβοηθηκότες, καὶ αὐτοῖς ἔργῳ μὴ βοηθήσητε. Ἰστε γὰρ τὸ πλῆθος ὅτον τοῦ ἀσεβέστατου τούτου ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἔθνοος· ἐκείθεν δὲ συλλέξας

ἄπειρόν τινα στρατὸν, ἐπ' ἀδείας ἐφ' ἡμᾶς βαδιεῖται ὁ τύραννος, καὶ σύμπαντας ἀπολέσαι βουλήσεται. Καὶ οὐκ αὐτὸς ἔσται ὁ ἀπολέσων, ἀλλὰ καὶ ὁ δυνάμενος μὲν αὐτὸν κωλύσαι, μὴ κωλύσας δέ. Εἴτα τοῦτ' ἀναμενεῖτε, ὦ χριστιανικώτατοι βασιλεῖς, βουλήσεσθε ἡμᾶς ἀπολωλέναι; ἀλλ' ἐῷμεν λέγειν, ὅποια πότ' ἂν ἔσοιτ' ἐντεῦθεν ἢ ὑμετέρα παρὰ τοῖς ἐπιγινομένοις δόξα, σκέψασθε δέ, οἷα τὰ ἐντεῦθεν ἐκδησόμενα. Εἰ μὲν γὰρ ἐάσετε τοὺς τυράννους ἐξαφανίσαι (ὃ μὴ γένοιτο), ἡμᾶς τῆς Ἑλλάδος, αὐτίκα τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας Ὀθωμανοὺς μετοικίσουσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα πλείστους ὅσους οἱ τύραννοι, καὶ ἔξετε ὁμόρους ὀλέθρους ἐν τῇ Εὐρώπῃ. Οὐ γὰρ παμπληθεῖς ἐσόμενοι βουλήσονται εἰρήνην σχῆσειν πρὸς θ' ὑμᾶς, καὶ πρὸς τοὺς ὑμετέρους ἀπογόνους, ὅπου γε καὶ πρότερον ἠγωνίσθησαν πολλάκις καὶ τὰ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης ἐπιδραμεῖν. Καὶ εἰ μὴ ὁ Θεὸς αὐτοὺς τότε' ἐκώλυσεν, ἐδεδούλωτ' ἂν πάλοι ὑπ' αὐτῶν ἅπαντα ἡ Εὐρώπη. Οὐδ' ἄδηλον δ' ὑμῖν, ὥς πολὺν χρόνον ἔσχον κατακρατήσαντες τὴν Ἰσπανίαν, ὥς καὶ εἰς τὸ κέντρον τῆς Γαλλίας προῦχώρησαν, καὶ αὐτὴν τὴν Γερμανίαν ἐδῆωσαν, ἀφικόμενοι δις μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Βιέννης. Φύσει γὰρ τὸ βάρβαρον ἀδικίᾳ καὶ πλεονεξίᾳ χαίρει. Εἰ δὲ καὶ ἐξουσίαν προσπεριβάλλεται, οὐδένα ὅρον τίθεται τῶν ἀδικημάτων. Ἐὰν δ' ἡμᾶς σώσητε, καὶ βοηθήσητε συγκαταίρουντες ἡμῖν τὸν τύραννον, οὐδὲν τοιοῦτον δεινὸν δέος ἔσται παθεῖν τοὺς ὑμετέρους ἀπογόνους, ἡμῶν τῶν αὐτοῖς ὁμόρων ὁμοθρήσκων ὄντων, καὶ τὰ μέγιστα ὑφ' ὑμῶν εὐεργετηθέντων. Μάλιστα δὲ καὶ πρόβλημα τοὺς Ἕλληνας ἡμᾶς ἔξουσι καὶ τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας βαρβάρους, οἵπερ ἐκ τοσούτων αἰῶνων οὐδέποτε' ἐπαύσαντο καταδουλούμενοι τὴν Εὐρώπην. Δεῖ οὖν τὰ μέλλοντα προορᾶν, καὶ τοὺς ὑμετέρους ἀπογόνους μὴ ἔαν διακινδυνεύειν, εἰδότας τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων τὸ ἄστατον, καὶ εὐμετάβολον.

» Εἰ δέ τις οἶεται ταῖς πρὸς αὐτοὺς συνθήκαις τὰ τῶν ἡμετέρων ἀπογόνων ἀσφαλῶς ἔξειν, οὐ σώφρονι λογισμῷ ὁ τοιοῦτος χρῆται. Καὶ γὰρ οὐδέποτε τὸ βάρβαρον οἶδε συνθήκας φυλάττειν, ὅθ' ἑαυτὸν οἶεται τῶν ὁμόρων προέχειν. Μυρίας γὰρ ὅσας συνθήκας ἐπεποίητο πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡμῶν βασιλεῖς, ἀλλ' ἐπ' οὐδεμιᾷ ἔμεινε μὴ παραβεβασμένη, ὅθ' ἐώρα τούτους ἔχοντας ἀδυνάτως, καὶ ἐπὶ ταῖς τυχοῦσαις αἰτίαις, ἄχρις οὗ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῶν, καὶ ἡμᾶς, καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἀπώλεσαν οἱ ἡμέτεροι χρηστοὶ βασιλεῖς, οἰόμενοι τὰ πρὸς τοὺς βαρβάρους πιστῶς ἔχειν. Καὶ οὐδὲν θαυμαστόν, εἰ βάρβαρος

καὶ ἀσεβεῖς ὄντες τὰς συνθήκας ἡθέτουν, θαυμαστὸν δ' ὅτι οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει βασιλεῖς οὐδόλως ἐννόησαν, ὡς τὰ τῶν ἀσεβῶν καὶ βαρβάρων ἀείποτ' ἄπιστα εἶναι συμβαίνει. Ὁ γὰρ παρ' ἡμῖν εὐσεβὲς καὶ ὅσιον, τοῦτο παρ' αὐτοῖς ἀδικον καὶ ἀσεβές. Τοιούτων δ' ὄντων τῶν παρ' ἑκατέροις ἐναντίον φρονημάτων, πῶς ἂν τις συνθήκην ἢ εἰρήνην, ἢ ὅποιανδήποτε συμμαχίαν τὴν πρὸς αὐτοὺς καλῶς ἐξείν φήσειεν; ἢ οὐ τὰ τοιαῦτα πιστὰ οἱ ἡμέτεροι βασιλεῖς οἰηθέντες ἀπώλοντο; εἰ δὲ ταῦτ' ἄπιστα ἐκείνοι ἡγοῦντο, τάχα ἂν αὐτοὶ τ' ἐσώζωντο, καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον τὸν χρόνον οὐ διεκινδυνεύομεν. Καὶ εἰπερ τότ' αὐτοὺς ἀπώλεσε τοῦτο, ἀτοπώτατον ἂν εἴη νομίζειν τῶν εἰσέπειτα πραγμάτων σωτήριον. Τὰ γὰρ προὑπάρχοντα, ὁποῖά ποτ' ἂν ἦ ταῦτα, τὴν τῶν μελλόντων διάγνωσιν τοιάνδε ἢ τοίανδε, τοῖς ὀρθῶς βουλευομένοις παρέχεται. Διὸ δεῖ τὸ πόρρω ἐγγὺς ποιεῖν, ἀσφαλῶς περὶ τῶν ἡμετέρων βουλευομένοις πραγμάτων, καὶ ἡμῖν τὴν ταχίστην βοηθεῖν.

» Ἀλλὰ νῆ δία γε φήσειεν ἂν τις ἴσως, ὡς εἰρήνην πρὸς ὑμᾶς ἄγουσιν ἤδη, καὶ οὐ δεῖ ταύτην λύειν ἐπ' οὐδεμιᾷ αἰτίᾳ. Θαυμάζομεν δ' ἡμεῖς, ὧς πραότατοι βασιλεῖς, εἰ πλεονέκτης φύσει, καὶ βάρβαρος ἀνὴρ ἔλοιτ' εἰρήνην πρὸς ὑμᾶς ἄγειν, δυνάμενος ἀδικεῖν καὶ πλεονεκτηῖν. Οὐ γὰρ αὐτὸς πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην ἄγει, ἀλλ' ὑμεῖς πρὸς αὐτόν. Εἰ γὰρ οὗτος, ἦν περ πρότερον, καὶ νῦν εἶχε δύναμιν, οὐκ ἂν ἡσυχίαν ἦγε, κατεδήου δ' ἐπιτρέχων ἅπασαν τὴν Εὐρώπην; ὁρῶν μὲν τοι τὴν αὐτοῦ ἀσθένειαν, ἐπάναγκες ἡσυχάζει. Ἐπειτα δὲ, οὐχ' ἡμεῖς αἴτιοι τοῦ τὴν πρὸς αὐτόν λυθῆναι εἰρήνην, ἀλλ' αὐτὸς ἐκεῖνος, περὶ τε τὰ θεῖα ἀσεβῶν, καὶ περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ὑβρίζων, τῆς ἱερᾶς καὶ θείας θρησκείας περιφρονῶν. Οὐχ' ἥκιστα δ' ἂν τις ἐκεῖνον εἴποι λύειν τὴν εἰρήνην, καὶ διὰ τὸν τοσοῦτον φόνον τῶν ὁμοπίστων χριστιανῶν. Ἦ τιν' ἄλλην ταύτης μεῖζω αἰτίαν ζητήσκειν ἂν τις καὶ δικαιότεραν, καὶ εὐσεβεστέραν, ὁρῶν τοὺς θεῖους ναοὺς, τοὺς μὲν καιομένους, τοὺς δὲ χριστιανῶν αἷματι περιρρέομένους, γυναῖκας δὲ καὶ παρθένους, καὶ βρέφη σφαζομένας, αἷ περ μῆτ' ἡδίκησάν ποτε τὸν τύραννον μῆθ' ὅπλα λαβεῖν δύνανται; εἰ οὖν ἡμᾶς τοὺς ἐνόπλους ἐφόνευε, δίκαιον ἂν ἦν καὶ τὸτ' ἡμᾶς ἀγανακτῆσαι, καὶ δίκην παρ' αὐτοῦ αἰτεῖν, διὰ τὸ ὑπὲρ τῆς ζωῆς ἡμῶν τῶν ὅπλων ἔχεσθαι, μῆτοιγε δὴ διὰ τὸν τῶν ἀθωοτάτων θάνατον, καὶ διὰ τὴν πρὸς τὰ θεῖα ὀλιγωρίαν. Ἦ πηνίκα, ὧ πρὸς Θεοῦ, πηνίκα δοξείεν ἂν τις μᾶλλον εὐσεβεῖν, μᾶλλον τῷ

θεῶν φροντίζειν, οὐχὶ δ' ὅτε τοὺς περὶ τὰ θεῖα τιμωρεῖται ἀσεβοῦντας; πῆνίκα δ' ἂν τις ὀφθεῖη φιλόανθρωπος ὢν, οὐχὶ δ' ὅτε τοῖς τοῖς ἀθώους φονεύουσιν ἐπεξέρχεται; καὶ μὴν ὁ Μωϋσῆς ἐκεῖνος ἰδὼν Αἰγυπτίον τινα τῶν ὁμοθρήσκων Ἑβραῖον τύπτοντα, τὸν ὕβριστὴν πατάξας, δίκαια καὶ εὐσεβῆ ποιῶν νενόμισται. Δικαιότερα δ' ἂν καὶ εὐσεβέστερα ποιεῖν Ἵμεῖς δόξετε, εἴπερ βουλήσεσθε σὺν ἡμῖν πατάξαι, οὐ τύπτοντας, ἀλλὰ τοὺς ὁμοθρήσκους Ἵμῖν φονεύοντας, τοὺς πυρπολοῦντας τοὺς θεοὺς ναοὺς, καὶ τὰ ἅγια τοῖς ποσὶ καταπατοῦντας. Ὅρατε γὰρ δὴ, μὴ βουλόμενοι τὴν πρὸς τοὺς εὐσεβεῖς λῦσαι εἰρήνην, (φευ ἡλίκα τὰ δεινὰ, καὶ ἄλλως οὐκ ἀκίνδυνα λέγειν ἡμᾶς ἀναγκάζει, ἐκτὸς εἴπερ ἤμεν κινδύνων,) μὴ λάθητε λύοντες τὴν πρὸς τὸ θεῖον εἰρήνην. Δεῖ γὰρ τοὺς εὐσεβεῖς τοὺς περὶ τὰ θεῖα ὀνειδισμοὺς οἰκείους λογιζομένους, ἐπεξιέναι τοῖς ὀνειδίζουσιν.

« Ἄριστα δ' ἂν ἐποιεῖτε, εἰ καὶ μηδὲν ἀσεβές, μηδὲ τοσοῦτον φόνον ποιοῦντα, Ἵμεῖς αὐτοὶ τὴν πρὸς τὸν τύραννον εἰρήνην ἐλύετε. Τέρας γὰρ τυραννίας καὶ ἀνομίας ἐστίν, οὐχὶ δὲ βασιλεύς. Τί δὲ κοινὸν βασιλεῦσι νομιμωτάτοις καὶ εὐσεβεστάτοις πρὸς τύραννον ἀνομώτατον καὶ ἀσεβέστατον; ἡμεῖς μὲν μὰ δία γ' οὐδὲν οἴομεθα δοκεῖ δ' ἡμῖν τὸ θεῖον τουτὶ ὄνομα βασιλεῦσι πρέπον, οἱοί περ Ἵμεῖς ἐστε, βλασφημεῖσθαι τὰ μέγιστα, ἀνόμῳ τινὶ παρ' ἀξίαν ἐπιλεγόμενον. Μὴ οὖν ἀνέχεσθε ὁμόθρονον ἐν Εὐρώπῃ ἔχειν τοῦτον τὸν ὀλεσίβροτον δι' ὃν ἡ οἰκουμένη μiasμάτων πεπλήρωται, δι' ὃν τοσοῦτοι φόνοι ἄθεσμοι καὶ ὄλον τὸ τῶν Ἑλλήνων γένος κινδυνεύει ἀπόλλυσθαι, ἀλλ' ἡμῖν βοηθεῖτε αὐτὸν συγκαθαιρησόμενοι. Τούτου δὲ καθαιρεθέντος, ἔσται ἡμῖν βασιλεὺς, ὃς ἂν δόξῃ εὐσεβεστάτος ὢν, καὶ ἐννομώτατος· οἱ τε νόμοι καθ' οὓς δεήσει ἡμᾶς πολιτεύεσθαι, οὕτω τεθήσονται ὥστε ταῦτα συνοίσοντα καὶ βλάψοντα ἡμῖν τε καὶ ὑμῖν εἶναι. Οὐδὲ γὰρ ἀληθές ἐστιν, ὅπερ τινὲς λέγουσιν, οὐκ ὀρθῶς λογιζόμενοι, ὅτι τούτου τυραννεύοντος, τὰ τῆς Εὐρώπης ἐν ἰσορροπία κατέστηκεν, ἄλλως δ' ἀντίρροπα ταῦτ' ἔσται. Ὅτῳ μὲν δὴ ταῦτα τεκμαίρονται, ἡμῖν γε ἄδηλον. Ἀπὸ δ' ὅτι εὐνομούμενου βασιλέως ὄντος, τὰ τῆς ἰσορροπίας μάλλον ἔσται βάσιμα ἢ τούτου τυραννεύοντος. Τὸν μὲν γὰρ μηδένα νόμον ἔχοντα τοῖς πᾶσι συνέβαινε δυσμενῆ εἶναι, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν πᾶσαν κοινωνίαν τῆς βελτίστης ἐξίστασθαι τάξεως. Ἡμῶν δ' ἐννόμων ἐσομένων, καὶ ταῦτα συμφέροντα ὑμῖν τε καὶ ἡμῖν ὑπαγορευόντων, ἅπαν τούναντίον ἔσται, καὶ ταῦθ' ὑπὸ πάντων ὑμῶν εὐεργετηθέντων.

³ Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων πολλ' ἔχοντες εἰπεῖν, ὅμως παρζλείπομεν, μηδὲν ἄλλῃ ὑπολαμβάνοντες τὰ περὶ τῆς ἰσορροπίας καὶ ἀντιρροπίας ὑπ' ἐνίων λεγόμενα, ἐξαίτουμέθα δὲ τὴν παρ' ὑμῶν βοήθειαν, καὶ δικαιοτάτα καὶ εὐσεβέστατα, ἐξ ὧν εἰρήκαμεν, γεννησομένην.

» Λογίσασθε δὴ, ὦ εὐσεβέστατοι βασιλεῖς, ὥς οὔτε μεγάλην ταύτην αἰτοῦμεν, καὶ ῥάστην ἐκ τοῦ παραχρῆμ' ἂν ἡμῖν πεμφθῇ. Οὐδὲ γὰρ μεγάλης ταύτης δεόμεθα ἐν τῷ παρόντι, καὶ ἡ τοῦ τυράννου δύναμις τοσοῦτον παρ' ἑαυτῆς ἀσθενῆς ἐστίν, ὅσον δέει συσχεθέντος, ὑφ' ἡμῶν μόνον ἐν κινδύνῳ καθέστηκεν. Οὐδὲ γὰρ ἄλλο ὁ τῶν ἀθωοτάτων πολὺς οὗτος φόνος, ἡ ἀσθένεια ἀντικρυς, καὶ τελεία ἀπόγνωσις τοῦ μὴ δύνασθαι τοὺς ἐν ὅπλοις ἡμᾶς βλάψαι. Ὁ μὲν γὰρ τὸν δῆθεν αἷτιον δυνάμενος τιμωρήσασθαι, οὐδέποτε κατεδέξαιτ' ἂν τοὺς ἀναίτιους φονεῦειν, ὁ δ' ἀπογόνους ἑαυτὸν, ἅπαν τὸ προστυχὸν διαφθείρων, οἶεται δίκας λαμβάνειν. Εἰ τοίνυν μικράν τινα πέμψετε βοήθειαν, ἅλις ἔσαι ἡμῖν πρὸς τε τὴν τῶν τυράννων καθαίρεσιν, καὶ πρὸς τὴν τῶν φιλάτων ἡμῶν σωτηρίαν. Τάχα δὲ ὁ τύραννος ἀκούσας Ἰμῶν ἐτοίμων πρὸς βοήθειαν ὄντων, αὐτίκ' εἰς Ἀσίαν οἰχήσεται, τὴν θ' Ἑλλάδα καταλιπὼν ἀμαχητὶ, καὶ τὰ φίλτατ' ἡμῶν ζῶντα, δέει τῆς τῶν βοηθησόντων ἡμῖν παρουσίας, καὶ τοῦ μὴ αὐτὸν, μὴδ' ἐν τῇ Ἀσίᾳ εἶσατε μένειν. Εἰ δέ γε μὴ βουλήσετε, ἀλλὰ κάκις' ἔσται ἀπολλούμενος τὴν ταχίστην, τῶν Ἑλλήνων, τότε εὐθυμοτέρως πολεμησόντων, καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ σωθῆναι, καὶ σῶσαι τὰ φίλτατ' ἐσομένου τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι τοὺς τυράννους, δι' ὅσα δεινὰ ἡμᾶς πεποιήκασι. Μὴδ' ὑπολαμβάνετε, ὦ κραταιότατοι βασιλεῖς, τῶν πραγμάτων εἰς ταύτην ἐφιγμένων τὴν ἀκμὴν, ἐνέσται τοῦ λοιποῦ τοὺς τε κακίστους τυράννους, καὶ ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας ἐν τῇ Ἑλλάδι κατοικεῖν. Ἀνάγκη γὰρ πᾶσα, ἥτοι ἡμᾶς ἀπολωλέναι (ὅπερ ἀπεύχεσθαι δίκαιον), ἢ τοὺς τυράννους ἀποδράντας ἐκ τῆς Ἑλλάδος σωθῆναι. Εἰ δέ γε μὴ βουλήσονται ὑφ' ὑμῶν καὶ ἡμῶν παθεῖν αὐτοὺς τὰ κάκιστα. Δεῖ δὲ τὴν ταχίστην ἡμῖν βοηθεῖν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, καὶ μικρᾶς Ἀσίας ἀναμεμιγμένων τοῖς τυράννοις χριστιανῶν, ἔτι ζώντων. Μὴ προλαβόντες οἱ ἐξωλέστατοι καὶ τούτους οἰκτρῶς ἀπολέσωσι.

» Σκέψασθε δὴ, ὦ κράτιστοι τῆς Εὐρώπης βασιλεῖς, καὶ σύγε, ὦ εὐδαιμον καὶ φιλόφρων Ἀγγλία, δι' ὀλίγης τῆς πρὸς ἡμᾶς βοηθείας, ἥλικην παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις δόξαν κτήσεσθε περὶ ἧς σπου-

δαστέον μᾶλλον ἐς δύναμιν, ἢ περὶ οἰουμένην ἑτέρου τῶν καλουμένων
 ἀγαθῶν. Τί γάρ ἄλλο δόξῃ ἀγαθὴ ἐφάμιλλον; ποία δὲ μείζων ἑτέρα
 δόξα τοῦ τῶν θείων πραγμάτων φροντίζειν, καὶ τοῦ σωτῆρας καὶ εὐερ-
 γέτας κινδυνεύοντων γενέσθαι; τὸ μὲν γὰρ τὸν οὐρανὸν πρὸς εὐλογίαν
 ὑμῶν ἐπινεύσει, τὸ δὲ τῶν θείων προσωνυμιῶν ὑμᾶς ἀξιώσει. Ὅπερ
 αἱ ὑμέτεροι ἐγνωκότες πρόγονοι, καὶ τοι τῆς ἐπιχειρήσεως μεζόνων
 δαπανημάτων ἀπαιτούσης, οὐδ' ἐκτὸς οὔσης κινδύνων, καὶ ἐπ' ἀδή-
 λοις τοῖς ἐκ ταύτης ἐσομένοις, ᾤοντο δεῖν ὅμως πάντα φέρειν καὶ πό-
 νον, καὶ κίνδυνον, ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς ταύτης καὶ θείας δόξης· μὴ οὖν
 ὑμεῖς γε τούτων ἀπόγονοι ὄντες, καὶ πλεῖστα καὶ κάλλιστα ἐκείνων
 εἰργασμένοι ἔργα, ἐλλείπειν εἰς τοῦθ' ὅπερ ἐκεῖνοι περὶ πλείστων ἐποι-
 οῦντο βούλεσθε! Μηδὲ ἀκινδύνως τε καὶ δι' ὀλίγης τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐς
 τὸ τέλειον τῆς μεγίστης εὐκλείας, καὶ δόξης μὴ τυγχάνειν. Ἐνδεῖ
 γὰρ αὐτῇ τοῦ καὶ τὴν Ἑλλάδα εὐδαίμονα καταστῆσαι καὶ τοὺς ἐν
 Κωνσταντινουπόλει, ἐῷμεν λέγειν τοὺς ἐν Ἀφρικῇ, καὶ ἐν ἀπάσῃ τῇ
 Ἀσίᾳ ἀπανθρώπως κτεινομένους ὑπὸ τῶν τυράννων τούτων, σῶσαι· ἢ
 πότε πρὸς Θεοῦ, τούτοις βοηθήσετε, ὧ θειώτατοι βασιλεῖς; ὅτε νῆ
 διά σύμπαντες φονευθήσονται, τότε βούλεσθε τοὺς ἀπανθρώπους φο-
 νεῖς τιμωρῆσθαι; ἀλλὰ τίς Ὑμῖν τόθ' ὁμολογήσει χάριτας; οὐ το-
 σοῦτον δι' ἡμᾶς τοὺς ἐν ὅπλοις ἀναγκαῖα ἢ παρ' Ὑμῶν βοήθεια· ἡμεῖς
 γὰρ μαχόμενοι ἀνδρείως ἀποθανούμεθα, εὖ εἰδότες, ὥς οὐδεὶς οὕτως
 ἔνδοξος θάνατος, οὐδὲ μνημεῖον λαμπρότερον τοῦ ὑπὲρ πίστεως, καὶ
 πατρίδος, καὶ φιλτάτων, καὶ ἐλευθερίας ἀποθνήσκειν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν
 τὰς αὐτὰς τοῖς ὀλέθροις τυράννοις οἰκούντων πόλεις· οὔπερ τὰ ὅπλα
 περιηρημένοι, καὶ μηδεμίαν καταφυγὴν ἔχοντες, ἐλεεινῶς θανατωθή-
 σονται. Ἰστε γὰρ ἀκούσαντες τὴν τῶν τυράννων ἀγριότητα, καὶ θη-
 ριωδίαν, ἐξ ὧν οἱ σεβάσμιοι ἐκεῖνοι ἄνδρες, ὁ Πατριάρχης, φαρμέν, καὶ
 οἱ λοιποὶ Ἀρχιερεῖς, καὶ τοσοῦτος λαὸς ἐπαθὼν ἐλεεινότατα. Νομί-
 σατε πρὸς Θεοῦ, αὐταῖς γε ταῖς διανοαῖς, ἐπεὶ παρόντες οὐκ ἦτε, ὁρᾶν
 τοὺς θεῖους τούτους ἄνδρας, τοὺς μηδὲν τι ἀδικήσαντας, ἀπὸ τοῦ
 θεοῦ ναοῦ ἀποσπωμένους, καὶ ἐλεεινῶς σὺν αὐταῖς ταῖς ἱεραῖς ἐσθῆσιν
 ἐλκομένους, παιομένους, ὑβρίζομένους, καὶ μόλις πρὸς οὐρανὸν τὰ ὁμ-
 ματα αἶροντας, μάρτυρ' αὐτὸν ἐπικαλουμένους, οἷα πάσχουσιν ἀδίκως
 καὶ οὕτως ἐλεεινῶς ἀπαγχόμενους! Νομίσατε βλέπειν τὸν θεῖον ναὸν
 αἵματι χριστιανῶν περιρρέομενον, τοὺς μὲν ἐκεῖσε ἀσπαίροντας, τοὺς
 δ' ὧδ' ἐκπνέοντας, αἵματι ἀποπνιγομένους, ἄλλους δ' ἀλλαχοῦ σφατ-

τομένους, ὡς ἀρνία ἄκακα, μὴτ' ἐκυτοῖς ἐπαμῦναι, μὴτ' ἐκφυγεῖν τοὺς ὤμους τυράννους ἔχοντας! Τούτων τῶν ἀπανθρώπων πράξεων τῶν ὑπὸ τῶν τυράννων ἐνθυμηθέντες, βοηθήσατε ἡμῖν τὴν ταχίστην, ὡς κράτιστοι βασιλεῖς! Τούτους τιμωρήσασθε ὑπὲρ τῶν ἀθωοτάτων, ὑπὲρ τῶν ἀδυνάτων καὶ ἐλεεινῶς κτεινομένων, ὑπὲρ τῆς ἱερωτάτης αὐτῆς θρησκείας, καὶ ὑπὲρ τῆς Ὑμετέρας ἀγαθῆς δόξης!

« Ἐν Ἑλλάδι ΛΩΚΑ΄, Μαΐου ΚΗ΄. »

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐδημοσιεύθη ἐν Παρισίοις γαλλιστὶ ὑπὸ Ἑλλήνου (S. Z.) φυλλάδιον συνηγοροῦν ὑπὲρ τοῦ δικαίου τοῦ ἀγῶνος τῶν Ἑλλήνων.

« Οἱ Ἕλληνες, λέγει, προσεβλήθησαν ὑπὸ τῶν Μωαμεθανῶν κατακτητῶν ἄνευ κηρύξεως πολέμου ἢ ἄλλης τινὸς προκλήσεως διὰ τοῦτο δὲ οὐδέποτε ἀνεγνώρισαν τὴν νομιμότητα τῆς Ὀθωμανικῆς κυριαρχίας. Οὐδέποτε ὠρίσθησαν αὐτοῖς ὑπακοήν, οὐδέποτε ἐδεήθησαν ὑπὲρ αὐτῶν, ἀπεναντίας μάλιστα συνεχῶς διεμαρτυρήθησαν κατὰ τῆς καταπίεσεως. Ὁ μεταξὺ τῶν δύο ἔθνων πόλεμος ἀναγνωρίζεται καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Τούρκων, θεωρούντων τὴν Ἑλλάδα ὡς παρακαταθήκην ἐμπιστευθεῖσαν αὐτοῖς, καὶ ὀφείλουσι νὰ τὴν ἀποδώσωσι. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ πολλοὶ μουφτηδες, καὶ ἰδίως ὁ τελευταῖος, ἡρνήθησαν τὴν ἐκδοσιν τοῦ ζητουμένου φετῶ πρὸς ἐξολόθρευσιν τῶν Ἑλλήνων. Πρὸς δὲ τούτοις οἱ Τούρκοι οὐδέποτε συμπεριελήφθησαν ἐν τῷ δημοσίῳ δικαίῳ τῆς Εὐρώπης, συνθηκολογοῦντες ἐν ἀνάγκῃ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ συναλλαττόμενοι. Οἱ χριστιανοὶ πρέσβεις ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ κατοικήσωσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀποκεκλεισμένοι ἐν Πέτρα, καὶ ἅμα τῇ κηρύξει πολέμου φυλακίζόμενοι ὡς κακοῦργοι. Οἱ ἐν πολέμῳ αἰχμαλωτιζόμενοι σφάζονται ἀνηλεῶς, ἢ ἐξανδραποδίζονται, πρὸ ὀλίγου δὲ χρόνου ἐλήφθη τὸ μέτρον καὶ νὰ ἀλυσοδέωνται ἐν τοῖς κατέργοις. Τὴν τοιαύτην τῶν πραγμάτων κατάστασιν καὶ ἡ Εὐρώπη καλῶς ἀναγνώρισασα πάντοτε εἰς τοὺς κατὰ τῆς Πύλης πολέμους διέκρινε τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τῶν Τούρκων. Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ ἄλλοι χριστιανοὶ ὑπόδουλοι τῇ Τουρκίᾳ, εἶναι μᾶλλον πολέμου αἰχμάλωτοι παρὰ ὑπῆκοι. Εἰς τῶν ἐξοχωτέρων τῆς Γαλλίας ἀνδρῶν πρό τιнос ἔλεγέ μοι, ὅτι εἰν ἐπρόκειτο νὰ γράψῃ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ δικαίου τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ἤθελεν ἐπιγράψῃ τὸ σύγγραμμά του *Φῶς ἐν μέσῃ μεσημβρίᾳ*. Καὶ μολοντοῦτο εὐρέθησαν συγγραφεῖς ἄδικοι θελή-

σαντες νὰ παρομοιάσωσι τὴν ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων νομιμότητα τῶν Τούρκων πρὸς ἐκείνην τῶν νῦν ἐν Εὐρώπῃ ἡγεμονευόντων οἰκων, μὴ λαβόντες ὑπ' ὄψιν, ὅτι διὰ τοῦ ἡκιστα χριστιανικοῦ τούτου ζήλου αὐτῶν παρέδιδον εἰς τὴν σφαγὴν καὶ τὴν ἐξόντωσιν ἑκατομμύρια χριστιανῶν, διὰ νὰ βασιλεύσῃ τὸ Κοράνιον. Εἰς μάλιστα τούτων ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ σταυρὸς ἐν Τουρκίᾳ ἦτο τὸ σύμβολον τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐὰν ἡ νομιμότης ἦναι ὡς οὗτοι ἐννοοῦσιν αὐτὴν, ἐὰν ἡ Τουρκία ἔχῃ ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων δικαιώματα, τότε πρέπει νὰ ἐπαναφερθῶσιν οἱ Ἰσπανοὶ ὑπὸ τὴν νομιμότητα τῶν Μαύρων, αἱ Κάτω Χῶραι ὑπὸ τὴν τῶν Ἰσπανῶν, οἱ Ῥῶσσοι ὑπὸ τὴν τῶν Μογγόλων, καὶ ἡ Κάτω Οὐγγαρία ὑπὸ τὴν νομιμότητα αὐτῶν τῶν Τούρκων· πρέπει νὰ ἐξαλειφθῶσιν ἀπὸ τῆς ἱστορίας ὅλαι αἱ πρὸς ἀποδιώξιν τῶν Τούρκων ἐκ τῆς Εὐρώπης ἀπόπειραι τῶν χριστιανικῶν δυνάμεων, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς Νεαπόλεως καὶ τῆς Σαρδηνίας νὰ παύσωσι φέροντες τοὺς τίτλους βασιλέων τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ τῆς Κύπρου.

» Ἐὰν παρ' ἐλπίδα οἱ Τούρκοι θριαμβεύσωσι, θέλουσι σφαγῇ ὅλοι σχεδὸν οἱ Χριστιανοί, οἱ δ' ἐπιζήσοντες καταδικασθῇ εἰς τὴν φρικτωτέραν δουλείαν. Ὅποιον δὲ τὸ προσγενησόμενον εἰς τε τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν πολιτικὴν ὄφελος ἐκ τοιαύτης τρομερᾶς καταστροφῆς;

» Ἡ ἐπανάστασις τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν ὁμοθρήσκων αὐτοῖς δικαιωματικῶς ἐγένετο· ὅλα δὲ τὰ σοφίσματα τῆς νέας πολιτικῆς ἀδύνατον ν' ἀμαυρώσωσι τὴν πηγὴν τῆς. Δὲν πρόκειται περὶ μερίδος ἔθνους ἐπανισταμένης κατὰ τῆς κυβερνήσεως πρὸς ἀπόλαυσιν ἐλευθεριῶν, ἢ μεταρρύθμισεων· ἀλλὰ περὶ ἔθνους ὁλοκλήρου, ἐνδόξου διὰ τὰ δυστυχήματά του, ἀρχαιοτέρου τῶν τυράννων αὐτοῦ, καὶ ἀπαιτοῦντος τὴν ἀνάγκησιν τῶν ἀπαραγράπτων δικαιωμάτων του, ἔθνους πολемоῦντος ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ θρησκεύματος, τῆς πολιτικῆς του ἀνεξαρτησίας, καὶ τῆς ἀτομικῆς ὑπάρξεως τῶν μελῶν αὐτοῦ.

» Οἱ Ἕλληνες, ὑποστάντες τὰς σκληρότητας τῶν τυράννων αὐτῶν ἐπὶ πέντε αἰῶνας, ἅμα ἰδόντες, ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς Ἱερᾶς Εὐρωπαϊκῆς Συμμαχίας, τὴν Πάργαν παραδοῖεσαν εἰς τὸν τυραννικώτερον τῶν πασάδων, τὰς ἐκκλησίας τριῶν ἐτέρων πρῶν Ἑνετικῶν πόλεων μεταβληθείσας εἰς τσαμιά, τὰ κτήματά των ἀρπαγέντα ὑπὸ τῶν Μωαμεθανῶν, καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἀνατρεπόμενον τὸ πολιτικὸν οἰκοδόμημα τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, ἀνεγνώρισαν ἐπὶ τέλους, ὅτι μόνον τυ

ρήνους ἤλλασπον, οἱ δὲ νέοι αὐτῶν δεσπότηι ἦσαν ἐπὶ μᾶλλον ἀπληστοί, ὡς πτωχότεροι, καὶ ἔχοντες ἀνάγκην ἀγορᾶς προστασίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅταν, μ' ὅλας τὰς ἐπιστήμους ὑποσχέσεις τοῦ σουλτάνου περὶ ἐπικνακτικῆς τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ καταληφθέντων κτημάτων των, εἶδον καὶ αὐτὰ τὰ λείψανα τῶν ιδιοκτησιῶν αὐτῶν καταγραφόμενα εἰς τὸ σουλτανικὸν κτηματολόγιον, τότε πλέον οἱ Ἕλληνες ἀπέβαλλον πᾶσαν ἐλπίδα, καὶ προσέδραμον εἰς τὸ μόνον ἀπομεινάν αὐτοῖς καταφύγιον, ἔλαβον δηλαδὴ τὰ ὅπλα.

» Οἱ Ἕλληνες θέλουσι νὰ κυβερνηθῶσι καθὼς καὶ οἱ πεπολιτισμένοι τῆς Εὐρώπης λαοί. Ὑπεσχέθησαν ν' ἀφήσωσιν εἰς τοὺς Μωαμεθανοὺς τὴν ἀπόλαυσιν ὧσων οὐδέποτε οἱ Ἕλληνες εἰδόν ποτε ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν τῶν Τούρκων, ἐγγυηθέντες αὐτοῖς καὶ πάσας τὰς ιδιοκτησίας των, εἰ καὶ ἀνόμως ἀποκτηθείσας. Εἰς τὰς γενναίας ταύτας προτάσεις οἱ Τούρκοι ἀπήντησαν διὰ τῆς σφαγῆς τῶν Ἑλλήνων, πανταχοῦ ἔνθα εὐρέθησαν ὑπέρτεροι τὸν ἀριθμὸν καὶ αὕτη δὲ ἡ κυβέρνησις διέπραξε τὸ φρικωδέστερον τῶν ἐγκλημάτων θανατώσασα τὸν σεβάσμιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχην, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν χριστιανῶν πρέσβειων, οὐδόλως λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς ἐκδουλεύσεις, τὴν ἡλικίαν, καὶ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ. Ἐν τοιαύτῃ πραγμάτων καταστάσει οἱ Ἕλληνες ἀποβαλόντες πλέον πᾶσαν ἰδέαν συμφυλιώσεως ὠρκίσθησαν, ἵνα ἀποθάνωσι μᾶλλον παρὰ νὰ ὑποκύψωσι πάλιν εἰς τοὺς ἀγρίους Μωαμεθανοὺς. Ὅθεν ἐνταῦθα μῆτε καρβοναρισμὸς, μῆτε ἐξωτερικὴ ἐπιρροὴ ὑπάρχει· μόνη ἡ φύσις τῶν πραγμάτων ἐπροκάλεσε τὴν πάλιν, τῆς ὁποίας ἡ ἔκβασις οὐδόλως πρέπει νὰ διαμυριστηθῇ. Ἡττώμενοι οἱ Ἕλληνες θὰ καταστραφῶσι, νικηταὶ δὲ θὰ μιμηθῶσι τοὺς πεπολιτισμένους τῆς Εὐρώπης λαοὺς. Οὔτε τὴν δημοκρατίαν τῶν Ἀθηναίων, οὔτε τὴν τῆς Σπάρτης, ἀλλ' οὔτε καὶ τὴν στρατιωτικὴν κυβέρνησιν τῆς Μακεδονίας σκέπτονται νὰ ἐπαναφέρωσιν. Ὅτι καλὴν ὑπάρχει ἐν τοῖς τρισὶ τούτοις πολιτεύμασι θέλουσι παραλάβει, ἐπωφελοῦμενοι ἔτι μᾶλλον ἐκ τῶν παραδειγμάτων τῆς σημερινῆς Εὐρώπης. Τὸ ἐπαναλαμβάνομεν· οἱ Ἕλληνες ζητοῦσι καὶ θερμῶς εὐχονται ὑπὲρ ἰδρύσεως μονίμου καὶ πεφωτισμένης κυβερνήσεως, βασιζομένης ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν συμφερόντων τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἀναπτύσσων δ' ἐν τοῖς ἑξῆς τὴν νομιμότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν, σύνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἀναγνώσεως τῆς Ἑλ-

ληνικῆς ἀνεξαρτησίας, τοῦ μόνου μέσου δι' οὗ ἡ Εὐρώπη δύναται νὰ σώσῃ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῆς Ῥωσσικῆς ἐπιρροῆς, καὶ μετασχηματίσῃ αὐτὴν ἀπὸ Ῥωσσικοῦ ὀργάνου εἰς Εὐρωπαϊκὸν προμαχῶνα κατὰ τῶν φιλοδοξῶν σχεδίων τῆς Ῥωσσίας (¹).

Δυστυχῶς ὅμως αἱ διαμαρτυρήσεις αὗται καὶ ἀναφοραὶ τῶν ἀγωνιζομένων Ἑλλήνων οὐδόλως ἔσχυσαν ἵνα συγκινήσωσι τὰς καρδίας χριστιανῶν ἡγεμόνων, οἵτινες, εἴτ' ἐξ ἀκατονομάστου προκαταλήψεως εἴτ' ἐκ πολιτικῶν συμφερόντων, ἀμέσως κατεδίκασαν τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν, ὡς τερατῶδες ἀποκύημα τῶν ἐν Εὐρώπῃ τότε διοργανισθεισῶν ἀντιβασιλικῶν ἑταιριῶν. Εὐχάριστοί τινες πατριῶται διατρίβοντες ἐν τῇ ἐσπερίᾳ Εὐρώπῃ καὶ συνηγοροῦντες κάλλιστα διὰ τε τοῦ λόγου καὶ τοῦ καλάμου ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος, ἔσπευσαν νὰ ὑποδείξωσιν εἰς τοὺς μαχομένους ἀδελφοὺς, ὅτι μόνον διὰ τῶν ὀπλῶν ἠδύναντο νὰ ἐλπίζωσι τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ποθομένου, καὶ οὐχὶ δι' ἀναφορῶν καὶ πρεσβειῶν. « Ὅσα ἔξοδα γίνονται, ἔγραφεν ὁ ἐν Πίσῃ » διατρίβων πολιτικώτατος καὶ φιλόπατρις ἱεράρχης Ἰγνάτιος, εἰς » αὐτὴν τὴν ἀποστολὴν (²), ἦτον ἔργον εὐχῆς νὰ δοθῶσιν εἰς τόν » σον μολύβι καὶ μπαροῦτι εἰς ὅσους φέρουν τὰ ὄπλα καὶ τὰ στε- » ροῦνται. »

Ἄλλ' ἐν ᾧ οἱ ἐν Λαυδίαχῃ συνελθόντες τότε ἡγεμόνες ἄφινον εἰς τὴν διάκρισιν τῶν Μουσουλμάνων, τῶν νομίμων τῆς Ἑλλάδος κυριῶν, τοὺς ἐπαναστάτας, οἱ λαοὶ ὑπὸ ἀγίου καταληφθέντες ἐνθουσιασμοῦ πύχοντο ὑπὲρ τοῦ θριάμβου τῶν Ἑλληνικῶν ὀπλῶν. Ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν Γερμανῶν ἰδίως ὑπῆρξεν ἀπερίγραπτος. Καθηγηταὶ ἐγγηράσαντες ἐν τῇ μελέτῃ τῶν ἀθανάτων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος συγγραφῶν κατελήφθησαν ἐξαίφνης ὑπὸ πυρετώδους ἐνθουσιασμοῦ, καὶ νομίσαντες, ὅτι ἤκουον τὸν Δημοσθένη δημηγοροῦντα εἰς τὴν Πνύκα, καὶ τὸν Πλάτωνα φιλοσοφοῦντα ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ ἐχαιρέτησαν παράφθοροι τὴν μεγάλην νεκρανάστασιν. Ἐστία τοῦ ἐν Γερμανίᾳ φιλελληνισμοῦ ὑπῆρξεν ἰδίως ἡ Βαυαρία. Ὁ σοφὸς αὐτῆς ἡγεμὼν ἔλαβεν ὑπὸ τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ ἀλουργίδα τὸ ἀπεξῆρσιμὸν δίκαιον τῶν Ἑλλή-

(¹) Considérations sur la guerre actuelle entre les Grecs et les Turcs, par un Grec. Paris, 1821. σελ. 73.

(²) Ἐνωσὶ τὴν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον Α'. ἀποσταλεῖσαν πρεσβείαν ὑπὸ τοῦ ἐν Ὀδησῶν Ἑλληνικοῦ κομητάτου. (Φιλήμονος, Ἱστορικὸν Δοκίμιον, Δ', σελ. 24).

νων, καὶ ἔνθους Τυρταῖος ἔψαλλε τὰς κατὰ τῶν ἀπίστων νίκας αὐτῶν ⁽¹⁾.

Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ ἄλλου ἡμισφαρίου ἀντήχησε μία ἐπίσημος φωνὴ ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ἡ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας τοῦ Ἀἰτίου ⁽²⁾, ὅστις ἀπαντῶν εἰς ἐπιστολὴν τοῦ ἐν Παρίσις Ἑλληνικοῦ κοιμητάτου ἔγραφε τὰ ἑξῆς·

« Πρὶν ἢ δεχθῶμεν τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν, ἔφθασεν ἐνταῦθα ἡ εἰδησις τῆς ἐπαναστάσεως τῶν συμπολιτῶν ὑμῶν κατὰ τοῦ δεσποτισμοῦ τοῦ ἐπὶ τρεῖς περίπου διαρκέσαντος ἑκατονταετηρίδας. Μετὰ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ ἐμάθομεν, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἀναγεννηθεῖσα τέλος πάντων, ἐδράξατο τῶν ὅπλων ἵνα κτήσεται τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς καὶ τὴν θέσιν, ἣν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν τοῦ κόσμου κατεῖχε.

» Μία τόσῳ ὥραία καὶ τόσῳ νόμιμος ὑπόθεσις, καὶ πρὸ πάντων αἱ συνοδεύσασαι ταύτην πρῶται ἐπιτυχίαι, οὐκ εἰσὶν ἀδιάφοροι τοῖς Χαιτίοις, οἵτινες ὡς οἱ Ἕλληνες, ἐπὶ πολλὴν καιρὸν ἔκλινον τὸν αὐχένα ὑπὸ ζυγὸν ἐπονείδιστον, καὶ διὰ τῶν ἀλύσεων αὐτῶν συνέτριψαν τὴν κεφαλὴν τῆς τυραννίας.

» Εὐχηθέντες πρὸς τὸν οὐρανὸν, ὅπως ὑπερασπισθῇ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Λεωνίδου, ἐσκέφθημεν ἵνα συντρέξωμεν τὰς γενναίας δυνάμεις τού-

(1) Ὁ R. Walsh προσκεκολλημένος ἐν τῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν Ἀγγλικῇ πρεσβεΐᾳ ἐπισκεφθεὶς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τὸ Μόναχον λέγει περὶ τοῦ ἐκεῖ ἐπικρατοῦντος φιλελληνισμοῦ. « Ἀναχωρήσας ἐκ Βιέννης ἐπορεύθην εἰς Μόναχον, ἔνθα ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ κατέιδω πόσον ἐνδιέφέροντο ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων οἱ Βαυαροί. Τυχὼν ἐσπέραν τινα παρὰ τῷ πρέσβει τῆς Ἀγγλίας sir B. Τάϋλор, ὅπου παρεურίσκοντο ἦτε ὑψηλὴ ἀριστοκρατία τοῦ Μονάρχου καὶ τινα μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ἐστυστήθην ὑπὸ τινος ὡς νεωστὶ ἐλθὼν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Ἀμέσως ἐπροθυμοποιήθησαν νὰ μοὶ ζητήσωσι λεπτομερεῖας περὶ τῆς καταστάσεως τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὴν γνώμην μου περὶ τῆς ἐκθάσεως τοῦ ἀγῶνός των· ἕκαστος δ' ἐφαίνετο ἀκρώμενός μου μετὰ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος, ἐν ᾧ ἐν Βιέννῃ οὐδέποτε ἤκουσα λόγον τινα περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. » *Voyage en Turquie. trad. franç. Paris 1828, σελ. 318.*

(2) « Τὸν αὐγούστον, ἔγραφε τὸ ἐν Παρίσις φιλελληνικὸν κοιμητάτον πρὸς τὸν Βάμβαν, εἶχομεν γράψει πρὸς τὴν Αἰτινὴν διοίκησιν, ζητοῦντες βοήθειαν. Ὁ σεβασμῖος Γρηγόριος, ὁ πρῶν Βλαισῶν, ὅστις ἔχει μεγάλην ἰσχὺν εἰς ἐκείνην τὴν πολιτείαν, εἶχε συστήσει τὸ γράμμα μας καὶ μετεχειρίσθη τὴν εὐγλωττίαν του, παρακινῶν τοὺς Αἰτινοὺς εἰς τοιαύτην ἔντιμον συμμαχίαν. Ὁ δὲ Λαφαγέτ, ὁ ἐνδοξος καὶ ἀκράματος ὑπέρμαχος τῆς ἐλευθερίας, ὅστις τιμᾶται τὰ μέγιστα ἀπὸ τὴν Ἀμερικανικὴν συμπολιτείαν, ἔγραφε πρὸ ὀλίγου εἰς τὸν πρέδρον καὶ ἄλλους ἄρχοντας αὐτῆς διὰ τὸ αὐτὸ τέλος. » *Φιλήμων, Δ', σελ. 368*

των, εἰμὴ διὰ στρατευμάτων καὶ πολεμεφοδίων, τοῦλάχιστον διὰ χρημάτων ὡς χρησίμων ἐσομένων εἰς προμήθειαν ὅπλων, ὧν ἔχετε ἀνάγκην. Συμπεδονότα ὅμως, ἐπιβαλόντα τῇ πατρίδι ἡμῶν μεγάλην ἀνάγκην, ἐπησχόλησαν ὅλον τὸ χρηματικόν, ἐξ οὗ ἡ Διοίκησις ἠδύνατο καταβαλεῖν μέρος. Σήμερον ἔτι ἡ ἐπανάστασις, ἡ κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς νήσου ἐπικρατοῦσα, ὑπάρχει νέον πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ κώλυμα· ἐπειδὴ τὸ μέρος, ὅπερ ἠνώθη μετὰ τῆς Δημοκρατίας, ἥς προεδρεύω, ὑπάρχει ἐν μεγίστῃ ἐνδείᾳ καὶ προκαλεῖ δικαίως μεγάλην τοῦ ταμείου ἡμῶν δαπάνην. Ἐὰν δὲ ἐπέλθωσι κατὰλληλοι, ὡς ἐπιθυμοῦμεν, περιστάσεις, τότε βοηθήσωμεν πρὸς τιμὴν ἡμῶν αὐτῶν, τοῖς τέκνοις τῆς Ἑλλάδος ὅσῳ δυνηθῶμεν.

» Πολῖται, διερμηνεύσατε πρὸς τοὺς συμπατριῶτας ὑμῶν τὰς θερμὰς εὐχὰς, ἃς ὁ λαὸς τοῦ Χαητίου ἀναπέμπει ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεως αὐτῶν. Οἱ μεταγενέστεροι Ἕλληνες ἐλπίζουσιν ἀναγεννώμενοι ἐν τῇ ἱστορίᾳ τούτων ἄξια τῆς Σαλαμῖνος τρόπαια. Εἴθε, παρόμοιοι τοῖς προγόνους αὐτῶν ἀποδεικνύμενοι καὶ ὑπὸ τῶν διαταγῶν τοῦ Μιλτιάδου διευθυνόμενοι, δυνηθῶσιν ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ νέου Μαραθῶνος τὸν θρίαμβον τῆς ἱερᾶς ὑποθέσεως, ἣν ἐπιχείρησαν ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν, τῆς θρησκείας καὶ τῆς πατρίδος. Εἴθε, τέλος, διὰ τῶν φρονίμων διατάξεων αὐτῶν μνημονευθῶσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ οἱ κληρονόμοι τῆς καρτερίας καὶ τῶν ἀρετῶν τῶν προγόνων!

» Τῇ 15 Ἰανουαρίου 1822 καὶ 19^η τῆς Ἀνεξαρτησίας.

ΒΟΓΕΡ » (1).

Ἄλλ' ἐὰν εὐάριθμος ὑπῆρξεν ἡ τῶν φιλελλήνων φάλαγξ ἐν τῷ πρώτῳ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἔτει, ἡ ἐπιμονὴ τῶν ἀγωνιζομένων, οἱ κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν θρίαμβοι τῶν Ἑλληνικῶν ὅπλων, αἱ ἄγριαι τῶν Μουσουλμάνων ἐκδικήσεις κατ' ἀθῶων γυναικοπαίδων, ἐπὶ τοσοῦτον ἠλέκτρισαν τοὺς ἐν Εὐρώπῃ χριστιανικοὺς λαοὺς, ὥστε ἕκαστος τούτων ἐξ εὐγενοῦς ἀμίλλης ἐφιλοτιμεῖτο ἵνα ἐπισημότερον καταδηλώσῃ τὰ πληροῦντα τὴν καρδίαν αὐτοῦ εὐγενῆ αἰσθήματα. Τότε δὲ καὶ ἡ Ῥωμαϊκὴ ἐκκλησία, ὡσεὶ διαπερασθεῖσα ὑπὸ τοῦ κινούντος πᾶσαν τὴν χριστιανοσύνην ἠλεκτρικοῦ ρεύματος τοῦ φιλελληνισμοῦ, ἐλησμώνησε τὰς κατάραις καὶ τὰ ἀναθήματα, τὰ ὅποια ἀπὸ τοσοῦτων αἰῶνων ἐξ-

(1) Φιλήμων, Δ', σελ. 368.

σπενδόνιζε κατὰ τῶν σχισματικῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐχαιρέτησε τὴν Ἑλληνικὴν παλιγγενεσίαν· ἐπίσημοι δὲ κληρικοὶ συγγραφεῖς τρανώτατα συνηγόρησαν ὑπὲρ τοῦ δικαίου τῶν ἐπαναστατῶν. Μὴ δυνάμενοι νὰ συγκεντρώσωμεν πάντα τὰ ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ὑπὸ τῶν τελευταίων τούτων γραφέντα, ἀρκοῦμεθα ἵνα παραθέσωμεν περικοπὰς τινὰς ἐκ τοῦ φυλλαδίου, ὅπερ ἐξέδωκεν ὁ διάσημος συγγραφεὺς καὶ διπλωμάτης, ἀββᾶς Πράντ (¹).

« Πατρίς τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν, μῆτερ τῶν ἡρώων, διδάσκαλος τῆς οἰκουμένης, μετὰ ἐξ αἰώνων δουλείαν κυλίεις ἐπὶ τέλους τὸν λίθον, τὸν ὅποιον βαρβαρικαὶ χεῖρες ἔθηκαν ἐπὶ τοῦ τάφου σου, πρὸς σφράγισιν τῆς εἰσόδου. Λαμπρὸν καὶ γενναῖον τὸ ἐπιχείρημα! Ποία ψυχὴ ἀνθρώπινος θέλει ἀρνηθῆ νὰ συμμεθέξῃ τοῦ εὐγενοῦς σου ἀγῶνος, καὶ δὲν σοὶ προσφέρει τὸν φόρον τῶν εὐχῶν τῆς παρηγορομένη οὔτω, διότι δὲν δύναται νὰ σοὶ προσφέρῃ τὴν βοήθειαν τοῦ βραχίονος αὐτῆς! Ὑπόμεινε, ἵνα πρὶν ἀσχοληθῶ περὶ τῆς νέας σου τύχης, χαράξω τὴν εἰκόνα τῆς δόξης καὶ τῶν ἀτυχιῶν σου. Ἐπιθυμῶ νὰ μεταδώσω εἰς τὴν οἰκουμένην τὰ αἰσθημάτων τὰ ὅποια σὺ μοὶ ἐμπνέεις. Ἡ εὐσπλαγχνία δὲν ἐσβέσθη ἐξ ὀλοκλήρου ἐκ ἡμῖν, ἡ δὲ σκληρὰ πολιτικὴ, ἡ ὡς τὸν μεσημβρινὸν ἀνεμὸν καυστικὴ, δὲν θέλει κατορθώσῃ νὰ μεταβάλλῃ εἰς χαλκὸν ὅλας τὰς καρδίας, μήτε νὰ ἐπισκοτίσῃ τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα φῶτα, τὰ ἀναπτόμενα ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῆς φιλάνθρωπίας πυρός.

» Ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν αἰώνων τὸ πνεῦμά σου ἐκυριάρχησε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς· εἰς μὲν τὸν πρῶτον ἐδώρησας τοὺς θεοὺς, εἰς δὲ τὴν δευτέραν τὰς τέχνας καὶ τοὺς νόμους. Ἐπὶ πολὺν καιρὸν ὁ κόσμος σὲ καὶ μόνην ἐγνώρισε, περὶ σοῦ καὶ μόνης ὠμίλησεν. Ἐπολίτισας ἐν μέρος τῆς Ἀσίας, τῆς Σικελίας, καὶ τῆς Ἰταλίας· δι' ἐνὸς τῶν τέκνων σου ἐσώθη ἡ Καρχηδὼν ἀπὸ τοῦ Ῥηγούλου· δρᾶξ τῶν στρατιωτῶν σου νικῆτρια διῆλθε τὰς ἐκτενεῖς χώρας τοῦ διαδόχου τοῦ Ξέρξου, καὶ ὁ μέγας βασιλεὺς πολλάκις ἐταπεινώθη ἐνώπιον τοῦ μεγάλου λαοῦ σου. Ἐν εἰρήνῃ ἀπῆλαυες τῶν στεφάνων, οὓς ὁ Ἀπόλλων καὶ ὁ Ἄρης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου συνήνωσαν· χιλιάδες ἀθανάτων ὀνομάτων ἐπολλαπλασίαζον ἐν σοὶ τὰ δῶρα, τὰ ὅποια ὁ θαυμασμός τῆς

(¹) De la Grèce dans ses rapports avec l'Europe, par M. de Pradt, ancien archevêque de Malines. Paris, 1822. σελ. XV—111.

οίκουμένης σοί ἐπεδαφίλειεν· οἱ λαοὶ ἔτρεχον νὰ συμμεθέξωσι τῶν ἀγώνων σου, καὶ ν' ἀκροασθῶσιν ἀπλήστως τοὺς χρησμούς τοῦ Ἀρείου Πάγου, τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Πλάτωνος, νὰ συγκινηθῶσι διὰ τῶν σκηνῶν τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Εὐριπίδου, νὰ συναχθῶσι περὶ τοῦ βήματος ὅθεν ἐκεραυνοῦλοι ὁ Δημοσθένης! Τότε ἦσο τὸ κέντρον τῆς οἴκουμένης· παρὰ πάντων ἐπεσκέπτεσο, καὶ ἐφθονεῖσο παρὰ τῶν μὴ δυναμένων νὰ σέ ἴδωσι. Ἡ Κόρινθός σου ἐπολλασίαζε τὰ θέλγητρα ἐκεῖνα τῆς ζωῆς, κληροδοτήσασα τὸ μυστήριον εἰς τοὺς Παρισίους! Ἀλλὰ, ὦ ἀνθρώπινος εἰμαρμένη! πόσον ὁ κολοφὼν καὶ τὸ βάραθρον προσεγγίζονται. Ἐνῷ ἀμέριμνος παρεθίδεσο εἰς τὸ γλυκὺ θέλγητρον τοσούτων ἀγαθῶν, ὁ πανοῦργος βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας σέ περιέβαλλεν ἐν τοῖς δικτύοις τῆς πολιτικῆς του, καὶ τὸ ξίφος τοῦ υἱοῦ του, προανακροῦον τὰ κατὰ τοῦ Περσικοῦ κράτους κτυπήματα κατέρριπτε τοὺς προμαχῶνάς σου· καὶ ἡ εἰς τὸν τάφον τοῦ Πινδάρου χορηγηθεῖσα συγχώρησις σέ παρηγόρησεν ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῆς ἐλευθερίας σου. Ἀλλὰ μῆτε αὕτη, μῆτε ἡ ἰσχὺς σου ἠδυνήθησαν νὰ ἐπανέλθωσι· τοσοῦτον ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου χεὶρ κατέφερε θανατηφόρα τραύματα. Παρρηθὺς ἡ Ῥώμη ἐξεληθούσα τῆς Ἰταλίας, τῆς ὁποίας ὁ στενὸς περίβολος δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν χωρήσῃ, σέ κατέταξεν ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς, τῶν ὁποίων ὁ μακρὸς κατάλογος περιεῖχεν ὅλα σχεδὸν τὰ ἐν τῷ τότε κόσμῳ γνωστὰ ὀνόματα. Ὡς αὐτὸς καὶ σὺ ἔλαβες παρ' ἐκείνης δεσμὰ καὶ ἀνθυπάτους, τῶν ὁποίων ἡ τραχεῖα καὶ βράνυστος ἀπληστεία, κατὰ τὸ μέγα ἐκεῖνο τῆς δουλείας δοκιμαστήριον, σέ εἰσῆγεν εἰς τὴν λατρείαν τὴν ὁποίαν ὠφειλες νὰ ἐπιδαφιλεύης εἰς τοὺς διαδόχους τοῦ Κωνσταντίνου, καὶ εἰς τὴν ταπείνωσιν, ἣν τὰ ἄγρια τοῦ Μωάμεθ τέκνα σοὶ προητοίμαζον . . . Οὕτως, ὑπὸ τὴν ἡμισέληνον ὥς καὶ ὑπὸ τὸν σταυρὸν, σέ περιέμενον αἱ σκληρότεραι ὕβρεις! Ὁ χάνων τὴν ἐλευθερίαν χάνει καὶ τὸ πνεῦμά του. Ὅταν αἱ στοαὶ σου ἡρημώθησαν, ἠνοιχθήσαν τὰ μοναστήρια· τὰ δὲ πνεύματα, ἀποστερηθέντα τῶν ἰσχυρῶν ἐκείνων συγκινήσεων, διὰ τὴν ἑλλειψιν τῶν εὐγενῶν ἐκείνων σκοπῶν τῶν διδόντων καὶ σημειούντων τὰ μόνα τῆς πατρίδος συμφέροντα, ἐξητλήθησαν ἐν ἀπειρίᾳ ματαίων συζητήσεων, καὶ ἡ ποταπότης ἠνοιξε τὴν θύραν εἰς τὴν δουλείαν. ὦ μοναί! εἶπατε ἡμῖν! ἡ ἀνθρωπότης ἀπῆλause πλείοτερα δάκρυα ἢ αἷμα; Κατενύξατε πλείοτερας καρδίαις, ἢ διεφθείρατε πλείοτερα πνεύματα; Ὅταν ὅλα τὰ νεῦρα τοῦ

πνεύματος ἐνὸς λαοῦ ἀποχαλαρωθῶσι διὰ μακρᾶς ἐνασχολήσεως εἰς ἄδοξα καὶ ἀνούσια ἀντικείμενα, εὐκόλως πίπτει ὑπὸ τοὺς δι' ἀκινάκως ὡπλισμένους βραχίονας, δειλὴ δὲ καὶ φοφοδὲς μικρευλάβεια παρευθὺς ἐνδίδει εἰς αὐθάδη καὶ ἄγριον φανατισμόν. "Ολας τὰς βαθμίδας ταύτας ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας διῆλθεν ἡ Ἑλλάς, ἵνα ἐπὶ τέλους ἀλυσοδεθῇ ὑπὸ τὰ μνημεῖα, ἐξ ὧν τὸ πνεῦμα αὐτῆς ἐπλήρωσε τὴν γῆν, καὶ τὰ ὁποῖα μετὰ βλακώδους ὑπερηφανεῖας ποδοπατοῦσιν ἀμαρθεῖς δεσπόται . . . Οἱ Ἕλληνες διῆλθον ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν τυραννίαν ἐν καταστάσει παραπλησίᾳ ἐκείνης, ἐν ἣ ἡ Ἰσπανία ἐκράτησε τοὺς Ἀμερικανούς, καὶ ἡ Ἀγγλία τοὺς Ἰνδοὺς. Ἡ διαφορὰ, ὡς πρὸς τὴν πρώτην, εἶναι, ὅτι οἱ κατακτηταὶ καθυπέταξαν τοὺς κατακτηθέντας εἰς τὴν θρησκείαν αὐτῶν, ἐν ᾧ οἱ Τούρκοι ἄφησαν τοὺς Ἕλληνας ἐλευθέρως νὰ ἐξασκῶσι τὴν ἑαυτῶν, ὡς καὶ οἱ Ἀγγλοὶ ἔπραζαν ἐν τῇ Ἰνδικῇ. Ὡ αἰώνιον τῆς Ἰσπανίας ὄνειδος! ὑπὸ τὴν πολύτιμον ταύτην διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἔποψιν, ἐνικῆθη κατὰ δικαιοσύνην καὶ φῶτα ὑπὸ τίνος; ὑπὸ τῶν Τούρκων! . . »

Μετὰ ταῦτα ὁ φιλελεύθερος ἀρχιεπίσκοπος ἐξετάζων τ' ἀληθῆ αἰτία τῆς ἐπαναστάσεως, συνιστάμενα εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ ἀριθμητικὴν ὑπεροχὴν τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὴν κτηνώδη ἀμάθειαν τῶν Τούρκων, οὐχὶ δὲ εἰς ἐπιρροήν τινος τῶν ἐν Εὐρώπῃ μυστηριωδῶν ἑταιριῶν, καταδεικνύει διὰ πειστικωτάτων ἐπιχειρημάτων ὡς συμφέρουσαν τῇ πολιτικῇ ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν τὴν ἀνίδρυσιν μεγάλου Ἑλληνικοῦ κράτους, συμπεριλαμβανόντος πάσας τὰς ἐν Εὐρώπῃ χώρας τοῦ πτώματος τούτου, ὅπερ καλεῖται *Τουρκία*, ἐπιλέγων τὴν μεγάλην ταύτην ἀλήθειαν, ὅτι ἂν ἡ Ἑλλὰς περιορισθῇ ἐν μόνῃ τῇ Πελοποννήσῳ καὶ εἰς τινὰς ὁμόρους ἐπαρχίας καὶ νήσους, οὐδεμίαν ὠφέλειαν δύναται νὰ παρασχητῇ τῇ Εὐρωπαϊκῇ εἰρήρῃ, ἀπ' ἐναντίας δὲ σκάνδαλα θὰ ἐμβάλλῃ διὰ τῶν καθημερινῶν πρὸς τοὺς ὁμόρους Τούρκους πολέμων αὐτῆς ⁽¹⁾. Ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ τοῦ Δουνάβεως μέχρι τοῦ Αἰγαίου πελάγους δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀσφαλὲς προμαχῶν κατὰ τῆς Ῥωσσίας, ἥτις τοσοῦτον ἐντέχνως συμπεριφέρεται ἐν τῇ Ἀνατολῇ, μὴ συνιρέχουσα μὲν τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν, ἀλλὰ καὶ τὰ κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν σκληρὰ τῶν Τούρκων μέτρα ἐμποδίζουσα ⁽²⁾. Ἐπεὶ

(1) Σελ. 75.

(2) Σελ. 96.

έλλους δὲ ὁ ἀββαῖς Πράντ ἐξορκίζει τὴν Εὐρώπην νὰ ἐπέμβῃ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, ἀναφωνῶν « Μὴ ταράττωμεν τὴν τέφραν τῆς Εὐρωπαϊκῆς τιμῆς! ἡ τιμὴ αὕτη κατῆλθεν εἰς τὸν τάφον, τὸν ὁποῖον ἔφυξεν αὐτὴ ἡ μετ' ἀναισθησίας θεία τῶν βασιάνων τῆς Ἑλλάδος! Ἡ Εὐρωπαϊκὴ τιμὴ (τίς θὰ τὸ πιστεύσῃ;) συνωμοτεῖ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸ ὄνομα οὐδετερότης. Τουλάχιστον ὁ κεκηρυγμένος πόλεμος ἔχει τὸ προτέρημα τῆς εἰλικρινείας καὶ τῆς τιμιότητος.

» Τί πράττετε σεῖς, στρατιῶται τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, οἱ μέλλοντες νὰ πωλήσῃτε τὴν πεῖράν σας εἰς τοὺς βαρβάρους τῆς Ἀνατολῆς; Τουλάχιστον ἐπιφυλάξατε τὴν χρῆσιν τῶν προτερημάτων σας εἰς τὸν κατὰ τῶν Μοσχοβιτῶν πόλεμον. Καὶ αὐτοὶ ὁμοίως καταθλίβουσι τὴν Εὐρώπην· ἱεροσυλία δὲ εἶναι ὁ κατὰ τῆς Ἑλλάδος πόλεμος. Μὴ χάνετε τὸν καιρὸν σας εἰς ματαίαν προσπάθειαν πρὸς ἀναζωογόνησιν τοῦ παγετώδους πτώματος τῆς Τουρκίας. Ἀπέθανε. Στράφητε πρὸς τὸ μέρος, ἔνθα ἡ ζωὴ ἐπικρατεῖ ἐν ὅλῃ τῇ ἀκμῇ. Φέρετε τοὺς ὀφθαλμοὺς σας πρὸς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἴδετε λαὸν ὅλως νέον, διεγερόμενον ὑπὸ τῶν εὐγενεστέρων αἰσθημάτων, περιφρονοῦντα τοὺς τρομερωτέρους κινδύνους, ὑπερηφανευόμενον διὰ τὸ λαμπρότατον παρελθὸν αὐτοῦ, ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ κόσμου παριστάμενον μετ' αἰγλῆς ἡρώων καὶ πνευμάτων ἐξαστραπτούσης ἐπὶ τοῦ μετώπου του, καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ ἀναγέννησις ἀναπολοῦσα τὰς μᾶλλον σεβαστὰς ἀναμνήσεις ἔπρεπε νὰ προσελκύσῃ τὴν προστασίαν τῆς οἰκουμένης.

» Καὶ σεῖς συγγραφεῖς, οἱ ἐν μέσῳ τῆς Αὐστρίας γινόμενοι ἡ ἡχώ ὄλων τῶν συκοφαντιῶν, τὰς ὁποίας ἄτιμα ἐλατήρια διεγείρουσι κατ' ἀνθρώπων ἀξίων τοῦ παγκοσμίου σεβασμοῦ, οἱ ἀπαύστως ἐργαζόμενοι πρὸς ἐξαπάτησιν τῆς κοινῆς γνώμης περὶ τῆς πραγματικῆς καταστάσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι, οἱ ἐπιδαψιλεύοντες εἰς τοὺς Τούρκους ἀνοικεῖους προτιμήσεις, μάτην κοπιᾶζετε! Καὶ ἐὰν μὲν ὁ Θεὸς θελήσῃ ἵνα ὑποκύψῃ ἡ Ἑλλάς, διὰ τίνος θ' ἀντικαταστήσῃτε τὸν κατὰ τῆς φοβεραῆς Ῥωσσίας φραγμὸν, τὸν ὁποῖον αὕτη ἐγγυᾶται ἑμῖν, ἡ δ' ἐκνευρισμένη καὶ ἀπεκτηνωμένη Τουρκία δὲν δύναται νὰ ὑποσχεθῇ; Σὺν τῇ φρίκῃ, τὴν ὁποίαν ἡ συκοφαντία ἐμπνέει, ἐνοῦται καὶ ἡ δυσπιστία ἡ ἐξαναγκάζουσά τινα νὰ παραγνωρίζῃ καὶ τ' ἀληθῆ αὐτοῦ συμφέροντα· διότι ὅταν σᾶς βλέπωμεν ὑβρίζοντας τὴν Ἑλλάδα, καὶ εὐχομένους ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν αὐτῆς, δυνάμεθα νὰ σᾶς ἐκλάβωμεν καὶ ὡς ἀνθρώπους ἐστρεβλωμένους τὴν διάνοικιν, καὶ θεωροῦντας ὡς φίλους τοὺς

ἐχθρούς, καὶ τὸ ἀνάπαλιν. Μάθετε, ὅτι ἂν ἡ Τουρκία δὲν ἐγένετο διὰ κανένα, ἢ νέα Ἑλλάς ἐγένετο διὰ τὴν Εὐρώπην, καὶ δι' ὑμᾶς αὐτούς. Δάβετε πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι εἶναι δῶρον πεμπόμενον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ προσέχετε μὴ ἀποκρούσητε τὰς ἀγαθοεργίας τοῦ Θεοῦ ⁽¹⁾ ».

Ἄλλ' ἐνῶ τοσοῦτον βροντωδῶς ὑπὲρ τοῦ δικαιοτέρου τῶν ἀγόνων ἀνηγόρουν οἱ σοφοὶ καὶ φιλάνθρωποι τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, σκληρῶς καὶ ἀπανθρώπως πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐξηκολούθουν προσφερόμενοι οἱ συγκροτήσαντες τὴν Ἱερὰν Συμμαχίαν χριστιανοὶ ἡγεμόνες. « Ποτὲ τὰ κινήματα ἔθνους, γράφει ὁ γεραρὸς Σ. Τρικούπης, δὲν παρεξηγήθησαν ὑπὸ ἀνάκτων ὅσον τὰ τῆς Ἑλλάδος » ἐθελοκακοῦντες ἢ ἐθελοτυφλώττοντες δὲν ἔπαυαν κηρύττοντες οἱ σύμμαχοι παρρησίᾳ, ὅτι αἱ φλόγες τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἐκ τῆς αὐτῆς ἐχύθησαν ἐπαναστατικῆς ἐστίας, ἥτις ἐφλόγισε καὶ τὰς ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς χερσονήσους· ἡ δὲ ἀνακάλυψις ὅτι ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία δὲν εἶχε τι κοινόν πρὸς τὸν καρβοναρισμὸν τοῦ ὑποίου καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα ἡγοεῖτο ἐν Ἑλλάδι, τὰ δεινὰ καὶ πολυειδῆ συμβάντα μέχρι τοῦδε, ἡ ἔκτασις τῶν ἱκετηρίων χειρῶν τῆς Ἑλλάδος πρὸς αὐτοὺς ἐν ᾧ αἱ δύο ἐπαναστατήσασαι χερσονήσοι τοὺς ἀπεστρέφοντο, ἡ βεβαιότης ὅτι ἡ Ἑλλάς ἐδραῖε τὰ ὅπλα ὑπὲρ χριστιανικῆς καὶ ἀνεξαρτήτου μόνον ὑπάρξεως, καὶ ὅτι ἂν καὶ δημοκρατουμένη ἔστεργε νὰ ὀργανισθῇ μοναρχικῶς, δὲν ἥλλαξαν τὴν πρὸς αὐτὴν ἀμείλικτον διάθεσιν τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας. Κωφῇ-αὐτῇ εἰς τὰς ἐλεεινὰς φωνὰς τῆς ἐξυβριζομένης ἐνώπιον τῶν πρέσβεων τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος, ἀφιλότιμος ὡς πρὸς τὴν παρρησίᾳ καταπατουμένην τιμὴν τῶν σιμαιῶν τῆς, ἀνεκτικῇ ὡς πρὸς τὰ βλαπτόμενα συμφέροντα τῶν ὑπηκόων τῆς, τυφλῇ καὶ ἀπαθὲς ὡς πρὸς τὴν καταστροφὴν τόσων αἰσίων χριστιανικῶν λαῶν, δὲν ἔπαυσε νὰ θεωρῇ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Ἑλλάδος ὡς πόλεμον ἀσύνετον καὶ ἀξιοποινόν ⁽²⁾ ».

(1) Σελ. 85—89.

(2) Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως Γ', κεφ. ΜΑ'.

Ἐν τῇ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος γενομένῃ ἐν Παρισίοις περιφημῇ δίκῃ τῶν Τεσσάρων Λοχιῶν τῆς Ῥοχέλλης, ὁ εἰσαγγελεὺς Marchangy περὶ καρβοναρισμοῦ διὰ μακρῶν λαλήσας ἀνέφερε καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν, ὡς ἀποκύημα τῆς μυστηριώδους ταύτης ἑταιρίας. Ἄλλ' ὁ εὐγλωττος δικηγόρος τοῦ κατηγορουμένου λοχίου Borics, Mérillhou, ἀνασχεύσας τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἄδικον ταύτην μομφὴν ἀνέκραξε. « Διὰ νὰ προσελθῇ ὁ βίος γάλλων τινῶν στρατιωτῶν ἐπενόηθη σειρὰ σοφισμάτων, μεταξύ δὲ τῶν ἄλλων ἐκρίθη ἀναγκαῖος καὶ ὁ μετὰ πικρίας ἔλεγχος

Ἡ τότε πλάνης καὶ ἄστεγος τῶν Ἑλλήνων κυβέρνησις μαθοῦσα, ὅτι οἱ ἡγεμόνες οὗτοι συνῆλθον ἐν Βερώνῃ τῆς Ἰταλίας πρὸς συμπλήρωσιν τῶν διακοπεισῶν συνεδριάσεων τῆς ἐν Λαυδάχῃ συνόδου, ἀπήνθυνεν αὐτοῖς τὴν ἐξῆς ἱκετήριον ἀναφορὰν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σημειώσεων τοῦ ἐν Γενεύῃ διατρίβοντος τότε Ἰωάννου Καποδιστρίου συντάξας ὁ ἐν Ὀδησσῷ διαμένων Ἀλέξανδρος Στούρζας ἔπεμψεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν διὰ τοῦ Μυκωνίου Γεωργίου Κανισκᾶ.

« Δεκαοκτὼ μῆνες παρῆλθον ἀφ' οὗ ἡ Ἑλλὰς μάχεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ χριστιανικοῦ ὀνόματος· ὅλαι αἱ δυνάμεις τῶν Μωαμεθανῶν κατευθύνθησαν ἐναντίον της, καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία, ἡ Ἀσία καὶ ἡ Ἀφρικὴ ἐξοπλίζονται ἀμιλλώμεναι πρὸς ἀλλήλας διὰ νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν σιδηρᾶν χεῖρα τὴν καταπίεσσαν τοσοῦτον χρόνον τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ τείνουσαν ὅλως εἰς τὸ νὰ τὸ ἐξολοθρεύσῃ. Ἀφ' ἧς ἤρχισεν ὁ πόλεμος ὕψωσε τὴν φωνὴν ἡ Ἑλλὰς διὰ τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων της ἐξαιτουμένη τὴν βοήθειαν, ἥ τοῦλάχιστον τὴν οὐδετερότητα τῶν χριστιανικῶν δυνάμεων. Τὴν σήμερον δὲ ὅτε συνέρχονται εἰς τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον οἱ δυνατοὶ διὰ νὰ βάλωσιν εἰς τάξιν τὰ τῆς Εὐρώπης καὶ συμβουλευθῶσι πασιφανῶς διὰ τὰ μεγάλα συμφέροντα τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ὅτε ὅλα τὰ ἔθνη προσμένουσιν ἀπ' αὐτοῦς τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης, τὴν ἐγγύησιν τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν, καὶ τὴν διανομὴν τῆς δικαιοσύνης, ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἤθελε παραβῇ τὸ χρέος της, ἂν δὲν ἐξέθετε καὶ αὐτῇς εἰς τοὺς αὐγούστους συμμάχους μονάρχας τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, τὰ δίκαιά της καὶ τὰς νομίμους ἐπιθυμίας της, καθὼς καὶ τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν ὅλων τῶν πολιτῶν της τοῦ νὰ τύχωσι δικαιοσύνης ἀπὸ τὰς ἀνθρωπίνους δυνάμεις, καθὼς εὖρον χάριν ἐνώπιον τοῦ οὐρανίου Βασιλέως τοῦ διέποντος τὰ βασίλεια τοῦ κόσμου, ἥ νὰ ἀποθάνωσιν ὅλοι χριστιανοὶ καὶ ἐλεύθεροι. Ἦδη ἐκλήθησαν ποταμοὶ αἱμάτων· ἀλλ' ἡ σημαία τοῦ σταυροῦ νικήτρια πανταχοῦ κυματίζει εἰς τὴν Πελοπόννησον, εἰς τὴν Ἀττικὴν, εἰς τὴν Εὐβοίαν, εἰς τὴν Βοιωτίαν, εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, εἰς τὴν Αἰτωλίαν, εἰς τὸ μεγαλῆτερον μέρος τῆς

τοῦ θαυμασίου τούτου ἔθνους τῶν μαρτυρικῶν ἡρώων, οἵτινες ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Περικλέους διὰ τὴν ἐλευθερίαν ἀποθνήσκουσιν, ἐναγκαλιζόμενοι τὸν σταυρὸν τοῦ ζώντος Θεοῦ! » (A. Fouquier, Causes Célèbres de tous les peuples, tom. IV).

Θεσσαλίας καὶ τῆς Ἡπείρου, εἰς τὴν Κρήτην, καὶ εἰς τὰς νήτους τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Τοιαύτας προόδους ἔκαμε τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ αὕτη εἶναι ἡ κατάστασις του, ὥστε εἶναι πασίδηλον εἰς ὅλους τοὺς ἔχοντας γνῶσιν τῆς Τουρκίας, ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἤμποροῦσι ν' ἀφήσωσι τὰ ὄπλα πρὶν κατακτήτωσι ἢ πρὶν ἀπολαύσωσι τὰς ἐγγυήσεις ὑπάρξεως χωριστῆς, ἀνεξαρτήτου καὶ ἐθνικῆς, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ μόνην θὰ εὕρωσι τὴν ἀσφάλειαν τῆς λατρείας, τῆς ζωῆς, τῆς ιδιοκτησίας, καὶ τῆς τιμῆς των. Καὶ ἂν ἡ Εὐρώπη διὰ νὰ φυλάξῃ τὴν εἰρήνην συγκατατεθῇ νὰ διαπραγματευθῇ μὲ τὴν ὀθωμανικὴν Πόρταν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ συμπεριλάβῃ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εἰς τὸ αὐτὸ σύστημα τῆς γενικῆς εἰρηνοποιήσεως, ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις σπεύδει νὰ δηλοποιήτῃ ἐπισήμως διὰ τῆς προύσης, ὅτι δὲν θέλει στέρξει καμμίαν συνθήκην, ὅσον καὶ ἂν ἤθελεν εἶναι ὠφέλιμος κατ' ἐπιφάνειαν, εἰμὴ ἀφοῦ γείνωσι δεκτοὶ ἀντιπρόσωποι παρ' αὐτοῦ ἀπεσταλλένοι διὰ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὴν ὑπόθεσίν του, νὰ ἐκθέσωσι τὰ δικαιολογήματά του, καὶ νὰ καταδηλώσωσι τὰ δίκαιά του, τὰς ἀνάγκας του καὶ τὰ προσφιλέστερα συμφέροντά του. Ἄν δὲ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα ἤθελεν ἀπορρῖφθῇ ἡ αἵτησίς του, ἡ παροῦσα δηλοποίησις θέλει ἐπέχει τόπον τακτικῆς διχαρτυρήσεως, τὴν ὁποίαν ἡ Ἑλλὰς ἔκτελousa ὑποβάλλει σήμερον εἰς τοὺς πόδας τῆς αἰωνίου δικαιοσύνης, καὶ τὴν ὁποίαν χριστιανικὸς λαὸς διευθύνει θαρρῶντως εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τὴν μεγάλην οἰκογένειαν τῆς χριστιανοσύνης. Ἄν δι' ἐγκαταλειφθῶσιν οἱ Ἕλληνες, ὄντες μὲν ἀδύνατοι θὰ ἐλπίσωσιν εἰς τὸν Θεὸν τῶν δυνάμεων, ἀλλὰ καταρτιζόμενοι μὲ τὴν παντοδύναμον χεῖρά του δὲν θέλουσι κλίνει τὸν αὐχένα ἐνώπιον τῆς τυραννίας ὄντες χριστιανοὶ καὶ καταδιωκόμενοι, διότι ἐμείνχμεν πιστοὶ εἰς τὸν Σωτῆρά μας τὸν Βασιλέα καὶ Κύριόν μας. Θέλουμεν δὲ ὑπερασπίσει ἑὸς ἐνὸς τὴν ἐκκλησίαν του, τὰς ἐστίας μας καὶ τοὺς τάφους μας· εἶναι δὲ εὐτυχία μας ἡ νὰ καταδῶμεν εἰς αὐτοὺς ἐλευθέροι καὶ χριστιανοί, ἡ νὰ νικήσωμεν καθὼς ἄχρι τοῦδε ἐνικήσαμεν διὰ μόνης τῆς θείας δυνάμεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς θείας του βοηθείας.

Ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ προέδρου τοῦ Νομοτελεστικοῦ

Ὁ ἀντιπρόεδρος ΘΑΝΟΣ ΚΑΝΑΚΑΡΗΣ.

Ὁ γραμμ. τῆς Ἐπικρατείας, μινίστρος τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων

Ἐν Ἀργεῖ, τὴν 29 Αὐγούστου 1822. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΝΕΓΡΙΣ.

Ταῦτοχρόνως δ' ἐγράφησαν καὶ αἱ ἐξῆς δύο ἀναφοραί, ἡ μὲν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας Ἀλέξανδρον, ἡ δ' ἑτέρα πρὸς τὸν Πάπαν Πῖον Ζ'.

« Τολμᾷ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸν θρόνον τῆς ὑμετέρας αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος, διὰ νὰ προσφέρῃ εἰς αὐτὴν τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους διὰ τὰς εὐεργεσίας της. Βασιλεῦ· ἐδώκατε ἄσυλον εἰς τὸ κράτος σας πρὸς τοὺς δυστυχεῖς ἀδελφούς μας ἀπειλουμένους ἀπὸ τὴν ἐξολοθρευτικὴν μάχαιραν τοῦ ἀσεβοῦς. Ἡ ἀνεξάντλητος ἀγαθότης τῆς ὑμετέρας μεγαλειότητος, ἀφοῦ τοὺς ἔσωσεν ἀπὸ τὸν θάνατον, παρατείνει καὶ διατηρεῖ τὴν ὑπαρξίν των. Τὸ ἔνδοξον τοῦτο παράδειγμα ἐμιμήθησαν οἱ ὑπήκοοί της, τοὺς ὁποῖους οὐράνιος δεσμὸς συνάπτει μὲ ἡμᾶς. Ὅντες τέκνα τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ἔσπευσαν νὰ βοηθήσωσι μὲ ζῆλον ἀδελφικὸν τοὺς συμπατριώτας μας, οἵτινες ἐδεκατίσθησαν ἀπὸ τὴν μάχαιραν, περιπλανῶνται, καταδιώκονται ἀπὸ φοβεράς ἀναμνήσεις, καὶ ἐφαίνοντο ἐγκαταλελειμμένοι ὡς καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν ἐλπίδα. Ἀλλ' ἐκάματε καὶ ἄλλο, Βασιλεῦ· ἀπερρίψατε μεγαλοψύχως καταφρονήσαντες τὰς ἀξιώσεις τῶν ἐχθρῶν μας, οἵτινες ἀφοῦ ἐμέθυσαν ἀπὸ Ἑλληνικὸν αἷμα ἐτόλμησαν ν' ἀπαιτήσωσι ὅσα θύματα διέφυγαν τὸν θάνατον. Αἱ εὐλογίαι ἐνὸς ὁλοκλήρου ἔθνους, τὸ ὅποῖον εἶναι ἔμπροσθεν τοῦ θανάτου πάντοτε, ἀλλ' εἶναι πιστὸν εἰς τὴν ἀληθινὴν θρησκείαν, προσφέρονται εἰς τὴν ὑμετέραν μεγαλειότητα ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ἐξ ὀνόματός του.

» Τὰ αἰσθήματα, τὰ ὅποια ἐνέσπειραν εἰς τοὺς Ἕλληνας αἱ εὐεργεσίαι τῶν αὐγούστων προκατόχων σας, καὶ τὰ ὅποια διεδόθησαν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν κατὰ κληρονομίαν, ἔγιναν ζωηρότερα καὶ μᾶς ἐμψυχόνουσιν ὅλους ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ προσώπου τῆς ὑμετέρας μεγαλειότητος· ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους δὲν θὰ παύσῃ εἰμὴ μετ' αὐτοῦ. Καταδέχθητε, Βασιλεῦ, νὰ τὸ ἐνθυμηθῇτε εἰς τοιαύτην δεινὴν περίστασιν· καὶ ἐν ᾧ σκέπτεσθε διὰ τὴν τύχην τῶν ἐθνῶν μετὰ τῶν συμμάχων σας, ἔχετε καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, τῆς ὁποίας εἰσθε τὸ στήριγμα, ὑπ' ὧσιν. Ἡ Ἑλλὰς ὀπισθεῖσα ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ σταυροῦ ἔχει δικαίωμα νὰ ἐλπίσῃ ὅτι ὁ ἀπόγονος τῶν ὀρθοδόξων μοναρχῶν, ὁ ἐλευθερωτὴς τῶν κατὰ πολὺν καιρὸν καταθλιβομένων δὲν θὰ θελήσῃ ποτὲ τὴν ἐξόντωσιν καὶ τὴν ἀτιμίαν της.

» Παρακαλοῦμεν τὸν Θεόν, Βασιλεῦ, νὰ φυλάττῃ τὴν ὑμετέραν με-

γαλειότητα ὑπὸ τὴν ἀγίαν τοῦ σκέπην διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς Εὐρώπης, καὶ διὰ τὴν δόξαν τῆς ἀγίας ἡμῶν πίστεως.

Ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ προέδρου τοῦ Νομοτελεστικοῦ

Ὁ ἀντιπρόεδρος ΘΑΝΟΣ ΚΑΝΑΚΑΡΗΣ.

Ὁ γρχμ. τῆς ἐπικρατείας καὶ μινίστρος τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων

Ἐν Ἀργεὶ τῇ 29 Αὐγούστου 1822. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΝΕΓΡΗΣ.»

« *Παραγιώτατε Πάτερ.*

» Πρὸ πολλοῦ ἡ προσωρινὴ τῆς Ἑλλάδος κυβέρνησις ἐπεθύμει νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα τεκμήριον βαθέος σεβασμοῦ· ἀλλ' ἀπησχολημένη εἰς τὰς μᾶλλον κατεπειγούσας τῆς πατρίδος ἀνάγκας, αἱ ὁποῖαι ἀπῆτουν ἄνευ ἀναβολῆς ὅλην τὴν μέριμναν αὐτῆς, δὲν ἠδυνήθη μέχρι τοῦδε νὰ ἐκπληρώτῃ τὸ εὐάρεστον τοῦτο καθήκον. Σήμερον ὅμως μετὰ χαρᾶς ἐξοφλεῖ τὴν ὑποχρέωσιν, καὶ εὐτυχῆς λογίζεται ὡς δυναμένη νὰ συνενώσῃ εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ σεβασμοῦ καὶ τὴν διάπυρον αὐτῆς εὐγνωμοσύνην διὰ τὸ ἐνδιαφέρον τὸ ὁποῖον ἡ ὑμετέρα Μακαριότης ἔδειξεν εἰς τὰ τέκνα τῆς Ἑλλάδος. Πολλοὶ τῶν συμπατριωτῶν μας λυσσῶδῶς καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν καὶ καταφυγόντες εἰς τὴν ἐπικράτειαν τῆς ὑμετέρας παναγιότητος μᾶς ἐβεβαίωσαν, ὅτι ἠξιώσατε, παναγιώτατε πάτερ, νὰ τοὺς προσδεχῆτε μετ' εὐαγγελικῆς εὐπλαγχχνίας, καὶ χορηγήσῃτε αὐτοῖς προστασίαν ὅλως πατρικὴν. Τὰ τεκμήρια ταῦτα τῆς ἀρετῆς μᾶς ἐπλήρωσαν εὐγνωμοσύνης, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ μᾶς ἐκπληξώσιν. Ὁ ἀληθὺς ἀποστολικὸς χαρακτὴρ, τὸν ὁποῖον ἡ ὑμετέρα Μακαριότης ἀνέπτυξεν εἰς ὀδυνηρὰν ἐποχὴν, γνωστὸς ἐγένετο κατ' ὅλον τὸν χριστιανικὸν κόσμον· καὶ μὴ ὅλας τὰς διαιρούσας τοὺς διαφόρους τῆς Εὐρώπης λαοὺς θρησκευτικὰς δοξασίας πάντες ὁμοθυμῶς ἐθαύμασαν καὶ ἐξεθείασαν τὰς ἀρετὰς, αἵτινες εἰς δόξαν τῆς θρησκείας καὶ τοῦ θεοῦ αὐτῆς θεμελιωτοῦ ἀντανεκλῶντο.

» Ταῦτα μᾶς ἀναγκάζουσι ν' ἀπευθύνωμεν τῇ ὑμετέρᾳ παναγιότητι ταπεινοτάτην παράκλησιν. Ἐμύθομεν, ὅτι οἱ χριστιανοὶ μονάρχαι, τὸ πλεῖστον ὑπαγόμενοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ὁποίας ἡ ὑμετέρα Παναγιότης εἶναι ὁ ἀρχηγός, ἐμελλον νὰ συνέλθωσι διὰ νὰ διασκεφθῶσι περὶ τῶν συμφερόντων τῆς Εὐρώπης. Ἀξιώσατε, Παναγιώτατε Πάτερ, νὰ μεσολαβήσῃτε ὑπὲρ ἡμῶν. Ἡ Ἑλλὰς ἃς ἀπαλλαχθῇ

ἐπὶ τέλους τῆς ταπεινωτικῆς καταστάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἐχθροὶ τοῦ χριστιανικοῦ ὀνόματος κατεδίκασαν αὐτήν! οἱ χριστιανοὶ μονάρ-
χαι ἃς βοηθήσωσιν αὐτὴν εὐγενῶς αγωνιζομένην ν' ἀποσείσῃ τὸν ὅσῳ
βάρβαρον τοσοῦτῳ καὶ ἀνυπόφορον ζυγὸν τοῦ ἀσεβοῦς. Ἀρκούντως
ἐμαρτύρησεν ὑπὲρ τῆς πίστεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐπὶ τέσσαρας
αἰῶνας ἐβαπτίσθημεν εἰς δάκρυα καὶ ἐποτίσθημεν ἀδικίας. Ἀναλαμ-
ψάτω ἐπὶ τέλους καὶ ἡ τῆς εὐτυχίας ἡμέρα, ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς
ὑμετέρας Μακαριότητος. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη πληροῦσα χαρᾶς ὅλους τοὺς
πιστοὺς θέλει ἐπισφραγίσῃ τὴν δόξαν τοῦ Πίου Ζ'.

» Ἡ εὐαίσθητος καὶ γενναία ψυχὴ σας, παναγιώτατε πάτερ, θέλει
σᾶς ἐμπνεύσει δύναμιν λόγου κατανύξουσιν τὰς καρδίας τῶν χριστια-
νῶν ἡγεμόνων, ἄλλως τε καὶ εὐδιαθέτων, ὡς νομίζομεν, πρὸς ἀνα-
κούφισιν τῶν φρικαλέων δεινοπαθημάτων ἡμῶν. Θαρρόντες δὲ εἰς τὴν
ἀγαθότητα καὶ τὰ φῶτα τῆς ὑμετέρας παναγιότητος, σᾶς καθικε-
τεύομεν, Μακαριώτατε πάτερ, νὰ προσδεχθῆτε τὸν εἰλικρινῆ σεβασμὸν,
καὶ τὴν διάπυρον ἡμῶν εὐγνωμοσύνην, καὶ ἀπονεύμῃτε ἡμῖν τὴν ἱερὰν
ὑμῶν εὐλογίαν.

Ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ προέδρου τοῦ Νομοτελεστικοῦ,

Ὁ ἀντιπρόεδρος ΘΑΝΟΣ ΚΑΝΑΚΑΡΗΣ.

Ὁ γραμμ. τῆς ἐπικρατείας, μινίστρος τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων
Ἐν Ἀργεῖ, τῇ 29 Αὐγούστου 1822 » (1). ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΝΕΓΡΗΣ.

Κομιστὰς τῶν ἱκετηρίων τούτων ἀναφορῶν ἐξέλεξεν ἡ Ἑλληνικὴ
κυβέρνησις τὸν Ἀνδρέαν Μεταξᾶν καὶ τὸν Νικόλαον Πίγκολον, ἄρτι
ἐκ Παρισίων ἐλθόντα. Ἀλλ' ἐνῷ οὗτοι ἦσαν ἔτοιμοι πρὸς ἀναχώρησιν
(29 Σεπτεμβρ.) ἀσθενήσας ὁ Πίγκολος παρητήθη, ἀντ' αὐτοῦ δὲ, κατὰ
πρότασιν τῶν προϋχόντων τῆς Ἰδρας, ἐξελέχθη ὁ φιλέλληन Ζουρ-
δαῖν, πρῶην πλοίαρχος ἐν τῷ Γαλλικῷ ναυτικῷ, καὶ πρὸ μικροῦ ἐκ

(1) Τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἐδημοσιεύθησαν ἐν πρωτοτύπῳ, γαλλιστί, ὑπὸ τοῦ Jour-
dain (I. σελ. 151—160), ἐξελληνισθέντα δ' ἐτυπώθησαν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Σπη-
λιάδου (Ἀπομνημονεύματα, Α', σελ. 436—440) καὶ τοῦ Κυρ. Σ. Τρικούπη (Γ', σελ. 17
—23). Ἐκ τοῦ τελευταίου ἐγγράφου παρελείφθησαν φράσεις τινὲς, ἃς συνεπλήρωσα
ἐν τῇ δημοσιευομένῃ νέᾳ μεταφράσει. Ὁ σεβαστὸς Κ. Τρικούπης, κατὰ παραδρομὴν
ἴσως, λέγει, ὅτι τὴν πρὸς τὸν ἀπᾶν ἱκετήριον ταύτην ἀναφορὰν ἐκόμισαν οἱ νέοι
ἀπεσταλμένοι τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως Γερμανὸς Παλαιῶν Πατρῶν καὶ Γ. Μαυ-
ρομιχάλης, ἐν ᾧ, καθὰ καὶ ὁ Ζουρδαῖν γράφει, καὶ ἐκ τῆς χρονολογίας πιστοποιεῖ-
ται, αὕτη ἐδόθη μετὰ τῶν ἄλλων δύο ἐγγράφων πρὸς τοὺς πρώτους πρεσβευτάς.

Μασσαλίας εἰς Ἑλλάδα ἵνα προσφέρῃ τὸν βραχίονά του ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας (¹).

Τὴν 24 Ὀκτωβρίου οἱ ἀπεσταλμένοι κατέπλευσαν εἰς Ἀγκῶνα, καὶ ἀφοῦ ὑπέστησαν τὴν νενομισμένην λοιμοκῆθαρσιν, ἅμ' ἀποβάντες (3 Νοεμβρίου) ἐζήτησαν διὰ τῶν ἐκεῖ προξένων τὴν ἄδειαν νὰ μεταβῶσιν εἰς Βερῶννην, καὶ ταῦτοχρόνως διηύθουναν εἰς τοὺς ἐν τῷ συνεδρίῳ ἡγεμόνας τὸ ἐξῆς ἐγγραφον.

« Μετὰ δικαίας ἐμπιστοσύνης σπεύδομεν νὰ ὑποβάλλωμεν τῇ Ὑμετέρα Μεγαλειότητι τὸ πρακτικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

« Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος πέποιθεν, ὅτι δύναται νὰ δικαιολογήσῃ λαμπρότατα τὰ διαδήματά του καὶ τὴν ἐνεστῶσαν αὐτοῦ κατάστασιν, διὰ τῶν ἱερῶν καὶ ἀπαραγράπτων δικαιωμάτων καὶ τῶν ἀναντιρρήτων αἰτιολογιῶν του, ἐναντίον πάσης συκοφαντίας δι' ἧς ἐτόλμησαν ν' ἀμαυρώσωσιν αὐτὸ ἔνεκα τῆς κατὰ τῆς τυραννίας ἀντιστάσεως, καὶ τῶν εὐγενῶν αὐτοῦ ἀγώνων πρὸς ἀπόσεισιν τοῦ σκληροτέρου τῆς δουλείας ζυγοῦ.

« Θέμενον τὸ δίκαιον αὐτοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἐνδόξου σημαίας τοῦ σταυροῦ, ἐπιθυμεῖ νὰ ὑποβάλλῃ καὶ τὴν πολιτικὴν του τύχην εἰς τε τὴν θρησκείαν καὶ τὴν εὐθυκρισίαν τῶν χριστιανικῶν δυνάμεων.

« Ἡ Πρόνοια ἠυδόκησε νὰ στεφανώσῃ διὰ τῆς λαμπροτέρας ἐπιτυχίας τοὺς πολεμικοὺς του ἀγῶνας. Εἰς τοὺς βασιλεῖς δὲ τῆς γῆς ἀπέκειται πλέον ἵνα στερεώσωσι τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ὑπαρξιν ὑπὸ δυναστείαν πιστεύουσαν τῷ Εὐαγγελίῳ.

« Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος μεγάλη τῇ φωνῇ ἀπαιτεῖ πατρίδα, θρόνον, καὶ δικαιώματα ὑπάρξεως καὶ ἰδιοκτησίας, ὑπὸ νόμους σοφοὺς καὶ μονίμους.

« Ἐπιστήμως δὲ ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ὅλων τῶν ἡγεμόνων τῆς χριστιανοσύνης διακηρύττει, ὅτι προτιμᾷ μᾶλλον νὰ ἐξολοθρευθῇ, παρὰ νὰ ὑποβληθῇ εἰς οὐδεμίαν σχέσιν, ὑφ' οἷονδῆποτε τίτλον, μετὰ τοῦ βαρβαροῦ ἄρπαγος τῶν ἱερωτέρων αὐτοῦ δικαιωμάτων.

« Ἐπομένως ἐν ὀνόματι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ζητοῦμεν, ἵνα μᾶς

(¹) Ὁ φιλέλλην οὗτος λεπτομερῶς ἐξέθετο τὰ κατὰ τὴν ἀποστολὴν ταύτην, ὡς καὶ τὰς μετέπειτα ἐνεργείας μετὰ τοῦ Τάγματος τῶν Ἰπποτῶν τῆς Μελίτης ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ (Mémoires Historiques et militaires sur les événements de la Grèce. Paris 1828, tom. I—II), ὅθεν καὶ ἡμεῖς μεταφράζομεν.

ἐπιτραπῇ ἡ ἐνώπιον τῆς Συνόδου μετάβασις, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων τῆς ἡμετέρας ἀποστολῆς.

» Ἡ δικαιοσύνη τῆς ἡμετέρας Μεγαλειότητος, σύμφωνος τῇ λαμπρᾷ αὐτῆς μεγαλοψυχίᾳ θέλει ἶδει ἐν τῇ αἰτήσῃ ταύτῃ τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὴν νομιμότητα συνηνωμένας τῷ βαθυτάτῳ σεβασμῷ, μεθ' οὗ ἔχομεν τὴν τιμὴν ὄντες,

» Τῆς ὑμετέρας Μεγαλειότητος κλπ.

» Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

» Ἐν Ἀγκῶνι, τῇ 3 Νοεμβρίου 1822.»

Συγχρόνως δὲ ἀπηύθυναν καὶ πρὸς τὸν πάπαν τὴν ἐξῆς ἀναφοράν.

« Παναγιώτατε Πάτερ.

» Ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐδοκίμασε τὰ δεινὰ τοῦ μαρτυρίου. Οἱ τύραννοι αὐτοῦ ἐφῆρμοςαν τὰς βρβαρωτέρας καὶ ἀπανθρωποτέρας βασιάνους. Τὸ ὄνομα τῶν ραγιάδων ἐθεωρεῖτο μόνον ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ πληρονομένου φόρου πρὸς διαφύλαξιν τῆς κεφαλῆς των ἐκ τῆς μαχαίρας τῶν Τούρκων, τῆς πάντοτε ἐτοίμου νὰ πλήξῃ αὐτοὺς, καὶ ὑπενύμιζούτης ἀπαύστως, ὅτι ἦσαν δούλοι. Τὰ εὐάρεστα τῆς φύσεως αἰσθήματα ἐξέθετον αὐτοὺς εἰς νέας συμφοράς. Ὁ καρπὸς τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ ἰδρώτος αὐτῶν ἀπέβαινε λεία τῶν δορυφόρων τοῦ Σουλτάνου. Αἱ γυναῖκες καὶ τὰ τέκνα των ἦσαν ἐκτεθειμένα εἰς τὰς κακουργοτέρας ἰδιοτροπίας τοῦ τυχόντος μουσουλμάνου.

» Ἡ πίστις καὶ ἡ εἰς τὸν Θεὸν ἐλπίς ὑπεστήριξαν καὶ ἐβόηθησαν αὐτοὺς ὅπως ὑποφέρωσι καρτερικῶς ὑπαρξίν τοσοῦτον ἐλεεινήν. Αἱ εὐαγγελικαὶ ἀρεταὶ ἐκ γενεᾶς εἰς γενεάν μεταδοθεῖσαι, μέχρι τοῦ ἡρωϊσμοῦ προήγαγον τὴν χριστιανικὴν ὑπομονήν. Μόνη ἡ θρησκεία ἐνέπνευσεν αὐτοῖς τὴν καρτερίαν ταύτην, καὶ τὴν προτίμησιν τοῦ φρικωδεστέρου τῶν θανάτων ἀπὸ τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς πίστεως τῶν πατέρων των. Εὐρέθησαν ἐν τῷ σκληρῷ διλήμματι, ἢ νὰ ἐναγκαλισθῶσι τὸν μωαμεθανισμόν, ἢ ν' ἀποθάνωσι δούλοι. Ἐπὶ τέλους δὲ, ἀφοῦ ἐξήντηλσαν ὅλα τὰ μέσα τῆς ὑπακοῆς, βλέποντες τὸ ἀνωφελὲς τῶν θυσιῶν των πρὸς ἀφόπλισιν τῶν δημίων αὐτῶν, ἀπέλπιδες ἀναθάρρυσαν.

» Ἡ τυφλὴ ὑπακοὴ τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀρχιερέων κατ' οὐδὲν ἡδυνήθη ν' ἀποτρέψῃ τὸ θανατηφόρον κτύπημα τὸ

ὑποῖον ἐπὶ τῆς κερκλῆς των κατερέθη. Ἡ ὑποταγὴ τῆς νήτου Χίου, καὶ ἡ εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ Ὀλύμπου χορηγηθεῖσα ἀμνηστεία, δὲν ἡδυνήθησαν νὰ διαφυλάξωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς σφαγῆς, καὶ ἀπὸ τῆς παντελοῦς καταστροφῆς τῶν ιδιοκτησιῶν των. Ἡ καθ' ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν χριστιανῶν σατανικὴ ἀπόφασις τοῦ θανάτου ὑπεγράφη, ἡ δ' ἐκτέλεσις τῆς ἐνεπιστεύθη εἰς στρατοὺς ἐπιχαίροντας ἐπὶ μόνῳ τῷ ἐλέθρῳ καὶ τῇ σφαγῇ. Ἦτο ἀνάγκη πλειοτέρων αἰτίων πρὸς ἐξέγερσιν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν τυράννων αὐτῶν; Ἐστερημένοι μέσων, ὅπλων, καὶ ἀρχηγῶν ἐπιδεξίων, οἱ Ἕλληνες, ἀντὶ ν' ἀποθαρρυνθῶσιν, ἡσθάνθησαν παλλούσας τὰς καρδίας των εἰς τὰ ἡδέα ὀνόματα τῆς θρησκείας, τῆς φύσεως, καὶ τῆς πατρίδος, τὰ ὅποια μάτην προσεπάθησαν νὰ καταπνίξωσιν ἐν αὐτοῖς· ἔθεν ἔλαβον τὰ ὅπλα διὰ ν' ἀποτινάξωσι τὸν ἐπονείδιστον ζυγόν, ὅστις τοὺς ἐκράτει δεσμώτας.

» Αἱ ἀνεξερευνήτοι τῆς Προνοίας ἀποφάσεις προσδιώρισαν τὴν στιγμήν τῆς τιμωρίας. Ἡ παντοδύναμος χεὶρ τοῦ Θεοῦ ἐνέσπειρε τρόμον μεταξὺ τῶν ἀσεβῶν, ἐνισχύσασα τὸν ἀσθενῆ καὶ καταθλιβόμενον. Τὰ θαυμάσια κατορθώματα, τὰ μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης στεφανώσαντα τὸν εὐγενῆ αὐτῶν ἀγῶνα ἐν πάλῃ τόσον ἀνίσω, ἀρκούντως καταδεικνύουσιν, ὅτι ὁ Θεὸς ὠδήγησε τὰ βήματα αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς δόξης.

» Εἰς ἐποχὰς ἀξιομνημονεύτους, οἱ προκάτοχοι τῆς ὑμετέρας μακαριότητος ὥπλισαν τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς κατὰ τῶν ὁπαδῶν τοῦ κορανίου, ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἔτι σημεῖον ὁ καιρὸς. Ἡ βοῦλλα τοῦ μακαρία τῇ μηνίμῃ Πίου Β', τῆς 22 Ὀκτωβρίου 1463, ἐλησημονήθη διὰ τοῦ ἐν Ἀγκῶνι αἰφνιδίου θανάτου τοῦ γενναίου ἐκείνου ποντίφηκος, συμβάντος καθ' ἣν στιγμήν συνῆγε τοὺς χριστιανικοὺς στρατοὺς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τοῦ σταυροῦ. Ὑπὲρ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως προσεπάθησαν καὶ οἱ μακαριώτατοι ποιμένες Πῖος Ε' καὶ Εὐγένιος, καιροφυλακτοῦντες εὐνοϊκὴν περίστασιν, ἵνα στρέψωσι τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς τῶν ἀσεβῶν. Εἰς τὸν ἀγιώτερον ὁμῶς τῶν ποιμένων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπεφυλάσσετο ἡ πρὸς ἀπολύτρωσιν τῶν χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς ἀπὸ τοῦ Ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ εὐκαιρία. Ἡ μεταξὺ τοῦ Σωτῆρος τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς ἐπαράτου λατρείας τοῦ Μωάμεθ ὑφισταμένη πάλη εἶναι ἐπαξία τῆς ἀρρωγῆς τῆς ὑμετέρας πναχιότητος.

» Ἡ ἐξέγερσις τῶν Ἑλλήνων, ἀντὶ νὰ ἔχη σχέσιν πρὸς τὰς ἀρ-

τίως εἷς τινὰ κράτη ἐγεργείσας ταρχαῖς, ἀπ' ἐναντίας ἀφορᾷ τὴν ἀνέδρυσιν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ θρόνου· ἐπειδὴ ὑπὸ τὴν ἐνδοξον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ σημαίαν τὸ ἔθνος τοῦτο χύνον τὸ αἷμά του ὑπὲρ τῆς θρησκείας, καὶ πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἀνεξαρτησίας του, ἐπικαλεῖται τὴν προστασίαν χριστιανικῆς δυνάμεως μετὰ νόμων σοφῶν καὶ μονίμων.

» Ἐπὶ τέλους, ἡ Ἑλλάς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ διακηρύττει, ὅτι ἀπόφασιν ἔχει νὰ ἐξολοθρευθῇ μᾶλλον παρὰ νὰ συνθηκολογήσῃ μετὰ τοῦ σκληροῦ τυράννου, καὶ ἐχθροῦ τῆς πίστεως αὐτῆς· καὶ μὲ τὴν σπουδαίαν ταύτην ἐντολὴν ἀπέστειλεν ἡμᾶς ἡ προσωρινὴ τῆς Ἑλλάδος κυβέρνησις. Ἡ Πρόνοια διηύθυνε τὰ βήματα ἡμῶν πρὸς τὴν χώραν τῆς ὑμετέρας παναγιότητος· προβλέποντες δὲ ἄλλως τε καὶ, ὅτι ἕνεκα τοῦ μάκρους τῆς καθάρσεως δὲν θέλομεν δυνηθῇ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν συνέλευσιν πρὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτῆς, καὶ μάλιστα φοβούμενοι μήπως συνεπεῖα τῶν ἐκ προκαταλήψεως παραδεδεγμένων ἀρχῶν δὲν μᾶς ἐπιτραπῇ ἢ εἰς Βερώνην μετάδασις, λαμβάνομεν τὴν ἐλευθερίαν νὰ ἐπικαλεσθῶμεν, μετὰ τοῦ βαθυτέρου σεβασμοῦ, τὸ ἔλεος καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τῆς ὑμετέρας παναγιότητος, ὅπως καταδεχομένη διαβίβασῃ εἰς τοὺς συνερχομένους ἡγεμόνας τὰ ἐπιτυνημμένα ἔγγραφα, συνοδεύουσα αὐτὰ καὶ διὰ τῆς ἰσχυρᾶς αὐτῆς μεσολαβήσεως. Διὰ τοῦ διαβήματος τούτου ἐλπίζομεν, ὅτι οἱ ἡγεμόνες ἐξερχόμενοι τῆς ἀπάτης, θέλουσιν ἀναγνωρίσει τὴν ἀθωότητα ἑνὸς χριστιανικοῦ λαοῦ παλαιόντος κατὰ τῶν τυράννων αὐτοῦ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς θρησκείας καὶ τῶν δικαιοματίων του.

» Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ ἐπισυνάψωμεν καὶ ἐπιστολὴν διευθυνομένην πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἥτις μαρτυροῦσα ὅλων τὴν εὐγνωμοσύνην, ἐπικαλεῖται τὴν ἱεράν Ὑμῶν ἐπέμβασιν.

» Ἐθνος διατηρῆσαν τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ μετὰ τιμῆς καὶ θάρρους, καὶ σεμννόμενον ἐπὶ τῷ πολυτίμῳ τίτλῳ ἀδελφότητος μετὰ πάντων τῶν πιστευόντων εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ θεοῦ Λυτρωτοῦ λαῶν, δὲν εἶναι ἀνάξιον τῆς προστασίας καὶ τῆς ἐκτιμῆσεως τῶν χριστιανῶν ἡγεμόνων.

» Ὅργανα τῆς νομίμου καὶ καθολικῆς θελήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἐξετιθέμεθα τὴν δύσκολον ἐντολὴν, μεθ' ἧς ἐπεφορτίσθημεν. Μένει δὲ ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ λάβωμεν τὴν τιμὴν καὶ γονατίσωμεν

πρὸ τῆς ὑμετέρας παναγιότητος, πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς ἱερᾶς αὐτῆς εὐλογίας.

» Ἐκ τοῦ λοιμοκαθακτηρίου τοῦ Ἀγκῶνος, τῇ 3 Νοεμβρ. 1822.

Οἱ ἀπεσταλμένοι, κλπ. »

Πλέον τοῦ μηνὸς εἶχε παρέλθει, καὶ οὐ μόνον οὐδεμία τοῖς ἀπεσταλμένοις ἐδόθη ἀπάντησις, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀρχαὶ τοῦ Ἀγκῶνος εἰδοποίησαν αὐτοὺς, ὅτι ἔλαβον δικταγὰς νὰ μὴ τοῖς χορηγήσωσι διαβατήρια διὰ τὴν Βερώνην. Ἐμβρόντητοι οὗτοι εἰς τὸ παράδοξον μῆνυμα ἐξέδωκαν τὰ ἐξῆς δύο ἔγγραφα.

« Πρὸς τοὺς ὑπουργοὺς τῶν ἐν Βερῶνῃ δυνάμεων.

» Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ διευθύνωμεν τῇ Ὑμετέρα ἐξοχότητι, διὰ τὸν σεβαστὸν ὑμῶν κυριάρχην, διπλοῦν ἀντίγραφον τῆς πράξεως τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος. Δις ἐζητήσαμεν τὴν ἄδειαν ἵνα μεταβῶμεν εἰς Βερώνην, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων, τὰ ὅποια ἡ ἡμετέρα ἀποστολὴ ἐπιβάλλει, καὶ παρουσιάζωμεν εἰς τοὺς σεβαστοὺς κυριάρχας τὸ πρωτότυπον τῆς πράξεως τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

» Οὐδεμίαν ὁμῶς λαβόντες ἀπάντησιν, καὶ ὀφείλοντες νὰ δίδωμεν λόγον παντὸς ἡμῶν διαβήματος, ἐνομίσαμεν ἀναγκαῖον ἵνα καὶ αὖθις ἐπαναλάβωμεν τὴν ἀπαίτησίν μας, ἐπιστέλλοντες νέον ἀντίγραφον τῆς πράξεως τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι οἱ σύμμαχοι μονάρχαι θέλουσιν ἐπινεύσει ὅπως μᾶς ἐπιτρέψωσι τὴν ζητουμένην ἄδειαν, ἢ τοῦλάχιστον διαβιβάσωσιν Ὑμῖν ἐπίσημον ἀπάντησιν διὰ τῶν ὑπουργῶν αὐτῶν.

Ἔχομεν τὴν τιμὴν κλπ.

Οἱ ἀπεσταλμένοι.

» Ἐν Ἀγκῶνι, τῇ 16 Δεκεμβρίου 1822. »

« Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν καρδινάλιον Γορζάλε-
βην, ὑπουργόν, γραμματέα τῆς Ἐπικρατείας τῆς
Αὐτοῦ Παραγιότητος.

» Καθ' ἣν στιγμὴν καταθέτομεν εἰς τοὺς πόδας τῶν σεβαστῶν χριστιανῶν ἡγεμόνων, τῶν συνελθόντων ἐν Βερώνῃ, δεύτερον ἀντίγραφον τῆς πράξεως τῆς ἐν Ἑλλάδι προσωρινῆς κυβερνήσεως, ἡθέ-

λομεν φανῇ ἐπιλήσμονες τῶν ἱερωτέρων καθηκόντων, ἐὰν μὴ ἐσπεύδομεν ν' ἀποστείλωμεν παρόμοιον καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα ἵνα ὑποβληθῇ εἰς τὴν Αὐτοῦ Παναγιότητα, τὸν κοινὸν πατέρα τῶν πιστῶν, καὶ ἀρχηγὸν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

» Ἐκ τῆς πράξεως ταύτης ἡ Αὐτοῦ Παναγιότης θέλει ἴδει, ὅτι ὅλοι οἱ Ἕλληνες σταθερῶς ἀποφασίσαντες νὰ διατηρήσωσι τὰ δίκαια αὐτῶν καὶ τὴν θρησκείαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰσὶν ἄξιοι τῆς τε προστασίας, καὶ τῆς ἀποστολικῆς αὐτοῦ εὐλογίας.

» Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν κλπ.

Οἱ ἀπεσταλμένοι, κλπ.

» Ἐν Ἀγκῶνι, 16 Δεκεμβρίου 1822. »

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἔγγραφα ταῦτα οἱ τε ἐν Βερώνῃ συνελλόντες ἡγέμονες καὶ ὁ πάπας οὐδεμίαν ἔδωκαν ἀπάντησιν, οἱ δὲ ἀπεσταλμένοι τῶν Ἑλλήνων ἐξηκολούθουν διατρίβοντες ἐν Ἀγκῶνι, ὥσει ὑπὸ περιορισμόν.

Ἐν τούτοις, ὡς φαίνεται, εἴτε ὑπὸ τοῦ πάπα, εἴτε ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ζουρδαιν, ἐμμέσως ὑπεδείχθη εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι μόνον διὰ γενναιοτέρων θυσιῶν ἠδύναντο νὰ ἐλπίζωσι τὴν συνδρομὴν τῆς Ρώμης. Ὅθεν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις διώρισε νέους ἀπεσταλμένους, τὸν Γερμανὸν Παλαιῶν Πατρῶν, καὶ τὸν Γεωργάκην Μαυρομιχάλην ('), μὲ τὴν ἐντολὴν ἵνα μεταβῶσι εἰς Ῥώμην, καὶ ζητήσωσι τὴν συνδρομὴν τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐλῆς, ἔστω καὶ ἐπ' αὐτῇ τῇ ὑποσχέσει τῆς ἐνώσεως τῶν δύο ἐκκλησιῶν. Πλὴν καὶ εἰς τούτους ἀποθάντας εἰς Ἀγκῶνα ἀπηγορεύθη ἢ εἰς Ῥώμην μετάβασις, τῇ εἰσηγήτῃ ἴσως τῆς Αὐστρίας, εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῆς ὁποίας ὁ Πῖος τότε ὑπέκειτο. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ Ζουρδαιν, συσχεφθεὶς μετὰ τοῦ Μεταξᾶ καὶ τοῦ Γερμανοῦ, μετέβη εἰς Παρισίους, μὲ τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ διαπραγματευθῇ συμμαχίαν καὶ δάνειον μετὰ τοῦ ἐκεῖ ἐδρεύοντος τάγματος τῶν ἱπποτῶν τῆς Μελιτίας.

Κατὰ τὴν ἐν Ἀγκῶνι διατριβὴν ὁ φιλέλληन οὗτος Γάλλος ἔγραψεν ἀντιστοιχίαν τῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος συκοφαντιῶν, αἵτινες ἠνάγκασαν τοὺς ἐν Βερώνῃ νὰ προσφερθῶσιν τοσοῦτον ἀσπλάγχχνως πρὸς

(') Ὁ Γερμανὸς λέγει, ὅτι δεύτερος ἐξελέχθη ὁ Νεόφυτος Βάμβας. (Ἵπομνήματα τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς Ἑλλάδος, σελ. 123—151). Ἰδὲ περίεργον εἶναι, ὅτι ὁ φιλόπατρις ἱεράρχης, εἰ καὶ ἐν ἄλλοις λίαν ἀκριβολογῶν, ἐν παρόδῳ μόνον ἀναφέρει τὴν πρὸς τὸν Πάπαν ἀποστολήν του.

γεωργού. Τιοῦτον εἶνε τὸ ὑπὸ τῶν τυράννων καὶ τῶν ἐχθρῶν σας πα-
ραδεχθὲν σχέδιον. Τοιαύτη εἶνε, μὴ ἀμφιβάλλετε, ἡ περιμένουσα
ὑμᾶς τύχη, ἐάν ἐνδώσετε. Εἶναι ἀνάγκη νὰ κατανύξω τὰς καρδίας σας
διὰ τῆς ὀδυνηρᾶς εἰκόνας τῶν δεινῶν τὰ ὅποια ὑπέστητε; τὸν ἀνθρω-
πισμὸν ἐξευτελιζόμενον ὑπὸ τῆς δουλείας, τὴν ζωὴν θεωρουμένην βιά-
ρος καὶ ὑποθετικῆν, ἔνεκα τῆς βαρβαρότητος καὶ τῆς τυραννίας τῶν
δυναστῶν ὑμῶν, τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν ἀνθηκότητα τῶν τυράν-
νων μας, τὰς πολυαριθμούς πράξεις τῆς αὐτογνώμονος ἰσχύος, τὴν φοβε-
ρὰν τῶν πασάδων δύναμιν, τὰς πολυειδεῖς ἀρπαγὰς; ὦ Ἕλλὰς πῶς
ἠδυνήθη τὸ ἀρχαῖον καὶ μεγαλοπρεπὲς σκῆφος σου ν' ἀντιστῇ εἰς
τοσαύτας συγκεντρωθείσας τρικυμίας; Κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον
ἡ κλονισθεῖσα πατρίς ὑπέκυπτεν, ἐάν μὴ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ὑπε-
στήριξεν αὐτήν. Περὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ εὐεργετήματος δύνασθε νὰ
κρίνητε ἀναπολοῦντες, ὅ,τι τότε ἦσθε ἐκτιμῆσατέ το διὰ τρόπου θε-
τικωτέρου, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὅ,τι εἴμεθα. Εἴμεθα ἐλεύθεροι! Ἐπι-
θυμεῖτε νὰ συνθηκολογήσητε μετὰ τῶν πρώην κυρίων; γινόμεθα δοῦ-
λοι. Ἐξ ὧν τῶν ἀγαθῶν δι' ὧν τὸ ὑπέρτατον ὄν ἐπλούτισε τὸν
ἄνθρωπον, δημιουργοῦν αὐτόν, τὸ μεγαλείτερον εἶναι ἡ κοινωνικὴ
ἐλευθερία. Οὕτω δὲ μετὰ τῶν ἐνστίκτων τοῦ ἀνθρώπου αἰσθημά-
των ὁ ἔρως τῆς ἐλευθερίας ὑπῆρξε τὸ ἐπιτακτικώτερον· οἱ θησαυροὶ
δὲν ἱκανοποιοῦσι τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ, ἡ δὲ ἀγέρωχος τούτου ἀπόβλυ-
σις ἀποζημιῶν τὸν πτωχὸν διὰ τὰς στερήσεις αὐτοῦ. Ἰδετε καὶ αὐτὰ
τὰ ζῶα, εἰς τὰ ὅποια ἡ φύσις ἐδώρησε σκιὰν ἐλευθερίας! Ὄταν ἀπο-
λέσωσι καὶ αὐτὴν τὴν κενὴν σκιάν, ἀγριοῦνται καὶ καταμαραίνονται,
δάκνουσι τὸν χαλινόν, τρώγουσι τὰ σίδηρά των· τὰ δὲ ἀσθενέστερα
ἐξαντλοῦνται ἀγωνιζόμενα πρὸς ῥῆξιν τοῦ κρατοῦντος φραγμοῦ· μά-
την μίαν χεῖρ, τῆς ὁποίας μισοῦσι τὰς ἀγαθοεργίας, ἐπαρκεῖ εἰς τὰς
ἀνάγκας αὐτῶν, διότι πρωτίστη πασῶν εἶναι ἡ ἐλευθερία. Οὕτω τὰ
ἥθη κατωτέρας φύσεως ὑποδεικνύουσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ καθή-
κοντα καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ. Εὐτυχὴς δὲ οὗτος, ἐάν ἀντὶ νὰ ἐπιβου-
λευθῇ τὴν ἐλευθερίαν οἰοδῇποτε, δὲν ἔδωκε τὸ ἀπαίσιον παράδειγ-
μα τῆς ἐπιβουλῆς τῆς ἐαυτοῦ. Ἀλλὰ διὰ τίνων οἱ Ἕλληνες ὑπέδου-
λώθησαν; Μὴ στρατεύματα λεόντων καὶ τίγρεων ἔφερον αὐτοῖς τὰς
ἀλύτους; Ἐάν δὲ οἱ χριστιανοὶ ἡγεμόνες ἄρῃσαν ἀνθρώπους νὰ κατα-
κλύσωσι τὴν δυστυχῇ ἡμῶν πατρίδα, ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ σιω-
πᾷ ἐρυθριῶν! Λόγος γίνεται περὶ μυστηρίων τῆς χριστιανικῆς θρη-

σκέιας, ἀλλὰ ταῦτα φαίνονται ἀκατανόητα· τὰ μυστήρια ὅμως τῆς πολιτικῆς εἶναι ἀνόητα.

» Ὡς οὖν, τοὺς ὁποίους τὸ πνεῦμα τῆς ἀνοίας ἀπεπλάνησε, τοὺς ὁποίους ἄπιστοι παρορμήσεις μᾶλλον, ἢ πλάναι τῆς ἰδίας καρδίας, παρεξέκλιναν τῆς ἀπλῆς καὶ ἀσφαλοῦς ὁδοῦ τῆς πρὸς τοὺς φυσικοὺς νόμους ὑποταγῆς! Δὲν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν μήτε τὸ αἷμα τὸ ὁποῖον ἐχύσατε, μήτε τὰ ἐρείπια τὰ ἔτι καπνίζοντα ἐκ τῶν πυρκαϊῶν τὰς ὁποίας ἠνάψετε, μήτε τὰ τραύματα τὰ ὁποῖα αἱ ἀνέροι χεῖρες ὑμῶν κατὰ τῆς πατρίδος ἡμῶν κατέφερον, ἀλλ' ἐπικαλοῦμαι ὑμᾶς αὐτοὺς. Τὸ ψεῦδος σᾶς εἶπεν, ὅτι αἱ ἀπάνθρωποι ὑμῶν ἐκστρατεῖαι ἦσαν ἐξάσκησις τῶν κεκηρυγμένων δικαίων σας, πλὴν ἐζητήσατε τὸν ὄλεθρον· ὅτι ἡ ἰσχύς σᾶς ἐδίδε τὸ δικαίωμα νὰ ποδοπατήσητε ὅλους τοὺς νόμους, πλὴν τοῦτο πράξαντες κατέφερετε τὸ τελευταῖον κτύπημα εἰς τὴν νομιζομένην ἐξουσίαν σας.

» Ἀναμφιβόλως ἐνδοξον εἶναι ν' ἀγαπῶνται οἱ βασιλεῖς ὑπὸ τῶν ὑπηκόων αὐτῶν. Τοῦτο εἶναι τὸ ὠραιότερον καὶ μόνον αὐτῶν κέρδος. Ὀλιγώτερον ὅμως ὀξυδερκεῖς τοῦ βασιλέως τῶν βασιλέων πῶς δύνανται νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὸ μυστήριον τῶν καρδιῶν; Ἐξαπατῶμεναι ἐκ τῶν ἐπιδείξεων δὲν φοβοῦνται μήπως μισηθῶσιν ὑπὸ τῶν ὑπηκόων των, διότι πᾶσαι αἱ περίξ τοῦ θρόνου αὐτῶν ἀντηχοῦσαι φωναὶ θέλουσι καταδείξει αὐτοῖς, ὅτι εἰσὶν εἰδῶλα. Οἱ περικυκλοῦντες αὐτοὺς περικαλύπτουσι τὰς μηχανορραφίας των διὰ πέπλου, τὸν ὁποῖον οὐδεὶς τολμᾷ νὰ διασχίσῃ, μάλιστα μήτε ν' ἀνεγείρῃ. Ἐπὶ τοσοῦτον συνταυτίζονται μετὰ τῆς ἐπικρατείας, ὥστε μεταχειρίζονται ὡς πρόσχημα τῶν προσωπικῶν των θελήσεων αὐτὸ τὸ δίκαιον τῆς ἐπικρατείας· καθιδρύνονται μετὰ τῶν βασιλέων καὶ τῶν ὑπηκόων, ὡς μεσάζοντες, τοὺς ὁποίους πάντοτε ἠδύνατό τις νὰ παραβλέψῃ ἄνευ ἀποτελέσματος, ἀλλ' ὅμως οὐδέποτε τολμᾷ νὰ παρακλινή αὐτοὺς ἄνευ ἐγκλήματος... Λίαν καταπληκτικὸν παράδειγμα ἔχομεν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ὑποθέσει. Ἀποκρύπτουσιν ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐλκύσῃ αὐτοὺς ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου ἀγῶνος. Μᾶς παριστῶσιν ὑπὸ τὰ ἀπαισιώτερα χρώματα. Οἱ σεβαστοὶ οὗτοι κυριάρχαι μᾶς ἐγκатаλείπουσι. Φοβοῦμαι, κύριοι, μήπως αἱ ἐπιστολαὶ σας μετὰ τῶν ἡμετέρων δὲν ὑπεβλήθησαν αὐτοῖς, ἀπ' ἐναντίας μάλιστα, ὅτι ἐτέθησαν πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτῶν ψευδεῖς σημειώσεις, ἵνα τοὺς διεγείρῃ καθ' ἡμῶν... Εἴθε νὰ ἀπατῶμαι, καὶ ποτε οἱ σεβαστοὶ ἡγεμόνες κατα-

πεισθῶσιν, ὅτι δὲν εἴμεθα ἐπαναστάται, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας δυστυχεῖς χριστιανοὶ ἀπαύστως ἐπικαλούμενοι τὴν ὑποστήριξιν αὐτῶν!

» Ὅθεν, κύριοι, ἀφέθημεν εἰς μόνας τὰς δυνάμεις ἡμῶν. Ἀγαθῇ τύχῃ! μέχρι σήμερον, τῇ βοήθειᾳ τοῦ Σωτῆρος, ἐνίκησαμεν, διότι ὑπὲρ αὐτοῦ προμαχοῦμεν. Ἐξακολουθήσωμεν, καὶ δὲν θέλει μᾶς ἐγκαταλείψει. Πᾶσα ἀτομικὴ ἔχθρα ἃς τεθῇ κατὰ μέρος, καὶ οἱ Ἕλληνες συγκεντρωμένοι ὑπὸ μόνιμον κυβέρνησιν ἀποφύγωμεν τὰς διαιρέσεις, αἵτινες ἀπώλεσαν τοὺς προγόνους ἡμῶν. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπε· « Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. »

» Κύριοι, εἶπον πᾶν ὅτι ἡδύναμην πρὸς κατάπεισιν ὅλων τῶν Ἑλλήνων περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς μὴ ὑποκύψεως ἐφ' οἷσιςδήποτε ὅροις. Ἐνῆργησα πρὸς ἐπανάπαυσιν τῆς συνειδήσεώς μου. Τιμηθεὶς ὑπὸ τῆς ὑμετέρας ἐμπιστοσύνης εὐτυχῆς θεωροῦμαι, ὅτι ἐπωφεληθεὶς τῆς θέσεώς μου ἐλάλησα τὴν ἀλήθειαν. Ὡ! ἐὰν ὁ Θεὸς ἡξίου νὰ πολλαπλασιάσῃ τὰ προτερήματά μου, καὶ ἐὰν ταῦτα ἡδύναντο ν' ἀνταποκριθῶσι πρὸς τὸ διαθερμικὸν τὴν καρδίαν μου αἰσθημα, καὶ πρὸς τοῦτοις ἐὰν ἡδύναμην νὰ λαλήσω εἰς πολλὰ μέρη, καὶ ἀκουσθῶ διὰ μιᾶς ὑφ' ὅλων τῶν Ἑλλήνων, μεθ' ὁποίας θερμότητος ἤθελον εκπληρώσει τὸ ἱερὸν τοῦτο καθήκον!

Ο ΚΟΜΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ. »

Γνωστὸν, ὅτι τὸ περιβόητον τάγμα τῶν ἱπποτῶν τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου (¹) ἐπὶ διακόσια δέκα τρία ἔτη ἐδρεῦσαν ἐν Ῥόδῳ, καὶ ἡρωϊκώτατα προμαχῆσαν ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς πίστεως, μετὰ τρομερὰν καὶ ἔνδοξον ἀντίστασιν ἐξεδιώχθη περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1522 ὑπὸ τοῦ σουλτάνου Σουλεϊμάνου· ὕστερον δ' ἐγκατασταθὲν ἐν Μεδίττῃ, καὶ ἐξακολουθοῦν τοὺς κατὰ τῶν τρομερῶν Μου-

(¹) Ἐπονομάζεται καὶ τάγμα τῶν Ῥοδίων ἢ Μελιταίων ἱπποτῶν, ἀπὸ τῶν νήσων, ἐν αἷς κατὰ καιροὺς εἶχε τὴν ἑδρὰν αὐτοῦ, πολλάκις δὲ καὶ ἀπλῶς τῶν Ὀσπιταλιέρων· ἡ τελευταία προσωνομία ἐξελληνίσθη Νοσοκόμοι· πρέπει δμως νὰ προτιμηθῇ ἡ μετὰφρασις Ξενοδόχοι, ἢ Πτωχοί, ὡς ἱστορικὴ· διότι ἐν τοῖς ἰδρυτηρίοις ἐγγράφοις τοῦ Τάγματος καλεῖται τοῦτο λατινιστὶ μὲν Hospitalis, ἑλληνιστὶ δὲ Ξενοδοχεῖον, ἢ Πτωχεῖον· « In esse (carte) è sempre unito per sinonimo al Greco termine di Zenodochio, o Ptochio, che alloggiamento significava o di pellegrini, o di poveri. » Paoli, Dell' origine et Istituto del sacro militar Ordine di S. Giovanbattista Gerosolimitano. Roma, 1781, σελ. 153.

σουλμάνων ἐνδόξους ἀγῶνας αὐτοῦ, δὲν ἔπαυσε προσηλοῦν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῆς κλασικῆς αὐτοῦ καθέδρας, ἢ ἄλλης τινὸς Ἑλληνικῆς παραλίου πόλεως ἢ νήσου ⁽¹⁾, ἔν' ἀπὸ ἐγγυτέρως ὁρμώμενον ἀφετηρίας μάχεται κατὰ τῶν ἀδιαλλάκτων ἐχθρῶν τῆς χριστιανοσύνης, τῶν ἀπίστων, ὡς τότε ἀπεκαλοῦντο οἱ Τούρκοι ἰδίᾳ· πλὴν μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Γάλλων κατάληψιν τῆς Μελίτης (1798) καὶ τὴν μετέπειτα ὀριστικὴν κατοχὴν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ἑγγλων, τὸ Τάγμα ἔπαυσε μὲν ἔχον πολιτικὴν ὑπαρξιν, εἰς Ῥώμην δὲ καὶ Φερόβραν καὶ Παρισίους μεταγαγὼν τὴν ἑδραν αὐτοῦ, ἐξηκολούθει ἐργαζόμενον, καὶ ἐποφθαλμιῶν ἐσχατιὰν τινὰ τῆς Ἀνατολῆς, ἔνθα ν' ἀναστηλώσῃ καὶ πάλιν τὴν Τουρκομάχον αὐτοῦ σημαίαν ⁽²⁾.

Ὁ Ζουρδαὶν ἅμα ἀφικόμενος εἰς Παρισίους ἐξήγησε τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς του εἰς τὸν Ῥαοῦλ, δικηγόρον καὶ σύμβουλον τοῦ τάγματος. Ὁ φιλέλλην οὗτος, οὐδεμίαν ἄλλην ἐπίσημον πληρεξουσιότητα εἶχε παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἐκτὸς τοῦ ἐξῆς ἐπιτροπικοῦ τοῦ Ἀνδρέα Μεταξᾶ.

» *Κύριε συνταγματάρχα Ζουρδαίν.*

» Κατὰ τὴν εἰς Παρισίους διαμονὴν σας θέλετε προσπαθήσει πρὸς συνομολόγησιν δανείου, καὶ περὶ παντὸς δυναμένου νὰ ὠφελήσῃ τῇ Ἑλλάδι. Γνωρίζετε τὰς ἀνάγκας, καὶ τὴν πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν αὐτῆς κατάστασιν, ἐπομένως περὶ παντὸς δύνασθε νὰ διαπραγματευθῆτε. Τὰς ἐπιστολάς σας θέλετε μοι διευθύνει παρὰ τῶ πρώτῳ τῶν ἐν Ὑδρᾷ προϋχόντων, καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἡ κυβέρνησις θέλει ἀμέσως πέμψει ἀπεσταλμένους ἔχοντας τὴν πληρεξουσιότητα ἵνα νομιμοποιήσῃ τὰ ὑφ' ὑμῶν συμπεφωνημένα.

» Καταβάλλετε πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως τὸ ταχύτερον ἐπανέλθῃτε εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἥτις ἀνάγκη ὑμῶν ἔχουσα μετὰ λύπης θέλει ἰδεῖ πᾶσαν μακροχρόνιον ἀπουσίαν. Ἐπιλαμβάνομαι δὲ τῆς περιστά-

(1) Τὰς ἀποπείρας ταύτας ἐξιστόρησα ἐν τῇ Τουρκοκρατουμένῃ Ἑλλάδι (σελ. 89—192).

(2) Διαβεβαιοῦται, ὅτι περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἡδὴ ὑπερμεσούσης ἑκατονταετηρίδος ἦλθεν εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Ἰονίου Πολιτείας, ζητοῦν τὴν παραχώρησιν τῆς Κερκύρας. Ὁ Κ. Πούλος Λάμπρος ἤκουσε τοῦτο ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ κλεινοῦ Ἀνδρ. Μουστοξυδοῦ, ἐνεργὸν λαβόντος μέρος, καὶ προθεμένου ἵνα δημοσιεύσῃ τὰ περὶ τούτου ἀνταλλαχθέντα περίεργα ἔγγραφα.

σεως, ἀγαπητέ μοι συνταγματάρχα, ἵνα ἀνανεώσω τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλίας μου.

» Ἐν Ἀγκῶνι, τῇ 1 Μαρτίου 1823.

Ὁ μινίστρος τῆς ἀστυνομίας, ἀπεσταλμένος τῆς
προσωρινῆς τῶν Ἑλλήνων κυβερνήσεως

A. ΚΟΜΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ. »

Ὁ Ῥαοῦλ ἀνεκοίνωσε τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ζουρδαὶν πρὸς τὸ συμβούλιον τοῦ τάγματος, ὅπερ τῇ 7 Ἰουνίου προσεκάλεσεν αὐτὸν νὰ παρουσιασθῇ εἰς μίαν τῶν συνεδριάσεων, ὅπως ὑποβάλλῃ τὰ ἐπιτροπικά αὐτοῦ ἔγγραφα. Ἀφ' οὗ δὲ ταῦτα ἐπιθεωρηθέντα εὐρέθησαν κανονικά καὶ ἐπαρκῆ, ἤρχισαν ἀμέσως αἱ διαπραγματεύσεις, καὶ μετ' ὀλίγον συνωμολογήθη προσωρινὴ σύμβασις, ἔχουσα οὕτω.

» Κυρίαρχον Τάγμα τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου.

» Ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν τοῦ παναγίου πατρὸς Πάπα.

Ἡμεῖς, βαλλῆδες (ballis), μεγάλοι ἡγούμενοι, καὶ ταξίαρχοι, γενεαὶ ἐπίτροποι τῶν διαφόρων ἐθνῶν (langues), τῶν συγκροτούντων τὸ κυρίαρχον τάγμα τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου, παρόντες καὶ συνελθόντες ἐν τῇ σημερινῇ κανονικῇ συνελεύσει, καὶ ἀντιπροσωπεύοντες τὰ ἐπαρχιακὰς συνελεύσεις καὶ τὰς μεγάλας ἡγουμενίας.

» Δηλοποιοῦμεν εἰς γνῶσιν οὐτινος ἀνήκει, ὅτι ἡ παροῦσα σύμβασις ἐγένετο, ἀπαφασίσθη, καὶ ἐπεκυρώθη παρ' ἡμῶν, μετὰ τὴν ἐπαλήθευσιν τῶν διαπιστευτηρίων ἐγγράφων τῶν κάτωθι ἀναφερομένων πληρεξουσίων, καὶ ἔχει ὡς ἑξῆς.

» Ἐν ὀνόματι τῆς Παναγίας Τριάδος, καὶ πρὸς μεγαλειτέραν δόξαν τῆς θρησκείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, Αὐτρωτοῦ τῶν ἀνθρώπων, καὶ πηγῆς αἰθανάτου πάσης νομίμου παρὰ τοῖς πιστοῖς ἔθνεσιν ἀρχῆς.

» Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, δικαίως μεριμνῶν περὶ τῶν πρὸς ἀπολύτρωσιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ μέσων, μὲ τὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Σωτῆρος, καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἐλευθερίαν καὶ λάμψιν, ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς χώρας, ἔκρινεν ἀρμόζον πρὸς τὰ συμφέροντα αὐτοῦ τε καὶ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, νὰ συνενωθῇ διὰ συνθήκης συμμάχίας μετὰ τοῦ κυρίαρχου Τάγματος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου Ἱεροσολυμίτου.

» Ἀφ' ἐτέρου δὲ τὸ θρησκευτικόν, στρατιωτικόν, καὶ ξενοδόχον Τάγμα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Ἱεροσολυμίτου, προωρισμένον ἐξ αὐτῆς τῆς συστάσεώς του ἵνα μάχηται ἀεννάως πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ σταυροῦ, καὶ προστατεύῃ τοὺς χριστιανούς κατὰ τῶν ὅπλων τῶν ἀπίστων, προθύμως ἐδέχθη τὴν πρότασιν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καὶ ἀπεφάσισεν ἵνα ἐπιληφθῇ τῆς περιστάσεως ταύτης πρὸς ἐπανάλευσιν ἐν τῷ σταδίῳ, ἔνθα ἐπὶ ὀκτὼ αἰῶνας ἐδοξάσθη, συμμετέχον τῶν κινδύνων καὶ τῆς δόξης λαοῦ ἀγωνιζομένου ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ σταυροῦ, καὶ ἐπανακτώμενον τὰς κτήσεις καὶ τὰ δικαιώματα, τὰς ὁποίας οἱ Μουσουλμάνοι δι' ἐνόπλου βίας ἥρπασαν ἀπ' αὐτοῦ.

» Ἐπὶ τῷ τέλει δὲ τούτῳ τὰ ὑψηλὰ συμβαλλόμενα πρόσωπα ὠνόμασαν ὡς πληρεξουσίου αὐτῶν, δηλαδὴ,

» Τὸ μὲν κυριάρχον Τάγμα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Ἱεροσολυμίτου τὸν Κ. μαρκήσιον Νικόλαον Γαβριὴλ Μαρσιέ (Le Marcieu) στρατοπεδάρχην τῆς Αὐτοῦ Χριστιανικωτάτης Μεγαλειότητος, τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας, καὶ τὸν Κ. Ἰωσήφ-Νικόλαον Δελαπόρτ (de La Porte) στρατοπεδάρχην τῆς Αὐτοῦ Χριστιανικωτάτης Μεγαλειότητος τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας.

» Ἡ δὲ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις τὸν Κ. συνταγματάρχην Ζουρδαίν.

» Οἵτινες, ἀφοῦ ἀμοιβαίως διεκοίνωσαν τὰ διαπιστευτήρια αὐτῶν ἔγγραφα, εὐρεθέντα ἐν καλῷ καὶ κανονικῷ τύπῳ, συνεφώνησαν τὰ ἐξῆς ἄρθρα.

» Ἄρθρ. 1. Τὸ κυριάρχον Τάγμα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Ἱεροσολυμίτου ἀναγνωρίζει τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

» Ἄρθρ. 2. Θέλει συνομολογήθῃ διηνεκῆς συμμαχία καὶ ἐπιμαχία μεταξὺ τοῦ κυριάρχου Ταγματος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Ἱεροσολυμίτου καὶ τοῦ Ἑλληνοῦ ἔθνους δι' ὅλας τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς τὸ ἓν ἢ τὸ ἕτερον τῶν συμβαλλομένων μερῶν ἔχουσι ἢ ἐμελλον ἔχει πόλεμον κατὰ τῶν Μουσουλμάνων.

» Ἄρθρ. 3. Τὰ συμβαλλόμενα δύο ὑψηλὰ μέρη ὑποχρεοῦνται εἰς ἀμοιβαίαν βοήθειαν δι' ὅλων τῶν μέσων, πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ κοινοῦ αὐτῶν ἀγῶνος.

» Ἄρθρ. 4. Ὑποχρεοῦνται ὁμοίως νὰ μὴ συνθηκολογῶσι μετὰ τοῦ ἐχθροῦ τῆς χριστιανοσύνης, εἰμὴ ἐπὶ βάσειν μεταξὺ ἀμφοτέρων καὶ ὁμοφώνως παραδεδεγμένων.

» Ἄρθρ. 5. Τὰ συμβαλλόμενα δύο ὑψηλὰ μέρη ἀμοιβαίως ἐγτ

γυῶνται τὴν ἀκεραιότητα τῶν σημερινῶν αὐτῶν χωρῶν, ὡς καὶ τῶν ἀκολουθῶς τυχόν κτηθησομένων.

» Ἀρθρ. 6. Τὸ κυρίαρχον Τάγμα τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου Ἱεροσολυμίτου, ἐπιθυμοῦν νὰ συντρέξῃ καταδηλότερον, πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῆς ἐνώσεως, τὴν ὁποίαν ἡ ταυτότης τῶν συμφερόντων συνήψε μεταξὺ τῶν δύο κυβερνήσεων, ἀπεκδύεται ἀπὸ τῆς σήμερον πάντων τῶν δικαιωμάτων καὶ ἀξιώσεων αὐτοῦ ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς κατοχῆς τῶν βασιλῶν τῆς Εὐβοίας καὶ Πελοποννήσου ⁽¹⁾.

» Ἀρθρ. 7. Ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀναγνωρίζουσα τὸ νόμιμον τῶν προειρημένων δικαιωμάτων καὶ ἀπαιτήσεων τοῦ Τάγματος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου, ἀποδέχεται τὴν παρὰ τῇ αὐτῇ, καὶ πρὸς ἀντιστάθμισιν ἐγγυᾶται αὐτῇ τὴν πλήρη καὶ ὁλοσχερῇ κατοχὴν καὶ κυριαρχίαν τῶν νήσων Ῥόδου, Καρπάθου (Scarpento), καὶ Ἀστυπαλαίας (Stampalie) ⁽²⁾, μετὰ τῶν ἐξαρτωμένων νήσων καὶ νησιδρίων, τῶν ἄλλοτε κατεχομένων ὑπὸ τοῦ Τάγματος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου.

» Ἀρθρ. 8. Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὑποχεοῦται νὰ ἐγκαταστήσῃ τὸ ταχύτερον τὸ Τάγμα τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου Ἱεροσολυμίτου ἐπὶ τῶν προῤῥηθεῖσων νήσων καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῶν, χορηγοῦσα αὐτῷ καὶ τὰς ἀναγκαίας δυνάμεις τῆς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης πρὸς κατάκτησιν, ἐν περιπτώσει μὴ κατοχῆς.

» Ἀρθρ. 9. Μέχρι τῆς καταλήψεως τῶν ἄνω μνημονευθεῖσων νήσων, ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις παρὰ χωρεῖ εἰς τελείαν ἰδιοκτησίαν καὶ κυριαρχίαν τοῦ Τάγματος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου, τὰς νήσους Οἰνούσας (Σαπιέντσαν καὶ Καθέραν) μετὰ τῶν ἐξαρτωμένων νησιδρίων, κειμένας ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Πελοποννήσου ἀντικρὺ τῆς Μεθώνης καὶ Κορώνης, καὶ τὴν νῆσον Σύρον ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει (Archipel), ἵνα τὸ Τάγμα δυνήθῃ καὶ καθιδρῦσθαι ἀνευ ἀνα-

(1) Οὐδέποτε ἐξουσίασαν οἱ ἱππῶται τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Εὐβοίαν· μόνον δ' ἐν τοῖς ἀξιώμασι τοῦ Τάγματος συγκαταριθμεῖτο καὶ ὁ τιμητικὸς τίτλος τοῦ βαλῆ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Εὐβοίας. Βαλῆδες (Baglivi) ἐλέγοντο οἱ ἀρχηγοὶ τῶν συγκροτουσῶν τὸ Τάγμα γλωσσῶν ἢ ἐθνικοτήτων, ἀποτελοῦντες τὸ συμβούλιον τοῦ μεγάλου μαγίστρου. Ἡ δὲ ἀπαγομένη ἐκάστῳ βαλῆ γῶρα ἐκαλεῖτο βαλία (bagliaggio).

(2) Κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἐν μὲν Καρπάθῳ ἦσαν οἱ Ῥόδιοι ἱππῶται, οἱ Μορῆσσοι καὶ Κορινῶται (1204—1521), ἐν δὲ τῇ Ἀστυπαλαίᾳ οἱ Κυρίνοι, Βυζαντινοί, καὶ Γερμανοί (1207—1537). Οὐδέποτε ὅμως ἐγκατέστη ἐν τῇ τελευταίᾳ καὶ τὸ ἐπ' αὐτῆς κτητορικὰ δι' ἰσχυριζόμενον δικαίωμα Τάγμα.

βολῆς ἐν αὐταῖς τοὺς στρατιωτικοὺς σταθμοὺς καὶ τοὺς ἐξοπλισμοὺς αὐτοῦ.

» Ἄρθρ. 10. Οἱ κτητορικοὶ τίτλοι, ἀρχεῖα, καὶ ἄλλα δημόσια καὶ ιδιωτικὰ ἔγγραφα, ἐὰν ὑπάρχωσι, θέλουσι παραδοθῇ εἰς τὸ Τάγμα.

» Ἄρθρ. 11. Οἱ ἱππόται τοῦ κυριάρχου Τάγματος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου θέλουσι καθιδρῦσαι τὴν ἑδραν τοῦ Τάγματος ἐν μιᾷ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 9 μνημονευθεῖσων νήσων, μέχρις οὗ καταλάβωσι τὴν νῆσον Ῥόδον, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ δύνωνται καὶ προσφέρωσιν ἀμέσως τὴν βοήθειαν τῶν ὀπλων αὐτῶν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος.

» Ἄρθρ. 12. Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὑποχρεοῦται ὁμοίως ν' ἀφήσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Τάγματος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου ἐξαρχοῦσαν δύναμιν τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς κατοχῆς τῶν εἰρημένων νήσων, μέχρις οὗ οἱ ἱππόται διοργανίσουσιν τ' ἀμυντήρια αὐτῶν μέσα. Ὡς στρατεύματα ταῦτα θέλουσι μισθοδοτεῖσθαι ὑπὸ τοῦ Τάγματος, καὶ διοικεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἱπποτῶν, καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς πρὸς τὸ Τάγμα ὑπηρεσίας αὐτῶν. Ἐκ προοιμίου δὲ ὑποχρεοῦται ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ν' ἀποσύρῃ αὐτὰ, ἐν συνόλῳ ἢ ἐν μέρει, ἅμα τῇ πρώτῃ τοῦ Τάγματος ἀπαιτήσει, καὶ κατὰ τοὺς ὑποδειχθησομένους αὐτῇ ὅρους.

» Ἄρθρ. 13. Πρὸς ἀποτελεσματικωτέραν συνδρομὴν τοῦ εὐγενοῦς ἀγῶνος τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας, τὸ κυρίαρχον Τάγμα τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου Ἱεροσολυμίτου, ἐκτὸς τῶν κατὰ τὸν παρόντα πόλεμον προσφ' ῥηθησομένων στρατιωτικῶν δυνάμεων, ὑποχρεοῦται νὰ συνομολογήσῃ δάνειον μέχρι συμπληρώσεως δέκα ἑκατομμυρίων φράγκων, ἀφισρουμένων ὑπὲρ τῶν κοινῶν τῆς συμμαχίας συμφερόντων.

» Ἄρθρ. 14. Τὸ κυρίαρχον Τάγμα τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου θέλει παραχωρήσει, ὡς ἐπιχορήγησιν, ἐκ τοῦ δανείου τούτου, βοήθειαν τεσσάρων ἑκατομμυρίων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν· τὸ δὲ περίσσευμα θέλει χρησιμεύσει εἰς τὰς πρὸς καθίδρυσιν τοῦ Τάγματος ἐν Σύρῳ, Ῥόδῳ, καὶ ἄλλαις προμεμνημέναις νήσοις, ἀπαιτουμένας δαπάνας.

» Ἄρθρ. 15. Διὰ τὸ δάνειον τοῦτο θέλουσιν υποθηκευθῇ εἰδικῶς αἱ νῆσοι Ῥόδος, Κάρπαθος, Ἀστυπάλαια, Σύρος, Οἰνούσσαι, καὶ ἄλλαι τῷ Τάγματι ἀνήκουσαι· διὰ δὲ τὴν ἐξόφλησιν θέλει εὐθύνεσθαι ἀποκλειστικῶς τὸ Τάγμα. Ἄλλ' ἐπειδὴ αἱ μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων

δύο ὑψηλῶν μερῶν συμπεφωνημένοι συνθήκαι ἀπαιτοῦσι μεγίστην μυστικότητα πρὸς αἰσίαν πραγματοποίησιν, συνεφωνήθη μεταξύ αὐτῶν, ἵνα τὸ διὰ λογαριασμὸν τοῦ Τάγματος διαπραγματευθόσμενον δάνειον, φανερώς καὶ ἐπὶ τὸ θεαθῆναι συνομολογηθῇ διὰ λογαριασμὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος.

» Ἀρθρ. 16. Συνεπῶς πρὸς τὸν ἐν τῷ ἄρθρῳ 15 ἐξηγηθέντα ὅρον, καὶ ἅμα τῇ ἐπικυρώσει τῆς παρούσης συνθήκης, αἱ δύο κυβερνήσεις θέλουσι συνεννοηθῇ περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἐπιφορτισησομένου διὰ τῆς φανεραῆς ἐντολῆς τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ δανείου, συνομολογηθησομένου πρὸς τὸ συμφέρον καὶ ὑπὸ τὴν ἄμεσον διέθυσιν τοῦ κυριάρχου Τάγματος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Ἱεροσολυμίτου.

» Ἀρθρ. 17. Ἡ εἰσφορὰ τῶν τεσσάρων ἑκατομμυρίων φράγκων, ἡ ὑπὸ τοῦ Τάγματος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου ἐπιχορηγούμενη ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, θέλει πληρωθῇ αὐτῇ καθ' ὁμοίας δόσεις· δηλαδή, τὸ μὲν πρῶτον τέταρτον, ἡ ἐν ἑκατομμύριον θέλει μετρηθῇ ἀμέσως, ἅμα οἱ Ἕλληνες ἐκπλεύσωσι πρὸς κατάκτησιν τῆς Ῥόδου καὶ τῆς Καρπάθου. Τὸ δεύτερον τέταρτον θέλει πληρωθῇ μετὰ παρέλευσιν τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς ἀποδόσεως τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων εἰς τὰς νήσους ταύτας. Ἡ τρίτη πληρωμὴ θέλει γίνεαι τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν δευτέραν, καλῶς ἄλλως τε καὶ ἐννοουμένου, ὅτι ἡ κατὰ τῶν νήσων τούτων ἐκστρατεία δὲν θέλει διακοπῇ. Καὶ ἐπὶ τέλους ἡ τετάρτη δόσις θέλει ἐξοφληθῇ τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν ἐντελῇ ὑποταγὴν καὶ ὀλοσχερῇ παράδοσιν τῶν νήσων τούτων εἰς χεῖρας τῶν ἱπποτῶν.

» Ἀρθρ. 18. Τὰ συμβαλλόμενα ὑψηλὰ μέρη συνεννοήθησαν, ὅτι ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ παράδοσις τῆς Ῥόδου, Καρπάθου, καὶ Ἀστυπαλαίας εἰς τοὺς ἱππότας τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου, ἤθελεν ἐπέλθει ἅμα τῇ συνομολογήσει τῆς παρούσης συνθήκης, ἡ βοήθεια τῶν τεσσάρων ἑκατομμυρίων φράγκων, περὶ ἧς ἀνωτέρω μνεῖα ἐγένετο, οὐχ ἥττον ἐξοφληθήσεται καθ' ὁμοίας ἀναλογίας, ἡ κατὰ τέταρτον· ἀλλὰ τότε αἱ δόσεις, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς κατοχῆς τῶν νήσων, ἔσονται ἀδιάκοποι καὶ διμηνιαῖαι, μέχρι τῆς ὀριστικῆς καὶ ὀλοσχεροῦς ἀποπληρωμῆς τοῦ συμπεφωνημένου ποσοῦ.

» Ἀρθρ. 19. Ὅσάκις αἱ δυνάμεις ἀποτερίων τῶν κυβερνήσεων συνηνωμένοι μάχονται, τὰ ἐχθρικά τρόπαια, λάφυρα, καὶ αἰχμάλωτοι θέλουσιν ἀνήκει εἰς τὸν ζωγροῦντα στρατόν.

» Ἀρθρ. 20. Ἡ κυβερνήσις τοῦ Τάγματος θέλει διατηρεῖ πολίτη-
κὸν πράκτορα παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει, προστατεύοντα τὰ
συμφέροντα αὐτοῦ, καὶ τὸν κντίον.

» Ἀρθρ. 21. Οἱ ὑπῆκοι τοῦ Τάγματος, ἐν ἀπάσαις ταῖς μετὰ
τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας ἐμπορικαῖς ἢ πολιτικαῖς σχέσεσι, θέλουσι
περιοποιεῖσθαι εὐνοϊκώτατα, καὶ ὅταν ζητήσωσι, θεωρεῖσθαι ὡς τοῦ
αὐτοῦ Κράτους ὑπῆκοι. Καὶ οἱ Ἕλληνες ὑπῆκοι θέλουσιν ἀπολαμ-
βάνει τῶν αὐτῶν προνομίων ἐν ταῖς ὑποκειμέναις τῷ Τάγματι χώραις.

» Ἀρθρ. 22. Ἡ παροῦσα σύμβασις συμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας δὲν
θέλει δημοσιευθῇ, μήτε κοινοποιηθῇ εἰς τινα τῶν δυνάμεων, ἄνευ τῆς
συναινέσεως καὶ τῶν δύο συμβαλλομένων μερῶν.

» Ἀρθρ. 23. Διατάξεις ἀφορῶσαι τὴν ἐκτέλεσιν καὶ ἄλλας λεπτο-
μερείας καὶ μὴ προβλεπόμεναι ὑπὸ τῆς παρούσης συνθήκης, θέλουσι
φιλικῶς κανονισθῇ ὑπὸ τῶν ἐντολοδόχων ἀμφοτέρων τῶν κυβερνήσεων.

» Ἀρθρ. 24. Ἡ παροῦσα συνθήκη θέλει ἐπικυρωθῇ, αἱ δ' ἐπικυρώ-
σεις ἀνταλλαγῇ ἐντὸς δύο μηνῶν τὸ ταχύτερον, ἐὰν ᾖναι δυνατόν.

» Εἰς πίστῳσιν τούτων, ἡμεῖς ὑπογεγραμμένοι πληρεξούσιοι, δυνά-
μει τῆς ἡμετέρας πληρεξουσιότητος, ὑπεγράψαμεν τὴν παροῦσαν συν-
θήκην, ἐπιθέμενοι καὶ τὴν σφραγίδα τῶν οἰκοσήμεων ἡμῶν.

» Ἐγένετο ἐν Παρισίοις, τῇ δεκάτῃ Ἰουλίου, τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτα-
κοσιοστοῦ εἰκοστοῦ τρίτου ἔτους.

» Ὁ μαρκήσιος ΜΑΡΣΙΕ.

» Ὁ μαρκήσιος ΔΕΛΑΠΟΡΤ.

» ΖΟΥΡΔΑΙΝ.

» Εὐχαριστούμενοι ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ συνθήκῃ καὶ ἐκάστῳ τῶν πε-
ριχομένων καὶ περιγραφομένων ὄρων, παραδεχόμεθα, ἐπιδοκιμάζομεν,
ἐπικυροῦμεν, καὶ ἀποδεχόμεθα αὐτοὺς ἐν ὀνόματι τοῦ Τάγματος,
ὑποσχόμενοι ἵνα ἐκπληρώσωμεν ἀκριδῶς, καὶ θρησκευτικῶς τηρήσω-
μεν πᾶν τὸ ἐν αὐτῇ περιεχόμενον.

» Εἰς πίστιν τούτων ὑπεγράψαμεν τὴν παροῦσαν ἐπικύρωσιν, καὶ
τῇ σφραγίδι τοῦ Τάγματος ἐβεβαιώσαμεν.

» Ἐγένετο καὶ ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς μεγάλης
ἡγουμενίας τῆς Ὁβέρνης, τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ Ἰουλίου, τοῦ χιλιοστοῦ
ὀκτακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ τρίτου ἔτους.

» Ὁ μέγας ἡγούμενος τῆς Ὁβέρνης,

ΒΛΑΠΣ ΛΑΣΤΕΥΪΗ, πρόεδρος.

Εἰς διπλοῦν.

Ὁ κηγγελάριος, μαρκήτιος ΣΑΙΝΤ-ΚΡΟΥΑ-ΜΟΛΛΙΗ.

» Ὁ Ταξίαρχος ΣΙΑΤΩΝΕΦ.

» Ὁ Ταξίαρχος ΒΕΡΤΡΑΝΔ-ΜΟΛΕΒΙΛΛ.

» Ὁ Ταξίαρχος ΔΙΕΝΝ.

Εἰς διπλοῦν.

Ι. Μ. ΡΑΟΥΤΑ, σύμβουλος τοῦ Τάγματος. »

Μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς προσωρινῆς συνθήκης ὁ Ζουρδαὶν ἔσπευσε νὰ κοινοποιήσῃ εἰς τὸν ἐντολέα αὐτοῦ, Ἀνδρέαν Μεταξᾶν, τὸ ἀποτέλεσμα, διὰ τῆς ἐξῆς ἐπιστολῆς.

« Κύριε κόμη.

» Ἄρα φθὰς εἰς Παρισίους προσεπάθησα νὰ ἐνισχύσω τὴν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἐπικρατοῦσαν καλὴν ἰδέαν, καὶ ἀμέσως κατεπέσθην, ὅτι πρὸς ἀποτελεσματικωτέραν καταστροφὴν τῶν κατὰ τοῦ δυσμοίρου ἔθνους Ὑμῶν ἐρριζωμένων κακῶν προλήψεων, ἦτο ἀνάγκη συμμαχίας μετὰ τοῦ Τάγματος τῆς Μελίτης, ἥτις ἀθροεντικῶς ἤθελε δεῖξει ὑπὸ τίνας οἰωνοὺς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπανέλθῃ ἐν τῇ τάξει. τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, συνάμα δὲ καὶ ὁποῖαι αἰ ὑπ' αὐτοῦ πρεσβεύμεναι πολιτικαὶ ἀρχαί.

» Θετικῶς πεπεισμένος, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἠδύνατο ἀκολούτως νὰ παραχωρήσῃ εἰς τοὺς ἱππότες τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου τὴν νῆσον Ῥόδον, ἡ ὁποία ἄλλοτε ἀνῆκεν αὐτοῖς, ἐνόμισα πρόσφορον εἰς τὰ συμφέροντα τῶν Ἑλλήνων νὰ διαπραγματευθῶ μετὰ τοῦ περιδόξου τούτου Τάγματος, τοῦ ὁποίου ἐξαιρετικὸς χαρακτήρ εἶναι ἡ τιμὴ, καὶ εἰς ὃ ὅλα τὰ ἔθνη θὲν ἔπαυσαν προσφέροντα φόρον εὐγνωμοσύνης, ἕνεκα τῶν ἐκτάκτων καὶ διαρκῶν ὑπηρεσιῶν, τὰς ὁποίας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ μέχρι σήμερον προσήνεγκεν εἰς τὴν χριστιανοσύνην, μετὰ τῆς αὐτῆς δόξης, καρτερίας, καὶ φιλανθρωπίας.

» Λαθὼν γινῶσιν τῶν κανονισμῶν τοῦ Μελιταίου Τάγματος, καὶ ἀναγνωρίζων, ὅτι κατὰ τὰς ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας κηρυχθείσας ἀρχάς, οὐδὲν ἠδύνατο νὰ εὐαρεστήσῃ τοὺς μονάρχας τῆς Εὐρώπης, πλὴν τῆς ἐπανιδρύσεως τοῦ Τάγματος τούτου, ὅπερ διὰ τοῦ ἐνδόξου σκοποῦ τῆς συστάσεως αὐτοῦ ὀρεῖται νὰ ὑπερασπίζεται τὸ ἐμπόριον

ὄλων τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν Τούρκων, τῶν πειρατῶν, καὶ τῶν καταδρομέων, νὰ βοηθῇ τοὺς χριστιανούς παντὸς δόγματος καὶ παντὸς τύπου, κατὰ τοῦ πρωτίστου αὐτῶν ἐχθροῦ, νὰ ἐξασκῇ ἐφ' ὄλων ἀδιακρίτως τῶν χριστιανῶν τὰ καθήκοντα γενναιοδωροῦ καὶ ἀδελφικῆς φιλοξενίας, νὰ λυτροῖ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς μαχαίρας τῶν ἀπίστων, καὶ προστατεύῃ τοὺς γέροντας, τὰς γυναῖκας, καὶ τὰ παιδιά,

» Ἀφοῦ δὲ ὁμοίως ἐξηρεύνησα τὴν πολιτικὴν τοῦ Τάγματος κατάστασιν, καὶ εἶδον, ὅτι τοῦτο δύναται ν' ἀποβῇ ὁ κυριώτερος δεσμὸς τῆς μετὰ τῶν ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν προσεγγίσεως τῆς Ἑλλάδος, βοηθοῦν αὐτὴν κατὰ τῶν φυσικῶν ἐχθρῶν, διότι τὸ Τάγμα, καὶ ἕνεκα τῶν καταστατικῶν αὐτοῦ καθηκόντων καὶ τοῦ ὅρκου, ὃν ἔκαστον μέλος δίδει ἅμα κατατασσόμενον, εὐρίσκεται ἐν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ νὰ μὴ συνομολογῇ οὔτε εἰρήνην οὔτε ἀνακωχὴν μετὰ τῶν ἀπίστων, ἐσκέφθην, ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον, τὸ Τάγμα ἦτο ὁ μόνος σύμμαχος, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἡ Ἑλλὰς δύναται νὰ ἐλπίζῃ βοήθειαν.

» Δὲν ἀποτίω μόνον φόρον σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸ Τάγμα τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου οὕτω σκεπτόμενος, ἀλλ' ὡς ἐντολοδόχος τῆς Ἑλλάδος κρίνω περὶ τῶν προσδοκωμένων βοηθειῶν διότι ἡ Ἑλλὰς ἀποκτώσα σύμμαχον, ἐξ οὗ δικαιούται νὰ ἐλπίζῃ τὴν ὠφελιμωτέραν καὶ ἐνδοξαυτέραν τῶν συνδρομῶν, θέλει ἀπαλλαγῇ καὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ προσφύγῃ εἰς μέσα αἰείποτε φορτικά διὰ τὴν συνομολόγησιν καὶ δανείου, ὡς ἐκ τῆς συνομολογηθείσης συνθήκης, κύριε κόμη, θέλετε ἶδει.

» Ἐπομένως, καὶ δυνάμει τῆς ὑφ' ὑμῶν ἀνατεθείσης μοι ἐξουσίας προέτεινα εἰς τὸ Τάγμα τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου τὴν παραχώρησιν σημαντικῆς τινοῦ νήσου, ἵνα δυνηθῇ, ὡς προεῖπον, ἐγκαθιστάμενον νὰ προστατεύσῃ τὸ ἐμπόριον, καὶ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐξάσκησιν τῶν ξενοδοχικῶν αὐτοῦ ἀρετῶν.

» Οἱ ἱππῶται τῆς Μεσότητος, πιστοὶ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τὸ διαγράψαν τὰ καθήκοντα αὐτῶν, συνέθεντο τὸν κανονισμόν αὐτῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ διεθνoῦς δικαίου, ἀναγνωρίσαντες, ὅτι μία τῶν πρωτίστων αὐτῶν ὑποχρεώσεων ἦτο καὶ ἡ βοήθεια τῶν ἐγκαταλελειμμένων ἀδυνάτων φέροντες δὲ καὶ ἐν τῇ μνήμῃ ζωηράν τὴν ἐνθύμισιν καὶ τῆς ἰσορίας αὐτῶν καὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐνδόξων κατορθωμάτων των, δὲν ἐλησμόνησαν πολλάκις πλανηθέντες ἐπὶ τῶν θαλασσῶν καὶ ἄστεχοι, ὅτι διὰ μόνης τῆς καρτερίας αὐτῶν καὶ τῆς ἰσχυρᾶς προστα-

είας πιστῶν συμμάχων κατώρθωσαν νὰ ἐγκαταστηθῶσιν ἐν Μελίτῃ· οὕτω δ' ἔλαβον τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ ἴδωσιν ἀναλάμπουσιν τὴν σημαίαν αὐτῶν, καὶ νέους κατὰ τῆς ἡμισελήνου νὰ καταγάγῃσι θριαμβούς. Στερηθέντες τῆς ἀρχαίας αὐτῶν καθέδρας ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀτυχημάτων, τὰ ὅποια καὶ τοὺς Ἑλληνας κατέβαλον, παρεδέχθησαν τὰς προτάσεις μου, ὑπὸ τοὺς διαγραφομένους ὅρους ἐν τῷ ἐγκλειομένῳ ἐγγράφῳ τῆς συνθήκης. Ἐπισυνάπτω δὲ καὶ πάντα τὰ σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὰς διαπραγματεύσεις ταύτας ἐγγράφῳ μου.

» Ἐπειδὴ, ἔνεκα τῆς δοθείσης μοι περιωρισμένης πληρεξουσιότητος, δὲν δύναμαι νὰ συνθηκολογήσω τελειωτικῶς, τὸ κυρίρχον Τάγμα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου στέλλει μετ' ἐμοῦ ἓνα ἱπποτήν, ἔχοντα πλήρη ἐξουσίαν νὰ διαπραγματευθῇ καὶ περὶ πάντων τῶν μὴ προβλεφθέντων ὄρων ἐν τῇ μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ Τάγματος συνομολογηθείσῃ συνθήκῃ· ἐπὶ τῷ τέλει δὲ τούτῳ ἐχορηγήθησαν ἡμῖν καὶ δύο ἄγγραφοι συνθήκαι, φέρουσιν τὰς ὑπογραφὰς ὅλων τῶν μελῶν τῆς σεβαστῆς ἐπιτροπῆς. Κομίζομεν ὁμοίως καὶ πολλὰ διπλώματα ἱπποτῶν διὰ τὰ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως. Ἐπισυνάπτω ὁμοίως καὶ ἄρθρα τινὰ πρόσθετα, ἐπὶ τῇ προσθήκῃ τῶν ὁποίων ὀφείλει νὰ ἐπιμείνη ἰσχυρῶς ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, κατὰ τὴν ὀριστικὴν συνθηκολόγησιν μετὰ τοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ Μελιταίου Τάγματος.

» Ὅσον οἶόν τε τάχιστα ἀναχωροῦμεν διὰ τὴν Ἑλλάδα.

» Ἐν Παρισίῳ, τῇ 19 Ἰουλίου 1823.

Τὰ ὑπὸ τοῦ Ζουρδαίν προτεινόμενα πρόσθετα ἄρθρα ἦσαν τὰ ἑξῆς.

« Τὸ Τάγμα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου, οὐσιωδῶς προστατεύον τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ὑποχρεοῦται νὰ τηρήσῃ ἐν ὅλαις ταῖς ὑπ' αὐτοῦ καταληφθησομέναις χώραις, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑδρᾷ τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ, τὴν μᾶλλον ἀπόλυτον ἀνεξιθρησκείαν, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς κατοίκους τῶν χωρῶν τούτων, τοὺς ἐξασκοῦντας τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν κατὰ τὸ ὀρθόδοξον δόγμα τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. Ἐπομένως οὐδέποτε ἐν οὐδεμίᾳ περιστάσει, καὶ καθ' ὅλην τὴν ἐκτασιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ κατεχομένων χωρῶν, θέλει ἀνεχθῆναι νὰ παρεμβληθῇ οἷοςδὴποτε φραγμὸς ἢ ἐμπόδιον ὡς πρὸς τὴν ἐλευθέραν καὶ ἐπίσημον ἐξάσκησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ δόγματος, οὔτε ὡς πρὸς τὴν πανήγυριν τῶν ἑορτῶν, τῶν δημοσίων προσευχῶν, καὶ θρησκευτικῶν εἰθιμῶν, κατὰ τὸ αὐτὸ δόγμα.

» Ὁ ἐν ταῖς χώραις ταύταις Ἑλληνικὸς κληρὸς θέλει σέβεσθαι καὶ προστατεύεσθαι ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τοῦ Τάγματος, ἐν ταῖς κτήσεσιν αὐτοῦ καὶ προνομίαις, καὶ τῇ ἐλευθέρᾳ καὶ ἐπισήμῳ ἐξασκήσει τῶν λειτουργιῶν αὐτοῦ· θέλει δὲ ἀμέσως ἐξαρτᾶσθαι ἐκ τῆς κυρίας ἀρχῆς τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, κατὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἀναγνωριζομένην ἐκκλησιαστικὴν ἱεραρχίαν.

» Ἡ διοίκησις τῶν ὑπὸ τοῦ Τάγματος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου καταληφθησομένων χωρῶν, κατὰ τοὺς ὅρους τῆς παρούσης συνθήκης, θέλει ἐξασκεῖσθαι κυριαρχικῶς ὑπὸ τοῦ Τάγματος· ἀλλ' οἱ πολιτικοὶ καὶ δικαστικοὶ ἄρχοντες θέλουσιν ἐκλέγεσθαι ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ τόπου, δι' ἐκλογῆς τῶν προϋχόντων, καὶ ἐπικυρώσεως τῆς κυβερνήσεως τοῦ Τάγματος.

» Οἱ ἐξασκοῦντες τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, κατὰ τὸ δόγμα τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, Ἕλληνες θέλουσι παραδέχεσθαι ἐν τοῖς ὑπουργήμασι καὶ ἀξιιώμασι τοῦ Τάγματος, ὡς καὶ οἱ καθολικοὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας, ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως καὶ προτιμήσεως θρησκευέντος.

» Τὸ κυρίαρχον Τάγμα τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου, ἐγγυᾶται ἐπισήμως ἀπὸ τῆς σήμερον καὶ διὰ παντός τὴν ἀστυκὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὴν ἀπαραβίαστον ἀσφάλειαν τῶν ιδιοκτησιῶν τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ κατοίκων, τόσῳ τῶν ἰθαγενῶν, ὡς καὶ τῶν μετέπειτα ἀποίκων. Θέλει προστατεύσει ἐν παντὶ καὶ πάντοτε τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ἐλευθέραν αὐτῶν ναυσιπλοΐαν, ἐνεργοῦν ὅπως χορηγηθῶσι καὶ τούτοις τὰ αὐτὰ προνόμια, πολιτικά τε καὶ ἐμπορικά, ὧν καὶ τὰ μέλη τοῦ Τάγματος ἀπολαμβάνουσιν καθ' ὅλα τὰ Εὐρωπαϊκὰ κράτη. »

Συγχρόνως δὲ τὸ Τάγμα ἀπέστειλεν εἰς Ἑλλάδα τὸν ἱππότην Φίλιππον Σιατελαῖν (Chastelain) μὲ τὴν ἐντολὴν ἵνα συνομολογήσῃ τὴν ὁριστικὴν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως συνθήκην. Καταχωροῦμεν δ' ἐνταῦθα τὸ τε ἔγγραφον τοῦ διορισμοῦ του, καὶ τὰς δοθείσας αὐτῷ ἰδιαιτέρας ὁδηγίας.

« Κυρίαρχον Τάγμα τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου
(τῆς Μερίτης).

» Ἐπιτροπὴ τῶν Γαλλικῶν Γλωσσῶν.

» Ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν τοῦ παναγίου πατρὸς ἡμῶν Πάπα.

» Ἡμεῖς βασιλεῖς καὶ ταξάρχαι, ἀποτελοῦντες τὴν ἐπιτροπὴν τῶν

Γαλλικῶν Γλωσσῶν τοῦ κυριάρχου Τάγματος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου,

» Δηλοποιοῦμεν εἰς γνῶσιν οὔτινος ἀνήκει, ἰδίᾳ δὲ πρὸς τὰ συγκροτοῦντα τὴν σημερινὴν Ἑλληνικὴν κυβερνήσιν ἔνδοξα καὶ εὐγενῆ μέλη, ὅτι ὁ Φίλιππος Σιατελαῖν, νῦν γραμματεὺς τῆς καγγελαρίας τοῦ Ἰσπανικοῦ καὶ Πορτογαλλικοῦ τμήματος, καὶ τοποτηρητῆς τοῦ καγγελαρίου, ἔχει γενικὴν ἡμῶν πληρεξουσιότητα, ὡς προσωρινὸς ἀπεσταλμένος παρὰ τῇ κυβερνήσει τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ νὰ ὑπερασπισθῇ, κατὰ τὰς δοθείσας αὐτῷ ὁδηγίας, τὰ συμφέροντα τοῦ κυριάρχου Τάγματος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου (Μελίτης), καὶ ὅτι πλήρης καὶ ἐντελὴς πίστις πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὰς ὑποχρεώσεις, τὰς ὑποίας ἤθελε συνομολογήσει μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἐμπιστευόμεθα αὐτὸν προσωρινῶς διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου, καὶ μέχρι νεωτέρας διαταγῆς, ὑπὸ τὴν ἄνω μνημονευθεῖσαν ιδιότητα.

» Εἰς πίστιν τούτου δίδομεν αὐτῷ τὰ παρόντα διαπιστευτήρια γράμματα, διὰ νὰ ποιήσῃ χρῆσιν αὐτῶν παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει, καὶ τὰ παρουσιάσῃ αὐτῇ, συμφώνως πρὸς τὰς ἐν τῷ κανονισμῷ τοῦ ἡμετέρου Τάγματος διαγραφομένας ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ἐκπληροῦμεν, ὡς ἀδελφοὶ θρησκευτικοὶ, ξενοδόχοι, καὶ στρατιωτικοὶ τοῦ κυριάρχου Τάγματος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου, καὶ συμφώνως πρὸς τὰ καθήκοντα καὶ τὸν ὅρκον ἡμῶν.

» Συνεσχέφθη καὶ ἐγένετο ἐπιτροπικῶς ἐν Παρισίοις τῇ 2 Αὐγούστου 1823.

» Ὁ καγγελάριος,

μαρκήσιος ΣΑΙΝΤ-ΚΡΟΥΑ-ΜΟΛΛΙΗ.

» Ο ΒΑΛΗΣ ΛΑΣΤΕΥΡΗ, πρόεδρος,
μέγας ἡγούμενος τῆς Ὠβέρνης. »

Ἰδιαίτεραι ὁδηγίαι

» Ἄρθρ. 1. Ἡ μεταξὺ τοῦ κυριάρχου Τάγματος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου Ἱεροσολυμίτου καὶ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως συνομολογηθεῖσα συνθήκη συμμαχίας, πρέπει, κατὰ τὰ ἐγχειρισθέντα τοῖς Κ. Κ. Ζ[ουρδαιν] καὶ Σ[ιατελαῖν] σχέδια, νὰ συνομολογηθῇ τὸ καλλίτερον ἐν Τριπολιτσᾷ, εἰ δυνατόν. Ὁ Κ. Σ. ἐξουσιοδοτεῖται νὰ προσθέτῃ ἄρθρα ἐσόμενα ὠφέλιμα τῷ Τάγματι, καὶ ὀφείλει νὰ ὑπερασπισθῇ

ἐπιμόνως πᾶν τὸ ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτῃ συμφέρον, ἐνδίδων μόνον ἐν περιπτώσει ἀπολύτου ἀνάγκης εἰς τροποποιήσεις δυναμένας νὰ μειώσωσι τὰς ὠφελείας τοῦ Τάγματος, ἔχων δὲ αἰείποτε τὸν κανονισμόν ὑπ' ὄψιν ν' ἀπορρίψῃ πᾶν τὸ ἥκιστα ἀρμόζον. Ὅφειλει νὰ καταδηλώσῃ τὰς εἰς τοὺς Ἑλληνας προσγινομένας ἀπείρους ὠφελείας ἐκ τῆς μετὰ τοῦ Τάγματος συμμαχίας· διότι οὗτοι μὲν ἀποκεχωρισμένοι τῶν σημερινῶν τῆς Εὐρώπης συμφερόντων, ἢ τοῦλάχιστον μὴ θεωρούμενοι ὡς ἔθνος ἀνεξάρτητον, πολιτικῶς ἀδυνατοῦσι νὰ συνομολογήσωσι οὐδεμίαν μετὰ τῆς Εὐρώπης διπλωματικὴν πρᾶξιν, οἱ δὲ ἱππόται τοῦ ἐνδόξου τούτου Τάγματος συνδέονται μετὰ τῶν μεγαλειτέρων τῆς Εὐρώπης οἰκογενειῶν, διότι δὲν ὑπάρχει ὑπουργός, πρέσβυς, ἢ μεγίστάν οἰουδήποτε βασιλείου μὴ ἀνήκων ἀμέσως ἢ ἐμμέσως εἰς τὸ Τάγμα τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου· ἐπομένως ἡ συμμαχία αὕτη εἶναι τὸ μόνον μέσον τῆς καταλληλοτέρας προσεγγίσεως, τότον πολιτικῶς ὅσον καὶ θρησκευτικῶς. Ἐπειδὴ ὁ Πάπας εἶναι ὁ πνευματικὸς ἀρχηγὸς τοῦ Τάγματος, οἱ Ἕλληνες κερδίζουσι, διὰ τῆς συμμαχίας ταύτης, τὴν ἔμμεσον καὶ φυσικὴν ὑποστήριξιν τῆς Αὐτοῦ Παναγιότητος, ὡς καὶ τῶν ἄλλων χριστιανῶν ἡγεμόνων. Ταῦτα ν' ἀναπτυχθῶσι μετὰ φρονήσεως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, ἐπὶ τῇ βάσει καὶ τῶν προμνημονευθέντων ὅπλων καὶ ἐπιχειρημάτων, καὶ ἄλλων φυσικῶς προερχομένων θεωριῶν.

» Ἄρθρ. 2. Πρέπει ιδίως νὰ καταδηλωθῶσιν αἱ ἄπειροι ὠφελεῖαι, τὰς ὁποίας ἀπολαμβάνει διὰ τῆς συμμαχίας ταύτης ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἵνα ὅσον τὸ δυνατόν οἰκονομηθῶσιν αἱ εἰσφοραί. Δὲν πρέπει νὰ λησμονηθῇ, ὅτι τὸ ταμεῖον τοῦ Τάγματος εἶναι κενόν, καὶ ἐπομένως δὲν συμφέρει ν' ἀγοράσῃ ἡ Ἑλλὰς πολὺ ἀκριβὰ τὴν μετὰ τοῦ Τάγματος συμμαχίαν· διότι ἄλλως τε καὶ δυνατόν τὸ Τάγμα νὰ δυσκολευθῇ εἰς τὴν ἐπιχορήγησιν τῶν εἰσφορῶν, στερούμενον καθ' ἑαυτὸ τῶν ἀποτελούντων μίαν δύναμιν πρωτίστων στοιχείων, δηλαδὴ χρημάτων, ἱπποτῶν, ἀξιωματικῶν, στρατιωτῶν, ὑλικοῦ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου, πυροβόλων, ναυτῶν, κλπ. κλπ. διὰ νὰ λάβῃ δὲ κατοχὴν τῆς καθέδρας καὶ διαφυλάξῃ αὐτὴν, ὑποχρεωθήτεται εἰς πόνους καὶ ἀναλώματα ἑκτακτα· ὅθεν, ἐν περιπτώσει μὴ πραγματοποιήσεως δανείου, ἀδυνατεῖ νὰ χορηγήσῃ εἰς τοὺς Ἑλληνας χρήματα. Ἐπὶ τέλους δὲ, ὅτι ἕνεκα τῶν περὶ Ἑλλάδος ἐν Εὐρώπῃ πολιτικῶν σκέψεων, οὐχὶ ἡμεῖς πρέπει ν' ἀγοράσωμεν καθέδραν, καὶ ἔτι ὀλιγώτερον τὴν

συμμαχίαν τῶν Ἑλλήνων. Ὅθεν ἡ ἐπιδεξιότης συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐμπνευσθῶσι εἰς τοὺς Ἑλληνας μεγάλαι ἐλπίδες ἐκ τῆς συνδρομῆς τῆς ἡμετέρας συμμαχίας, καὶ ὑπεκφύγωμεν, κατὰ τὸ δυνατόν, χρηματικὴν θυσίαν· τοὔλάχιστον ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην πρέπει νὰ φανώμεν δυσκολώτατοι πρὸς αὐτούς.

» Ἄρθρ. 3. Ἡ Γαλλία, ἕνεκα τῶν σχέσεων καὶ ὑποχρεώσεων, τὰς ὁποίας πρὸς τὰς ἄλλας κυβερνήσεις κατὰ τὰς δύο τελευταίας συνόδους συνωμολόγησε, δὲν δύναται νὰ ὑπερασπισθῇ φανερώς τοὺς Ἑλληνας, μήτε νὰ χορηγήσῃ τὴν ἐλάχιστην ἐπίσημον συνδρομὴν εἰς τὸ Τάγμα· μόνον δὲ δύναται νὰ συναινέσῃ σιωπηλῶς, κλείουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς πᾶν γινόμενον ὑφ' ἡμῶν διάβημα, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ἐνοχοποιηθῇ πρὸς τὰς ἄλλας δυνάμεις. Εἰς τοῦτο πρέπει καλῶς νὰ προσέξῃ ὁ Κ. Σ. οὐδὲν ἐνεργῶν ἢ γράφων, δυνάμενον νὰ ὑπονοήσῃ ἢ ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ Γαλλία ὑποστηρίζει, ἔστω καὶ σιωπηλῶς, τὰς ἐνεργείας ἡμῶν ἢ τὰς τῶν Ἑλλήνων, διότι εἶναι σχεδὸν βέβαιον, ὅτι θέλει ἔλθῃ στιγμὴ, καθ' ἣν θὰ μεταβάλλῃ πολιτικὴν, ἅμα τὰ Ἰσπανικὰ περατωθῶσι· καθότι τότε ἡ Γαλλία καὶ ἡ Εὐρώπη δύνανται ν' ἀσχοληθῶσιν ἐνεργητικῶς καὶ εἰς τὰ τῆς Ἀνατολῆς ἀφοῦ μάλιστα καὶ ὁ μέγας αὐθέντης πεπεισμένος, ὅτι ἡ Εὐρώπη ὅλως ἀπασχολημένη εἰς τὰ Ἰσπανικὰ φοβεῖται πολιτικὴν τινα ῥῆξιν, ἃν καὶ εὐπροσγηγόρως προσφερόμενος πρὸς τοὺς ὑπουργοὺς τῶν χριστιανικῶν δυνάμενων, θὰ μεταβάλλῃ γλῶσσαν ἀρνούμενος τὴν ζητηθεῖσαν ἱκανοποίησιν διὰ τὴν ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ σύλληψιν πολλῶν πλοίων Ῥωσικῶν καὶ Εὐρωπαϊκῶν, καὶ μὴ εἰσακούων πλέον τὰ παράπονα καὶ τὰς παραστάσεις τοῦ λόρδου (;) Στρογονόφ καὶ τῶν ἄλλων πρέσβων, θέλει προκαλέσει, διὰ τῆς σφαλερᾶς πολιτικῆς αὐτοῦ, ῥῆξιν μετὰ τῆς Ῥωσίας· ὥστε προβλεπομένης τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν οἱ Ἕλληνες θέλουσι κερδίσει τὴν ὑποστήριξιν τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, εἶναι ἐπάναγκες, ὅσον οἷόν τε τάχιστα, νὰ συνομολογηθῶσι μετ' αὐτῶν αἱ προμνημονευθεῖσαι συνθήκαι τοῦ Τάγματος, τὸ ὁποῖον μεγάλας ὠφελείας δύναται νὰ προσδοκᾷ ἐκ τῆς παρούσης ἐγκαταλείψεως τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὰς ὁποίας δὲν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ βραδύτερον παρ' αὐτῆς, ἅμα εὐρωπαϊκῶς ὑποστηρικθσομένης· τοσοῦτον δὲ μᾶλλον καθόσον ὅ,τι τὸ Τάγμα δυνηθῇ νὰ ἀπολαύσῃ εἶναι ἀμέσως ὠφελιμώτατον εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὰ ἐμπόριον αὐτῆς, ὡς λεπτομερῶς ἐξηγεῖται εἰς πάσας τὰς περὶ τούτου δοθείσας σημειώσεις.

"Μᾶλλον δ' ἐνδιαφέρει εἰς τὸ Τάγμα νὰ λάβῃ ἐν πρώτοις μίαν κα-
 θέδραν, οἰανδήποτε· διότι ἅμα ἀναπετάσῃ τὴν σημαίαν αὐτοῦ ἐπὶ τι-
 νος νήσου ἢ βράχου, δὲν ἔχει πλέον ἀνάγκην δανείου. Ἡ Γαλλία θέλει
 ἀποδώσει τὰ 29,000,000, ἐκ τῶν ἀπωλήτων κτημάτων, τὸ Βέλ-
 γιον 16,000,000, καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Σαρδηνίας 8,000,000 σχεδόν,
 κατὰ τὴν δοθεῖσαν εἰς τὸν ἐπίτροπόν μας Κ. Σιατωνέρ διαβεβαίωσιν.
 Τότε δ' εὐκολώτατα τὸ Τάγμα δύναται νὰ κανονίσῃ δι' ἑαυτοῦ τὰς
 ὑποθέσεις αὐτοῦ, ἀποκτῶν πλοῖα καὶ στρατεύματα. Διὰ τοῦτο
 ἀναγκαῖον νὰ ἐπιδιωχθῇ οὐσιωδῶς ἡ ἄμεσος παραχώρησις τῶν Οἰ-
 νουσσῶν νήσων (Sapientza) ἀποτελουμένων ἐκ τριῶν βράχων ἢ νησιδρίων,
 ἀλλ' εἰς τὰς ὁποίας εὐρίσκονται δύο καλοὶ λιμένες, ὁ μὲν καλλιτε-
 ρος ἐν αὐτῇ τῇ νήσῳ Σαπιέντσα, ὁ δὲ δεύτερος ἐν τῇ νήσῳ Καθρέρα.
 Ὁ μεσαῖος βράχος καλεῖται Πρασινοῖσι, καὶ δύναται νὰ χρησι-
 μεύσῃ ὡς λοιμοκαθαρτήριον. Πρέπει νὰ καταδειχθῇ, ὅτι ἡ παραχώ-
 ρησις τῶν νήσων τούτων θέλει ἀποβῇ μεγάλων ὠφελειῶν πρόξενος εἰς
 τοὺς Ἕλληνας· διότι θέλουσι χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν εἴσ-
 οδον τῶν πλοίων εἰς τοὺς λιμένας τῶν τουρκικῶν φρουρίων τῆς Με-
 θώνης καὶ Κορώνης, καὶ ἐπιφέρωσι τὴν ταχεῖαν αὐτῶν παράδοσιν,
 ἅμα οἱ ἱππῶται ἐγκαταστηθῶσιν ἐν αὐταῖς· πρὸς τούτοις θέλουσι
 χρησιμεύει ὡς σταθμὸς διὰ τὴν τροφοδότησιν καὶ τὴν υπεράσπι-
 σιν τῆς Πελοποννήσου, καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς μετὰ τῆς Ἰτα-
 λίας συγκοινωνίας τῆς Ἑλλάδος· ὅτι, ἅμα τὸ Τάγμα τοῦ Ἀγίου
 Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου καταλάβῃ αὐτάς, θέλει συστήσει ἐνταῦθα
 τὴν ἀποθήκην τῶν ὅπλων καὶ πολεμεφοδίων αὐτοῦ, καθιστῶν αὐτάς
 τὸ κέντρον πασῶν τῶν ἐξ Εὐρώπης βοηθειῶν εἰς ὅπλα, πολεμεφόδια,
 καὶ στρατιώτας· ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Τάγματος ἐκεῖ μεταφερομένην
 πυροβολικὸν θέλει χρησιμεύει διὰ τὴν τακτικὴν πολιορκίαν τῶν
 ὑπὸ τῶν Τούρκων ἔτι κατεχομένων φρουρίων, ἢ δ' ἔλαφρά μοῖρα τοῦ
 στόλου αὐτοῦ θέλει φρουρεῖ τὰ παράλια, καὶ διευκολύνει τὰς προσ-
 ελεύσεις. Τὰ ἄρθρα ταῦτα πρέπει ν' ἀναπτυχθῶσι καλῶς, διὰ νὰ ἐν-
 νοήσωσιν οἱ Ἕλληνες τὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας δύνανται νὰ λάβωσιν
 ἀπὸ τοῦ Τάγματος διὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, βραδύτερον δὲ καὶ
 πρὸς ἀναχαίτισιν τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Σερβίας καὶ τὴν μετ' αὐτῶν
 συμμαχίαν. Ἐκ τῶν ξηρῶν τούτων νήσων οὐδὲν εἰσόδημα δύναν-
 ται οἱ Ἕλληνες νὰ λάβωσι.

Ἄρθρ. 4. Οὐ μόνον πρέπει νὰ λάβῃς πάσας τὰς περὶ τῶν πορει-

ρημένων Οίνουσσῶν νήσων λεπτομερείας, ἀλλὰ καὶ νὰ μεταβῇς αὐτοὶ προσώπως εἰς αὐτάς, καὶ λάβῃς σημείωσιν περὶ τε τοῦ κλίματος καὶ τῆς φύσεως τῆς γῆς, τῆς γονιμότητος αὐτῆς, καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς παραγομένων τροφίμων, τῆς ποιότητος τῶν ὑδάτων, τῶν ἐπικρατούντων ἀνέμων καὶ βροχῶν, τῆς τοποθεσίας τῶν χωρίων, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων καὶ τῶν φυσικῶν αὐτῶν ἑξέων, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν μετὰ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν ξένων σχέσεων, τῆς ἐκτάσεως τῶν νήσων καὶ τῶν ἐν αὐταῖς στρατιωτικῶν θέσεων, εἴτε πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἀποδιβάσεως, εἴτε πρὸς ἐξασφάλισιν ὑποχωρήσεως, ἐν περιπτώσει ἀπροβλέπτου προσβολῆς· περὶ τῆς σκληρότητος τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς εὐκολίας διὰ κατασκευὴν προμαχόνων καὶ ἄλλων πολεμικῶν ἔργων, ὡς καὶ τῶν πρὸς προσωρινὴν ὑπεράσπισιν μέσων, περὶ τοῦ βάρους τῶν ὑδάτων διὰ τὰς προσορμίσεις καὶ ἀποδιβάσεις, τῶν ἀνοικτῶν καὶ δυσφρουρήτων σημείων, τῶν ὁρέων καὶ λόφων, τῶν καταλλήλων πρὸς κατασκευὴν φρουρίου καὶ προμαχόνων, καὶ δυναμένων νὰ ὑπερασπίσωσι τὰ κύρια σημεία, ὡς τοὺς λιμένας καὶ τὰ χωρία· περὶ τῆς ποιότητος τῶν λίθων καὶ τῆς ἀσβέστου, καὶ ἂν ὑπάρχῃ ἄργιλλος πρὸς κατασκευὴν κεράμων, περὶ τῶν σιδηρούχων καὶ ἄλλων μεταλλείων, περὶ τῆς ποιότητος τῆς ἐνταῦθα ἢ ἐπὶ τῆς ἀντικειμένης παραλίας εὐρισκομένης ναυπηγησίμου ξυλείας, καὶ τῆς τιμῆς τῶν τροφίμων. Ἐνὶ λόγῳ πρέπει νὰ περιγραφῇ ἐπιμελῶς πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ ἐνδιαφέρῃ κυδερνῇσιν ἀρτιπαγῇ, τὰ προτερήματα καὶ αἱ δυσκολίαι δηλαδὴ, πρὸ πάντων δὲ νὰ ἐκτεθῶσι κατὰ πλάτος αἱ ζητούμεναι λεπτομέρειαι. Ἀπαιτεῖται καὶ, ἀκριβὲς ἢ κατὰ προσέγγισιν, σχέδιον τῶν δύο φρουρίων τῆς Μεθώνης καὶ Κορώνης, ἵνα γνωσθῇ ἐὰν οἱ Τοῦρκοι δύνανται νὰ προσβάλλωσι τὰς νήσους ταύτας.

» Ἀρθρ. 5. Τὸ αὐτὸ θέλεις πράξει καὶ διὰ τὴν νῆσον Σύρον, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ μεταποιήσωμεν εἰς ἓν Γιβραλτάρ. Οἱ κάτοικοι εἶναι καθολικοὶ καὶ διαπληκτίζονται μετὰ τῶν σχισματικῶν Ἑλλήνων τῆς τε στερεᾶς καὶ τῶν νήσων. Πάντες σχεδὸν σιωπηλῶς διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Γαλλίας. Ὅθεν ἀπαιτεῖται νὰ καταδείξῃς τὰς εἰς αὐτοὺς προσγενησομένας ὠφελείας διὰ τῆς ἐνταῦθα καθιδρύσεως τῆς ἐδρας τοῦ Τάγματος, μεταχειριζόμενος τοὺς αὐτοὺς πειστικὸς λόγους, τοὺς ὁποίους οἱ ἱππῶται ἐλάλησαν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Μελίτης, ὅταν ὁ Κάρολος Ε΄ παρεχώρησε τὴν νῆσον ταύτην εἰς τὸ Τάγμα, καὶ τοὺς ὁποίους θέλεις εὑρεῖ ἐκτεθειμένους ἐν τῇ

ιστορίᾳ τῆς Μελίτης. Καθόσον δὲ ἀφορᾷ τὴν ἐν Τριπολιτσᾷ κυβέρνησιν, θέλεις δώτῃ νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι παραχωροῦσα τὴν Σύρον εἰς τὸ Τάγμα, οὐδενὸς ἀποστερεῖται, διότι οὐδὲν ἀπολαμβάνει ἐκ τῶν κατοίκων τῆς νήσου ταύτης, μεθ' ὧν καὶ δὲν ζῇ ἐν ἀρμονίᾳ, καὶ τὴν ὁποῖαν οἱ ἱππῶται θέλουσι καταστήσει προμαχῶνα τοῦ Ἀρχιελάγους καὶ τῆς Πελοποννήσου, ἐν γένει δὲ τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας κατὰ τῶν Τούρκων.

» Ἀρθρ. 6. Ἐπιμελῶς ν' ἀποφύγῃς πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ παρεμβάλλῃ δυσκολίας καὶ ἐριδας. Ὅταν δὲν δυνηθῇς ν' ἀποκρούσῃς εὐλόγους παρατηρήσεις, παράβλεψον αὐτάς, καὶ ἀμέσως μετὰβῇθι εἰς οἰονδήποτε ζήτημα δυνάμενον νὰ κολακεύσῃ τοὺς Ἕλληνας, καὶ εὐχαριστήσῃ αὐτοὺς, ὑποστηρίζων ὁμῶς καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἐνδόξου Τάγματος, τὸ ὁποῖον μελλεῖς ν' ἀντιπροσωπεύσῃς.

» Ἀρθρ. 7. Θέλεις ἀκριβῶς ἀκολουθήσῃς τὰς συμβουλὰς τοῦ Κ. Ζ. εἰς οὐδεμίαν ἐπικύρωσιν, τροποποίησιν, ἢ διομολόγησιν τῆς συνθήκης συναινῶν, ἄνευ τῆς θετικῆς συγκαταθέσεως καὶ αὐτοῦ, ὅστις θέλει χρησιμεύσει ὁ μετὰξὺ τοῦ Τάγματος καὶ τῶν Ἑλλήνων μεσίτης. Ἐνώπιον τοῦ κόσμου οὐδεμίαν πρὸς αὐτὸν οἰκειότητα ἐπιδείκνυθι, πάντοτε δὲ προηγουμένως συσκέρθητι μετ' αὐτοῦ περὶ τῶν προταθησομένων ἐρωτήσεων, καὶ τῶν ἀπαντήσεων. Μελέτησον ἐπισταμένως τὴν ἱστορίαν τοῦ Τάγματος καὶ τὸν κανονισμόν αὐτοῦ, διὰ νὰ γνωρίσῃς ἀκριβῶς τὰ τε συμφέροντά του καὶ τὰς ἐν τῷ παρελθόντι μετὰ τῶν δυνάμεων διατηρουμένας σχέσεις αὐτοῦ. Ὅλα τὰ ἔθνη ἐν τῇ θαλάσῃ πρῶτα χαιρετῶσι τὴν σημαίαν τοῦ Τάγματος. Κατάδειξον τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀπολαμβάνόμενα προνόμια, καὶ ὅσας ὠφελείας πάντες οἱ χριστιανοὶ καὶ τὸ ἐμπόριον ἀπῆλαυσαν ἐξ αὐτοῦ. Μέτρει καλῶς τὰς ἐκφράσεις σου, καὶ οὐδεμίαν δῆλωσιν ποιεῖς πρὶν ἀκριβῶς σταθμίσης τὴν τε σημασίαν καὶ τὴν δύναμιν ὅλων τῶν φράσεων. Πρέπει νὰ ἐπιδεικνύῃς ὡς ἄνθρωπος ἐξαιρέτως ἀκριβοῦς καὶ περισκευμένης συμπεριφορᾶς, γενικεύων κατ' ἀνάγκην τὰ πράγματα, ἐπὶ σπουδαίων ζητημάτων, ἵνα μὴ οὐδόλως περιπλεχθῶσι τὰ συμφέροντα τοῦ Τάγματος καὶ τῶν ἀρχηγῶν εἰς βαθμὸν ἀκατανόητον εἰς σέ, ἢ καὶ ὅταν κρίνῃς αὐτὰ ἐπιδεκτικὰ ἀναπτύξεως καὶ διαφόρου ἐφαρμογῆς.

» Ἀρθρ. 8. Οἱ Ἕλληνες εἶναι πανοῦργοι, πνευματώδεις, ἀπαταιῶνες, καὶ ἄπιστοι· διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἦσαι λακωνικὸς, λαμβάνων ὕψος ἀνθρώπου εἰλικρινοῦς, ἀπλοϊκωτάτου, καὶ ἐστερημένου πανουργίας·

» Ἄρθρ. 9. Ἐπιμελοῦ ἵνα καταδηλώσῃς εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ μὴ γίνωνται αἷτιοι ἀπατηλῶν παρεξηγήσεων ἐπὶ τῆς διαγωγῆς καὶ τῶν πολιτικῶν αὐτῶν σκέψεων. Αἱ ἐμφατικαὶ παραστάσεις τῶν Ἑλλήνων ἐν Εὐρώπῃ, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν καταχωρηθέντα εἰς τὰς ἐφημερίδας ἀπειρόκαλα καὶ ἀπερίσκεπτα ἄρθρα, ἀπεμάκρυναν ἐξ αὐτῶν πάντας τοὺς πολιτικοὺς ἄνδρας. Ἡ πρὸς τὸν Κ. Σ. δοθεῖσα ἐμπιστευτικὴ δήλωσις θέλει σοὶ χρησιμεύσει περὶ τούτου.

» Ἄρθρ. 10. Ἐπειδὴ τὸ Τάγμα κατεῖχεν ἄλλοτε τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Εὐβοίαν, καὶ οὐδέποτε παρεχώρησε τὰ ἐπ' αὐτῶν δικαιώματά του, πρέπει νὰ καταδείξῃς τὴν ἀνάγκην περὶ ἀποζημιώσεων διὰ τὰς κτήσεις ταύτας, καὶ τοῦτο, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς νομιμότητος, ἐφ' ἧς ἡ Εὐρωπαϊκὴ πολιτικὴ στηρίζει σήμερον τὰς ἀρχὰς αὐτῆς, τὰς ὁποίας καὶ ἡ Ἑλλὰς ὀφείλει παρρησίᾳ νὰ παραδεχθῇ καὶ σεβασθῇ. Οὕτω δὲ προσκτωμένη τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, καὶ συνάμα ἀναγνωρίζουσα τὰ δικαιώματα τοῦ Τάγματος ἐπὶ τῆς Ῥόδου καὶ τῶν ἄλλων ὑπ' αὐτοῦ κατεχομένων νήσων, ἀποδίδει σεβασμὸν εἰς τὴν νομιμότητα, καὶ διεγείρει τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ἡγεμόνων.

» Ἄρθρ. 11. Μὴ παραλείψῃς ποσῶς τὸ νὰ διαμνημονευθῇ καὶ τὸ ὄνομα καὶ ἡ θέσις τῶν περὶ ἀποχωρηθησομένων ἢ ἀναγνωρισθησομένων τῶν Τάγματι νήσων, ὡς Ῥόδου, Κῶ⁽¹⁾, Νισύρου (Nesari), Χάλκης (Kacke), Καρπάθου (Scarpento), Κάσου, Λαγούσης (Cardyluso), καὶ Ἀστυπαλαίης (Stampalie), μεθ' ἀπάντων τῶν ἐξαρτωμένων νησιδρίων, ἐν περιπτώσει παραδοχῆς τῆς συνθήκης.

» Ἄρθρ. 12. Ἐπιμελοῦ νὰ καταδηλώσῃς, ὅτι αἱ νῆσοι αὗται διεκδικουμένως ἀνήκουσιν εἰς τὸ Τάγμα, τὸ ὁποῖον ἐγγυᾶται τὸν σεβασμὸν τῶν νόμων, τῶν ἠθῶν, καὶ τῆς θρησκείας τῶν ἐν αὐταῖς κατοίκων, ἀπολαυσόντων πλήρους ἐλευθερίας ὑπὸ τὴν κανονιστικὴν ἰσχὺν τῶν νόμων. Ὅτι οἱ κάτοικοι θέλουσι διαμεῖναι Ἕλληνας, ἐλευθέρως καὶ ἐνεργητικώτατα προστατευόμενοι περὶ τε ζωῆς, ἰδιοκτησίαν, καὶ ἔθιμα αὐτῶν, ἀπαλλαττόμενοι καὶ τῶν ἐξόδων τῆς διοικήσεως, τοῦ πολέμου, καὶ τῆς ὑπερασπίσεως, ἐπειδὴ τὸ Τάγμα ἔχει ἐξωτερικὰ εἰσοδήματα καὶ ἰδίας ναυτικὰς δυνάμεις· ὅτι ἡ βιομηχανία θέλει προστατευθῇ, καὶ τὸ ἐμπόριον ἐξασφαλισθῇ, κλπ. κλπ.

(¹) Οἱ ἱππῶται ἀγνοοῦντες, ὅτι ἡ ὑπ' αὐτῶν πάλαι κατεχομένη Κῶς ἐκαλεῖτο παρεμφαμένως ὑπὸ τῶν ἰδίων Lango καὶ Stanchio, γράφουσι Cos καὶ Lango, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ δύο διαφόρων νήσων.

» **Ἀρθρ. 13.** Μὴ λησμώνει ποσῶς νὰ παραστήσης, ὅτι τὸ Τάγμα κραταιῶς θέλει προστατεύσει τοὺς Ἑλληνας, ὅτι οἱ τραπεζίται αὐτοῦ εἰσὶν ἑτοιμοὶ νὰ ἀνοίξωσι δάνειον ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ ὅτι πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται μόνον ν' ἀποσταλῇ ἀντιπρόσωπός τις ἔχων ἀπόλυτον καὶ τακτικὴν πληρεξουσιότητα, διὰ νὰ διαπραγματευθῇ τὴν ὀριστικὴν τοῦ δανείου συνομολόγησιν, διατιθεμένης καὶ εἰδικῆς τινος ὑποθηκεύσεως διὰ τὴν ἀπότισιν.

» **Ἀρθρ. 14.** Ἐπειδὴ ἀγνοοῦνται τὰ ἐν Ἑλλάδι συμβησόμενα, ὡς καὶ ὁποῖαι αἱ σκέψεις καὶ προθέσεις τῶν Ἑλλήνων, ἀναγκαῖον νὰ ἔχῃς πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, αἵτινες δύνανται νὰ παράσχωσι μεγαλειτέρας τῷ Τάγματι ὠφελείας, καθ' ἣν περὶ πτωσιν παρουσιασθῇ εὐκολία πρὸς παραχώρησιν τινῶν ἢ μιᾶς ἐξ αὐτῶν εἰς ἀντάλλαγμα τῆς ἡμετέρας συμμαχίας.

» **Ἀρθρ. 15.** *Μῆλος.* Τὸ Τάγμα δὲν ἐννοεῖ νὰ γίνῃ λόγος περὶ τῆς νήσου Μήλου, εἰ καὶ ἐχούσης λαμπρότατον λιμένα. Ἡ νῆσος αὕτη εἶναι ἡφιστιώδης, αἱ πεδιάδες ἐγκαταλειμμέναι καὶ πάντῃ ἄγονοι, ὁ ἀὴρ νοσηρός. Περικλείει μεταλλικὰ τινα εἶδη, τῶν ὁποίων χρήσις δύνανται νὰ γίνῃ εἰς χημικὰ προϊόντα· οἱ κάτοικοι κατεστραμμένοι. Ἡ πρωτεύουσα οὐ πρὸ πολλοῦ ἀριθμοῦσα κατοίκους 5,000 ψυχῶν, νῦν κατοικεῖται ὑπὸ μόνων 200. Τὰ ὕδατα εἶναι κακῆς ποιότητος, καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα πεπληρωμένη θεϊκῶν καὶ βρωμερῶν ἀναθυμιάσεων· οἱ κάτοικοι ἔχουσι τὰς κνήμας ἐξωγκωμένας καὶ κατὰ τὸ θέρος ὑπόκεινται εἰς διαλείποντας πυρετοὺς, προξενούντας αὐτοῖς ἐμφράξεις, καθισταμένας ἀκολούθως ἀνιάτους. Ἄλλοτε κατῴκουν πολλοὶ καθολικοὶ, πλὴν σήμερον οὐδεὶς ὑπάρχει· ἀπὸ ἐνὸς ἤδη αἰῶνος ἡ ἀτμοσφαῖρα ἐμολύνθη εἰς τοιοῦτον βαθμόν. Πλουτεῖ ἀσφάλτου, λάσσης, μυολίθων, σιδηρούχων μεταλλείων, πυρίτου, καὶ σαρδονύχων, κλπ. κλπ. Τὸ χωρίον Σιφοῦ (S), ἐν ᾧ κατοικοῦσιν ὅλοι οἱ ναυηγοὶ (pilotes) τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἔκτισται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς Βομβάρδας. Ὅλα τὰ πλοῖα ἔρχονται ἐνταῦθα πρὸς παραλαβὴν ναυηγῶν· διὰ τοῦτο δὲ θεωρεῖται ὡς κοινὴ ὅλων τῶν ἐθνῶν. Ὁ ἀὴρ τοῦ Σιφοῦ εἶναι καθαρός καὶ ὑγιής, καὶ οἱ κάτοικοι ῥωμαλέοι.

» **Ἀρθρ. 16.** *Κίμωλος* (Argentièrè). Ἡ νῆσος Κίμωλος κεῖται πλησίον τῆς Μήλου. Ἦτο λιμὴν σπρυδαλῖος διὰ τε τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐνὸς ὄρους ὑπάρχει ἡ μόνη κατοικουμένη τῆς νήσου ἀθλίᾳ κώμη, πτωχὴ καὶ κατηρεπιωμένη. Πρὸς

ριέχει μεταλλεῖα ἀργύρου, ἐγκαταλελειμμένα, ὡς μικρὰς παραγωγῆς· τὸ πλουσιώτερον εὐρίσκεται ἐπὶ ὑψηλοῦ ἀκρωτηρίου, ἀντικρὺ τοῦ νησιδρίου τοῦ Ἀγίου Γεωργίου. Εὐρίσκεται ὁμοίως πολὺ κιμωλία γῆ (terra sigillata). Ἡ νῆσος εἶναι σύπλεγμα ἡφαιστείων ὑλῶν· τὸ πᾶν δ' ἐν αὐτῇ παριστᾷ τὴν εἰκόνα μεγάλης καύσεως. Οἱ βράχοι εἰσὶν ἀποτετεφρωμένοι. Πληροῦται, ὡς καὶ ἡ Μήλος, ὑπογείων σπηλαίων ὑποθαλασσίως συνενουμένων. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἀρμόζει ἡμῖν ἡ Κίμωλος.

» Ἄρθρ. 17. *Πόλιος* (ἡ νῆσος διακεκαυμένη). Πλησίον τῆς Κιμώλου καὶ πρὸς ἀνατολὰς κεῖται ἡ νῆσος Πόλιος, χωριζομένη διὰ πορθμοῦ ἔχοντος πλάτος ἐν τέταρτον τῆς λεύγης. Ἀνήκει εἰς διαφόρους· ἰδιώτας τῆς Μήλου καὶ Κιμώλου, οἵτινες ἐζήτουν νὰ πωλήσωσιν αὐτὴν ἀντὶ 2,000 γροσίων, εἰ καὶ ἔχουσαν πέντε λεύγας περίμετρον. Περιέχει μεταλλεῖα καὶ ὑπόγειον κοίλωμα, στηριζόμενον διὰ στηλῶν, ἀποδεικνουσῶν, ὅτι πάλαι ἐξεμεταλλεύθη· ἔχει ἓνα ὄρμον, καὶ δύο καλοὺς κόλπους, καὶ περικυκλοῦται ὑπ' ἄλλων νησιδρίων.

» Ἄρθρ. 18. *Φολεγάνδρος* (Policandro.). Πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μήλου καὶ εἰς ἀπόστασιν ὀκτῶ λευγῶν εὐρίσκεται ἡ Φολεγάνδρος. Τὸ ἔδαφος εἶναι τραχὺ, πετρώδες, καὶ σχεδὸν σιδήριον. Δὲν ἔχει κανένα λιμένα, καὶ ὀλίγους ἀριθμεῖ κατοίκους. Ὁ *βάμβαξ* φύεται ἀφθόνως, γρησιμεύων εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων.

» Ἄρθρ. 19. *Σίκινος*. Μακρότερον κεῖται ἡ Σίκινος, ἴση τὸ μέγεθος τῇ Φολεγάνδρῳ, ἀλλ' ὀλιγώτερον τραχεῖα, καὶ μᾶλλον γόνιμος. Αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς εἶναι ὠραιοτάται. Δὲν ἔχει λιμένα.

» Ἄρθρ. 20. *Σίφρος* (Siphante). Ἡ νῆσος Σίφρος κεῖται πρὸς ἄρκτον καὶ ἐγγὺς τῆς Κιμώλου· πάλαι ἐνομιζέτο ὡς ἡ πλουσιωτέρα τοῦ Αἰγαίου πελάγους, διὰ τὰ ἐν αὐτῇ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ὧν τὸ δέκατον μόνον παρέσχεν εἰς τὸν περίφημον ναὸν τῶν Δελφῶν τοὺς πλουσιωτέρους θησαυρούς. Τὰ ἐν αὐτῇ περικλειόμενα πλούτη διαμένουσιν ἄγνωστα· ἐκτὸς δὲ τῶν μεταλλείων τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πλουτεῖ καὶ μολύβδου, σιδήρου, καὶ μαγνήτου. Τὰ ὄρη αὐτῆς περιέχουσιν ὁμοίως λατομεῖα ὠραιοτάτου μαρμάρου. Ἡ νῆσος αὕτη ἡδύνατο ἔτι νὰ καταστῇ ἡ ὠραιοτέρα τοῦ Αἰγαίου, ἐὰν περιήρχετο εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Εὐρωπαίων (καὶ πρὸ πάντων τῶν Μελιταίων ἱπποτῶν). Εἶναι ἐπίσης μία τῶν ὠραιοτέρων καὶ θελκτικωτέρων. Ὁ ἀῆρ εἶναι καθαρὸς καὶ ὑγιής, τὸ ἔδαφος γονιμώτατον· ἐπικρατεῖ καὶ ἡ βιομητ

χανία. Οἱ κάτοικοι ἡδεῖς καὶ φιλόξενοι, αἱ γυναῖκες ὥραιαι. Δὲν ἔχει λιμένα. Εἶναι δὲ πολύτιμος, ὡς καὶ ἡ Πάρος, Ἀντίπαρος, καὶ Νάξος, μεθ' ὧν δύνανται ν' ἀποτελέσῃ λαμπρὰν κτῆσιν τοῦ Μελιταίου Τάγματος. Ἐχει καὶ δύο νησιδρία, καὶ μέρη ἀκατοίκητα, ἐν οἷς ἀκινδύνως δύνανται ν' ἀγκυροβολήσωσι μεγάλα σκάφη.

» Ἀρθρ. 21. Ἀντίπαρος. Ἡ Ἀντίπαρος εἶναι ἀρκετὰ γόνιμος, πλὴν μεγάλη ἡ πενία τῶν κατοίκων. Τὸ ἐν αὐτῇ σπήλαιον εἶναι περίφημον. Ἰδὲ τὰς περιηγήσεις τοῦ Τουρνεφόρ, καὶ τοῦ Σουαζέλ Γουφφιέ.

» Ἀρθρ. 22. Πάρος. Ἡ Πάρος χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἀντιπάρου διὰ στενοῦ πορθμοῦ· ἂν καὶ μικρὰ, ἐσεμνύνετο τὸ πάλοι διὰ τὴν ἰσχὺν καὶ τὰ πλούτη αὐτῆς. Οἱ λαμπροὶ αὐτῆς λιμένες θαυμάζονται ὑπὸ τοῦ κόσμου, καὶ δύνανται νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν πολύτιμον εἰς τὸ Τάγμα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Ἱεροσολυμίτου. Τὰ ἐν αὐτῇ λατομεῖα τοῦ μαρμαροῦ εἶναι τὰ ὠραιότερα τῆς γῆς. Ἡ κυριωτέρα κωμόπολις, ὀνομαζομένη Ἀγία Μαρία, ἀντικατέστησε τὴν ἀρχαίαν πόλιν τῆς Πάρου, τῆς ὁποίας τὰ λαμπρὰ ἐρείπια ἐχρησίμευσαν εἰς τὰς σημερινὰς οἰκοδομὰς, μετὰξὺ τῶν ὁποίων θέλουσιν εὐρεθῇ ἀντικείμενα ἀξιοθαύμαστα. Ὁ λιμὴν τῆς Ἀγίας Μαρίας, ἕνεκα τοῦ βάθους τοῦ πυθμένου, εἶναι ἀκατάλληλος διὰ προσορμίσεις. Ὁ τοῦ Μαρμαρᾶ δὲν ἔχει μὲν τὰς αὐτὰς δυσκολίας, πλὴν εἶναι ἀνοικτότερος· ὁ τοῦ Τίκου ἀβαθέστερος, καὶ ἐξασφαλιζόμενος ὑπὸ τριῶν νησιδρίων, παρέχει κατὰλληλον καταφύγιον· ἄνωθεν δὲ τοῦ Μαρμαρᾶ ὁ λιμὴν τῆς Ἀγίας Μαρίας εἶναι καλλίτερος διὰ προσορμίσεις. Τὰ παράλια τῆς Πάρου περιέχουσι καὶ ἄλλους ὄρμους. Ἀλλ' ὁ κατ' ἐξοχὴν λιμὴν, ὁ καταστήσων τὴν Πάρον σημαντικωτάτην, εἶναι ὁ τῆς Νκούσης· ἐν αὐτῷ δύνανται νὰ ἐξασφαλισθῶσιν οἱ πολυαριθμότεροι στόλοι· οὐδεὶς δὲ εἶναι καταλληλότερος αὐτοῦ διὰ ναυπηγεία, νεώρια, καὶ πάντα τὰ εἰς στρατιωτικὸν καθίδρυμα ἀπαιτούμενα. Οἱ Ἰῶσσοι ἐξελέξαντο αὐτὸν διὰ παρακαταθήκην τῶν δυνάμεων αὐτῶν, καὶ κέντρον τῶν ἐνεργειῶν των· ἤγειραν κανονοστοιχίας, καὶ ὠκοδόμησαν ἀποθήκας καὶ ἕτερα καταστήματα. Ταῦτα πάντα, ἂν καὶ πρὸ ὀλίγων χρόνων κατασκευασθέντα, δὲν ὑπάρχουσι, διότι οἱ Τοῦρκοι κατέστρεψαν καὶ ἐκρήμνισαν αὐτά. Ἡ Πάρος εἶναι ἡ καταλληλοτέρα τοῦ Αἰγαίου πελάγους πρὸς ἐγκαθίδρυσιν ἡμῶν, συνενουμένων αὐτῇ καὶ τῶν νήτων Σίφνου, Ἀντιπάρου καὶ Νάξου.

» Ἄρθρ. 23. *Νάξος*. Ἡ Νάξος (Naxi) ἀπέναντι τῆς Ἀντιπάρου κειμένη εἶναι ἡ μεγαλειτέρα τῶν Κυκλάδων, ἡ δὲ γονιμότης τοῦ ἐδάφους ἀπέδωκεν αὐτῇ τὸ ἐπώνυμον *βασίλισσα*. Πάλαι ὑπῆρξεν ἰσχυρά πολιτεία, διατηρήσασα λείψανα τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτεύματος αὐτῆς. Οὐδεὶς Τοῦρκος ἐγκατέστη ὡς κύριος. Εἶναι ἡ θελκτικωτέρα τοῦ Αἰγαίου νῆτος καὶ ἡ ἡσυχωτέρα. Διὰ τὴν γονιμότητά της παραβάλλεται πρὸς τὴν Σικελίαν. Διαφοροτρόπως διατρέχουσιν αὐτὴν ὕδατα διαυγέστατα. Πληροῦται πορτοκαλεῶν, λεμονεῶν, καὶ ροιῶν, αὐτοφυῶν· τὰ ἄνθη αὐτῶν ἀρωματίζουν τὴν ἀτμοσφαῖραν, οἱ δὲ καρποὶ των εἰσὶν ἐξαίρετοι. Οἱ Ἰησουῖται, κάλλιστα γινώσκοντες νὰ διακρίνωσι τὸ καλὸν καὶ ὠφέλιμον, ἔδωκαν αὐτῇ τὰ πρωτεῖα. Ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι κατὰγονται ἐκ Γάλλων καὶ Ἰταλῶν, ἀποκατασταθέντων ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν Δυτικὴν κατὰκτησιν, εἰσὶ κομποπρεπεῖς, εὐγενεῖς συμπεριφορᾶς, εὐπροσῆγοροι, καὶ περιποιητικοί. Αἱ γυναῖκες ὑφ' ὧν τῶν θελγῆτρων κοσμούμεναι εἰσὶν ἀνεξαίρετως ἀξίεραστοι.

» Ἡ Νάξος δὲν ἔχει λιμένα χωροῦντα μεγάλα σκάφη· ἐν τῇ παραλίᾳ ὅμως ἀπαντῶνται καλὰ καταφύγια. Ἡ πρωτεύουσα πόλις, Νάξος καλουμένη, ἔχει ὄρμον ἀρκετὰ καλόν· πολὺ ὅμως ἀπέχει τῆς ἐξοχότητος τῶν λιμένων τῆς Πάρου, τοὺς ὁποίους ἐλευθέρως καὶ αὕτη δύναται νὰ μεταχειρισθῇ. Ὁ ὄρμος τῶν Ἀλυκῶν, ἡ ὁ λιμὴν Σπρόμπολι, εἶναι καλὸς ἐν τῇ καλῇ τοῦ ἔτους ὥρᾳ. Ἐπὶ τέλους ἡ θέσις, ὁ πληθυσμὸς, ἡ γονιμότης, καὶ τὰ θέλγητρα αὐτῆς ἀποτελοῦσι σωρείαν ἀνεκτιμῆτων διὰ τὸ Μελιταῖον Πάγμα πλεονεκτημάτων. Εὐκόλως δυνάμεθα ν' ἀγοράσωμεν παρὰ τῶν Ἑλλήνων αὐτὴν μετὰ τῆς Πάρου, Ἀντιπάρου, καὶ Σίφνου, εἰς μετρίαν τιμὴν, ἔνεκα τῶν σημερινῶν περιστάσεων.

» Τὰ προϊόντα αὐτῆς εἶναι οἶνος, σίτος, βάμβαξ, μέταξα, ἔλαιον, ἐπῶραι, ἄλας, κλπ. κλπ. λατομεῖα λαμπρῶν μαρμάρων, καὶ πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

» Ἄρθρ. 24. *Στενή* (Stenosa) ⁽¹⁾· νησιδριον ἀκατοίκητον, πλησίον τῆς Νάξου.

» Ἄρθρ. 25. *Πάτμος*. Ἡ Πάτμος ὀλίγον μακρότερα κειμένη ἔχει περιφέρειαν ἕξ λευγῶν· πλουτεῖ καλῶν λιμένων, μετὰξὺ τῶν ὁποίων ὁ τῆς Σκάλας, θεωρούμενος ὡς ὁ καλλίτερος τοῦ Αἰγαίου. Αἱ πεδιά-

(1) Ἡ πάλαι Λέλανδρος.

δες ἀκαλλιέργητοι καὶ ἔρημοι. Τὸ θέρος οἱ κάτοικοι μεταβαίνουνσιν ἀλλαχοῦ πρὸς ἐξέυρεσιν πόρων τοῦ βίου.

» Ἄρθρ. 26. *Νάκρη, Αἰψός, Φαρμακοῦσαι, Ἀγαθοῇσι*. Τὰ νησιδῖρια ταῦτα κεῖνται πρὸς ἀνατολὰς τῆς Πάτμου, μετὰξὺ τῶν νήσων Κῶ καὶ Σάμου, καὶ εἶναι σχεδὸν πάντα ἀκατοίκητα.

» Ἄρθρ. 27. *Σάμος τῆς Ἰωνίας*. Ἡ νῆσος Σάμος κεῖται πρὸς ἄρκτον· οἱ κάτοικοι διακρίνονται ἐπὶ ἀξιεράστοις προτερήμασιν, ὄντες οἱ εὐπροσηγορότεροι καὶ νοημονέστεροι τῶν Ἑλλήνων. Περιέχει ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀκμῆς· καλοὺς λιμένας, ἐμπορικὴν θέσιν, ἔδαφος γόνιμον, κλίμα ὑγιές, ἀτμοσφαῖραν καθαρὰν, καὶ ἄφθονα ὕδατα. Τὸ μὲν μῆκος λεῦγαι δέκα, τὸ δὲ πλάτος πέντε. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἦτο τόσον γόνιμος, ὥστε ἐλέγετο, ὅτι αἱ ὄρνιθες ἔφερον γάλα.

» Πρὸς δυσμὰς τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Μέγα Μπογάζι (grand Bogoze) γνωστοῦ πορθμοῦ κεῖνται τὰ νησιδῖρια Φοῦρνοι (Κοράσσαι).

» Ἄρθρ. 28. *Ἰκαρος (Nicarie) καὶ Μύκονος (Miconie)*. Ἡ Ἰκαρος εἶναι μικρά, δὲν ἔχει λιμένα, ἀθλία καὶ ἄστεγος. Ἡ Μύκονος πρὸς δυσμὰς κειμένη ἔχει καλὸν λιμένα, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς εἶναι μεγάλοι ναυσιπόροι. Πάντα τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀπαιτούμενα ἀφθόνως εὐρίσκονται. Τὰ ὕδατα σπάνια. Πλησίον τῆς νήσου ταύτης εὐρίσκονται τρεῖς σκόπελοι.

» Ἄρθρ. 29. *Δῆλος*. Ἡ νῆσος Δῆλος, περίφημος διὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τὴν θαυμάσιον καλλιτεχνίαν αὐτῆς, ἡ ἄλλοτε τοσοῦτον εὐδαίμων, σήμερον εἶναι ἔρημος κεκαλυμμένη ἐξ ἔρειπίων καὶ συντριμμάτων. Πειραταὶ καὶ λησταὶ μόνον προσορμίζουσιν ἐνταῦθα. Χωρίζεται ἀπὸ τῆς νήσου Ῥηνείας, ἡ μεγάλης Δήλου, ὁμοίως ἐρήμου, καὶ τῆς ὁποίας ἄλλοτε ἦτο τὸ νεκροταφεῖον.

» Ἄρθρ. 30. *Τῆνος*. Ἡ νῆσος Τῆνος δὲν ἔχει καλὸν λιμένα· αἱ εὐφοροὶ αὐτῆς πεδιάδες ἀνθοῦσιν ἔτι ἐν ὄλῳ τῷ πλούτῳ τῆς γεωργίας. Πάντα συντρέχουσιν ἵνα καταστήσωσιν αὐτὴν μίαν τῶν θελκτικωτέρων τῆς Ἑλλάδος νήσων. Αἱ γυναῖκες ὠραῖαι καὶ ἐπαγωγόταται. Ἡ ἀβρότης τοῦ χαρακτῆρος, καὶ ἡ ἀγνὴ ἀπλότης καθιστῶσι τοὺς νεανίας λίαν ἀξιεράστους καὶ δελεαστικούς.

» Ἄρθρ. 31. *Χίος*. Οὐδαμοῦ τῶν νήσων οἱ κάτοικοι εἶναι φιλοφρονέστεροι τῶν Χίων· τόπος θελκτικώτατος πρὸς κατοικίαν· οὐδαμοῦ δὲ καὶ αἱ γυναῖκες εἶναι ὠραιότεραι καὶ μᾶλλον ἐπέραστοι. Ἐνταῦθα ζῶσιν ὡς ἐν Γαλλίᾳ. Οἱ τὴν Χίον κατοικοῦντες Ἕλληνες εἶναι οἱ

εὐγενέστεροι, εὐπροσηγορότεροι καὶ πνευματωδέστεροι πάντων τῶν Αἰγαιοπελαγιτῶν. Πᾶς θαυμάζει τὸν πλοῦτον καὶ τὰς καλλονὰς τῆς Χίου. Καλοῦ μόνον λιμένος στερεῖται.

» Πέριξ τῆς Χίου εὐρίσκονται μικραὶ νῆσοι, ὧν ἡ κυριώτερα εἶναι ἄγονος, ἂν καὶ κατωκημένῃ. Ἐνταῦθα ἰδίως σταθμεύει τὸ σημερινὸν τῶν Ἑλλήνων ναυτικόν.

» Ἄρθρ. 32. *Μιτυλήνη*. Ἡ Μιτυλήνη, σημαντικὴ νῆσος ἔχουσα περιφέρειαν τεσσάρων (;) λευγῶν, εἶναι ἡ ἀρχαία Λέσβος· ἔχει τρεῖς λιμένας, ὧν ὁ κυριώτερος εἶναι μικρὸς καὶ κακός. Ἡ θέσις αὐτῆς εἶναι λίαν ἐπικαιρος, τὸ δὲ ἕδαφος ὑπερβαλλόντως γόνιμον.

» Ἄρθρ. 33. *Λήμνος*. Ἡ Λήμνος εἶναι νῆσος πετρώδης καὶ ἡφαιστιώδης. Ἡ φύσις ἐπεδαψίλευσεν αὐτῇ τὰ πάντα. Οἱ κάτοικοι ναυτικοί· ἡ ἀνατολικὴ παραλία πληροῦται σκοπέλων· ἔχει ἓνα ὄρμον καὶ δύο καλοὺς λιμένας, τὴν Κάδιαν, καὶ τὸν Ἅγιον Ἀντώνιον.

» Ἄρθρ. 34. *Τενέδος*. Ἡ θέσις τῆς Τενέδου εἶναι ἐπικαιροτάτη, ὥς πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν ὁποίαν ὁ κατέχων τὴν νῆσον ἐχθρὸς δύναται νὰ ἐκπορθήσῃ.

» Ἄρθρ. 35. *Ἰμβρος* (Lembro). Ἐχει περιφέρειαν δέκα λευγῶν, γονίμους πεδιάδας, καὶ δάση.

» Ἄρθρ. 36. *Μανδράκι*. Ἡ νῆσος Μανδράκι, ἔχουσα ὀκτὼ λευγῶν περιφέρειαν, ἀπέχει τῆς Ἰμβροῦ μίαν λεύγαν.

» Ἄρθρ. 37. *Θάσος*. Ἀπέχει δύο λεύγας ἐκ τῆς Μακεδονίας, καὶ εἶναι ἡ βορειότερα τοῦ Αἰγαίου νῆσος. Φημίζετῃ διὰ τὰ πλούσια χρυσορυχεῖα αὐτῆς, ἔχουσα καὶ ὠραῖα μάρμαρα, ὥς ἡ Πάρος· ἔχει περιφέρειαν τριάκοντα λευγῶν, καὶ ὠραῖα δάση ναυπηγησίμου ξυλείας.

» Πλησίον τῆς Θάσου κεῖνται τὰ Διαβολονήσια, ἐξ ὧν τὸ μεγαλύτερον ὀνομάζεται Γύαρος. Εἶναι ἀκατοίκητα.

» Ἄρθρ. 38. *Σύμπλεγμα νήσων*. Ἡ Σκόπελος εἶναι ἡ κυριώτερα τοῦ συμπλέγματος τούτου, κειμένη πλησίον τῆς Ξηράς, καὶ ἔχουσα γόνιμον ἕδαφος.

» Ἄρθρ. 39. *Ἄνδρος*. Ἡ Ἄνδρος εἶναι μία τῶν γονιμωτέρων τοῦ Αἰγαίου νήσων, στερουμένη ὁμῶς καλοῦ λιμένος.

» Ἄρθρ. 40. *Σύρος*. Ἡ νῆσος Σύρος κατοικεῖται ὑπὸ καθολικῶν. Δυνατὸν νὰ καταστῇ νέον Γιβραλτάρ.

» Ἄρθρ. 41. *Λευκωσία* (Nicosie). Ἡ Λευκωσία ἐκαλεῖτο ἄλλοτε *εὐδαίμων*, ὁρεῖλοντα τὸ ὄνομα εἰς τὴν γονιμότητα τῶν γαιῶν, τὰν

ἡδύτητα τοῦ κλίματος, τὴν ἀπερίγραπτον καλλονὴν τῶν πεδιάδων, καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν προϊόντων αὐτῆς. Περιέχει πολλὰ λείψανα ἀρχαίων μνημείων. Ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν κυβέρνησιν ἐξηφανίσθη ἡ λαμπρότης αὐτῆς. Πᾶσα ἐκμετάλλευσις αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται, καὶ ὁ ἐν αὐτῇ ἀφθονῶν χαλκὸς μένει ἐγκαταλελειμμένος, ὥς καὶ ὁ ψευδάργυρος, ὁ κασσίτερος, ὁ σίδηρος, καὶ ἄλλα ὀρυκτά. Τὰ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ κεῖνται πλησίον τοῦ χωρίου Χρυσικοῦ καὶ τῆς Ἀμμοχώστου (Famagouste). Εὐρίσκονται καὶ σμάραγδοι, ἀμέθυστοι, τοπάζια. Ἄλλοτε ὑπῆρχον καὶ φυτεῖαι σακχαροκαλάμου. Παράγει βάμβακα, μωρέας, λεμονέας, ροιὰς κλπ. Νέφη ἀκρίδων ἐνίοτε καταφθεῖρουσι τὰ πάντα. Τὰ μαροκινὰ δέρματα κατασκευάζονται ἐν Λευκοσίᾳ. Ὁ καλλίτερος οἶνος εἶναι ὁ καλούμενος *κομμανδερία*. Ἡ προσέγγισις τῆς Συρίας, μιᾶς τῶν θερμότερων τοῦ κόσμου χωρῶν, ἐνοχλεῖ τὰς θερινὰς διασκέδασεις. Ὑδατα, λιμνάζοντα ἤδη, καθιστῶσι νοσηρὸν τὸ κλίμα· τὰ κοπέντα δάση μετέβαλον τὸ κλίμα καὶ τὸν ἄλλοτε ἐν αὐτῇ ἀναπνεόμενον ὑγιεινὸν ἀέρα· ἔχει μῆκος μὲν ἐβδομηκοντα λευγῶν, πλάτος δὲ τριάκοντα. Πέριξ λιμένος ἡμιεχλωσμένου ὑπάρχουσιν ὀχυρώματά τινα. Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς νήσου εὐρίσκεται ἡ Λευκοσία, πρωτεύουσα τῶν βασιλέων τῆς Κύπρου. Εἰς μόνος ὄρμος τῆς νήσου εἶναι ὠραιότερος καὶ μᾶλλον συχναζόμενος· ὑπάρχουσι δ' ἐν αὐτῇ καὶ ὠραιόταται ἀλυκαί. Ἡ Ἀμαθοῦς, ἡ Πάφος, ἡ Κυρήνη, καὶ ἡ Ἰδαλία ἐξηλείφθησαν τοῦ προσώπου τῆς γῆς, καὶ ὄρεις κατοικοῦσιν ἐν τοῖς ἐρειπίοις. Αἱ ἀράχαι τῆς νήσου εἶναι ἰσοῦλοι.

» Ἀρθρ. 42. Ῥόδος. Ἡ Ῥόδος ἔχει μῆκος δώδεκα λευγῶν καὶ πλάτος δέκα. Ἡ ὀρώνυμος πόλις εἶναι τετειχισμένη, ἀλλ' αἱ ἐπάλξεις ἐφθαρμέναι. Ἡ λεωφόρος διατηρεῖ τὸ ὄνομα τῆς ὁδοῦ τῶν Ἰπποτῶν. Τὸ ξενοδοχεῖον μετεβλήθη εἰς δημοσίαν σιτοθήκην, ἡ δ' ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου εἰς τσαμῖον. Τὸ ἀνάκτορον τῶν μεγάλων μαγίστρων σχεδὸν ἐγκαταλελειμμένον κατερειποῦται. Ὁ ἄλλοτε τόσον ὠραῖος λιμὴν ἡμιεχώσθη, ὅθεν ἀδύνατον νὰ ἀράξωσιν ἐν αὐτῷ πωλεμικά πλοῖα· ἔξωθεν ἡ εἴσοδος αὐτοῦ ὑπερασπίζεται ὑπὸ μεγάλου τετραγώνου πύργου, ἔτι καλουμένου Ἀγίος Ἰωάννης. Ὁ λιμὴν διαιρεῖται ὑπὸ μικρῶν προκυμαιῶν, σχηματίζουσιν περίβολον, ἐν ᾧ μόνον μικρὰ πλοῖα δύνανται νὰ εἰσέλθωσι. Ἀνεξαρτήτως δὲ αὐτοῦ ὑπάρχουσι καὶ ἕτεροι δύο λιμένες ἐκατέρωθεν· ὁ μὲν εἰς ἧτο ὁ τῶν Γαλερῶν, ὁ δὲ δεύτερος κελωσμένος καὶ σχεδὸν ἰσοπεδωμένος.

» Εὐρίσκονται μεγάλα ξύλινα νεώρια. Ἡ ξυλεία λαμβάνεται ἐκ τῶν ἀντιπέρην ὥραιων δασῶν τῆς Καραμανίας. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς νήσου ὑπάρχουσι λαμπρὰ δάση.

» Ἡ νήσος Ῥόδος ὑπερβαίνει τὴν Κύπρον, ἂν μὴ κατὰ τὴν γονιμότητα, τοῦλάχιστον διὰ τὴν ἡδεϊαν καὶ θελκτικὴν θερμοκρασίαν αὐτῆς.

» Ἀνάγκη ν' ἀπλοποιηθῇ ὅσον τὸ δυνατόν ἡ ἐκτέλεσις τῆς συνθήκης. Εἰς τὰς συνθήκας πρέπει αἰετοτε νὰ γίνηται λόγος περὶ Ῥόδου· καλλίτερον ὅμως νὰ παραχωρηθῶσι νῆσοι πλησίον ἀλλήλων κείμεναι, τὰς ὁποίας νὰ δυνηθῶμεν ἀμέσως καὶ καταλάβωμεν, παρὰ νὰ σκεφθῶμεν περὶ κατακτῆσεως νήσων κατεχομένων ὑπὸ τῶν Τούρκων, διότι τὸ Τάγμα μὴ προπαρασκευασμένον πολεμικῶς, δυσκολεύεται νὰ ἀγωνισθῇ πρὸς ἀποδίωξιν αὐτῶν.

» Διὰ νὰ ἐπαρκέσῃς εἰς τὰς ἀνάγκας σου ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ καταγράψῃς ὅλας τὰς γενησομένας αἰτήσεις πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν διὰ τὴν Ἑλληνικὴν βαλίαν τῆς Πελοποννήσου, Εὐβοίας, καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους, συμπεριλαμβάδων αὐτὰς ὑπὸ τὸ ὄνομα *Βαλίας τῆς Πελοποννήσου, Γαλλικῇ γλῶσσαι* ⁽¹⁾. Τὸ δικαίωμα τῆς ἐγγραφῆς εἶναι πενταχόσια χρυσᾶ ἐνετικὰ φλωρία (sequins), ἐξ ὧν

(1) Περὶ κατατάξεως Ἑλλήνων εἰς τὸ Τάγμα ἐξεδόθη τότε καὶ τὸ ἐξῆς ἐγγραφον.

« Οἱ ὑπερθαλάσσιοι Ἰππῶται, δηλαδὴ οἱ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Ἀσίας, καὶ τῆς Ἑλλάδος, ὀφείλουσι νὰ πέμψωσι τὴν αἴτησίν των εἰς Παρισίους, πρὸς τὸν καρχεδάριον, μετὰ τῶν ἀποδεικτικῶν τῆς βαπτίσεως καὶ γενεαλογίας αὐτῶν, εἴτ' ἐξ εὐγενῶν καταγόμενοι εἴτ' ἐξ ἀστῶν, ἀναλόγως τῆς ἐπιθυμουμένης κατατάξεως, κατὰ τὸν κανονισμόν τοῦ Τάγματος.

» Αἱ αἰτήσεις αὗται, εἴτ' ἐν Ἑλλάδι εἴτ' ἐν ταῖς ἄλλαις ὑπερθαλασσίαις χώραις γραφόμεναι πρέπει νὰ ἐπικυρῶνται καὶ καταγράφωνται παρὰ τῶν ἐκεῖ εὐρισκόμενων ἢ διαμενόντων πρακτόρων τοῦ τάγματος, ἐπὶ πληρωμῇ τοῖς μετρητοῖς τοῦ δεκάτου τοῦ κεκανονισμένου δικαίωματος, δηλαδὴ 50, λέγω πεντήκοντα χρυσᾶ ἐνετικὰ φλωρία, καθ' ἣν στιγμὴν καταγράφεται ἡ αἴτησις· παραδίδοντες δὲ εἰς τὸν πράκτορα τοῦ Τάγματος τὰ 450 χρυσᾶ ἐνετικὰ φλωρία εἰς συναλλαγματικὰς ἐπὶ τῆς Ἰταλίας ἢ τῆς Γαλλίας, λαμβάνουσι τὸν προσωρινὸν αὐτῶν διορισμόν, ὑπογεγραμμένον προσωρινῶς ὑπὸ τοῦ πληρεξουσίου πράκτορος τοῦ Τάγματος· διότι τὸ παρὰ πάντων πληρονόμενον δικαίωμα τῆς κατατάξεως ἐν τοῖς ἰππῶταις, ἀνεξαιρέτως τῆς ἀποδιδόμενης τάξεως, εἶναι 500, λέγω πενταχόσια ἐνετικὰ χρυσᾶ φλωρία, δι' ὅλους τοὺς ὑπερθαλασσίους ἰππῶτας, οἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν, τμήμα τῆς μεγάλης ἑλληνικῆς ἡγουμενίας, ἢ βαλίας τῆς Πελοποννήσου.

» Ἐν Παρισίοις, 1 Αὐγούστου 1823.

» Ο ΒΑΛΗΣ ΛΑΣΤΕΡΗ, πρόεδρος, μέγας ἡγούμενος τῆς Ὠβέρνης. »

ἀμέσως θέλεις λαμβάνει τὰ 50, διὰ δὲ τὰ ὑπόλοιπα 450 θέλουσιν δίδει οἱ καταγραφόμενοι συναλλαγματικὰς, διὰ Γαλλίαν, πρῶτας καὶ δευτέρας, καὶ τὰς ὁποίας θέλεις μοὶ ἀποστέλλει εἰς δύο διαφόρους ἐπαναλήψεις· δηλαδή τὴν μὲν πρώτην μετὰ τῶν αἰτήσεων, τὴν δὲ δευτέραν διὰ τοῦ ἀμέσως ἐπομένου ταχυδρομείου. Θέλεις δὲ μεταβιβάζει τὰς συναλλαγματικὰς εἰς διαταγὴν μου.

» Ὅλαι αἱ ἐπιστολαὶ ὑμῶν νὰ πέμπωνται εἰς Μασσαλίαν, ὁδὸς Βαντοῦρ, ἀριθ. 18, εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς κυρίας Λαπορτερί Σαίν-Κογιά.

» Λαμβάνων κατὰ πρῶτον πεντήκοντα τσεκίγια, ἄνευ συναλλαγματικῶν, θέλεις δίδει ἀπόδειξιν ἐμφαίνουσιν τό τε αἷτιον καὶ τὴν χρονολογίαν τῆς αἰτήσεως, σημειῶν αὐτὴν καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ. Ἐκάστη αἷτησις θέλει φέροι αὐξόντα ἀριθμὸν, σημειούμενον καὶ ἐπὶ τῆς ἀποδείξεως. Ἄρα ὅμως σοὶ παραδοθῶσι καὶ αἱ συναλλαγματικαί, καὶ συγχρόνως σὺ ἐπιγραφῇ καὶ ἡ ἀπόδειξις, τότε δίδεις προσωρινὴν ἄδειαν παρασημοφορίας ἰσχύουσαν δι' ἓν ἔτος. Θέλεις δ' ἐγγυηθῇ, ὅτι μετὰ παρέλευσιν δεκαπέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐξαργυρώσεως τῶν συναλλαγματικῶν ἢ ἐν Παρισίοις ἐδρεύουσα ἐπιτροπὴ, διὰ τὴν βαλίαν τῆς Πελοποννήσου (Γαλλικὴ γλῶσσα), θέλει παραδώσει εἰς τὸν Κ. Μάϊλ Ἑλληνα ἐκ Ζακύνθου, κατοικοῦντα ἐν Μασσαλίᾳ ὁδὸς . . . ἀριθ. . . τὸ πρωτότυπον δίπλωμα· οὕτως, ἐὰν σοὶ δοθῶσι συναλλαγματικαὶ ἐπὶ τῆς Γαλλίας ἢ τῆς Ἰταλίας πληρωταί μετὰ τέσσαρας μῆνας, τὸ δίπλωμα θέλει παραδοθῇ εἰς τὸν Κ. Μάϊλ τὸν πέμπτον μῆνα, καὶ ἐν περιπτώσει ἀπωλείας ἐν θαλάσῃ, ἀντίγραφον (duplicata) θέλει ἐκδοθῇ, ἄρα τῇ πρώτῃ αἰτῇται.

» Πρέπει νὰ καταδείξης τὰς χρηματικὰς θυσίας, εἰς τὰς ὁποίας τὸ Τάγμα θέλει ὑποβληθῇ διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἀξιοματικοῦ τοῦ πυροβολικοῦ, ὅστις θέλει διευθύνει τὸ πυροβολαστάσιον, φέρων μετ' αὐτοῦ καὶ ὅλα τὰ πρὸς χύσιν καὶ κατασκευὴν ὅπλων ἐργαλεῖα.

» Ἀνάγκη δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μέσων νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ πλήρης κατοχὴ καὶ κυριαρχία τοῦ Μικροῦ Ἀρχιπελάγους, ἀποτελουμένου ἐκ τῶν νήσων Νάξου, Πάρου, Ἀντιπάρου, καὶ Σίφνου. Περὶ τούτου ἀνάγνωθι καὶ τὰς πρὸς τὸν Κ. Ζ. δοθείσας ὁδηγίας. Πλὴν τὸ διάβημα τοῦτο οὐδόλως ἐμποδίζει καὶ τὴν περὶ Ῥόδου, Καρπάθου, καὶ Ἀστυπάλαιας συνθήκην. Ἐπιθυμητοτέρα ὅμως καὶ λυσιτελεστέρα φαίνεται ἡ παραχώρησις νήσων κατεχομένων ἤδη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων,

διὰ νὰ μὴ λάβωσιν ἀνάγκην ἀποστολῆς στόλου καὶ στρατοῦ πρὸς ἐγκαθίδρυσιν ἡμῶν. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον θεωρῶ δύσκολον τὴν κατοχὴν τῆς Ῥόδου, διότι οἱ Ἕλληνες πολεμοῦντες ὑπὲρ ἑαυτῶν ἀδυνατοῦσι νὰ χορηγήσωσι τοιαύτας βοηθείας. Ἡ Κρήτη ἀναμφιβόλως εἶναι συμμαντικώτερα, καὶ προτιμῶ αὐτὴν τῆς Ῥόδου. Ἀλλ' ὅπωςδὴποτε οἱ Ἕλληνες, διὰ νὰ λάβωσιν ἀμέσως μετρητὰ χρήματα, θέλουσι μᾶλλον προτιμήσει νὰ παραχωρήσωσι τὴν Νάξον, Πάρον, Ἀντίπαρον, καὶ Σίφνον.

» Ὅταν τις τῶν καταταχισομένων ἱπποτῶν ἀδυνατῇ πρὸς ὅλοσχερῇ πληρωμὴν τῶν κεκανονισμένων δικαιωμάτων, ὁ Κ. Ζ. διευθύνει τῷ Κ. Σ. ἐγγραφον, λεπτομερῶς ἐκτιθέμενον τὰς εὐλόγους αἰτίας πρὸς ἐπιχορήγησιν ἐιδικῆς χάριτος τῷ ὑποψηφίῳ. Καὶ ἐν πρώτοις, ἐπὶ συστάσει ἀπορίας, θέλει χαρισθῇ τὸ τέταρτον, τὸ τρίτον, καὶ μέχρι τοῦ ἡμίσεως τῶν νομίμων δικαιωμάτων. Ὅταν δὲ ἡ σύστασις στηρίζεται καὶ ἐπὶ χορηγηθησομένων εἰς τὸ Τάγμα ὑποχρεωτικῶν ἐκδουλεύσεων, ὅπερ πρέπει νὰ ἐξηγητῇ ἐπ' αὐτῆς τῆς αἰτίσεως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ὑποψηφίου, ἰδιοχείρως ὑπογραφομένου, καὶ ὀρίζοντος τὴν ποιότητα τῆς χορηγηθησομένης ὑπηρεσίας, ὁ Κ. Σ. καταγράφει αὐτὴν, καὶ ὁ Κ. Ζ. ἐπιβεβαιοῖ ἐπὶ τοῦ περιθωρίου τῆς αἰτήσεως τὴν καταγραφὴν, ὡς καὶ τὰ προκαλέσαντα αὐτὴν αἷτια. Μετὰ δὲ τοῦτο ἀποστέλλεται ἡ τοιαύτη αἴτησις εἰς τὴν καγγελαρίαν μετὰ τοῦ βαπτιστικοῦ ἐγγράφου, καὶ τότε δίδεται εἰς τὸν ὑποψήφιον ἡ προσωρινὴ τῆς κατατάξεως αὐτοῦ πράξις, συντεταγμένη ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ αἱ πρὸς τὰ μέλη τῆς κυβερνήσεως χορηγούμεναι, ἐπὶ τῇ ἀναποφεύκτῳ ὁμῶς πληρωμῇ τοῦ μὲν δεκάτου τῶν δικαιωμάτων τοῖς μετρητοῖς, τῶν δὲ ὑπολοίπων διὰ συναλλαγματικῶν.

» Ἐν Παρισίοις, τῇ 3 Αὐγούστου 1823.

Κατεγράφη ὑπ' ἀριθ. 1370. »

Εἰς τὸν εἰς Ἑλλάδα ἀποξελλόμενον ἀντιπρόσωπον, τὸ Τάγμα παρέδωκε καὶ διάφορα διπλώματα, δι' ὧν ἀπένεμε τὸν ἐξοχώτερον βαθμὸν τῆς κατατάξεως εἰς τοὺς ἐξῆς Ἕλληνας. α') Ἀνδρέαν Μεταξᾶν, ὑπουργὸν τῆς ἀστυνομίας. β') Ἀλέξ. Μαυροκορδάτον, ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν. γ') Λάζαρον Κουντουριώτην, πρῶτον τῶν προϋχόντων τῆς Ἰδρας. δ') Ἀνδρ. Βῶκον-Μισούλην, ναύαρχον τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου. ε') Εὐμμανουὴλ Τομπάζην, ἀντιναύαρχον. ς') Πέτρον Μκυρομιχάλην,

ἡγεμόνα τῶν Μανικτῶν. ζ') Ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν καὶ τοῦ πολέμου. Τὰ δὲ διπλώματα ἐκεῖνα ἦταν οὕτω συντεταγμένα.

« Κυρίαρχον Τάγμα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου.

» Ἐπιτροπὴ τῶν Γαλλικῶν Γλωσσῶν.

» Ἡμεῖς βαλῆδες καὶ ταξίαρχοι συγκροτοῦντες τὴν ἐπιτροπὴν τῶν Γαλλικῶν Γλωσσῶν τοῦ κυριάρχου Τάγματος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου.

» Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὸν ὑπὲρ τῆς ἀγιωτάτης χριστιανικῆς θρησκείας ἔνθερμον καὶ διαρκῆ ζῆλον τοῦ εὐγενεστάτου (δεῖνος), καὶ τὰς περικοσμούσας αὐτὸν μεγάλας ἀρετάς, τοῦ ἡμετέρου κανονισμοῦ διατάσσοντος ἵν' ἀείποτε ἐνισχύωμεν τοὺς ἀγῶνας ὅλων τῶν κατὰ τῶν Μουσουλμάνων μαχομένων ἔθνων, καὶ συμφώνως τῇ ἐνούσῃ τῷ ἡμέτερον Τάγμα μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους συνθήκῃ συμμαχίας, ἀπεφασίσαμεν ν' ἀπονείμωμεν εἰς τὸν προμνημονευθέντα (δεῖνα) ἀναμφισβήτητον δεῖγμα τῆς ἰδιαίτερης ἡμῶν εὐνοίας, παραδεχόμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν ἡμετέρων ἀδελφῶν.

» Ἐπομένως, (ὁ δεῖνα) παρεδέχθη εἰς τὴν τάξιν τῶν Ἱπποτῶν τῆς Δικαιοσύνης ἐπιτίμως, ἐν τῇ σεβαστῇ Γαλλικῇ γλώσσῃ, μεγάλη Ἑλληνικῇ ἡγουμενία, βαλίᾳ τῆς Πελοποννήσου. Ἀπολαύσει δὲ τῶν τιμῶν καὶ προνομίων τῶν ἀποδιδόμενων τῷ βαθμῷ τοῦ ἐπιτίμου Ἱππότου τῆς Δικαιοσύνης τοῦ κυριάρχου Τάγματος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου, ὡς πληρώσας καὶ τὰ δικαιώματα τῆς ἐγγραφῆς, συνιστάμενα εἰς πεντακόσια Ἑνετικά φλωρία. Ὅθεν καὶ ἐπιτρέπεται αὐτῷ νὰ φέρῃ τὰ παράσημα τοῦ Τάγματος.

» Ἀπεφασίσθη καὶ ἐγένετο ἐπιτροπικῶς ἐν Παρίσις τῇ . . . 1823.

» Ὁ καγγελάριος,

μαρκήσιος ΣΑΙΝΤ-ΚΡΟΥΑ-ΜΟΛΑΙΗ.

» Ο ΒΑΛΗΣ ΛΑΣΤΕΥΡΗΣ, πρόεδρος,
μέγας ἡγούμενος τῆς Ὁβέρνης.

» Κατεχωρήθη ἐν τῇ σεβασμίᾳ Γαλλικῇ γλώσσῃ, ὑπ' ἀριθ. . . . , μεγάλη Ἑλληνικῇ ἡγουμενία ἀριθ. . . . βαλίᾳ τῆς Πελοποννήσου ἀριθ. . . .

Συγχρόνως δὲ ὁ καγγελάριος τοῦ Τάγματος διηύθυνε πρὸς τὸν τότε ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν, ἐξαιτούμενος τὴν μεσολάβησιν αὐτοῦ πρὸς αἰσίαν τῆς διαπραγματεύσεως διεξαγωγὴν.

« *Πρόκληψ μου.*

» Ἐπιλαμβάνομαι σπουδαιοτάτης περιστάσεως ἵνα ἀναπολήσω ἑμαυτὸν εἰς τὴν ὑμετέραν ἐνθύμισιν. Αἱ προτάσεις τοῦ Κ. Ζουρδὰν καταλλήλως διεβιάσθησαν, καὶ πρὸς τὸ καλὸν τῶν δυστυχῶν τῆς Ἀνατολῆς χριστιανῶν ἀπερσάσαμεν, κατὰ τὸν κανονισμόν μας, νὰ παρὰδεχθῶμεν τὰς ὑμετέρας προτάσεις, καὶ ἔλθωμεν εἰς βοήθειαν ὑμῶν πρὸς καταπολέμησιν τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, τῶν ὑπαδῶν τοῦ Ἀλκο-ρανίου, καὶ πρὸς ἔνδοξον ἀνεμφάνισιν τῆς σημαίας ἡμῶν ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει. Βεβαίως ἡμεῖς ἐσόμεθα οἱ πρῶτοι καὶ ἐνθερμότεροι ἐνεργοὶ τῆς παρὰ τῶν μεγάλων δυνάμεων ἀναγνώρισεως τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας. Ἐὰν ἐπιμένετε ἀγωνιζόμενοι πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ ζυγοῦ τῶν ἀπίστων, θέλετε εὔρει ἐν ἡμῖν πιστοὺς συμμάχους, οἵτινες χρησιμεύσουσιν ὁ πρῶτος κρῖκος τοῦ μετὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν κοινωνιῶν συνδέσμου· διότι ἀποτελοῦμεν τὸ σύστημα ὅλης τῆς Εὐρωπαϊκῆς εὐγενείας, καὶ δὲν ὑπάρχει ὑπουργός, ἢ ἄλλος ἐπίσημος καὶ ἰσχυρὸς, μὴ ἀνήκων ἡμῖν, εἴτε ἀμέσως, εἴτε διὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ.

» Ἡ πρὸς ἡμᾶς περὶ τοῦ ὑμῶν ἀντισταθμίζου τὰς λυπηρὰς ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας Ἕλληνες ἐξημεμένοι καὶ αὐτοκέφαλοι διήγειραν καὶ διέδωσαν ἐν Εὐρώπῃ. Ἐν τούτοις ἀναγκαῖον θεωρῶ, ἵνα δι' ἐπισήμου διακηρύξεως καταπολεμηθῶσιν αἱ γενικῶς ἀποδιδόμεναι εἰς τοὺς Ἕλληνας ψευδεῖς ἰδέαι. Ἐν Ἰσπανίᾳ, ἡ ἀντιβασιλεία τοῦ Οὐργέλ ἀπέκτησεν ὑπόστασιν τινα, ἅμα οὗτος ἐξέθετο τὰς ἀρχάς του ἐν τῇ περιφήμῳ διακηρύξει, ἥτις καὶ ἐν αὐτῇ τῇ συνόδῳ ἐθαυμάσθη. Ὡς ἐκεῖνος, καὶ ὑμεῖς ἀνάγκην ἔχετε νὰ δηλοποιήσητε τὸν σκοπὸν τοῦ ὑμετέρου ἀγῶνος, καθιεροῦντες καὶ τὰς ἀρχάς, ἐφ' ὧν προτίθεσθε νὰ ἰδρύσητε τὴν κυβερνήσιν σας. Ἄμα ἡ Εὐρώπη πεισθῇ, ὅτι μονομερὲς σκοπὸς ὑμῶν εἶναι ἡ ἐπανάκτησις τῶν δικαιωμάτων σας, πρὸς ἀνιδρυσιν ἐθνικῆς κυβερνήσεως, ὡς καὶ πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ὅτι ἐπιθυμεῖτε ν' ἀπολαύσητε τῶν ἀγαθοεργιῶν τῆς ὑμετέρας θρησκείας, καὶ συνετῆς κυβερνήσεως ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν νόμων, καὶ ὡς καὶ τ' ἄλλα Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη ὑπὸ τὴν προστασίαν

ἡγεμόνος· ἅμα καταδείξῃτε, ὅτι μὴτε ἐπαναστάται, μὴτε καρβονάροι, μὴτε κοινοκτῆμονες (communeros), μὴτε Ἰακωβῖνοι εἰσθε, διαγράφοντες καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν πολιτικῶν ὑμῶν νόμων, τότε καθησυχάζοντες τοὺς μονάρχας καὶ τοὺς ὑπουργοὺς αὐτῶν, θέλετε ἀνοίξει τὴν εἴσοδον τῶν μυστικοσυμβουλίων πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας ὑμῶν. Ἐποιήσατε τὸ σπουδαιότερον διάδημα, ἐλθόντες εἰς συνάφειαν μετὰ δυνάμεως, ἥτις, εἰ καὶ μικρά, ἐμπεριέχει τὴν οὐσίαν ὅλων τῶν μοναρχικῶν παραδόσεων, τῶν διατηρουσῶν τοὺς νόμους τῆς θρησκείας, καὶ τῶν κοινωνικῶν ἀρχῶν τῆς ἠθικῆς τῶν ἀποτελουσῶν τὴν βάσιν καὶ τὴν ἐγγύησιν τῆς γενικῆς καὶ δημοσίου εἰρήνης, ὡς καὶ τῆς εὐημερίας τῶν λαῶν.

• Εὐτυχὴς θέλω λογισθῆ, πρίγκηψ μου, δυνάμενος νὰ συντρέξω δι' ὅλων τῶν ἐμῶν μέσων τοσοῦτον εὐγενῆ σκοπὸν, πρὸς ἀπόδοσιν τῆς εὐημερίας, τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς εἰρήνης εἰς τὰς ὠραίας χώρας ὑμῶν. Τὸ κυρίαρχον Τάγμα τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου δύναται νὰ καταστῇ τὸ κυριώτερον ὄργανον τῆς κοινωνικῆς ὑμῶν ἀναγεννήσεως. Ὅθεν πέμπει πληρεξούσιον, τίτλῳ προσωρινοῦ ἀπεσταλμένου παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει, διαπιστευθησόμενον κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἐπικυρώσεως τῆς συνθήκης. Σήμερον ἡ μὲν τῶν ὀπλων δύναμις ἤκιστα καθιδρύει τοὺς νόμους, ἡ δὲ ἰσχύς τῆς ιδέας καὶ τῆς νομιμότητος ἐπιβεβαιοῖ τὴν διάρκειαν. Διὰ τῆς μεθ' ἡμῶν συμμαχίας θέλετε ἀρχίσει νὰ εἰσέρχησθε ἐν τῇ μεγάλῃ Εὐρωπαϊκῇ οἰκογενείᾳ, μετὰ δὲ τὸν Ἰσπανικὸν πόλεμον ἡ μεθ' ὑμῶν ἑνωσίς μας θέλει ἀποδῇ τὸ ἰσχυρότερον ἐλατήριον τὸ ἀναγκάσον τὰς μεγάλας δυνάμεις νὰ στρέψωσι τὴν προσοχὴν των καὶ εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἀνατολῆς.

• Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἡ σημαία ἡμῶν ἀναπετασθῇ ἐπὶ τινος νήσου τοῦ Αἰγαίου πελάγους, θέλετε αἰσθανθῇ τὰ ὑπὸ τῆς ἡμετέρας διακηρύξεως προξενηθησόμενα ἐν τῇ Δύσει ἀποτελέσματα. Ὅλοι ἡλεκτρισθῶσονται πρὸς ὑποστήριξιν τῆς τιμῆς τῆς σημαίας τοῦ Τάγματος. Ὅλοι συγκινηθήσονται ἀναπολοῦντες εἰς τὴν παροῦσαν γενεὰν τὰς ἐνδόξους τῶν ἡμετέρων προγόνων ἀναμνήσεις. Ἡ σημαία τοῦ σταυροῦ, ἥτις εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ ἡμετέρου Τάγματος σκεπάζει τὴν Μεσόγειον, καὶ ἡ ταχύτης τῶν εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἐλευσομένων βοθημάτων, θέλει εἶσθαι τὸ ἀσφαλέστερον ἐχέγγυον τῆς δόξης, τὴν ὁποίαν μεθ' ἡμῶν θέλετε ἀποκτήσει ἐν τῇ κατὰ τῶν ἀπίστων πάλῃ.

• Ἀδυνατῶ νὰ σᾶς διαβιβάσω, πρίγκηψ μου, οὔτε πᾶν ὅ,τι αἰσθᾶ-

νομαι, μήτε πᾶν ὅ,τι συμφέρει νὰ γνωρίζητε, καθὼς καὶ ὅποια αἱ συνέπειαι τῆς νέας ταύτης συμμαχίας· ἀλλ' ὁ ἀπεσταλμένος ἡμῶν δύναται νὰ σᾶς πληροφορήσῃ. Ὁ ἐνθουσιασμὸς εὐκόλως δύναται νὰ κλίνη ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος ὑμῶν, ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ γιγνώσκητε τὰ γεννῶντα αὐτὸν αἷτια, ἐξηγοῦντες εἰς τὸν κόσμον τὰς ιδέας σας.

» Ὑπάρχει ἔθνος μεγάλως ἐνδιαφερόμενον ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας ὑμῶν ἐνεκα τῶν προσδοκωμένων ἐξ αὐτῆς μεγάλων συνεπειῶν, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐλκύσητε αὐτὸ, χωρὶς καὶ νὰ τὸ ἐνοχοποιήσητε, καὶ χωρὶς νὰ διεγείρητε τὴν ζηλοτυπίαν τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ. Τὸ νῆμα ἴσως εὐρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν. Εἰς ἄνθρωπον δὲ πνευματώδη, ζῶντα μόνον διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἔθνους αὐτοῦ ἐκ τῶν τυραννικῶν ἀλύσεων, ἀπόκειται νὰ βολιδосκοπήσῃ τὰ παρεπόμενα ἀποτελέσματα ἐξ ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ἐπιδεξιῦ καὶ συνετῆς, συνταυτίζων αὐτὴν κατὰ τὸ δυνατόν μετὰ τοῦ τόπου, καὶ τῶν προλήψεων, καὶ προετοιμάζων οὕτω εἰς τὸ μεγαλόψυχον Ἑλληνικὸν ἔθνος πηγᾶς εὐημερίας, βιομηχανίας, καὶ μονιμότητος.

» Εἶπον ἀναμφιβόλως ὅσα ἀρχοῦσιν εἰς μελέτην ἐνὸς πεφωτισμένου πολιτικοῦ. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος δὲν εἶναι ἀμφίβολος, ὅταν οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ κυριάρχαι φωτισθῶσι περὶ τοῦ δικαίου αὐτοῦ. Μετὰ φαινομένης ἀδιαφορίας ἡ Εὐρώπη στρέφεται πρὸς τὴν Ἀνατολήν· πρέπει δὲ καλῶς νὰ ἐννοηθῶσι τὰ διάφορα συμφέροντα, καὶ ἐπωφεληθῇτε τῶν περιστάσεων, μεταξὺ τῶν ὁποίων οὐσιωδεστέρα ἀναντιρρήτως εἶναι καὶ ἡ νῦν παρουσιαζομένη πρὸς προσέγγισιν καὶ ἑνωσιν τῆς ὑμετέρας κυβερνήσεως μετὰ τοῦ Τάγματος ἡμῶν.

» Ἀναμένων, πρίγκηψ μου, τὴν στιγμήν τοῦ νὰ σᾶς διαβεβαιώσω καὶ προφορικῶς περὶ τῆς ἐξαιρέτου μου ὑπολήψεως, ἐάν αἱ διαπραγματεύσεις λάβωσιν ἐν Τριπολιτσᾷ εὐνοϊκὴν ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας συμμαχίας τροπὴν, ὅτε θέλω ἐπισκεφθῇ τὴν χώραν ὑμῶν, ἐξαιτοῦμαι τὴν ἄδειαν νὰ ὑπογραφῶ,

» *Πρίγκηψ μου,*

» Ταπεινότατος καὶ προθυμότατος δοῦλος.

» Ὁ καγγελάριος,

μαρκήσιος ΣΑΙΝΤ-ΚΡΟΥΑ-ΜΟΛΑΙΗ.

» Ἐν Παρισίοις, τῇ 2 Αὐγούστου 1823. »

Τρεῖς ἄνδρες φιλοπάτριδες καὶ πολύπειροι, ὁ Α. Βογορίδης, ὁ Ἰγνά-

τιος, καὶ ὁ Κοδρικᾶς, ἐν τῇ ἐσπερίᾳ Εὐρώπῃ τότε διατρίβοντες, καὶ προσηκτικώτατα παρατηροῦντες τὰ ἐκεῖ συμβαίνοντα, αἰείποτε δὲ προσπαθοῦντες ἵνα ἐκεῖ μὲν ὑπεκκλιώσι τὸ πῦρ τοῦ φιλελληνισμοῦ, εἰς δὲ τοὺς ἀγωνιζομένους ἀδελφοὺς ἀποτείνωσι συμβουλὰς πολυτιμοτάτας, ἅμα μαθόντες τὰς μετὰ τοῦ Τάγματος συμφωνίας τοῦ Ζουρδαιν ἐσπευταν νὰ ἐκφράσωσιν ἐπιφυλακτικῶς, πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον, τὴν περὶ τούτου γνώμην αὐτῶν. Τὰς δ' ἐπιστολάς ταύτας μετὰ τῶν ἄλλων δοθέντων αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ζουρδαιν καὶ Σιατελᾶν ἐγγράφων διηύθυνεν ὁ πολιτικώτατος ἐκεῖνος ἀνὴρ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, ἀφίρων γ' ἀποφασίση περὶ τῆς ὑποθέσεως ἡ Διοίκησις ὅπως κρίνει συμφερώτερον.

« Πρὸς τὴν ὑπερτάτην προσωρινὴν διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος (¹).

» Πρὸ τινων ἡμερῶν φθάσας ἐνταῦθα ὁ κόμης Ζουρδάν ἔφερε τὰ περικλειόμενα ἔγγραφα.

α.) Ἐπιστολὴν τοῦ μαρκέζου δὲ Σαιντ-Κροά πρὸς ἐμὲ, ὡς πρὸς γενικὸν γραμματέα (²).

β.) Ἐτέραν τοῦ κυρίου Βογορίδου ὡσαύτως.

γ.) Ἐτέραν τοῦ κυρίου Ἰγνατίου μ' ἐπιγραφὴν εἰς ὄνομά μου μόνον, καὶ

δ.) Ἐτέραν τοῦ κυρίου Κοδρικᾶ ὡσαύτως.

» Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, ζητήσας ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ζουρδάν.

ε.) Ἀντίγραφον τοῦ διορισμοῦ του παρὰ τοῦ κυρίου κόμητος Μεταξᾶ, διὰ νὰπραγματευθῇ περὶ παντὸς πράγματος ὠφελίμου τῇ Ἑλλάδι.

ς.) Ἀντίγραφον συνθήκης ἐπιμαχίας καὶ συμμαχίας, τὴν ὁποίαν ἐπραγματεύθη μετὰ τοῦ κυριαρχικοῦ Τάγματος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλήμ.

ζ.) Ἀντίγραφον τοῦ συστατηρίου γράμματος τοῦ κυρίου Δεσατελαίν, ὡς πληρεξουσίου ἀπεσταλμένου παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ Διοικήσει.

» Ταῦτα πάντα πέμπων κατὰ χρέος πρὸς τὴν ὑπερτάτην Διοίκησιν παρακαλῶ νὰ μ' ἐπιστραφῇ τὸ τοῦ ἱεράρχου Ἰγνατίου, καὶ τὸ τοῦ

(¹) Πρωτόγραφον σωζόμενον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν. (Αἱ ἐπὶ τῶν τριῶν τούτων ἐπιστολῶν σημειώσεις ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ χορηγήσαντός μοι αὐτὰς Κ. Α. Μάμουκα).

(²) Τῆς ἐπιστολῆς ταύτης τὸ πρωτότυπον δὲν εὗρέθη· ἀντίγραφον ἐδημοσίευσεν ὁ Jourdain ἐν τῷ Α' τόμῳ τοῦ συγγράμματός του « Mémoires historiques et militaires sur les événements de la Grèce. Paris 1828, » σελ. 244-250.

κυρίου Κοδρικᾶ γράμμα, ἀφοῦ ληφθῶτιν ἀντίγραφα αὐτῶν. Περὶ δὲ τῆς ὑποθέσεως μένει ν' ἀποφασίσῃ ἡ Διοίκησις ὅπως κρίνει συμφερώτερον. Τοσοῦτον μόνον χρεωστῶ νὰ σημειώσω, ὅτι οἱ κύριοι Ζουρδάν καὶ Σατελαῖν ἔχουσι τὰς ὑπογραφὰς καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Τάγμα-τος εἰς δύο χάρτας ἀγράφους, ὥστε πᾶσα προσθαφαίρεσις εἰς τὰς συνθήκας εἶναι δυνατὴ.

8 Νοεμβρίου 1823 ἀπὸ Ὑδραν.

Ὁ εὐπειθὴς πατριώτης
Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ».

« Φίλε καὶ γεραρε Μαυροκορδάτε ⁽¹⁾.

» Τὰς παρελθούσας ἔλαβα τὸ θάρρος νὰ σᾶς κοινολογήσω τὰς γνώ-μας μερικῶν περὶ τῶν τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων. Ἐπειδὴ κατ' αὐτὰς ἀπαντῶ καὶ ἄλλο μέσον ἀσφαλὲς ἀλληλογραφίας, σᾶς ζητῶ τὴν ἄδειαν καὶ ἐκ δευτέρου νὰ ἐπανεέλθω εἰς τὰ τῆς Πατρίδος.

» Ἡ ἐφετεινὴ ἀνανέωσις τῆς Διοικήσεως, ἡ ἐκλογή τῶν μελῶν τῆς καὶ αἱ διαταγαὶ τῆς εὐχαρίστησαν μεγάλως τοὺς φίλους τῆς Ἑλλάδος· αὐτὰ ἔδειξαν καὶ πατριωτισμὸν εἰλικρινῆ, καὶ φρόνησιν πολιτι-κὴν· τὰ ἐλλείματα, ὅσα εὐρίσκουν ἀκόμη, τὰ βλέπουν ὡς ἀποτελέ-σματα τῆς χρηματικῆς ἀπορίας μας· διὰ τοῦτο ἐλπίζουν, ὅτι ἐφέτος θέλετε κινήσει τὰ πάντα διὰ νὰ προμηθευθῇτε χρήματα· καὶ ἂν πρέ-πη νὰ πιστεύσωμεν τὴν φήμην, καὶ αὐταὶ αἱ ἐλπίδες των θέλουν πληρωθῇ· διότι, καθὼς ἀκούομεν, ἀπεστείλατε ἤδη εἰς Ἀγγλίαν ἓνα τῶν ὁμογενῶν εἰς παραγματεῖαν δανείων.

» Τοὺς Μωαμεθανοὺς ἐχθροὺς μας δὲν τοὺς φοβούμεθα ἐφέτος· ὅλα μᾶς ὑπόσχονται, ὅτι θέλετε ἀποκρούσει γενναίως τὰς προσβολὰς των, καὶ διαλύσει κάθε κίνδυνον ἐκ μέρους των· κατὰ δυστυχίαν ἔχομεν καὶ ἄλλο εἶδος ἐχθρῶν πολὺ ἐπικινδυνωτέρων παρὰ ἐκείνους· αὐτοὶ εἶναι οἱ ὁμόθησκοί μας Εὐρωπαῖοι. Σᾶς ὠμίλησα περὶ αὐτῶν προλα-βόντως. Μ' ὅλον τοῦτο ἀνάγκη καὶ σήμερον νὰ προσθέσω μερικά εἰς ἐκεῖνα. Οἱ κρατοῦντες τῆς Εὐρώπης ἔχουν ἀπόφασιν στερεάν νὰ μὴν ὑποφέρουν εἰς κανὲν μέρος τῆς γῆς μας τὴν σύστασιν πολιτεύματος σῶζοντος καὶ εἰς τὸ παραμικρὸν ιδέαν δημοκρατικὴν· διὰ τοῦτο αὐτοὶ

(1) Πρωτότυπον σωζόμενον παρὰ τῷ ὑπουργεῖῳ τῶν ἐξωτερικῶν, φέρον ἔξωθεν ἐπι-γραφήν. « Πρὸς τὸν κύριον κύριον Α. Μαυροκορδάτον, γραμματέα τῆς Πολιτείας ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων κτλ. κτλ. εἰς Τριπολιτζάν. »

πρὸς τὸ παρὸν μὲν θεωροῦν μὲ ἀδιαφορίαν τὸν κατὰ Μωαμεθανῶν ἀγῶνά μας· ὅταν ὅμως ἔλθῃ ὁ καιρὸς νὰ κατασταθῶμεν, θέλουν προσηλῶσει ὅλην τὴν προσοχήν των εἰς τὸν τρόπον τοῦ πολιτικοῦ διοργανισμοῦ μας. Ἐὰν τὸν εὕρουν δημοκρατικὸν καὶ ὁπωσοῦν, θέλουν ἐπιπέσει ἐπάνω μας μὲ ὅλας των τὰς δυνάμεις, βιάζοντές μας εἰς τὸ νὰ τὸν μεταβάλωμεν· αὐτοὶ ἀπὸ τώρα μάλιστα ταραττονται καὶ ὑποπτεύονται· προαιροῦνται μᾶλλον νὰ ἰδοῦν τὴν Ἑλλάδα ἐξωντωμένην, παρὰ νὰ ὑποφέρουν εἰς αὐτὴν σύστημα δημοκρατικόν· ἤμπορῶ νὰ σᾶς βεβαιώσω, ὅτι πολλοὶ μινίστροι τῆς Εὐρώπης καὶ ἐξαγόρευσαν αὐτὴν τὴν γνώμην· δὲν ἀπαιτοῦν ὅμως ὥστε νὰ συστήσωμεν καὶ δεσποτισμὸν, οὔτε θέλουν μᾶς ἐναντιωθῇ ἐὰν εἰσάξωμεν μοναρχίαν περιωρισμένην συστηματικὴν (constitutionelle) καθὼς εἶναι ἡ τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, ἢ τινα τοιοῦτότροπον. Αὐτὰ σᾶς τὰ κοινολογῶ διὰ νὰ σᾶς παρακινήσω νὰ λάβετε τὰ ἀναγκαῖα μέτρα ἀπὸ τώρα· ἡ γνώμη μου δὲν εἶναι βέβαια ἡ γνώμη τῶν μοναρχικῶν· κρίνω ὅμως, ὅτι καὶ τὰ τῶν φιλελευθέρων δὲν πρέπει νὰ παραδεχόμεθα ἀκρίτως· τὸ κάλλιστον εἶναι, ὅ,τι ἀνήκει καὶ συμφέρει εἰς τὸ ἔθνος, καὶ αὐτὸ ἤμπορεῖ νὰ ὑποφέρῃ ἀναλόγως μὲ τὴν ἐθνικὴν του κατάστασιν, αὐτὸ πρὸς τὸ παρὸν ἄς ζητήσωμεν νὰ μάθωμεν. Ἐν τοσούτῳ ἄς οἰκονομήσωμεν τοὺς ξένους, φυλάττοντες τὰ παρόντα συντάγματα ὡς προσωρινὰ καὶ κρύπτοντες τὸ τί μελετῶμεν εἰς τὸ μέλλον.

■ Ὁ κύριος Ἰορδάνης θέλει σᾶς ἀποδώσει ὁ ἴδιος λόγον περὶ τῶν ὅσων ἔπραξε κατὰ τὴν ἐδῶ διατριβὴν του· ἐγὼ τοῦτο μόνον σᾶς βεβαιόωνω, ὅτι κατῴρθησε νὰ διαθέσῃ εὐνοϊκῶς πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἐδῶ κρατοῦντας· περὶ τοῦ προβλήματος, τὸ ὅποιον θέλει σᾶς κάμει, οἱ ἴδιοι θελετε κρίνει καὶ ἀποφασίσει, ὅπως συμφέρει εἰς τὴν πατρίδα. Ἐγὼ δὲν τὸ ἐνόμισα ἀνωφελές· διότι τοῦλάχιστον ἤμπορεῖ νὰ σᾶς χρησιμεύσῃ ὡς καταφύγιον καὶ ἱερὰ ἄγκυρα, ἐὰν ἀποτύχετε πανταχόθεν· νομίζω προσέτι, ὅτι ἡ παραδοχὴ καὶ ἐκτέλεσις τοῦ προβλήματος, θέλει ἐμπεριπλέξῃ ὅλας τὰς χριστιανικὰς δυνάμεις εἰς τὸν κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμον· διότι αὐτὴ ἡ δύναμις ἔκτοτε θέλει θεωρήσῃ ὡς ἐχθροὺς τῆς ὅλους τοὺς Εὐρωπαίους χριστιανούς· δὲν ἡ-εὔρω, εἶπα, ἂν συμφέρῃ. Ἐὰν ὅμως τὸ δεχθῆτε, αἱ συνθῆκαι πρέπει νὰ ᾔναι τοιαῦται ὥστε νὰ μὴ φοβῆται ἡ Ἑλλὰς τὴν μικρὰν νέαν δύναμιν, ἣτις θέλει συστηθῇ εἰς τὴν γειτονίαν της.

» Ἐμάθομεν, ὅτι ἐπροβλήθη καὶ ἐθεσπίσθη ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου·

μὲ συγχωρεῖτε νὰ σᾶς εἰπῶ ἐλευθέρως τὴν γνώμην μου; τοῦτο μᾶς ἐφάνη πολλὰ ἄκαιρον. Ἡμεῖς νομίζομεν, ὅτι ὁ παρὼν καιρὸς δὲν ἀπαιτεῖ οὔτε ὑποφέρει τοιαῦτα· ἡ μεγάλη καὶ κατεπεΐγουσα ἀνάγκη τῆς πατρίδος εἶναι νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς· αὕτῃ ἡ ἀνάγκη πρέπει καὶ νὰ ἀπορροφᾷ καὶ νὰ διευθύνῃ ὅλας τῆς Διοικήσεως τὰς φροντίδας καὶ ἐπιχειρήσεις· ἡ ἐλευθερία δὲ τοῦ τύπου ὑποθέτει ἔθνη φωτισμένα, καὶ ἡμεῖς δὲν εἴμεθα· ἔθνη μὲ ἀνατροφὴν ἐπιμελημένην, καὶ ἡμεῖς δὲν τὴν ἔχομεν· ἀνθρώπους εὐκαιοῦντας καὶ νὰ γράφουν καὶ νὰ ἀναγνώσκουν, καὶ ἡμᾶς οἱ κίνδυνοι οὔτε τὸ πρῶτον οὔτε τὸ δεύτερον μᾶς συγχωροῦν. Ἡμεῖς ἀρχίζομεν ὅπου τὰ ἔθνη τελεσιόουν· αὕτῃ ἡ μέθοδος ὅχι μόνον δὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ καὶ βλάπτει· τὰ καταστήματα πρέπει νὰ γίνωνται εἰς τὸν καιρὸν των, ἐὰν μέλλουν νὰ ἦναι ὠφέλιμα· ἡ φύσις καθὼς εἰς τὸ φυσικὸν παρομοίως καὶ εἰς τὸ ἠθικὸν δὲν ἀναστρέφεται ποτὲ χωρὶς βλάβην· στοχάζομαι δὲ ὅτι καὶ πολιτικῶς δὲν συμφέρει ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου. Οἱ Ἀγγλοὶ καὶ Ἀμερικανοὶ ἡμποροῦν νὰ τὴν ἀπολαύσουν· ἀλλ' ἡμεῖς οὔτε τὰς δυνάμεις οὔτε τὰς γεωγραφικὰς θέσεις αὐτῶν ἔχομεν. Παρακαλῶ πάλιν μὴ νομίζετε, ὅτι διὰ τοῦτο δὲν εἶμαι φιλελεύθερος· ἀλλὰ πρὶν γένωμεν φιλελεύθεροι πρέπει νὰ εἴμεθα φιλέλληνες· προτοῦ νὰ συμβουλευθῶμεν τὰς θεωρίας καὶ τὰς εὐχὰς τῶν φιλελευθέρων πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τὰ ὅσα ζητοῦν τὰ ἀληθινὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος.

» Τὰ μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας διαμένουν εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν· κίνδυνος δὲν εἶναι νὰ διαλλαχθοῦν· ἡ πρώτη μάλιστα δύναμις ἔλαβεν ἐφέτος πολλὰς ἀφορμὰς εἰς τὸ νὰ μετανουήσῃ διὰ τὴν ἔως τὴν ὥρᾳ μακροθυμίαν τῆς. Εἶναι προσέτι πιθανὸν ὅτι ἐὰν τὰ τῆς Ἰσπανίας τελειώσουν ὀγλήγορα, ἡ Ῥωσσία θέλει στρέψῃ ὅλην τῆς τὴν προσοχὴν καὶ τὰς δυνάμεις κατὰ τῆς Τουρκίας.

» Εἴθε ἐντὸς ὀλίγου νὰ σᾶς μάθωμεν πάλιν θριαμβεύοντας κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

» Παρισίους 1823 Ἰουλίου 27.

» Ἐχω δὲ τὴν τιμὴν νὰ ὑπογράψωμαι,

» Ζηλωτὴς καὶ φίλος σας

Α. ΒΟΓΟΡΙΔΗΣ. »

• Χαῖρε ! (¹)

» Ὁ κόμης (;) Jourdain, καὶ ὁ σύντροφός του μοῖ ἐκοινολόγησαν ὅσα προβλήματα θέλουν ὑποτάξει εἰς τὴν σκέψιν τῆς ὑψηλῆς Διοικήσεως ἀπὸ μέρους τοῦ Τάγματος τῶν Ἰππέων τῆς Μάλτας· μεταβολὴν καὶ διόρθωσιν εἰς τὰ προβληθησόμενα ἄρθρα ἔχουν τὴν ἄδειαν νὰ δεχθῶσι, καὶ δὲν μένει εἰμὴ τὸ νὰ ἐξετασθῇ ἂν τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καθ' αὐτὸ συμφέρει, ἢ ὄχι. Γνώμην δὲν τολμῶ νὰ δώσω. Σὲ λέγω ὅμως, ὅτι κλίνω εἰς τὸ ναί, καὶ ὅτι ἂν εἶχα ψῆφον, τὴν ἔδιδα, διὰ νὰ παραχωρηθῇ εἰς τὸ Τάγμα τῶν Ἰππέων ἡ Κύπρος ἀντὶ τῆς Ῥόδου, διότι αὕτῃ ἡ νῆτος εἶναι μεμακρυσμένη ἀπὸ τὰς Ἑλληνικὰς ἐπαρχίας καὶ νήσους, καὶ ἃ) ἡμπορεῖ νὰ φυλαχθῇ ἀμοιβαίως ἡ γειτονικὴ ἁρμονία· β') διότι κλείεται ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Συρία, ἐπεὶ δὴ θέλουν σταθῇ βισμεῖνοι νὰ κρατῶσι διὰ πολὺν καιρὸν ἐν τμημα στόλου Ἑλληνικοῦ μὲ τὰ ἐξοδά των, ἢ ἰδιὸν των, τὸ ὁποῖον δὲν ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ εἰμὴ μὲ τὸν καιρὸν, καὶ οὕτω πως κλείεται ἡ Αἴγυπτος καὶ μηδενίζεται ὁ στολίσκος τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ Πασᾶ· γ') διότι ἡ Τουρκία θέλει δώσει καὶ ἐκεῖ τὴν προσοχὴν της ἀπὸ φόβον νὰ μὴ χάσῃ τὰς ὠραιότερας ἐπαρχίας τῆς Αἰγύπτου καὶ Συρίας, καὶ ἐλαφρονόμεθα ἡμεῖς· καὶ δ') διότι ὅταν τὸ Τάγμα ἔχῃ γῆν καὶ εὐκολίαν νὰ ἐνεργῇ εἰς τὴν ξηρὰν, θέλει γενῇ μὲ τὸν καιρὸν δύναμις τῆς ξηρᾶς καὶ ὄχι θαλάσσιος, καὶ τὰ προχωρήματά του δὲν ἡμποροῦν οὔτε μὲ τὸν καιρὸν νὰ βλάψωσι τοὺς Ἑλληνας· ἡ πλεονεξία δὲν συγχωρεῖ παραχωρήσεις τόπων, τὸ ἡζεύρω· πρέπει ὅλα νὰ τὰ λάβωμεν ἡμεῖς· καλόν· ἀλλὰ πότε ἡμποροῦμεν νὰ ἐξουσιάσωμεν τόσους τόπους ἐρήμους σχεδὸν ὅλους; καὶ μὲ ποῖα μέσα καὶ ἀνθρώπους ἡμποροῦμεν νὰ τοὺς κατοικίσωμεν καὶ νὰ τοὺς φυλάττωμεν; ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑλλήνων εἶναι μικρὸς, καὶ ὁ πόλεμος τοὺς ὀλιγοστεύει καθ' ἡμέραν· τὰ ὁμόθηρσκα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας ἔθνη ἦσαν καὶ εἶναι ἐχθροὶ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἂν ἤθελαν ἐνωθῇ, δὲν ἔπεται νὰ κάμωσι καλὴν ἁρμονίαν· μένουν μᾶλλον ὅσον δύναται, παρὰ νὰ ἐξαπλόνωνται καὶ νὰ εὐχαριστηθῶσιν εἰς τὰς νήσους καὶ εἰς τὰ δυνατὰ σύνορα τῆς στερεᾶς· τὸ ζήτημα τῶν ἰππέων, εἰς πολλὰς δυνάμεις καθολικὰς εἶναι ἀρεστόν, ἀλλὰ δὲν ἔπεται νὰ ἀρέσῃ καὶ εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, καὶ κατὰ τοῦτο πρέπει νὰ

(¹) Πρωτόγραφον σωζόμενον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ πῶν Ἐξωτερικῶν.

γενῇ ἰδιαίτερα σκέψις, διότι ὁ Ποσειδῶν εἶναι ὁ μεγαλείτερος σήμερον τῆς σφαίρας μας θεός, καί, ὅσα δὲν τὸν συμφέρουν καὶ δὲν τὸν ἀρέσουν, τὰ ἀναποδογυρίζει μὲ τὴν τρίαινάν του.

» Ὁ αὐτὸς κόμης Jourdain θέλει σᾶς προβάλει καὶ μίαν ἄλλην οὐσιώδη ὑπόθεσιν καὶ ἐξετάσατέ την μὲ ὑπομονήν. Πολιτεῖαν νὰ συστήσετε δὲν τὸ βλέπω πιθανόν, καὶ διότι δὲν εἶναι ὁ λαός μας προδιατεθειμένος δι' ἓν τοιοῦτον εἶδος Διοικήσεως, καὶ διότι δὲν τὸ δέχονται αἱ δυνάμεις τῆς Εὐρώπης, ὡς σύστημα καθ' αὐτὸ ἐναντίον εἰς τὰ πολιτικὰ σχέδια καὶ τέλη των. Οἱ Ἀρειοὶ Πάγοι, καὶ ἄλλαι τοιαῦται λέξεις τῶν λογιστῶν μᾶς ἐβλάψαν τόσον τὰ πράγματά μας, ὅσον δὲν ἤθελαν βλάψει ὅλαι αἱ ἄλλαι συκοφανταί τῶν ξένων. Μονάρχην νὰ ἐκλέξετε μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν, καὶ νὰ τὸν δεχθῶσιν οἱ Ἕλληνες, δὲν τὸ βλέπω εὐκόλον· ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ παράξενον ἂν ἤθελεν ἀποφασισθῇ καὶ γενῇ εἰς μίαν στιγμιαίαν συγκατάθεσιν, δὲν τῷ ὑποτάσσονται ἔπειτα, καὶ γίνεται τὸ πρᾶγμα διόλου κωμικόν. Ἐξω πρέπει νὰ ζητήσετε ἓνα Πρίγκηπα ὑπερασπιζόμενον ἢ ἀπὸ καμμίαν μεγάλην δύναμιν, ἢ ἀπὸ πολλὰς Εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις, καὶ τοῦτο μόνον ἡμπορεῖ νὰ βεβαιώσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν πολιτικὴν ὑπαρξιν τῆς πατρίδος μας. Ὅσα κατατρέχουν αἱ μεγάλαι τῆς Εὐρώπης δυνάμεις εἰς τὴν Εὐρώπην, θέλουν τὰ δεχθῇ εἰς ἐσᾶς, δηλαδὴ δὲν ἐναντιόνονται διὰ νὰ ᾔναι ὑπὸ νόμους ὁ πρίγκηψ ἢ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων· διότι θέλουν φοβηθῇ εἰς τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν ἓνα κατακτητὴν, καὶ συμφέρει εἰς τὴν Εὐρώπην νὰ ᾔναι ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων ὑπόνομος.

» Δὲν εἶναι μέχρι τοῦδε λόγος περὶ ἀνεξαρτησίας Ἑλλήνων· ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ὅλα τὰ σχέδια ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἀκεραιότητα τῆς Τουρκίας· ἀπὸ τὴν ἐπιμονήν σας, ἀπὸ τὸ καλὸν σας φέρεσμον, καὶ ἀπὸ τὰς προόδους τῶν Ἑλληνικῶν ὅπλων κρέμαται ἡ σωτηρία τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἂν σωθῇ ἡ πατρίς, θέλει τὸ χρεωστεῖ εἰς ἐσᾶς τοὺς ἐν τοῖς πράγμασι, καὶ εἰς τοὺς στρατιώτάς μας. Ἦξεύρω, ὅτι ὑποφέρετε πολλὰ, ἀλλ' ἡ δόξα σας θέλει εἶναι ἀθάνατος, ἂν χωρὶς μέσα καὶ μὲ τὴν ἐναντιότητα τῆς Εὐρώπης κατορθώσετε νὰ ἐλευθερώσετε τὸν κλασικὸν καὶ ὠραῖον τόπον τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ εἴσθε οἱ σωτῆρες καὶ πατέρες τῆς πατρίδος.

» Ἐλάβον τὸ διὰ τοῦ Blaquier γράμμα σου. Δὲν ἀπέρασεν ἐδῶθεν, καὶ δὲν τὸν εἶδα· καὶ ἂν ὅσα εἶπεν ὅπου καὶ ἂν ἐστάθῃ τὰ εἴπη καὶ εἰς τοὺς συμπατριώτας του, κατὰ καλὸν εἶναι πιθανόν νὰ

προέλθῃ. Κατὰ χρέος θέλω κάμει ὅ,τι γνωρίσω ὅτι συντείνει διὰ τῆς εὐκολυνθῶσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὅσα ζητεῖτε καὶ ἐπιθυμεῖτε Ἄν οἱ ἀπεσταλμένοι σας περάσωσιν ἐδώθεν, θέλω τοὺς συμβουλευσεῖν νὰ μὴ προσηλωθῶσιν ὅλως διόλου εἰς τοὺς ἐναντίους τοῦ μινιστερίου, ἀλλ' ἐνῷ περιορίσωσι τὴν μετ' αὐτῶν πραγματείαν των εἰς βοήθειαν καὶ εἰς τὸ δάνειον, νὰ προσπαθῶσιν ἐνταύτῳ νὰ φανῶσιν εὐάρεστοι εἰς τὸ μινιστέριον, καὶ νὰ συστήσωσι τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν προστασίαν τῆς διοικήσεως, διότι ἡ διοίκησις κάμνει ὅ,τι θέλει καὶ οἱ ἄλλοι μόνον φωνάζουν.

» Ἦθελα εἰσθαί μὲ τὴν γνώμην τοῦ Κοραῆ, ὅστις δὲν δέχεται κανὲν σημεῖον τιμῆς, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ συσταθῇ ἡ παλαιὰ πολιτεία τῶν Ἀθηνῶν τούτου ἀδυνάτου ὄντος, καὶ εἰς τὸ ἀδύνατον νὰ ἀνταμείψῃτε τοὺς καλῶς δουλεύοντας τὴν πατρίδα ἄλλως πως, δὲν βλέπω τί πειράζει νὰ μιμηθῇτε τὴν Εὐρώπην, ἣτις ἔκαμε τοὺς σταυροὺς πολυτιμωτέρους ἀπὸ τὰ χρήματα, καὶ πληρόνει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ τοῦτο τὸ νόμισμα.

» Μ' ἔγραψεν ὁ ἅγιος Παλαιῶν Πατρῶν, καὶ ὁ κόμης Ῥώμας δι' ἐν δάνειον, τοὺς ἀποκρίθη· ἔλαβον καὶ δεύτερον γράμμα τοῦ Ῥώμα, ἀλλὰ δὲν ἐκατάλαβα ποῦ ἔχει νὰ γένη τοῦτο τὸ δάνειον· ὅπου ἔχουν ἐπιρροὴν ἢ ἐξουσιάζουν οἱ Αὐστριακοὶ τίποτε δὲν ἡμπορεῖ νὰ γένη ὑπὲρ Γραικῶν, ἂν εἶναι εἰς ἄλλα μέρη τῆς Εὐρώπης, ἀφοῦ στέλλονται ἄνθρωποι εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ εἶναι πιθανόν νὰ κατορθωθῇ ἐκεῖ τὸ δάνειον, δὲν βλέπω συμφέρον νὰ ζητηθῇ συγχρόνως καὶ δεύτερον δάνειον, διότι τὸ δεύτερον ζήτημα ἡμπορεῖ νὰ προξενήσῃ ἀποτυχίαν καὶ εἰς τὸ πρῶτον, καὶ ἔπειτα ἂν εὐρίσκετε εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὅ,τι σᾶς χρειάζεται, τίς ἡ ἀνάγκη νὰ ζητήσετε καὶ εἰς ἄλλα μέρη; ὡς τόσον, ὅταν ἔλθῃ ἡ διαταγὴ σας, καὶ εἶναι τὸ ζήτημα τῆς Διοικήσεως συμφέρον, εἶμαι πρόθυμος νὰ κάμω κάθε θυσίαν, καθὼς τὸ ἔγραψα καὶ εἰς τὸν κύριον Ῥώμαν.

» Μὲ ἄκραν μου λύπην σὲ λέγω, ὅτι καὶ ἐφέτος ἡ Διοίκησις μας ἔχασε πολὺ εἰς τὴν ὑπόληψιν ὅχι τάσον δι' ὅσα ἔγιναν, ὅσον δι' ὅσα ἔγραψαν καὶ ἐκοινολογήθησαν· καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐναντίοι γράφουν, καὶ οἱ φίλοι τῆς Διοικήσεως δὲν τοὺς ἀναιροῦν, ὁ τύπος ὅπου γίνεται μίαν φορὰν εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν ὁμογενῶν καὶ ξένων μένει, ἂν καὶ τὸ πρᾶγμα ἔχῃ ἄλλως πως· ποῖοι δὲ εἶναι οἱ γράφοντες, ποῖοι οἱ ἐπαναλαμβάνοντες, καὶ ποῖοι οἱ σκοποὶ των; τὸ ἡξεύρω· θέλουν νὰ

τοὺς κράζετε καὶ νὰ τοὺς παρχωρήσετε τὴν Διοίκησιν, μὲ τὸ νὰ νομίζωσιν οἱ μὲν ὅτι ἔχουν δικαίωμα διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις των, οἱ δὲ ὅτι ἔχουν πολλὰς γνώσεις. Τὰ ἐν Βλαχία τοὺς συσταίνουν ἀρκετά· καὶ δόξα τῷ Θεῷ, διότι εὐρέθησαν αὐτοῦ ἄνθρωποι, καὶ δὲν ἐδέχθησαν ἐξ ἀρχῆς οὔτε προβλήματα καὶ συστήματα πράξεων, οὔτε ἀνθρώπους ἀβελτέρους, ἀλλ' ἐπίασαν τὴν δουλείαν ὡς καλοὶ πατριῶται καὶ ἐβάσταζαν τὴν πατρίδα κινδυνεύουσαν. Ἐν χρονικὸν εἶναι εὐχῆς ἔργον νὰ κρατηθῇ ἀπὸ κανένα συνετὸν, εἰλικρινῆ, καὶ τίμιον ἄνδρα, διὰ νὰ φανῶσι μίαν ἡμέραν ποῖοι ἔσωσαν τὴν πατρίδα, καὶ νὰ τοὺς γνωρίσῃ χάριν τὸ Γένος. Εἰς τοιαύτας περιστάσεις καὶ οἱ λόγοι ἐκαστοῦ νὰ μείνωσιν εἰς τὴν ἱστορίαν γνωστοί.

» Εἰς τὴν Ἰσπανίαν εὐρέθησαν πολλοὶ Βαρνακιῶται, καὶ ἔβλαψαν πολλὰ τὰ κοινὰ των πράγματα. Εὐχαριστηθῆτε ὅτι ἔχετε ἓνα μόνον. Ἐν τοσούτῳ βαστοῦν ἀκόμη οἱ Ἰσπανοὶ, καὶ ἴσως τελειώσει ἡ διαφορά των μὲ κάποιαν μεταβολὴν εἰς τὸ πολιτικὸν των σύστημα, καὶ εἰς τρόπον ὥστε νὰ φυλαχθῇ ἡ τιμὴ ἀμφοτέρων τῶν ἔθνων, καὶ τὸ συμφέρον τοῦ λαοῦ τῆς Ἰσπανίας. Οἱ Ἀγγλοὶ μεσολαβοῦν, διότι δὲν θέλουν πόλεμον εἰς τὴν Εὐρώπην, οὔτε μεταβολάς· τοῦτο τοὺς συμφέρει καὶ τοῦτο εἶναι τὸ σχέδιον τῆς Διοικήσεως των, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν ἀπομακρύνονται.

» Τὰ τῆς Ῥωσσίας εἶναι ὅπως ἦσαν καὶ πρὸ δύο χρόνων· ἀπόστασαν οἱ πρέσβεις τῆς Ἀγγλίας καὶ Αὐστρίας συμβουλευόντες τὴν Πόρταν καὶ ζητοῦντες τὴν διόρθωσιν· ἡ Ῥωσσία, ἐπειδὴ ἐζήτησε μικρὰ πράγματα ἀπ' ἀρχῆς καὶ δίκαια, στέκει εἰς τὰ προβλήματά της· ἡ Πόρτα δὲν δέχεται οὔτε πολὺ, οὔτε ὀλίγον, καὶ δεικνύει μίαν ἐπιμονὴν ἀπαραδειγμάτιστον. Εὔγε τῷ Μαχμούτῃ. Εἶναι μέγας ἄνθρωπος, μέγας βασιλεὺς, καὶ ὁ καλλίτερος φίλος μας.

» Δι' ὅτι σὲ ἀποβλέπει προσωπικῶς, φίλε, ἤξευρε ὅτι ὅσα ἐρρέθησαν πέρυσι κατὰ σοῦ, διελύθησαν ὡς ἱστὸς ἀράχνης, καὶ ἀκολούθει νὰ δουλεύῃς τὴν πατρίδα μὲ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν καὶ μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον, καὶ ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων θέλει ἀνταμείψει μίαν ἡμέραν τοὺς κόπους σου, ὡς καὶ τῶν ἄλλων ὄλων, ὅσοι μὲ πίστιν καὶ μὲ ζῆλον δουλεύουν ὡς σύ.

» Εἰπέ τὰς εὐχάς μου πρὸς ὅλα τὰ λαμπρὰ μέλη τῆς Διοικήσεως, καὶ ὑγίαινε μετ' εὐδαιμονίας.

» Ἡ τῆς Πόρτας πολιτικὴ σᾶς εἶναι χρήσιμος ἀργοπορία εἰς τὰς ἀποκρίσεις ὅταν δὲν σᾶς συμφέρουν ἵνα σᾶς προβάλλωνται, καὶ κερδίζοντες καιρὸν κερδίζετε πολὺ.

Ὁ φίλος καὶ εὐχέτης σου

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΙΓΝΑΤΙΟΣ.»

Ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς τοῦ Παρ. Κοδρικᾶ πρὸς τὸν

Α. Μαυροκορδάτου.

Ἐκ Παρισίων 26 Ἰουλίου 1823 (¹).

» Τὸ προσεχέστερον μέσον, δι' οὗ ἡμπορεῖ ἡ πολιτικὴ τῶν Ἑλλήνων Διοικήσεις νὰ φθάσῃ ἐκ πλαγίου χωρὶς νὰ παρεκτραπῇ ἀπὸ τὸ ἐθνικὸν σύστημα, εἰς τὸ νὰ παραβιάσῃ τρόπον τινα τὰς Εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις νὰ ἀναγνωρίσουν τὰ ἀναντιρρήτα δικαιώματα τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, εἶναι ὁμολογουμένως μία ὁποιαδήποτε συμμαχικὴ συνθήκη μὲ μίαν τῶν ὑποδεστέρων δυνάμεων (²). Εἰς αὐτὴν τὴν θεωρίαν κατὰ πρῶτον παρίσταται ἡ τῶν ἡνωμένων ἐπαρχιῶν τῆς Ἀμερικῆς δημοτικὴ διοικήσεις· περὶ αὐτῆς εἶχον γράψει ἐν τῷ προλαβόντι τοὺς στοχασμούς μου, καὶ πρὸς τοὺς εἰς Πίζαν ὁμογενεῖς ἔγραψα νὰ μεταδώσουν τὴν ιδέαν μου, προμηθευόμενος κατὰ πάντα τὴν ἐναρξιν μιᾶς ἀμέσου ἢ ἐμμέσου πραγματείας, ἡ ὁποία ἡμποροῦσε διὰ τοῦ ἐνταῦθα πρέσβεως τῆς δημοτικῆς ἐκείνης διοικήσεως νὰ εὐδοκιμήσῃ χωρὶς ἀργοπορίαν, ἔχοντος ἐντεῦθεν εὐκολοτάτην καὶ συνεχῆ τὴν μετὰ τῆς διοικήσεώς του ἀνταπόκρισιν, καὶ εἶπον ἐνταῦθα καθ' ὅτι ἐδῶ ἡμποροῦσε νὰ περαιωθῇ ὅλη ἡ πραγματεία, χωρὶς νὰ λάβῃ νύξιν μῆτε ἡ Ἀγγλία μῆτε ἄλλη καμμία ζήλοτυπος δύναμις· ἡ εὐδοκίμησις μιᾶς τοιαύτης πολιτικῆς δοκιμῆς, ὅχι μόνον δὲν ἡμποροῦσε κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἐπηρεάσῃ τὰ γενικὰ τοῦ ἔθνους συμφέροντα, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἤθελε διεγείρει τὴν φιλοκερδῆ προμήθειαν τοῦ Βρετανικοῦ ταμείου εἰς τὸ νὰ παραλάβῃ κατὰ μίμησιν τὰς ἐνδεχομέ-

(¹) Τὸ πρωτόγραφον σώζεται παρὰ τῷ ὑπουργεῖῳ τῶν Ἐξωτερικῶν.

(²) Αἱ περὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ τοῦ εἵδους τοῦ πολιτεύματος αὐτῆς σκέψεις τοῦ γράφοντος Π. Κοδρικᾶ εὑρίσκονται μᾶλλον ἀνεπτυγμέναι εἰς φυλλάδιον τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἐδημοσίευσε γαλλιστί, καὶ τὸ ὁποῖον ἀνέγνωσα παρὰ τῷ κυρίῳ Δ. Ποστολάκῃ ἐπιγραφόμενον «Lettre Messénienne sur l'intervention des Puissances alliées dans les affaires de la Grèce, à Paris. Chez Le Normant père 1824 (σελ. 78)».

νας μετ' ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων συνθήκας. Ὁμολογούμενον εἶναι ὅτι ἡ Ἀγγλία συγκινεῖ τὸ πᾶν διὰ τὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἔκτασιν τῆς Ῥωσσίας· ἡ Ἀουστρία ἀνακατώνει τὸ πᾶν, διὰ τὰ ἀποκτήσῃ ἐν καιρῷ τὴν Σερβίαν καὶ Βλαχίαν· ἡ Γαλλία δὲν ἔχει χρεῖαν νέων ἐπικτήσεων· ἡ πολιτικὴ εὐταξία εἶναι τὸ κυρίως αὐτῆς σκοπούμενον, ὅθεν καὶ εἶναι κατὰ πάντα εὐδιάθετος εἰς τὴν σύστασιν τοῦ ἐθνικοῦ διακαίου· ἂν λοιπὸν ἡ μετὰ τῆς Ἀμερικῆς πραγματεία τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως ἤθελεν εὐδοκιμήσῃ καμμία πολιτικὴ δυσარέσκεια δὲν ἤμπορουσεν ἐκ τούτου νὰ προξενηθῇ· ἀλλ' ἡ περὶ τούτου σκέψις ἀνεβλήθη μέχρι τοῦδε· τοῦλάχιστον ἐγὼ δὲν ἔλαβα καμμίαν πρὸς τοῦτο εἰδοποίησιν.

» Κατὰ δεύτερον λόγον παρίσταται ἡ τῆς Ἑλβετίας διοίκησις, μεθ' ἧς ἤμπορουσε νὰ γίνῃ μία ἔμμεσος δοκιμὴ πολιτικῆς πραγματείας· ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ διοίκησις δημοτικὴ καὶ τὸ δυσκολώτερον διοίκησις κατὰ πάντα χερσαία χρεῖαν ἀπαραίτητον ἔχουσα ἐντελοῦς οὐδετερότητος.

» Παρίσταται δὲ τελευταῖον μία συλλεκτικὴ δύναμις, ἥτις ἐν μετὰ τῷ γενικοῦ τῆς Εὐρώπης πολιτεύματος ἔχει ἐξ ἰδίας συνθέσεως ἀνεξάρτητον σύνθεσιν, αὕτη εἶναι τὸ αὐτοδέσποτον καὶ ἡγεμονικὸν Τάγμα τῶν Σταυροφόρων τῆς Ἱερουσαλὴμ· τὸ Τάγμα αὐτὸ συναρμολογεῖται ἀπὸ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἐκλεκτῶν διαφόρων ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης, ὥστε ἀπὸ μιᾶς ὡς εἰπεῖν πανσπερμίας συντίθεται ἐν σῶμα πολιτικὸν ἰδίαν ἔχον ἐκ συνθήκης ἐν τῷ πολιτεύματι σύστασιν· ἡ βάσις τῆς συνθήκης, δι' ἧς τὸ Τάγμα αὐτὸ συνίσταται, εἶναι ὁ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἄσπονδος πόλεμος, καὶ κατὰ τοῦτο συμφωνεῖ ὁλοκλήρως μὲ τὸ ἐθνικὸν σύστημα τῶν Ἑλλήνων. Ἐχει καὶ ἄλλην ἐκ περιστάσεως συμφωνίαν μὲ τὸ Ἑλληνικὸν σύστημα· ἐστερήθη καὶ αὐτὸ, καθὼς καὶ τὸ Ἑλληνικὸν γένος ἐξ ἀρπαγῆς τῆς μητροπόλεως τῆς κυριαρχίας του· τί γνησιώτερον λοιπὸν καὶ ἠθικῶς καὶ πολιτικῶς ἀπὸ τοῦ νὰ συμφωνήτῃ συμμαχικῶς τὸ Τάγμα αὐτὸ μὲ τὴν Διοίκησιν τῶν Ἑλλήνων; Τὸ Τάγμα αὐτὸ ἔχει πλουσιώτατα κτήματα εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην· τὰ ἐτήσια εἰσοδήματά του ὑπερβαίνουν τὰ δεκαπέντε μιλιοῦνιά· τὰ συνιστῶντα αὐτὸ μέλη ἔχουν καὶ ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν ἐπίβρυσιν ἐν τῷ γενικῷ τῆς Εὐρώπης πολιτεύματι· δι' αὐτοῦ ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις ἤμπορεῖ νὰ ἀπολαύσῃ καὶ χρηματικὰ, καὶ πολεμικὰ βοηθήματα μέγιστα, καὶ διὰ

αὐτοῦ πολιτικῶς ἀναγνωρίζομένη ἡμπορεῖ ἐκ συνθήκης νὰ συστήσῃ μεταξὺ τῶν συμμετόχων ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης τὰ τῆς πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας ἐθνικά της δικαιώματα.

» Αὕτη ἡ ὑπόθεσις, εὐγενέστατε κύριε, τολμῶ εἰπεῖν ὡς ἐκ θείας νεύσεως ἐφέλκυσεν ἐξ ὁλοκλήρου τὴν προσοχὴν καὶ προσπάθειάν μου· ὁ ζῆλος τοῦ ἀληθῶς φιλέλληνος Ζουρδαιν ἐξωμάλυνεν ὅλας τὰς πρώτας δυσχερείας ὁποῦ ἐν τοιοῦτον μέγιστον μελέτημα φυσικῶ τῷ λόγῳ παρέστηκεν· κρίνει βέβαια ἡ βαθύνοιά της τὸ ἐπίσημον τοῦ πράγματος· τὰ προβλήματα τοῦ Τάγματος περιωρίσθησαν εἰς τὸ μετριώτερον καὶ εὐχερέστερον· ἀνέλαβε λοιπὸν ὁ κύριος Ζουρδαιν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ νὰ ἔμβῃ μετὰ τῆς εὐγενείας της εἰς πραγματεῖαν ἐπαγγελματικὴν αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως καὶ φέρει μαζύ του ὡς ἀπεσταλμένον ἐκ μέρους τοῦ Τάγματος τὸν κύριον Φίλιππον Chattelain νέον ἀξιωματικὸν εἰς βασιλικά διαπρέψαντα ὑπουργήματα· δὲν ἐκτείνομαι εἰς τὸ νὰ συστήσω καὶ τὸν ἕνα καὶ τὸν ἄλλον εἰς τὴν εὐγενικὴν της φιλοφροσύνην καὶ δεξιώσιν, καθ' ὅτι ὁ μὲν καὶ λογίζεται καὶ φέρεται ὡς ἕνας τῶν οἰκείων, ὁ δὲ καὶ κατὰ τάξιν καὶ κατ' ἐπαγγελίαν εἶναι ἄξιος τῆς εὐνοϊκῆς της ὑποδοχῆς. Ὅθεν περιορίζομαι εἰς τὸ νὰ ἀνακαλέσω ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας τὴν βαθεῖάν της σκέψιν καὶ ἐκτελεστικὴν ἐνέργειαν εἰς τὰ πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν καὶ εἰς κρίσιμους περιστάσεις σωτηρίαν τοῦ γένους μας. Προσφέρω δὲ μετὰ πάσης προθυμίας καὶ εὐκρινεοῦς ἀφοσιώσεως ὅλας τὰς δυνατάς μου ἐκδουλεύσεις πρὸς εὐδῶσιν καὶ εὐκταίαν περαίωσιν τοῦ σκοπομένου, χωρὶς καμμίαν ἄλλην φιλοτιμίαν, εἰμὴ τὸ νὰ ἐκπληρώσω τὸ πρὸς τὸ γένος μου ἱερὸν καὶ ἀπαραίτητον χρέος, φαινόμενος ἄξιος τῶν προσταγμάτων της.

» ... Ἴδου κατὰ ποίους καὶ ὁπόσους λόγους θεωρῶ αὐτὴν τὴν μετὰ τῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων καὶ τοῦ ἡγεμονικοῦ Τάγματος τῶν τῆς Ἱερουσαλὴμ Σταυροφόρων συνθήκην σωτήριον.

» Α'. Καθ' ὅτι εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις, ἐν αἷς ὅλαι αἱ ὑπερτάται δυνάμεις τῆς Εὐρώπης συστηματικῶς ἀποποιοῦνται τὴν ἀναγνώρισιν τῆς πολιτικῆς υπάρξεως τοῦ ἔθνους τῶν Ἑλλήνων, ἡ αὐτοδέσποτος ἀνεξαρτησία τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους ἀναγνωρίζομένη διὰ πολιτικῆς συμμαχικῆς συνθήκης ἀπὸ τὸ Τάγμα τῶν Σταυροφόρων συνεφέλκει ἐκ πλαγίου τὴν μεγίστην μοῖραν τῶν προκρίτων ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν εἰς τὴν αὐτὴν σχετικῶς ἀναγνώρισιν· ὥστε αὐτὴ

ἡ ἰδιαιτέρα συνθήκη ἀποβαίνει φυσικῶ τῷ λόγῳ μία κοινὴ ὁμολογία τῶν διαφόρων ἔθνων.

» Β'. Καθ' ὅτι τὸ Σταυροφορικὸν Τάγμα ἔχον ἐξ αὐτῆς τῆς ιδίας του συστάσεως βάζει τὸν κατὰ τῶν Τουρκῶν ἄσπονδον πόλεμον, καὶ ἡ ἀνεξαρτησία τῆς συστάσεώς του ἀναγομένη κυρίως εἰς τὴν προστασίαν τῆς κοσμοκρατορικῆς ἡγεμονίας τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας, ἡ μετ' αὐτοῦ συμμαχικὴ τῶν Ἑλλήνων συνθήκη ἀποτελεῖ ἐξ ἀνάγκης τὴν ἐθνικὴν αἰτίαν τῆς ἐναντίον τῶν Τουρκῶν ἐπαναστάσεως τῶν Ἑλλήνων, αἰτίαν κοινὴν τῆς χριστιανικῆς πίστεως εἰς τῆς ὁποίας τὴν προστασίαν δὲν ἤμπορεῖ πλέον ἡ Δυτικὴ ἐκκλησία οὔτε ν' ἀδιαφορήσῃ οὔτε νὰ διαφωνήσῃ· ὥστε δι' αὐτῆς τῆς ἰδιαιτέρας συνθήκης, συμμάχους ἔχοντες τοὺς Σταυροφόρους, παύομεν τοῦ νὰ θεωρούμεθα ὡς πρὸς μὲν τοὺς Δυτικοὺς σχισματικοί, ὡς πρὸς δὲ τοὺς πολιτικούς ἀποστάται, καὶ ἐξαιρεῖται ἐξ ἀνάγκης ἡ ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων αἰτία ἀπὸ τὴν κατηγορίαν τῶν δημαγωγικῶς ἀκεφάλων μεταρρυθμιστῶν. Ὅταν διὰ τῆς συμμαχίας τῶν Σταυροφόρων ἡ Δυτικὴ ἐκκλησία ἀναγνώρισῃ τὴν ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων ἀνεξαρτησίαν ὡς νόμιμον καὶ ἱερὰν, τότε οὔτε ἡ Ἀουστρία ἤμπορεῖ νὰ μᾶς διακηρύττῃ ὡς ἀποστάτας, μῆτε ὁ μέγας τῆς Ρ[ωσσίας] αὐτοκράτωρ ἤμπορεῖ νὰ ξαναειπῇ ὅτι εἰς τὴν ἐπανάστασιν τῶν Ἑλλήνων εἶδε τὸ σημεῖον τῆς δημαγωγικῆς μεταρρυθμίσεως, καθ' ὅτι εἰς τὸ Τάγμα τῶν Σταυροφόρων συμπεριλαμβάνονται καὶ τῆς Ρ. σταυροφόροι.

» Γ'. Καθ' ὅτι ἡ μετὰ τοῦ Τάγματος τῶν σταυροφόρων συνθήκη δὲν προσκροῖε εἰς κανένα ἴδιον τέλος καμμιάς Εὐρωπαϊκῆς δυνάμεως· ἡ Ἀγγλία ἥτις μόνη δὲν συμπεριλαμβάνεται εἰς τὴν συναρμογὴν τοῦ Τάγματος δὲν ἔπεται νὰ δυσανεστῇ, καθ' ὅτι ὡς ἐξ ἀρπαγῆς παρὰ σπόνδως κατακρατοῦσα τὴν μητρόπολιν τῆς κυριαρχίας τοῦ Τάγματος, συμφέρον τῆς κυρίως θέλει γνωρίσει τὴν ἀνάκτησιν τῆς παλαιᾶς τοῦ Τάγματος μητροπόλεως, διὰ νὰ ἀποκαταστήσῃ αὐτὴ ἐκ τούτου νόμιμον τὴν παράσπονδον τῆς Μάλτας οἰκειοποίησιν· ἡ Γαλλία δὲν θέλει ἰδεῖ μὲ δυσανέσκεϊαν τὴν σύνθεσιν μιᾶς τοιαύτης συνθήκης, ἥτις ἔπεται νὰ χρησιμεύσῃ ἐφεξῆς ὡς μία προκαταρκτικὴ βᾶσις εἰς τὰ ἀμοιβαία τῶν δύο ἔθνων συμφέροντα ⁽¹⁾.

(1) Τὴν ἰδέαν τοῦ ὅτι ἡ Γαλλία θέλει εὐχαριστηθῇ ὅταν ἴδῃ τὴν Ἑλλάδα συνθηκολογεῦσαν μὲ τοῦτο τὸ Τάγμα, τὴν ἰδέαν λέγω ταύτην τὴν εἶχεν ἐκφράσει δημο-

• Καί τελευταῖον, καθ' ὅτι μία τοιαύτη συνθήκη, ὡς ἀρμόζουσα κατὰ πάντα λόγον εἰς τὰ ἐθνικά καὶ πολιτικά συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος προξενεῖ ἐν ταύτῃ καὶ μέγιστα χρηματικά καὶ πολεμικά βοηθήματα, τῶν ὁποίων ἔχει χρεῖαν ἡ Ἑλλάς, καὶ τὰ ὅποια δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἀποδοκιμάσῃ τὸ μοναρχικὸν τῆς Εὐρώπης σύστημα, καθ' ὅτι τὸ σταυροφορικὸν Τάγμα εἶναι κυρίως μοναρχικόν.

• Μετ' αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς λόγους, καὶ καθ' ὅσους ἄλλους ἡ βαθύνουιά της ἤθελε κρίνει συμφέρον αὐτὸ τὸ μελέτημα, ὡς ἐν τῷ κέντρῳ τῶν πραγμάτων ἰσταμένη ἡ εὐγενεία της, θέλει ἐνεργήσῃ ὡς κρίνη ἀρμοδιώτερον.

• Ἐγὼ δὲ μένω μεθ' ὅλον τὸ ὀρειλόμενον σέβας
τῆς εὐγενείας της

• Ὅλος εἰς τὰς προσταγὰς προθυμότατος
καὶ ταπεινὸς δοῦλος

29 Ἰουλίου Ν.

ΠΑΝ. ΚΟΔΡΙΚΑΣ.

• Φαίνεται ὅτι διὰ τὸ συντομώτερον τῆς ἐκδόσεως ἐπανέλαβεν ὁ κύριος Ζουρδαιν τὴν τελείαν ἐκθεσιν καὶ ἀπόφασιν τῆς πραγματείας· καλὸν ὅμως εἶναι νὰ γίνῃ βχθεῖα σκέψις καὶ ἀκριβοῦς ἐξέτασις ἐκάστου ἄρθρου πρὸ τῆς ἐπικυρώσεως· οὐδὲν γὰρ βίαιον μόνιμον. Εἰς τὸ σχεδιάσμα τῆς συνθήκης ὅπερ ἐπιφέρει ὁ εἰρημένος κύριος Ζουρδαιν λείπουν ἐξ ὁλοκλήρου τὰ περὶ θρησκείας καὶ πολιτικῆς ἐλευθερίας βásiμα ἄρθρα τὰ ὅποια ἐστοχάσθην συμφέρον νὰ τὰ ἐκθέσω ἐπὶ ἀναλόγῳ βási διπλωματικῇ τῆς συνθήκης τῆς Ἰονικῆς Ἐπτανήσου Πολιτείας μετὰ τῆς Βρεττανικῆς ἀρχῆς· καὶ ἐνεχείρησα τὸ ἀντίγραφον τῷ κυρίῳ Ζουρδαιν παρ' οὗ θέλει τὸ ζητήσῃ ἡ εὐγενεία της, καὶ μετὰ τὴν βχθειάν της σκέψιν θέλει ἀποφασίσῃ ὡς κρίνει εὐλογον. »

Τὸ προσάρτημα τῶν ἄρθρων περιέχει·

α.) Ὅτι τὸ Τάγμα τῶν σταυροφόρων νὰ διαφυλάξῃ τὴν πλέον ἀπεριόριστον ἀνεξίθρησκείαν εἰς τὴν πάνδημον ἐκτέλεσιν τῶν τελει-
τῶν τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας.

αἶψα καὶ πρὸ ἐνός ἔτους ἀκόμη ὁ Π. Κωδρικᾶς διὰ τοῦ φυλλαδίου τὸ ὅποιον γαλλιστὶ ἐδημοσίευσε, καὶ τὸ ὅποιον ἀνέγνωσα παρὰ τῷ Κ. Δ. Ποττολάκῃ, ὑπὸ τὸν τίτλον «Remarques politiques, sur la cause des Grecs. Paris. Le Normant 1822, (σελ. 40).

[Αἱ ἐπὶ τῶν ἐγγράφων τούτων σημειώσεις ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ Κυρίου Δ. Μάμουκα].

β').) Ὅτι ὁ ἱερός κληρὸς τῶν τόπων ὅπου θέλει συστηθῇ ἡ ἀρχὴ τοῦ Τάγματος, νὰ ᾔναι ἐλεύθερος εἰς τὰς ἐκτελέσεις τῆς θρησκείας κατὰ τὸ ῥητὸν τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, καὶ νὰ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν τῆς Ἱεραρχίας, τὴν ὁποίαν ᾔθελεν ἀναγνώρισει ἡ ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Διοίκησις.

γ').) Ἡ τοπικὴ διοίκησις νὰ ἀνήκῃ εἰς τὸ Τάγμα· οἱ κριταὶ ὅμως καὶ προὔχοντες τῆς ἐγχωρίου διοικήσεως νὰ ἐκλέγωνται ἀπὸ τοὺς προκρίτους τῶν κατοίκων καὶ νὰ ἀναγνωρίζωνται ἀπὸ τὴν Διοίκησιν.

δ').) Οἱ τοῦ Ἀνατολικοῦ ῥητοῦ Ἕλληνες χριστιανοὶ νὰ συμμετέχουν ὡς καὶ οἱ καθολικοὶ εἰς ὅλα τὰ ἀξιώματα τοῦ Τάγματος.

ε.) Τὸ Τάγμα νὰ διαυθεντεύῃ τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον τῶν κατοίκων. Ἡ ἐν Ἑλλάδι ἀφίξις τοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ Τάγματος, γράφει ὁ Ζουρδαῖν, διήγειρε τὸν ἐνθουσιασμὸν ἰδίως τῶν νέων, ἐπιθυμούντων νὰ ἐγγραφῶσι μεταξὺ τῶν ἱπποτῶν. Ἀδελφον ὅμως πότε καὶ ὑπὸ ποίους ὅρους ὑπεγράφη καὶ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἡ μυστηριώδης συνθήκη. Τοῦτο δὲ μόνον γνωρίζομεν, ὅτι ὁ Σιατελαῖν διέτριψε κατὰ Νοέμβριον τοῦ ἐπομένου ἔτους 1824 ἐν Σύμφ, καθὰ πιστοποιεῖ ὁ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ πράξενος τῆς Αὐστρίας Μάριος Παλαιόκαπος.

Ἐν τούτοις τὸ Τάγμα πληροφορηθὲν, ὅτι οἱ Ἕλληνες προθύμως ἐδέχοντο τὴν συμμαχίαν, ἔσπευσε νὰ διαπραγματευθῇ ἐν Λονδίνῳ δάνειον ἐξ ἑξακοσίων τεσσαράκοντα χιλιάδων λιρῶν στερλ. (15,360,000 φράγκων) πρὸς τὸ συμφέρον καὶ διὰ λογαριασμὸν αὐτοῦ τοῦ Τάγματος, ἐν ᾧ κατὰ τὸ ἄρθρον 15 τῆς συνθήκης ἔπρεπε τοῦτο νὰ συνομολογηθῇ ἐπ' ἀνόματι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, καὶ ἐδημοσίευσε μάλιστα καὶ τὴν μυστικὴν συνθήκην, ἄνευ τῆς συναινέσεως τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἐναντίον τοῦ ἁρθρου 22.

Ἰδοὺ δὲ μέρος τῆς περὶ τοῦ δανείου τούτου δημοσιευθείσης ἀγγελίας.

« Τὸ Τάγμα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Ἱεροσολυμίτου εἶναι Τάγμα κυρίαρχον. Διτηρήθη πλέον τῶν ἑπτακοσίων ἐτῶν, καὶ ἀναγνωρίζεται ὑφ' ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων. Ἐξήσκησεν ὅλα τὰ δικαιώματα τῆς κυριαρχίας, διετῆρει στόλους καὶ στρατοὺς, ὠνόμαζεν ἀπεσταλμένους, ἔκοπτε νομίσματα, εἶχεν ἰδίαν σημαίαν, εἰσέπραττε φόρους κλπ.

» Τὸ Τάγμα ἀποτελεῖται ἐξ εὐγενῶν γόνων τῶν διαφόρων τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν. Ἐδραν τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ προσωρινῶς μὲν ἔσχε τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἀκολούθως δὲ τὴν Ῥόδον, καὶ τελευταῖον τὴν Μελίτην.

» Ὁ Ναπολέων κατέλαβε τὴν Μελίτην. Ἡ δὲ Μεγάλη Βρετανία

κατακτήσασα τὴν νῆσον ὀριστικῶς κατέσχε διὰ τῆς ἐν Παρισίοις συν-
θήκης τοῦ 1814.

» Οὕτω δὲ τὸ Τάγμα ἀπώλεσεν, οὐ μόνον τὴν νῆσον Μελίτην,
ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ κτήματα αὐτοῦ, τιμώμενα τριακοσίων ἑκατομ-
μυρίων φράγκων, καὶ ἐκποιηθέντα ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως.
Οὐχ' ἦττον ὅμως διετήρησε τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ὑπαρξιν καθ' ὅλην
τὴν Εὐρώπην, προσδοκῶν τὴν κατάλληλον στιγμήν, ἵνα ἀναστυλώσῃ
τὴν σημαίαν αὐτοῦ ἐπὶ νέας καθέδρας.

» Ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος παρέσχε τὴν εὐκαιρίαν ταύτην.
Οἱ ἀγωνιζόμενοι Ἕλληνες, ἐξαιτοῦνται τὴν συμμαχίαν τοῦ Τάγματος,
τὸ ὅποτον ἄλλοτε κατεῖχε τὰς βαλίας τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς Πελο-
πονήσου. Πρὸς τοῦτο δὲ συνωμολογήθησαν συνθήκαι, δι' ὧν οἱ Ἕλ-
ληνες παρεχώρησαν εἰς τὸ Τάγμα κτήσεις. Ἔνεκα δὲ τῶν περιστά-
σεων τούτων ἐπαρουσιάσθη καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς συνωμολογήσεως τοῦ
παρόντος δανείου, ὑπὸ τοὺς ἐξῆς ὅρους· δηλαδή.

» Τὸ ποσὸν ὀρίζεται εἰς 640,000 λιρῶν ἐπὶ τόκῳ πέντε τοῖς ἑκα-
τὸν πληρωτέῳ καθ' ἑξαμηνίαν ἐν Λονδίῳ ἀπὸ τῆς πρώτης παρελ-
θόντος Σεπτεμβρίου, δηλαδή τὴν πρώτην Μαρτίου καὶ τὴν πρώτην
Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐκπτώσεως, καὶ διαιρεῖται
εἰς τεσσαράκοντα τέσσαρα τοκομερίδια, ἐξ ὧν δύο θέλουσιν ἀνήκει εἰς
τοὺς τραπεζίτας Οὐλλὲ, ἀδελφοὺς, καὶ συντροφίαν.

» Τὸ δάνειον ἐξοφληθήσεται χρεωλυτικῶς ἐντὸς εἴκοσιν ἐτῶν, ἀπὸ
τῆς 1 παρελθόντος Σεπτεμβρίου 1825. Ἀλλὰ τὸ Τάγμα ἐπιφυλάσ-
σεται τὸ δικαίωμα νὰ πληρώσῃ 80 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν, πρὸ ἢ μετὰ τὴν
πρώτην Σεπτεμβρίου 1829, ἢ πρὸ τῆς 1 Ἰουνίου 1825, προειδο-
ποιοῦν περὶ τούτου.

» Εἰς ἀσφάλειαν τῆς πληρωμῆς τῶν τοκομεριδίων καὶ τῆς ἐξοφλή-
σεως τοῦ δανείου τὸ Τάγμα ὑποθηκεύει ὅλας τὰς χώρας αὐτοῦ, ὡς
καὶ τὰ σημερινὰ καὶ μέλλοντα εἰσοδήματά του, εἰδικώτερον δὲ τινα
δάση καὶ ἄλλα πραγματικὰ κτήματα, περιεχόμενα ἐν Γαλλίᾳ, οὐδέ-
ποτε πωληθέντα, ἀνήκοντα αὐτῷ ἀνενοχλήτως, καὶ ἐκτιμώμενα εἰς
εἴκοσι τέσσαρα ἑκατομμύρια φράγκων, καὶ τὰ ὅποια, δυνάμει τοῦ
ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου 1814 ἐπικεκυρωμένου νόμου, θέλει καταλάβει,
ἅμα ἐγκαταστήσῃ ἰδίαν κυβερνήσιν, ὅπερ ἐντὸς μικροῦ ἐκτελεῖται,
διὰ τῆς συνδρομῆς τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν ἄλλων Εὐρω-
παϊκῶν κρατῶν.

» Ἀνεξαρτήτως τῶν καθυστερουμένων σημαντικῶν ποσῶν τὸ Τάγμα ἔχει ἤδη καθ' ὅλα τὰ διάφορα τῆς Εὐρώπης κράτη, εἰσόδημα ἀναβαῖνον αἰτησίως εἰς 3,790,780 φράγκα.

» Ἐκτὸς τοῦ εἰσοδήματος τούτου ὑπολογιστέα καὶ τὰ διὰ τὴν κατάταξιν τεσσάρων χιλιάδων ἤδη ἐγγεγραμμένων ἵπποτων πληρωθησόμενα δικαιώματα, ὑπολογιζομένων 3,000 φράγκων δι' ἕκαστον, ἢ ἐν συνόλῳ δώδεκα ἑκατομμυρίων φράγκων.

» Τὸ Τάγμα τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμίτου οὐδὲν χρέος ὀφείλει. κλπ. »

Διὰ πολλοὺς ὅμως λόγους τὸ δάνειον τοῦτο δὲν ἐπραγματοποιήθη, καὶ οὕτω ἡ μετὰ τῆς Ἑλλάδος συμμαχία τοῦ Τάγματος ἔμεινε μόνον γεγραμμένη ἐπὶ τοῦ χάρτου.

Ἄλλ' ἐὰν χρηματικῶς ὑπὸ τῶν Μελιταίων ἵπποτων δὲν ἐβοηθήθη ὁ Ἑλληνικὸς ἀγὼν, κατὰ περίεργον συγκυρίαν ἐπέπρωτο ἵνα διὰ τοῦ νομισματοκοπέου αὐτῶν κοπῶσι τὰ πρῶτα νομίσματα τῆς ἀπελευθερωθείσης Ἑλλάδος. « Κατὰ τὰ τέλη Μαΐου 1828, ἀφηγεῖται ὁ μακαρίτης Ἀλέξανδρος Κοντόσταυλος, ἡ Ῥωσικὴ κυβέρνησις ἔμβασε κατ' εὐθείαν εἰς τὸν Κυβερνήτην διὰ συναλλαγματικῶν πληρωτέων εἰς Λονδίνον ἐν καὶ ἡμῖσι ἑκατομμύριον ρουβλίων, καὶ μ' ἐπεφόρτισεν ἡ ἑξοχότης του νὰ μεταβῶ εἰς Μελίτην διὰ νὰ τὰς ἐξαργυρώσω, συγχρόνως δὲ νὰ προβλέψω τὰς ἀπαιτουμένας μηχανὰς πρὸς σύστασιν νομισματοκοπέου ἀναλόγου μὲ τὴν τότε κατάστασιν τοῦ ταμείου μας, ἐφιλοτιμήθη νὰ προβλέψω τὰς προχειροτέρας, διὰ τὴν ὁποίαν ἀπέδειξα ἀνωτέρω κατεπεύγουσαν ἀνάγκην, καὶ τὰς οἰκονομικωτέρας, ἕνεκα τῶν πενιχρῶν χρηματικῶν μέσων μας.

» Τὰς δύο ταύτας βάσεις ἔχων ὑπ' ὄψιν, καὶ σχετισθεὶς μετὰ τοῦ πρώτου γραμματέως τῆς τότε ἐν Μελίτῃ διοικήσεως Sir Frederic Hankey, ἠδυνήθη μετὰ πολλὰς προσπάθειας ν' ἀγοράσω ὅλας τὰς μηχανὰς τοῦ νομισματοκοπέου τοῦ ὀλίγου πρὸ τοῦ παρόντος αἰῶνος διαλυθέντος τάγματος τῶν ἱππέων τῆς Μελίτης, εἰς τὴν εὐτελεστάτην τιμὴν ἑκατὸν λιρῶν στερλινῶν, καὶ νὰ μεταφέρω μετ' ἐμοῦ εἰς Αἴγιναν.

» Ἄλλ' ἡ εὐτελὴς αὕτη τιμὴ τῶν ῥηθειςῶν μηχανῶν (καθότι καὶ ὡς ἀπλοῦν μέταλλον θεωρούμεναι ἤξιζον τὸ διπλάσιον τῆς ὁποίας ἐπλήρωσα), διήγειρε τοσαύτας κατηγορίας κατ' αὐτῶν ὡς ἀχρήστων, ὥστε καὶ ὁ ἑξοχος νοῦς τοῦ Κυβερνήτου τόσον ἐδειλίασε πιστεύσας

ὅτι δὲν ἠθέλαμεν ποτὲ δυνηθῆ νὰ κόψωμεν νομίσματα διὰ τοιούτων μηχανῶν (τὰς ὁποίας ὅμως, ἅς σημειωθῇ καὶ τοῦτο, οὐδείς ἀκόμη εἶχεν ἰδεῖ), ὥστε μὲ διέταξε νὰ μὴ προχωρήσω, μέχρις οὗ σκεφθῶμεν ὠριμώτερον ἂν τοιαῦται μηχαναὶ ἠδύναντο νὰ συντελέσουν εἰς τὸν σκοπὸν μας.

» Ἡ ἐπιμονή μου ὅμως ἀφ' ἐνὸς καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη τὴν ὁποίαν εἶχεν εἰς ἐμὲ ἡ ἐξοχότης τοῦ ἀφ' ἑτέρου, ὑπερίσχυσαν, καὶ μετὰ κόπους καὶ ἀκαταλογίστους προσπάθειάς, ἠτύχησα τὴν 28 Ἰουλίου 1829 νὰ πέμψω εἰς τὴν ἐν Ἀργεὶ ἐθνικὴν Συνέλευσιν τὰ πρῶτα Ἑλληνικὰ νομίσματα, συνιστάμενα εἰς ἀργυροῦν φοίνικα, καὶ εἰς χάλκινον μονόλεπτον, πεντάλεπτον καὶ δεκάλεπτον ⁽¹⁾. »

« Ἐν τῇ μικρᾷ λοιπὸν νήσῳ Αἰγίνῃ, ἐπιπροστίθῃσιν ὁ ἄριστα τὴν νομισματικὴν τῶν μεγάλων μαγίστρων τῆς Ῥόδου διαφωτίσας Κ. Παῦλος Λάμπρος, ἐν ᾗ ἐκόπησαν ὑπὸ τοῦ Ἀργείου Φεῖδωνος ὀκτῶ αἰῶνας π. Χ. τὰ πρῶτιστα, ὡς ὁμολογοῦσιν οἱ ἀρχαιολόγοι, νομίσματα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἐκεῖ ὡσαύτως προωρισμένον ἦτο νὰ κοπῶσι μετὰ εἰκοσιεῖς αἰῶνας καὶ τὰ πρῶτισμα τῆς νεωτέρας ⁽²⁾. »

(1) Τὰ περὶ τῶν ἐν Ἀμερικῇ ντυπηγηθεισῶν φρεγατῶν καὶ τοῦ ἐν Αἰγίνῃ νομισματοκοπέου. Ἐν Ἀθήναις 1833, σελ. 261—262.

(2) Πανδώρα, 1839, σελ. 300.

B.

ΑΛΒΕΡΟΝΗ

Σχέδιον διανομῆς τοῦ Τουρκικοῦ κράτους.

Σημειώσεις. Ἀδίκως κακίζεται τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ὅτι δῆθεν δυστρόπως πρὸς τὴν Δύσιν προσφερόμενον, καὶ πρὸς τὴν Ἀρχτον εὐμενέστατα προσβλέπον, ἐνισχύει διὰ τῶν περὶ καταστροφῆς τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ὀνείρων αὐτοῦ τὸν πανσλαβισμόν, ἐν ᾧ ἱστορικῶς καταδείκνυται, ὅτι αὐτοὶ οἱ κατήγοροι πρῶτοι καὶ εἰς τὴν Ῥωσσίαν ἐνέβαλον τὴν περὶ ἐκσλαβισμού τῆς Ἀνατολῆς ἰδέαν, διδάξαντες τοὺς Μοσχόβους, ὅτι ἡ μὲν Κωνσταντινούπολις εἶναι ἡ φυσικὴ τῶν Τσάρων καθέδρα, ἡ δὲ Ἑλλάς Ῥωσσικὴ ἐπαρχία, καὶ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς πολυειδῶς ἐμελέτησαν καὶ συνειργάσθησαν πρὸς ἐξαφάνισιν τοῦ Τουρκικοῦ κράτους.

Κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1683 συναμολογηθεῖσαν συμμαχίαν μεταξὺ τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας Ἰωάννου Σοβιέσκη, καὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Λεοπόλδου πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν κατὰ τῆς Βιέννης ἐπερχομένων Τούρκων, ἐπροτάθη ὑπὸ τοῦ ἡρώος ἐκείνου βασιλέως καὶ ἡ μετὰ τὴν νίκην διανομὴ τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους, ἐπὶ τῷ ὄρω τῆς ἀνδρύσεως τῶν πολιτειῶν τῆς Σπάρτης καὶ τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ Λεοπόλδος ἐκώφευσε μὲν πρὸς τὰς προτάσεις τοῦ Σοβιέσκη, κατὰ δὲ τὸ ἐπόμενον ἔτος (1684) στείλας πρεσβεῖαν εἰς Ῥωσσίαν καὶ ζητήσας τὴν συμμαχίαν τοῦ Τσάρου, ὑπέδειξε τοῖς Μοσχόβοις τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ἄγουσαν ὁδόν. Ἐκ τῆς πρὸς τὸν Τσάρον δημηγορίας τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ αὐτοκράτορος ἀποσπῶμεν τὴν ἐξῆς περίοδον. « Ὅλη ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Ἀσία μέχρι
 » τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης σᾶς περιμένουσι μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας. . .
 » Πολεμήσατε ὑπὲρ τοῦ σταυροῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα ἐπὶ τέλους
 » ἐξολοθρευθῶσιν οἱ ἄσεβοις. Ἐκδικήθητε αὐτὸν τὸν σταυρὸν, καὶ
 » ἀνάψατε τὸ φῶς αὐτοῦ. Γενῆτε κύριοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
 » ἔνθα οἱ πατριάρχαι σας πρέπει νὰ ἔχωσι τὴν ἑδραν αὐτῶν. Εἰναι
 » ὄνειδος νὰ λαμβάνητε τοὺς νόμους τῆς πίστεώς σας παρ' ἐνός ἀπὸ
 » στοῦ, κρημνίσαντος τὰς ἐκκλησίας σας, καὶ ἐγκαταστήσαντος ἐπὶ

» τῶν ἔρειπῶν αὐτῶν τὴν εἰδωλολατρείαν. Ἐὰν θέλετε νὰ σᾶς ἀγα-
 » πῶσιν οἱ ὁμόθησκοί σας, πρέπει καὶ σεῖς ν' ἀγαπᾶτε αὐτούς. Δὲν
 » πρέπει νὰ φέρητε τὸ ὄνομα μόνον τοῦ Χριστιανοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς
 » ὑποχρεώσεις αὐτοῦ. Πολεμήσατε καὶ θὰ ἐπικληθῇτε μεγάλοι Τσά-
 » ροι, φάροι ὅλης τῆς χριστιανωσύνης, ἀναδίδοντες τὸ πρὸς σωτηρίαν
 » τῶν πεπλανημένων ἀναγκαῖον φῶς. Πολεμήσατε ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ
 » νὰ δοξασθῇτε ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἐὰν παρίδετε τὴν εὐκαιρίαν ταύ-
 » την, καὶ οὐδὲν κατορθώσετε, θέλετε ἀπολέσει καὶ τὸ μέγα ὄνομά
 » σας, καὶ τὴν τύχην σας ». Τοιούτους λόγους λέγει ὁ διάσημος
 Σαλαβανδῆς, ἠκουσεν ἐκ στόματος τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ Λεο-
 πόλδου ὁ τότε ἐνδεκαέτης Τσάρος Πέτρος. Παρ' αὐτῶν δ' ἐδιδά-
 χθησαν οἱ Ῥῶσσοι τὰ περὶ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ἑλλά-
 δος φιλόδοξα αὐτῶν σχέδια (¹).

Περιεργότατον ὅμως εἶναι τὸ περὶ διανομῆς τοῦ Τουρκικοῦ κράτους
 σχέδιον τοῦ πολυθρυλλήτου πρωθυπουργοῦ τῆς Ἰσπανίας Ἀλβερόνη,
 ἀνδρὸς ἐγγλείοντος ἐν δυσειδεστάτῳ σώματι, νοῦν μεγαλοπράγμονα,
 καὶ σιδηρᾶν θέλησιν.

Ὁ Ἰούλιος Ἀλβερόνης ἐγεννήθη ἐκ πατρὸς κηπουροῦ τῇ 31 Μαΐου
 1664 ἐν Πλακεντία. Παῖς ἐβοήθησε τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐν τῷ γεω-
 πονικῷ ἐπιτηδεύματι, ἐν ἡλικίᾳ δ' ἐτῶν δεκατεσσάρων μαθὼν τὴν
 ἀνάγνωσιν, διωρίσθη μετ' ὀλίγον κωδωνοκρούστης τοῦ καθεδρικοῦ
 ναοῦ τῆς Πλακεντίας· ὕστερον ἀββᾶς, προχειρισθεὶς καὶ διὰ τῆς ἀγγι-
 νοίας αὐτοῦ ἐπισύρας τὴν προστασίαν διαφόρων τότε ἰσχυρῶν, διω-
 ρίσθη πρεξενικός πράκτωρ τοῦ δουκὸς τῆς Πάρμης παρὰ τῇ αὐλῇ τῆς
 Μαδρίτης. Ἐνταῦθα δὲ κατάρθωσε ν' ἀποκτήσῃ τοιαύτην ἐπὶ τοῦ
 πνεύματος τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας Φιλίππου Ε' ἐπιρροήν, ὥστε
 ὁ πρωθυπουργὸς αὐτοῦ καρδινάλιος Γιούλδιτσεσ οὐδὲν ἔπραττεν ἄνευ
 τῆς συμβουλῆς καὶ συναινέσεως τοῦ παντοδυνάμου Ἀλβερόνη. Μετ'
 ὀλίγον δὲ πρωθυπουργὸς γενόμενος ὁ ἀνὴρ ἐκείνος καὶ πνευματώδης ἀβ-
 βᾶς, καρδινάλιος, καὶ εὐπατρίδης τῆς Ἰσπανίας, κατετάραξε τὴν Εὐ-
 ρώπην διὰ τῶν παρατόλμων σχεδίων αὐτοῦ. Ἰσπανικὸς στόλος ἐν
 κρυπτῷ παρασκευασθεὶς ἀπεβίβασεν αἰφνης εἰς Σικελίαν στρατεύματα,
 τὰ ὅποια ἐντὸς ὀλίγου πᾶσαν σχεδὸν τὴν νῆσον καθυπέταξαν. Ἡ
 παράσπονδος ἐκείνη ἐχθροπραξία κατὰ τῶν χωρῶν τοῦ αὐτοκράτορος

(¹) Salvandy Histoire du Jean Sobieski, Paris 1855, tom. II, pag. 134, 297.

τῆς Αὐστρίας Καρόλου Γ' ἐξηρέθισε σύμπασαν σχεδὸν τὴν Εὐρώπην κατὰ τῆς Ἰσπανίας, καὶ ἔντονοι ἐγένοντο παραστάσεις εἰς τὸν Φίλιππον ἐπὶ τῇ ἀκατανότῳ διαγωγῇ τοῦ ἀτιθάσσου πρωθυπουργοῦ του. Ἐπειδὴ ὅμως οὗτος πρὸς οὐδὲν λογισάμενος καὶ παραστάσεις καὶ ἀπειλὰς ἐπέμενεν εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Σικελίας, συμμαχία συνωμολογήθη μεταξὺ Αὐστρίας, Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ὀλλανδίας καὶ Ἀγγλικὸς στόλος καταπλεύσας εἰς Σικελίαν ἐνίκησε καὶ ἐξωλόθρευσε τὸν Ἰσπανικὸν στρατὸν (10 Αὐγούστου 1718). Ἀφ' ἐτέρου ὁμοῦ καὶ ὁ Ἀλβερόνης, οὐδόλως ἀπολέσας τὸ θάρρος, ἀνεδείχθη ἐν τῇ κρισίμῳ ἐκείνῃ ὥρα νῦν ὄντως δαιμόνιος. Ὅθεν ἀμέσως ἐζήτησε τὴν συμμαχίαν τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας Καρόλου IB', καὶ τοῦ Τσάρου Πέτρου. Ἀποτυχὼν ὁμοῦ, ἔνεκα τοῦ θανάτου τοῦ πρώτου, διωργάνισε διὰ τοῦ ἐν Παρίσις πρεσβευτοῦ τῆς Ἰσπανίας Κελλαμάρε συνωμοσίαν κατὰ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ ἀντιβασιλεύοντος. Προδοθέντων ὁμοῦ τῶν σχεδίων αὐτοῦ, ἐπῆλθε τελεία ῥῆξις, καὶ Γαλλικὰ στρατεύματα διελθόντα τὰ Πυρηναῖα κατέλαβον πολλὰς τῆς Ἰσπανίας πόλεις (1719). Πλὴν οὐδόλως καὶ ἐκ τοῦ κινδύνου τούτου πτοηθεὶς ὁ Ἀλβερόνης παρσκευάσας μέγαν στόλον, προωρισμένον μὲν, ὡς διεδίδετο, κατὰ τῆς Σικελίας, ἅμα δ' ἐτοιμασθέντα πλεύσαντα κατὰ τῆς Ἀγγλίας. Πλὴν ὁ καθ' ὅλης τῆς Εὐρώπης τότε παλαιὸν καρδινάλιος, οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἔσχε καὶ τὴν τύχην συνεπίκουρον· διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ τρομερὰ τρικυμία κατέστρεψε τὸν στόλον ἐκεῖνον ἐξω τῆς Πορτογαλλίας. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁ Φίλιππος βλέπων τὰς συνεχεῖς ταύτας συμφοράς, καὶ ὑπὸ διαφόρων ἐχθρῶν τοῦ Ἀλβερόνη διεγειρόμενος, ἠναγκάσθη ἵνα ἀπολύσῃ αὐτὸν τῆς πρωθυπουργίας, διατάξας ἵνα ἐντὸς μιᾶς ἐβδομάδος ἐγκαταλίπῃ τὴν Μαδρίτην (5 Δεκεμβρίου 1719). Διωκόμενος καὶ πανταχόθεν ἀποβαλλόμενος ὁ Ἀλβερόνης, ἀγνώριστος καὶ περίφοβος τῇδε κακεῖσε περιεπλανᾶτο καὶ ἐκρύπτετο. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ πάπα Κλήμεντος ΙΑ' ἐξελθὼν τοῦ κρησφυγέτου αὐτοῦ ἦλθεν εἰς Ῥώμην καὶ ἔλαβε μέρος ἐν τῇ ἐκλογῇ τοῦ διαδόχου πάπα Ἰννοκεντίου ΙΓ'. Πλὴν καὶ ὁ νέος πάπας, πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ ἐξωργισμένου Φιλίππου, δικάσας αὐτὸν περιώρισε ἐν τινι μοναστηρίῳ Ἰησουϊτῶν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰννοκεντίου (1724), ὁ Ἀλβερόνης, ἀπολαύσας ἤδη τῆς χάριτος καὶ προστασίας τῶν διωκτῶν αὐτοῦ, ἐτέθη μεταξὺ τῶν ὑποψηφίων τοῦ παπικοῦ θρόνου καὶ ἔλαβε ψήφους δέκα. Κατὰ

τὴν ἐκλογὴν ἐκείνην ἐτοιχοκολλήθη ἐν Ῥώμῃ καὶ ἡ ἐξῆς σατυρική προκήρηξις. « Ὁ Θεὸς θέλει τὸν Ὅρσινην, ὁ λαὸς τὸν Κορσίνην, αἱ κυραὶ τὸν Ὀττοβόρην καὶ ὁ διάβολος τὸν Ἀλβερόνν (¹). »

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ νέου πάπα Βενεδίκτου. ΙΙ'. δὲν ἠδυνήθη ὁ ἀτί-
θαστος καρδινάλιος νὰ διατηρήσῃ φιλίαν. Ἐπειδὴ οὗτος ἠθέλησε νὰ
εἰσαγάγῃ τὴν φενακοφορίαν, ὁ Ἀλβερόννης μὴ θελήσας νὰ συμμορ-
φωθῇ πρὸς τὸ κανονισθὲν ἔθιμον, ὑπέπεσεν εἰς δυσμένειαν, καὶ ἀπο-
συρθεὶς εἰς τὸ ἐν Καστέλ-Ῥωμάνῳ κτῆμα αὐτοῦ, ἔμεινε μέχρι τοῦ
θανάτου τοῦ Βενεδίκτου. Ὁ νέος πάπας Κλήμης ΙΒ' ἐτίμησεν αὐ-
τὸν διὰ διαφορῶν ἐντολῶν, καὶ ἐν ἔτει 1734 διώρισεν ἐξάρχον τῆς
Ῥωμανίας. Μ' ὅλην δὲ τὴν προβεβηκυῖαν ἡλικίαν αὐτοῦ οὐδὲν ἀπώ-
λετε τῆς θαυμαστῆς ἐνεργητικότητος τοῦ πνεύματός του ὁ ἀνὴρμος
καρδινάλιος. Ὅθεν ἅμα ἐγκαθιδρυθεὶς ἐν τῇ ἐξarchίᾳ κατεσκεύατε
διώρυγας, ἱδρύσεν ἀγαθοεργὰ καταστήματα, ἀνεμόρρωσε τὴν ἀστυνο-
μίαν (²), καὶ ἀπηγόρευσε τοῖς λησταῖς τὸ ἄστυλον τῶν ἐκκλησιῶν. Δυ-
σαρεστηθεὶς πρὸς τὴν μικρὰν τοῦ Ἀγίου Μαρίνου δημοκρατίαν, κα-
τεβράδιούργησεν αὐτὴν παρὰ τῇ Ῥωμαϊκῇ αὐλῇ, καὶ διενήργησε διὰ
μισθωτῶν ὀργάνων τὴν ὑπογραφὴν ἀνχοφρᾶς ἐκ μέρους τῶν κα-
τοίκων, ζητούντων τὴν μετὰ τοῦ Παπικοῦ κράτους ἑνωσίν των. Λα-
βὼν δὲ καὶ τὴν συνεπείᾳ τοῦ ἐγγράφου τούτου ἐκδοθεῖσαν ἐνωτικὴν
βούλλαν τοῦ πάπα (1739) εἰσέβαλε μετὰ στρατευμάτων εἰς τὸ μι-
κροσκοπικὸν ἐκεῖνο κράτος, ἀπειλῶν πανολεθρίαν. Ὁ πάπας ὁμως κα-
ταθροβηθεὶς ἐπὶ τοῖς γενομένοις, διακήρυξεν, ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει
τὴν κατοχὴν, ὡς ἐννοῶν ἐν τῇ βούλλᾳ τὴν προιτασίαν καὶ οὐχὶ τὴν
μετὰ τῆς Ῥώμης συγχώνευσιν τῆς μικρᾶς ἐκείνης πολιτείας, καὶ
πρὸς ἱκανοποίησιν μετέθεσε τὸν Ἀλβερόνν ἐν τῇ ἐξarchίᾳ τῆς Βολω-
νίας. Μετὰ παρέλευσιν τριετίας ὁ γηραιὸς καὶ ταραχώδης καρδινά-
λιος παραιτηθεὶς τῆς ὑπηρεσίας, ἦλθεν εἰς Πλακεντίαν, καὶ ἡτχολήθη
εἰς ἀνοικοδόμησιν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ μὲν ἱδρυθέντος ὑπὸ δὲ τῶν Αὐ-
στριακῶν κρημνισθέντος ἱεροσπουδαστηρίου, ὑπὲρ οὗ ἐγκατέλιπε καὶ
τὰ ἐν Λομβαρδίᾳ κτῆματα αὐτοῦ, ἐκτιμηθέντα ἐξακοσίων χιλιάδων

(¹) « Il cielo vuol Orsini; il popolo Corsini; le donne Ottobone; il dia-
volo Alberoni. »

(²) Ἠρέσκειτο νὰ λέγῃ « Ὀλιγώτεροι οἰῖροι καὶ πλειότεραι ἀγχόνας (Meno sbi-
ri, piu forche). »

Βουκράτων. Ἐνταῦθα δὲ καὶ ἀπεδίωτε τῇ 16 Ἰουνίου 1752, ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοηκόντα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν ⁽¹⁾.

Ἐν ἔτει 1730 ὁ Ἀλβερόνης συνέταξε καὶ πρὸς τὰς χριστιανικὰς τῆς Εὐρώπης διηύθυνε τὸ νῦν πρῶτον ἐξελληνιζόμενον περὶ διανομῆς τοῦ Τουρκικοῦ κράτους περίεργον σχέδιον αὐτοῦ. Γαλλικῇ μετάφρασις αὐτοῦ ἐδημοσιεύθη ἐν ἔτει 1735 ἐν τῇ περιφήμῳ τότε ἐφημερίδι « Ὁ ἱστορικὸς καὶ πολιτικὸς Ἑρμῆς, » ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « *Système de pacification générale dans la présente conjoncture, traduit de l'italien* (σελ. 767), Γερμανικῇ δὲ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1736 ἐν Φραγκοφούρτῃ καὶ Λειψίᾳ ⁽²⁾. Τὸ δὲ Ἰταλικὸν πρωτότυπον ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ ὁμογενοῦς Κ. Π. Τυπάλδου Φορέστη, ὡς γαμήλιον δῶρον τῆς ἐξαδέλφης αὐτοῦ Ἰωσηφίνης Σαρτόρη ⁽³⁾.

Περίληψις.

Εἰσαγωγή. — Ὑπεροχὴ τῶν Τούρκων, καὶ ταπεινώσις τῶν χριστιανῶν ἡγεμόνων. — Εὐκαιρία πρὸς ἔνταξιν τοῦ κατὰ τῶν Τούρκων πολέμου. — Ἀπιστος διαγωγὴ τῶν Τούρκων πρὸς τοὺς αὐτοκράτορας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Ἰωάννην καὶ Ἐμμανουὴλ τοὺς Παλαολόγους. — Εἰσβολὴ τῶν Τούρκων εἰς τὰς Περσικὰς χώρας.

Μέρος Πρῶτον. — Αἱματηραὶ καὶ ἀπάνθρωποι μάχαι μεταξὺ τῶν χριστιανῶν ἡγεμόνων, ἕνεκα καθαρῶν αἰτιῶν, φιλοδοξίας καὶ πείσματος. — Αἰτίαι τῆς κακῆς ἐκβάσεως τῶν Σταυροφοριῶν. — Ἀντικείμενον τοῦ δοκίμιου τούτου εἶναι ἡ ἐπέκτασις τοῦ χριστιανισμοῦ. — Θρησκευτικαὶ ἀρχαὶ τοῦ συγγραφέως. — Ἐκτασις καὶ ἐξασθένησις τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. — Καταστροφὴ τῶν Τούρκων ὑπὸ τῶν χριστιανῶν. — Ἡ ἐν Βιέννῃ μάχη. — Συνέλευσις ἐν Ῥατισβόνῃ.

Μέρος Δεύτερον. — Ἀναλογία τῶν κατὰ θάλασσαν καὶ ξηρὰν δυνάμεων, τὰς ὁποίας ἕκαστος ἡγεμὼν ἢ κράτος ἐπιχορηγῇσιν ὑπὲρ τῆς μεγάλης ταύτης ἐπιχειρήσεως.

Μέρος Τρίτον. — Διανομὴ τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας μεταξὺ τῶν συμμάχων.

Μέρος Τέταρτον. — Διάγραμμα τοῦ πολέμου.

(1) Biographie Nouvelle, Alberoni.

(2) Monatsbericht der Preussischen Akademie der Wissenschaften zu Berlin. Juli 1869, s. 694.

(3) Per le auspiciatissime nozze del signor Giulio Squeraroli colla signora Giuseppina Sartori. Venezia, 1866.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Ἐὰν αἱ τῆς φιλανθρωπίας ὑπαγορεύσεις καὶ ὁ πρὸς τὴν θρησκείαν σεβασμὸς δὲν ἀρκοῦσιν ἵνα παροτρύνωσι τοὺς ἡγεμόνας καὶ τὰ χριστιανικὰ κράτη πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀδελφῶν χριστιανῶν ἀπὸ τῆς τυραννίας καὶ τοῦ ζυγοῦ τῶν ἀπίστων, δύναται τις νὰ ἐλπίσῃ, ὅτι τὸ ἴδιον ἐκυτῶν συμφέρον θέλει παρακινήσῃ αὐτοὺς πρὸς ἐπιχείρησιν ἔργου τοσοῦτον εὐσεβοῦς καὶ ὠφελίμου.

Ἀπορίας ἄξιον εἶναι τὸ νὰ βλέπῃ τις τοὺς χριστιανοὺς ἡγεμόνας, τοὺς τοσοῦτον ἐνδιαφερομένους περὶ τῆς τιμῆς αὐτῶν, καὶ τόσον ἀνυπομόνους πρὸς ἐκδίκησιν καὶ τοῦ ἐλαχίστου ἔχοντες τῶν πρὸς αὐτοὺς ὕβρεων, νὰ τοὺς βλέπῃ, λέγω, τόσον εὐκόλως ἐξεγειρομένους κατ' ἀλλήλων διὰ κάθε παραμικρὸν συμβάν, συγχρόνως ὅμως ἀπρακτοῦντας ἐνώπιον τῶν μεγαλειτέρων προσβολῶν τῆς πίστεως, καὶ τῶν πειρατιῶν καὶ λεηλασιῶν τῶν ἀπίστων τῆς Βαρβαρίας καὶ τοῦ Μαρόκου. Ποσάκις οἱ πειραταὶ οὗτοι δὲν ἡχμαλώτισαν καὶ διήρπασαν τὰ Ἰσπανικὰ καὶ Πορτογαλλικὰ πλοῖα, δὲν ἐλεηλάτησαν καὶ ἐπύρωσαν τὰς παραλίους αὐτῶν πόλεις, καὶ ἀναιδῶς εἰς αἰχμαλωσίαν δὲν ἀπήγαγον τοὺς ὑπηκόους τῶν κρατῶν τούτων; Καὶ μολαταῦτα τὰ δύο ταῦτα κράτη εὐρέθησαν ἐπὶ τινα χρόνον εἰς ἐμπόλεμον κατὰστασιν, ἕνεκα τῶν εἰς ὑπουργόν τινα προσγενομένων προσβολῶν.

Ἄλλοι δέ τινες ἡγεμόνες καὶ κράτη μεγάλα, πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν ὑπηκόων αὐτῶν ἀπὸ τῶν δεινῶν τούτων, ἐπὶ τοσοῦτον ἐταπεινώθησαν, ὥστε κατέστησαν τρόπον τινὰ ὑποτελεῖς τῶν πειρατῶν τούτων, πέμποντες αὐτοῖς ἐτήσια δῶρα. Κατὰ πόσον δὲ ἀρμόζει ἡ διαγωγὴ αὕτη εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν ἐλευτέρου καὶ ἀνεξαρτήτου ἡγεμόνος, τὸ κοινὸν δύναται νὰ κρίνῃ.

Ὡς πρὸς τοῦτο δύναται τις ἴσως νὰ ἀντιτάξῃ τὴν θρησκείαν· ἀλλὰ ποσάκις οἱ καθολικοὶ καὶ διαμαρτυρόμενοι δὲν συνεμάχησαν ἀδιαφόρως κατὰ τῶν γειτόνων αὐτῶν; Καὶ τώρα θὰ ἀπορήτῃ τις, βλέπων αὐτοὺς συμμαχοῦντας κατὰ τῶν ἀπίστων καὶ πειρατῶν;

Οὐδέποτε πρὸς τοῦτο ἐπαρουσιάσθη εὐνοϊκωτέρη περίστασις τῆς παρούσης. Φαίνεται ὅτι ὁ Θεὸς παρασκευάζει τὸν ὄλεθρον τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας διὰ τοιαύτης ἀλληλουχίας περιστάσεων, ὁποῖα οὐδέποτε ἐφάνη, ἂν ὅτου ἡ διδασκαλίᾳ τοῦ Μωάμεθ ἀνεφάνη πρῶτον ἐν τῷ κόσμῳ — περίστασις, ὑπερβαίνουσα καὶ αὐτοὺς τοὺς πόθους

τῶν μᾶλλον ζηλωτῶν χριστιανῶν, ἐνῷ οἱ Τοῦρκοι μετὰ τῆς αὐτῆς ἐσχύος προσβάλλονται ὑπὸ τῶν Περσῶν, ὥστε φαίνεται ἡ κίβδαις κλονιζομένη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μεγάλου αὐθέντου.

Ἡ κατὰκτησις τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας εἶναι τώρα τόσο ἐύκολος, ὥστε μόνον στενὴ καὶ εἰλικρινὴς ἔνωσις τῶν χριστιανικῶν δυνάμεων ὑπολείπεται. Ἐὰν δὲ καὶ ἡ λαμπρὰ αὕτη περίστασις παραμεληθῇ, οἱ μεταγενέστεροι δικαίως θέλουσι κατηγορήσει τοὺς ἡγεμόνας ἐπὶ ἀσυγχωρήτῳ ῥαθυμίᾳ. Ὅσοσδήποτε καὶ ἂν ᾦναι ὁ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ προσαπτόμενος αὐτοῖς μῶμος καὶ ἡ ἐπὶ κρισις, δὲν θέλουσιν οὗτοι ἀποφύγει καὶ τὴν φοβερὰν λογοδοσίαν τῶν πράξεων αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἐκείνου, τὸ ἑποῖον δὲν δύναται νὰ ἀπατηθῇ.

Ἡ ἐντελής εἰρήνη καὶ ἡσυχία, ᾧ ἀπολαμβάνει τώρα ἡ χριστιανὸσύνῃ παρουσιάζονται ὡς ἕτερον τεκμήριον τῆς θείας θελήσεως. Εὐρίσκονται νῦν ἔτοιμοι πολυάριθμοι στρατοὶ συνειθισμένοι εἰς τοὺς κόπους καὶ τοὺς πόνους τοῦ πολέμου καὶ ἱκανοὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν μεγαλειτέρων ἐπιχειρήσεων.

Ἀλλὰ καὶ ἕτερα αἷτια παρίστανται ἐμφυχοῦντα τοὺς χριστιανούς εἰς τοιαύτην ἐπιχείρησιν, καταπειθοντα καὶ τὸν δειλότερον ὅτι τὰ προτεινόμενα μέσα εἶναι ἱκανὰ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς.

Ἡ ἱστορία τῶν Σταυροφοριῶν ἀμέσως θέλει καταπειθεῖ αὐτοὺς ἀναλογιζομένους, ὅτι ὁ Γοθοφρέδος Βουλλιῶν κατέκτησεν ἐν διαστήματι τριῶν ἐτῶν μὲ ὀλιγωτέρους τῶν διακοσίων χιλιάδων ἀνθρώπων τὴν Μεσοποταμίαν, τὴν Συρίαν, καὶ μέγα μέρος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ ὅτι αὐτός τε καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ καθεῖξαν ἐπὶ ἓνα σχεδὸν αἰῶνα τὸ βασίλειον τῆς Ἱερουσαλῆμ.

Ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ Τουρκικῷ κράτει διεσπαρμένων χριστιανῶν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς εὐνοϊκὴ διέγερσις αὐτῶν, λαμβανόντων ὑπ' ὄψιν ὅτι οὗτοι θὰ συνεργήσωσι προθύμως καὶ δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μέσων πρὸς ἀπολύτρωσιν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν Τούρκων.

Ἡ παρούσα ἀνταρτικὴ καὶ ἄστατος κατάστασις τῶν ἀπίστων, ἰδίως τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, θέλει μεγάλως συντρέξει πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ὑμετέρου σχεδίου. Μὲ ὅλα τὰ τεχνάσματα καὶ δῶρα τῆς τουρκικῆς αὐλῆς ἀπ' ἐνός, καὶ τῆς πλέον σκληρᾶς τιμωρίας ἀπ' ἐτέρου, ἡ σφοδρὰ τοῦ λαοῦ πρὸς ἐπανάστασιν κλίσις ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν μᾶλλον ἐκδηλοῦται.

Αἱ ἰδέαι αὗται εἶναι ὁ καρπὸς μακρῶν καὶ συνεχῶν κόπων· οἱ ἡμᾶ-
τίας δὲ ἤθελον καταδειχθῆ, ἰσχυριζόμενος, ὅτι τὸ νῦν προτεινόμε-
νον εἰς τὰς χριστιανικὰς δυνάμεις σχεδὸν δὲν δύναται νὰ τελειο-
ποιηθῇ. Ἐγὼ ὅμως τὸ θάρρος νὰ βεβαιώσω, ὅτι τοῦτο δὲν βασιζέται
ἐπὶ ἄλλων ἀρχῶν, εἰμὴ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς ἐνθέρμου ἐπι-
θυμίας τοῦ νὰ ἴδω πτερυγίζουσας τὰς σημαίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ
ἐπὶ τῶν χωρῶν τῶν ἀπίστων.

Ἡ μόρφωσις σχεδίου πρὸς κατάκτησιν τῆς ἐκτεταμένης αὐτοκρα-
τορίας τῶν Τούρκων, ἡ συνένωσις τῶν ἐκτελεσουσῶν αὐτὸ, πλὴν ἀν-
τίθετα ἔχουσῶν συμφέροντα καὶ σκοποὺς ὡς πρὸς τὴν διανομὴν τῶν
κατακτήσεων διαφόρων δυνάμεων, ἡ σύλληψις σχεδίου πρὸς διηγεκῆ
παγίωσιν τῆς εἰρήνης τῆς Χριστιανωσύνης, ὅλα ταῦτα δύνανται νὰ
φανῶσιν εἰς τινὰς ἔργον ἀδύνατον· καὶ ὅμως εἰ καὶ ὁμολογουμένως
μεγίστη ἡ δυσκολία, ἐλπίζω, ὅτι οἱ εἰλικρινέστεροι τῶν ἀνθρώπων
θέλουσι συγχωρήσει τὰ λάθη, ἄλλως τε ἀναπόσπαστα παντὸς με-
γάλου σχεδίου.

Ἄλλοι ἴσως μᾶλλον ἀκριβολόγοι θέλουσιν ἀμφιβάλλει ἐὰν ὁ προ-
κείμενος κατὰ τῶν ἀπίστων πόλεμος δύναται νὰ δικαιολογηθῇ ἐν τῷ
σχεδίῳ τούτῳ. Ἀλλὰ διὰ νὰ λύσωμεν πάντα τοιοῦτου εἶδους ἰσχυ-
ρισμὸν ἀρκεῖ νὰ εἰπώμεν, ὅτι οἱ Τούρκοι δὲν κατέχουσιν ἐν τῷ κό-
σμῳ οὐδὲ σπιθαμὴν γῆς, τὴν ὁποίαν νὰ μὴ ἀπέκτησαν δι' ἱεροσυλιῶν,
ἀσεβειῶν, βιαιοπραγιῶν, ἀπειλῶν, καὶ καταπίεσεων.

Αἱ πρῶται αὐτῶν κτήσεις ἐν Εὐρώπῃ ὀφείλονται εἰς τὴν πλεόν
ἀποτρόπαιον ἀπιστίαν.

Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπι-
καλεσθεὶς τὴν βοήθειαν αὐτῶν καθ' Ἑλλήνων τινῶν ἡγεμόνων,
μεθ' ὧν εὐρίσκετο εἰς ἔριδας, ταχέως ἐθρόνησε διὰ τὸ μέγα αὐτοῦ
λάβος· διότι οἱ βάρβαροι ἀφοῦ κατῴρθωσαν νὰ ἀναγνωρίσωσιν οἱ
ἡγεμόνες ἐκεῖνοι τὸ δίκαιον, ἐγένοντο αὐτοὶ κύριοι ὅλης τῆς χώρας.

Ἐμμανουὴλ ὁ Παλαιολόγος ὁ διάδοχός του ἔπραξε παρόμοιον λά-
θος. Ὁ ἄφρων οὗτος ἡγεμὼν συνέδεσε συμμαχίαν μετὰ τοῦ τυράννου
Βαγιαζήτ, τῆς ὁποίας μονομερὲς ἀποτέλεσμα ἦτο, ὅτι ἐδόθη εἰς τοῦ-
τον καλλιτέρα εὐκαιρία πρὸς πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης αἰτίας, εἰμὴ ἐκ φιλοδοξίας, καὶ βεβαίως ἡ πό-
λις ἤθελε πέσει εἰς χεῖρας αὐτοῦ, ἐὰν ἡ ἀφίξις τοῦ Ταμερλάνου δὲν
ἐμπόδιζεν αὐτόν.

Δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν ἀρχαιότητα πρὸς εὗρεσιν παραδειγμάτων τῆς ἀπιστίας τῶν Τούρκων. Πολλὰ δὲν παρήλθον ἔτη καὶ ἐπέπεσαν κατὰ τῆς Πελοποννήσου ἄκρας ἐπικρατοῦσης εἰρήνης καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης σκιᾶς δικαίου ἢ δικαιώματος.

Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν περιφημοτέρων παραδειγμάτων προδοσίας, τὰ ὅποια εὐρίσκονται εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ἱστορίας, οὐδὲν δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἰσβολὴν τῶν Τούρκων εἰς τὰς Περσικὰς χώρας, καθ' ὃν καιρὸν ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος τύπος ἐσπαράσσετο καὶ κατεβαρύνετο ὑπὸ ἐμφυλίου πολέμου. Ὅθεν ἀντὶ νὰ μεσολαβήσωσιν πρὸς περαίωσιν τῶν διαφορῶν αἵτινες ἦσαν ἡ αἰτία τῶν ταραχῶν ἐκείνων, κατέλαβον τὴν καλλιτέραν ἐπαρχίαν τῆς Περσικῆς μοναρχίας ἄνευ οὐδεμιᾶς διακηρύξεως πολέμου οὐδέ τινος ἀφορμῆς προσηγομένων προσβολῶν.

Εἰς μόνος εὐρέθη τότε ἐν τῷ διβανίῳ ἔχων τοσαύτην ἀρετὴν, ὥστε νὰ ἐναντιωθῇ εἰς τὴν θηριώδη ἐκείνην εἰσβολὴν, ὡς ἄδικον καὶ ἀνανδρον, ἀλλ' ἀνωφελῆς ἀπέβη πᾶσα αὐτοῦ κρίσις.

Ἡ θεία ὁμῶς ἐκδίκησις δικαίως ἐτιμώρησεν ἕκτοτε τὸ κατηραμένον τοῦτο ἔθνος. Ἡ εἰς τὰς Περσικὰς χώρας ἄδικος καὶ τυραννικὴ εἰσβολὴ ἐγένετο ἡ ἀρχὴ τῶν παρουσῶν αὐτῶν δυστυχιῶν, πολὺ δὲ πιθανόν, ὅτι ὅπως ἡ ἀπιστία ὑπῆρξεν ἡ πρώτη βάσις τῆς τῶν Τούρκων ἰσχύος, οὕτω διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ νὰ πλησιάσωσιν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν. Συμπεραίνοντες δὲ λέγομεν, ὅτι ἀδιστακτως δυνάμεθα νὰ κινήσωμεν τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον· διότι οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ εἰς τοὺς Χριστιανούς τὸ δικαίωμα πρὸς ἀνάκτησιν παντὸς τοῦ ὑπὸ τῶν ἀπίστων, ἐναντίον τοῦ ἀνθρωπίνου δικαίου, ἀρπαγέντος καὶ ἀφοῦ μάλιστα ἕκαστος σουλτάνος ἐν τῇ στέφει αὐτοῦ ἐπισήμως ὀρκίζεται τὴν καταστροφὴν τῆς Χριστιανωσύνης.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

Οὐδὲν ἔδωκε δικαίαν ἀφορμὴν παρὰ πόνων καὶ λύπης εἰς ὅλους τοὺς καλοὺς χριστιανοὺς, εἰμὴ τὸ νὰ βλέπωσι τοὺς ἡγεμόνας τῆς Εὐρώπης ἐπιχειροῦντας κατ' ἀλλήλων πολέμους οὐχὶ ἀναγκαίους καὶ συχνάκις ἀδίκους, καὶ χύνοντας ποταμὴδὸν τὸ ἀνθρώπινον αἷμα πρὸς ἀπόκτησιν φανταστικῆς δόξης, ἢ μικρᾶς τινος ἐκτάσεως τοῦ κράτους αὐτῶν,

εἴτε ἄλλων ποταπωτέρων αἰτιῶν, ἐνῷ οἱ κεκηρυγμένοι ἀρχαῖοι ἐχθροὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι, κύριοι τοσούτων ἐκτεταμένων καὶ ἀνθρώπων ἐπαρχιῶν καὶ βασιλείων ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀφρικῇ, καὶ κυριαρχοῦσι σχεδὸν ὅλης τῆς Ἀσίας.

Ὅστις θεωρήσει διὰ χριστιανικοῦ ὄμματος τὴν ἀμελῆ καὶ ἄκκιρον διαγωγὴν τῶν χριστιανικῶν δυνάμεων, θέλει πεισθῇ ὅτι αὗται ἐσαγηνεύθησαν ἢ παρεδόθησαν εἰς κατὰστασιν ῥαθυμίας, ἐκπληκτοῦσης πάντα ὄντα ἱκανὸν νὰ σκεφθῇ. Διὸ τὸ νὰ σκεφθῇ τις ὅτι χριστιανὸς ἡγεμὼν πολεμεῖ ἐναντίον ἐτέρου χάριν μικρᾶς τιнос ἐκτάσεως ἢ τεμαχίου γῆς, ἐνῷ μετὰ τῶν αὐτῶν δυνάμεων καὶ ἐξόδων ἤθελε δυνηθῇ νὰ κυριεύσῃ ἐκτεταμέναν χώραν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν ἀπίστων, εἶναι ἀξιοθαύμαστον καὶ ἀπίστευτον εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους. Καὶ ὅμως ὁ ζῶν ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι, μάρτυς ἐγένετο τῶν δυστυχιῶν, ἃς ἡ φιλοδοξία χριστιανῶν τινῶν ἡγεμόνων καὶ τὸ πείσμα ἄλλων ἐπροξένησαν εἰς τὸν κόσμον. Ὅποιās καταστροφὰς δὲν εἶδομεν εἰς Γερμανίαν, Φλανδρίαν, Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν καὶ Πορτογαλίαν, Πολωνίαν καὶ Σουηδίαν; Ὅπόσας χώρας λεηλατηθείσας καὶ καταστραφείσας, ὁπόσας πόλεις πυρωθείσας καὶ εἰς τέφραν μεταβληθείσας.

Ἐὰν δὲ αὐτὰ τὰ ὅπλα τὰ ὅποια οἱ χριστιανοὶ μεταχειρίζονται εἰς καταστροφὴν ἀλλήλων ἤθελον στραφῇ κατὰ τῶν ἀπίστων, ὅποια δόξα ἤθελε προσαφθῇ εἰς τὸν Χριστιανισμὸν ἕνεκα τῶν τοιούτων ἐπιχειρήσεων, καὶ ὅποια ὠφέλεια εἰς τοὺς χριστιανοὺς ἡγεμόνας;

Ἐὰν Λουδοβίκος ὁ ΙΔ' τὰ μεγάλα καὶ φοβερά ἐκεῖνα στρατεύματα, τὰ ὅποια ἐπροξένουν τόσον τρόμον εἰς τοὺς χριστιανοὺς ἡγεμόνας τῆς Εὐρώπης, ἤθελε πέμψῃ πρὸς κατάκτησιν τῆς Βαρβαρίας καὶ καταστροφὴν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ ἐμφωλευόντων πειρατῶν, καὶ διαταρακτόντων τὸ παγκόσμιον ἐμπόριον, τότε δικαίως ἤθελεν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ φέρῃ τὸν τίτλον τοῦ χριστιανικωτάτου. Ἀλλὰ δὲν συμφέρει νὰ προχωρήσωμεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Τοῦτο ὅμως δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι τὰ κοσμικὰ πάθη, ἡ φιλοδοξία ἢ ἡ ἐκδίκησις ὑπῆρξαν τὰ μεγάλα μυστήρια τὰ διεγείραντα πάντοτε τοὺς χριστιανοὺς ἡγεμόνας εἰς τὰ σχέδια αὐτῶν, εἰ καὶ ἡ θρησκεία συχνάκις ὑπῆρξεν ἢ ἐπίβουλος πρόφασις.

Εἰς τὸ αὐτὸ πνεῦμα πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν τὴν κακὴν ἐκβάσιν παστῶν τῶν Σταυροφοριῶν, αἵτινες ἐγίναν κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶ-

νας ὑπὸ τῶν χριστιανῶν ἡγεμόνων κατὰ τῶν Σαρακηνῶν καὶ τῶν Τούρκων. Διότι ἂν καὶ πρέπη νὰ ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι ὁ χριστιανικὸς ζῆλος ὑπῆρξε τὸ κυριώτερον ἐλατήριον τῶν εὐσεβῶν ἐκείνων ἐπιχειρήσεων, συγχρόνως ὀφείλομεν μετὰ μεγάλης λύπης καὶ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι πᾶς πρὸς τὴν θρησκείαν σεβασμὸς κατέπαυσεν, ὁσάκις αὕτη ἀντεκρούσθη πρὸς τὰ γῆινα συμφέροντα καὶ τὰς κυριαρχίας. Τότε προῆλθε τὸ πνεῦμα τῆς διχονοίας, διαταράξαν τὰ ἐπαινετὰ ἐκεῖνα σχέδια, καὶ πολλάκις παροξύνον αὐτοὺς τοὺς ἡγεμόνας ἐναντίον ἀλλήλων μέχρι τοσοῦτου βαθμοῦ ἀφροσύνης, ὥστε νὰ γίνωσιν ἔπειτα λεία τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ.

Ἐπεθύμουν νὰ ρίψω πέπλον ἐπὶ τῶν δυστυχῶν ἐκείνων χρόνων, ἂν καὶ τὰ δυστυχήματα ταῦτα ἀρκούντως ὑποδεικνύοντα ἡμῖν τὰς συνεπείας τῆς ἰδιοτελοῦς καὶ ἄφρονος διαγωγῆς τῶν ἡγεμόνων ἐκείνων, διδάσκουσι τοὺς ἐπιχειρησθησομένους τοιοῦτον σχέδιον πρὸς ἀποφυγὴν τῶν σκοπέλων, οἵτινες ὑπῆρξαν τόσον ἀπαίσιτοι εἰς τοὺς προγενεστέρους αὐτῶν.

Γινώσκω, ὅτι τινὲς θέλουσι μοὶ ἀποδώσει σκοποὺς κέρδους ἢ ἰδιαιτέρων ὠφελειῶν, ὑποστηρίζοντι τὸ σχέδιον τοῦτο. Ἄλλοι θέλουσιν εἶπει, ὅτι συνέλαβον αὐτὸ μὲ τὸν μονομερῆ σκοπὸν τῆς διαδόσεως τῆς θρησκείας, ἣν πρεσβεύω. Ἀλλὰ διακηρύττω μὲ τὸν ἐπισημότερον τρόπον, ὅτι ἡ μόνη παρακινήσασά με εἰς τοῦτο αἰτία εἶναι ἡ διάδοσις τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ιδέας οὐδεμιᾶς γῆινου ὠφελείας, οὐδὲ μεροληψίας ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας, ἧς εἶμαι μέλος, ὡς θέλει φανῇ ἀκολουθῶς ἐκ τοῦ δοκιμίου τούτου, τιθεμένων τῶν συμφερόντων τῶν Διαμαρτυρουμένων ἐν ἰσῇ μοίρᾳ μὲ τὰ τῶν Καθολικῶν.

Εὐκόλως δὲ καταστρέφονται αἱ τοιαῦται προλήψεις, ἐὰν πάντες οἱ γνωρίζοντες τὸν βίον μου, ἐν πνεύματι δικαιοσύνης ἀναγνωρίσωσιν, ὅτι καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις ὁ πλοῦτος οὐδέποτε ὑπῆρξε τὸ εἶδολόν μου· καὶ δύναμαι νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν συνείδησίν μου, ὅτι οὐδὲν τοσοῦτον ἐν τῷ κόσμῳ κατεφρόνησα ὅσον τὸ χρῆμα. Ἐὰν ἡγάπων τὰ χρήματα, ἐπαρουσιάσθην μοι εὐκαιρία πλουτισμοῦ ὄντως μοναδικαί· διότι ὁ δούξ Βανδῶμ μὲ ἐτίμα διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης του ἐν τῷ πολέμῳ τῆς Ἰταλίας, καὶ ἐγὼ ἤμην τρόπον τινὰ ὁ θησαυροφύλαξ αὐτοῦ. Συχνάκις δὲ μὲ ἐπέπληττεν εὐγενέστατα διὰ τὴν πρὸς τὰ χρήματα ἀποστροφὴν μου, λέγων, ὅτι δὲν ἤθελον ἐπὶ πολὺ κοπιᾶσαι

πρὸς εὗρεσιν τοῦ φιλοσοφικοῦ λήθου. Τὸ ἐν Ἰσπανίᾳ ὑπούργημα παρῆχέ μοι τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀποκτήσω μεγάλα κέρδη, πλὴν ἐγὼ οὐδέποτε ἐποίησα χρῆσιν μεγαλητέρων ποσοτήτων, παρεκτὸς τῶν ἀναγκαίων πρὸς διατήρησιν τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ Ὑπουργοῦ, καὶ διὰ ν' ἀφαιρέσω πᾶσαν ὑποψίαν, ὅτι ἤθελον νὰ πλουτίσω δι' ἐξόδων τοῦ δημοσίου, δὲν ἐπέτρεψά ποτε εἰς οὐδένα τῶν συγγενῶν μου ἓνα ἔλθη παρ' ἐμοί.

Μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας θέλω ἀπαλλαγῇ καὶ παντὸς μώμου ὑπερβολικῆς ὑποκρίσεως. Νομίζω, ὡς ἄρκετὰ γνωστὸν, ὅτι περὶ τὰ ἀξιώματα τῶν αἰτιολογιῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν διενέξεων οὐδέποτε ἐνησχολήθην. Ἀείποτε εἶχον τὴν πεποίθησιν, ὅτι οὐδὲν ἕτερον μέσον ἦτο κατάλληλον πρὸς συνδιαλλαγὴν τῶν διαφόρων τῶν χριστιανῶν διαιρέσεων εἰμὴ τὰ τοῦ Εὐαγγελίου παραγγέλματα δηλαδὴ ἡ πραότης, ἡ ὑπομονή, ἡ ἀγιότης καὶ αὐστηρότης τῶν ἡγῶν· κολακεύομαι δὲ πιστεύων ὅτι οἱ παρὰ τῇ αὐλῇ τῆς Μαδρίτης Ὑπουργοὶ τῶν διαμαρτυρομένων ἡγεμόνων ἐπὶ τῆς Ὑπουργίας μου, ἀποδώτουσί μοι δικαιοσύνην, διαβεβαιοῦντες, ὅτι οὐδέποτε ἀνεκάλυψαν ἐν ἐμοί ἀλλοῖα αἰσθήματα. Πρὸς τοῦτοις μισῶ ἐπὶ τοσοῦτον τοὺς θρησκευτικοὺς διωγμούς, ὥστε πολλάκις συνεβούλευσα τὸν βασιλέα νὰ χορηγήσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως τολμήσας μάλιστα καὶ νὰ προτείνω σύστημα πρὸς περιορισμὸν τῆς ἰσχύος τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως καὶ τὸ τελευταῖον διάδημα σταθερῶς πιστεύω ὅτι οὐκ ὀλίγον συνετέλεσεν εἰς τὴν πτώσιν μου. Τοσοῦτον δὲ ἀπέχω τῆς ἐπικρίσεως, ἐπὶ ὑπερβολικῶ ὑπὲρ τῆς θρησκείας ζήλω, ὥστε οἱ ἐχθροὶ μου μὲ κατηγορήσαν μάλιστα, ὡς ἐνεργήσαντα ὑπὲρ τῶν Τούρκων ἐν τῷ τελευταίῳ τῆς Οὐγγαρίας πολέμῳ διὰ τῶν πρὸς προσβολὴν τῆς Σαρδηνίας συμβουλῶν μου.

Οὕτω δὲ διαλυθεισῶν, ὡς ἐλπίζω, ὅλων τῶν καθαρῶς φαινομενικῶν προλήψεων, μεταβαίνω εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σχεδίου, καθ' ὃ ἡ Τουρκικὴ αὐτοκρατορία θέλει ὑποταχθῇ εἰς τὰς χριστιανικὰς δυνάμεις.

Τοῦτο ἐκ πρώτης ὕψεως ἀναμφιβόλως φανήσεται οὐ μόνον ἀπραγματοποίητον ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον· ἐγὼ ὅμως ἔχω τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ ἐπιχείρησις εὐκολος καθίσταται, ἐὰν οἱ ἡγεμόνες καὶ τὰ Κράτη τῆς Χριστιανωσύνης ἀποβάλλωσι τὰ ἀμοιβαία αὐτῶν πάθη καὶ τὴν φιλοδοξίαν καὶ ἀναλάβωσι ταιαύτην ἑνδοξον ἀποστολὴν μετὰ μόνης τῆς ιδέας τῆς θρησκείας καὶ τῆς φιланθρωπίας διότι ἐπὶ οἰασδήποτε ἄλλης ἀρχῆς ἐὰν ἐπιχειρισθῇ ἀφεύκτως ἀποτυγχάνει. Ὁμολογητέον,

ὅτι αἱ τουρκικαὶ κτήσεις εἶναι λίαν ἐκτενεῖς, πλὴν πέπεισμαι, ὅτι αὐτὴ ἡ ἑκτασις κατ' οὐδὲν ὠφελοῦσα αὐτοὺς, συντελέσει μᾶλλον εἰς διευκολύνειν τοῦ παρόντος σχεδίου.

Ἡ αὐτὴ αἰτία προητοίμασε τὴν ὁδὸν τῆς καταστροφῆς ὅλων τῶν μεγάλων τοῦ κόσμου αὐτοκρατοριῶν, καὶ ἰδίως τῆς τῶν Ῥωμαίων. Διότι ἀναγκαζόμενοι οὗτοι νὰ πέμπωσι τὰς δυνάμεις αὐτῶν εἰς ἐπαρχίας ἀπωτάτας εἴτε πρὸς ἀποδίωξιν ξένων ἐχθρῶν, εἴτε πρὸς κατάπαυσιν ἐσωτερικῶν ταραχῶν, ἐξησθένησαν τὸ κέντρον τῆς αὐτοκρατορίας, ἥτις διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ἔπεσε καὶ ὑπεδουλώθη ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐθνῶν.

Ὅχι ὀλιγώτερον ἀπαισία ἀπέβη ἡ ἑκτασις τῶν κτήσεων καὶ εἰς τοὺς Σαρρακηνούς· καὶ ὁ λόγος οὗτος εἶναι ἰσχυρώτατος, ἵνα συμπεράνωμεν, ὅτι καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν δὲν θέλουσιν εἶσθαι εὐτυχέστεροι μὲ τὰ σημερινὰ ἰσχυρότατα βασίλεια αὐτῶν.

Ἀλλὰ πρέπει πρὸς τούτοις νὰ παρατηρήσωμεν μετὰ τὴν καταστάσεως τῶν Ῥωμαίων καὶ ἐκείνης τῶν Τούρκων τὴν διαφορὰν ταύτην· ὅτι ἡ ὑπόληψις, ἡ πειθαρχία καὶ ἡ ἀνδρία τῶν πρώτων εἶχε καταστήσει αὐτοὺς τρομεροὺς εἰς ὅλα τὰ τότε γνωστὰ μέρη τοῦ κόσμου, ἐνῷ πᾶσαι αἱ τῶν τελευταίων πρόοδοι ἀποδοτέαι εἰς μόνην τὴν ἀριθμητικὴν δύναμιν, ἣ καὶ τὰς μετὰ τῶν χριστιανῶν διαιρέσεις.

Ἡ φήμῃ τῶν Τουρκικῶν ὅπλων οὐδέποτε ἐξετιμήθη ὑπὸ τῶν χριστιανῶν, περὶ δὲ τῆς σημερινῆς αὐτῶν μηδαμινότητος συνηγορεῖ ἡ ἑκτασις τοῦ τελευταίου ἐν Οὐγγαρία πολέμου. Οἱ Γερμανοὶ τότε ὑπὸ τὸν πρίγκηπα Εὐγένιον τῆς Σαβαυδίας ἐνίκησαν τοὺς ἀπίστους εἰς δύο σπουδαίας μάχας, ἂν καὶ πολὺ ὑπερτέρους κατὰ τὸν ἀριθμὸν, καὶ ὑπὸ πολλῶν συντρεχομένων περιστάσεων. Κατὰ τὴν ἐν Βελιγραδίῳ περίφημον ἐκείνην μάχην, ὁ στρατὸς τῶν Τούρκων, ὢν διπλάσιος τοῦ τῶν χριστιανῶν ἔμενεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ αὐτοῦ ὡς ἐν πολιορκίᾳ, ἐνίκηθη, καὶ ἡ πόλις, εἰ καὶ ἔχουσα φρουρὰν ἐξ εἴκοσι χιλιάδων ἠλώθη. Ὡστε δυνατόν νὰ καθιερωθῇ ὡς ἀρχή, ὅτι ἐν χριστιανικὸν στράτευμα πειθαρχικόν, καὶ καλῶς διοικούμενον ὑπὸ εὐύπολκτου στρατηγοῦ, πάντοτε νικᾷ ἐν τουρκικόν, ἀφοῦ μάλιστα καὶ δὲν ὑπάρχει πολὺ μεγάλη ἡ δυσαναλογία, διότι τὸ πλῆθος αὐτῶν συχνάκις χρησιμεύει εἰς αὔξησιν τῆς συγχύσεως καὶ τῆς ἀταξίας.

Οἱ σπαχίδες αὐτῶν, τοῦτέστιν οἱ ἱππεῖς πάντοτε κατεφρονήθησαν ὑπὸ τοῦ χριστιανικοῦ στρατοῦ. Ἡ δὲ ὑπόληψις τῶν πεζῶν αὐτῶν σωμάτων, γενιτζάρων ἐπονομαζομένων, εἶναι πολλῷ μεγαλητέρα. Ὁ

ἀριθμὸς αὐτῶν ἀναβαίνει σχεδὸν εἰς 40,000, καὶ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν εἶναι υἱοὶ τῶν χριστιανῶν, δοθέντες ὡς ὄμηροι. Εἶναι ὁμῶς βέβαιον, ὅτι τὸ στρατιωτικὸν αὐτῶν πνεῦμα ἐξέπεσεν ἀπὸ τῆς ἐν Βιέννῃ μάχης καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας Σοβιέσκης ἀπέκτησεν ἀθάνατον δόξαν, τῆς Εὐρώπης ὀφειλοῦσης νὰ ἀναγνωρίσῃ, ὅτι μετὰ τὴν ἐξ οὐρανοῦ ἡ ἐδική του ἀνδρεία καὶ διεύθυνσις διέσωσε τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν.

Ἄλλ' ἐξ οὐδενὸς ἄλλου δύναται τις νὰ σχηματίσῃ καθαρωτέραν ιδέαν περὶ τῆς ἀνδρείας τῶν Τούρκων, εἰμὴ ἐκ τοῦ παρόντος αὐτῶν πολέμου, κατὰ τῶν Περτῶν, οἵτινες εἶναι ἐν ἔθνος μὴ ἀπολαμβάνον φήμην ἐπὶ γενναιοψυχίᾳ· καὶ ὁμῶς κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἀγώνων τούτων συγχνάκις ἐνίκησαν τοὺς Τούρκους, καὶ ἤδη φαίνονται ὄντες εἰς θέσιν νὰ κατακτήσωσι ὅλα τὰ ἐν Ἀσίᾳ κράτη αὐτῶν καὶ τοῦτο καθ' ὃν χρόνον οἱ Τούρκοι, οὐδαμοῦ ἄλλοθεν ἀπητχολημένοι συνήνωσαν ὅλας τὰς ἐκυτῶν δυνάμεις. Ἐὰν λοιπὸν οἱ ὀλίγον πάντοτε ἐν πολέμῳ ἐκτιμηθέντες Πέρσαι ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιτύχωσι τόσας νίκας ἐναντίον τῶν συγκεντρωθεῖσων δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ αὐτῶν, οὐδόλως παράδοξον ἐὰν εἴπῃ τις, ὅτι καὶ τὸ ἡμέτερον σχέδιον σμικρὰν θέλει ἀπαντήσῃ δυσκολίαν, ἀπολεσάντων ἤδη τῶν Τούρκων τὸ ἄνθος τῶν στρατευμάτων καὶ τοὺς ἐμπειροτέρους ἀξιωματικοὺς αὐτῶν ἐν τῷ Περσικῷ πολέμῳ.

Οὕτως ἀποδείξαντες τὴν πρὸς ὑποδούλωσιν τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας εὐκολίαν θέλομεν προσπαθῆσαι νὰ καταγράψωμεν καὶ τὴν ἀναλογίαν τῶν τε κατὰ θάλασσαν καὶ ξηρὰν δυνάμεων, δι' ὧν ἕκαστος ἡγεμὼν καὶ ἕκαστος κράτος πρέπει νὰ συνδράμωσι τὴν μεγάλην ταύτην ἐπιχείρησιν.

Πρῶτον διάδημα εἶναι ἡ συγκρότησις συνόδου ἐν Ῥατισβόνῃ, ἐν ἣ αἱ σύμμαχοι δυνάμεις νὰ προσκληθῶσι παρὰ τῆς Α. Μ. τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ συνομολογηθῇ συμμαχία πρὸς κατάκτησιν τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, προτδιοριζομένης καὶ τῆς ἀναλογίας τῶν ὑφ' ἐκάστου προσφερθησομένων δυνάμεων, καὶ κανονιζομένης τῆς διανομῆς τῶν κατακτηθησομένων χωρῶν ἢ τῆς ἀνταλλαγῆς τοῦ λαχόντος ἐκάστη δυνάμει μεριδίου ἀντὶ ἀνταξίου μᾶλλον αὐτῇ ἐνδιαφέροντος, διὰ τε τὴν σημαντικότητα ἢ τὸ ὅμορον. Ἐπὶ τέλους νὰ διαγραφῇ καὶ τὸ σχέδιον τῶν στρατιωτικῶν ἐργασιῶν. Περὶ τούτων δὲ πάντων τολμῶ νὰ ὑποβάλω τὰ ἐξῆς σχέδια.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

1. Νά ιδρυθῇ τὸ στρατιωτικὸν ταμεῖον ἐν Βενετίᾳ ὡς ἐγγυτέρα τῷ θεάτρῳ τοῦ κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν πολέμου.

2. Ὁ αὐτοκράτωρ μετὰ τῶν ἄλλων Γερμανικῶν κρατῶν νά συγκροτήσῃ στρατὸν ἐξ ἑκατὸν χιλιάδων ἀνδρῶν, διοικούμενον ὑπὸ τῆς Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος, ἥ τινας γενικοῦ τινας αὐτοῦ ἀρχηγοῦ, ὑπὸ αὐτοῦ διορισθησομένου.

3. Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ Τσάρος νά ἐπιπέσῃ κατὰ τῶν Τατάρων μετὰ στρατοῦ ἐξ ἑκατὸν χιλιάδων ἀνδρῶν.

4. Οἱ βασιλεῖς τῆς Πολωνίας, Δανιμαρκίας καὶ Σουηδίας νά σχηματίσωσι στρατὸν ἐκ πεντήκοντα χιλιάδων ἀνδρῶν, ἥτοι 30,000 Πολωνῶν, 10,000 Δανῶν καὶ 10,000 Σουηδῶν.

5. Οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας, Ἰσπανίας, Σικελίας, Πορτογαλλίας καὶ Σαρδηνίας, αἱ πολιτεῖαι τῆς Βενετίας καὶ Γενούης, τὰ διαμερίσματα (cantoni) τῶν Ἑλβετῶν καὶ ἡ ὁμοσπονδία τῶν Γρίσιων νά σχηματίσωσι στρατὸν ἐξ ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδων ἀνδρῶν, κατὰ τὰς ἀκολουθούσους ἀναλογίας.

Γαλλία.	30,000
Ἰσπανία.	20,000
Νεάπολις.	10,000
Πορτογαλία.	10,000
Σαρδηνία.	10,000
Βενετία.	10,000
Γένουα.	10,000
Ἑλβετοὶ καὶ Γρίσιοι.	20,000

Αἱ δὲ κατὰ ξηρὰν αὐται δυνάμεις σχηματίζουσιν ἐν συνόλῳ τὸ ποσὸν 370,000 ἀνδρῶν.

Ἦδη δὲ ὑπολογίσωμεν καὶ τὰς διὰ τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην ἀναγκαιούσας θαλασσίους δυνάμεις, αἵτινες, ὡς νομίζω, δὲν πρέπει νά ᾔναι ὀλιγώτερον ἑκατὸν πλοίων τῆς γραμμῆς τῶν πεντήκοντα μέχρι ἐξήκοντα τηλεβόλων, ἀναλόγου ἀριθμοῦ φρεγατῶν καὶ συγχρόνως στόλον ἐξ ἑκατὸν γαλερῶν καὶ γαλεατσῶν, κατὰ τὴν ἀκόλουθον διανομήν.

Ἀγγλία	30	πλοῖα τῆς γραμμῆς,	10	φρεγάταις
Ὀλλανδία	20	»	10	»
Γαλλία	10	»	5	»
Ἰσπανία	10	»	5	»
Νεάπολις	5	»	0	»
Πορτογαλλία	10	»	5	»
Βενετία	10	»	5	»
Γένουα	5	»	0	»

Ἐνταῦθα ἀναγκαῖον θεωροῦμεν νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τυχόν γενη-
σομένην παρατήρησιν περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἐπιβαλλομένων εἰς τὴν
Ἀγγλίαν καὶ τὴν Ὀλλανδίαν συνεισφορῶν δυσαναλόγων πρὸς τὰς
τῶν ἄλλων συμμάχων.

Ἀλλὰ περὶ τούτου ἀρκεῖ ἡ παρατήρησις, ὅτι ἐπειδὴ αἱ δυνάμεις
αὗται δὲν συνεισφέρουσιν οὐδὲν εἰς τὸν κατὰ ξηρὰν στρατὸν, δίκαιον
νὰ ἀποζημιώσωσι διὰ μεγαλητέρων κατὰ θάλασσαν δυνάμεων.

Ἀκολουθεῖ ἡ διανομὴ τοῦ στόλου τῶν γαλερῶν κτλ.

Γαλλία.	10
Ἰσπανία.	10
Νεάπολις.	5
Σαρδηνία.	5
Βενετία.	50
Γένουα.	10
Τοσκάνη.	5
Μελίτη.	5

Ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας δὲν ἔχει τοιοῦτου εἵδους
πλοῖα προτείνεται, ὥστε ἡ Α. Μ. νὰ προσφέρῃ ἀντὶ τῶν γαλερῶν τὰ
ἄχρηστα πλοῖα πρὸς χρῆσιν νοτοκομείων, καὶ τοὺς ἀναγκαίους ἀν-
θρώπους πρὸς ἐπιμέλειαν τῶν ἀσθενῶν, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ σχεδὸν τῇ
ἀναλογούσῃ αὐτῷ συνεισφορᾷ.

Ἐκτὸς τῶν στρατευμάτων ἀναγκαῖον εἶναι νὰ ἐτοιμασθῶσι καὶ ἄλλα
πρὸς πολιορκίαν τῆς Ἀλγερίας, τῆς Τύνιδος, καὶ τῆς Τριπόλεως, αἵ-
τινες ὡς ὑποτελεῖς τοῦ Σουλτάνου εἶναι ἡναγκασμένοι νὰ βοηθήσωσιν
αὐτῷ ἐν πάσῃ περιστάσει. Ὁ στρατὸς οὗτος δέον νὰ ἐπιβαρύνῃ τὴν
Γαλλίαν, Ἰσπανίαν καὶ Πορτογαλλίαν, ἐπὶ τῷ ὄρῳ παραχωρήσεως
αὐτοῖς τούτοις τῶν εἰρημένων χωρῶν, μετὰ τὴν κατάκτησιν ὅλης
τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας.

Εἰς τοὺς ἑνετοὺς ὠρίσαμεν συνεισφορὰν πεντήκοντα γαλερῶν ἢ γαλεατσῶν, διότι οὗτοι καὶ ἀφθονοῦσι τοιοῦτων πλοίων καὶ μετὰ μεγάλης εὐκολίας δύνανται νὰ ἐξοπλίσωσιν αὐτὰ, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν πρὸς τοῦτοις καὶ τῶν χρηρηγηθησομένων αὐτοῖς ἐξαιρέτων ὠφελειῶν ἅμα τῇ καλῇ ἐκβάσει τοῦ πολέμου τούτου.

Διαθέσαντες οὕτω τὰ κατὰ τε ξηρὰν καὶ θάλασσαν στρατεύματα, ὀρείλομεν νὰ ὑποβάλωμεν εἰς τὴν Σύνοδον καὶ τὰ ἀκόλουθα ἄρθρα ἀφορῶντα τὴν διανομὴν τῶν κατακτήσεων, ὡς καὶ ἕτερά τινα ἀντικείμενα.

Τινὲς ἴτως ἀντιτάξωσιν, ὅτι τοιαύτη διανομὴ φυσιχώτερον γενήσεται μετὰ τὴν κατὰκτησιν ἢ ἐκ τῶν προτέρων· πλὴν τοῦτο, ἀπαντῶμεν, οὐδέποτε γίνεται ἐν συμβολαίοις συνομολογουμένοις πρὸς ἐπιχειρήσιν ἐπιθετικοῦ πολέμου, καὶ δικαίως. Διότι, ἐὰν οἱ μικροὶ ἡγεμόνες καὶ τὰ κράτη δὲν ἔχουσι βεβαιότητά τινα εἰς τὰς ἐλπίδας αὐτῶν μέχρι τέλους τῆς ἐπιχειρήσεως, ἤθελον φοβηθῇ μήπως εὐρεθῶσιν εἰς πολὺ δύσκολον θέσιν. Ὁμολογητέον δὲ, ὅτι κυρίᾳ ἀφορμῇ τῆς κακῆς ἐκβάσεως ὅλων τῶν ἱερῶν πολέμων ὑπῆρξεν ἡ παράλειψις τῆς προκαταρκτικῆς καθιερώσεως τοιοῦτων ἀρχῶν. Ὅθεν πρὸς πρόληψιν τοῦ τοιοῦτου ἀποτελέσματος, προτεινόμεν τὸν ἐξῆς διαμελισμὸν τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

Διαμελισμὸς τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας.

Ὁμολογῶ ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο μὲ συγχίζει καὶ μὲ φέρει εἰς ἀμνηχανίαν. Ἡ μὲν κατὰκτησις τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Τούρκων κατὰ τὸ προκείμενον σχέδιον φαίνεται μοι ὡς εὐκολος ἐπιχειρήσις, ὁ διαμελισμὸς ὅμως αὐτῆς ἱκανοποιῶν τὰς ἀπαιτήσεις τοσούτων δυναστῶν σχεδὸν ἀδύνατος παρίσταται. Μολοντοῦτο ἐπειδὴ ἔπλευσα μέχρι τοῦδε θάλασσαν δυσκολιῶν, θέλω ῥιψοκινδυνεύσει νὰ σκιαγραφῶ καὶ ἐν σχέδιον περὶ τοῦ ἀκανθώδους τούτου ἔργου.

Ὁ Δουξ τοῦ Ὀλστεϊν-Γοττὸρπ ⁽¹⁾ θέλει ἀνακηρυχθῇ Αὐτοκράτωρ

(1) Δουξ τοῦ Ὀλστεϊν ἦτο τότε ὁ Κάρολος Φριδερῖκος, πρόγονος τοῦ νῦν βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, ἀποθανὼν ἐν ἔτῳ μετὰ τὴν σύναξιν τοῦ σχεδίου τοῦ Ἀλβερνῆ (1739) Σ. Μ.

τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπολαμβάνων ὅλων τῶν τίτλων, προνομίων καὶ ὑπεροχῶν, ἃς ἔχαιρον οἱ τελευταῖοι Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες ἐκτὸς μόνον τῶν ἐν τῇ παρούσῃ διανομῇ διαφοροτρόπως ὀριζομένων.

Πᾶσαι ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Ἀφρικῇ κτήσεις τῶν Τούρκων θέλουσιν ἐμπεριληφθῇ εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν ταύτην, ἐξαιρουμένων τῶν κατωτέρω ἄλλως διατιθεμένων.

Ἡ διαδοχὴ θέλει εἶσθαι κληρονομικὴ ἐπὶ τῶν ἀρρένων μόνων ἀπογόνων.

Ἐπειδὴ ὅμως τὸ μέγα τοῦτο σχέδιον δὲν δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἄνευ τῆς συνδρομῆς τῆς αὐθεντικότητος καὶ τῆς ἰσχύος τοῦ σεβαστοῦ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκράτορος καὶ ἐπειδὴ ὁ ἔνδοξος αὐτοῦ οἶκος αἰετοτε ὑπερασπίσθαι τὴν Χριστιανωσύνην ἐναντίον τῶν παρανομιῶν καὶ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Μωαμεθανῶν, διὰ τοῦτο προτείνομεν ὥστε ὅλη ἡ Βοσνία, ἡ Σερβία, ἡ Σλαβωνία, ἡ Μακεδονία καὶ Βλαχία, νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν Α. Α. Μ. μετὰ τῶν αὐτῶν περὶ διαδοχῆς διατάξεων ὀρισμῶν καὶ κανόνων, τῶν καθιερωμένων διὰ τὰς κληρονομικὰς χώρας, καὶ κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανονισμούς.

Ἡ Α. Α. Μ. θέλει διαρκῶς προεδρεύει τοῦ τε αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ πάντων τῶν ἄλλων χριστιανῶν ἡγεμόνων.

Ἐπειδὴ αἱ κτήσεις τῆς Α. Μ. τῆς Τσαρίνης εἶναι ἀρκετὰ ἐκτενεῖς, ἢ δ' ἔξοχος αὕτη ἡγεμονίς παρέσχε τὰς καθαρωτέρας ἐνδείξεις, ὅτι ἡ δημόσιος ἐλευθερία εἶναι ἡ κυριωτέρα αὐτῆς φροντίς, καὶ εἰλικρινῶς ἐπιθυμεῖ τὴν διάδοσιν τῆς θρησκείας, πιστεύομεν, ὅτι θέλει ἀρκεσθῇ προσκτωμένη τὸ Ἀζόφ καὶ τὴν Ταρταρίαν, ὡς δικαίαν ἱκανοποίησιν πασῶν ἐπὶ τῶν νέων κατακτήσεων ἀπαιτήσεων αὐτῆς, πειθομένη ἅμα εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἐκ τῆς Φινλανδίας μέρους εἰς τὸν βασιλέα τῆς Σουηδίας, ὡς μέσον πολὺ ὠφέλιμον εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἡσυχίας τῆς Ἀρκτοῦ.

Ἐπειδὴ ἐπίσης τὸ κράτος τῆς Γαλλίας εἶναι λίαν ἐκτενὲς καὶ ἀκμαῖον ἢ δὲ χριστιανικωτάτῃ Α. Μ. ἐπὶ τοῦ τελευταίου πολέμου παρέσχεν ἀποδείξεις τρανωτάτας, ὅτι οὐδόλως ἐκυριεύθη ὑπὸ φιλοδοξίας πνεύματος δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι θέλει εὐχαριστηθῇ ἐκ τῆς παραχωρήσεως τῆς Τύνιδος, καὶ τῆς δόξης, ὅτι τοσοῦτον συνετέλεσεν εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ παλαιοῦ ἐχθροῦ τῆς Χριστιανωσύνης.

Ἐπειδὴ δὲ γνωστὸς εἶναι καὶ ὁ ζῆλος τῆς Αὐτῆς Καθολικῆς Μεγα-

Χειρότητος, οὐ μεγάλας ἀποδείξεις παρέσχε συχνάκις ἐν Ἀφρικῇ, προτείνομεν ἵνα τῇ προσενεχθῇ παρὰ τῶν συμμάχων ἡ Ἀλγερία.

Καὶ ἐπειδὴ ἡ Αὐτοῦ Πορτογαλλικὴ Μεγαλειότης ἔσχε πάντοτε τὰς αὐτὰς εὐσεβεῖς διαθέσεις, διὰ τοῦτο προτείνομεν νὰ τῇ δοθῇ ἡ Τρίπολις, μὴ παραλειπομένης καὶ τῆς ὑπομνήσεως, ὅτι οἱ προκάτοχοι αὐτοῦ αἶποτε διεκρίθησαν ἐπὶ χριστιανικῷ ζήλῳ, πολεμοῦντες κατὰ τῶν ἀπίστων τῆς χώρας ταύτης.

Ἐπειδὴ τὰ ἀξιώματα τῆς Μεγάλῃς Βρεττανίας, ὡς τόπου ἐμπο-
ρικοῦ, δὲν ἐπιτρέπουσι τὴν ἐπὶ πολὺ ἐπέκτασιν τῶν κτήσεων αὐτῆς, προτείνεται διὰ τοῦτο νὰ δοθῇ εἰς τὴν Αὐτοῦ Βρεττανικὴν Μεγα-
λειότητα ὡς ἰδιαιτέρα αὐτοῦ ἰδιοκτησία ἡ νῆσος Κρήτη καὶ ἡ πόλις Σμύρνη, ὀφειλομένης ἐπὶ τοῦ προκειμένου τῆς ὑπομνήσεως, ὅτι οὐδεὶς μεταξὺ πάντων τῶν ἄλλων ἡγεμόνων ἔδειξε περισσότερον ζῆλον πρὸς ὑποκίνησιν τοῦ θρησκευτικοῦ ζητήματος κατὰ τοὺς ἱεροὺς πολέμους, ὅσον δύο ἑνδοξοὶ βασιλεῖς τῆς Ἀγγλίας.

Τὰ κράτη τῆς Ὀλλανδίας πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐμπορικὴν ἔποψιν ἐπομένως νομίζομεν, ὅτι ἡ νῆσος Ῥόδος καὶ ἡ πό-
λις Ἀλέπιον οὐ μόνον συμφέρουσιν εἰς τὰς ὑποθέσεις αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἱκανοποιοῦσι τὰς περὶ Ἀνατολῆς ἐλπίδας των.

Πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἀξίας τῆς Αὐτοῦ Δανικῆς Μεγαλειότητος, καὶ ἐπειδὴ οὐδεμία τῶν Τουρκικῶν κτήσεων φαίνεται συμφέρουσα, διὰ τὸ ἀπομεμακρυσμένον τῆς θέσεως, φαίνεται ἡμῖν, ὅτι ἡ πρόσκτησις τοῦ δουκάτου τοῦ Ὀλστεῖν-Γοττὸρπ μᾶλλον ἀρμόζει εἰς τὰ συμφέ-
ροντα τῆς Α. Μεγαλειότητος, παραιτουμένου τοῦ παρόντος κατόχου αὐτοῦ ὄλων τῶν ἡγεμονικῶν δικαιωμάτων, ὡς καὶ τῶν ἐν Ὀλ-
στεῖν ἄλλων αὐτοῦ γαιῶν.

Ἐπειδὴ τὸ στέμμα τῆς Σουηδίας μικροτάτας δύναται νὰ ἔχῃ ὠφε-
λείας ἐκ τῆς κατοχῆς ἀπομεμακρυσμένων χωρῶν, νομίζομεν, ὅτι ἡ ἐκδόσις τοῦ νῦν ὑπὸ τῆς Μοσχοβίας κατεχομένου μέρους τῆς Φιν-
λανδίας θέλει εἶσθαι ἄρκετὴ ἀνταμοιβή, ἀναγνωριζομένης καὶ ἐπὶ
τῆς Σουηδίας ἀποκαταστάσεως τοῦ οἴκου Ἑρσεν-Κάσσελ, εἰς ὃν ὁ
δούξ τοῦ Ὀλστεῖν-Γοττὸρπ θέλει παραχωρήσει ὅλα τὰ ἐπὶ τοῦ βα-
σιλείου τούτου δικαιώματα αὐτοῦ. Ἐλπίζεται δέ, ὅτι ἡ λύσις αὕτη
ἔλκει προλάβει πᾶσαν διένεξιν, δυναμένην ὁσημέραι νὰ γεννηθῇ, ἐνε-
κα τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ ἡγεμόνος τούτου ἐπὶ τοῦ στέμματος τῆς
σουηδίας καὶ τοῦ δουκάτου τοῦ Σλέσβικ.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐνωθῇ ἡ Τοσκάνη εἰς τὰ κράτη τῆς Αὐτοῦ Σικελικῆς Μεγαλειότητος, τοσαῦτα μέχρι νῦν παρασχούσης δείγματα ἐξειδιασμένης φρονήσεως καὶ ἀνδρείας.

Ἐπειδὴ ἡ Αὐτοῦ Σαρδική Μεγαλειότης ἔχει ἀναμφισβήτητον δικαιώμα ἐπὶ τοῦ βασιλείου τῆς Κύπρου, προσερχόμενον ἀπὸ τῶν προγόνων αὐτῆς, ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ ἵνα δοθῇ τοῦτο εἰς τὸν νεανίαν τοῦτον ἥρωα, τὸν καταγόμενον ἐξ ἐνὸς γένους ἡγεμόνων πολλάκις δοξασθέντων διὰ τὴν ἑαυτῶν ἀνδρείαν κατὰ τῶν ἀπίστων· καὶ ἐπειδὴ μετὰ μεγαλοψυχίας θέλει ἐργασθῇ εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ παρόντος σχεδίου, δικαιοτάτον εἶναι νὰ ἀνταμειφθῇ διὰ τῆς παραχωρήσεως τῆς Μεδιολανικῆς χώρας.

Ἐπειδὴ ἡ Αὐτοῦ Πρωσσικὴ Μεγαλειότης κατέχει μεγάλας καὶ εὐδαιμονεστάτας χώρας, αἰείποτε δὲ ἀπέδειξε τὰ διακαέστερα αἰσθήματα πρὸς τὸ γενικὸν καλὸν, σημαντικῶς ἱκανοποιεῖται διὰ τῆς παραχωρήσεως τῆς μεγάλης καὶ εὐφόρου νήσου Εὐβοίας.

Ὁ Βαυαρικὸς οἶκος ἀνεδείχθη πάντοτε ἄξιος ἀμοιβῆς παρὰ τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ιδίως δὲ ἐπὶ τοῦ τελευταίου Ἐκλέκτορος ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Βιέννης· ὅθεν συμφέρει, δικαιοσύνης χάριν, νὰ αὐξήθωσιν αἱ κτήσεις αὐτοῦ διὰ τοῦ βασιλείου τῆς Βοημίας, καὶ οὕτω τεθῇ τέρμα εἰς πάσας τὰς ἀπαιτήσεις τῆς αὐτοῦ Ἐκλεκτορικῆς Ὑψηλότητος ἐπὶ τῶν κληρονομικῶν κρατῶν τοῦ οἴκου τῆς Αὐστρίας.

Τὸ βασίλειον τῆς Πολωνίας ἐχρημάτισεν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ὡς προπύργιον τοῦ χριστιανισμοῦ· καὶ ἐπειδὴ ἡ δυστυχὴς ἐκείνη χώρα ἐπὶ τεσσαράκοντα συνεχῆ ἔτη ὑπῆρξε θέατρον πολέμου ἢ ἄλλων δυστυχημάτων, προτεινόμεν νὰ τῇ δοθῇ ἡ Μολδαβία, καὶ ὅλη ἡ χώρα τῶν Ταρτάρων τοῦ Βουτζιάκ, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν καὶ τῆς πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τούτου παρεξομένης ὑποστηρίξεως· ἐπὶ πλεον δὲ τὸ στέμμα νὰ καθιερωθῇ κληρονομικὸν εἰς τὸν οἶκον τῆς Σαξωνίας, ὡς τῆς μόνης θεραπείας τῆς δυναμένης νὰ προλάβῃ τὰς ἐξ ἀνάγκης συμβησομένης ἐν πάσῃ ἐκλογῇ βασιλέων διενέξεις καὶ δυστυχήματα, ὧν τρομερὸν παράδειγμα εἶναι ὁ ἐπισυμβὰς ἐκεῖνος πόλεμος, καθ' ὃν τοσοῦτον χριστιανικὸν αἷμα ἐχύθη.

Ἡ δημοκρατία τῆς Βενετίας εἶναι ἄξια τῆς ἐνθερμοτέρας μερίμνης ὅλων τῶν χριστιανῶν, ὡς ἀποτελοῦσα τὸν ἀναγκαϊότερον κατὰ τῶν ἀπίστων φραγμὸν, καὶ ἐξ ὅλων τῶν χριστιανικῶν δυνάμεων μᾶλλον ἐκτεθειμένη εἰς τὴν ὁρμὴν αὐτῶν. Καὶ ἐπειδὴ βιαίως ἔγινε

μνώθη πολλῶν κτήσεων, ἐπὶ ἀπλῇ προφάσει ὑπὸ τῆς βίας ὑπαγορευ-
θείση, νομίζομεν, ὅτι ὅλοι οἱ σύμμαχοι θέλουσι μετὰ μεγάλης εὐχα-
ριστήσεως πρᾶχῳρήσει αὐτῇ τὴν Δαλματίαν, καὶ τὴν πρὸ εἴκοσιν
περίπου ἐτῶν ἀρπαγεῖσαν ἀπ' αὐτῆς Πελοπόννησον.

Ἡ δημοκρατία τῆς Γενούης πολλάκις διεκρίθη κατὰ τῶν ἐχθρῶν
τῆς χριστιανικῆς πίστεως, παρὰ τῶν ὁποίων καθημερινῶς βλάπτεται
τὸ ἐμπόριον αὐτῆς. Καὶ ἐπειδὴ τὸ κράτος αὐτῆς εἶναι λίαν περιωρι-
σμένον, καὶ αἱ ἐμπορικαὶ ἐπιχειρήσεις μεγάλως ἐξέπεσαν, ἡ δικαιοσύνη
ἀπαιτεῖ ὅπως οἱ σύμμαχοι εὐαρεστηθῶσι καὶ ἀναντιρρήτως χορηγή-
σωσιν αὐτῇ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ὅπερ νῦν καλεῖ-
ται 'Ρούμελη (Livadia), ἐξασφαλιζομένης συνάμα καὶ τῆς ἐν Κορσι-
κῇ κυριαρχίας αὐτῆς.

Αἱ ἀξιώσεις τῶν ἵπποτῶν τῆς Μελίτης εἶναι εὐκολοθεράπευτοι.
Ἡ δόξα ὑπῆρξε πάντοτε ὁ μόνος αὐτῶν σκοπός· καὶ ἐπειδὴ διὰ
μόνην τὴν αἰτίαν ταύτην διετηρήθησαν ἐπὶ τοςαύτης γενεᾶς κατέναντι
τῆς ὑπερμέτρου ἰσχύος τῶν Τούρκων, δικαιούμεθα νὰ πιστεῦσωμεν,
ὅτι δὲν θέλουσι ζητήσῃ ἄλλας ἀμοιβάς, ἐκτὸς τῆς ἱκανοποιήσεως
τοῦ, ὅτι συνετέλεσαν εἰς τὴν πτῶσιν τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ.

Ἐπειδὴ τὰ Ἑλβετικά διαμερίσματα καὶ οἱ Γρίσωνες δὲν δύνανται
νὰ ἔχωσι τὴν ἀξίωσιν περὶ ἐπεκτάσεως τῶν κρατῶν αὐτῶν, πιστεῦο-
μεν, ὅτι διπλάσιος μισθοῦ χορηγούμενος εἰς τὰ στρατεύματα αὐτῶν
καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου εἶναι ἀρκοῦσα τῆς ἐπιθυμίας
αὐτῶν ἐκπλήρωσις.

Ὅλαι αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους αἱ μὴ ὀνομαζόμεναι ἐν τῇ δια-
νομῇ ταύτῃ ἐπιφυλάσσονται ὡς ἀμοιβὴ εἰς τοὺς νέους ἡγεμόνας καὶ
τοὺς στρατηγούς τοὺς μᾶλλον διακριθησομένους κατὰ τὴν διάρκειαν
τοῦ πολέμου.

Αἱ ἀκόλουθοι ἀρχαὶ πρέπει ἐπίσης νὰ ὀρισθῶσι προκαταρκτικῶς ἐν
τῇ Συνόδῳ.

Α'. Ἡ ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρεσβευθη-
σομένη θρησκεία πρέπει νὰ ὀρισθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐν Βεστροπλίᾳ
εἰρήνης, ἄνευ βλάβης τῶν δικαιωμάτων, τῆς διδασκαλίας, καὶ τῆς
ἐθιμοταξίας τῆς Ἑλληνικῆς, Κοπτικῆς καὶ Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας.

Β'. Νὰ ὀρισθῇ γενικὸν διάγρχημα δι' ὅλας τὰς χριστιανικὰς δυνά-
μεις, ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως ἢ εἰδικοῦ προνομίου χάριν τινὸς ἔθνους.

Γ'. Οὐδεὶς ἡγεμὼν ἢ κράτος νὰ μὴ ἀπαιτήσῃ ποτὲ κυριαρχίαν

τινὰ ἐπὶ τῶν ὑδάτων τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Καὶ τοῦτο, ὡς ἐλπίζομεν, θέλει μεγάλως συντελέσει πρὸς αὐξήσιν τοῦ ἐμπορίου καὶ πρὸς ληψὶν πάσης μεταξὺ τῶν σημαίων ἔριδος.

Δ'. Νὰ κατεδαφισθῶσι τὰ φρούρια τοῦ Ἑλλησπόντου.

Ε'. Ἡ κατὰ θάλασσαν κυριαρχία τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως νὰ μὴν ὑπερβαίνει τὸ στενὸν τῆς Καλλιπόλεως.

Ἴσως παρατηρηθῇ, ὅτι λαμβάνομεν τόσῃν μέριμναν περὶ περιορισμοῦ τῆς κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν κυριαρχίας τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Πλὴν ὁ λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὴν μεγάλην ἔκτασιν τῶν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ μεγάλων τουρκικῶν κτήσεων, κατὰ τὴν διανομὴν ταύτην ἀνηκουσῶν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐξαίρουμένης τῆς Σμύρνης καὶ τοῦ Ἀλεπίου μετὰ δύο νήσων, θέλει ἐξ ἀνάγκης συμπεράνει, ὅτι αἱ Εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις δεόν νὰ ᾔναι πολὺ ἄγρυπνοι περὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀσφαλείας. Ὁ κόσμος ἔχει πολὺ δίκαιον παραπονούμενος διὰ τὸ ὑπέρμετρον μεγαλεῖον ἡγεμόνων τινῶν, διότι συχνώτατα καταχρῶνται αὐτοῦ πρὸς διατήρησιν τῶν φιλοδοξῶν καὶ ἀδίκων αὐτῶν σχεδίων. Ὅθεν εἶναι φρονιμώτατον νὰ σπουδασθῶσιν ὅλα τὰ συντείνοντα μέσα πρὸς παρεμπόδισιν τοιαύτης ἐκτάσεως ἰσχύος ἡγεμόνος, δυναμένου νὰ καταστήσῃ αὐτὴν τρομερὰν εἰς τοὺς γείτονάς του. Ἀληθῶς δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν, ὅτι τὸ περὶ συγκροτήσεως διαρκοῦς καὶ μονίμου Διαιτήτης ἡμέτερον σχέδιον πρὸς διατήρησιν τῆς ἡσυχίας ἐν τῷ Χριστιανισμῷ, θέλει παράξῃ τὸν προκείμενον σκοπὸν· πλὴν δύσκολον εἶναι νὰ ἐγγυηθῶμεν περὶ τῶν μελλόντων συμβάντων. Ἐὰν ἐπίγεια (sublunari) πράγματα ὑπόκεινται εἰς συνεχεῖς μεταβολάς, οὐδὲν δὲ ἀστατότερον τῶν πολιτικῶν συστημάτων. Ἐνίοτε ἡγεμόνες ἐπὶ πολλὰ ἔτη διαπληκτικόμενοι, ἐν μιᾷ στιγμῇ, ἔνεκα νέων συμπτώσεων, φιλιοῦνται, καὶ παραχωροῦσιν ἀμοιβαίως ὅ,τι πρότερον εἶχε στοιχίσῃ πολλοὺς ποταμούς αἱμάτων. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀπίθανον, ἐὰν ὁ νέος αὐτοκράτωρ ἦ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἐπιχειρήσωσι πράγματα ἀσυμβίβαστα μὲ τὸ συμφέρον τῆς Εὐρώπης.

Ἐπεὶ δὲ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ δὲν ἐμπορεῖ νὰ περιορισθῇ, οὐδόλως τῇ ἀληθείᾳ φρόνιμον εἶναι, νὰ ἀφελθῇ καὶ ἡ Ῥούμελη (Romania), διότι τοῦτο δὲν συμφέρει καὶ ὑπὸ τὴν ἔσφιν τῆς τροφοδοσίας, καὶ διὰ νὰ προληφθῶσιν ἐνδεχόμενοι διαπληκτισμοὶ καὶ διενέξεις μεταξὺ τῶν φιλερίδων κατοίκων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν ὑπηκόων τοῦ

αὐτοκράτορος τῶν Ῥωμαίων, ἅμα δὲ λαμβανομένης ὑπ' ὅψιν καὶ τῆς παρατηρήτεως, ὅτι αἱ μεγαλοπόλεις πάντοτε προσέκτησαν τὰς μικρὰς χώρας.

Ἀφοῦ διεθέσαμεν ἐν τῇ Συνόδῳ τὰ πράγματα πρὸς διεύθυνσιν τοῦ πολέμου, ἀρμόδιον νὰ ἔλθωμεν ἐπὶ τοῦ στρατοπέδου.

ΣΧΕΔΙΟΝ

τῶν στρατιωτικῶν ἐνεργειῶν.

Μεγάλως συμφέρει, ὅπως ὅλα τὰ στρατεύματα κινηθῶσι συγχρόνως ἵνα ἐμβάλλωσι μεγαλειότερον φόβον εἰς τοὺς ἀπίστους. Ἀλλ' ἄς προβῶμεν κατὰ τάξιν.

Ὁ Ῥωσσικὸς στρατὸς θέλει βαδίσει κατὰ τῶν Ταρτάρων τῆς Κριμαίας καὶ τῆς μικρᾶς Ταρταρίας, καὶ μετὰ τὴν καθυπόταξιν αὐτῶν προσβάλλει τὰ ἐπὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης φρούρια, ἅτινα, ἐξαιρουμένου τοῦ τῆς Ἀζοφικῆς, εἶναι μικροῦ λόγου ἄξια. Ὁ στρατιωτικὸς διοργανισμὸς τῶν Ταρτάρων ὁμοιάζει τῷ τῆς ἐθνοφυλακῆς τῆς Ἰσπανίας καὶ ἄλλων χωρῶν. Ἡ μεγάλη αὐτῶν περὶ τὰ πολεμικὰ ἄξια περιορίζεται μόνον εἰς λεηλασίας καὶ πυρπολήσεις, καὶ εἰς ταῦτα ἀκριβῶς ὀρίζονται παρὰ τῶν Τούρκων (εἰς τοὺς ὁποίους ὑπόκεινται), ὅταν οὗτοι πολεμῶσι μετὰ τῶν Ῥώσσων, ἢ Πολωνῶν μόνον δὲ ἀπαιτεῖται, ἵνα τὰ στρατεύματα πῆς Αὐτῆς Τσαρικῆς Μεγαλειότητος σκεφθῶσι περὶ ἐξασφαλίσεως τῶν συνοδιῶν αὐτῶν ἐν μέσῳ ἀνθρώπων ζώντων ἐξ ἀρπαγῶν καὶ λαφυραγωγίας.

Τὰ Πολωνικά, Δανικά, καὶ Σουηδικὰ στρατεύματα ἐνούμενα ἐπὶ τοῦ Βιστούλα θελοῦσιν ἀρχίσει τὴν ἐκστρατείαν διὰ τῆς πολιορκίας τοῦ Χοτζίν τοῦ πρὸς τὴν Ποδολίαν τουρκικοῦ συνόρου. Τὸ φρούριον τοῦτο εἶναι καλῶς ἐξωπλισμένον, καὶ θέλει ἴσως ἀντισταθῇ καλῶς· ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οἱ ἄπιστοι θέλουσι προσβληθῇ ταῦτοχρόνως ἀπὸ τῆς Κασπίας, τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοῦ Δουνάβεως, δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ διαθέσωσιν ἐνταῦθα ἀρκούντως ἱσχυρὰς δυνάμεις πρὸς ὑπεράσπισίν του. Τούτου δ' ἕνεκα συμπεραίνομεν, ὅτι οἱ πολιορκοῦντες εὐκόλως θέλουσι γίνεαι κύριοι αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ ταῦτα δὲ ὁ στρατὸς οὗτος θέλει διεβληθῇ πρὸς τὸν Δνί.

στερον πρὸς κατάληψιν τῆς Μολδαβίας, τῆς Ταρταρίας, τοῦ Βουτζιάκ, τῆς Τραπεζοῦντος καὶ τῶν ἄλλων ἀρκτικοανατολικῶς τῆς Μαύρης θαλάσσης κειμένων χωρῶν. Ἀνάγκη ὅμως ἵνα ἐναλλάξ διοικηθῶσι παρὰ τῶν στρατηγῶν τῶν τριῶν ἐθνῶν. Ὁ Γερμανικὸς στρατὸς συν-ενούμενος εἰς Βελιγράδιον θέλει ἐκκινήσει πρὸς πολιορκίαν τῆς Νύσσης, μετὰ δὲ τὴν ἐκπόρθησιν ταύτης, θέλει προσβάλλει τὸ Βιδίνιον, τὴν Νικόπολιν καὶ ἄλλα ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως φρούρια, ἥττον μὲν ἐνδιαφέροντα, πλὴν χρησιμεύοντα ἵνα ἐμποδίζωσι τοὺς ἀπίστους εἰς τὴν διὰ τοῦ ποταμοῦ τούτου καὶ τῆς Μαύρης θαλάσσης σιτάρχησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ Τουρκικοῦ κράτους εὐρίσκονται καὶ τινὰ ἄλλα ἰσχυρὰ φρούρια, ἀνάξια ἵνα συγκριθῶσι πρὸς τὰ τῆς Φλανδρίας καὶ Γερμανίας, καὶ ἐπομένως εὐάλωτα ἐντὸς μόνου ἐνὸς ἔτους ὑπὸ στρατοῦ κυριαρχοῦντος ἤδη τοῦ πεδίου.

Ὁ στρατὸς τῆς Γαλλίας καὶ αἱ ἄλλαι κατὰ τῆς Ἑλλάδος σύμμαχοι δυνάμεις, θέλουσιν ἐνωθῇ ἐν Σικελίᾳ, τόπῳ ἀφθονοῦντι πάντων καὶ ἐγγυτέρῳ τῷ Αἰγαίῳ πελάγει. Ὁ ἡνωμένος οὗτος στρατὸς θέλει διοικεῖσθαι ὑπὸ τῆς Αὐτοῦ Σαρδικῆς Μεγαλειότητος, καὶ ἐὰν τοῦτο καταστῇ ἀδύνατον, ὑφ' ἐνὸς τῶν στραταρχῶν τῆς Γαλλίας.

Ὅλοι οἱ στόλοι θέλουσιν ἐνωθῇ ἐν Μεσσήνῃ, ἐχούσῃ εὐρύτατον λιμένα. Ἐπάναγκες δὲ νὰ γίνῃ προμήθεια μεγάλου ἀριθμοῦ φορτηγῶν πλοίων, ὅπερ εἶναι εὐκόλον, διὰ τὴν γειτνίαςιν τῆς Λιβόρνου, τῆς Γενούης, τῆς Νεαπόλεως, καὶ ἄλλων τῆς Μεσογείου λιμένων. Μέρος τῶν στρατευμάτων δύναται νὰ ἐπιβιθασθῇ ἐπὶ τῶν πολεμικῶν πλοίων καὶ τῶν γαλερῶν· ὑπολογίζεται δὲ, ὅτι ἡ μεταφορὰ ὅλων θέλει τελεσθῇ εἰς τρεῖς πλοῦς διὰ τὸ βραχὺ τῆς μεταξὺ Σικελίας καὶ Πελοποννήσου ἀποστάσεως. Τὸ πρῶτον κίνημα θέλει γίνεαι διὰ τῆς προσβολῆς τῆς Κορώνης καὶ Μεθώνης, κειμένων ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

Αἱ νῆσοι Μιτυλήνη καὶ Τένεδος πρέπει ἐπίσης νὰ καταληφθῶσιν, οὐ μόνον διὰ τοὺς ἀσφαλεῖς καὶ καταλλήλους λιμένας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ διότι κεῖνται πλησίον τῶν Δαρδανελλίων.

Τὰ Δαρδανέλλια εἶναι δύο φρούρια κείμενα ἐν τῷ πορθμῷ τῆς Καλλιπόλεως, καὶ ἀπέχοντα διακόσια περίπου μίλια τῆς Κωνσταντινουπόλεως· τὸ μὲν ἐν εὐρίσκεται ἐν τῇ Εὐρώπῃ καὶ τὸ ἕτερον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἡ δὲ μεταξὺ αὐτῶν ἀπόστασις εἶναι βολῆς πυροβόλου. Τὰ φρούρια ταῦτα θεωροῦνται ὡς ὁ μέγας προμαχὼν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' ὡς

πρὸς τὸν ἐξοπλισμὸν εἶναι πολὺ κατώτερα τῶν τοῦ Σούνδ. Ἐπειδὴ ὁμῶς ἡ πόλις αὕτη πρέπει νὰ ᾔηται ὁ κύριος σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας, καὶ ἐπομένως αἱ μεγαλειότεραι δυνάμεις κατ' αὐτῆς νὰ συνενωθῶσι, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐνδιατρίψωμεν ἰδίως περὶ πᾶν αὐτὴν ἀφορῶν. Πλησίον τῶν φρουρίων τοῦ Ἑλλησπόντου εἶναι καλοὶ τινες λιμένες ἱκανοὶ νὰ περιλάβωσι πολυάριθμον στόλον. Πανταχόθεν ἡ χώρα ἀφθονεῖ παντὸς ἀναγκαιούντος πρὸς διατήρησιν τοῦ στρατοῦ, ὡς σίτου, οἴνων, καὶ κτηνῶν, ἐκεῖθεν δ' ἔρχονται κυρίως αἱ ζωοτροφίαι εἰς Κωνσταντινούπολιν. Πλὴν αἱ ὠφέλειαι τῆς τῶν φρουρίων ἐκείνων κατοχῆς δὲν συνίστανται εἰς τὸ τελευταῖον μόνον πλεονέκτημα· διὰ τῆς καταλήψεως ταύτης θέλει συγχρόνως ἐμποδισθῇ πᾶσα συγκοινωνία μεταξὺ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Πελοποννήσου, καὶ τῆς Αἰγύπτου, ἥτις προμηθεύει τὴν πόλιν ἐκείνην ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων ἀναγκαίων πραγμάτων· ὥστε δικαιοῦται τις πιστεῦν, ὅτι ταχέως θέλει ἐξαναγκασθῇ εἰς ταχεῖαν παράδοσιν, δι' ἑλλειψιν ζωοτροφιῶν, αἵτινες τῇ ἀληθείᾳ χρειάζονται ἐν μεγάλῃ ἀφθονίᾳ διὰ τὰς ἀνάγκας πόλεως, περιλαμβανούσης πλέον τοῦ ἐνὸς ἐκατομμυρίου κατοίκων.

Πρὶν προχωρήσω ἀναγκάζομαι νὰ λύσω οὐσιώδη τινὰ ἀμφιβολίαν, δυναμένην κατὰ πᾶσαν πιθανότητα νὰ προκύψῃ ἐπὶ τοῦ σχεδίου τούτου· ὅτι δηλαδὴ αἱ κατὰ ξηράν τε καὶ θάλασσαν δυνάμεις τῶν ἀπίστων εἶναι μέγισται, καὶ ἐπομένως θέλουσιν ἐμποδίσαι τὴν πρόοδον τῶν χριστιανικῶν ὀπλων.

Εἰς πολλὰ μέρη τοῦ δοκιμίου τούτου ἐξέθεσα τὴν περὶ τῶν τουρκικῶν ὀπλων γνώμην μου· ἀλλὰ καὶ ἤδη προσθέτω, ὅτι οὗτοι οὐδέποτε θέλουσιν εὐρεθῇ εἰς θέσιν νὰ ἐναντιωθῶσι κατὰ τοσούτων χριστιανικῶν δυνάμεων, καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν ἦσαν περιπεπλεγμένοι εἰς τὸν παρόντα πρὸς τοὺς Πέρσας τρομαρὸν πόλεμον. Ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἔχουσι μέγαν ἀριθμὸν σουλτανῶν ⁽¹⁾, ἀλλ' ἡ μεγαλειτέρα αὐτῶν δύναμις ἔγκειται εἰς τὰς γαλέρας καὶ τὰς γαλεάτζας.

Πλὴν ἡ τοιαύτη αὐτῶν ὑπεροχὴ συγκρινομένη πρὸς τὰς τῶν χριστιανικῶν δυνάμεις εἶναι τόσον ὀλίγον σπουδαία, ὥστε διαβεβαίω, ὅτι μῆτε θέλουσι τολμήσει νὰ ἐπιπέσωσι κατ' αὐτῶν κατὰ θάλασσαν.

Ἡ θαλασσία αὐτῶν δύναμις οὐδεμίαν ἐν τῷ κόσμῳ παρήγαγεν ἐντύπωσιν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐν Ναυπάκτῳ μάχης, καὶ ἦν ἔλαττε τρα-

(1) Εἶδος πολεμικῶν πλοίων.

μερὸν κτύπημα ἀπὸ τὸν στόλον τῶν Ἑνετῶν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ζουὰν τοῦ Αὐστριακοῦ· οὐδὲ δύναται ποτε ἔθνος νὰ ἐκτιμηθῇ κατὰ θάλασσαν ἄνευ ἀνεπτυγμένης ναυτιλίας, ἥτις εἶναι τὸ μόνον φυτώριον τῶν ναυτικῶν ἀνδρῶν, ἀνωφελῶν ἄλλως τε καὶ γελοίων μὲ ὅλα τὰ ἄλλα μέσα. Νῦν τὸ ἐμπόριον τῶν Μωαμεθανῶν γενικῶς περιωρίσθη ἐντὸς τῶν κρατῶν αὐτῶν, ἐμποδιζομένης αὐτοῖς τῆς μετὰ τῶν Χριστιανῶν ἐμπορικῆς κοινωνίας· οὕτω δὲ στεροῦνται ἀξίων ναυτῶν. Ἐπομένως συμπεραίνομεν, ὅτι δὲν θέλουσι φθάσει εἰς τοσοῦτον βαθμὸν ἀφροσύνης, τολμῶντες ναυμαχίαν μετὰ στόλου χριστιανικοῦ, καὶ οἷος μάλιστα εἶναι ὁ παρ' ἡμῶν προτεινόμενος· διότι φυσικῶς οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ, ὅτι ἡ νίκη δὲν θέλει κλίνει ὑπὲρ αὐτῶν.

Ἐπανέλθωμεν ἤδη εἰς τὰς ἐργασίας, αἵτινες πρέπει νὰ γίνωσιν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου τῶν χριστιανῶν ὑπὸ τὰ Δαρδανέλλια. Ταῦτα προσβληθέντα διὰ θαλάσσης καὶ διὰ ξηρᾶς ἀναγκαιῶς θέλουσι παραδοθῇ εἰς χεῖρας τῶν συμμάχων, οἵτινες μετὰ τοῦτο θέλουσι προσεγγίσει εἰς τὰ παράλια τῆς Καλλιπόλεως πρὸς ἐπιβίβασιν τῶν στρατευμάτων. Πρὸς τὸ μέρος τοῦτο οἱ Τοῦρκοι ἔχουσι μεγάλας ἀποθήκας καὶ ἰσχυρὸν φρούριον, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ καταληφθῇ· ἔπειτα ὁ στόλος θέλει ἐκπλεύσει κατὰ τοῦ Γαλατᾶ, ὅστις εἶναι καλῶς ἐξωπλισμένος. Τὸ μέρος τοῦτο κεῖται μίαν περίπου γαλλικὴν λεύγαν πρὸς ἄρκτον τῆς Κωσταντινουπόλεως, εἰς ἣν χρησιμεύει ὡς λιμὴν, καὶ δὲν δύναται νὰ ὑπερασπισθῇ ἐπὶ μακρὸν κατὰ τοσούτων δυνάμεων· ἡ δὲ παράδοσις αὐτοῦ θέλει βεβαίως ἐπιφέρει καὶ τὴν τῆς ἑδρας τῆς αὐτοκρατορίας ἀδυνατούσης ὁμοίως πρὸς ἀντίστασιν.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ σεράγιον καὶ τινὰς ἄλλους πύργους, οὗτοι δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἐν τῇ τάξει τῶν φρουρίων τῆς Νεαπόλεως, ἡ ἐκείνων πολλῶν ἄλλων μεγολοπόλεων, ἰδρυμένων πρὸς οὐδένα ἄλλον σκοπὸν, ἢ πρὸς χαλιναγώγησιν τῶν κατοίκων.

Ἴσως τις ἀντιτείνει, ὅτι ὑπάρχουσι πολλὰ φρούρια ἐν Ἑλλάδι καὶ ταῖς νήσοις, τὰ ὅποια πρέπει νὰ καταληφθῶσι κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ πολέμου ἀπαιτοῦντας ἵνα οὐδέποτε μένῃ ὀπισθεν ἐχθρὸς τις. Τοιαύτη πραγματικῶς εἶναι ἡ κοινῶς παραδεχομένη τακτικὴ· πλὴν ἀλλ' ὅμως συχνάκις αὕτη παραβλέπεται ἐπὶ ἐκτάκτων περιστάσεων, ὅποια ὄντως δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ἡ παροῦσα. Διότι ἅμα οἱ Χριστιανοὶ γίνωσι κύριοι τῆς Κωσταντινουπόλεως, τὰ φρούρια τῆς Ἑλλάδος ἀναγκαιῶς θέλουσι περιέλθει εἰς χεῖρας αὐτῶν, ὡς διακοπτομέ-

νης πάσης αὐτῶν συγκοινωνίας μεθ' ὅλου τοῦ Τουρκικοῦ κράτους· ἐκτὸς δὲ τούτου πρέπει νὰ παρατηρηθῇ, ὅτι ἡ ἀπώλεια τῆς πρωτεύουσας τῆς αὐτοκρατορίας, ἐν ἣ ὁ σουλτάνος ἔχει τὰς ἀποθήκας, τὰ ναυπηγεῖα, καὶ τοὺς ἀναριθμήτους θησαυροὺς αὐτοῦ, συνισταμένους εἰς χρήματα, καὶ ἄλλα πολύτιμα, ἤθελε προξενήσῃ τοιαύτην ἐκπληξιν ἐν ὅλῃ τῇ αὐτοκρατορίᾳ, ὥστε οἱ διοικηταὶ τῶν μερῶν ἐκείνων προθύμως ἤθελον δεχθῇ οἰκνδήποτε συνθήκην, διότι κατὰ τὸ κοινὸν λόγιον « ἡ τύχη ἐνὸς κράτους ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς μητροπόλεως ».

Ἀφοῦ ὑποθέσωμεν, ὅτι αἱ χριστιανικαὶ δυνάμεις ἐκυρίευσαν οὕτω ὅλην τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν, ὑπολείπεται νὰ λαλήσωμεν καὶ περὶ τῆς κατακτήσεως τῶν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ Ὀθωμανικῶν χωρῶν.

Ἡ τοιαύτη ἐπιχειρήσις φαίνεται εὐκολωτέρα τῆς πρώτης, διότι δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν, ὅτι οἱ ἄπιστοι ἀνέπτυξαν τὴν μεγαλειτέραν προσπάθειαν πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν Εὐρωπαϊκῶν αὐτῶν κτήσεων. Ἐκτὸς δὲ τούτου πρέπει νὰ ληθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ, ὅτι ἐν ὅλαις ταῖς Ἀσιατικαῖς αὐτῶν κτήσεσιν οὐδὲν φρούριον ὑπάρχει ἐξωπλισμένον κατὰ τὴν νέαν μέθοδον· ἐπομένως δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν, ὅτι τὰ χριστιανικὰ στρατεύματα ἥκιστα θέλουσι δυσκολευθῇ εἰς καθυπόταξιν αὐτῶν. Τὴν πληροφορίαν ταύτην ὀφείλω εἰς τὸν κύριον Βερνιέ, μεγάλως εὐνοοῦμενον ὑπὸ τοῦ δουκὸς Βανδῶμ· οὗτος παρέσχε πολλὰ δείγματα τῆς περὶ τὴν τέχνην ταύτην μεγάλης ἐμπειρίας αὐτοῦ, κατὰ τὸν ἐν ἔτει 1704 ἐκραγέντα ἐν Ἰταλίᾳ πόλεμον.

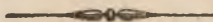
Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον συνῆψα μετ' αὐτοῦ στενὴν φιλίαν, καὶ ἐξετίμησα τὴν τε ἀξίαν καὶ ἱκανότητα αὐτοῦ περὶ τὴν διεξαγωγὴν ὑποθέσεων, αἵτινες καὶ ἐχεμυθίαν καὶ δεξιότητα ἀπῆλθον. Κατὰ τὸ ἔτος 1730 ἀπέστειλα τὸν εὐπατρίδην τοῦτον πρὸς ἐπιθεώρησιν ὅλων τῶν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ σημαντικῶν πόλεων καὶ φρουρίων τῶν Τούρκων. Ἐκεῖ δὲ, ὡς Ὀθωμανὸς ἐκλαμβανόμενος, διέτριψεν ἐπὶ τρία ἔτη, καὶ ἐβεβαίωσέ με, ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ ἐπὶ τῶν μεθούριων φρούρια δὲν ἔχουσιν ἄλλα ὀχυρώματα, εἰμὴ ἀπλᾶ τείχη καὶ τάφρους, κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἀρχαίων.

Πρὶν ἐπιχειρισθῶσι νέαι ἐκστρατεῖαι, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀναγκαῖον εἶναι νὰ διαγραφῶσι νέα σχέδια, καὶ παραδεχθῇ ἡ τακτικὴ, καθ' ἣν πᾶσαι αἱ προσπάθειαι πρέπει νὰ τείνωσιν εἰς σύσφιγξιν τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανικῶν δυνάμεων, ἐν ἣ συνίσταται ἡ μόνη βᾶσις τῶν μελλουσῶν ἐλπίδων, καὶ τὸ μόνον μυστήριον τῆς ἐξομαλύνσεως

τῆς πρὸς κατάκτησιν τοῦ ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ Τουρκικοῦ κράτους ὁδοῦ, ἣτις κατάκτησις παραιωθήσεται εἰς δύο ἐκστρατείας. Πλὴν οὐδὲν μᾶλλον συντελεῖ πρὸς τοιοῦτον ἐπιθυμητὸν σκοπὸν, εἰμὴ ἡ διοργάνωσις τῶν εἰσοδημάτων τῶν νέων κατακτήσεων πρὸς ἀσφαλεστέραν τοῦ μεγάλου σχεδίου ἐπιτυχίαν· νομίζομεν δὲ, ὅτι ἡ κακὴ αὐτοῦ ἐφαρμογὴ μόνον ζηλοτυπίας δύναται νὰ παράσχη, ὣν αἱ τρομεραὶ συνέπειαι εἶναι καταφανεῖς. Ἐπίσης ἀναγκαῖον εἶναι, ἵνα μὴ προκύψῃ ἀλλοιώσις τις περὶ τοὺς φόρους, καὶ τὸν τρόπον τῆς εἰσπράξεως αὐτῶν, διότι τοῦτο συνεχῶς ἐξηρέθισε τοὺς χριστιανικοὺς ὑπηκόους τῆς Τουρκίας, οἵτινες ὁσάκις ὑπὸ τῆς τύχης τοῦ πολέμου μετέβαινον ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν Χριστιανικῆς τιнос δυνάμεως, ἐπεθύμουν νὰ ἐπιστρέψωσιν ὑπὸ τοὺς πρώτους αὐτῶν κυρίους, τῶν ὁποίων σταθερὸν ἀξίωμα ὑπῆρξε νὰ μὴ ἐπιφέρωσιν ἀλλοιώσιν τινα περὶ τὴν φορολογίαν.

Ὅθεν ἐὰν ὑποθέσωμεν, ὅτι εἰς τρεῖς ἐκστρατείας θέλουσι περιέλθει ὅλα τὰ ἐν Εὐρώπῃ, Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ κράτη τῶν Τούρκων ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν χριστιανῶν συμμάχων, ἥδη πρέπει νὰ ἐξεύρωμεν καὶ τὸν τρόπον τῆς διατηρήσεως αὐτῶν· ἀλλὰ τοῦτο ἀδύνατον νὰ ἐκτελεσθῇ ἄνευ διαρκoῦς Διαιτήτης τῶν Χριστιανικῶν Δυνάμεων, ἐχούσης τὸ δικαίωμα νὰ λύῃ φιλικῶς πᾶσαν ἔριδα καὶ διαμάχην.

Ἐὰν τοιοῦτο δικαστήριον ἰδρῦετο ἐν τῇ χριστιανοσύνῃ, δὲν ἡθέλομεν βλέπει τὴν Εὐρώπην τοσοῦτον συνεχῶς διαπληκτιζομένην καὶ διασπαρασσομένην ὑπὸ πολέμων ἀδίκων οὐχ ἥττον καὶ ἀπανθρώπων.

Γ.

ΒΙΟΣ ΑΛΗ ΠΑΣΑ

ΥΠΟ

ΧΑΤΖΗ ΣΕΧΡΕΤΗ.

Ὁ βίος τοῦ διαβοήτου τῆς Ἡπείρου σατράπου Ἀλῆ πασᾶ στενώ-
τατα μετὰ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ιστορίας συνδέεται. Ἐν διαστήματι τρι-
σάκοντα περίπου ἐτῶν λυσσωδέστατα τὸν ἑλληνισμόν ἐπολέμησεν
ὁ ἐνσεσαρκωμένος οὗτος δαίμων, καὶ ἤθελεν ἴσως καταφθεῖραι αὐτόν,
ἐὰν μὴ, κατὰ θεῖαν παραχώρησιν, ἐγκαταλελειμένος παρὰ πάντων, ὑπὸ
Τούρκων καὶ χριστιανῶν ἀνεθεματιζόμενος ἐξωλοθρεύετο ὁ θηριωδέστα-
τος ἐκεῖνος Τισσαφέρνης. Οὕτω δὲ ὁ ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ ἐγερθεὶς
τρομερὸς διωγμὸς συνετέλεσεν οὐκ ὀλίγον εἰς συμπαγίσιν τῆς ἡμε-
τέρας ἐθνικότητος. Ἐπὶ τούτου ἐψάλησαν οἱ κλεπτικοὶ πολέμοι, οἵ-
τινες ὑπῆρξαν τὸ φυτώριον τῆς μεγάλης γενεᾶς τοῦ ἀγῶνος, τοῦ
ὁποῦ ἀμφίβολος ἡ ἔκβασις, ἐὰν τὸ θηρίον τοῦτο ἐπέζη. Ἐπὶ τούτου
οἱ τέως διαπληκτιζόμενοι στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ προὔχοντες συν-
εφιλώθησαν, καὶ ἀδελφικῶς συνεσκέφθησαν περὶ βελτίονος τύχης
τοῦ τουρκοκρατουμένου γένους.

Ἀγγλοὶ καὶ Γάλλοι περιηγηταί, ὡς καὶ ἄλλοι δημοσιογράφοι, περιέ-
σσαν διαφόρους εἰδήσεις περὶ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, τὰς ὁποίας ὁ μέλ-
λων αὐτοῦ βιογράφος πρέπει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν, οὐχὶ βεβαίως ἀβι-
σανίστως. Εἰσὶ δὲ, ὡς ἐγὼ γινώσκω, οἱ ἑξῆς.

Pouqueville, Voyage dans la Grèce. Paris 1820 — 1821. tom.
I—V.

Pouqueville, Histoire de la régénération de la Grèce. Paris
1824, tom. I—IV.

Leake, Travels in Northern Greece. London 1835, 4 vol.

Smart-Hughes, Travels in Greece. London 1829, 2 vol.

Holland. Travels in the Ionian isles, Albany, Thessaly, Mace-
donia. London 1819.

Hobhouse, Tourney into Albania and other provinces of the Turkisk Empire. London 1812, 2 vol

Vandoncourt, Memoirs on the Ionian Islands, including the life-and character of Ali-Pascha. London 1816.

Bosset, Parga und Ionian islands.

Mémoires sur la Grèce et l'Albanie pendant le gouvernement d'Ali-Pacha, par Ibrahim-Manzour-esfendi commandant du génie au service de ce visir. Paris 1828, 2 éd.

Beauchamp, Vie d'Ali Pacha, visir de Iannina. Paris...

Malte-Brun, Tableau historique et politique de la vie d'Ali-Pacha (Nouvelles Annales des voyages, tom. VI).

Mémoire sur la vie et la puissance d'A'i-Pacha, visir de Janina, et notice sur sa fin tragique. Paris 1822.

R. Davenport, Ali-Pacha ⁽¹⁾.

Walsch, voyage en Turquie, trad. Franç. Paris 1828 ⁽²⁾.

Εἰς τοὺτους προσθετέοι καὶ οἱ ἡμέτεροι

Τουρτούρη, χρονικὸν τῆς Ἑπείρου (Πανδώρα Τόμ. ΙΕ', σελ. 261, 285. Παραβλ. Τόμ. ΙΓ', σελ. 89).

Περραιβοῦ, ἱστορία Σουλίου καὶ Πάργας, ἐν Ἀθήναις 1857.

Ἀραβαντινοῦ, χρονογραφία τῆς Ἑπείρου, ἐν Ἀθήναις 1856.

Π. Α. Σ[αλαμπάντα]. Ἡ Πάργα, ἥτοι μονογραφία αὐτῆς ἀπὸ τῆς κτίσεως μέχρι τῆς παρὰ τῶν Ἀγγλων πωλήσεως της εἰς τοὺς Τούρκους. Ἐν Ἀθήναις 1861.

Τοῦ αὐτοῦ. Τὸ Σοῦλι, ἐν Ἀθήναις 1860.

Γαζῆ Δελβινακιώτου, Τρόπαιον Δελβινακίου ἥτοι ἱστορία τοῦ Δελβινακίου κατὰ τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ. Ἐν Αἰγίνῃ τύποις Ἀνδρ. Κορομηλᾶ 1835.

Λάμπρου Κουτσονίκα, Γενικὴ ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Ἀθῆναι 1863.

Ὁ φιλελληνικώτατος Πουκκίλλ εἰδικώτερον παντὸς ἄλλου περὶ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ λαλήσας, κατεστιγμάτισε τὸν τρομερὸν τοῦτον ἐλληνομάστιγα· δυστυχῶς ὅμως ὑπὸ τοῦ κατακλύζοντος τὴν εὐγενῆ αὐτοῦ ψυχὴν ἄλλους παρασυρθεῖς, ἐν πολλοῖς ἐλέγχεται μυθολόγος

(1) Τὸ πρῶτον τεῦχος τῆς ἐλληνικῆς τούτου μεταφράσεως ἐτυπώθη ἐν Κεφαλληνίᾳ τῷ 1866.

(2) Ἐν τῷ συγγράμματι τούτου ἐξεκονίζονται ἢ τε κεφαλὴ τοῦ Ἀλῆ καὶ ὁ ἐπ' αὐτῆς τεθεὶς φετφᾶς, ὡς καὶ οἱ τάφοι αὐτοῦ τε καὶ τῶν υἱῶν του.

μᾶλλον ἢ εὐσυνειδήτος ἱστορικός. Τούτῳ δὲ παρακολουθήσαντες καὶ τινες τῶν ἡμετέρων ὑπερβαλλόντως ἐπέτειναν τὸ ἀπίστευτον.

Ὅθεν πρὸς διάγνωσιν τῆς ἀληθείας πρέπει νὰ μελετηθῶσιν ἐπισταμένως τὰ γραφέντα, καὶ ἐν μέτρῳ ἀπροκαταλήπτου διακρίσεως εὐσυνειδήτως νὰ διαγραφῶσι τὰ τε ἐλαττώματα καὶ τὰ τυχὸν προτερήματα τοῦ μεγάλου ἐκείνου τυράννου.

Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀλῆ ἔζη ψωμιζόμενος Τουρκαλβανός τις, Χατζῆ Σεχρέτης ὀνομαζόμενος, καὶ ἐκ Δελβίνου καταγόμενος. Οὗτος πάντῃ ἀγράμματος, τυγχάνων, πλὴν διὰ ποιητικῆς πεπροικισμένος φαντασίας, καθ' ὑπαγόρευσιν αὐτοῦ τοῦ Ἀλῆ ἐξύμνησε τὰ τε τρόπαια καὶ τὰ κακουργήματα τοῦ νέου τούτου Φαλάριδος. Ὁ Ἀγγλος περιηγητῆς Ληκ ἔλαβε γνῶσιν τοῦ ποιήματος τοῦ Χατζῆ Σεχρέτη, καὶ ὀλίγους στίχους ἀναλυτικῶς δημοσιεύων προτάσσει τὰ ἑξῆς. « Ἐπειδὴ ἡ ποίησις ἐν ἀπαιδεύτῳ τῆς κοινωνίας καταστάσει γενικῶς προηγείται τοῦ πεζοῦ λόγου, ὡς διήγησις γεγονότων ἢ κατορθωμάτων ἀτόμων, οὐδὲν τὸ καταπληκτικὸν ἐὰν καὶ μεταξὺ τῶν Ἀλβανῶν εὐρεθῇ, ὅτι αἱ πράξεις τοῦ ἥρωος αὐτῶν Ἀλῆ ἐξιστορήθησαν διὰ στίχων. Τὸ ποίημα, τοῦ ὁποῦ ἐπρομηθεύθην χειρόγραφον ἀντίτυπον, ἀποτελεῖται ἐκ 4,500 στίχων πολιτικῶν· μολοντί δὲ εἶναι τοσοῦτον βάρεον τὴν στιχουργίαν, τὴν φράσιν καὶ τὸ αἶσθημα, ἀντάξιον δὲ πρὸς τὰ ἐξεικονιζόμενα κατορθώματα, θεωρητέον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὡς τὸ αὐθεντικώτερον μνημεῖον τῆς ζωῆς τοῦ Ἀλῆ. Ὁ συγγραφεὺς εἶναι Ἀλβανός τις Μουσουλμάνος, γινώσκων μόνον τὴν τοπικὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον τῆς Ἀλβανίας καὶ τῶν πέριξ αὐτῆς, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἑλληνικῆς μαθήσεως, οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ καὶ τοὺς ἰδίους στίχους νὰ γράψῃ ἱκανός. Ὅθεν ἡ γλῶσσα τοῦ ποιήματος καλῶς ἀντιπροσωπεύει τὴν κοινὴν διάλεκτον τῶν μερῶν ἐκείνων Ἐπειδὴ τὸ ἔργον εἶναι ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις περιέργον, παρεκινήθην νὰ ἐπισυνάψω σύντομον περιγραφὴν τοῦ κειμένου μετὰ καὶ ὀλίγων ἀποσπασμάτων ὡς δεῖγμα. Ἡ διαλεκτικὴ ἰδιότης συνίσταται εἰς τὴν συχνὴν χρῆσιν Τουρκικῶν λέξεων, προερχομένων οὐχὶ τόσον ἐκ τῆς μεγάλης γνώσεως τῆς γλώσσης ταύτης παρὰ τῶν Μουσουλμάνων τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας, ὅσον ἐκ τῶν τουρκικῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων, ἅτινα ὑπῆρξαν ἡ συνέπεια τῆς ἀλλαγῆς τῆς θρησκείας μετὰ τῶν Ἀλβανῶν. Θεωροῦντες δὲ τὸ ποίημα ὡς ἱστορικὸν μνημεῖον, πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι ὡς ποιητῆς ὁ συγγραφεὺς μεταχειρίζεται ὑπερβολὰς καὶ

ὅτι ὡς Μουσουλμάνος θεωρεῖ τοὺς χριστιανούς ὡς κατωτέρους, καθ' ὃν ἡ ὑπὸ τοῦ ἡρώδους του γενομένη προδοσία καὶ σκληρότης οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἀξιώπανις ἀπόδειξις τῆς συνέσεως καὶ δυνάμεως αὐτοῦ. Εἶναι φυσικὸν νὰ διαφέρῃ οὗτος εἰς πολλὰ τῶν γεγονότων ἀναφερόμενα πρὸς τὸν κατὰ τῶν Σουλιωτῶν πόλεμον, ὡς καὶ εἰς τινὰ τῶν αἰτίων εἰς ἃ ἀποδίδει αὐτὰ, ἀπὸ τὸν χριστιανὸν ἱστορικὸν τοῦ Σουλίου καὶ Πάργας... Πλὴν αὕτη εἶναι ἡ μόνη οὐσιώδης διαφορὰ. Εἶναι βέβαιον, ὅτι τοῦ πατᾶ ἡ πανουργία καὶ ἐπιμονή, τὰ πλούτη καὶ ἡ ὑπερτέρα δύναμις αὐτοῦ ὑπέσκαψαν βαθμιαίως τὴν ἐνότητά, τὸ θάρρος, καὶ τὸν πατριωτισμὸν τῶν Σουλιωτῶν, ἐγέννησαν ἐν αὐτοῖς ὑποψίας κατ' ἀλλήλων, καὶ ὅτι τινὲς μεμολυσμένοι ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς φιλοχρηματίας ἤκουον, ἕκαστος ἰδίᾳ, τὰς ἀπατατηλὰς αὐτοῦ ὑποσχέσεις, ὅτε καὶ ὁ λιμὸς ἐπελθὼν εἰς βοήθειάν του συνεπλήρωσε τὴν υποδούλωσιν ταύτην, ἥτις ἄλλως δὲν ἐπέρχετο (1). »

Καθὰ μοι διηγήθη ὁ μακαρίτης Ἀθανάσιος Λοιδορίκης, ἐπὶ πολλὰ ἔτη διατρίψας ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀλῆ, τετιμημένος τῷ ἀξιώματι τοῦ σφραγιστοφύλακος, ἐτέρπετο ὁ σατράπης ἀκούων ἀναγινωσκόμενον τὸ ποίημα τοῦ Χατζῆ Σεχρέτη, τὸν ὁποῖον πολλάκις διέτασσε νὰ προσθέσῃ λεπτομέρειάν τινα διαφυγοῦσαν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ. Ἐσκόπει δὲ μάλιστα, ἵνα καὶ διὰ τοῦ τύπου ἐκδώσῃ αὐτὸ, καὶ πρὸς τοῦτο εἶχε παραδώσει τὸ χειρόγραφον εἰς τινὰ τῶν ἐν Ἰωαννίνοις λογίων πρὸς ἐπιθεώρησιν. Ἀναμνήσθως δὲ πολλὰς τοῦτο ὑπέστη προσθαφαίρεσεις· διότι τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ Λῆκ ληφθὲν ἀντίγραφον, ἀποτελούμενον ἐκ 4,500 στίχων, τελευτᾷ εἰς τὴν καθυπύταξιν τοῦ Σουλίου (1803), τὸ δ' ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῶν Ἀθηνῶν περιωζόμενον χειρόγραφον, εἰ καὶ ἐν μέρει ἑλλιπές, συγκείμενον ἐκ πλέον τῶν δέκα χιλιάδων στίχων, φθάνει πέραν τῆς καταστροφῆς τῶν Γαρδικιωτῶν (1812). Ἐν τῷ πρώτῳ μνημονεύεται καὶ ὁ καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Χατζῆ Σεχρέτη γράψας τὸ ποίημα Παναγιώτης Σαλονιτογλούς, τὸ δὲ ἡμέτερον κλείει οὕτω.

Χατζῆ Σεχρέτης τὰ 'καμε ἐτοῦτα τὰ μπεύτιχ,
'Οπῶχει καὶ 'ς τὴν τσέπη του χίλιας χιλιάδες τέτοια.
Τί ἐξήντα χρόνους τῷ 'καμα τ' Ἀλήπασα χιμέτι,
Κι' ὥρα τὴν ὥρα καρτερῶ μὴ ἐγὼ σὲ σελιαμέτι.

(1) Travels in Northen Greece, I, σελ. 463—499.

Καὶ τσιρακλίκι καρτερῶ μὲ μιὰ χαρὰ μεγάλη,
 Κι' Ἀλήπασας ἐπρόσταξε τὰ μάτια νὰ μοῦ βγάλη.
 Ἀγαπημένε τοῦ θεοῦ, τοῦ δίκηρου τοῦ Ῥαχμάνη,
 Μέσα ἔς τὸ τεβαρίχι σου σοῦ τῷ ἴκαμα μπεγιάνη.
 Κι' Ἀλήπασας ἀδύνατον μαχροῦμι νὰ μ' ἀφήκη,
 Κι' ὦρα τὴν ὦρα καρτερῶ νὰ ἰδῶ τὸ τσιρακλίκι.
 Γιὰ τοῦ θεοῦ τὸν ὀρισμὸ, γιὰ τοῦ θεοῦ τὴν χάρι,
 Ὁ σκλάβος σου, βεζίρη μου, γυρεύει νὰ τιμάρῃ
 Δὲν εἶν' μεγάλη πόθει ἔς τ' Ἀλήπασα τ' ὀτζάκι,
 Τί ἀπὸ τὴν πεῖν ὁ σκλάβος σου ἐγίνηκε χεσιάκι.
 Γιατ' ἔχω δώδεκα ψυχαῖς, ἐμένανε τηροῦνε,
 Κι' ἀκόμ' ἀπὸ τὸν Ἀλήπασα μουράτι καρτεροῦνε.

Ὁ σκλάβος σου Χατζῆ Σεχρέτης.

Μετὰ ταῦτα δ' ἔπεται ἐν ἡμιφύλλῳ καὶ ἡ ἐξῆς προσθήκη.
 Τὸ βέβηρο νὰ τὸ ξέρετε, καὶ πάρτε το μὲ γνῶσι,
 Κι' ἀπ' τὸ γαζέπι ἐκείνου θεοῦ νὰ μᾶς γλυτώσῃ.
 Μένα βεζίρ Ἀλήπασας μόνον καὶ τὰ παιδιὰ του,
 Κι' ἄλλος κανεῖς τὸ σήμερον δὲν στάθηκ' ἐμπροσθὰ του.
 Καὶ τώρα ἔγὼ ποφάσισα νὰ σώσω τὴν φυλλάδα,
 Διαβᾶστέ τ' ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, καὶ βρέστε τα μ' ἀράδα.
 Καὶ τ' ἄφησα τὰ πλειότερα δὲν μὲ καλεῖ ἡ ὦρα,
 Διὰτ' εἶμαι διὰ τὴν Ρούμελην, καὶ θέλα πάγω τώρα.
 Εἶμαι κι' ὅλας τ' Ἀλήπασα κ' ἐγὼ καὶ τὰ παιδιὰ μου.
 Ἄν θέλετε νὰ μάθετε καὶ μὲν τὰ γονικά μου,
 Χατζῆ Σερχάνης γράφομαι πτωχὸς ἀπ' τὸν σεβδᾶ μου,
 Τὸ Δέλβινό ν' ἡ πατρίδα μου, σᾶς λέγω τ' ὄνομά μου.

Ὁ Χατζῆ Σεχρέτης ἀπεβίωσεν ὀλίγα πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλῆ
 ἔτη ἐν Ἀλβανίᾳ, ἔνθα ἐλεεινῶς ἀπέζη ἔκ τινος θέσεως, ἣν ἀπῆλυσ-
 σε συνεχῶς παρενοχλῶν τὸν φιλόρπαγα καὶ ἀνελεήμονα ἥρωα τοῦ
 ποιήματός του.

Ἐκ τῆς Ἀληπασιάδος τοῦ Σεχρέτη ἐδημοσίευσα ἐν τῇ Τουρκοκρα-
 τουμένῃ Ἑλλάδι τὰ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Εὐθυμίου Βλαχάδα.
 Ἦδη δ' ἐκδίδω καὶ ἄλλα σπουδαιότερα τοῦ ποιήματος μέρη, οἷον
 τὰ κατὰ τὴν γέννησιν, ἀνατροφὴν, καὶ ἀνάδειξιν τοῦ Ἀλῆ μέχρι
 τέλους τῶν Σουλιατικῶν πολέμων, τὴν εἰς Πελοπόννησον ἔλυσιν

τοῦ Βελῆ πασᾶ, καὶ τὰ κατὰ τὴν οἰκτρὰν τοῦ Γαρδικίου καταστροφὴν, προτιθέμενος ἵνα ἐν καιροῖς εὐνοϊκωτέροις δημοσιεύσω ἐν συνόλῳ τὸ ποίημα, μετὰ γλωσσάρου, καὶ ἱστορικῶν σημειώσεων.

Μονομερὲς πανηγυριστὴς καὶ ἄθλιος κολαξ ὁ Χατζῆ Σεχρέτης διαστρέφει συνελθὼς τὴν ἀλήθειαν, ἐπισωρεύων ψεύδη, καὶ ἐπιχέων τὸν ἰὸν τῆς μοχθηρίας κατὰ τῆς ἀντιπαλαιούσης τῷ ἥρωϊ αὐτοῦ ἐθνικότητος. Πλὴν πολλάκις διαλάμπει ἐν αὐτῷ καὶ ἡ ἀλήθεια, οὐχὶ βεβαίως καθαρὰ καὶ τηλαυγὴς, εὐκόλως ὅμως ἐκκαθαριζομένη τῆς ἀχλύος, δι' ἧς μοχθηρὸς φανατισμὸς καὶ προκατειλημμένη φαντασία περιέβαλον αὐτήν. Οὕτω π. χ. ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀναγνωρίζομεν, ὅτι ὁ ἥρωες τοῦ Σουλίου πολέμαρχος, ὁ καλόγηρος Σαμουήλ, δὲν ἔθηκεν ἰδίᾳ χειρὶ τὸ πῦρ τὸ περιθέμενον αὐτῷ τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου, ἀλλὰ χεὶρ ἀδελφικὴ, ἐξαναγκασθεῖσα ὑπὸ τοῦ τυράννου, ἀνετίναξεν εἰς τὸν ἀέρα τὸ ἥρωϊκὸν Κοῦγκι. Τοῦτο κάπως ὁμολογοῦσιν ὅτε Πεῤῥαιβὸς καὶ ὁ Κουτσονίκας⁽¹⁾).

Ἐν γένει δὲ θεωρητέον τὸ ποίημα τοῦ Σεχρέτη ὑπὸ πολλὰς καὶ διαφόρους ἐπόψεις μνημεῖον πολύτιμον.

Προοίμιον.

Μὲ φέρν' ἡ ζούρλια κι' ὁ σεβδᾶς δυὸ λόγους νὰ μιλήσω,
Κι' ἀρχίνησα τὸ γράψιμον ὀλίγον νὰ γλενδίσω.
Πέρνω χαρτὶ καὶ μινεκέπ με μιὰν χαρὰν μεγάλην,
Διατ' ἔχω πόνους 'ς τὴν καρδιὰν καὶ λαύρα 'ς τὸ κεφάλι.
Πιάνω καλέμι καὶ χαρτὶ διὰ νὰ ἱστορήσω,
Πολλὰ ἱστορίας ἄξια νὰ τὰ διασαφήσω.
Τί μ' εὔραν βάσανα πολλὰ τὸν φῆτεινόν τὸν χρόνον,
Καὶ μοῦ ἐσκότας' ὁ γτουνιάς, κι' ἀράδα παλαβόνω.
Ταγκρῆ μεγαλοδύναμε, μὴ μοῦ σκορπᾶς τὸ νοῦ μου,
Διατί μοῦ γίνηκ' ὁ ντουνιάς ἐχθρὸς τοῦ κεφαλιοῦ μου.
Κι' ἀρχήνισ' ἡ καρδίτσα μου νὰ βγάλῃ τὸ τζευχέρι,
Πέλκιμ σκορπίσ' ὁ πόνος μου καὶ τὸ πικρὸν γγιδέρι.

(1) Πεῤῥαιβοῦ, ἱστορία Σουλίου καὶ Πάργας. Ἐν Ἀθήναις 1857, σελ. 154.—
Α. Κουτσονίκας, ἱστορία Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, Α', σελ. 73—74.

Θέλ' ἡ καρδιά μου νὰ διηγηθῇ τοὺς πόνους καὶ τὰ δέρτια,
 Ποῦ ἐποτίσθη ἡ πικρὴ φαρμακερὰ σερμπέτια.
 Καὶ μὲ παρακιν' ὁ σεβδᾶς νὰ 'πῶ κ' ἐγὼ καμπόσα,
 Κι' ὁ πόνος ὁ πολλὰ σφοδρὸς νὰ λύσω πειὰ τὴν γλῶσσα,
 Ποῦ βρίσκετο τόσον σφικτὰ δεμένη ἡ καῦμένη,
 Καὶ δὲν ἠμπόρει νὰ μιλῇ ἡ πολυπικραμένη.
 Κι' ἀπέρασα τὸ οὐμπρί μου 'ς τῆς 'Ρούμελης τὰ μέρη,
 Κι' αὐτὸς ποῦ μὲ γεράτισε τὸ χάλι μου τὸ ξέρει.
 Ταγγρῇ μεγαλοδύναμε, κάμε μου μερχαμέτι
 'Σ τὰ δέρτια κι' ἀναστεναγμοὺς, καὶ δός μου σελιαμέτι.
 'Αμέλι δῶσε γιαραμπὶ 'ς ὅλους τοὺς βεζιράδες,
 Νὰ κυβερνήσουν τὸν ντουινᾶ, κι' ἐμᾶς τοὺς φουκαράδες.
 Τὰ θαύματά τους ἱστορῶ καὶ ὅλους τοὺς γαζάδες,
 Ποῦ κάμασι πολλὰ λαμπρῶς αὐτοὶ οἱ βεζιράδες.
 Μὲ τὸ καλέμι ἱστορῶ τὰ ὅσα εἶχον κάμει,
 'Αρβανιτιὰν καὶ 'Ρούμελην τοὺς ἔδωσαν νιζάμι.
 Τὰ γράφω 'ς τοῦτο τὸ χαρτί τὰ κατορθωματά τους,
 Ταῖς νίκαις ταῖς πολλὰ λαμπραῖς, κι' ἀνδραγαθήματά τους.
 Γαζῆς σαῖν 'Αλῇ πασᾶς ποτὲ δὲν ἀποθνήσκει,
 Τὸ ξαηκουσμένον ὄνομα 'ς τὸν κόσμον ἀπομνήσκει.
 Ταγγρῇ μεγαλοδύναμε, ζεβάλι μὴ τοῦ δώσης,
 'Ακόμη τὸ ντουβλέτι του νὰ τοῦ τὸ μεγαλώσης.
 Κάνουν νιγιάζι καὶ ντουᾶ εἰς ἄνω 'ς τὰ ἱφλάκια,
 Ζεβάλι νὰ μὴ βρίσκουνε τὰ καντεμι ὀτζάκια.
 Κι' αὐτὸς εἶν' ἓνας ἄνθρωπος ποῦ κυβερνᾷ ἀνθρώπους,
 'Εξαηκουσμένος φοβερὸς σὲ ὅλουνους τοὺς τόπους.
 'Οτ' ἔσκασ' τάχειλάκι μου κι' αἷμα μοῦ τρέχ' ἡ μύτη,
 'Οτ' οἱ ἐχθροὶ τ' 'Αλήπασα μοῦ χάλασαν τὸ σπίτι.
 Μοῦ χάλασαν τὸ σπίτι μου, μοῦ πῆραν καὶ τὸ βιό μου,
 Καὶ τώρα θέλω ἱατρικὸν 'ς τὸν πόνον τὸν δικό μου.
 Διὰ τοῦτο πειὰ σκοτίνιασε ὁ κόσμος διὰ τ' ἐμένα,
 Διατ' εἶχα 'ς τὸ κεφάλι μου πολλὰ γραφτὰ γραμμένα.
 Κι' ἀρχίνησα τὰ θαύματα τοῦ ξαηκουστοῦ βεζίρη,
 'Ισως μοῦ δώσ' ἱατρικὸν κ' ἐμένα τοῦ φακίρη.
 Τοῦ ξαηκουσμέν' 'Αλήπασα, κορώνας βεζιράδων,
 Πατέρος πολλὰ σπλαγχνικοῦ ὅλων τῶν φουκαράδων.
 (ΙΣΤΟΡ. ΔΙΑΤΡΙΒ.)

Εἶναι κορώνα Ἀρβανιτιάς, τῆς Ρούμελης ἀσλάνι,
 Ὡς ταῖς χάραις του ταῖς φυσικαῖς κανεῖς ἄλλος δὲν φθάνει·
 Εἶναι καὶ τοῦ Τεπελενιοῦ ἡ δόξα καὶ καμάρι,
 Ἡ Ἀρβανιά δὲν εὐγαλε τέτοι' ἄλλο πᾶλληκάρι.
 Ὁ ἥρωας Ἀρβανιτιάς, τὸ φοβερόν λειοντάρι,
 Ὁ τοῦ Βελῆ πασᾶ υἱός, ἡ δόξα καὶ καμάρι.

Γέννησις καὶ ἀνατροφή τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ πολυχρονημέ-
 νου, μεγαλοπρεπεστάτου καὶ γαληνοτάτου δεβλετλή
 Ἀληπάσα βεζίρη, τοῦ μεγάλου καὶ φοβεροῦ ἡγεμόνος
 τῆς Ρούμελης.

Ὡς τὴν ᾠθεσιν τ' Ἀληπάσα θέλω νὰ πῶ καμπόσα,
 Μόν' ἔχω κι' ἄλλα ὅς τὴν καρδιὰν χίλιαις χιλιάδες τόσα.
 Καὶ βάλτε λίγην προσοχὴν ὅς αὐτὰ ποῦ θὰ ὀσπρήσω,
 Ὅσο μπορῶ καὶ δύναμαι κουσοῦρι δὲν θ' ἀφήσω.
 Σὰν τὸν σαῖν Ἀληπασᾶν ἀπὸ τὸ Τεπελένι,
 Εἰς τὸν καιρὸν ποῦ φθάσαμε σακὶν ἄλλος νὰ γένῃ.
 Λειοντάρ' εἶν' τῆς Ἀρβανιτιάς, τῆς Ρούμελης ἀσλάνι,
 Τόσους στρατάρχας φοβεροὺς ὅλους κάτω τοὺς βάνει,
 Ὅχι τόσον ὅς τὴν δύναμιν καὶ ὅς ἄλλα τοῦ κορμιοῦ του,
 Ὅσον ὅς τὴν γνῶσι τὴν πολλὴν κεινοῦ τοῦ κεφαλιοῦ του.
 Ζουργέτι τοῦ Βελῆ πασᾶ, ὁποῦ ἦταν ἐν' ἀσλάνι,
 Μήτ' ἄλλην μάνα σήμερον τέτοιο παιδί δὲν κάνει.
 Μηδ' ἄλλος πειὰ γεννήθηκε μηδ' ἄλλος δὲν γεννιέται,
 Μηδ' ἄλλος τέτοιος ὅμοιος του ποτὲ δὲν κουναργέται.
 Μηδ' ἄλλος ἔχει πειὰ νὰ βγῇ ὅς τὸν κόσμον τέτοιο ἡταῖρι,
 Μηδ' ἄλλος τέτοιος ἰστραχᾶς ὅς τῆς Ρούμελης τὰ μέρη.
 Κ' ἡ μάνα ποῦ τὸν γέννησε Χάγκω ἦτον τ' ὄνομά της,
 Θαρρόυσε τί ἦτον ἰστραχᾶς πιασμένος ὅς τὴν κοιλιά της.
 Πρὶν εἰς τὸ φῶς τοῦτος νὰ βγῇ ἔδειχνε τί θὰ γένῃ,
 Ἐνα λειοντάρι φοβερό μέσα ὅς τὸ Τεπελένι.
 Ἡ μάνα του τὸν γνῶρισε προτοῦ νὰ τὸν γεννήσῃ,
 Ποῦ θέλα γένῃ ξαγκουσὸς ὅς Ἀνατολὴ καὶ Δύσι.
 Κι' Ἀλῆς εὐγῆκε ὅς τὸν ντουνιαῖ μὲ φοβερόν νισιάνι,
 Τὰ μάτια ποῦ τὸν εἶδανε ἀνέμειναν χαϊράνι.

Ἄλῃ τὸν εἶπαν ἔς τ' ὄνομα μὲ γειὰ καὶ μὲ χαρά του,
 Ὅ ντὶν ντουσμάνης ἔς τὸν ντουניᾶ νὰ μὴ σταθῇ ἔμπροσθά του.
 Περίσσιαις βάγιας τοῦ ἔβαλαν γιὰ νὰ τὸ κουναρίσουν,
 Γιὰ νὰ τ' ἀξιώσουν γλήγορα ἔς τὸ πόστι νὰ τ' ἀφήσουν,
 Τί γέρας' ὁ Βελῆ πασᾶς, κι' ἄλλο παιδὶ δὲν κάνει,
 Καὶ δίνει δόξαν ἔς τὸν θεὸν π' ἀπόκτησεν ἀσλάνι.
 Τέτοιον ἀστέρα φωτεινὸν ἔς τὸ πόστι του ν' ἀφήσῃ,
 Σ' Ἀρβανιτιά καὶ Ρούμελη αὐτὸς νὰ κάμῃ κρίσι.
 Τὸ χαίρετ' ὁ Βελήπασας μὲ ὅλην τὴν καρδιά του,
 Π' ἀπόχτησε τέτοιον υἱὸν εἰς τὰ γηράματά του.
 Ἐκεῖ ποῦ κουναρίζετο, βαρεῖα ἦτον ἡ θωριά του,
 Κι' ἄλλο παιδὶ μαζούμικο δὲν στέκετ' ὀμπροσθά του.
 Κανένα δὲν ἐτρόμαε κοντά του νὰ ζυγώσῃ,
 Τοῦ φαίνετο τὸ αἷμά του ἔς ταῖς φλέβαις θὰ παγώσῃ.
 Ἡ φρόνησίς του δείχνονταν ἀπὸ τὰ λακιρδιά του,
 Τὰ τζάπια τὰ γεμονικά καὶ τὰ φρονήματά του.
 Ἡ φύσις τὸν ἐστόλισε μὲ κάθε ἄλλην χάρι,
 Τί τοῦ πατρός του τὸ σπαθὶ ἔς τὰ χέρια του θὰ πάρῃ.
 Ἡ Χάνκω κι' ὁ Βελῆ πασᾶς θαυμάζουν τὸν υἱὸ τους,
 Καὶ λέγουν πρέπει ν' ἀναβῇ ἔς τὸ πόστι τὰ δικό τους.
 Ἀλῇ Βελῆς γνωρίζετο ἀπὸ τὰ παιδιακά του,
 Πῶχαι νὰ δώσῃ ἔς τὸν ντουניᾶ κρότον τὸ ὄνομά του,
 Τ' ἔχει φαρμακερὴ θωριά, τὸν κόσμον φαρμακώνει,
 Κι' ἡ μάνα ποῦ τὸν γέννησε κοντά του δὲν ζυγώνει.
 Ὡραν τὴν ὥρ' Ἀλῇ Βελῆς ἀξαίνει καὶ χονδραίνει,
 Κι' ὅλους τοὺς φέρει βερθερὲ μέσα ἔς τὸ Τεπελένι.
 Εὐθὺς ποῦ πάτησε τὴν γῆν πῆρε νὰ περπατήσῃ
 Βάνει καὶ χέρι Ἀλῇ Βελῆς τὸν κόσμον νὰ γνωρίσῃ.
 Ἀκόμη καὶ ἔς τ' ὀτζάκι του κρατεῖ πολλοὺς λαλάδες,
 Ποῦ τὸ ῥμηνεύουν τὸ παιδὶ μὲ χίλιαις φρονιμάδες,
 Καὶ τὸ μαθαίνουν τερμπιὲν τὸν κόσμον νὰ γνωρίσῃ,
 Σὰν ἀνεβῇ ἔς τὸ πόστι του νὰ τοὺς κουμανδαρίσῃ.
 Τὸ πόστι τοῦ Βελῆ πασᾶ αὐτὸς νᾶ τοῦ τὸ πιάσῃ,
 Καὶ τὸ χρυσό του ὄνομα νὰ μὴ τοῦ τὸ ντροπιάσῃ.
 Τί τὸ δικόν τους ὄνομα δὲν εἶν' ἐντροπιασμένον,
 Καὶ τὸ σπαθὶ του ἔς τοὺς Κορφοὺς ἐκ' εἶναι κρεμασμένον.

Κ' ἐκεῖνος ποῦχε τὸ σπαθί τὸν ἔλεγαν Μουχτάρη,
 Ποῦ μπῆκε μέσα 'ς τοὺς Κορφοὺς τὸ κάστρον γιὰ νὰ πάρῃ.
 Καὶ μπῆκε καὶ τὸ κρέμασε 'ς τὴν πόρταν τὸ σπαθί του,
 Κι' αὐτὸς σείτῃς γίνηκε, καὶ πάει μὲ τὴν τιμὴ του.
 Καὶ σήμερα γιὰ σήμερα ἐκεῖ 'ναι κρεμασμένον,
 Ἀπὸ τὸν πάτον 'ς τὴν κορφήν 'ς τὰ αἵματ' αἰνιμένον.
 Κι' αὐτὸς σείτῃς γίνηκε καὶ πῆγε μὲ ἱμάνι,
 Καὶ λένε τὴν παρασκευὴν αὐτὸς τί δὴν' ἰζάνι.
 Κι' αὐτὸς Ἀλῆς νὰ ξέρετε ἐκεῖνον θὰ ὁμοιάσῃ,
 Τὸ πόστι τοῦ Βελῆ πασᾶ δὲν θέλει τὸ ντροπιάσει.
 Ἀκόμα καὶ καλλίτερα θὰ τὸ κουμανδάρισῃ,
 Καὶ τὸ ἱράτι ποῦ θὰ βρῇ πολὺ θὰ τ' αὐγατίσῃ.
 Ἀπ' τὸ Ζαγόρι θὰ τὸ βρῇ ὅλον του τὸ ἱράτι,
 Ποῦ κυβερνᾷ τ' ὀτζάκι του, καὶ κάνει αὐτὸς κανάτι.

Θάνατος τοῦ ἀειμνήστου καὶ φοβεροῦ στρατάρχου
 Βελῆ πασᾶ.

Κι' ἀρρώστησ' ὁ Βελῆ πασᾶς, καὶ μέλλει ν' ἀποθάνῃ,
 Τοὺς τεθαμπίδες φώναξε, κι' ἓνα τεμπίχι κάνει.
 « Ἀφίνω, τεθαμπίδες μου, ἓνα ταγγριαμανέτι,
 Νὰ μ' ἔχετ' ἔννοια τὸν Ἀλῆ, νὰ βρῆτε σελιαμέτι.
 Γ' ἀρρώστησα παραδαιριά καὶ μέλλω νὰ πεθάνω,
 Γιὰ ταῦτο σᾶς ἐφώναξα καὶ νάκλι σᾶς τὸ κάνω.
 Ταγγριαμανέτι τὸν Ἀλῆ σὲ σᾶς θὰ τὸν ἀφήσω,
 Τί μοῦρθε γοργοθάνατος καὶ θέλα ξεψυχήσω.
 Ὅσον κι' ἂν ἠμπορέσετε ὀρμηνεῖαις νὰ τοῦ λέτε,
 Νὰ στέκῃ μὲ τὰ μέτρα του, τ' ὀλότελα χαλιέται.
 Νὰ στερειωθῇ 'ς τὸ πόστι του καὶ 'ς τὸ δικό του ὀτζάκι,
 Κατόπι 'ς ὅλους τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἔρχετ' ἀπὸ χάκι.
 Γ' ἀνέμεινε μαζοῦμικος αὐτὸς ἀπὸ τ' ἐμένα,
 Κι' ἀκόμα δὲν ἀγροίκησε πῶς εἶνε τὸ καθένα.
 Καὶ ἀπὸ τ' ἐμένα θέλα βρῇ ἱράτι τὸ Ζαγόρι,
 Καὶ 'ς τὸν δικό μου τὸν βαγιαῖ νὰ μὴ τοὺς κάμῃ ζόρι.
 Νὰ καλοπάρῃ τὸν βαγιαῖν ὅσον κι' ἂν ἠμπορέσῃ,
 Καὶ σετριμὲ κενένανε Ἀλῆς νὰ μὴ βαρέσῃ.

Καὶ σεῖς μ'πρὲ δεθαμπίδες μου, ν' ἀνοίξετο τὸ 'μάτι,
 Νὰ μὴ μοῦ σκορπισθ' ὁ ῥαγιᾶς καὶ πάνει 'ς τὸ Μπεράτι.
 Κι' ἂν ἀπεθάνω σήμερα ἔχω γαῖλὲ κομμάτι,
 Ἄλῃς νὰ μὴ μοῦ γελασθῇ καὶ πάνη 'ς τὸ Μπεράτι.
 Τ' ὁ Κούρπασας εἶν' ἄπιστος καὶ μοῦ τὸν φαρμακώνει,
 Καὶ τὸν δικόν μου τὸν ῥαγιᾶν αὐτὸς μοῦ τὸ ζαπώνει.
 Κι' ὁ Κούρπασας τὸ χαίρεται νὰ μοῦ κλεισθῇ τ' ὀτζάκι,
 Κι' αὐτὸς μὲ τὸ χεράκι του τοῦ δίνει τὸ φαρμάκι. »
 Κι' ἀπάνω 'ς τὴν ἀπόκρισιν ποῦ λέει τοῦ δεθαμπῆ του,
 Ὁ χάρος λιανοζύγωσε καὶ πῆρε τὴν ψυχὴ του.

Ἀνέβασις τοῦ Ἀλῆ Βελῆ εἰς τὸ πόστι τοῦ μπαμπᾶ του
 Βελῆ πασαῶ.

Κι' Ἀλῆ Βελῆς ἀνέβηκε 'ς τὸ πόστι νὰ καθήσῃ,
 Τὸ τιμημέν' ὀτζάκι του νὰ τὸ κουμανδαρίσῃ.
 Καὶ πλεὶς δὲν ἔχασε καιρὸν, ἄς ἦτον καὶ μαζοῦμι,
 Μόν' εἶχε καὶ τὴν μάνα του τρανὴ κυρὰ χανούμη.
 Αὐτ' ἦτονε κι' ἀρήρισσα 'ς ὅλα τὰ γινόμενα,
 Καὶ τᾶχε 'ς τὸ δεφτέρει της μὲ στράταν τὸ καθένα.
 Καὶ κάθεται 'ς τ' ὀτζάκι της μαζῇ μὲ τὸν υἱό της,
 Εἶχε λαλάδες ἄπειρους αὐτὴ 'ς τὸν ὀρισμό της.
 Ἀλῆ Βελῆς προβόδησε χαμπέρι 'ς τὸ ῥαγιᾶ του,
 Μικροὶ μεγάλοι νὰ ῥθουνε κοντὰ 'ς τὴν ἀφεντιά του.
 Καὶ γράφει μέσα 'ς τὸ χάρτι « ἐσεῖς μ'πρὲ Ζαγορίταις,
 Ἐγὼ εἶμαι κεῖνος ἄνθρωπος ποῦ κόπτω αὐτιά καὶ μύταις.
 Θαρρεύετε τ' εἶμαι μικρὸς καὶ τζιούλωσε τ' αὐτί σας;
 Ἐγὼ ἴμαι τέτοιος ἄνθρωπος ποῦ βγάζω τὴν ψυχὴ σας. »

Ὅπως ἐσηκώθη ὁ ῥαγιᾶς του λαμβάνωντας τὴν ὑψηλὴν
 προσταγὴν καὶ τὸν ἐπροσχύνησε.

Σὰν ἔλαβαν οἱ ἔρρημοι τὰ τίμια γραμματὰ του,
 Μικροὶ μεγάλοι κίνησαν νὰ πᾶν 'ς τὴν αὐθεντιά του.
 Μικροὶ τρανοὶ σηκώθησαν καὶ βγῆκαν ἐμπροσθὰ του,
 Καὶ χάρησαν π' ἀνέβηκε 'ς τὸ πόστι τοῦ μπαμπᾶ του.

Πάησαν καὶ τὸν προσκύνησαν καὶ τῷ ἴπιασαν τὸ χέρι,
 Καὶ τοῦ εἶπανε, πῶς « ἤρθαμε ὅτ' ἔστειλες χαμπέρι.
 Κι' ὅλοι ντουᾶ σου κάνομεν, ἀφέντη μας, νὰ ζήσης,
 Νὰ στερειωθῇς ἔς τὸ πόστι σου νὰ μᾶς κουμανδάρισης. »
 Δὲν ξεύρουν πειὰ τί νὰ τοῦ ποῦν αὐτοὶ ἀπ' τὴν ἵτροπή τους,
 Τί τοὺς τηρᾷ Ἀλῆ Βελῆς καὶ σκάζει τὴ χολή τους.
 Καὶ τοῦ μιλοῦσαν ταπεινὰ καὶ τοῦ φιλοῦν τὸ χέρι,
 Καὶ ἔς τὴν καρδιάν τους κόλλησε φαρμακερὸ γκιδέρι.

Λόγοι Ἀλῆ Βελῆ πρὸς αὐτούς.

Ἀλῆ Βελῆς ἐγύρισε καὶ λέγει· « βρὲ βαγιάδες,
 Ν' ἀνοίξετε τὸ μάτι σας ἀπὸ τοὺς ἀφεντάδες.
 Κι' ὅσον κι' ἂν ἠμπορέσετε ν' ἀνοίξετε τὸ μάτι,
 Μὴ σᾶς γελάσῃ ὁ Κούρπασας καὶ πᾶτε ἔς τὸ Μπεράτι.
 Μὴ γελασθῇτε τίποτας νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ καὶ κεῖνο,
 Τί ἀπ' ἐσᾶς νὰ ξέρετε κανένα δὲν ἀφίνω ».
 Τοὺς εἶπε· « τῶρα χαΐδεστε καὶ νὰ μὲ καρτερῆτε,
 Μιὰν στρῶσιν διὰ τὸν ντουσιεμὲ νὰ πᾶτε νὰ μοῦ βρῆτε.
 Ὅσοι τὴν Πόλιν δέρνουνε, τοὺς λέγω νὰ τὸ ξέρουν,
 Μακάτι γιὰ τὸν ντουσιεμὲ ἀπ' ἔκει νὰ μοῦ φέρουν. »
 Οἱ Ζαγορίταις κίνησαν καὶ τότε καρτεροῦνε,
 Νὰ μὴ τοὺς ἔλθῃ Ἀλῆ Βελῆς ἐμπρὸς του νὰ τοῦ βγοῦνε.
 Κι' Ἀλῆς ἐκαβαλίκευσε καὶ πάνει ἔς τὰ χωριά του,
 Κι' ὅλος ὁ κόσμος ἔφριξε, ὅπου εἶδαν τὴν θωριά του.
 Ἐπέρασε ἔς τὴ Πωγγιανὴ καὶ γλένδισε λιγάκι,
 Τοὺς Πωγγιανίταις τοὺς πικροὺς τοὺς ἔκαμε χελιάκι.
 Ἀπ' ἔκει ἐσηκώθηκε καὶ πάνει ἔς τὸ χωριό του,
 Νὰ μάσῃ τὸ ἱράτι του, τὸ βιὸ τὸ πατρικὸ του.
 Κ' οἱ Ζαγορίταις βγήκανε καὶ τότε προσκυνοῦνε,
 Ἄνδρες γυναῖκες καὶ παιδιὰ τὸ μέστι του φιλοῦνε.
 Τοῦ εἶπαν, « καλῶς ἐκόπιασες, πασᾶ μου, ἡ ἀφεντιά σου,
 Γιὰ νὰ ἡμερώσῃς σήμερα τὰ δόλια τὰ χωριά σου. »
 Ἀλῆ Βελῆς τὸ μάζωξε αὐτὸ ποῦ τοῦ τυχαίνει,
 Ὑστερινὰ σηκώθηκε καὶ πάει ἔς τὸ Τεπελένι.

Ὅπως ἐσηκώθησαν οἱ Ζαγορίταις καὶ πάησαν ἔς τὸν
Κούρπασαν καὶ ἐπροσκλαύθησαν.

Οἱ Ζαγορίταις κάμανε μιὰν μάζωξι μεγάλη,
Βλέπουν ποῦ δὲν τὸ βγάζουνε μὲ ταῦτον ἔς τὸ κεφάλι,
Καὶ λένε· α' ἔς τὴν ἡμέραν τοῦ ἡμεῖς θεὰ χαθοῦμε,
Ὡς τόσον ὅσον γλήγορα κἄναν τζαρὲ νὰ βροῦμε ».
Καὶ κάνουνε τὴν μάζωξιν καὶ κρυφοκουθεντιάζουν,
Κι' ὄντας ἀκοῦνε τ' ὄνομα μικροὶ τρανοὶ τρομάζουν.
Καὶ λέγουν· « τί θὰ γίνωμεν; καὶ τί τζιαρὲν νὰ βροῦμεν;
Τὸ γλήγορον ἔς τὸν Κούρπασα νὰ πᾶμε νὰ τὸ ποῦμεν.
Εἶναι μικρὸς κι' ἀγροίκιστος, κ' ἔχει θωριὰν μεγάλη,
Ἄν ἀγροικήσῃ πλειότερο τζεκοῦρι θεὰ βάλλῃ.
Ἡ πᾶμε ἡμεῖς ἔς τὸν Κούρπασα τὸν πόνον μας νὰ ποῦμεν,
Ἡ πᾶμε στὸ Ξηρόβαλτο ἔς τὸ γκιόλι νὰ πνιγοῦμεν.
Κι' ἄλλον τζιαρὲν δὲν ἔχομεν ἀπὸ τὸ Τεπελένι,
Τί θὰ μᾶς βάλλῃ τὴν φωτιὰν, καὶ τὴν ψυχὴ μᾶς βγαίνει. »
Μὲ τέτοιον τρόπον κίνησαν καὶ πᾶνε ἔς τὸ Μπεράτι,
Τ' ἐμπήκανε σὲ σουμπεὲν καὶ δὲν ἔχουν ρεχάτι.

Λόγοι αὐτῶν πρὸς τὸν Κούρπασαν.

Κ' ἐβγήκανε ἔς τὸν Κούρπασα καὶ τοῦ ἔπεσαν ἔμπροσθά του.
Καὶ στόμα δὲν ἀνοίγουνε ἔμπρὸς ἔς τὴν ἀφεντιά του.
Ὁ Κούρπασας τοὺς ῥώτησε· « τί θέλετε ραγιαῖδες;
Ἡ ἔχετε κἄν' ἄδικον ἀπὸ τοὺς ἀφεντάδες.
Ἄν ἔχετε κἄν' ἄδικον πρέπει νὰ μοῦ τὸ πῆτε,
Καὶ τώρα ἔς τὴν ἡμέρα μου τὸ δίκηο σας νὰ βρῆτε. »
Τοῦ εἶπαν· « ἁμάν, τοῦ Κούρπασα, τὸν πόνον μας θὰ ποῦμε.
Ἄπ' ἔδω κεῖθε καὶ ἔμπροσθά θὰ πᾶμε νὰ πνιγοῦμε.
Ἀλῇ Βελῆς ἀπέρασε προχθὲς ἀπὸ τὰ χωριά μας,
Φαρμάκι μᾶς ἐπότισε καὶ ἡμᾶς καὶ τὰ παιδιὰ μας.
Καὶ μεῖς θεὰ σκορπίσωμεν, τί δὲν τὸν ταγιαντοῦμε,
Νὰ βροῦμε τόπον πουθενὰ νὰ πᾶμε νὰ σταθοῦμε.
Κι' ἂν ἀγαπᾷς, ἀφέντῃ μας, καὶ θέλεις τὸν ραγιᾶ σου,
Πρέπει ν' ἀπακουμπίσωμεν ἔς τὴν ρούγαν ἔς τὰ πτερὰ σου.

Καὶ κάμε τὸ πρεπούμενον, αὐτὸ ποῦ τοῦ τυχαίνει,
Καὶ ζάπωσέ το, τοῦ εἶπανε, ἐσὺ τὸ Τεπελένι.
Εἶναι μικρὸ κι' ἀγροίκιστο, κι' ἔχει θωριὰν μεγάλην,
Καὶ τὸ Περάτι σύνορον κυττάζει νὰ σοῦ βάλλῃ.
Εἰς ἓνα χρόνον κι' ὕστερα θὰ γίνῃ σύντροφός σου,
Καὶ χαβαλὲς 'ς τ' ὀτζάκι σου καὶ μπᾶς ὀχθρὸς δικός σου.
Καὶ θὰ σοῦ κάψῃ τὴν καρδιάν, πασᾶ, τῆς ἀφεντιᾶς σου,
Κι' ἀγροίκα το ἀφέντη μας, ἀπ' ὅλον τὸν ῥαγιᾶν σου.
Τήρα καὶ κάμε τὸν τζαρὲ πριμί νὰ δυναμώσῃ,
Γιατὶ τηρᾷ τὴ Πωγγιανὴ αὐτὸς νὰ τὴν ζαπώσῃ.
Αὐτὸς προχθὲς π' ἀπέρασε μᾶς τ' ἀνοιξε κομματί,
Μᾶς εἶπε, δὲν τὸν σκιάζομαι τὸν Κούρτη 'ς τὸ Μπεράτι. »

Ἀπόκρισις τοῦ Κούρπασα πρὸς τοὺς λόγους τῶν
Ζαγορίτων, καὶ ἐπιβουλὴ κατὰ τοῦ Ἀλῆ Βελῆ.

Ὁ Κούρπασας ἐγύρισε καὶ κρένει 'ς τοὺς ῥαγιάδες
« Ἀπ' τὸν Ἀλῆ τρομάξετε ἐσεῖς μπρὲ μασκαράδες,
Μωροὶ ῥαγιάδες, τὸν Ἀλῆ 'ς τὸν νοῦν μου δὲν τὸν βάνω,
'Σ τὸ Τεπελένι προβοδῶ καὶ στέλνω καὶ τὸν πιάνω.
Ἄν ἔχετε καὶν' ἀδικο ἐγὼ τὸν φαρμακόνω,
Καὶ 'ς τὰ χωριά του προβοδῶ ἐγὼ καὶ τὰ ζαπώνω.
Ἀκόμη καὶ τὸ χέρι μου κανεῖς δὲν μοῦ τὸ πιάνει,
Καὶ σύνορον τοῦ Κούρπασα κανεῖς δὲν τοῦ τὸ βάνει. »
Ἔτσι τοὺς λέγ' ὁ Κούρπασας, καὶ σὲ γκιδέρ' ἐμβαίνει.
Ὁ νοῦς του δέρνει 'ς τὸν Ἀλῆ ἀπὸ τὸ Τεπελένι,
Καὶ λέγει: » καλὰ μοῦ τὸ 'πανε οἱ σκοτεινοὶ ῥαγιάδες.
Θέλω τοῦ στείλω μιὰ γραφὴ μὲ χίλιαις νοστιμάδες.
Μὲ τέτοιον τρόπον τὸν Ἀλῆ μὴπως καὶ τὸν γελάσω,
Καὶ μῶρχεται 'ς τὰ χέρια μου μουτλάκ θὰ τὸν χαλάσω.
Κι' ἂν μῶρθῃ 'ς τὰ χεράκιά μου τοῦ δίνω τὸ σερπέτι,
Κι' εὐθὺς τὸν στέλλω γλήγορα 'ς τὸ δίκην ταχίρετι.
Κι' ἂν τὸν ἀφήσω σήμερον θὰ πονοκεφαλίσω,
Ἐγέρασα καὶ δὲν μπορῶ νὰ βγῶ νὰ πολεμήσω.
Ἀλήθεια 'κεῖνο τὸ παιδί ποῦ θὰ τὸ κάμ' ἀκράνη,
Καλὰ μοῦ λέγει κι' ὁ ῥαγιᾶς πῶς σύνορο μοῦ βάνει. »

Κι' ἂν ἠμπορέσω σήμερα ἐγὼ θὰ τὸ σκοτώσω,
 Καὶ 'ς τὸν δικό του τὸν ῥαγιᾶ τὸ χέρι μου θ' ἀπλώσω.
 Νὰ κάμω τὸ ῥεχάτι μου κατόπι 'ς τὸ Περάτι,
 Ὅλος ὁ κόσμος ὕστερινὰ μοῦ κάνει ἕνα ἱτάτι. »

Ἐπιστολὴ τοῦ Κούρπασα πρὸς τὸν Ἀλῆ Βελῆ.

Καὶ τοῦ στολιῖζει μιὰ γραφὴ μὲ μιὰ τιμὴ μεγάλη,
 Γιὰ νὰ πλανέσῃ τὸν Ἀλῆ 'ς τὰ χέρια νὰ τὸν βάλῃ.
 Καὶ τῷ 'χει μέσα 'ς τὸ χαρτί. « Ἀλῆ Βελῆ παιδί μου,
 Νὰ ξέρης, μῶρ' Ἀλῆ Βελῆ, ποῦ σ' ἔχω 'ς τὴν ψυχὴ μου.
 Γιατ' εἶς υἱὸς Ἀλῆ Βελῆ κείνου τοῦ καχρεμάνη,
 Ὅπου δὲν εἶχε σύντροφο 'ς ἐτοῦτο τὸ ζεμάνι.
 Ἐκεῖνος ἦτον φοβερὸ Τεπελενιοῦ λειοντάρι,
 'Σ τὸν κόσμον δὲν ἐφάνηκε τέτοι' ἄλλο παλληκαρί.
 Καὶ μένα μ' ἐξεμάτησε ὁ πόνος τοῦ πατρός σου,
 Κι' ἐγὼ ἤθελα νὰ σ' ἔβλεπα, Ἀλῆ, τὸ πρόσωπό σου.
 Καὶ νὰ μὲ ξέρης, μῶρ' Ἀλῆ, ἐμένα σὰν πατέρα,
 Ἀκόμῃ καὶ τὴν μάνα σου τὴν ἔχω θυγατέρα.
 Ἔλα 'ς τὸν γέρο Κούρπασαν τὸν φίλον τοῦ μπαμπᾶ σου,
 Καὶ νὰ σὲ βάλλω κεχαγιᾶν ἐγὼ τὴν ἀφεντιά σου.
 Θέλα σὲ βάλλω κεχαγιᾶν νὰ μὲ κουμανδάρησῃς,
 Κι' ὅπως σοῦ κόψ' ἡ γνώμῃ σου κανένα μὴ ῥωτῆσης.
 Ἀκόμῃ κι' οἱ ἀνθρώποι μου, παιδί μου, σ' ἀγαποῦνε,
 Καὶ σ' ἔχουν 'ς τὸ ναζάρι τους καὶ θέλουν νὰ σὲ ἰδοῦνε.
 Κ' ἔλα τὸ γληγορότερον τί θὰ σὲ καζαντίσω,
 Καὶ θὰ σὲ κάμω καὶ γαμβρόν ἐδῶ νὰ σὲ κρατήσω. »
 Χώρα τῆς Χάνκως ἔγραφε καλὰ καὶ τιμημένα,
 « Τὸν μοναχόν σου τὸν Ἀλῆ προσβόδα τον 'ς ἐμένα.
 Προβόδησέ μου τὸν Ἀλῆ ἐδῶ μὲ χωρὶς ἄλλο,
 Τί κεχαγιᾶν 'ς τὴν πόρτα μου ἐγὼ θέλα τὸν βάλω.
 Θέλα τὸν βάλω κεχαγιᾶν καὶ θὰ τὸν καζαντίσω,
 Θέλα τὸν κάμω καὶ γαμβρόν ἐδῶ νὰ τὸν κρατήσω. »
 Γράφει τῶν τεθαμπίδων του κι' αὐτοὶ νὰ τὸ κινήσουν,
 Μὲ τρόπον καὶ μὲ πονηριὰν νὰ τὸ ξεπροβόδησουν,

Πολλά πουγγιά τούς ἔστειλε νά τὸν ξεπροβοδήσουν,
 Τούς τάζει καὶ ἔς τὴν πόρταν τοῦ αὐτοῖ νά καζανδίσουν.
 Τούς εἶπε « νά μοῦ φέρετε τὸν πέη σας ἔς ἐμένα,
 Χίλια φλωριά βενέτικα τοῦ δίνω τοῦ καθένα. »
 Τέτοιας λογῆς προβόδησε μέσα ἔς τὸ Τεπελένι,
 Καὶ τό ὄδωσαν τ' Ἀλῆ Βελῆ, τ' ἀνοίγει καὶ μαθαίνει.
 Κ' ἐφώναξε τὴν μάνα τοῦ αὐτὸς καὶ τὴν ῥωτάει,
 Γιὰ νά τῆς πάρῃ τὴν εὐχὴ νά σηκωθῇ νά πάῃ.
 Κι' ἡ μάνα τ' ἀποκρίθηκε καὶ τοῦ ἔπε· « μπρὲ παιδί μου,
 Σύρε ἔς τὸν γέρο Κούρπασα ἐσὺ μὲ τὴν εὐχή μου. »
 Ῥωτᾷ καὶ τοὺς λαλάδες του, κι' αὐτοὶ τί νά τοῦ ποῦνε ;
 Ὅλοι κι' ἐκεῖνοι θέλησαν καὶ τὸ ξεπροβοδοῦνε.
 Κάμπος' ἀπ' τοὺς λαλάδες τοῦ ξέρουν τὸ σκότωμά του,
 Δὲν ἀγαποῦν νά βρίσκεται ἔς τὸν κόσμον τ' ὄνομά του.
 Καμπόσοι ποῦ τὸν θέλουνε δὲν τό ἔχουν τὸ χαμπέρι,
 Πῶς τὸν γυρεῦει ὁ Κούρπασας κανένας δὲν τὸ ξέρει.
 Καὶ μερικοὶ τὸ ξέρουνε ποῦ θέλα τὸν σκοτώσῃ,
 Χίλια φλωριά τοῦ καθενοῦ τούς τάζει νά τοὺς δώσῃ.
 Κι' ἐπλανεσάνε τὸν Ἀλῆ κι' ἐκίνησε καὶ πάνει.
 Καὶ τοῦ εἶπαν « αἶτε, ἀφένδη μου, ἔς τὸν φίλον τοῦ μπαμπᾶ σου,
 Νά καζαντίσωμεν καὶ μεις κοντὰ ἔς τὴν ἀφεντιά σου. »

Ὅπως ὁ Ἀλῆ Βελῆς πάγει ἔς τὸν Κούρπασαν, καὶ
 φυλακόνεται, καὶ τὸ φαρμάκι ἀποφεύγει.

Ἀλῆ Βελῆς ἐκίνησε μὲ τὴν καρδιά γεμάτη,
 Θάρρει νά γίνῃ κεχαγιάς ἔς τὸν Κούρτη ἔς τὸ Μπεράτι.
 Σώνει ἔς τὸν γέρο Κούρπασαν κι' ἐμβαίνει ἔς τὸ σαράϊ,
 Σὰν ἰζτερχᾶς τοὺς φάνηκε, σὰν ὄφιν νά τοὺς φάῃ.
 Ἄνδρες γυναῖκες βγήκανε καὶ τὸν κρυπτοτηροῦνε,
 Ἀσλάνι σὰν ἐκείνονα δὲν μπόρεσαν νά δοῦνε.
 Τὸν σκοτωμόν τοῦ ξέρουνε, κι' ἄνδρες γυναῖκες κλαῖνε,
 « Γιαζίκ σὲ τέτοιον ἄνθρωπον, » ἕνας τὸν ἄλλον λένε.
 Κι' ὅλοι ντουᾶ τοῦ κάνουνε μὲ χαῖρ νά γλυτώσῃ,
 Ὁ Κούρπασας νά χαθῶθῃ νά μὴ τὸν φαρμακώσῃ.
 Ὁ Κούρπασας ἐπρόσταξε καὶ τοῦ ἔκαμε κονάκι,
 Γιὰ νά ποτίσῃ τὸν Ἀλῆ καφὲ μὲ τὸ φαρμάκι.

Καὶ τοῦ ἤφεράνε τὸν καφέ, κι' Ἀλῆ Βελῆς τὸν χύνει,
Τοὺς εἶπαν οἱ ἀνθρώποι τοῦ καφέ ποτὲ δὲν πίνει.
Ἀλῆ Βελῆς τὸ γνῶρισε πῶς χάλασ' ἡ δουλιά του,
Ὁ Κούρτης δὲν τὸν γύρευσε νὰ πάῃ νὰ βγῇ μπροσθὰ του.
Ἀλῆ Βελῆς ἐρώτησε· « γιὰτὶ δὲν μὲ χαλεύει;
Προβόδῃσε καὶ μ' ἤφερε, νὰ ἰδῶ τί μὲ γυρεύει; »
Ὁ Κούρπασας ἐπρόσταξε νὰ βγάλλῃ τ' ἄρματά του,
Κατόπι νὰ τὸν βγάλλουνε μπροσθὰ 'ς τὴν ἀφεντιά του.
Καὶ τοῦ εἶπανε τ' Ἀλῆ Βελῆ « νὰ βγάλῃς τ' ἄρματά σου,
Κι' ὁ Κούρτης ἔχει σουμπεέν ἀπὸ τὴν ἀφεντιά σου. »
Τοὺς εἶπ' « ἂν ἔχῃ σουμπεέν ὁ Κούρτης ἀπὸ μένα,
Πῶς ἔγραφε καὶ μ' ἔστελνε καλὰ καὶ τιμημένα;
Ἐγ' ἀπὸ τὸν πατέρα μου εἶχα 'να νασιάτι,
Νὰ μὴ τὰ βγάλῃς τ' ἄρματα σὰν ἔλθω 'ς τὸ Μπεράτι.
Καὶ τὰ δικά μου τ' ἄρματα ἀτός μου δὲν τὰ βγάνω,
Ἀκόμῃ καὶ 'ς τὸν Κούρπασαν ἐμπρός του δὲν τὰ πάνω.
Κι' ἂν μ' ἀγαπᾷ ὁ Κούρπασας τοῦ πᾶν ἄρματωμένος,
Γιατ' εἴμ' ἀκόμα ζωντανός, δὲν εἴμ' ἀπεθαμένος. »
Καὶ τοῦ εἶπανε τοῦ Κούρπασα· « δὲν ἔρχετ' ἐμπροσθὰ σου,
Τὸ μάτι δὲν τοῦ θόλωσε ἀπὸ τὴν ἀφεντιά σου.
Μηδὲ κανέναν ἀπὸ μᾶς κοντά του δὲν ζυγόνει,
Κι' ἀκόμ' ἀπ' τὸ ντουβλέτι σου τ' αὐτί του δὲν ἰδρόνει.
Σὰν ἤλθε 'δῶ τοῦ τὸ εἶπανε τὸ μαῦρο τὸ χαμπέρι,
Ὅραν τὴν ὥρα βρίσκεται μὲ τ' ἄρματα 'ς τὸ χέρι. »
Ὁ Κούρπασας ἐπρόσταξε « ἐγὼ τὸν ἔχω χάψι, »
Κι' Ἀλῆς Βελῆς πολέμαε τ' ὀτζάκι νὰ τοῦ κάψῃ.
Ἀλῆς Βελῆς νὰ χαψῶθῃ καμποῦλι δὲν τὸ κάνει,
Καλλίτερον τὸ χαίρεται νὰ πέσῃ νὰ πεθάνῃ.
Γιὸς χάψι τὸν ἀλκότησε καὶ μπαίνει 'ς τὸ σαράϊ,
Κοντὰ νὰ τοῦ ζυγώσουνε κανένας δὲν τρομάει.
« Ἐτσι μῶρ' γέρο Κούρπασα μὲ τὴν ἀπιστοσύνην,
Καὶ λὲς μὲ τὸν πατέρα μου πῶς εἶχες φιλοσύνην;
Μ' ἀπάτησες καὶ μ' ἔφερες 'ς τὴν πόρτα τὴν δική σου,
Καὶ πολεμᾶς ἀλλοιῶτικα, μπρὲ Κούρπασα 'ντροπή σου!
Ἄν ἀπεθάνω σήμερα δὲν τὸ 'χω κασαβέτι,
Τ' ἔχω νταβᾶ μὲ σένανε 'ς τὸ δίκρο ταχίρέτι. »

Ὅπως ὁ Κούρπασας ἐμβήκε 'ς τὸ χαρέμι καὶ τοὺς ἐφανε-
ρωσε τὸν μελετώμενον σκοτωμὸν τοῦ Ἀλῆ Βελῆ.

Ὁ Κούρπασας σηκώθηκε καὶ 'ς τὸ χαρέμι πάνει,
Καὶ τὴν πασίνα φώναξε καὶ νάκλι τῆς τὸ κάνει.
Καὶ λέγει τῆς πασίνας του· « δὲν τ' ἄκουσες, κυρά μου,
Τὸν ἐφεράνε τὸν Ἀλῆ 'ς τὰ πόδια τὰ δικά μου.
Ὅτ' ἦλθε 'ς τὸ σαράϊ μου τὸν ἔβαλα 'ς τὴν χάψη,
Κι' Ἀλῆ Βελῆς πολέμησε τ' ὀτζάκι νὰ μοῦ κάψη.
Καὶ τὸ δικό του τ' ὄνομα ἐγὼ θέλα τὸ σβύσω,
Καὶ θὰ μοῦ γίνη χαβαλὲς καὶ θέλα ὀγρατίσω.
Θὰ τὸ σκοτώσω σήμερα προτοῦ νὰ δυναμώσῃ,
Τ' ὑστερινὰ τῆς Πωγγιανῆς τῇ λύσσα θὰ τῆς δώσῃ.
Καὶ μένα θὰ μοῦ σηκωθῇ κατόπι τὸ ρεχάτι,
Καὶ θὰ μοῦ βάλῃ σύνορο ἀπ' ἐξω 'ς τὸ Μπεράτι. »

Ἀπόκρισις τοῦ χαρεμιοῦ πρὸς τοὺς λόγους αὐτοῦ.

Τοῦ λέγει ἡ πασίνα του· « Τί λές ἡ ἀφεντιά σου;
Τώρα θὰ γίνῃς ἄπιστος εἰς τὰ γηράματά σου;
Γιὰ συλλογίσου, Κούρπασα, κ' ἔχ' ἐντροπὴ κομμάτι,
Ἀτός σου τοῦ προβοδῆσες καὶ σοῦ ῥθε 'ς τὸ Μπεράτι.
Ἔνα μαζούμικο παιδὶ θὰ δείξῃς τὸ ἰνέρι;
Στοχάτου 'ς τὰ γηράματα ντροπὴν θελὰ σοῦ φέρῃ.
Ὡς τόσον σ' ἔχω 'να ριτζιὰ νὰ μὴ τὸν ἀλκοτήσῃς,
Τ' εἶνε γιαζίκ, ἐφένδῃ μου, τ' ὀτζάκι νὰ τοῦ κλείσῃς.
Μόν' πρέπει 'ς τὴν ἡμέραν σου νὰ τὸ καλοκαρδίσῃς·
Μὲ τί καρδιάν, μὲ τί ψυχὴν τηρᾷς γιὰ νὰ τὸ πνίξῃς;
Τι εἶς· ὁ γέρο Κούρπασας 'ς τὸν κόσμον μὲ τὸ νάμι,
Τέτοιαν δουλειάν 'ς τ' ὀτζάκι μας κανεῖς δὲν ἔχει κάμει.
Καὶ τοῦ ἴγραφες καὶ τοῦ ἴστελνες, πασᾶ μ' ἡ ἀφεντιά σου,
Γιὰ νὰ τὸν κάμῃς καὶ γαμβρὸν νὰ βρῖσκεται κοντά σου;
Καὶ πρέπει νὰ τὸν ἔχωμεν ἴσα μὲ τὴ ψυχὴ μας,
Τέτοιο ἀσλὰν χρειάζεται 'ς τὴν πόρτα τὴν δική μας,
Ὅχι μοῦ λές, ἀφένδῃ μου, νὰ πᾶς νὰ τὸν σκοτώσῃς.
Ταχὺ ποῦ νὰ σοῦ βγῇ ἡ ψυχὴ τ' ἀπόκρισιν θὰ δώσῃς; »

Ἀπόκρισις τοῦ Κούρπασα πρὸς αὐτήν.

Αὐτὸς τῆς ἀπεκρίθηκε τῆς λέγει· « Δὲν τ' ἀφίνω,
 Ἀκόμη καὶ τὴν κόρη μου κεινοῦ δὲν τοῦ τὴν δίνω,
 Τὴν κόρη μου τί πέρνωντα πισμάνης θενὰ γίνω,
 Κατόπι ἀπ' τὸν μουζεκε τὰ χέρια μου θὰ πλύνω.
 Τ' ἀκοὺς ἐκεῖνο τὸ παιδί, καὶ τ' εἶνε δὲν τὸ ξέρεις,
 Κι' ἂν τὸ γλυτώσης σήμερα γκεσδέρι θὰ μοῦ φέρης.
 Σὰν πὰρ' αὐτὸς τὴν κόρην μου νὰ γίνη καὶ γαμβρός μου,
 Θενὰ μοῦ γίνη χαβαλὲς καὶ μπᾶς ἐχθρὸς δικός μου.
 Καὶ θέλουν κατασκορπισθῇ ἐφέτος τὰ χωριά μου,
 Τ' ἐκλαύθηκ' ὅλος ὁ ῥαγιᾶς ἐδῶ ἔς τὴν ἀφεντιά μου.
 Τί τοὺς γυρεύ' Ἀλῆ Βελῆς χαράτ'ζι καὶ κανίσκι,
 Ζαγόρι καὶ Πωγωγιανὴ ψυχὴ δὲν ἀπομνήσκει.
 Θὰ βροῦνε τόπον πουθενὰ αὐτοὶ νὰ ψωμοζήσουν,
 Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ βέβαια θὰ σκορπίσουν.
 Θὰ πάρουν τὰ ματάκια τοὺς ἐφέτος νὰ χαθοῦνε,
 Τ' ἀκοῦνε τὸν Ἀλῆ Βελῆ καὶ δὲν τὸν νταγιανδοῦνε.
 Ἦλθαν καὶ μοῦ ἔπесαν ἅμᾶν ἄνδρες, γυναῖκες ὅλοι,
 Νὰ φαρμακώσω τὸν Ἀλῆ, νὰ γλύσουν οἱ διαβόλοι.
 Μὲ τέτοιον τρόπον τό ῥερα ἐδῶ νὰ τὸ σκοτώσω,
 Καὶ μὴ μοῦ λές, πασίνα μου, τὴν κόρην νὰ τοῦ δώσω. »

Ἀπόκρισις αὐτῆς πρὸς τοὺς λόγους τοῦ ἀνδρός της.

« Δὲν ἔχεις κρῖμ' ἀφένδη μου ἔς ἐλόγου σου λιγάκι,
 Νὰ χάσης κεῖνο τὸ παιδί νὰ τοῦ κλεισθῇ τ' ὀτζάκι;
 Σὰν εἶναι τέτοιος ἄνθρωπος καὶ δὲν τὸν νταγιανδοῦνε,
 Ῥαγιαδες ἄς τοῦ γίνουνε σὲ κεῖνον νὰ γραθοῦνε.
 Ἄν χάσης κεῖν' τὸν ἄνθρωπον, πασᾶ μου ἡ ἀφεντιά σου,
 Ξεῦρε θὰ γίνης ἄπιστος εἰς τὰ γηράματά σου.
 Νὰ πάγη ἡ ὑπόληψις καὶ τὸ πολὺ σου νάμυ,
 Κι' ἡ Χάγκω ἂν τὸ μυρισθῇ τί ἡμπορεῖ νὰ κάμη;
 Γιατ' εἶνε μᾶνα ἀσλανιοῦ καὶ ἔκαμε λειοντάρι,
 Σηκόνει τὴν Ἀρβανιτιὰν γιὰ τέτοιο παλληκαρί.

Πῶς ἡμπορεῖ νὰ τὸ στρεχθῇ νὰ πάῃ ὁ υἱὸς της,
 Τὸ κανακάρι της παιδί, καὶ τῶν ματιῶν τὸ φῶς της;
 Αὐτὰ δὲν διαλογίζεσαι, μόνον ἀπιστοσύνην,
 Ὅς καιρὸν ποῦ σὺ τὸν ἔκραζες μὲ τόσον φιλοσύνην;
 Γιὰ συλλογίσου, ἀφένδῃ μου, ἐσὺ τὸ πρόσωπό σου,
 Ποτὲ δὲν ἴγινῃ ἀπιστιὰ ἔς τ' ὁτ' ἄκι τὸ δικό σου.
 Ἀκόμῃ καὶ ἔς τὰ νειάτα σου αὐτὸ δὲν τό'χεις κάμει,
 Καὶ τώρα ἔς τὰ γηράματα νὰ σοῦ χαθῇ τὸ νάμι!
 Ὡς τώρα τὸ φανέρωσες τοῦ λόγου σου ἀσλάνι,
 Τώρα νὰ γένῃς ἀλεποῦ σὲ τοῦτο τὸ ζεμάνι;
 Ὅπου τὸ ἓνα πόδι σου ἔς τὸ λάκκο ἔχεις χωμένο,
 Καὶ τ' ἄλλο ὅξω βρίσκεται, κι' αὐτὸ ψίχα γυρμένο;
 Καὶ σὺ μὲ ταῦτα πολεμᾷς ραγιάδες νὰ κρατήσης,
 Σὰν χάσης τὸ ξεφτέρ' αὐτὸ, καὶ τί θὰ καζανδίσῃς;
 Σύρε κι' ἀπόλυσ' τὸν Ἀλῆ, κι' ἄλλῃως θὰ σοῦ κακώσω,
 Καὶ ἔς τὸν δικό σου τὸν ὀνδᾶ ποτὲ δὲν θὰ ζυγώσω. »

Ὅπως τοῦ ἐμήνυσε τοῦ Ἀλῆ Βελῆ ἡ Κουρπασίνα
 διὰ τὸ μελετώμενον.

Καὶ τοῦ προβόδησε τ' Ἀλῆ· « Μὴ σκιάζεσαι, παιδί μου,
 Τέτοια δουλειὰ δὲν γίνεται ἔς τὴν πόρτα τὴν δική μου.
 Ἀλῆ Βελῆ, μὴ σκιάζεσαι καὶ σουμπεὲν μὴ βάνης,
 Ταχὺ καλὸ ξημέρωμα σὲ βγάζω ἐγὼ καὶ πάνεις.
 Κι' ἂν ἦσαι τέτοιος ἄνθρωπος κουσουρι μὴν ἀφήσης,
 Καὶ τὸν ραγιά τοῦ Κούρπασα μὲ λάδι νὰ τοὺς ψήσης,
 Διατ' ἤλθανε καὶ κλαύθηκαν οἱ παλῆο Πωγγιανίταις,
 Κι' ἄλλοι ραγιάδες ἄπειροι οἱ Ζαγοριανίταις.
 Μᾶς εἶπαν πῶς τοὺς τρώμαζες καὶ δὲν θὰ τὸ φθουρήσουν,
 Καὶ τὰ δικά μας τὰ χωριά κυττάζουν νὰ σκορπίσουν.
 Καὶ κλαύθηκαν ἔς τὸν Κούρπασα, παιδί μ', ἀπὸ τ' ἐσένα,
 Ἐχε σὺ θάρρος ἔς τὸ Θεό, καὶ δεύτερο ἔς ἐμένα.
 Καὶ σ' ἤφερε ἔς τὴν πόρτα του, παιδί μου, νὰ σὲ χάσῃ,
 Ζαγόρι καὶ Πωγωνιανὴ κατόπι νὰ λαγιάσῃ. »

Ὅπως ἐμήνυσε ὁ Ἀλῆ Βελῆς ὀπίσω εἰς αὐτήν.

« Ἀχ, ἄχ καϋμένη Πωγγιανὴ ἂν ἴτως καὶ γλυτώσω,
Τὶ μοῦ καμέτε σήμερον νὰ σᾶς τὸ ξεπλερώσω. »
Κι' Ἀλῆς τῆς ἐπροβόδισε· « δὲν ἔχω καταβέτι,
Μόν' ἔχω ποῦ χαψώθηκα καὶ μῶρχεται ζαχμέτι.
Καὶ τώρα ποῦ χαψώθηκα μουτλάκ ἄς μὲ σκοτώσῃ,
Κι' ἂν μ' ἀπολύσῃ σήμερον αὐτὸς θὰ μετανοιώσῃ.
Γιατ' ἔστειλε καὶ μ' ἔφερε μὲ χίλια δυὸ ζανάτια,
Κι' ἄς μοῦ τὰ δώσῃ σήμερον τὰ μαῦρα μονοπάτια.
Κι' ἂν μ' ἀπολύσῃ σήμερον ἐγὼ μὲ χωρὶς ἄλλο,
Πρῶτα κι' ἀρχὴ 'ς τὴ Πωγγιανὴ τζεκοῦρι θελὰ βάλλω.
Κι' ὁ Κούρτης δὲν μὲ τό 'δωκε τὸ οὔμπρι τὸ δικό μου,
Κι' ἂν σώθηκάν αἱ μέραις μου ἄς κόψῃ τὸν λαιμόν μου.
Τί ἄξιός εἶν' ὁ Κούρπκσας νὰ μὲ σκοτώσῃ μένα;
Αὐτὸς ποῦ μὲ γεράτισε τὸ ξέρεῖ τὸ καθενᾶ.
Κι' ἂν ἔχω οὔμπρι σήμερα ἐγὼ θελὰ γλυτώσω,
Καὶ 'ς τὰ δικά του τὰ χωριά τὴν λύσσα θὰ τοῦ δώσω.
Τί μῶγραφε καὶ μ' ἔστελνε τί μ' ἔχει σὰν πατέρα,
Ἀκόμη καὶ τὴν μάνα μου τὴν ἔχει θυγατέρα;
Γιαζ'ικ 'ς τὸ πασαλίκι του καὶ 'ς τὴν παλληκαριά του,
Ποῦ μοῦ 'χενε τέτοιαις λογῆς γραμμένα 'ς τὰ χαρτιά του.
Καὶ σὺ μωρὴ μανούλα μου ριτζίαν πολὺν μὴ κάνης,
Κι' ἀπὸ τὴν χάψην σήμερα ἐμένα μὴ μὲ βγάνης.
Κι' αὐτὸ ποῦ δὲν τὸ θάρρευα 'ς τ' ὀτζάκι σας τὸ βρήκα,
'Ατός μου ἐπλανέθηκα 'ς τὰ χέρια σας καὶ μπῆκα. »
'Οπίσω τοῦ προβόδῃσε καὶ τοῦ 'καμε γεμίνι,
Ἄν τὸν χαλάσῃ ὁ Κούρπκσας αὐτὴ δὲν τὸν ἀφίνει.

Γράφει τῆς μάνας του 'ς τὸ Τεπελένι.

Ἀλῆ Βελῆς τῆς μάνας του τῆς ἔστειλε χαμπέρι,
Πῶς « μᾶς εὗρῃκε σήμερα τέτοιαις λογῆς γκιδέρι.
'Ο Κούρπκσας μ' ἐπλάνεσε 'ς τὰ χέρια νὰ μὲ βάλλῃ,
Τί κλαύθηκ' ὅλος ὁ ῥαγιαῖς μικροί, τρανοί, μεγάλοι.
Μὲ χάψωτε καὶ πολεμᾶ αὐτὸς νὰ μὲ σκοτώσῃ,
Καὶ μπῆκε τὸ χαρέμι του μουτλάκ νὰ μὲ γλυτώσῃ.

Καὶ σήμερον γιὰ σήμερον ἐγώ 'μαι χαψωμένος,
 'Ἡ θὰ γλυτώσω, μάνα μου, ἢ θὰ 'μαι πεθαμένος. »

'Ἡ Χάνκω ἔγραψε τῆς Κουρπασίνας, καὶ συνάζει
 ἀσκέρι νὰ ὑπάγη κατ' ἐπάνω τους.

'Ἡ μάνα του σὰν ἄκουσε τέτοιας λογιῆς χαμπέρι,
 'Απὸ ταῖς τέσσαρες μεριαῖς προβόδησε γι' ἀσκέρι.
 Καὶ βάνει τετοιανῆς λογιῆς βουλήν νὰ πολεμήσῃ
 'Εφέτος μὲ τὸν Κούρπασα, τὸ αἷμά της νὰ χύσῃ.
 Καὶ τῆς ἐμαύρισ' ὁ ντουνιαῆς, τῆς γίνηκε χαράμι,
 Κι' ὅ,τι θὰ κάμ' ἡ μάνα του κανεὶς δὲν τό 'χει κάμει.
 Καὶ προβοδᾷ τοῦ Κούρπασα· « τὸν υἱόν μου ν' ἀπολύσῃς,
 Καὶ μὴ θαρρεύῃς σήμερα τ' ὀτζάκι μου νὰ κλείσῃς. »
 Καὶ 'ς τὸ χαρέμι προβοδᾷ· « γιαζικ 'ς τὴν ἀνθρωπιὰ σας,
 Γιαζικ 'ς τὸ βεζιράτο σας, γιαζικ καὶ 'ς τὴν Τουρκιά σας !
 Μὲ τοῦτο ποῦ καμέτε σεῖς δὲν ντρέπεσθε λιγάκι;
 Καὶ τώρα 'ς τὴν ἡμέρα σας νὰ μοῦ κλεισθῇ τ' ὀτζάκι;
 Τηρᾶτε νὰ μὴ κλείσετε τὴν πόρτα τὴν δική μου,
 Νὰ μὴ τὸ θανατώσετε τὸ μοναχὸ παιδί μου!
 Κι' αὐτὸς ποῦ μοῦ τὸ πρόδωσε, καὶ τό 'χετε 'ς τὴν χάψη,
 'Ετσι θαρρεύω γλήγορα ν' ἀστράψῃ νὰ τὸν κάψῃ. »

Λόγοι τῆς πασίνας πρὸς τὸν ἄνδρα της.

Σὰν πῆγε τέτοια ἀπόκρισις 'ς τὸν Κούρτη, 'ς τὸ χαρέμι,
 Τοὺς μαύρισ' ὅλος ὁ ντουνιαῆς τοὺς γίνηκε τζεχνέμι.
 Τοῦ γέρο Κούρτη φώναζε καὶ τοῦ εἶπε· « ἄμάν, πασαῖ μου,
 'Σ τοὺς χίλιους χρόνους μιὰ φορὰ δὲν πιάνεις τὸν ῥιτζιά μου;
 Καὶ πρέπει 'ς τὴν ἡμέρα σου νὰ κάμῃς μερχαμέτι,
 Καὶ μὴ μοῦ δίνῃς σήμερον φαρμακερὸ σερμπέτι.
 Μουτλάκ τὸν θέλω τὸν 'Αλῆ νὰ μοῦ τὸν προβοδήσῃς,
 Γιὰ τὸ χρυσό σου τ' ὄνομα νὰ μὴ τὸν ἀλκοτήσῃς.
 'Απόλυσέ τον τὸν 'Αλῆ νὰ πάῃ 'ς τὸ Τεπελένι,
 Τέτοια δουλειὰ 'ς τ' ὀτζάκι σου νὰ ξέρῃς δὲν σοῦ βγαίνει. »

Ἀπόκρισις τοῦ Κούρπασα πρὸς τοὺς λόγους αὐτῆς.

Τῆς εἶπ' ὁ γέρο Κούρπασας· « τὸν κάνω τὸν ριτζιᾶ σου,
Μόν' πλύνε καὶ τὰ χερίά σου ἀπ' ὅλον τὸν ραγιᾶ σου.
Μάδαμ καὶ μοῦ κρεμάσθηκες καὶ θές νὰ τὸν γλυτώσης,
Σὲ κάνα μῆνα κ' ὕστερα ἐσὺ θὰ μετανοιώσης.

Κ' ἐγὼ γιὰ τὸ χατίρι σου πηγαίνω καὶ τὸν βγάνω,
Ὡς τόσον πειὰ 'ς τὸ χέρι μου νὰ ξέρης δὲν τὸ βάνω.
Κι' ἀπ' ἔδω κειθε τὸν Ἀλῆ τὸν κάνω καὶ ἀκράνη,
Κι' ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα μου τὸ σύνορο μοῦ βάνει.
Κι' ἂν ἀγαπᾷς· προβοόδησε ἀτῆ σου νὰ τὸν βγάλλης,
Ὡς τόσο 'ς τὰ γεράματα γκιδέρι θὰ μοῦ βάλλης.
Καὶ τώρα ποῦ κρεμάσθηκες, ἀπέλυσ' τὸν ἀτῆ σου,
Καὶ τὰ καλὰ ὕστερινὰ κατόπι διαλογίσου. »

Κι' ὁ Κούρτης ἐσηκώθηκε κ' ἐβγῆκε πεισμωμένος,
Καὶ σεριανίζει 'ς τὸν παχτῆς πικρὸς, φαρμακωμένος.
Ὁ γέρο Κούρτης ἔβαλε γκιδέρι 'ς τὴν καρδιά του,
Διαλογισμένος περπατεῖ, καὶ δὲν τηρᾷ ἔμπροσθά του.
Γκιδεριασμένος περπατεῖ, κι' ὀμπρός του δὲν τηράει,
Μηδὲ καὶ 'ς τὸ χαρέμι του δὲν θέλει πειὰ νὰ πάη.
Ὁ τόπος τοῦ σκοτείδιασε τοῦ Κούρτ' ἀπ' τὸ γινάτι,
Καὶ πειὸ ρεχάτι δὲν ἔχη νὰ κάτση 'ς τὸ Μπεράτι.
Καὶ τοῦ ῥχεταὶ νὰ σηκωθῇ, νὰ φύγ' ἀπὸ τὴ χώρα,
Ν' ἀφήσῃ τὰ σαράγιά του, νὰ πάη κατὰ τὴ Βληώρα.

Ὅπως ἔστειλε χαμπέρι τὸ χαρέμι μέσα 'ς τὴν χάψη
'ς τὸν Ἀλῆ διὰ τὸν γλυτωμόν του.

Καὶ τὸ χαρέμι τοῦ ἔστειλε τ' Ἀλῆ Βελῆ μουζντέδες,
Νὰ τοῦ δροσίση τὴν καρδιά μὲ χίλιους δυὸ καϊτέδες.
Τοῦ ἔστειλε « μῶρ' Ἀλῆ Βελῆ, τήρα νὰ βγῆς παιδί μου,
Νὰ πᾶς 'ς τὸ βελιαέτι σου ἐσὺ μὲ τὴν εὐχή μου.
Καὶ μὴ σοῦ βαρυφαίνεται ποῦ βρίσκεσαι 'ς τὴν χάψη,
Κ' ἐκεῖνος ποῦ σὲ πρόδωσε ν' ἀστράψῃ νὰ τὸν κάψῃ.
Κ' ἐκεῖνος ποῦ σὲ πρόδωσε νὰ τοῦ κοπ' ἡ ζωὴ του,
Νὰ γίνη ἓνας βρυκόλακκας νὰ φάγῃ τὴν φυλή του.

Καὶ σήμερον γιὰ σήμερον ἐγὼ ἔμαι χαψωμένος,
Ἦ θὰ γλυτώσω, μάνα μου, ἢ θὰ ἔμαι πεθαμένος. »

Ἦ Χάνκω ἔγραψε τῆς Κουρπασίνας, καὶ συνάζει
ἀσκέρι νὰ ὑπάγῃ κατ' ἐπάνω τους.

Ἦ μάνα του σὰν ἄκουσε τέτοιας λογῆς χαμπέρι,
Ἀπὸ ταῖς τέσσαρες μεριαῖς προβόδησε γι' ἀσκέρι.
Καὶ βάνει τετοιανῆς λογῆς βουλὴν νὰ πολεμήσῃ
Ἐφέτος μὲ τὸν Κούρπασα, τὸ αἷμά της νὰ χύσῃ.
Καὶ τῆς ἐμαύρισ' ὁ ντουνιαῶς, τῆς γίνηκε χαράμι,
Κι' ὅ,τι θὰ κάμ' ἡ μάνα του κανεῖς δὲν τό'χει κάμει.
Καὶ προβοδᾷ τοῦ Κούρπασα· « τὸν υἱόν μου ν' ἀπολύσῃς,
Καὶ μὴ θαρρῆύς σήμερα τ' ὀτζάκι μου νὰ κλείσῃς. »
Καὶ ἔς τὸ χαρέμι προβοδᾷ· « γιὰζικ ἔς τὴν ἀνθρωπιὰ σας,
Γιὰζικ ἔς τὸ βεζιράτο σας, γιὰζικ καὶ ἔς τὴν Τουρκιά σας !
Μὲ τοῦτο ποῦ καμέτε σεῖς δὲν ντρέπεσθε λιγάκι;
Καὶ τώρα ἔς τὴν ἡμέρα σας νὰ μοῦ κλεισθῇ τ' ὀτζάκι;
Τηρᾶτε νὰ μὴ κλείσετε τὴν πόρτα τὴν δική μου,
Νὰ μὴ τὸ θανατώσετε τὸ μοναχὸ παιδί μου!
Κι' αὐτὸς ποῦ μοῦ τὸ πρόδωσε, καὶ τό'χετε ἔς τὴν χάψη,
Ἔτσι θαρρῆύω γλήγορα ν' ἀστράψῃ νὰ τὸν κάψῃ. »

Λόγοι τῆς πασίνας πρὸς τὸν ἄνδρα της.

Σὰν πῆγε τέτοια ἀπόκρισις ἔς τὸν Κούρτη, ἔς τὸ χαρέμι,
Τοὺς μαύρισ' ὅλος ὁ ντουνιαῶς τοὺς γίνηκε τζεχνέμι.
Τοῦ γέρο Κούρτη φώναζε καὶ τοῦ εἶπε· « ἀμάν, πασᾶ μου,
Ἔς τοὺς χίλιους χρόνους μιὰ φορὰ δὲν πιάνεις τὸν ριτζιᾶ μου;
Καὶ πρέπει ἔς τὴν ἡμέρα σου νὰ κάμῃς μερχαμέτι,
Καὶ μὴ μοῦ δίνῃς σήμερον φαρχακερὸ σερμπέτι.
Μουτλάκ τὸν θέλω τὸν Ἀλῆ νὰ μοῦ τὸν προβοδήσῃς,
Γιὰ τὸ χρυσὸ σου τ' ὄνομα νὰ μὴ τὸν ἀλκοτήσῃς.
Ἀπόλυσέ τον τὸν Ἀλῆ νὰ πάῃ ἔς τὸ Τεπελένι,
Τέτοια δουλειὰ ἔς τ' ὀτζάκι σου νὰ ξεύρῃς δὲν σοῦ βγαίνει. »

Ἀπόκρισις τοῦ Κούρπασα πρὸς τοὺς λόγους αὐτῆς.

Τῆς εἶπ' ὁ γέρο Κούρπασας· « τὸν κάνω τὸν ριτζιᾶ σου,
Μόν' πλύνε καὶ τὰ χερίά σου ἀπ' ὅλον τὸν ραγια σου.
Μάδαμ, καὶ μοῦ κρεμάσθηκες καὶ θές νὰ τὸν γλυτώσης,
Σὲ κάνα μῆνα κ' ὕστερα ἐσὺ θὰ μετανοιώσης.

Κ' ἐγὼ γιὰ τὸ χατίρι σου πηγαίνω καὶ τὸν βγάνω,
Ὡς τόσον πειὰ 'ς τὸ χέρι μου νὰ ξέρης δὲν τὸ βάνω.

Κι' ἀπ' ἔδω κεῖθε τὸν Ἀλῆ τὸν κάνω καὶ ἀκράνη,
Κι' ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα μου τὸ σύνορο μοῦ βάνει.

Κι' ἂν ἀγαπᾷς προβοόησε ἀτή σου νὰ τὸν βγάλλης,
Ὡς τόσο 'ς τὰ γεράματα γκιδέρι θὰ μοῦ βάλλης.

Καὶ τώρα ποῦ κρεμάσθηκες, ἀπέλυσ' τον ἀτή σου,
Καὶ τὰ καλὰ ὕστερινὰ κατόπι διαλογίσου. »

Κι' ὁ Κούρτης ἐσηκώθηκε κ' ἐβγήκε πεισιμωμένος,
Καὶ σεριανίζει 'ς τὸν παχτζε πικρὸς, φαρμακωμένος.

Ὁ γέρο Κούρτης ἔβαλε γκιδέρι 'ς τὴν καρδιά του,
Διαλογισμένος περπατεῖ, καὶ δὲν τηρᾷ μ'προσθὰ του.

Γκιδεριασμένος περπατεῖ, κι' ὀμπρὸς του δὲν τηράει,
Μηδὲ καὶ 'ς τὸ χαρέμι του δὲν θέλει πειὰ νὰ πάη.

Ὁ τόπος τοῦ σκοτείδιωσε τοῦ Κούρτ' ἀπ' τὸ γινάτι,
Καὶ πειὸ ρεχάτι δὲν ἔχη νὰ κάτση 'ς τὸ Μπεράτι.

Καὶ τοῦ ρχεταὶ νὰ σηκωθῇ, νὰ φύγ' ἀπὸ τὴ χώρα,
Ν' ἀφήσῃ τὰ σαράγιά του, νὰ πάη κατὰ τὴ Βληώρα.

Ὅπως ἔστειλε χαμπέρι τὸ χαρέμι μέσα 'ς τὴν χάψη
'ς τὸν Ἀλῆ διὰ τὸν γλυτωμόν του.

Καὶ τὸ χαρέμι τοῦ 'στειλε τ' Ἀλῆ Βελῆ μουζντέδες,
Νὰ τοῦ δροσίση τὴν καρδιά μὲ χίλιους δυὸ καϊτέδες.

Τοῦ 'στειλε « μῶρ' Ἀλῆ Βελῆ, τήρα νὰ βγῆς παιδί μου,
Νὰ πᾶς 'ς τὸ βελιαέτι σου ἐσὺ μὲ τὴν εὐχή μου.

Καὶ μὴ σοῦ βαρυφαίνεται ποῦ βρίσκεσαι 'ς τὴν χάψη,
Κ' ἐκεῖνος ποῦ σὲ πρόδωσε ν' ἀστράψῃ νὰ τὸν κάψῃ.

Κ' ἐκεῖνος ποῦ σὲ πρόδωσε νὰ τοῦ κοπ' ἡ ζωὴ του,
Νὰ γίνη ἓνας βρυκόλακκας νὰ φάγῃ τὴν φυλή του.

Κ' ἐγὼ πικράθηκα πολὺ, παιδί μου, γιὰ τ' ἐσένα,
 Κι' ὅλα τὰ φυλλοκάρδιά μου τὰ ἔχω φαρμακωμένα.
 Ἀφ' ὄντις ποῦ χαψώθηκες, ἐσὺ μωρὲ παιδί μου,
 Μοῦ φαρμακώθηκ' ἡ καρδιά κ' ἡ σκοτεινὴ ψυχὴ μου.
 Καὶ ὕπνον πειὸ δὲν ἔβαλα 'ς τὸ μάτι τὸ δικό μου,
 Μῆτε ψωμί δὲν ἔφαγα ἀπ' τὸν πολὺν καῦμό μου.
 Καὶ κἀνὼ σιούκιουρ 'ς τὸν θεὸν ποῦ γλύτωσες παιδί μου;
 Γιατ' εἶχα πόνον 'ς τὴν καρδιά καὶ σκότος 'ς τὴν ψυχὴ μου.
 Σήκω νὰ πᾶς 'ς τὴν μάνα σου, παιδί μου τιμημένο,
 Τί σήμερα γιὰ σήμερα σὲ ξερ' ἀποθαμένο. »

Λόγοι τ' Ἀλῆ Βελῆ ἐπάνω 'ς τὸν κινημόν του.

Ἀλῆ Βελῆς τῆς ἔστειλε· « ἐγὼ 'μαι χαψωμένος·
 Καὶ πῶς θὰ φύγω σήμερα ἀπ' ἔδω ντροπιασμένος;
 Ὡς τόσον μοῦ ῥχετ' ἐντροπὴ λιάνιν θελὰ κινήσω,
 Κι' ἀπιστοσύνη, ξέρετε, ἐγὼ θέλ' ἀρχινήσω. »
 Καὶ τὸ Μπεράτι τό 'μαθε πῶς γλύτωσε καὶ βγαίνει,
 Π' ὀρμίζεται νὰ σηκωθῇ νὰ πάη 'ς τὸ Τεπελένι.
 Κι' ἄνδρες γυναῖκες βγήκανε ἔξω νὰ τὸν ἰδοῦνε,
 Κι' ὅλοι τ' ἀσλάνι τὸν Ἀλῆ τότε κρυποτηροῦνε.
 Νὰ τὸν ἰδοῦν τί ἄνθρωπος εἶναι γερατισμένος,
 Σὰν τοῦτον 'ς τὴν ἡμέραν μας δὲν εἶναι γεννημένος.
 Ἄνδρες γυναῖκες βλέπουνε τὴν δέξια τὴν θωριά του,
 Κι' ὅλοι ντουᾶ τοῦ κἀνουνε ν' ἀξιώσῃ τ' ὄνομά του.
 Κι' Ἀλῆς ἐκαβαλίκευσε 'ς τὴν μέση ἀπὸ τ' ἀλάϊ,
 Καὶ τοὺς ἀφίνει τό 'χε 'γειὰ, καὶ κίνησε καὶ πάει.
 Μὲ χίλιαις γνώμαις κίνησε, μὲ χίλιαις νοστιμάδες,
 Καὶ τοὺς ἀφίνει τό 'χε 'γειὰ σὲ πέηδες, 'ς ἀγάδες.
 « Ἐνα μανέτι θέλα εἰπῶ καὶ νὰ τὸ θυμηθῇτε,
 Τοῦ γέρο Κούρτη σήμερα νὰ πᾶτε νὰ τὸ 'πῆτε.
 Ἀλῆ Βελῆς ἐγλύτωσε καὶ βγῆκ' ἀπὸ τὴν χάψη,
 Καὶ 'φέτος εἰς τὰ σύνορα πολλὰς καρδιαῖς θὰ κάψῃ.
 Καὶ 'φέτος μὲ τὸν Κούρπασα ἐσάπι θὰ γυρέψω,
 Καὶ 'ς τὸν δικό του τὸν ῥαγιαῖ ἐγὼ θέλα κυρέψω.

Κι' αὐτὸς ἂν θέλῃ τὸν ῥαγιᾶ, ἅς πάῃ νὰ τὸν γλυτώσῃ,
 Ἄς στείλῃ καὶ σὲ μένανε αὐτὸς νὰ μὲ σκοτώσῃ.
 Κι' ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζήσωμεν ῥεχάτι δὲν τοῦ δίνω,
 Κ' εἰς τὸν δικόν του τὸν ῥαγιᾶ κανένα δὲν ἀφίνω.
 Ὁ Κούρτης ἐπολέμησε τ' ὀτζάκι νὰ μοῦ κλείσῃ,
 Καὶ τὸν δικόν μου τὸν ῥαγιᾶ νὰ τὸν κληρονομήσῃ. »
 Αὐτὸ 'πε, καὶ σηκώθηκε καὶ πάει 'ς τὸ Τεπελένι,
 Καὶ φέτος μὲ τὸν Κούρπασα θρῆνος τρανὸς θὰ γένη.

Ὅπως ἀνήγγειλαν εἰς τὸν Κούρτην τοὺς λόγους
 τοῦ Ἀλῆ Βελῆ.

Καὶ εἰς τὴν ὥρα τὴν καλὴν Ἀλῆ Βελῆς κινάει,
 Ἐν τῷ Τεπελένι ὀρμίζεται 'ς τὴν μάνα του νὰ πάῃ.
 Κι' ὅσον μπορεῖ τ' ὀγλήγορο τρέχει σὰν τὸ λειοντάρι,
 Ἀπ' τοὺς ὀχθροὺς του σήμερον τὸ δίκηό του νὰ πάρῃ.
 Καὶ τοῦ 'πανε τοῦ Κούρπασα· « ἄσκέρι θενὰ μάση,
 Καὶ τὰ δικά σου τὰ χωριά αὐτὸς θέλει τὰ πιάσει.
 Ἀλῆ Βελῆς ἐκίνησε μ' ἀπόφασιν νὰ πάνῃ,
 Κ' εἰς τοὺς προδόταις του εὐθὺς τὸ πρέπον νὰ τοὺς κἀνῃ.
 Ὁ τοῦ Βελῆ πασᾶ υἱὸς ὑπάγει μὲ νιγέτι,
 Νὰ τοῦ ποτίσῃ τὸν ῥαγιᾶ φαρμακερὸ σερυπέτι.
 Ὁ τοῦ Βελῆπασα υἱὸς τὸ ξαγκουσμέν' ἀσλάνι,
 Τεπελενιοῦ κι' Ἀρβανιτιᾶς τὸ φοβερὸ νιτιάνι.
 Καὶ θέλει βάλῃ τὴν φωτιά εἰς ὅλα τὰ χωριά σου,
 Μὲ τὴν δουλειὰ ποῦ τῷ 'καμες πασᾶ μ' ἡ ἀφεντειά σου.
 Καὶ πρῶτα 'ς τὴν Πωγωγιανὴν τὸν δρόμον θὰ τοὺς δώσῃ,
 Καὶ τὴν δουλειὰν ποῦ τῷ 'καμαν νὰ τοὺς τὴν ξεπλερώσῃ. »

Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀλῆ Βελῆ πρὸς τὸ γέρο Κούρπασα.

Ἀλῆ Βελῆς σὰν ἔσωσε μέσα 'ς τὸ Τεπελένι,
 Στέλλει γραφὴν τοῦ Κούρπασα πικρὴν, φαρμακωμένην.
 Καὶ τῷ 'γραψε τοῦ Κούρπασα· « γιατί νὰ μὲ χαψώσῃς;
 Ἀπ' ἐδῶ κεῖθε καὶ μπροσθὰ πολὺ θὰ μετανοιώσῃς.

Καὶ ἤξερέ το βέβαια θὰ κάψω τὴν καρδιά σου,
 Μὲ τὴν δουλειὰ ποῦ μοῦ 'καμες εἰς τὰ γηράματά σου
 Δὲν θάρρῃς νὰ μοῦ 'κανες τέτοιαις λογῆς γενάτι,
 Καὶ χάψη νὰ μὲ κραταίεις ἐμένα 'ς τὸ Μπεράτι.
 Καὶ τώρα ποῦ ἐγλύτωσ' ἀπ' τὰ δολερά σου χέρια,
 Εἰς τὴν καρδούλα θὰ σοῦ μποῦν τὰ κοφτερά μαχαίρια.
 Καὶ τώρα ποῦ ἀπόφυγα, ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζήσω,
 Νὰ ξέρης τὸ σηκότι σου ἐγὼ θελά τὸ ψήσω.
 Τί θάρρῃς νὰ μοῦ 'δινες κανένα ῥασιχάτι,
 Γιὰ τοῦτο ἀπατήθηκα καὶ σοῦ ῥθα 'ς τὸ Μπεράτι.
 Κι' ἀνέμεινα ἀνήλικος ἀπὸ τὰ πατρικά μου,
 Κι' ὀρμήνεια δὲν ἐπρόφθασα νὰ πάρ' ἀπὸ τὸν μπαμπᾶ μου.
 Σὲ θάρρῃς πῶς ἤτουνε σαδίκης μὲ ἱμάνι,
 Καὶ τιμημένος ἄνθρωπος σὲ τοῦτο τὸ ζεμάνι.
 Φανέρωσες τὸ σόι σου καὶ τό 'καμες πειάνι,
 Διατ' ἤσουν ἄπιστος κρυφός, καὶ ἔθηκες 'ς τὸ μεϊδάνι.
 'Απ' ἔδω κεῖθε καὶ μπροστά νὰ στείλῃς νὰ μὲ πιάσης,
 Εἴρε τὸ μελαγχόλι σου ἐπὶ θὰ τὸ ξεράσης.
 'Απ' ἔδω κεῖθε τὸν Ἀλῆ τὸν βλέπεις τί σοῦ κάνει,
 Καὶ σύνορο τοῦ Κούρπασα νὰ ἰδῇς ποῦ θὰ τὸ βάνη. »

Ἐπιστολὴ ἀποκριτικὴ τοῦ γέρο Κούρπασα πρὸς τὸν
 Ἀλῆ Βελῆ καὶ πρὸς τὴν Χάνκω.

Ὁ γέρο Κούρτης τ' ἀνοίξε τὸ γράμμα καὶ διαβάζει,
 Μὲ τὴν καρδιάν του βόγγηξε καὶ βαρυαναστενάζει.
 Καὶ λέγει « καλὰ τὸν πλάνεψα καὶ μοῦ ῥθε 'ς τὰ ποδάρια
 Γιατὶ δὲν τὸν ἐπλάκονα μὲ ξύλα μὲ λιθάρι; »
 Καὶ τῷ 'στειλε τ' Ἀλῆ Βελῆ φαρμακερὸ χαμπέρι.
 « Ὅ,τι μοῦ γράφεις καὶ μοῦ λές δὲν σῶρχετ' ἀπὸ χέρι.
 Θαρρείς ἐγὼ νὰ φοβηθῶ ἀπὸ τὰ γράμματά σου;
 'Απ' τὸ δικό σου τὸ σπαθὶ κι' ἀπὸ τὴν ἀνδρεία σου;
 'Απ' ἔδω κεῖθε φρόνιμα, Ἀλῆ μου, νὰ καθήσης,
 Τί πλάταις δὲν ἔχεις ἐσὺ νὰ βγῇς νὰ πολεμήσης.
 Τί προσδοῶ ἀβόλετο ὀπίσω καὶ σὲ πιάνω,
 Καὶ κόφτω τὸ κεφάλι σου, τῆς μάνας σου τὸ πάνω, »

Καὶ μὴ θαρρῆς πῶς γλύτωσες ἀπὸ τὴν ἀφεντιά μου,
 Πάλιν σὲ φέρω γλήγορα 'ς τὰ χέρια τὰ δικά μου. »
 Τῆς Χάνκως ἐπροβόδησε: « νὰ μάσης τὸ παιδί σου,
 Τί θὰ τὸ κάμω νὰ τὸ ἰδῇς νὰ καίετ' ἡ ψυχὴ σου.
 Ὁ γυιὸς σου μετ' ἐμένανε τί σέντρι θὰ βαρέσῃ;
 Μοῦ μοιάζει 'ς τὰ χερὰκιὰ μου ὀπίσω θεν' ἀντέσῃ.
 Αὐτὸς τακάτι δὲν ἔχει νὰ μαχευθῇ μὲ μένα,
 Ἀπὸ νιζᾶ δὲν ἀγροικᾶ τί θέλει τὸ καθένα. »
 Ὁ θλιβερός ὁ Κούρπασας τὸ ξεύρει τί θὰ γίνη,
 Ὅσον κι' ἂν ζήσῃ 'ς τὸν ντουνιαῖ ρεχάτι δὲν τοῦ δίνει.
 Μόνον μὲ τέτοια πολεμᾶ, τοῦ λέει γιὰ νὰ λαγιάσῃ,
 Νὰ τοῦ κρυώσῃ τὴν καρδιά, ντουφέκι νὰ μὴ πιάσῃ.
 Ὁ Κούρπασας παρακαλᾷ τὸ σοῖ του τὸ ξέρει,
 Ποῦ θὰ τοῦ φέρῃ σήμερα φαρικκερὸ γχιδέρι.
 Καὶ δὲν μπορεῖ νὰ μαχευθῇ μὲ τὸν Μουτζιὸ Χισάτη,
 Κι' ὅσο κι' ἂν ζήσῃ 'ς τὸν ντουνιαῖ δὲν θὰ 'χῃ πειὸ ρεχάτι.
 Ὅσον καιρὸ κι' ἂν ζήτουνε ρεχάτι δὲν τοῦ δίνει,
 Τί θὰ τὸν ἐθανάτωνε μὲ τὴν ἀπιστοσύνη.
 Γιὰ τοῦτο τοῦ προβόδησε νὰ κάτση 'ς τὴν μεριά του,
 Καὶ τὸ νιγέτι τ' ἄπρεπο νὰ βγῇ ἀπ' τὴν καρδιά του.

Λόγοι Χάνκως πρὸς τὸν υἱὸν τῆς Ἀλῆ Βελῆ.

Κ' ἡ μάνα του φοβήθηκε, καὶ τοῦ 'πε: « μπρὲ παιδί μου,
 Βαργέστ' ἀπὸ τὸν πόλεμον 'τσι νὰ 'χῃς τὴν εὐχὴ μου.
 Νὰ μ' ἔχω 'ς τὰ γεράματα κανένα ταξιράτι,
 Τί δὲν τοῦ βγαίνεις σήμερα τοῦ Κούρτη 'ς τὸ Μπεράτι.
 Τί 'κεῖνος ἔχει, μπρὲ παιδί, λουφέδες καὶ πληρόνει,
 Ἀπὸ ταῖς τέσσεραῖς μεριαῖς τὸν κόσμον τὸν στομόνει.
 Ἐκεῖνος ἔχει καὶ πουγγιὰ πλοῦτον καὶ δὲν λογιάζεται,
 Κι' ἀσκέρι ὅσον ἀγαπᾷ στέλλει καὶ τὸ συνάζει.
 Ἐχει σακκούλαις ἄπειραις, ἀμέτρητα πουγγιά,
 Ἀπ' ὅ,τι θέλει 'ς τὸν ντουνιαῖ αὐτὸς δὲν ἔχει χρεῖα.
 Φθάνει, παιδί μου, μοναχὰ τίποτας νὰ θελήσῃ,
 Κουσοῦρι σὲ κανένανε τζαρές δὲν εἶν' ν' ἀφήσῃ.

Καὶ τί δὲν κάνουν τὰ πουγγιά 'ς τοῦτον τὸν κόσμ' ἀπάνω
 Ὅλα τὰ πράγματα γυρνοῦν, φέρνουν τὰ κάτω 'πάνω.
 Μὴν ἔχοντας τινὰς πουγγιά τίποτα δὲν τελειώνει,
 Μόνον σκοτίζεται πολὺ τὸν νοῦν του καὶ σκοτόνει.
 Ἐμεῖς λουφὲ δὲν ἔχομε νὰ δώσωμε 'ς τ' ἀσκέρι,
 Λογιαῶ μᾶς ἀκολουθεῖ χειρότερο γκιδέρι. »

Ἀπόκρισις τ' Ἀλῆ Βελῆ πρὸς τοὺς λόγους τῆς
 μάνας του Χάνκως.

Καὶ τῆς μητρὸς του λέγ' Ἀλῆς « ἐγὼ δὲν βαργεστάω,
 Κι' ὅ,τι νὰ μοῦ 'ρθῇ σήμερα ἐγὼ δὲν τὸ τηράω.
 Ποτέ μ' ἀπὸ τὸν Κούρπασα ἐγὼ δὲν βαργεστίζω,
 Κ' ἐγ' ἀπ' ἐκεῖνο π' ἀγροικῶ ποτέ μου δὲ σαστίζω.
 Καὶ ταῖς φοβέrais ταῖς πολλαῖς τοῦ Κούρτη τοῦ χαΐνης,
 Ἄν φοβηθῶ, μανοῦλά μου, τὸ ἱρζί δὲν μ' ἀφίνει.
 Γιατὶ ἱμάνι δὲν ἔχει καὶ σπλάχνα 'ς τὴν καρδιά του,
 Εἶν' ἀλωποῦ 'ς τὰ λόγια του, καὶ γράφει τὰ δικά του.
 Κι' ὁ Κούρτης μοῦ 'ποσχέθηκε τὴν κόρην νὰ μοῦ δώσῃ,
 Καὶ μ' ἔβαλε 'ς τὸ χέρι του γιὰ νὰ μὲ θανατώσῃ.
 Κ' ἐγὼ δὲν τοῦ τ' ἀλησμονῶ ὅσο νὰ ξεψυχήσω,
 Μὲ μιὰ ξηντάρα βρίσκομαι, καὶ θεὰ πολεμήσω. »

Ἀπόκρισις τῆς μάνας του πρὸς τοὺς λόγους αὐτοῦ.

« Κόρην σοῦ πέρω, μῶρ' Ἀλῆ, ὅπου κι' ἂν ἀγαπήσῃς,
 Μὲ τὴν εὐχὴν μου σήμερα ὅμως νὰ βαργεστῇς.
 Κι' ὁ Κούρτης πειὰ τὸ σόϊ του τὸ ἔκαμε μπεϊάνι,
 Ὡς τὴ λάσπη θέλα γκρεμισθῇ, καὶ τίποτε δὲν κάνει.
 Μὴ θέλῃς τὴν κατάρρα μου, μόν' θέλε τὴν εὐχή μου,
 Βαργέστ' ἀπὸ τὸν πόλεμον, ἐσὺ μωρὲ παιδί μου. »

Ἀπόκρισις τοῦ Ἀλῆ Βελῆ, καὶ ὅπως αὐτὸν
 ὑπάνδρευσεν ἡ Χάνκω.

« Θέλεις μὲ τὴν κατάρρα σου, θέλεις μὲ τὴν εὐχή σου,
 Δὲν ἀντιστέκομαι ποτὲ 'ς τούτην τὴν προσταγή σου.

Μὲ τὴν εὐχὴ σου, μάνα μου, θέλεις νὰ μὲ πανδρέψῃς;
 Σοῦ τὸ ὅδωσα τὸ ἔζνι μου, καὶ στείλε νὰ γυρέψῃς. »
 Καὶ στέλλει 'ς τοῦ Καπλάμπασα, τὴν κόρην τους γυρεύει,
 Τ' ἀσλάνι τὸν Ἀλῆ Βελῆ καλὰ τὸν συντροφεύει.
 Αὐτὴ τὸν ἐσυντρόφευσε, καὶ κάνει τὸν σεφᾶ του,
 Κι' ὁ γαιῖλὲς τοῦ Κούρπατα δὲν βγαίν' ἀπ' τὴν καρδιά του.
 Κ' ἡ μάνα του ἐθάῤῥευσε γιὰ νὰ τὸν συντροφεύσῃ,
 Νὰ κάτῃ 'ς τὰ σαράγια του, κυγαῖ νὰ μὴ γυρεύσῃ.
 Καὶ τ' ἀναφε χειρότερα τοῦ γυιοῦ τῆς τὸ γινάτι,
 Μὲ τὴν δουλειὰ ποῦ τῷ 'καμε ὁ Κούρτης 'ς τὸ Μπεράτι.
 Κι' ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζήσουνε 'ς τοῦτ' τὴν δουλειὰ δὲν στέκει,
 Θὰ κάμῃ θρῆνον πόλεμον, καὶ θλιβερὸ ντουφέκι.
 Καὶ θεὰ γίνῃ πόλεμος ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζοῦνε,
 Ζαχμέτι μὲ τὸν Κούρπασα ποτὲ ν' ἀγαπηθοῦνε.

Ὅπως ἔστειλε χαμπέρι εἰς τοὺς πολλοὺς Πωγωγιανίταις
 ὁ Ἀλῆ Βελῆς.

Προδόδητε 'ς τὴν Πωγγιανὴ τὰ μαῦρα τὰ μαντάτα·
 « Πῶς θὰ σᾶς δώσω γλήγορα τὴν σκοτεινὴ τὴν στράτα.
 Τὶ θαῤῥευέταν, ἄθεοι, πῶς πᾶτε 'ς τὸ Μπεράτι,
 Ἐμένα νὰ προδώσετε, νὰ βρῆτε σεῖς βεχάτι;
 Καὶ τὸ βεχάτι σήμερον ἐγὼ θὰ σᾶς τὸ δείξω,
 Ἄνδρες, γυναῖκες 'ς τὴν φωτιά ἐγὼ θελᾶ σᾶς ῥίξω.
 Κι' Ἀλῆς ἀπὸ τὸν Κούρπασα ποτὲ του δὲν πεθαίνει,
 Μῆτε ζαράρι τῷ ῥχεται ποτὲ 'ς τὸ Τεπελένι.
 Καὶ σεῖς γιατί μοῦ θέλετε ἐμένα τὸ ζαράρι;
 Γιατὶ σηκωθηκέτ' ἐσεῖς ἐπάνω 'ς τὸ ποδάρι;
 Γιατ' ἀφορμὴν κινήσεταν καὶ πᾶτε νὰ κλαφθῆτε;
 Κ' ἐγὼ σὰν ἔρθ' ἐπάνω σας τ' ἀπόκρισιν θὰ εἰπῆτε;
 Ἀκόμη σεῖς δὲν μ' εἶδετε ποτὲ 'ς τὸ σύνορό σας,
 Ἀκόμα ἴγῳ δὲν τό 'πια μὴδὲ καὶ τὸ νερό σας.
 Καὶ 'ς τὰ δικά σας τὰ χωριὰ δὲν γύρεψα χισάπι,
 Ἐσεῖς γιατί μοῦ κάνεταν τέτοις λογιῆς δουλάπι;
 Στείλτε κι' ἀκόμα μιὰ φορὰ 'ς τὸν Κούρτη νὰ κλαφθῆτε,
 Τὶ τὸ δικό μου τὸ σπαθὶ ἐφέτος θὰ τὸ ἰδῆτε

Γιὰ νὰ γλυτώσῃ τὸν ραγιαῖ ὁ Κούρτης 'ς τὸ Μπεράτι,
 Καὶ 'ς τὰ δικά του τὰ χωριά νὰ προβοδῇς' ἱμνάτι.
 Νὰ προβοδῇσῃ γλήγορα νὰ πιάσῃ τὰ χωριά του,
 Τὶ θέλα βάλω τὴν φωτιά σὲ ὅλον τὸν ραγιαῖ του. »

Ὅπως ἐπροβόδησε χαμπέρι εἰς τοὺς Ζαγοριανίταις
 ὁ Ἀλῆ Βελῆς.

Καὶ 'ς τὸ Ζαγόρι προδοβᾷ χαρτιά φαρμακωμένα·
 « Σὲ τ' ἀφορμὴ κλαφθίκεταν καὶ σεῖς ἀπὸ τ' ἐμένα ;
 Καὶ δὲν τὸ θάρρευα ποτὲ ἐγὼ ἀπ' τὸ Ζαγόρι,
 Νὰ βγοῦνε 'ς τὴν ἡμέρα μου τέτοιας λογῆς μαστόροι.
 Θαμάζομαι, ραγιαῖδες μου, ἐγὼ τὴν μαστοριά σας,
 Καὶ φέτος θὰ τὸ λάβετε καὶ σεῖς καὶ τὰ παιδιὰ σας.
 Οἰαμεύομαι, χαϊνίδες, τί εἶν' αὐτοὶ οἱ δόλοι,
 Μὰ ἰνσιαλλὰ θὰ τό 'βρετε ἄνδρες γυναῖκες ὅλοι.
 Ποιὸς μᾶστορας σᾶς ἔμαθε, καυμένοι Ζαγορίταις,
 Καὶ τώρα 'ς τὴν ἡμέραν μου πῶς βγήκεταν τεχνίταις ;
 Ἦθελα νὰ τὸν ἔξερα κ' ἐγὼ τὸν δάσκαλό σας,
 Ἴσως καὶ τὸν ἐμάθαινα τὸν τρόπο τὸν δικό σας.
 Τώρα τὴν ἔμαθα κ' ἐγὼ τὴν τέχνη τὴν δική σας,
 Ποῦ πήγετε 'ς τὸν Κούρπασα νὰ βρῆτε τὴν τιμὴ σας.
 Καὶ τὴν δικήν σας τὴν τιμὴν παρακαλὰ τὴν ξέρω,
 Κ' ἔτσι θαρρεῦ' ἀπὸ τ' ἐσᾶς τὸ δίκιό μου τὸ πέρω.
 Σύρτε, μωροὶ ραγιαῖδες μου, 'ς τὸν Κούρτην νὰ κλαφθῆτε,
 Ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιὰ τὸν πόνον σας νὰ 'πῆτε.
 Πέλκιμ. σᾶς γίνεται γιατρὸς 'ς τὸν πόνον τὸν δικό σας,
 Κί αὐτὸς εἶναι πνευματικὸς, καὶ πρῶτος δασκαλὸς σας.
 Αὐτὸς σᾶς ἐδασκάλεψε δικοί του νὰ γραφθῆτε,
 Ῥαγιαῖδες νὰ τοῦ γένετε ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζῆτε.
 Καὶ τὸ δικό μου τ' ὄνομα σᾶς βγῆκ' ἀπὸ τὸν νοῦν σας,
 Γυρεύετε καλλίτερον ἀγὰ τοῦ κεφαλιοῦ σας ;
 Καὶ τώρα 'ς τὴν ἡμέρα σας ἐγὼ δὲν ἔχω ῥμάτι,
 Γι' αὐτὸ γραφθίκατε κ' ἐσεῖς ραγιαῖδες 'ς τὸ Μπεράτι ;
 Ἀπ' ἔδω κειθε, χριστιανοί, ἐμένα νὰ μὲ ἰδῆτε,
 ὄντας ν' ἀκοῦτε τὸν Ἀλῆ 'ς τὴ μυχρή γῆς νὰ μπῇ τε. »

Ἄλῃ Βελῆς τοὺς ἔστειλε τέτοιας λογιῆς μαντάτο,
Κι' ἀνακατώθηκ' ὁ ῥαγιαῖς ἀπ' τὴν κορφή 'ς τὸν πάτο.

Μουσιαβερές τῶν Ζαγορίσιων.

Καὶ λένε· « τί θὰ γίνωμεν ἡμεῖς οἱ μαυρισμένοι,
Ποῦ προδωκάμε τὸν Ἄλῃ ἀπὸ τὸ Τεπελένι;
Καὶ τώρα κείνος γλύτωσε, καὶ βῆκ' ἀπὸ τῆ χάψη,
Ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιὰ μὲ λάδι θὰ μᾶς κάψῃ.
Θυμὸν ἐπῆρ' αὐτὸς πολὺν, ἔβαλε καὶ νιγέτι,
Νὰ μᾶς ποτίσ' Ἄλῃ Βελῆς φαρμακερὸ σιερμπέτι.
Κι' αὐτὸς κυττάζει τὴν βουλή τὴν πλερωμὴν νὰ κάνῃ,
Νὰ καταντήσῃ τὰ χωριὰ νὰ γίνουνε βιράνι.
Τώρα πρέπει 'ς τὸν Κούρπασα νὰ δώσωμεν χαμπέρι,
Νὰ κάμῃ χάλι 'ς τὸν ῥαγιαῖ νὰ προβοδῇσ' ἀσκέρι. »

Χαμπέρι τῶν Ζαγορίσιων πρὸς τὸν Κούρπασαν.

Κι' εὐθὺς ἀνθρώπους στέλλουνε 'ς τὸν Κούρτην 'ς τὸ Μπεράτι,
Γιὰ νὰ τοῦ εἰποῦν γιὰ τὸν Ἄλῃ, τί στέκει 'ς τὸ γινάτι.
Καὶ τοῦ προβοδῆσαν εὐθὺς, πῶς χάθηκ' ὁ ῥαγιαῖς σου,
Νὰ προβοδῇτῃς γλήγορα ἀσκέρι 'ς τὰ χωριὰ σου.
'Απ' ἔδω κεῖθε, τοῦ 'πανε, πῶς εἴμεθα χαμένοι,
Μόν' τήρα κ' εὔρε τὸν τζαρέ τ' Ἄλῃ 'ς τὸ Τεπελένι. »

Ὁ Κούρτης προβοδᾷ ἀσκέρι καὶ χαμπέρι πρὸς αὐτούς.

Ὁ Κούρπασας σὰν τοῦ 'στειλαν τέτοιας λογιῆς χαμπέρι,
Προσταῖζει γιὰ τὴν Πωγγιανὴν νὰ τοιμασθῇ τ' ἀσκέρι.
Καὶ πλούσια ἀσκέρια σὺναξε νὰ στείλῃ 'ς τὰ χωριὰ του,
Καὶ γιὰ νὰ γλύσῃ καρτερεῖ μὲ τέτοια τὸν ῥαγιαῖ του.
Πλανίεσαι, γέρο Κούρπασα, μὲ τέτοια π' ἀναβάνεις,
Μὲ τοῦτα ποῦ τεχνέεσαι: καμμιά δουλειὰ δὲν κάνεις!
Καὶ πάλι φαρμακώθηκε ἡ σκοτεινὴ καρδιά του,
Καὶ λέει, πῶς δὲν τὸ σκότωσα, νὰ χάσω τ' ὄνομά του!

Καὶ προβοδᾷ εὐθύς αὐτὸς χαμπέρι 'ς τοὺς ῥαγιάδες·
 « Σὰν τὸν 'Αλῆ 'ς τὴν πόρτα μου ἔχω πολλαῖς χιλιάδες.
 'Ακόμη τὸν 'Αλῆ Βελῆ 'ς τὸν νοῦν μου δὲν τὸν βάνω,
 Κι' ἂν ἀγαπήσω προβοδῶ ὀπίσω καὶ τὸν πιάνω. »
 Σὰν φεῖδι ποῦ σ' ἐδάγκασε, καϋμένη γέρο Κούρτη,
 Ποῦ θὰ σοῦ κάμῃ τὰ μυαλὰ 'Αλῆ Βελῆς κουρκοῦτι!

Χαμπέρι δεύτερο τοῦ 'Αλῆ Βελῆ πρὸς τοὺς
 Πωγγιανίτας καὶ Ζαγορίσιους.

'Αλῆς 'ς τὰ φυλλοκάρδια του ἔχει φωτιὰ μεγάλη,
 Καὶ προβοδᾷ 'ς τὴν Πωγγιανὴν μὲ μιὰν ὀργὴ καὶ ζάλη.
 « Μωροὶ χωριάταις ἄθεοι, ξέρετε χωρὶς ἄλλο,
 'Οτι θελά'ρθω εἰς ἐσᾶς τζεκοῦρι νὰ σᾶς βάλλω.
 'Απὸ μικρὸν ἕως τρανὸν ψυχὴν δὲν θελ' ἀφήσω,
 Τὸ ὄνομά σας τ' ἄπιστο καθόλου θὰ τὸ σβύσω.
 Τ' ἔχω μαράζι 'ς τὴν καρδιά κ' ἓνα θυμὸν μεγάλο,
 Καὶ 'ς τὸ τηγάνι ὅλους σας σκοπὸ 'χω νὰ σᾶς βάλλω.
 Κ' οἱ Ζαγορίσοι θέλησαν τ' ὀτζάκι μου νὰ χάσουν
 Θελὰ τοὺς κάμω ἰνσιαλὰ τὴν μέσσην τοὺς νὰ πιάσουν.
 Κ' ἂν ἦμ' 'Αλῆς θενὰ φανῶ, μῶρ σκοτεινοὶ ῥαγιάδες.
 'Ηθέλεταν νὰ σκοτωθῶ ἐσεῖς μπρὲ μασκαράδες,
 Γιατὶ σᾶς βρῆκα σήμερον ἀπὸ τὰ πατρικά μου;
 Καὶ θέλετε, μπαμπέσιδες, νὰ χάσω τὸνομά μου;
 Κ' οἱ Χορμοβῖταις τὰ σκυλιὰ λαγοῦμι μοῦ δουλεύουν,
 Καὶ θὰ τὸ βροῦνε σήμερον ἐκεῖνο ποῦ γυρεύουν.
 Γιατ' ἦταν χρόνους ἄμετρος 'ς τὴν πόρτα τὴν δική μου,
 Καὶ τό 'χουνε 'ς τὸ στόμα τοὺς ἀκόμα τὸ ψωμί μου. »

'Αλῆ Βελῆς συνάζει ἀσκέρια καὶ τὰ χρειώδη τοῦ πολέμου.

Νύκτα καὶ μέρα 'Αλῆ Βελῆς μουσαβερέδες κάνει,
 Κι' ὁ ὕπνος του 'σηκώθηκε 'ς τὸ μάτι του δὲν βάνει.
 'Ωρα τὴν ὥρα πολεμᾷ μὲ τὴν δικὴν του γυνῶσι,
 Πρῶτα κι' ἀρχὴ τζεμπεχανὲ τηρᾷ νὰ συμμάχῳσῃ.

Τζεμπέχανε καὶ ζαχερέν γεμίζει τὸ σαράϊ,
 Κι' ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς χαμπέρια προβαδάει.
 « Ποιὸς εἶν' ἰχτιάτζης σήμερον καὶ θε' νὰ καζανδίσῃ,
 Ἄς ἔλθῃ μετ' ἐμένανε καλὰ νὰ γετζενδίσῃ.
 Καὶ φέτος μὲ τὸν Κούρπασα ἐγὼ θὰ πολεμήσω,
 Καὶ 'ς τὰ δικά του τὰ χωριά ψυχὴν δὲν θέλ' ἀφήσω.
 Μόνον νὰ τζαλιστήσωμεν ὅσον κι' ἂν ἡμποροῦμεν,
 Κ' εἶνε δικόν σας σήμερον τὸ πρᾶγμα ποῦ νὰ βροῦμεν.
 Πασάνας μὲ τὸ ἴζνι μου ὅ,τι 'μπορέσ' ἄς πάρῃ,
 Κι' ἄς ἔλθῃ μετ' ἐμένανε ποιὸς εἶναι παλληκάρι. »

Ὅπως ἐκίνησε τ' ἀσκέρι καὶ πάει 'ς τὸ Τεπελένι.

Μὲ τέτοιον τρόπον κίνησε τ' ἀσκέρι καὶ διαβαίνει,
 Νὰ σμίζουν τὸν Ἀλῆ Βελῆ ἀπὸ τὸ Τεπελένι.
 Τοῦ πάει ἀσκέρι φοβερό 'κείνου τοῦ καχρεμάνη,
 Νὰ μὴ τοῦ δώσῃ 'ς τὸν ντουניᾶ τοῦ Κούρτη ἀμὰν ζεμάνι.
 Τοῦ πῆγ' ἀσκέρι δυνατὸ, τρομαχτικὸ φουσάτο,
 Γιὰ νὰ τοῦ φέρῃ τὰ μυαλὰ τοῦ Κούρτη ἄνω κάτω.
 Εἰς τὸ τουφέκι φοβεροὶ κ' εἰς τὸ σπαθί μεχέγγι.
 Ποῦ νύκτα μέρα πολεμοῦν ἀπάνου εἰς τὸ τζιέγγι.
 Καὶ ὁ καθένας στέκονταν ν' ἀκούσῃ τ' ἀφεντός του,
 Τί προσταγὴ θενὰ εὐγῇ καὶ ποιὸς εἶν' ὁ σκοπὸς του.
 Ὅλοι προσμέναν τὸν Ἀλῆ νὰ 'πῇ καὶ νὰ προστάξῃ,
 Καὶ κάθε ἓνας ἀπ' αὐτοὺς εὐθὺς νὰ ἀπεστάξῃ.
 Τόσ' εἶχον ὅλοι προθυμίαν σὲ τοῦτο τὸ ἀσλάνι,
 Ὅ,τι προστάζει παρευθὺς καθένας νὰ τὸ κἀνῃ.

Ἐρώτησις τ' Ἀλῆ Βελῆ.

Καὶ ῥώτησε τ' ἀσκέρι του καὶ τὴν δική του φάρα,
 Κι' ἀπλόνει καὶ 'ς τὴν τζέπην του κ' εὐρίσκει μιὰ 'ξηντάρρα.
 Καὶ μιὰ 'ξηντάρρα μοναχὴ τὴν βγάζ' ἀπὸ τὴ τζέπη,
 Τὴν ἔδειξε 'ς τ' ἀσκέρι του καθένας νὰ τὴν βλέπῃ.
 Τοὺς εἶπε « μῶρ' ἀσκέρι μου, καὶ μῶρ' δική μου φάρα,
 Γιὰ τὸν δικόν σας τὸν λουφὲ σᾶς δίνω μιὰ 'ξηντάρρα.

Ἄπ' ἔδω κεῖθε ξέρετε νὰ σᾶς τὸ 'πῶ καὶ κεῖνο,
Ἄν μοῦ γυρεύσετε λουφὲ γαζέτα δὲν σᾶς δίνω ».

Ἀπόκρισις τ' ἀσκεριοῦ πρὸς αὐτόν.

Καὶ τοῦ 'πανε' « δὲν ἤρθαμε ἐμεῖς διὰ τὸν παρᾶ σου,
Κουρμπάνι νὰ σοῦ γίνωμε ἐμεῖς ἐδῶ 'μπροσθὰ σου.
'Ημεῖς δὲν ἤλθαμεν ἐδῶ λουφὲ νὰ σοῦ ζητοῦμε,
'Οπου προστάξεις παρευθὺς χωρὶς λόγον κινουῦμε.
Μηδὲ ψωμὶ δὲν θέλομεν ἀπὸ τὴν ἀφεντιά σου,
Μόν' θέλομεν νὰ στερειωθῇς 'ς τὸ πόστι τοῦ μπαμπᾶ σου.
'Ημεῖς εὐχαριστούμεσθε 'ς τὸ πόστι νὰ σὲ ἰδοῦμε,
Βέβαια τότε καὶ ἡμεῖς τιμὴν θενὰ ἰδοῦμε. »

Ἀπόκρισις τ' Ἀλῆ Βελῆ πρὸς τὸ ἀσκέρι του.

'Αλῆς τοὺς λέγει· « σᾶς 'ρωτῶ, γιατί' ἔχω τὴν βουλή μου,
Νὰ βρῶ τιμὴν 'ς τ' ὀτζάκι μου ἐγὼ μὲ τὸ σπαθὶ μου.
Νὰ βρῶ τιμὴν 'ς τ' ὀτζάκι μου 'ς τὸ πόστι τοῦ μπαμπᾶ μου,
Τί ἀνέμεινα μαζούμικος ἀπὸ τὰ πατρικά μου.
'Ο γέρο Κούρτης θέλησε τ' ὀτζάκι νὰ μοῦ κλείσῃ,
'Ενας μεγαλοδύναμος νὰ μὴ τὸ νταγιανδίσῃ.
'Απ' ἔδω κεῖθε καὶ μπροσθὰ ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζήσω,
Ποτὲ δὲν τοῦ χαρίζομαι ὅσον νὰ ξεψυχήσω. »

Ἔδωσαν χαμπέρι τοῦ γέρο Κούρπασα, καὶ λόγοι αὐτοῦ.

Τοῦ γέρο Κούρτη τοῦ ἔδωσαν χαμπέρι 'ς τὸ Μπεράτι,
Τὴν μάζωξιν ποῦ γίνηκε τ' Ἀλῆ τὸ μασλαάτι.
Σὰν ἄκουσε τὴν μάζωξι ποῦ 'ναι 'ς τὸ Τεπελένι,
'Ο Κούρτης φαρμακώθηκε καὶ 'ς τὸ χαρέμ' ἐμβαίνει.
'Ο Κούρπασας ἐγύρισε καὶ λέει τοῦ χαρεμνιοῦ του,
'Αντὶ σειπέπι γίνηκε ἐχθρὸς τοῦ κεφαλιοῦ του.
Τῆς εἶπε· « πῶς μοῦ 'σῆκωσες ἐμένα τὸ ρεχάτι;
'Αλῆ Βελῆς ἐκίνησε μὲ τὸ σπαθὶ 'ς τὴν πλάτη.

Ἐγὼ καλὰ τὸν ἔντεσα σὰν τὸ πουλὶ 'ς τὸ βρόχι,
 Καὶ μ' ἔλεγες ἐμένανε νὰ μὴ τὸ κάμης, ὄχι.
 Καὶ τοῦτο διαλογίζομουν μὴ μῶρθουν 'ς τὸ κεφάλι,
 Καὶ τώρα ποῦ τὸν γλύτωσες πολλαῖς δουλειαῖς θὰ βγάλλῃ.
 Καὶ σὺ μωρὲ χαρέμι μου, νὰ μ' ἔχης ε' τὸ λαιμό σου,
 Ποῦ βάλθηκες καὶ γλύτωσες τὸν μπᾶς ὀχθρὸ τ' ἀνδρός σου. »

Ἀπόκρισις τοῦ χαρεμιοῦ πρὸς τοὺς λόγους αὐτοῦ.

Τοῦ λέγει τὸ χαρέμι του· « δὲν ντρέπεται κομματί,
 Ἐγὼ σὰν τὸν ἐγλύτωσα δὲν σοῦ 'ρθε 'ς τὸ Μπεράτι.
 Τί πλάταις ἔχ' Ἀλῇ Βελῆς ποῦ νὰ σταθῇ μπροστά σου,
 Ποῦ τρέμει ὅλος ὁ ντουניᾶς ἀπὸ τὴν ἀφεντιά σου;
 Ἐσὺ 'σαι ὁ γέρο Κούρπασας 'ς τὸν κόσμον μὲ τὸ νάμι,
 Καὶ τώρα ἔν' ἀνήλικον ἐμπρὸς σου τί θὰ κάμῃ! »

Ὁ γέρο Κούρπασας στέλλει 'ς τὰ χωριὰ ἀτκέρια.

Κατόπι εὐγῆκ' ὁ Κούρπασας κι' ἀνοίγει τὰ χαρτιά του,
 Νὰ μάς' ἀσκέρι φοβερό νὰ στείλῃ 'ς τὰ χωριὰ του.
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς προβόδῃσε χαμπέρι,
 Ζαγόρι μὲ Πωγωγιανὴν νὰ τὰ γεμίσ' ἀσκέρι.
 Στέλλει εἰς τὴν Πωγωγιανὴν πέντ' ἑξ' ἑπτὰ χιλιάδες,
 Νὰ τὰ γεμίσῃ τὰ χωριὰ, τί φεύγουν οἱ ῥαγιαῖδες.
 Καὶ 'ς τὸ Ζαγόρι ἔστειλε πολὺ περίσσιο ἀσκέρι,
 Διὰ νὰ γλυτώσῃ τὸν ῥαγιαῖ νὰ μὴ τοὺς βρῇ γκιδέρι.
 Ὡραν τὴν ὥρα τοῦ ῥχεται ἀσκέρι 'ς τὸ Μπεράτι,
 Ἀλῆς σὰν πάει ἐπάνω του νὰ προβοδῇς' ἱμῳάτι.

Ἀλῆς Βελῆς πηγαίνει 'ς τὴν παλιὰ Πωγωγιανὴν, καὶ
 μὲ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Κούρτη πόλεμος.

Ἀλῆς ἐκαθάλκευσε ἀπὸ τὸ Τεπελένι,
 Διὰτὶ ἔχει τὴν καρδοῦλα του πολὺ φαρμακωμένη.
 Καὶ πάει 'ς τὴν Πωγωγιανὴν νὰ γδάρῃ, νὰ σκοτώσῃ,
 Κι' ὅ,τι χρωστᾷ Ἀλῇ Βελῆς νὰ τοὺς τὸ ξεπλερώσῃ.

Καὶ στέλλει 'ς τὴν Πωγγιανὴν τὸ σκοτεινὸν χαμπέρι,
 Τοὺς δρόμους νὰ τοῦ πιάκουνε τοῦ Κούρπασα τ' ἀσκέρι.
 Τοὺς λέγει· « μῶρ' ἄθεα σκυλιὰ, σήμερα νὰ μὲ ἰδῆτε,
 Κι' ἄλλη φορὰ 'ς τὸν Κούρπασα νὰ πᾶτε νὰ κλαφθῆτε.
 Καὶ νὰ τοῦ πᾶτε σήμερα τὰ μαῦρα τὰ μαντάτα,
 Πῶς πῆρε ἡ Πωγγιανὴ τὴν σκοτεινὴ τὴν στράτα. »
 Καὶ βῆκαν οἱ Μπερατινοὶ καὶ πιάκουνε τοὺς τόπους,
 Βουνὰ, καὶ κάμπους, καὶ κλαριά τὰ γέμισαν ἀνθρώπους.
 Καὶ βάνουνε ταῖς μπαταριαῖς προτοῦ νὰ τοὺς ζυγώσῃ,
 Μὲ τέτοια ἐπολέμασαν τ' ἀσλάνι νὰ κρουώσῃ.
 Καὶ τὰ σπαθιά τους βγάζουνε καὶ δείχνουνε γκιορδάνι,
 Κι' Ἀλῆ Βελῆς ἐζύγωσε, καὶ πειὸ καιρὸ δὲν χάνει.
 Ἀλῆ Βελῆς ἐπλάκωσε μὲ τὰ σπαθιά 'ς τὰ χέρια,
 Καὶ τοῦ Ἕαλαν ταῖς μπαταριαῖς ἀπ' ὅλα τὰ καρτέρια.
 Τὰ δυὸ τ' ἀσκέρια σμίγουνε μὲ ἀνδρεῖὰ μεγάλην,
 Καὶ στρώθηκαν 'ς τὸν πόλεμον κ' ἡ μιὰ μεριά κ' ἡ ἄλλη.
 Κυττάζουν νὰ βαρέσουνε ἐκεῖνο τὸ ἀσλάνι,
 Ποῦ πέφτει σὰν τὴν ἀστραπὴ ἀπάνω 'ς τὸ σεϊτάνη.
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς τοῦ βάνουν τὸ ντουφέκι,
 Κι' Ἀλῆ Βελῆς 'ς τὴν μέσην τους σὰν τὸ ἰζδέρι στέκει.
 Καὶ μπαίνει ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά καὶ βγαίνει ἀπὸ τὴν ἄλλη,
 Μικροὺς μεγάλους πολεμᾷ 'ς τὴν κόρδα νὰ τοὺς βάλλῃ.
 Σὰν ἀστραπὴ καὶ σύγνεφο τοὺς πέφτει ἐπανωθιὸ τους,
 Καὶ κεῖνοι παρατρόμαξαν καὶ χάνουν τὸν τορὸ τους.
 Βουνὰ καὶ κάμποι γέμισαν κουφώματα κι' ἀνθρώποι,
 Ἀλῆ Βελῆς τὰ κύτταξε, καὶ χόλιασε κατόπι.
 Ἀλῆ Βελῆς τοὺς ἔδωσε τέτοιας λογῆς μαντάτα,
 Τῆς Πωγγιανῆς τῆς ἔδωσε τὴν σκοτεινὴν τὴν στράτα.
 Ἀπ' ἐκεῖ ἐσηκώθηκε καὶ πάγει 'ς τὸ Δελβενάκι,
 Ὃς ἦτονε τοῦ Κούρπασα τοὺς ἔκαμε χελιάκι.
 Καὶ 'ς τὸ Ζαγόρι πρόφθασε αὐτὸς μὲ τὸ σπαθί του,
 Ὡς τὸν πατρικόν του τὸν ῥαγιᾶ, ποῦ γίνηκαν ἐχθροὶ του.
 Καὶ μπῆκε ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά καὶ βῆκε ἀπὸ τὴν ἄλλη,
 Διατ' ἔχει ἄχτι καὶ καῦμό τὴν λύσσαν νὰ τοὺς βάλλῃ.

Χαμπερί τοῦ γέρο Κούρπασα διὰ τὴν λαμπρὰν νίκην τοῦ Ἀλῆ Βελῆ.

Καὶ πῆγανε ἔς τὸν Κούρπασα τὰ μαῦρα τὰ μαντάτα·
 « Πῶς πῆρανε τ' ἀσκέρι σου τὴν σκοτεινὴν τὴν στράτα.
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς τοὺς βάνει τὸ ντουφέκι,
 Καὶ χάθηκ' ὅλος ὁ ῥαγιαῖς καὶ σκόρπισε ἀπ' ἔκει.
 Τ' ἀσκέρι σου τρεμούλιαξε, καὶ χάνουν τὸν ντορό τους,
 Κι' Ἀλῆ Βελῆς σὰν ἀστραπὴ τοὺς πέφτει ἀπανωθιό τους.
 Καὶ πῆρε πάλα τὰ χωριὰ μὲ τὸ σπαθὶ ἔς τὴν πλάτη,
 Διατ' ἔχει ἔς τὴν καρδοῦλά του τὸ πρῶτον τὸ γινάτι.
 Ἐχάλασε τ' ἀσκέρι σου καὶ τὸ ἔκαμε βιράνι,
 Ταχμίνι χίλιους ἔπιασε καὶ ἔς τὸ σπαθὶ τοὺς βάνει.
 Ἀγριώθηκε τὸ μάτι του κι' ὅ,τ' ἤμπορέσει κάνει,
 Καὶ τὰ δικά σου τὰ χωριὰ τὰ ἔκαμε βιράνι.
 Πολλῶν ἀπὸ τ' ἀσκέρι σου τοὺς γδέρνει τὸ κορμί τους,
 Μὲ φόβον καὶ μὲ τρόμαξιν τοὺς πέρει τὴν ψυχὴ τους.
 Ἀκόμα κι' ὅλος ὁ ῥαγιαῖς τρομάξαν οἱ καϋμένοι,
 Δὲν ξέρουν τί νὰ κάμουνε, καὶ στέκουν ἀραμένοι.
 Ἄνδρες, γυναῖκες τρόμαξαν, κι' ἀράδα ξεψυχοῦνε,
 Κι' ὅ,τι τοὺς βρῆκε σήμερα θέλα τὸ θυμηθοῦνε.
 Καὶ πῆρ' ἀράδα τὰ χωριὰ μὲ τὸ σπαθὶ ἔς τὸ χέρι,
 Κι' ἀπ' ἔδω κεῖθε κ' ἐμπροσθὰ δὲν θέλει νὰ σὲ ξέρῃ. »

Ὁ Κούρπασας ὑπάγει ἔς τὸ Τεπελένι, καὶ πολέμου συγχρο-
 τηθέντος, νικᾶται καὶ ἐκεῖ, καὶ ἐπιστρέφει κακῶς ἔχωντας.

Ὁ Κούρτης φειδοζώσθηκε καὶ στέκει πικραμένος,
 Ἀκόμ' ἀπ' τὸ χαρέμι του εἶναι φαρμακωμένος.
 Κι' αὐτὴ συμπέπι γίνηκε καὶ γλύτωσε τ' ἀσλάνι,
 Καὶ τό ἔκαμε τ' ἀσκέρι του καὶ τὸν ῥαγιαῖ βιράνι.
 Καὶ πῆρ' ἀράδα τὰ χωριὰ νὰ κόψῃ, νὰ θερίσῃ,
 Καὶ τὸν δικόν του τὸν ῥαγιαῖ νὰ τὸν κληρονομήσῃ.
 Κι' ὁ Κούρπασας ὁρμίζεται νὰ μάσῃ κι' ἄλλο ἀσκέρι,
 Ἐς τὸ Τεπελένι γὰ ριφθῇ μὲ τὸ σπαθὶ ἔς τὸ χέρι.

Ἄτός του ὁ γέρο Κούρπασας ὀρμίζεται καὶ βγαίνει,
 Νὰ κάμῃ θοῆνον πόλεμον μέσα ἔς τὸ Τεπελένι.
 Τ' Ἀλῆ Βελῆ τοῦ τὸ ἴπανε τοῦ Κούρτη τὸ νιγέτι,
 Πῶς θὰ πλακώσῃ ὁ Κούρπασας τ' Ἀλῆ τὸ βελιαέτι.
 Ὁ γέρο Κούρτης πλάκωσε μὲ τ' ἄμτρο τ' ἄσκέρι,
 Κι' Ἀλῆ Βελῆς εὗρίσκετο ἔς τοῦ Ζαγοριοῦ τὰ μέρη.
 Τοῦ τὸ ἴπαν καὶ σηκώθηκε, καὶ πλεῖο καιρὸ δὲν χάνει,
 Ταχμίνι ὥραις εἴκοσι αὐτὸς ὀκτὼ ταῖς κάνει.
 Ἀλῆ Βελῆς ἐπλάκωσε ἔς τὴν ἐδικήν του χώρα,
 Κι' ὁ Κούρπασας γονάτισε ὀπίσω 'κεῖν' τὴν ὥραν.
 Ἀλῆ Βελῆς πῶς θέλησε τὴν βρῆκε τὴν τιμὴ του,
 Γιατ' ἔκαμε τὸν Κούρπασα καὶ τοῦ 'σκασ' ἡ χολή του.

Χαμπέρι τοῦ Ἀλῆ Βελῆ πρὸς τὸν Κούρπασαν.

Καὶ τῷ 'στελεῖ τοῦ Κούρπασα· « κάτσε ἔς τὸ σύνορό σου,
 Τὶ ἔς τὸ δικό μου σύνορο δὲν παίζει τ' ἄλογό σου.
 Ἐγὼ 'μαι αὐτὸς Ἀλῆ Βελῆς ὁ φίλος ὁ δικός σου,
 Σὲ κάνω, γέρο Κούρπασα, καὶ χάνεις τὸν ντορό σου.
 Σὲ μένα ἐπολέμησες νὰ δειξῇς τὴν τιμὴν σου,
 Καὶ τώρα, γέρο Κούρπασα, θὰ σκάσω τὴν χολή σου.
 Ἐσὺ θὰ μ' ἐθανάτονες νὰ γλύσῃς τὸν ῥαγιᾶ σου,
 Σὲ κάνω, γέρο Κούρπασα, κουρκοῦτι τὰ μυαλά σου. »

Στέλλει χαμπέρι ἔς τὸ Χόρμοβο ὁ Ἀλῆ Βελῆς.

Ἀκόμα δὲν ξαπόστασε μέσα ἔς τὸ Τεπελένι,
 Στέλλει γραφὴ ἔς τὸ Χόρμοβο πικρὴ φαρμακωμένη.
 Καὶ γράφει μέσα ἔς τὸ χαρτί· « πῶς νὰ μὲ καρτερῆτε,
 Καὶ τὸ δικόν μου τὸ σπαθὶ ἐφέτος θὰ τὸ ἰδῆτε.
 Ἀπὸ τὰ τώρα καὶ μπροσθὰ νὰ γίνετε ῥαγιάδες,
 Τοὺς Τούρκους νὰ τιμῆσετε κι' ὅλους τοὺς ἀφεντάδες.
 Τ' ἐγὼ 'μαι γιὰ τὸ Χόρμοβο τὸ βέβηο χωρὶς ἄλλο,
 Κι' ἂν ἔλθω μέσα ἔς τὸ χωριὸ τζεκοῦρι θέλα βάλλω.
 Ἀλησμονήσετε ἐσεῖς τὴν πόρτα τὴν δική μου,
 Καὶ τώρα δὲν γλυτόνετε ἐσεῖς ἀπ' τὸ σπαθί μου.

Καὶ τὸ δικόν μου τὸ σπαθὶ εἶναι πικρὸ κομμάτι,
Καὶ τό 'δεταιν τί γίνηκε 'ς τὸν Κούρτην 'ς τὸ Μπεράτι.
Νὰ μὴ θαρῶῃτε τὰ παληὰ, ἐσεῖς μπρὲ Χορμοβίταις,
'Απὸ τὰ τῶρα καὶ μπροσθὰ νὰ κόψετε ταῖς μύταις.
'Ραγιαδες ἀλευθέρωτοι νὰ γίνετε δικοὶ μου,
Κι' ἄλληῶς θελὰ περάσετε ἐτεῖς ἀπ' τὸ σπαθὶ μου.
Τί τῶρα 'βῆκ' Ἀλῆ Βελῆς αὐτὸς ποῦ δὲν θαρῶεῖτε,
Κι' ἂν ἔλθω μέσα 'ς τὸ χωριὸ 'ς τὴν μαύρη γῆς νὰ 'μπῆτε. »
'Ετσι τοὺς γράφ' Ἀλῆ Βελῆς τὴν τίμια τὴ γραφὴ του,
'Ραγιαδες ἀλευθέρωτοι νὰ γίνουν ἐδικοὶ του.

Χορμοβίτων ἀπόκρισις πρὸς τὴν γραφὴν τοῦ Ἀλῆ Βελῆ.

Οἱ Χορμοβίταις ἀνοιξαν τὸ γράμμα καὶ διαβάζουν,
Τὸν Τζιαοὺς Πρίφτη γλήγορα 'ς τὴν ἐκκλησιὰ τὸν κράζουν.
Αὐτὸς ἦτον 'ς τὸ Χόρμοβο ποῦ τοὺς κουμανδαρίζει,
Καὶ προεστὸν τὸν ἔχουνε, ποῦ σπέρνει, ποῦ θερίζει.
Τὸ τίμιο γράμμα διάβασαν καὶ τὰ φανερωμένα,
Ποῦ 'χε θεμέλιο καὶ μπινᾶ πῶς ἦτον τὸ καθένα.
Νὰ τοὺς χαλάσ' Ἀλῆ Βελῆς ποτὲ δὲν τὸ θαρῶεύουν,
'Σ τὴν μέση τῆς Ἀρβανιτιᾶς νὰ σηκωθοῦν γυρεύουν.
'Σ τὴν μέση 'ς τὴν Ἀρβανιτιὰ κεράλι νὰ σηκώσουν,
Μηδὲ χαράτzi τῆς Τουρκιᾶς θαρῶεύουν νὰ μὴ δώσουν.
Γιατ' ἔχουν χρόνους ἄπειρους κανένα δὲν σαϊντίζουν,
Μηδὲ σπαῖν 'ς τὴν πόρταν τοὺς καθόλου δὲν γνωρίζουν.
Καὶ τῷ 'στειλαν ἀπόκρισιν « Ἐμεῖς δὲν προσκυνοῦμεν,
'Αν ἀγαπήσης κόπιασε, ἐμεῖς σὲ καρτεροῦμεν.
'Ὡς τόσον σ' ἔχομεν ριτζιᾶ ἀπ' ἔδω μὴ κοπιάσης,
Τί σήμερα 'ς τὸ Χόρμοβον τοῦ λόγου σου θὰ χάσης.
Τι ζάπτι δὲν μᾶς ἔκαμε ἀκόμη κι' ὁ μπαμπᾶς σου,
Καὶ πῶς θὰ προσκυνήσωμεν ἐμεῖς 'ς τὴν ἀφεντιά σου;
Καὶ 'μεῖς ντουφέκι καὶ σπαθὶ 'ς τὸ χέρι μας βαστοῦμεν,
Κι' ἂν ἀγαπήσης κόπιασε, ντουφέκι σοῦ χρωστοῦμεν.
Καὶ σήμερον 'ς τὸ Χόρμοβο ψυχὴ νὰ μ' ἀπομείνη,
Κανένας δὲν σὲ προσκυνᾶ, ραγιᾶς δὲν μπορ' νὰ γίνη. »

Τ' Ἀλῇ Βελῇ τοῦ στέλνουνε τέτοιας λογιῆς μαντάτα,
 Ἀρματωμένοι βγήκανε καὶ τοῦ ἴπιασαν τὴν στρατά.
 Δὲν εἶδαν τί ἐγένηκε ἔς τὸν Κούρτην ἔς τὸ Μπεράτι,
 Μονάχα δὲν ἠθέλησαν, καὶ βάστασαν γινάτι.

Τὸ κίνημα τοῦ Ἀλῇ Βελῇ ἐναντίον εἰς τοὺς Χόρμοβο-
 ταις, καὶ πόλεμος μὲ αὐτοὺς, καὶ νίκη λαμπρά
 τοῦ Ἀλῇ Βελῇ.

Ἀλῇ Βελῆς σὰν τ' ἄκουσε πεισμώθηκε κομμάτι,
 Κ' εὐθὺς τὴν ὥρα πρόσταξε γιὰ νὰ τοῦ φέρουν τ' ἄτι.
 Καὶ τ' ἄλογο τ' Ἀλῇ Βελῇ Μπαλιώσια ἦν τ' ὄνομά του,
 Σὰν τὸ πουλὶ πετούμενο ἀπλόνει τὰ πτερά του.
 Ἔνα τελιάλλη ἔβαλε μέσα ἔς τὸ Γεπελένι.
 * Ποιὸς εἶναι Τοῦρκος σήμερα, ὀρμίζεται καὶ βγαίνει.
 Κ' ἐγὼ ἔμαι γιὰ τὸ Χόρμοβο νὰ δώσω ἔνα νιζάμι,
 Τὶ μένανε μοῦ γίνηκε τὸ οὐμπρί μου χαράμι.
 Γιατὶ μοῦ μαύρισ' ὁ ντουνιαῆς, δὲ θέλω πειὰ νὰ ζήσω,
 Τὸν Τζιαοὺς Πρίφτη σήμερα θὰ πιάσω νὰ τὸν ψήσω.
 Τὸν Τζιαοὺς Πρίφτη σήμερα ἢ πάγω καὶ τὸν πιάνω,
 Ἡ δὲν εἶναι τὸ βολετὸ, σήμερα θὰ πεθάνω. »
 Καὶ πλάκωσε ἔς τὸ Χόρμοβο μὲ τὸ σπαθὶ ἔς τὸν πλάτη,
 Ἀνδρες, γυναῖκες τρώμαζαν καὶ δὲν ἔχουν τακάτι.
 Σὰν τὰ σαῖνια τὰ κακὰ ποῦ πνίγουν περιστέρια,
 Ἀπῆδθησαν ἔς τὸ Χόρμοβο μὲ τὰ σπαθιά ἔς τὰ χέρια.
 Σὰν τὰ σφακτὰ ἔς τὸ κασαπιὸν κόβουν καὶ πελεκοῦνε,
 Κι' ἀκόμη θάρρος τοὺς κρατεῖ, καὶ δὲν τὸν προσκυνοῦνε.
 Σὰν κλωσσαις μὲ πολλὰ πουλιὰ ποῦ βλέπουν τὸ σαῖνι,
 Ἔτσι γουργιάζουν οἱ πικροί, καὶ ῥάγι δὲν τοὺς δίνει.
 Ἐμβῆκ' ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά, κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη βγαίνει,
 Πατῶντας τὰ κουφώματα, κι' ἀκόμα δὲν χορταίνει.
 Ἀλῇ Βελῆς βουλήθηκε ψυχὴ νὰ μὴν ἀφήκη,
 Καὶ χύνεται τ' ἀσκέρι τοῦ σὰν μχνιωμένοι λύκοι.
 Ἀλῇ Βελῆς ἐπρόσταξε νὰ βροῦν τὸν Τζιαοὺς Πρίφτη,
 Κι' ὁ Τζιαοὺς Πρίφτη, ὁ πικρὸς σὰν τὸ ποντίκι κρύφτη.

Σ τὸ αἷμα ἐπλακώθηκε, νὰ γλύσῃ τὴν ψυχὴ του,
 Γιὰ νὰ μὴ κάμ' Ἀλῇ Βελῆς κεμπάπι τὸ κορμὶ του.
 Τὸν βρῆκαν καὶ τὸν ἔφεραν δεμένον ἐμπροσθὰ του,
 Αἷμα καὶ ἔρπουο χύνουνε τὰ μάτια τὰ δικά του.
 Σ τὸ Χόρμοβο δὲν ἄφησε μηδὲ ψυχὴ νὰ βλιάξῃ,
 Τὸν Τζικαὺς Πρίφτης πρὸς ταῖς με ξύλα νὰ τὸν κάψῃ.
 Ὁ Τζικαὺς Πρίφτης θέλησε συχώρεσιν νὰ πάρῃ,
 Κατόπι νὰ τὸν ψήσουνε σὰν τὸ παχὺ κριάρι.
 Τὸ σκοτεινὸ τὸ Χόρμοβο ἐγένηκε βιράνι,
 Κι' ὁ Τζικαὺς Πρίφτης γίνηκε κεμπάπι ἔς τὸ σαχάνι.

Οἱ Μαλισιοβίταις σηκώνουν κεφάλι, βοηθούμενοι ἀπὸ τὸν Κούρπασα.

Γαζῆς σιαιν Ἀλῇ Βελῆς πολλαῖς δουλειαῖς θὰ κάμῃ.
 Σ τὴν Μαλισιοβὰ ἔμεινε νὰ δώσῃ νὰ νιζάμι.
 Τ' εἶναι ῥαγιαῖς τοῦ Κούρπασα, καὶ σήκωσαν κεφάλι,
 Καὶ τοὺς κρατεῖ ἔς τὴν πόρτα του μὲ μιὰ χαρὰ μεγάλη.
 Ἀρματωμένοι γκεζεροῦν ἀπάνω ἔς τὸν ὄνδᾶ του,
 Καὶ δὲν πιστεύει σὰν κεινὸς ἀκόμη τὰ παιδιὰ του.
 Ἀτὸς τοῦ ὁ γέρο Κούρπασας τοὺς ἀνοίξε τὰ μάτια,
 Καὶ βγαίνουν κλέφταις τὰ σκυλιὰ, καὶ πιάνουν μονομάτια.
 Μέραις καὶ νύκταις περπατοῦν, τοὺς δρόμους καρτεροῦνε,
 Τρομάζει ἡ Ἀρβανιτιὰ ἀπ' ἔκει νὰ διαβοῦνε.
 Τοὺς ἀγαπᾷ ὁ Κούρπασας, καὶ φόβον δὲν τοὺς δίνει,
 Γιατὶ σκοτώθησαν πολλοὶ μὲ τὴν ἀπιστοσύνη.
 Ὅποιος νὰ πάῃ νὰ κλαφθῇ ἀπ' τοὺς Μαλισιοβίταις,
 Πιάνει τοὺς κόφτ' ὁ Κούρπασας τὴν γλῶσσα καὶ ταῖς μύταις.

Χαμπέρι τοῦ Ἀλῇ Βελῆ πρὸς τοὺς Μαλισιοβίταις.

Γαζῆς σιαιν Ἀλῇ Βελῆς τὰ πάντα τοὺς τὰ ξέρει,
 Σ τὴν Μαλισιοβὰ ἔστειλε φαρυμακερὸ χαμπέρι.
 « Νύκτα καὶ μέρα ἔς τὴν κλεψιά, μωροὶ Μαλισιοβίταις,
 Καὶ τώρα ἔς τὴν ἡμέρα μου ἔς τὴν μαύρη γῆς θὰ μπῆτε.

Ἄπ' ἔδω κεῖθε κ' ἐμπροσθ' ἔς ταῖς στράταις νὰ μὴ βγῇτε,
 Ἐκεῖνο ποῦ θὰ πάθετε θελὰ τὸ θυμηθῇτε.
 Σᾶς γράφω νὰ τὸ ξέρετε, καὶ μὴ σᾶς κόφτ' ἢ γνῶσι,
 Κι' ὁ Κούρτης ἀπ' τὸ χέρι μου δὲν μπόρ' νὰ σᾶς γλυτώσῃ.
 Καὶ βγάνω ταῖς ὄντοῦραις σας ὅλαις μὲ τὴν ὄντάγρια,
 Γιατ' εἶσθε βαρυκέφαλοι, σὰν τὰ γουρούνια τ' ἄγρια. »
 Ἀλλ' ἡ Βελῆς τοὺς ἔστειλε τέτοιας λογῆς χαμπέρι,
 Νὰ τ' ἀπαργιάσουν τὰ παλῆα, καὶ νὰ τραβήσουν χέρι.

Οἱ Μαλισιοῦταις δὲν ὑπακούουν ἔς τὴν προσταγὴν τοῦ
 διὸ ὁ Ἀλῆ Βελῆς κατ' αὐτῶν κινηθεὶς τοὺς ἀφανίζει
 ὀλοτελῶς.

Κι' ἀρχινῆσανε πλειότερο ἀπ' ὅλα τὰ κακὰ τους,
 Γιατ' ἔχουνε τὸν Κούρπασα κι' ἀπλόνουν τὰ πτερὰ τους.
 Τὸ μάτι δὲν τοὺς θύλωσε, κι' ὅ,τι ἠμπορέσουν κάνουν,
 Καὶ τὸ σπαθὶ τ' Ἀλῆ Βελῆς ἔς τὸν νοῦν τους δὲν τὸ βάνουν.
 Κι' Ἀλῆ Βελῆς ἐκίνησε, καὶ πειὸ καιρὸ δὲν χάνει,
 Ἄνδρες, γυναικες καὶ παιδιὰ ἔς τὴν κόρδα τοὺς ἐδάνει.
 Πιάνει κι' ἀνθρώπους μερικοὺς τοὺς βάνει ἔς τὴν τσεκοῦρα,
 Κι' ὅλα τὰ πῖλοιπα χωριὰ τὰ ἔπιασ' ἢ τρεμοῦρα.
 Τοὺς τσάκισε τὰ κόκκαλα, τοὺς γδέρει τὸ κορμί τους,
 Μὲ φόβον καὶ μὲ τρόμαξιν τοὺς πῆρε τὴν ψυχὴ τους.
 Τοὺς ἤλθε ἔς τὸ κεφάλι τους μεγάλο μουςουμπέτι,
 Νὰ μολογοῦνται ἔς τὸν ντουνιαῖ, νὰ πέρουνε ἱμπρέτι.
 Κι' ὅλος ὁ κόσμος σήμερα, ἐκεῖνοι ποῦ τ' ἀκοῦνε,
 Τῆς Μαλισιοῦδας τὸ κακὸ θενὰ τὸ θυμηθοῦνε.
 Ὁ Κούρπασας προβόδησε καὶ πιάνει τὴν κλεισοῦρα,
 Κι' Ἀλῆ Βελῆς ἀπὸ μεριά τοὺς ἔκαμε κουλοῦρα.
 Κι' ὅλους τοὺς πιάνει ζωντανούς ἔς τὸ Κάστρο ἔς τὴν κλεισοῦρα
 Καὶ γδέρει τὰ κεφάλιά τους μὲ τὴν ἀνεμοδοῦρα.
 Καὶ τὸ σπαθὶ τοῦ φίλησαν νὰ γλύσουν οἱ καυμένοι,
 Καὶ πῆγαν ἔς τὸν Κούρπασα πικροὶ φαρμακωμένοι.

Πόλεμος τοῦ Λιαμπού, καὶ χαλασμός τοῦ ἀσκεριοῦ
τοῦ Κούρτη.

Κι' ἀπ' ἔκει ἐσηκώθηκε 'ς τὸ Λιάμποβου καὶ πάνει,
Νὰ 'δοῦμε καὶ τοῦ Κούρπασα ἀπ' ἔκει τί τοῦ κάνει.
Διαλέγει ἀσκέρι φοβερό ἀπ' ὅλον τὸ ἰσνάφι,
Καὶ τὸ 'στείλε 'ς τὸ Λιάμποβου· « Ἀλῆ Βελῆ νισάρι,
Καὶ μὴ γυρεύης τὸν ντουניᾶ νὰ τὸν κληρονομήσης,
Μηδ' αἶμα τέσον ἄδικα θέλε διὰ νὰ χύσῃς
'Αλῆ Βελῆ, τὸ Λιάμποβου ἐγὼ δὲν σοῦ τὸ δίνω,
Τί σήμερα 'ς τὸ Λιάμποβου τὸ αἷμά μου τὸ χύνω. »
Μὰ τ' οὐρανοῦ τὰ σύγνεφα, μὰ τὴν βροχὴν ποῦ βρέχει,
Τί γίνηκε 'ς τὸ Λιάμποβου μολογημὸν δὲν ἔχει.
Δὲν εἶχε γίνει 'ς τὸν ντουניᾶ τέτοιαις λογῆς ντουφέκι,
'Αλῆ Βελῆς τὸν Κούρπασα τὸν χάλασε κι' ἀπ' ἔκει.
'Ὡς τόσος θρῆνος γίνηκε 'ς τὸ στερινὸ τὸ τζέγγι,
Ποῦ ὁ ἥλιος ἐσκοτείδιασε, καὶ ξεστεριά δὲν φέγγει.
Βουνά, καὶ κάμποι, καὶ κλαριά ἀπ' τὸν καπνὸν χαθῆκαν,
'Ὅσοι καρσὶ τοῦ στέκονταν 'ς τὸ Λιάμποβου χαθῆκαν.
Σὰν ἀστραπὴ καὶ σύγνεφον στράπτει καὶ μπουμπουνίζει,
'Αλῆ Βελῆς ἀπάνω τους σὰν ἀστραπὴ γιουρδίζει.
Καὶ χλιμιτρᾶ ἀπάνω τους Ἀλῆ Βελῆς μὲ τ' ἄτι,
Κι' ὁ Κούρπασας γονάτισε, καὶ δὲν ἔχει τακάτι.
Τακάτι δὲν τ' ἀνέμεινε, κ' ἡ ἀνδρεία του ἐχάλη,
Καὶ ἡ καυμένη του καρδιά παρὰ πολὺ πικράθη.
'Ὅλος ὁ κόσμος τρόμαξαν, καὶ Τοῦρκοι καὶ Ῥωμαῖοι,
Ποῦ τὸ σπαθὶ τ' Ἀλῆ Βελῆ 'ς τὸ αἶμα μέσα πλέει.
Καὶ κάνει χρόνους εἴκοσι ντουφέκι μὲ τὸν Κούρτη,
Καὶ τὰ μυαλά τοῦ Κούρπασα τοῦ τὰ 'καμε κουρκοῦτι.
'Αλῆ Βελῆς σὰν ἔκαμε τὴν Ἀλβανίαν φέτι,
Τὸ νάμι του ξαγκοῦσθηκε 'ς τὴν Πόλιν, 'ς τὸ ντουβλέτι.

Ὅπως τοῦ ἔστειλε ὁ βασιλέας φερμάνι καὶ χάτι
μαζῇ μὲ τούγια.

Κι' ἀκούσθηκε 'ς τὸν βασιλῆᾶ, καὶ χάζι· τόνε κάνει,
Τὸν διβικτάρη τοῦ 'στείλε μὲ χάτι, μὲ φερμάνι.

Ἀφέντης μας ὁ βασιληᾶς στέλνει τὸν διδικτάρη,
 Καὶ τοῦ ἔφερε τὸ Δέλβινο μανσοῦπι νὰ τὸ πάρῃ.
 Δυὸ τούγια τοῦ προβόδησε καλὰ καὶ τιμημένα,
 Καὶ μέσα ἔς τὸ φερμάνι του πολλὰ τοῦ ἔχε γραμμένα.
 Καὶ τοῦ ἔχε ἔς τὸ φερμάνι του « Ἀλῆ Βελῆ, παιδί μου,
 Δυὸ τούγια σοῦ προβόδησα αὐτοῦ μὲ τὴν εὐχή μου.
 Μανσοῦπι σοῦ προβόδησα τὸ Δέλβινο σαντζιάκι,
 Τὶ στράβωσαν παραπολὺ, καὶ ἔσιασ' τοὺς λιγάκι.
 Γιατ' εἶς' ἀσλάνι ἔς τὸν ντουניᾶ, καὶ ἰζτερχᾶς τοῦ κόσμου,
 Καὶ σύ σαι ἔς τὸ ναζάρι μου σὰν ἴδιος γυιὸς δικός μου.
 Κι' ὅπως σοῦ κόψ' ἡ γνῶσί σου καλὰ καὶ τιμημένα,
 Καὶ ξέρε πῶς δὲν σ' ἔρχεται ζεβάλι ἀπὸ τ' ἐμένα.
 Σὲ πῆρα ἔς τὸ ναζάρι μου, καὶ σοῦ ἔστειλα δυὸ τούγια,
 Κ' ἐγὼ καμποῦλι τὰ ἔκαμα καὶ τὰ δικά σου χούγια. »
 Τρεῖς μέραις τοῦ ἔστειλε μπροσθὰ μουζδὲν μὲ τὸ μεντζίλι,
 Κι' ὁ διδικτάρης τὸ κοντὸ τοῦ βασιληᾶ τεπτίλι,
 Καὶ τοῦ ἔφερε τ' Ἀλῆ Βελῆ τὸ τίμιο τὸ φερμάνι.
 Ἀλῆ Βελῆς ἀρχίνησε κ' ἕνα ντουγούνη κάνει.
 Μικροὶ, τρανοὶ μαζώχθησαν μέσα ἔς τὸ Τεπελένι,
 Κι' ἀνοίγει τὸ φερμάνι τοῦ Ἀλῆς καὶ τὸ μαθαίνει.
 Ἀπὸ τώρα καὶ μπροσθὰ πασιᾶν νὰ τὸν εἰποῦμε,
 Χαῖρ ντουᾶ νὰ κάμωμε, καὶ νὰ τὸν εὐχηθοῦμε.

Ὅπως ὑπεδέχθη τὸν διδικτάρη καὶ ἐπεριποιήθη, καὶ ὅπως αὐ-
 τὸν ἀπέστειλε. Εἵτα συνάξει ἀσκέρι καὶ πάει ἔς τὸ Δέλβινον.

Ἀλήπασας σὰν ἔλαβε τέτοιας λογιῆς φερμάνι,
 Τὸν ἄνθρωπον τοῦ βασιληᾶ φλωρένιον τόνε κάνει.
 Μὲ τὸ φλωρί τὸν ἐπνίξε, νὰ τὸν καλοκαρδίση.
 Κατόπι ἐσηκώθηκε νὰ τὸν ξεπροβοδήσῃ.
 Τρεῖς ὥραις τὸν ἐξέβγαλε μὲ πλούσιο σαλτανέτι
 Τὸν ἄνθρωπον τοῦ βασιληᾶ, ποῦ πᾶνει ἔς τὸ δουβλέτι.
 Καὶ τοῦ πε' « σύρε ἔς τὸ καλὸ, τίμιέ μου χασνατάρη,
 Καὶ προσκυνῶ τὸν βασιληᾶ, νὰ μ' ἔχῃ ἔς τὸ ναζάρι.
 Κι' ὅπου προστάξ' ὁ βασιληᾶς κουσοῦρι δὲν ἀφίνω,
 Σ' τὸν ὀρισμὸν του βρίσκομαι, τὸ αἷμά μου τὸ χύνω. »

Τὸν τίμιον διβικτάραγα τὸν ἔστειλε ἔς τὴν Πόλιν,
 Κι' Ἀλήπασας ἐγύρισε μὲ τὸ δικόν του κόλι.
 Κι' ἀπὸ ταῖς τέσσερες μερικαῖς προβόδῃτε χαμπέρι,
 Καὶ βάνει τέτοιας λογῆς βουλὴν νὰ μάς' ἀσκέρι.
 Καὶ κὰν' ἀσκέρ' Ἀλήπασας μιὰ δεκαριά χιλιάδες,
 Περίσους ναμουντάριδες, καὶ μπέηδες, κι' ἀγάδες.
 Μὲ τέτοιον κόσμον κίνησε ἀπὸ τὸ Τεπελένι,
 Μήτε κανένας ἔς τὸν ντουινᾶ ἐμπρὸς τοῦ δὲν τοῦ βγαίνει.

Τοῦ ἦλθε φερμάνι δεύτερο, καὶ πάγει ἔς τὸ Δέλβινο.

Καὶ πρόφθασε ἔς τὸ Δέλβινο, κι' ὅ,τ' ἤμορέσει κάνει,
 Κι' ἀπὸ τὸ ντουβλέτι τοῦ ἔστειλαν τεκράρ γενί φερμάνι.
 Καὶ γράφει τὸ φερμάνι του. « Ἀλήπασα, παιδί μου,
 Δῶσε νιζάμι φοβερό αὐτοῦ μὲ τὴν εὐχή μου.
 Καὶ κάτσε ἔς τὸ μανσοῦπί σου καὶ γλέντισε κομμάτι,
 Καὶ νὰ τὴν ἔχῃς τὴν δουλειὰ ἀπάνω ἔς τὸ σεργιάτι.
 Κι' ἀπ' τὴν δουλειὰ τοῦ σιεργιατιοῦ νὰ μὴ παραστρατίσης,
 Τὶ πέρεις τὴν κατάρα μου, καὶ θὰ κακοπαθήσης.
 Νὰ περπατῇς, Ἀλήπασα, πῶς κρένει τὸ κιτάπι,
 Διατὶ σὲ κάνω φερμανλῆ, καὶ γίνεσαι χεράπι.
 Κι' ὅταν νὰ μάσης τὸ μὲρὶ αὐτοῦ ποῦ σοῦ τυχαίνει,
 Ἀλήπασα, νὰ σηκωθῇς νὰ πᾶς ἔς τὸ Τεπελένι.
 Σοῦ στέλλω καὶ τὰ Τρίκκαλα νὰ τὰ κουμανδάρισης,
 Τὸν ἄνθρωπον τοῦ Κούρπασα μὲ λάδι νὰ τὸν ψήσης.
 Γιατ' ὁ ἄνθρωπος τοῦ Κούρπασα, ποῦ τό'χει ἀρματωλίκι,
 Κυττάζ' ἀπ' ὅλον τὸν ῥαγιαῖ ψυχὴ νὰ μὴν ἀφήκῃ. »

Ὅπως ὑπῆγε ἔς τὰ Τρίκκαλα, καὶ τὸν ἐδέχθησαν,
 καὶ ὁ τοῦ Κούρτη ἄνθρωπος ἔφυγε, καὶ
 ἔδωσε χαμπέρι τοῦ Κούρτη.

Σὰν τοῦ ἔστειλε τ' Ἀλήπασα τέτοιας λογῆς φερμάνι,
 Γιὰ τὸ μὲρὶ τοῦ πρόσταξε τεκμίλι νὰ τὸ κλην.
 Καὶ τὸ μὲρὶ τὸ μάζωξε καὶ τό'καμε τεκμίλι,
 Ἐς τὴν Πόλιν τὸ προβόδῃσε εὐθύς μὲ τὸ μεντζίλι.

Κι' Ἀλήπασας σηκώθηκε καὶ πάει ἔς τὴν δουλειά του,
 Σὰν τὸ πουλί πετούμενο ἀπλόνει τὰ πτερά του.
 Νύκτα καὶ μέρα περπατεῖ ἔς τὰ Τρίκκαλα νὰ σώτη,
 Τὸν ἄνθρωπον τοῦ Κούρπασα νιζάμι νὰ τοῦ δώσῃ.
 Καὶ βγήκανε ἔς τὰ Τρίκκαλα καὶ τότε προσκυνοῦνε,
 Χίλια καλῶς ἐκόπιασες τ' Ἀλήπασα νὰ ποῦνε.
 Ῥωτᾷ γιὰ τὸν ἀρματωλὸν, τί γίνηκε; τοὺς λέγει,
 Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Κούρπασα ἐμένα δὲν μοῦ πταίγει.
 Καὶ τοῦ ἔπανε, πῶς σ' ἄκουσε αὐτὸς τὴν ἀφεντιά σου,
 Εὐγῆκ' ἀπὸ τὰ Τρίκκαλα κι' αὐτὸς νὰ βγῇ μπροστά σου.
 Κι' ἀρματωλὸς δὲν στάθηκε, μέσ' τὸ Μπεράτι πάνει,
 Καὶ μπῆκε ἔς τὸν ἀφέντη του, καὶ νάκλι τοῦ τὸ κάνει.

Ὁ Κούρπασας ἐπῆρε τὸ χαμπέρι, καὶ ἀρρώστῶντας
 ἀπὸ τὴν χόλιασίν του ἀπόθανε.

Ὁ θλιβερός ὁ Κούρπασας τὸ πῆρε τὸ χαμπέρι,
 Τὸν παγεμὸν τ' Ἀλήπασα μετ' ἄμετρο τ' ἀσκέρι.
 Ποῦ ζάπωσε τὰ Τρίκκαλα αὐτὸς μετ' τὸ φερμάνι,
 Κι' ὁ Κούρπασας ἐχάθηκε, καὶ δὲν ἔχει δερμάνι.
 Καὶ γνῶσις δὲν τ' ἀνέμεινε ἀπάνω ἔς τὸ κεφάλι,
 Καὶ πῆρε μαύρην φορεσιὰν ἀπάνω του νὰ βάλλῃ.
 Τοῦ χάλασ' ὅλος ὁ ντουνιαῆς, τοῦ γίνηκε σκοτάδι,
 Ὅπου ἔχασε τὰ Τρίκκαλα, καὶ δὲν ἔχει μοιράδι.
 Ὁ ἥλιος τοῦ σκοτείνιασε, τοῦ γίνηκε σκοτάδι,
 Τὸ φῶς ἀπὸ τὰ μάτιά του κι' αὐτὸ ἐχάθ' ἐμάδι.
 Κι' ἀπὸ τὴν σκουτούρα τὴν πολλὴν τοῦ ἤλθ' ἡ ἀρρώστια,
 Ἀπὸ τὴν λύπην τὴν πολλὴν ἔχασε τὴν ὑγεία.
 Στοχάζετο τί τοῦ γίνε καζάνι τὸ κεφάλι,
 Ἐτοῦτο τοῦ προξένησε ἡ λύπη ἡ μεγάλη.
 Κι' ἀπόπλυνε τὰ χερίά του ἀπ' ὅλα τὰ δερβένια,
 Γιὰ τοῦτο τὸν ἐκόλλησε τοῦ θάνατου ἡ ἀσθένεια.
 Καὶ λέγ' ὁ γέρο Κούρπασας, « κάλλια νὰ ἔχα πεθάνει,
 Παρὰ ποῦ πάει Ἀλήπασας ἐκεῖ μετ' τὸ φερμάνι. »
 Ἀχ, γέρο Κούρπασα πικρὲ, καὶ τί στοχάζεσ' ἄλλα;
 Τὰ τοῦ Θεοῦ ποιήματα εἶναι πολλὰ μεγάλα.

Καὶ βεῖβρα ποῦ τὸν θέλησε καὶ ποῦ τὸν ἀγαπάει
 Θεὸς ποῦ τὸν γεράτισε, διὰ τοῦτο τὸν τιμᾷ.
 » Τώρα μοῦ μαύρισ' ὁ ντουνιαῖς, δὲν θέλω πειὰ νὰ ζήσω,
 Νὰ δώσω τ' ἀμανάτι μου, τὰ μάτιά μου νὰ κλείσω.
 Τὶ γὼ μαι ὁ γέρο Κούρπασας 'ς τὸν κόσμον ξαηκουσμένος,
 Καὶ τώρ' ἀπὸ τὸν Ἀλήπασα εὐγῆκα 'ντροπισμένος.
 Ἀπὸ τώρα κ' ἐμπροσθὰ δὲν ἔχω πειὰ νὰ ζήσω,
 Ἐκόπηκαν αἱ μέραις μου, ἔχω νὰ ξεψυχήσω.
 Ἀπὸ τὰ τώρα καὶ ἐμπροσθὰ δὲν κάνω γὼ κουκουλι,
 Τὸν θάνατόν μου σήμερα τὸν ἔκαμα καμποῦλι.
 Καὶ μένχ τὸ χαρέμι μου ἄς μ' ἔχη 'ς τὸ λαϊμόν της,
 Μ' ἀπάτησε κ' ἐκράτησα τὸν λόγον τὸν δικόν της.
 Ὅντ' ῥθε 'ς τὰ χεράκιά μου δὲν ἔκνα χεσάπι;
 Δὲν τὸ γδερνα πατόκορφα σὰν τράγο 'ς τὸν χασάπη;
 Μόνον ν' ἀκούσω ἤθελα τὰ μοῦ πε τὸ χαρέμι,
 Τώρα μοῦ κλώθει τ' ἄντερα σὰν γνέμα 'ς τὴν ἀνέμη. »
 Ἀπ' τὸν καῦμόν τ' ὁ Κούρπασας χαῖρε πλειὸ δὲν κάνει,
 Καὶ βάνει τὸ κεφάλι του νὰ πέση νὰ πεθάνη.
 Καὶ λέγ' ὁ γέρο Κούρπασας « ἐφέτος δὲν γλυτόνω,
 Ἀπ' τὴν δουλειὰ ποῦ μοῦ 'καμε 'ς τὸ μνημά μου δὲν λυόνω. »
 Ἀπ' τὸν καῦμόν τ' ὁ Κούρπασας κι' ἀπὸ τὴν συλλογὴ του,
 Μιὰ νύκτα παραδάρθηκε, καὶ τοῦ 'σκας' ἡ χολή του.
 Ὁ Κούρπασας ἀπέθανε, 'ς τὴν μαύρην γῆς ἐμπῆκε,
 Καὶ τὰ καλὰ ποῦ δούλευε 'ς τὸ μνημά του τὰ βρῆκε.

Ὅπως ἐσκορπίσθησαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Κούρτη, καὶ
 ἐδόθη χαμπέρι 'ς τὸν Ἀλήπασαν.

Καὶ τοῦ 'πανε τ' Ἀλήπασα τοῦ Κούρτη τὸ χαμπέρι,
 Καὶ τὸν λυπήθηκε πολὺ, καὶ μπῆκε σὲ γκιδέρι.

« Ὁ γέρο Κούρτης, τοῦ 'πανε, ἄφηκε τὴν ὑγείᾱ σου,
 Σεμπέπι τοῦ ρθ' ὁ θάνατος ἀπὸ τὴν ἀφεντιὰ σου. »

Ἀλήπασας πικράθηκε καὶ χόλιασε λιγάκι,

Τ' ἦτον κολώνα καὶ μπινᾶς 'ς τῆς Βλιώρας (1) τὸ σαντζάκι.

(1) Ἀλβανιστὶ ὁ Αὐλῶν, τουρκιστὶ λεγόμενος Οὐλουνιά.

Καὶ ἔς τὰ δερβένια ἑκούσθηκε τοῦ Κούρτη τὸ χαμπέρι,
Καὶ σκόρπισαν καὶ ἡγάθησαν τοῦ Κούρπασα τ' ἄσκέρι.
Καὶ δὲν ἀνέμεινε ψυχὴ ἔς ὅλα τὰ βελαέτια,
Νὰ μὴνε μάθουν τὴν θανὴν τοῦ Κούρτη τὰ σερυπέτια.
Δὲν γλέπ' ἓνας τὸν ἄλλονε, καὶ κλέφτικα περνοῦνε,
Ποτὲ δὲν τὸ θαρρεύουνε ἔς τὸν τόπον τους νὰ βγοῦνε.
Σὰν ἄκουσαν τὸν θάνατον, τοῦ Κούρτη τὰ μαντάτα,
Φοβήθησαν μὴν ἔπιασε Ἀλήπασας τὴν στράτα.
Φοβοῦνται τὸν Ἀλήπασα μὴ στείλῃ καὶ τοὺς πιάσῃ,
Τ' ὁ Κούρπασας ἀπέθανε καὶ θελὰ τοὺς χαλάσει.
Τέτοια ζαγάρια Ἀλήπασας ἔς τὸν νοῦν του δὲν τὰ βαίνει,
Μηδὲ κανένα προβοδᾷ, τὴν στράτα δὲν τοὺς πιάνει.

Ἐπέλευσις τοῦ Μαχμουτ πασᾶ τοῦ Σκόδρα εἰς τὴν Ρούμελην.

Τ' ἀκούει ὁ Σκοδριὰν πασᾶς τοῦ Κούρτη τὸ μανδάτο,
Στέλνει χαρτιά ἔς τοὺς Γκεγγίδες ἀπ' τὴν κορφ' ὡς τὸ πάτο.
Καὶ λέγει· « τῶρ' ἀπέθανε ὁ Κούρτης ὁ μέγας,
Γιὰ τὰ δερβένια μουστεχάκ ἐγὼ ἔμαι, δὲν εἶν' ἄλλος. »
Ἐκίνησ' ὁ Μαχμουτ πασᾶς μὲ τ' ἄμτρο τ' ἄσκέρι,
Νὰ κατεβῇ ἔς τὴν Ρούμελην μὲ τὸ σπαθί ἔς τὸ χέρι.
Καὶ βάνει μὲ τὴν γυνῶσίν του τὴν Ὀχρη νὰ ζαπώσῃ,
Τὸ δεῦτερο ἔς τὴν Ρούμελην νιζάμι νὰ τῆς δώσῃ.
Ὁ Σκόδρας τὸν Ἀλήπασα ἔς τὸν νοῦν του δὲν τὸν βάνει,
Καὶ τὰ καλὰ κατοπινὰ νὰ δοῦμε τι ἀποκάνει.
Ἀπὸ τὴν Σκόδρα κίνησε μὲ φοβερὸ φουσάτο,
Ἐς τὴν Ὀχρην τοὺς προβόδησε τὸ σκοτεινὸν μαντάτῳ.
Μικροὶ μεγάλοι πρόσταξε ἐμπρός του νὰ τοῦ βγοῦνε,
Ὅλοι καλῶς ἐκόπιασες τοῦ Σκόδρα νὰ τοῦ ποῦνε.
« Καὶ ἀλληλῶς ἂν ἔλθω καὶ νὰ μ'πῶ, ἔς τὴν Ὀχρην νὰ καθήσω,
Θελὰ σᾶς βάλλω ἔς τὸ σπαθί, ψυχὴν νὰ μὴν ἀφήσω.
Καὶ σεῖς καλὰ μὲ ξέρετε, ὅπου μὲ λέν' Σκοδριάνη,
Κι' ἄλλον ἀκράνῃ δὲν ἔχω, καὶ στράταν δὲν μοῦ πιάνει.
Ἐγὼ ἔμαι ὁ Σκοδριὰν πασᾶς, καὶ ὅ,τ' ἤμπορέσω κάνω,
Κι' ἄλλο ἄσλάνι ἔς τὸν ντουניᾶ ἔς τὸν νοῦν μου δὲν τὸ βάνω.

Σᾶς προβοδῶ νὰ ξέρετε τὸ τίμιο μου χαμπέρι,
Θέλω χιλιάδες τέσσερες κονάκια γιὰ τ' ἀσκέρι.
Κι' ἄλλα κονάκια, θλιβεροὶ, νὰ κάμετε γιὰ 'μένα,
Μὲ γάνοζα, μὲ κατηφὲ νὰ τὰ 'χετε στρωμένα. »

Ἀπόκρισις τῆς Ὀχρης πρὸς αὐτὸν, καὶ εἴσοδος
αὐτοῦ εἰς τὴν Ὀχρην.

Ἐς τὴν Ὀχρην φειδοζώσθησαν μικροὶ, τρανοὶ, μεγάλοι,
Καὶ λένε πῶς νὰ στείλουνε ἔς τὴν Πόλ' ἐν ἀρτζουάλι.
Καὶ πάλιν διαλογίσθησαν νὰ πᾶν νὰ τὸν δεχθοῦνε,
Καὶ ἀπὲ κατόπι γράφουνε, ἔς τὴν Πόλι προβοδοῦνε.
Καὶ πλάκωσ' ὁ Μαχμοῦτ πασᾶς μὲ τ' ἄμετρο τ' ἀσκέρι,
Μικροὶ, μεγάλοι βήκανε καὶ τοῦ 'πιακαν τὸ χέρι.
Τὴν Ὀχρην τὴν ἐξάπωσεν αὐτὸς χωρὶς φερμάνι,
Περίσσιαις, ἄπρεπαις δουλείαις ἀρχίνησε καὶ κάνει.
Πιάνει κι' ἀνθρώπους ἄπειρους πλούσιους καὶ θανατόνει,
Ὅλον τὸ πρᾶγμα ποῦ 'χουνε ὅλων τους τὸ μαζώνει,
Κι' ἄλλους ἀνθρώπους μερικοὺς ἔς τὸν ἄλυσον τοὺς βάνει,
Κ' ὅ,τι κι' ἂν ἔχουν πέρουνε, καὶ φίλδεσι τοὺς κάνει.
Ἐς τὴν Ὀχρην παρατρόμαξαν μικροὶ, τρανοὶ, μεγάλοι,
Κατόπιν παραδέρνονται νὰ γράψουν ἀρτζουχάλι.

Ἀρτζουχάλι τῆς Ὀχρης πρὸς τὴν Πόλιν τὸ ντουβλέτι.

Ἐν' ἀρτζουχάλι γράφουνε, τὸ στέλουνε ἔς τὴν Πόλι.
« Πῶς ἦρθαν καὶ μᾶς χάλασαν τῆς Σκόδρας οἱ διαβόλοι. »
Καὶ γράφει τ' ἀρτζουχάλι τους τὸ χάλι ποῦ τοὺς βρῆκε,
Πῶς ἦρθε ὁ Μαχμοῦτ πασᾶς, ἔς τὴν χώραν τους καὶ 'μπῆκε.
Καὶ δὲν νομάζει θάνατον, μόν' γδέρει καὶ σκοτόνει,
Καὶ λέγ' ἀπ' ὅλον τὸν ντουνια τ' αὐτί του δὲν ἰδρόνει.
« Ἀμάν, ἐφένδῃ βασιληᾶ, ἔς τὸ χάλι μας δερμάνι,
Καὶ τώρα ἔς τὴν ἡμέρα σου μᾶς ἔκαμε βιράνι.
Ἀμάν, ἐφένδῃ βασιληᾶ, νὰ μᾶς ξελευθερώσῃς,
Τὴν Ὀχρην τοῦ Μαχμοῦτ πασᾶ νὰ μὴν τὴν παραδώσῃς.

Ἄμάν, ἐφένδῃ βασιλῆᾱ, σὲ σέν' ἀπακουμποῦμε,
 Κι' ἄλλῃως θέλα σκορπίσομεν 'ς τὸ Ἴνδι θὰ σταθοῦμε.
 Καὶ κεῖνος εἶν' ἓνας ζορμπᾶς μὲ τὸ σπαθὶ 'ς τὸ χέρι,
 Τὴν σκούφι' ἀπ' τὸ κεφάλι μας ἀπλόνει καὶ τὴν πέρει.
 Αὐτὸς δὲν ἀφηκράζεται μὴδὲ καὶ τὸ κιτάπι,
 Τὴν τιμημένην χώρα μας τὴν ἔκαμε χαράπι.
 Κανένας χάντι δὲν ἔχει νὰ βγῇ νὰ τὸν μαλώσῃ,
 Καὶ κὰν' ἐκεῖνο π' ἀγαπᾶ, κί' ὅ,τι τοῦ κόβ' ἡ γνῶσι. »

Ὅπως ἔκαμε τὸ ντουβλέτι τὸν Μαχμούτ πασᾶ
 φερμανλῆ, καὶ ἐδιώρισε τὸν Ἀλήπασα νὰ
 πάγῃ κατ' ἐπάνω του.

Ὁ βασιλῆᾱς σὰν ἄνοιξε καὶ βλέπει τ' ἀρτζεχάλι,
 Τοῦ ῥθε παράξενο πολὺ, καὶ μιὰ ἔντροπὴ μεγάλη.
 Καὶ λέγει· « ὁ Σκόδρας σήμερα νὰ μὲ τσαλαπατήσῃ!
 Αὐτὸς ποῦ μᾶς γεράτισε νὰ μὴ τὸ νταγιαδίσῃ. »
 Ἀφέντης μας ὁ βασιλῆᾱς στολίζ' ἓνα φερμάνι,
 Καὶ τό' στείλε τ' Ἀλήπασα νὰ διώξῃ τὸν Σκοδριάνη.
 Καὶ γράφει τὸ φερμάνι του· « Ἀλήπασα ἀσλάνι,
 Νὰ πᾶς 'ς τὴν Ὀχρην σήμερα νὰ διώξῃς τὸν Σκοδριάνη.
 Ὡς τὴν Ὀχρην τὸν Μαχμούτ πασᾶ νὰ πᾶς νὰ τὸν πλκώσῃς,
 Μὲ τὴν εὐχὴ μ' Ἀλήπασα, νιζάμι νὰ τοῦ δώτῃς,
 Νὰ ντισλιστήσῃς δυνατὰ, ὅσον κι' ἂν ἡμπορέσῃς,
 Τὴν Ὀχρην καὶ τὰ Γιάννινα ἐσὺ νὰ τὰ κερδαίσῃς.
 Καὶ τὰ δερβένι' Ἀλήπασα, κί' ὅλα τὰ βιλαέτια.
 Ἐσένα σοῦ τὰ προβοδῶ, νὰ μάσῃς ἀβασέτια.
 Καὶ μένα τὸ χισμέτι μου καλὰ νὰ τὸ μπιτίσῃς,
 Ὡς τὴν Ὀχρην τὸν Μαχμούτ πασᾶν νὰ μοῦ τὸν κυνηγήσῃς.
 Κυνήγῃς τον καὶ βάρει τον, καὶ δός τ' ἓνα νιζάμι,
 Γιατ' εἶσαι 'ς τὸ ντουβλέτι μου μὲ τιμημένο νάμι.
 Τιμῆθηκες, Ἀλήπασά, γιατ' εἶσαι παλληκάρι,
 Κ' ἐγὼ σ' ἀγάπησα πολὺ, καὶ σ' ἔχω 'ς τὸ ναζάρι.
 Πασάδες ἔκαμν πολλοὺς 'ς τὴν ἡμέρα τῇ δικῇ μου,
 Κί' ἄλλος ἀπὸ τ' ἐσένανε δὲν πῆρε τὴν εὐχὴ μου. »

Τὸ τίμιον τὸ φερμάνι τοῦ αὐτὰ τοῦ φανερώνει,
Κι' Ἀλήπασα; φλετούριζε, καὶ τὰ φτερά τ' ἀπλόνει.

Ἀλήπασας λαμβάνωντας τὴν βασιλικὴν προσταγὴν ἐκίνη-
σεν εἰς τὴν Ὀχρην κατὰ τοῦ Μαχμοῦτ πασᾶ.

Ἀλήπασας τὸ φίλησε τὸ τίμιον τὸ φερμάνι,
Ἀπάνω 'ς τὸ κεφάλι τοῦ ἀπλόνει καὶ τὸ βάνει.
Ἀλήπασας ὁρμίζεται καὶ θέλει νὰ κινήσῃ,
Ἐς τὴν προσταγὴ τοῦ βασιλεῦς κουσοῦρι νὰ μ' ἀφήσῃ.
Ἀπάνω 'ς τὸν Μαχμοῦτ πασᾶν θέλωντας νὰ κινήσῃ,
Τελιάλῃν ἔβαλεν εὐθὺς γιὰ νὰ διαλαλήσῃ.
Ἀλήπασας προβόδησε 'ς τῆς Ἀλβανίας τὰ μέρη,
Ἀκόμα νὰ ῥθ' εἰς Τρίκκαλα τῆς Τζιαμουργιάς τ' ἀσκέρι.
Τοῦ Μπραῖμ Ντέμη τῷ ἔστειλε, καὶ τοῦ Μαχμοῦτ Ντελιάνη,
Μὲ δυὸ χιλιάδες κίνησαν, 'ς τὰ Τρίκκαλα καὶ πάνει.
Κάμμιὰ χιλιάδα Τζάμιδες ἐκεῖνοι δυὸ τοὺς κάνουν,
Μὲ μπουγιουρδὶ τ' Ἀλήπασα 'ς τὰ Τρίκκαλα τοὺς πάνουν.
Δέκα χιλιάδες Τότζκιδες τοὺς ἔχ' ἀπὸ κοντά του,
Τί τράνεψε καὶ χόνδρυνε, καὶ ἔβαρυν' ἡ δουλειὰ του.
Τοῦ τό 'παν τοῦ Μαχμοῦτ πασᾶ τὸ μαῦρον τὸ χαμπέρι,
Ἀλήπασας ἐπλάκωσε μὲ τ' ἄμετρό τ' ἀσκέρι.
Καὶ τό 'καμε τ' ἀσκέρι τοῦ 'ς τὰ Τρίκκαλα νταχίλι,
Ὅρμίζει καὶ τὸν Τάταρην τοῦ Σκόδρα νὰ τοῦ στείλῃ.

Γραφὴ Ἀλήπασα πρὸς τὸν Μαχμοῦτ πασᾶ Σκόδραν.

Καὶ τοῦ ἔγραφε καὶ τοῦ ἔστειλε· « Ἐσὺ, μπρὲ Σκοδριάνη;
Τί χάλευες, τί γύρευες αὐτοῦ χωρὶς φερμάνι;
Γιατί δὲν τὸ στοχάζεσαι νὰ βάλλῃς μὲ τὸ νοῦ σου;
Γιατί γυρεύεις τὸν ντουινᾶ ὀχθρὸν τοῦ κεφαλιοῦ σου;
Γιατὶ ν'τροπιάζεις, τῷ ἔγραφε, τὸ πόστι τοῦ μπαμπᾶ σου,
Θὰ σ' ἀπεράσῃ ἰνσιαλᾶ τ' ἀφράτο 'ς τὴν καρδιά σου.
Γιατ' ἐντροπιάζεις, τοῦ ἔγραφε, τὸ πόστι τοῦ πατρός σου;
Ὁ βασιλεὺς μὲ πρόσταξε γιὰ νὰ ῥθ' ἐπανωθιό σου.

Σήκου καὶ φύγε γλήγορα, πριχοῦ νὰ σὲ πλακώσω,
 Ἐσένα καὶ τ' ἀσκέρι σου ἔς τὴν λύσσαν νὰ σᾶς δώσω.
 Μὲ τί φερμάνι βρίσκεσαι, καὶ τοὺς ἀνθρώπους πνίγεις;
 Ὅ,τ' ἔκαμες ἄς ἔκαμες, νὰ σηκωθῆς νὰ φύγης.
 Νὰ σηκωθῆς ὀγλήγορα τὸν τόπο σου νὰ πιάσης,
 Τὶ ξέρε το, Μαχμοὺτ πασᾶ, τοῦ λόγου σου θὰ χάσης.
 Γιατὶ θελὰ ῥθω ἀπάνω σου μὲ τὸ σπαθὶ ἔς τὸν ὦμο,
 Καὶ ξέρε, μπρὲ Μαχμοὺτ πασσᾶ, σοῦ δίνω μαῦρον δρόμο.
 Τ' εἶσαι ἔς τὸν κόσμον ξαηκουστὸς διὰ τοῦτο σὲ λυποῦμαι,
 Σὰν τὸν καιρὸ τοῦ Γκιὸρ Μπελιᾶ ἐμεῖς θενὰ σφαγοῦμε.
 Τ' ἐγὼ δὲν σοῦ χωρίζομαι, ὅπως κ' ἂν ἡμπορέσω,
 Γιὰ θέλα δώσω σήμερα, γιὰ θέλα νὰ κερδέσω.
 Γιὰ τοῦτο σοῦ προβόδησα τὸ βέβηο νὰ τὸ ξέρης,
 Μαχμοὺτ πασᾶ σ' ἐλόγου γκιδέρι νὰ μὴ φέρης.
 Τὶ μ' ἀκουσες πάρα καλὰ, Μαχμοῦτη Σκοδριάνη,
 Πῶς πέφτω σὰν ἡ ἀστραπὴ ἀπάνω ἔς τὸν σεῖτάνη.
 Καὶ ξέρε το δὲν ἤθελα νὰ πέσω ἔς τὸ λαιμό σου,
 Ὅ βασιληᾶς μὲ πρόσταξε γιὰ νὰ ῥθω ἀπανωθιό σου.
 Κι' ὅ,τι ἔκαμες ἄς ἔκαμες, τώρα διαλογίσου,
 Καὶ σήκου φύγε γλήγορα, ἂν θέλῃς τὴν τιμὴ σου. »

Ἀπόκρισις Μαχμοὺτ πασᾶ πρὸς τὸν Ἀλήπασαν.

Ὁ Σκόδρας γράφ' ἀπόκρισιν νὰ τοῦ τὴν προβοδήσῃ,
 Καὶ πολεμᾷ τὸν Τάταρην νὰ τὸν καλοκαρδίσῃ.
 Καὶ γράφει ἔς τὴν ἀπόκρισιν· « Ἀλήπασα μου ντόστη,
 Τούτ' ἡ γραφὴ ποῦ μ' ἔστειλες τοῦ δεδραμπῆ σου δὸς τη.
 Κ' ἐγὼ ἀπὸ τέτοια, Ἀλήπασα, ποτὲ δὲν εἶμ' ἰχτιάτζη,
 Τ' ἐγὼ καθοῦμι δὲν ἔχω, μηδὲ χαρκᾶ καὶ τάτζι.
 Ἐγὼ ἔμειναι τέτοιος ἄνθρωπος ἔς τὸν κόσμον ξαηκουσμένος,
 Εἶμαι καὶ γιὰ τὴν Ρούμελην ἐφέτος κινημένος.
 Καὶ βέβηο νὰ τὸ ξέρετε, ἐγὼ ἔμειναι χωρὶς ἄλλο,
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς τζεκοῦρι θελὰ βάλω.
 Καὶ μοῦ γράφεις νὰ σηκωθῶ ἔς τὸν τόπον μου νὰ πάγω,
 Ἐγ' ἀπὸ τοῦτα ποῦ μοῦ λὲς τὸ χέρι δὲν τραβάγω.

Μοῦ γράφεις τὸ νὰ σηκωθῶ 'ς τὸν τόπον μου νὰ πάνω,
 Ἐγὼ κανένα 'ς τὸν ντουניᾶ 'ς τὸν νοῦν μου δὲν τὸ βάνω.
 Κ' ἐγὼ τὴν Ὀχρην σήμερα μούτλακ δὲν τὴν ἀφίνω,
 Κι' ὅτ' ἔχω μὲ τὴν γυνῶσίν μου δὲν πρέπει νὰ τὰ κρίνω.
 Ἀκόμα μου φανέρονες πῶς θέλα μ' ἐντροπιάσεις,
 Βάστα καλὰ τὰ Τρίκκαλα, κι' αὐτὰ νὰ μὴ τὰ χάσης.
 Κι' ἀπὸ τὴν Ὀχρην σήμερα κανεῖς δὲν μὲ σηκώνει,
 Νὰ ταραχθῇ ὅλος ὁ ντουניᾶς τ' αὐτί μου δὲν ἰδρώνει.
 Τ' ἐγὼ μαι ποῦ πολέμησα μὲ δέκα βεζιράδες,
 Καὶ πνίγω 'ς τὸ ποτάμι μου ἀμέτρηταις χιλιάδες.
 Θαρρύνω νὰ μὴ ντροπιασθῶ ὅσον καῖρόν κι' ἂν ζήτω,
 Μὲ βεζιράδες ἑκατὸν θαρρῶ νὰ πολεμήσω. »

Πόλεμος τῆς Ὀχρης· νίκη λαμπρὰ τοῦ Ἀλήπασα,
 καὶ χαλασμός τοῦ Σκόδρα Μαχμούτ πασᾶ.

Ὁ Τάταρης ἐπλάκωσε μὲ τὴν ἀπόκρισί του,
 Κι' Ἀλήπασας ὀρμίζεται καὶ βγάζει τὸ οὐρδί του.
 Νύκτα καὶ ἡμέρα περιπατεῖ τὴν Ὀχρην νὰ πλακώσῃ,
 Νὰ βγάλῃ τὸν Μαχμούτ πασᾶν, καὶ δρόμον νὰ τοῦ δώσῃ.
 Φθάνει 'ς τὴν Ὀχρ' Ἀλήπασας μὲ ἀνδριὰν μεγάλη,
 Κι' ἀρχίνησαν τὸν πόλεμον κ' ἡ μιὰ μεριά κ' ἡ ἄλλη.
 Τὰ δυὸ τ' ἀσκέρια πλέχθησαν, κ' ἡ μπαταριαὶς βροντοῦνε,
 Καὶ βάνουν τετοιανῆς λογῆς βουλὴν ποῦ νὰ χαθοῦνε.
 Ὅταν 'ς τὴν μάνδραν πειὰ ἐμβοῦν λύκοι ἀγριωμένοι,
 Τὰ πρόβατα ξεσχίζουνε αὐτ' ὄντας πεινασμένοι,
 Καὶ κύνουν στρώμα τὰ ἀρνιά καὶ τὰ κριάρια ἀντάμα,
 Τέτοιαις λογῆς ἐστάθ' ἐδῶ τῶν ἀσκεριῶν τὸ θαῦμα,
 Ὁ θρῆνος κ' ἡ πολλὴ σφαγὴ ἀπὸ τὰ δυὸ ἀσκέρια.
 Καὶ εἰς τὸ αἷμα κύλησαν ὥσάν τὰ περιστέρια.
 Τὸ αἷμα ποῦ ἐχύνετο ἔτρεχε σὰν ποτάμι,
 Κι' Ἀλήπασας δὲν ἤθελε νισάρι νὰ τοὺς κάμῃ.
 Καὶ αἱ φωναὶς τοὺς αἱ πολλαῖς ὁμοιάζαν μπουμπουνίζει,
 Ὅταν ἀπάνω εἰς τὴν γῆν κακοκαιριά γυρίζει.
 Καὶ αἱ φωναὶς τοὺς αἱ πολλαῖς, βρόντος τῶν τουφεκιῶν τοὺς,
 Καὶ τὸ ντουμάνι τὸ πολὺ αὐτῶν τῶν μπαταριῶν τοὺς,

Τοὺς ἔκαμε καὶ σιάστησαν, καὶ δὲν γνωρίζουν πλέον,
 Ἕνας τὸν ἄλλον ἔσφαζαν, καὶ εἰς τὸ αἷμα πλέουν.
 Κι' Ἀλήπατς, ἀσπέρειτε καὶ δὲν τηρᾷ τί κάνει,
 Σὰν ἀστραπὴ τοὺς φρίνεται, κ' ἐπανωθίό τους πάνει.
 Ἀκόμ' καὶ τὸ χλιμίτρισμα τ' ἀλόγου του γνωρίζουν,
 Κι' αὐτὸ τοὺς φόβισε πολὺ, ἀπὸ τὸν νοῦν σιαστίζουν.
 Κ' οἱ Σκοδριάνοι οἱ πτωχοὶ γυρεύουνε νὰ φύγουν,
 Κ' οἱ Τότζκιδες μὲ τὸ πυκνὸ ντουφέκι τοὺς ἐπνίγουν.
 Κ' οἱ Τζάμιδες τοὺς φαίνονται κι' αὐτοὶ σὰν τὰ λειοντάρια,
 Ὡτὰν γυναῖκες ἔφευγαν ἀπὸ τὰ παλληκάρια.
 Καὶ χλιμιτρᾷ ἀπάνω τους μὲ τὸ σπαθὶ 'ς τὸ χέρι,
 Κι' ὁ Σκόδρας ἐγονάτισε μὲ ὄλον του τ' ἀσκέρι,
 Τηρᾷ κεῖν' τὴν ἀστραπὴν ποῦ πέφτει ἀπανωθίό τους,
 Καὶ 'ς τὴν καρδιά τοὺς πάγωσε τὸ αἷμα τὸ δικό τους.
 Περίσσοι θρῆνος γίνηκε καὶ ταραχὴ μεγάλη,
 Τακᾷτι δὲν τ' ἀνέμεινε, καὶ γνῶσις 'ς τὸ κεφάλι.
 Ἀλήπαςας ἐφώναξε· « Μαχμοὺτ πασᾶ μου βάστα,
 Τὰ μέτρα 'ς τὸ κεφάλι σου, ὅσο μπορέσης, μάσ' τα. »
 Κι' ὅλους τοὺς ἔβαλ' ἐμπροσθὰ καὶ ζάπωσε τὴν χώρα,
 Χίλια κεφάλια κράτησε τὴν ἴδια κεῖν' τὴν ὥρα.
 Καὶ δυὸ χιλιάδες ζωντανούς 'ς τὴν ἄλυσον τοὺς βάνει,
 Κι' ὁ Σκόδρας ὁ πικρόχειλος πολὺ γαῖρέτι κάνει.
 Ἀκόμη παίζει τ' ἄρματα νὰ πάρῃ νὰ νυκτώσῃ,
 Ἀπόκρυφα νὰ σηκωθῇ, ἄλλοῦ νὰ ξημερώσῃ.
 Ἀχ, ἄχ, μωρὲ Μαχμοὺτ πασᾶ, πῶς ἦσουν ξαηκουσμένοι,
 Καὶ τώρα πῶς κατήντησες 'ς τὴν Ὀχρὴ ν'τροπιασμένοι!
 Τακᾷτι δὲν τ' ἀπόμεινε καὶ 'ς τὴν καρδιάν ντερμάνι,
 Κι' Ἀλήπαςας ἀπάνω του νισάφι δὲν τοῦ κάνει.
 Κι' ὁ Σκόδρας τοῦ προβόδησε. « Ἀλήπασα νισάφι,
 Τοῦτος ὁ κόσμος δὲν εἶναι καρπούζια 'ς τὸ χωράφι.
 Τὰ γύρευα καὶ τὰ παθα, καὶ τώρα τόσον φθάνει,
 Τὴν Ρούμελην θὰ πάτηγα ἐγὼ χωρὶς φερμάνι. »
 Τοῦ προβοδᾷ τ' Ἀλήπασα νὰ πάψῃ τὸ ντουφέκι,
 Σαβδάτο ξημερόνοντας αὐτὸς νὰ φύγ' ἀπέκει.
 Τὴν νύκτα τῆς παρασκευῆς, νὰ μὴ τὸν ἀπεικάσῃ,
 Νὰ μὴ προστάξ' Ἀλήπασας τὸν δρόμον νὰ τοῦ πιάσῃ.

Ὁ Σκόδρας καθαλίκευσε παρασκευὴν τὸ βράδυ,
 Τὴν νύκτα τὰ μεσάνυχτα, τὸ σκοτεινὸ σκοτάδι.
 Καὶ 'χάραξ' ἡ ἀνατολὴ, πῆρε νὰ ξημερώσῃ,
 Ἀλήπασας τὸν χάλευσε γιὰ νὰ τὸν θανατώσῃ.
 Καὶ τοῦ 'πανε τ' Ἀλήπασα, πῶς εἶνε σηκωμένος,
 Κι' ἀπόψε 'ς ἄλλο σύνορο 'ξημέρωσ' ὁ καυμένος.
 Ἀλήπασας ἐπρόσταξε καὶ βάνει ἓνα τελιάλη,
 Κοντά του νὰ κινήσουνε μικροὶ, τρανοὶ, μεγάλοι.
 « Τὸν Σκόδρα θέλω ζωντανόν, » γυρίζει καὶ τοὺς λέγει,
 Καὶ 'ς τὸ κοντό του πέφτουνε πεζοὶ, καθαλαρέοι.
 Βλέπ' ἓνα μαῦρο σύχνεφο ὁ Σκόδρας 'ς τὸ κοντό του,
 Καὶ σφίγγεται παραπολὺ, καὶ πᾶει 'ς τὸ σύνορό του.
 Κι' Ἀλήπασας ἐπρόσταξε τ' ἀσκέρι νὰ γυρίσῃ,
 Τοὺς Σκοδριάνους ποῦ 'πιασε προστάζει νὰ τοὺς ψήσῃ.
 Καὶ τῷ 'πесαν 'ς τὰ πόδιά του τ' Ἀλήπασα τ' ἀσκέρι,
 Καὶ φίλησαν τὸ γόνα του καὶ τὸ χρυσόν του χέρι.
 Τοῦ 'παν ἀμὰν τ' Ἀλήπασα, αὐτὸ νὰ μὴ τὸ κάμῃ,
 Μὲ τὸ στανιὸ τοὺς εὐγάλε ὁ Σκόδρας νιφεράμι.
 « Ὡς τόσον πὰρ' τοὺς τ' ἄρματα, χάρισε τὴν ζωὴ τους,
 Καὶ νὰ σοῦ κάνουνε ντουᾶ ὅσο νὰ βγῇ ἡ ψυχὴ τους. »
 Ταχμὶν μιὰ τρακοσαριὰ ἐχάρισε 'ς τ' ἀσκέρι,
 Τοὺς ἄλλους τοὺς ἐπέρασεν ὅλους εἰς τὸ μαχαῖρι.
 Τρακόσιους τοὺς ἐχάρισε 'ς τ' ἀσκέρι τὸ δικό του,
 Τοὺς ἄλλους τοὺς πελέκησε νὰ βγάλῃ τὸν θυμὸ του.
 Καὶ τὰ κεφάλια τὰ 'στειλε 'ς τὴν Πόλιν 'ς τὸ ντουβλέτι,
 Διὰ νὰ τὰ βλέπῃ ὁ ντουνιαῆς, νὰ πάρουνε ἱμπρέτι.
 'Σ τὴν Πόλιν τοὺς προβόδησε αὐτὸς γιὰ τὴν τιμὴ του,
 Γιὰ νὰ τοῦ κάμ' ὁ βασιληᾶς χαλάλι τὸ ψωμί του.

Ὁ βασιληᾶς τοῦ στέλλει φερμάνι καὶ τοῦ δίνει
 τὰ Γιάννινα.

Ὁ βασιληᾶς σὰν ἤκουσε πῶς τῷ ὅπως νιζάμι,
 Τοῦ χάρισε τὰ Γιάννινα, τζεράκι νὰ τὸν κάμῃ.
 Φερμάνι χάτι χουμαϊοὺν 'ς τὴν Ὀχρη προβοδάει,
 Ἀλήπασας νὰ σηκωθῇ, 'ς τὰ Γιάννινα νὰ πᾶι.

Καὶ γράφει 'ς τὸ φερμάνι του καλὰ καὶ τιμημένα
 « Σοῦ χάρισα τὰ Γιάννινα, ἐς' εἶσαι διὰ τ' ἐμένα.
 Καὶ ἀνοιξε τὸ 'μάτι σου ὅσο κι' ἂν ἠμπορέσης,
 Μὴ σποδισθῇς, Ἀλήπασα, 'ς τὴν λάσπην νὰ μὴ πέσης.
 Πάρα καλὰ νὰ στοχασθῇς νὰ μὴ παρυστρατίσης,
 Καὶ τὸ ψωμί ποῦ σ' ἔστειλα νὰ μὴ τσαλαπατήσης.
 Μὲ τὸ ψωμί ποῦ σ' ἔστειλα κάμε καὶ σὺ κανάτι,
 Καὶ νὰ τὴν δέσης τὴν δουλιὰ ἐπάνω 'ς τὸ σεριάτι.
 Καὶ τὸ κιτάπι τί νὰ εἰπῇ ἐκεῖνο νὰ δουλέψης,
 Νὰ σ' ἔχω 'ς τὸ ναζάρι μου, καὶ νὰ καλοπορέψης.
 Κι' ἂν δὲν σὲ φιλάνει τὸ ψωμί κι' ἄλλο ψωμί σοῦ δίνω,
 Καὶ τώρα 'ς τὴν ἡμέρα μου μαχροῦμι δὲν σ' ἀφίνω.
 Καὶ τὰ δερβένια σοῦ 'στειλα, Ἀλῆ μου, νὰ περάσης,
 Τί σκέρπισ' ὅλος ὁ ραγιᾶς νὰ στείλῃς νὰ τοὺς μάσης.
 Ἀκόμα 'γὼ σοῦ προβοδῶ ὅ,τι κι' ἂν ἀγαπήσης,
 Ὡς τότον 'ς τὴν ἡμέρα μου νὰ μὴ κακοστρατίσης.
 Πάρα καλὰ καὶ φρόνιμα, Ἀλήπασα παιδί μου,
 Νὰ μὴ κλαφθῇ κάνας ραγιᾶς, 'τσι νὰ 'χῃς τὴν εὐχή μου.

Ὅπως ἦλθε καὶ ἐμβῆκε εἰς τὰ Ἰωάννινα ὁ Ἀλήπασας.

Ἐν τὴν Ὀχρην τοῦ Μαχμουτ παστᾶ σὰν τῷ ὤκε νιζάμι,
 Σὲ Δύσις καὶ 'ς Ἀνατολὴ τ' ἀκούσθηκε τὸ νάμι.
 Σὰν τοῦ ῥθε κι' ἀπ' τὸν βασιλεῖα τέτοιας λογῆς φερμάνι,
 Εὐθὺς 'ς τὴν ὥρα κίνησε 'ς τὰ Γιάννινα καὶ πάνει.
 Προβόδῃσε 'ς τὰ Γιάννινα νὰ βγοῦν νὰ τὸν δεχθοῦνε,
 Χαῖρ ντουᾶ νὰ κάμουνε καὶ νὰ τὸν εὐχηθοῦνε.
 Καὶ νὰ τοῦ ποῦν τὸ χὸς γκελντὶν τ' Ἀλήπασα τ' ἀσλάνη,
 Ποῦ κόπιασε 'ς τὰ Γιάννινα αὐτὸς μὲ τὸ φερμάνι,
 Οἱ μπένδες ποῦ βρῖσκονταν 'ς τὰ Γιάννινα 'ς τὴν χώρα,
 Τοὺς μύρισ' ὅλος ὁ ντουνιαῖς εὐθὺς κείνην τὴν ὥραν.
 Οἱ μπένδες τὰ γνώρισαν τὰ σκοτεινὰ γραφτά τους,
 Τί θὰ τὰ κρύβουν τ' ἄρματα καὶ τὴν παλληκαριά τους.
 Βγήκαν καὶ τὸν ἐδέχθηκαν μὲ τὴν καρδιά τους κρύα,
 Ἀλήπασας τοὺς χαιῖδευσε, νὰ μ' ἔχουν καμμιὰ χρεῖα.

Τὸν φόβον νὰ τὸν βγάλουνε, νὰ ζεσταθ' ἡ καρδιά τους,
 Νὰ πλύνουν καὶ τὰ χερίά τους ἀπ' ὅλα τὰ χωριά τους.
 Ἀλήπασας ἀπέρασε 'ς τὰ Γιάννινα 'ς τὴν χώρα,
 Ἄνδρες, γυναῖκες τοῦ ἡκαμαν ντουᾶ κείνην τὴν ὥρα.
 Τὸν καρτερ' ἡ πτωχολογιά μὲ μιὰ χαρὰ μεγάλη,
 Τὸν ἄτυχον τὸν ἄνθρωπον σὲ δρόμον νὰ τὸν βάλλῃ.
 Πολλ' ἀρτζουχάλια τοῦ ῥίξαν, τὰ πέρει καὶ διαβάζει,
 Κι' αὐτὸς δὲν ἔχασε καιρὸ, τοὺς μπέηδες φωνάζει.
 Τοὺς ἔφερε τοὺς μπέηδες, καὶ στέκονται ἔμπροσθά του,
 Κι' ἀνάλυσαν σὰν τὸ κηρί ἀπὸ τὴν ἀφεντιά του
 « Ἀκοῦτε, λέγ' Ἀλήπασας, ἀγάδες, κι' ἀφεντάδες,
 Ὅλοι νὰ βαργεστήσετε ἀπὸ τοὺς φουκαράδες.
 Κ' ἐδῶ νὰ μὴ μοῦ φέρετε κανένα σικεέτι,
 Γιατὶ σᾶς βάνω 'ς τὸ σπαθὶ 'ς τοῦτο τὸ βελιαέτι.
 Ἐσεῖς ἀπ' τὸ γαζέπι μου πολὺ νὰ φυλαχθῆτε,
 Μηδὲ ραγιαῖν καὶ φουκαρᾶν νὰ μὴ τοὺς φορτωθῆτε.
 Ποτὲ μὴ ἡνακατόνεσθε 'ς τοῦ φουκαρᾶ τὸ χάκι,
 Τί μπαίνετε 'ς τὸν ἄλυσον, καὶ γίνεσθε χελιάκι.
 Καὶ τὰ δικά σας τ' ἄρματα σᾶς τὰ ἡκαμα διασάκι,
 Κι' ὅποιον νὰ πιάκω μ' ἄρματα τοῦ δίνω τὸ φαρμάκι. »
 Σὰν ἔδωκε 'ς τὰ Γιάννινα τέτοιας λογιῆς νιζάμι,
 Τῶν μπέηδων τοὺς γίνηκαν τὰ Γιάννινα ζοντάμι,
 Τοὺς μαῦρισ' ὅλος ὁ ντουνιαῖς, δὲν θέλουν πειὸ νὰ ζήσουν,
 Καὶ στόμα δὲν ἀνοίγουνε ἐμπρὸς του νὰ μιλήσουν.

Οἱ μπέηδες τοῦ Γιαννίνου στέλλουν
 ἀρτζουχάλι 'ς τὸ ντουβλέτι.

Κ' ἐν ἀρτζουχάλι στόλισαν ὅλο τὸ βελιαέτι,
 Ὅρμιζουν νὰ τὸ στείλουνε ἀπάνω 'ς τὸ ντουβλέτι.
 Ὅλ' οἱ κατῆδες κίνησαν 'ς τὴν Πόλιν νὰ ντεῖντίσουν,
 Νὰ βγοῦνε καὶ 'ς τὸν βασιληᾶ τὴν γούνκ τους νὰ σκίσουν.
 Καὶ τ' ἀρτζουχάλι πέρνουνε 'ς τὴν Πόλιν νὰ τὸ δώσουν,
 Ἀπ' ἐδῶ τὸν Ἀλήπασα εὐθὺς νὰ τὸν σηκώσουν.
 Κι' ὅλ' οἱ ραγιαῖδες κίνησαν 'ς τὴν Πόλιν νὰ κλαρθοῦνε,
 Σ' τὴν πόρτα τὴν βασιλικὴν 'ς ταῖς ψάχαις νὰ καγοῦνε.

Κι' ὁ κολαούζης τοῦ βαλε 'ς τ' Ἀλήπασα τ' αὐτιά του,
Κι' Ἀλήπασας προβόδῃσε ψηλά 'ς τὸν κεχαγιαῖ του.

Ὁ Ἀλήπασας στέλλει καὶ τοὺς φέρει δεμένους.

« Πολλοὶ κατῆδες ἔρχονται γιὰ μένα νὰ κλαυθοῦνε,
Κι' ἄλλοι ῥαγιαδες ἄπειροι 'ς ταῖς ψάχαις νὰ καγοῦνε. »
Ἀλήπασας προβόδῃσε 'ς τὴν Πόλιν καὶ τοὺς πιάνει,
Κατῆδες μιὰ πενηνταριά 'ς τὴν ἄλυσον τοὺς βάνει.
Ἀλήπασας τοὺς ἔφερε 'ς τὰ Γιάννινα δεμένους,
Μὲ σίδερα 'ς τὰ πόδιά τους καὶ ξύλα φορτωμένους.
Εἶναι τὸ μπάχτι ἐκείνου ὅπου τὸ φέρει ῥάστι,
Τὶ δὲν ἦρθε 'ς τὰ Γιάννινα μὲ πικραμένον κάστι.
Ἐγύρισε κι' Ἀλήπασας καὶ πέρει τὸν ῥαγιαῖν τους,
Καὶ τοὺς τηροῦν ἀπόκρυφα καὶ καίετ' ἡ καρδιά τους.
Ἀνοίγει καὶ τὰ μπουγιουρδιά 'ς ὅλα τὰ βιλαέτια,
Νὰ κατσεβοῦν 'ς τὰ Γιάννινα νὰ φέρουν ἀβασέτια.
Πρῶτα κι' ἀρχὴ τοὺς Τότζκιδες τοὺς ἔκαμε τζεράκι,
Γιατ' ἔχυσαν τὸ αἷμά τους 'ς τὰ Ἀλήπασα τ' ὀτζάκι.
Πολλὰ τζεράκια ἔκαμε κι' ἀπ' ὅλα τὰ μιλέτια.
Ἀνάμεσα 'ς τοὺς Τότζκιδες τοὺς δίδει βιλαέτια.
Καὶ στρώθηκε 'ς τὰ Γιάννινα καὶ δίδ' ἓνα νιζάμι,
Π' ἄλλος κανένας σήμερον ζαχμέτι νὰ τὸ κάμη.
Προστάζει καὶ 'ς τὰ Γιάννινα καὶ κὰν' ἓνα σαράϊ,
Μὲ τὰ μπιρμπίλια τ' Ἀπριλιοῦ, μὲ τὴν δροσιά τοῦ Μάη.
Ποιὸς ἦρθ' ἐδῶ 'ς τὰ Γιάννινα καὶ τὰ 'δε μὲ τὰ μάτια,
Δὲν βγαίνουν ἀπ' τὴν γυνῶσίν του τέτοιας λογιῆς ἐζάτια.
Καὶ δὲν ἔχουν ἠμολογημὸν πῶς εἶν' ἡ μαστοριά τους,
Θαῤῥοῦν πῶς εἶναι κουντρεντέν γηρατισμέν' ἀτά τους.
Καὶ δὲν ἔχουν ἠμολογημὸν καὶ μίλημα μὲ γλῶσσα,
Μόν' τὰ 'δαν τὰ ματάκιά μου καὶ ἠμολογῶ καμπόσα.
Καὶ στρώθηκε παρακαλᾶ, καὶ κάνει τὸ σεφᾶ του,
Κι' ὅλος ὁ κόσμος τρέμουνε ἀπὸ τὴν ἀφεντιά του.
Καὶ κάθεται 'ς τὰ κιόσκια του σὰν κεῖνο τὸ ἰζτέρε,
Καὶ χαίρεται τὴν ἀνοξιν, τὸν Μάη, τὸ καλοκαίρι,

Καὶ κατεβαίν' ἡ 'Ρούμελη, καὶ τότε προσκυνοῦνε,
 Ἐμπρὸς τοῦ γονατίζουνε, τὴν γούνα τοῦ φιλοῦνε.
 Μὲ μιὰ ἔηντάρα ποῦ 'τονε, ἀκόμα τὴν θυμᾶται,
 Καὶ τοὺς πτωχοὺς Ἀλήπασας περίσσα τοὺς λυπᾶται.
 Ἀλθανιτιά καὶ 'Ρούμελη τοὺς δένει μ' ἓνα ῥάμμα,
 Ὁ λύκος μὲ τὸ πρόβατο τὰ δυὸ βοσκοῦν ἀντάμα.
 Αὐτὸς γιὰ 'να κερύμηνλο τὸν ἄνθρωπον σκοτόνει,
 Τὸ μαυρισμένο τὸ κορμὶ 'ς τὴν μαύρην γῆς τὸ χώνει.
 Κι' ὅλος ὁ κόσμος γιούρδισαν κι' ὅλα τὰ βελαέτια,
 Καὶ κουβαλοῦν 'ς τὰ Γιάννινα φλωρὶ μὲ τὰ σεπέτια.
 Κι' ὥραν τὴν ὥρ' Ἀλήπασας ἀκόμα πλεῖο βαραίνει,
 Τὸ νάμι τοῦ ξαηκούσθηκε 'ς τὴν γῆς τὴν οἰκουμένη.
 Κανένας 'ς τὴν ἡμέρα τοῦ δὲν στάθηκ' ἐμπροσθὰ τοῦ,
 Κ' ἐφτὰ ῥηγάτα Φράγκικα τ' ἀκοῦνε τ' ὄνομά τοῦ.
 Γιατ' ἔχει 'ς τὸ κεφάλι τοῦ κρισαρισμένη γνῶσι,
 Ὡς καὶ τὸν ψύλλο πολεμᾷ γιὰ νὰ τὸν καλλιγῶσῃ.
 Καὶ ζάπωσε τὴν 'Ρούμελη μὲ τὴν ἀριφουσύνη,
 Κι' ἄλλος κανένας σήμερὰ τζεβᾶπι δὲν τοῦ δίνει.
 Κι' αὐτὸς εἶν' ἓνας ἄνθρωπος, μ' ἀνθρώπους δὲν ὁμοιάζει,
 Τὸ μάτι τοῦ εἶνε φοβερό, κι' ὅποιον τηρᾷ τρομάζει.

Πόλεμος Νέμιτζα.

Ὁ Νέμιτζας προβόδησε τοῦ βασιληᾷ χαμπέρι·
 « Ἐφέτος τούτ' τὴν ἀνοιξιν πῶς ἔχομεν σεφέρι.
 Καὶ σὺ σὰν δὲν ἔχεις καιρὸ σεφέρι ν' ἀρχινήσης,
 Κομματί τόπο πουθενὰ θέλω νὰ μ' ἀπολύσης. »
 Σὰν ἔστειλε ὁ Νέμιτζας τέτοιαις λογῆς χαμπέρι,
 Ὡς τὸ Πελιγράδι προβοδᾷ ὁ βασιληᾷς ἀσκέρι.
 Κι' ὁ Νέμιτζας ὠρμίσθηκε τὴν Ντουναν νὰ περάτῃ,
 Τὸ σύνορο τοῦ βασιληᾷ τηράει νὰ τοῦ τὸ πιᾶσῃ.
 Κι' ὁ βασιληᾷς προβόδησε 'ς τὴν 'Ρούμελην φερμάνι,
 Γιὰ τὸν βαλῆ τῆς 'Ρούμελης, ταχὶν αὐτόνε κάνει.
 Νὰ πάγ' ὁ 'Ροῦμελ-βαλεσῆς τὸν φράγκον νὰ προφθάτῃ,
 Τὸ Πελιγράδ' ὁ Νέμιτζας νὰ μὴ τοῦ τὸ χαλάτῃ.

Κί' ἀπὸ τὴν Ντούνα πέρασε τ' ἀσκέρι τοῦ κιαφίρη;
Κί' ἀκόμα ὁ Ροῦμελ-βαλεσῆς δὲν γίνηκε χαζίρι,
Καὶ μπῆκε 'ς τὸν Κουλιούτζ-Καλὲ καὶ τό' καμε βιράνι,
'Σ τὸ Σόγ-Νεφέσι κίνητε κι' ὁ 'Ροῦμελῆς καὶ πάνει,
Τριάντα ὥραις μακριὰ τὸ ρίχνει τὸ οὐρδί του,
Αὐτοῦ ἀπὸ τὸν Νέμιτζα τοῦ τρόμαζ' ἡ ψυχὴ του.
Τοῦ γράφ' ἐκεῖνος ὁ βαλῆς ἀπὸ τὸ Μπελιγράτι·
« Ἀλάργα πῶς ἐστάθηκαν; δὲν 'ντρέπεσαι κομματί; »
Αὐτὸς δὲν ἔχει μουζαϊκὰ νὰ βγῇ νὰ πολεμήσῃ,
'Ορμίζει γιὰ τὸν βασιληᾷ χαρτιά νὰ προσδοήσῃ.
Καὶ τοῦ 'γραφε τοῦ βασιληᾷ. « Ἦρθα 'ς τὸ Μπελιγράτι,
Καὶ 'τσάκισα τὰ κόκκαλα τοῦ Νέμιτζα κομματί,
'Σ τὸν ὀρισμὸν σου, βασιληᾷ, τὸ κάστρον σου νὰ γλύσῃς,
'Ιμτάτι τὸν 'Αλήπασα νὰ μοῦ τὸν προσδοήσῃς. »
'Ο βασιληᾷς τὸ γνώρισε ποῦ δὲν εἶναι χαίρι
'Απὸ τὸν 'Ροῦμελ-βαλεσῆ, κι' ἀπ' ἄλλονα βεζίρη,
Καὶ πάλιν 'ς τὸν 'Αλήπασα τὸ δέξιο τὸ ἀσλάνι,
Τοῦ προσδοᾷ 'ς τὰ Γιάννινα τεκρὰρ γενὶ φερμάνι·

Φερμάνι πρὸς τὸν 'Αλήπασα νὰ πάγῃ 'ς τὸ Πελιγράδι.

Καὶ γράφει τὸ φερμάνι του· « Ἀλήπασα ἀσλάνη,
Νὰ σηκωθῇς νὰ τοιμασθῇς βλέπωντας τὸ φερμάνι,
'Οσον 'μπορεῖς ὀγλήγορα νὰ πᾶς 'ς τὸ Μπελιγράτι,
Νὰ βρῇ νιζάμι, 'Αλήπασα, ὁ Νέμιτζας κομματί.
Γιατὶ ἐφέτος ἤξευρε τὸ βέβηρο τὸ χαμπέρι,
'Εγὼ κι' ὁ Νέμιτζας μαζ' ἡ πῶς ἔχομεν σεφέρι.
Κι' ὁ Νέμιτζας ἀπέρασε κ' ἦλθε 'ς τὸ σύνορό μου,
Κι' ἄλλος κανεῖς δὲν ἔρχεται γαλίμπης τῶν ἐχθρῶν μου.
Νὰ σηκωθῇς, 'Αλήπασα, νὰ πᾶς 'ς τὸ Πελιγράτι,
Μοῦ στέλλ' ὁ 'Ροῦμελ-Βαλεσῆς, καὶ μοῦ γυρεῦ' ἱμτάτι.
Καὶ σεῖς οἱ δύο νὰ μ' ἔχετε κανένα χουσουμέτι,
Ντροπὴ νὰ μὴ μοῦ φέρετε ἀπάνω 'ς τὸ ντουβλέτι.
Μὲ τὴν εὐχὴ μ', 'Αλήπασα, πολὺ νὰ τζιαλιστίσῃς,
Καὶ 'ς τῶν ἐχθρῶν μου σήμερα κουσουρι μὴν ἀφήσῃς. »

Ἄλῃπασας 'τοιμάζεται καὶ πάει 'ς τὸ Μπελιγράδι.

Ἄλῃπασας σὰν ἔλαβε τέτοιας λογιῆς φερμάνι,
 'Ορμίζετ' ἀπ' τὰ Γιάννινα καὶ πειὰ καιρὸ δὲν χάνει.
 Κινάει ἀπὸ τὰ Γιάννινα νὰ πάη 'ς τὸ Μπελιγράτι,
 Νὰ βρῇ τὸν 'Ροῦμελ βαλεσῇ νὰ γλενδισθῇ κομμάτι.
 Κι' ἓνα τελιάλη πρόσταξε, ὅσοι τὸν ἀγαπᾶνε
 Σπαῖδες νὰ κινήσουνε κοντά του διὰ νὰ πᾶνε.
 Ἄλῃπασας 'ς τὰ Γιάννινα ἀφίν' ἓνα βεκίλη,
 Νὰ βρίσκονται 'ς τὴν πόρτα του αἰματωμένοι χίλιοι.
 Κι' αὐτὸς ἐκαβαλίευσε καὶ πᾶνει 'ς τὴν δουλειά του,
 "Ὅλ' οἱ σπαῖδες κίνησαν καὶ πᾶνουνε κοντά του.
 Στέλλει 'ς τὸν 'Ροῦμελ-βαλεσῇ Ἀλῃπασας χαμπέρι,
 Νὰ βεζηθῇ πῶς πλάκωσε μὲ τ' ἄμετρο τ' ἀσκέρι
 Ὁ 'Ρούμελης ὡς τ' ἄκουσε ἀνδρειώθηκε κομμάτι,
 Καὶ τὸ οὐρδὶ τὸ ἔστειλε κοντά 'ς τὸ Πελιγράτι.
 Κοντά 'ς ἐκεῖνο πλάκωσε κι' Ἀλῃπασας ἀσλάνης,
 Καὶ τὸν βεζίρη ρώτησε, καὶ τοῦ πε, ἐδῶ τί κάνεις;
 Εἶπε τοῦ 'Ροῦμελ-βαλεσῇ, τώρα νὰ σηκωθοῦμεν,
 Μὲ τὸν ντουσμάνη σήμερον νὰ πᾶμε νὰ σφαγοῦμεν.
 Ἀλῃπασας ἐπρόσταξε τ' ἀσκέρι νὰ κινήσῃ,
 Ἀπόψε τὸν Κουλιούτζ-Καλὲ νὰ πάη νὰ τὸν σαρντίσῃ.

Ὁ Ἀλῃπασας ἀποκλείει τὸν Νέμιτζα, συγχροτοῦν
 πόλεμον, καὶ τὸν χαλᾷ, καὶ τὸν διώκει.

Ἀλῃπασας τὸν Νέμιτζα μουχασερεὶ τὸν κάνει,
 Καὶ προβοδᾷ Ἀλῃπασας τὴν Ντούνα καὶ τὴν πιάνει.
 Κι' ὁ 'Ρούμελης ἀπόκρυφα τὸν ἔκανε σεριάνι,
 Ἀσκέρι δὲν τοῦ προβοδᾷ, ἱμῆατι δὲν τοῦ κάνει.
 Καὶ ζῶνει τὸν Κουλιούτζ-Καλὲ 'ς τὴν μιὰ μεριά 'ς τὴν ἄλλη,
 Καὶ τοῦ ὅωσε τοῦ Νέμιτζα μιὰ ταραχὴ μεγάλη.
 Ἀλῃπασας ἐντάλτισε καὶ ἔβαρεσε ναρέδες,
 Καὶ τοῦ ἔβαλε ταῖς μπαταριαῖς 'ς ταῖς τέσσεραις κιοσέδες.
 Ὅταν θολώσ' ὁ οὐρανὸς, κι' ἀστράπτῃ μπουμπουνίζῃ,
 Κι' ὁ ἄνεμος τὴν θάλασσα ἀνάκατα γυρίζῃ,

Φουσκόνουν καὶ τὰ κύματα καὶ φοβερά βογγίζουν,
 Σηκώνονται σὰν τὰ βουνά, μελανοκιτρινίζουν,
 Κι' ἓνα 'ς τὸ ἄλλο ἔρχονται, τὴν γῆς τὴν φοβερίζουν,
 Καὶ πάλι εὐθὺς τσακίζονται, κι' ὀπίσω τοὺς γυρίζουν,
 Τέτοιαις λογῆς αἱ βρονταριαὶς ἀπ' ὅλα τὰ κανόνια,
 Ποῦ κάθε εἰς ποῦ τὰ 'κουσε θὰ τὰ θυμᾶτ' αἰώνια.
 Τρεμούλιαζαν τὰ χερία τοὺς ἀπάνω 'ς τὰ ντουφέκια,
 Κι' ἀνάποδα τὰ ἔπιαναν τὰ σκοτεινὰ φουσέκια.
 Τόσον ἐσάστισαν πολὺ 'ς αὐτὴ τὴν ἀνεμοζάλη,
 Ποῦ τσ' ἤφερε Ἀλήπασας ἐπάνω 'ς τὸ κεφάλι!
 Ἀλήπασας ἐπρόσταξε 'ς τ' ἀσκέρι τὸ δικό του,
 Γιὰ νὰ τοὺς βάλουν τὸ σπαθί, γιὰτ' ἔχει τὸν θυμό του·
 « Τὸν θέλω τὸν Κουλιούτζ-Καλὲ ἐγὼ τὸ χωρὶς ἄλλο,
 Κι' ἀλληλῶς 'ς τ' ἀσκέρι ποῦ κρατῶ τσεκουῦρι θελὰ βάλω. »
 Καὶ γιούρδισαν ἀπάνω του μὲ τὰ σπαθιά 'ς τὸ χέρι,
 Νὰ τοῦ γνωρίσ' ὁ Νέμιτζας τοῦ Τούρκου τὸ σεφέρι.
 Θαρρύνει νταλκαβούκιβες, γιὰ τοῦτο καμαρώνει,
 Κι' ἀπὸ τὸ σπαθί τ' Ἀλήπασα κανεῖς δὲν τοῦ γλυτόνει.
 Ἐγίνη πόλεμος φρικτός, καὶ ταραχὴ μεγάλη,
 Καὶ μπῆκε 'ς τὸν Κουλιούτζ-Καλὲ 'ς τὴν μιὰ μεριά 'ς τὴν ἄλλη.
 Καὶ τὰ καπέλλα πῆδαν ἀπάνω 'ς τὸν ἀέρα,
 Μεγάλος θρῆνος γίνηκε ἐκείνην τὴν ἡμέρα,
 Ταχμίνι λέγω τοὺς μισοὺς τοὺς ἔβαλε τσεκουῦρι,
 Τοὺς ἔστειλε 'ς τὴν κόλασιν διὰ τὸ δικό του γοῦρι.
 Ὅτ' ἀρκετὰ ἐδείξασιν 'ς τὴν γῆς τὴν ἀνδρειά τους,
 Γιὰ ν' ἀπολαύσουν στάλθηκαν 'ς τὸν ἄδην τὰ καλά τους.
 Ἠθέλαν κ' οἱ σκιζόκωλοι μὲ τ' ἄξια τὰ λειοντάρια,
 Μὲ μουσουλμάνους νὰ πιασθοῦν, μὲ τέτοια παλληκάρια,
 Ὅπου βαστώντας τὸ σπαθί, 'ς Ἀνατολὴ καὶ Δύσι
 Ποιὸς ἤμπορεῖ ν' ἀντισταθῇ, νὰ μὴ τοὺς προσκυνήσῃ;
 Καὶ πλεὶς μὲ τῆς Ἀλβανιτικῆς τὰ γλήγορα ξεφτέρια,
 Ὅπου νηπιόθεν πολεμοῦν μὲ τ' ἄρματα 'ς τὰ χέρια.
 Καὶ τὴν μανέστρα ἄφησαν καὶ κρύωσε καθόλου,
 Κι' Ἀλήπασας τοὺς ἔστειλε καὶ πᾶν' κατὰ διαβόλου.
 Καὶ τοὺς μιτοὺς τοὺς ἔπιασε τοὺς στέλλει 'ς τὸ ντουβλέτι,
 Κι' ὁ Νέμιτζας τσακίσθηκε, καὶ δὲν ἔχει γαῖρετι.

Ἀλήπασας ἀνδρειώθηκε καὶ δὲν μπορ' νὰ λαγιάσῃ,
 Κ' εὐθὺς 'ς τὴν ὥρα κίνησε τὴν Ντούνα νὰ περάσῃ.
 Ἀπὸ τὸ Τοῦναρ κίνησε 'ς τὸ Πάντζοβο καὶ πᾶνει,
 Τὸ σύνορο τοῦ Νέμιτζα τοῦ τό 'καμε βεράνι
 Σκλάβους καὶ σκλάβαις ἔπικσε, 'ς τὴν Ντούνα τοὺς περνάει,
 Κι' ὁ θλιβερός ὁ Νέμιτζας ἀγνάνδια τοὺς τηράει.
 Κλαῖνε μανάδες γιὰ παιδιὰ, γυναῖκες γιὰ τοὺς ἄνδρας,
 Καὶ σκούζουν σὰν τὰ πρόβατα καὶ σὰν τ' ἄρνιά 'ς τὰς μάνδρας.
 Σκλάβους χιλιάδες τέσσερες ταῖς ἔβαλε ἔμπροσθά του,
 'Σ τὴν Ντούνα ταῖς ἀπέρχσε καὶ χαίρετ' ἡ καρδιά του.
 Γαζῇ σαὶν Ἀλήπασα πολλὰ 'ν' τὰ θαύματά σου,
 Τὰ γαζαλίκια 'π' ἔκαμες μὲ γειά καὶ μὲ χαρά σου.

Στέλλει χαμπέρι 'ς τὸν βασιληᾶ.

Σὰν ἔδωσε τοῦ Νέμιτζα τέτοιας λογῆς νιζάμι.
 Προβόδησε 'ς τὸν βασιληᾶ ἰτλάκη νὰ τὸν κάμῃ·
 « 'Σ τὸν ὀρισμὸν σου κίνησα κ' ἤρθα 'ς τὸ Μπελιγράτι,
 Τὸν Νέμιτζα γκιορούστησα καὶ γλένδισα κομμάτι.
 Ὁ Νέμιτζας τί γύρευε τὸ βρῆκ' ἀπὸ τ' ἐμένα,
 Γιατ' εἶχε 'ς τὸ κεφάλι του πικρὰ γραφτὰ γραμμένα.
 Ὁ Νέμιτζας τσακίσθηκε καὶ δὲν ἔχει τακάτι,
 Καὶ τώρα τί θὰ κάμωμεν ἐδῶ 'ς τὸ Μπελιγράτι;
 Καὶ μὲν' ἀπὸ τὸν τόπον μου μοῦ στέλλουν ἀρτζουχάλι,
 Τὸ Καχοσοῦλι μοῦ 'γραφον πῶς σήκωσε κεφάλι.
 Ἰτλάκ φερμάνι στείλῃ μοι ἀπ' ἐδῶ νὰ φορτώσω,
 'Σ τὸν τόπον μου νὰ προφθασθῶ νιζάμι νὰ τοῦ δώσω.
 Γιατ' ὁ ῥαγιαῶς τοῦ τόπου μας, ἄνδρες, γυναῖκες οὔλοι
 Τ' αὐτιά τους τὰ τσιλόνουνε γι' αὐτὸ τὸ Καχοσοῦλι. »
 Ἰτλάκ φερμάνι τοῦ 'στείλε νὰ πᾶν' 'ς τὸ βελιαέτι,
 Μὲ τὴν εὐχὴ τοῦ βασιληᾶ, νὰ μ' ἔχῃ κασαβέτι.
 Σὰν τοῦ 'φεραν τέτοιον μουζδὲν πῶς γίνηκε ἰτλάκη,
 Ἀλήπασας τὸν Ἰάταρην τὸν ἔκαμε τζεράκι.

Ὁ πόλεμος τοῦ Μόσχοβου.

Ὁ βασιληᾶς κι' ὁ Μόσκοβος πάλ' ἀνοιζαν σεφέρι.
 Φερμάνια στέλλει 'ς τὴν Τουρκιὰ πασάνας νὰ τὸ ξέρη.
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς ν' ἀνοίξουνε τὸ μάτι,
 Καὶ 'ς τὸ Ματζίνι ὀρμίζεται νὰ προβοδῇσ' ἱμτάτι.
 Πολλοὺς πασάδες ἔκαμε ὁ βασιληᾶς ταχίни,
 Γιὰ νὰ στολίσῃ τὸ οὐρδὶ ἀπάνω 'ς τὸ Ματζίνι.
 Καὶ κίνησε μὲ μιὰν ὀρμὴν τοῦ Τούρκου τὸ φουσάτο,
 Τοῦ φαίνετο ὅλην τὴν γῆν νὰ κάμῃ ἄνω κάτω.
 Κινᾷ κι' ὁ 'Ρουμέλ-βαλεσῆς μὲ φοβερὰ φουσάτα,
 Τοῦ 'Ρούσσου νὰ τοῦ δώσουνε τὴν σκοτεινὴν τὴν στράτα.
 Στέλλει καὶ 'ς τὸν Ἀλήπασα, τὸ ξαηκουστὸ ἀσλάνι,
 Ἀφέντης μας ὁ βασιληᾶς τιμητικὸ φερμάνι.
 Καὶ γράφει τὸ φερμάνι του· « Ἀλήπασα, παιδί μου,
 Νὰ πᾶς ἀπάνω 'ς τὸ οὐρδὶ ἐσὺ μὲ τὴν εὐχὴ μου.
 Τί φέτος νὰ τὸ ξέρετε τὸ βέβηρο τὸ χαμπέρι,
 Τὸ πῶς ἐγὼ κι' ὁ Μόσκοβος θενά 'χωμεν σεφέρι. »
 Ἀλήπασας ὀρμίζεται καὶ θέλει νὰ κινήσῃ,
 Ἐφέτος μὲ τὸν Μόσκοβον τὸ αἷμά του νὰ χύσῃ.

Ὁ Ἀλήπασας κινᾷ καὶ πάγει 'ς τὸ Ματζίνι.

Ἀλήπασας σηκώθηκε καὶ πάει 'ς τὸ Ματζίνι,
 Καὶ πίσω εἰς τὸ πόστι του πολλὰς διατάξεις ἀφίνει.
 Κι' Ἀλήπασας ἐπρόφθασε μὲ δόξα καὶ καμάρι,
 Καθὼς τὸν Νέμιτζα κ' ἐκεῖ τὸ νόμι του νὰ πάρῃ.
 Καὶ φθάνωντας Ἀλήπασας, τ' ἄξιό τὸ παλληκάρι,
 Καὶ χύνεται μὲ τὸ σπαθὶ σὰν τ' ἄγριο τὸ λειοντάρι.
 Πάλιν σαὶν Ἀλήπασας, τὸ φοβερὸ τ' ἀσλάνι,
 Τὸν 'Ρούσσο τὸν γονάτισε, καὶ δὲν ἔχει ντερμάνι.

Συγχρότησις τοῦ πολέμου, καὶ νίκη λαμπρὰ τοῦ Ἀλήπασα.

Κι' ἀρχίζ' ὁ πόλεμος σφοδρὰ, ντουμάνι πυκνωμένο,
 Καὶ τὸ βουνὸ τοῦ Ματζινιού 'ς τὰ αἵματα πνιμένο.

Πέφτει ντουφέκι Ἀρβανιτιάς, ἀπ' τὰ θηριὰ τὰ μαῦρα,
Κ' ἡμέρα 'κείνη γίνηκε μία μεγάλη λαῦρα.

Πέφτουν κρουσούμια σὰν βροχή, κανόνια σὰν χαλάζι,
Τὸν πᾶσα ἓνα ποῦ θωρεῖ σὲ τρόμον τόνε βάζει.

Κι' Ἀλήπασας ἐντάλτισε 'ς τὸ Ρούσικο φουσάτο,

Μὲ τὸ σπαθὶ 'ς τὸ χέρι του τοὺς ἔφερ' ἄνω κάτω.

Κι' ἀνέμειν' ὁ ἐχμὲτ πασᾶς γεσίρης ἀνεψιός του,
Διατ' ἦτονε 'ς τὸν πόλεμον καὶ 'κείνος σύντροφός του.

Κι' ὁ θρῆνος ὁποῦ γίνηκε πολὺ θά 'μολογᾶται,

Καθένας ποῦ 'τονε ἐκεῖ πολλὰ καλὰ θυμᾶται.

Κι' Ἀλήπασας ὁρμίζεται γραφὴ διὰ νὰ προβοδῇ,

Τὸν ἀνεψιό τ' ὁ Μόσκοβος νὰ τοῦ τὸν ἀπολύσῃ.

Κι' ὁ Μόσκοβος τὸν ἔστειλε 'ς τὸ χέρι τὸ δικό του,

Τὸν καλοκάρδισε καλὰ αὐτὸς τὸν ἀνεψιό του.

Καὶ πλάκωσ' ὁ χινόπωρος, τ' ἀσκέρια χωρισθῆκαν,

Ὁ Τοῦρκος μὲ τὸν Μόσκοβον πάλιν ἀγαπηθῆκαν.

Ὁ Ἀλήπασας ἔρχεται 'ς τὰ Ἰωάννινα.

Καὶ τοῦ 'στειλε τ' Ἀλήπασα ὁ βασιλεὺς φερμάνι,

Κι' Ἀλήπασας σηκώθηκε 'ς τὰ Γιάννινα καὶ πάνει.

Πάλ' ἀνοιξε τὰ μπουγιουρδιά 'ς τὴν μίαν μεριὰν 'ς τὴν ἄλλη.

Ἢ Τσαμουριά νὰ τῷ ῥθουνε μικροί, τρανοί, μεγάλοι.

Οἱ Τσάμιδες νὰ τῷ ῥθουνε 'ς τὴν πόρταν τὴν δική του,

Νὰ γίνουν δεβαμπίδες του, νὰ τρῶνε τὸ ψωμί του.

« Ντάγι καὶ Παρακάλαμο νὰ μῶρθουν τὰ πρωτάτα,

Νὰ κρυφοκουβεδιάσωμεν, νὰ βροῦμεν καμμιὰ στράτα.

Καὶ σουμπεὲν μὴν ἔχετε καὶ φόβον 'ς τὴν καρδιά σας,

Σᾶς βάνω 'ς τὴν πτερούγα μου καὶ σᾶς καὶ τὰ παιδιὰ σας.

Νὰ βρίσκεσθε 'ς τὴν πόρταν μου, ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζῆτε,

Κ' ἔτσι θαρρῶ, Τσάμιδες, νὰ καλοπορευθῆτε.

Καὶ βλέποντες τὸ μπουγιουρδὶ εὐθὺς νὰ σηκωθῆτε,

Κ' ἔχω κουθέντα μετ' ἐσᾶς, τί ξέρετε νὰ πῆτε. »

Οἱ Τσάμιδες ἔρχονται.

Οἱ Τσάμιδες μαζώχθησαν μικροί, τρανοί, μεγάλοι,
Κι' ἐφίλησαν τὸ μπουγιουρδί, τὸ βάνουν 'ς τὸ κεφάλι.
Βύθους 'ς τὴν ὥρα κίνησαν, καὶ δὲν χασομεροῦνε
Νὰ πᾶνε 'ς τὸν 'Αλήπασα, κ' ἐμπρός του νὰ τοῦ βγοῦνε.
Καὶ πᾶνε 'ς τὸν 'Αλήπασα, κ' ἐβγῆκαν ἐμπροσθὰ του,
Νὰ βρίσκωνται 'ς τὴν πόρταν του, κοντὰ 'ς τὴν ἀφεντιά του
Καὶ τοῦ 'πανε· « πῶς ἔστειλες τὸ τίμιο μπουγιουρδί σου;
Κι' ἀκόμη δὲν τὴν ξέρομε τὴν τίμια προσταγή σου. »
'Αλήπασας ἐγύρισε καὶ κρένει τιμημένα,
Καὶ φανερόναι τὰ σωστὰ πῶς εἶνε τὸ καθένα.
Καὶ λέγει· « καυμένοι Τσάμιδες, τὸ κάμετε καποῦλι,
Ποῦ σᾶς ἐγίνη σήμερα ἐχθρὸς τὸ Κακοσοῦλι;
Μὲ τί καρδιά, μὲ τί ψυχὴν κυτᾶτε τὸν ἐχθρό σας,
Δὲν βλέπετε ποῦ ζάπωσε τὸν τόπον τὸν δικό σας;
'Οποῦ ἔρχονται 'ς τὸν τόπον σας καὶ τοὺς καλημερᾶτε,
Κι' ἀπ' ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα σας νὰ βγῆτε δὲν τρομάτε;
Κι' ἀκόμη δὲν τ' ἀνοίγετε τὸ μάτι τὸ δικό σας,
Τὸν κόσμον νὰ γνωρίσετε, νὰ ὀῆτε τὸν ἐχθρό σας;
'Οπ' ἔρχονται 'ς τὴν πόρταν σας, καὶ τὰ σπαθιά ταραῶν
Καὶ τὰ μαξούρικα παιδιὰ τοὺς βλέπουν καὶ τρομάζουν;
Μὲ τὸν ἐχθρό σας σήμερα πρέπει νὰ σκοτωθῆτε,
Σεΐτιδες νὰ γίνετε, παράδεισον νὰ βρῆτε.
'Ετσ' εἶνε τὸ πρεπόμενον νὰ δώσετε νιζάμι,
Τὶ γίνηκε νὰ ξέρετε ὁ τόπος σας χαράμι. »

Τσάμιδων ἀπόκρισις.

Οἱ Τσάμιδες ἐγύρισαν μὲ τρόπον νὰ μιλήσουν,
Καὶ τοῦ 'πανε δὲν ἔχουνε πτερὰ νὰ πολεμήσουν.
« Μὲ θέλημα καὶ μὲ στανιὸ δὲν κάνομε καμποῦλι,
Καὶ τὸ τραβοῦμεν σήμερα ἀπὸ τὸ Κακοσοῦλι.
'Σ τὸν γέρο Πρόνιο πακουμποῦν καὶ 'ς τὸν Χασάν Τζαπάρη,
Γιὰ τοῦτο μᾶς ἐζάπωσαν τὸν τόπον καὶ τὸ Φράρι. »

Ἀπόκρισις Ἀλήπασα.

Ἀλήπασας τοὺς τ' ἀνοιξε ὅλα τὰ βεβηωμένα,
 Τοὺς εἶπε· « νὰ βουλλώσετε τὸ σιάρτι μετ' ἐμένα.
 Κ' ἐγὼ ἔχω πλάταις καὶ φτερά καὶ πέφτ' ἀπανωθιὸν τους,
 Κ' ἐγὼ τοὺς δείχνω σήμερα ποῦ εἶν' τὸ συνορό τους.
 Καὶ τοῦτο ποῦ σᾶς ἔφερα ἐδῶ νὰ σᾶς ῥωτήσω,
 Τ' ἐγὼ 'ς τὸ Σοῦλι σύμερα θὰ πάν' νὰ πολεμήσω.
 Κι' ἂν μοῦ τὰ μπεγεντίσετε τὰ λόγια τὰ δικά μου,
 Μικροὶ, μεγάλοι μοῦ ῥχεσθε ἐδῶ 'ς τὴν ἀφεντιά μου.
 Ἔνα μόν' σιάρτι κάμετε ἐδῶ νὰ σᾶς πιστεύσω,
 Τὸν γυιόν μου τὸν Μουχτάρ πασᾶ 'ς τὸ Σοῦλι νὰ τὸν πέψω. »
 Καὶ τοῦ ἴπανε τ' Ἀλήπασα· « τί σιάρτι μᾶς γυρεύεις;
 Κι' ἂν δὲν πιστεύῃς, διώξέ μας καὶ πλειὸ μὴ μᾶς πιστεύῃς.
 Κ' ἐμεῖς αὐτὸ γυρεύουμε, ὅσο κι' ἂν ἤμποροῦμεν
 'Σ τὸ Κακσοῦλι σήμερα νὰ πᾶμε νὰ σφαγοῦμεν.
 Καὶ χύνομεν τὸ αἷμά μας ἐμεῖς 'ς τὸν ντὶν ντουσμάνη,
 Νὰ γίνωμεν σεΐτιδες, νὰ πᾶμε μὲ ἱμάνι.
 Τοῦτ' τὴν δουλιὰ τὴν κάνομεν κ' ἐμεῖς μὲ χακικάτι,
 'Σ τὸν ντὶν ντουσμάνη πάνομεν μὲ τὴν καρδιά γεμάτη. »
 Καλὰ τοὺς ξέρ' Ἀλήπασας καὶ πίστιν δὲν τοὺς δίνει,
 Καὶ φοβερὰ τοὺς ἔκρινε, κ' ἐτρόμαξαν κ' ἐκεῖνοι.
 Τοὺς τριγυρίζ' Ἀλήπασας μὲ χίλιους δυὸ καϊδῆδες,
 Ἡξέρ' ἀπὸ τὴν Ἰσαμουριά ποῦ βγαίνουν φτινέδες.
 Κ' ἐκεῖνοι λιανοστρίφονται 'ς τὴν μιὰ μεριὰν 'ς τὴν ἄλλη,
 Κι' Ἀλήπασας ἀγριώθηκε 'ς τὴν κόρδα νὰ τοὺς βάλλῃ.
 Σὰν εἶδαν τὸν Ἀλήπασα π' ἀγριώθηκ' ἡ θωριά του,
 Τὸ σιάρτι τοῦ τὸ βούλλωσαν, τοῦ τό ἔφεραν ἔμπροσθά του.
 Τοῦ ἴπαν ἅμάν τ' Ἀλήπασα· « γιὰτὶ νὰ μᾶς ἀγριώσῃς,
 'Σ τὸν ντὶν ντουσμάνη σήμερα νιζάμι νὰ τοῦ δώσῃς.
 « Σᾶς ἄγριωσα, τί στρίψεσθε νὰ δώσετε τὸ σιάρτι,
 Καὶ θάρρευα δὲν τό ἔχετε ἐσεῖς μὲ χακικάτι.
 Τὸ σιάρτι σὰν κρατήσετε, 'ς τὸ Σοῦλι θέλα ἔμποῦμε,
 Κι' ἂν ἔχετε κανὲν χιλὲ ἐμεῖς θὰ χαλασθοῦμε.
 Καὶ χάσμη θελὰ μ' ἔχετε ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζῆτε,
 Κι' ἂν ἔχετε κανὲν χιλὲ πρέπει νὰ μοῦ τὸν πῆτε. »

Τὸ Κακοσοῦλι πῆρε χαμπέρι διὰ τὴν ἐκστρατείαν
τοῦ Ἀλήπασα κατ' αὐτοῦ.

Τὸ Κακοσοῦλι τό 'μαθε τέτοιας λογῆς χαμπέρι,
'Αλήπασας 'ς τὰ Γιάννινα τηρᾷ νὰ μᾶς ἀσκέρι.
'Σ τὸ Κακοσοῦλι πολεμᾷ νὰ ρίξῃ τὸ οὐρδί του,
Κι' ὀρμίζεται 'ς τὰ Γιάννινα νὰ στείλῃ τὸ παιδί του.
Καὶ τῶν Σουλιώτων τῶν πικρῶν τοὺς τρέμουν ἡ ἀρίδαις,
Καὶ γράφουνε 'ς τὴν Τσαμουριά οἱ πρῶτοι προεστῆδες.
Τοῦ γέρο Πρόνιου τοῦ ἔγραψαν καὶ τοῦ Χασάν Τζαπάρη·
« Ἀλήπασας τὸν τόπον μας τηρᾷ νὰ μᾶς τὸν πάρῃ.
Πῶς λέτε 'σεῖς οἱ Τσάμιδες; τὸ βρίσκετε τζαΐζι,
Τὸν ἐδικόν σας τὸν ῥαγιᾷ αὐτὸς νὰ τὸν ὀρίζῃ;
'Σ τὸ Κακοσοῦλι Ἀλήπασας ἂν βάλλῃ τὸ ποδάρι,
Νὰ πλύνετε τὰ χέρια σας καὶ σεῖς ἀπὸ τὸ Φράρι. »
Τοὺς ἔστειλαν κ' οἱ Τσάμιδες· « σακὶν μὴ φοβηθῆτε,
Ἄν σᾶς βαρέσ' Ἀλήπασας, παρέχει νὰ τοῦ πῆτε.
Κι' ἀπὸ τ' ἐμᾶς νὰ ξέρετε πιασθῇτ' ἀπὸ ντουφέκι,
Κι' ἂν ἔλθῃ αὐτοῦ δὲν στέκεται, ὀπίσω φεύγ' ἀπ' ἐκεῖ·
Κ' ἐμεῖς δὲν τὸν ἀφίνομεν νὰ βάλλῃ τὸ ποδάρι,
Κᾶνα χιλὲ τοῦ βρίσκομε τὰ μάτια του νὰ πάρῃ.
Κι' ἀπὸ τ' ἐμᾶς νὰ ξέρετε νὰ μὴ παραδοθῆτε,
Μὲ τ' ἄρματα 'ς τὰ χέρια σας καρσί νὰ τοῦ σταθῆτε. »

Ὁ Ἀλήπασας στέλλει τὸν Μουχτάρ πασᾶ 'ς τὸ Σούλιου.

Εἶχ' ἀποκτήσ' Ἀλήπασας δυὸ ντίβια ἀπ' τὴν καρδιά του,
Μοιάζουνε πῶς θὰ πιάτουνε τὰ τζάπια τὰ δικά του.
Μοιάζουν εἰς τὴν γνώμην του καὶ 'ς τὴν παλληκαριά του,
Καὶ τὰ τηρᾷ καὶ χαίρεται τὰ ἑκαρδιακὰ παιδιὰ του.
Τὸ πρῶτο τὸ τρανήτερο Μουχτάρη τ' ὀνομάζουν,
Κ' ἔχει φαρμακερὴν θωριά, κί' ὁ κόσμος τὸ θαυμάζουν.
Καὶ τ' ἄλλο τὸ μικρότερο Βελῆς εἶν' τ' ὀνομά του.
Νὰ τὰ κερδήσ' Ἀλήπασας μὲ γειὰ καὶ μὲ χαρά του.
Τὰ δυὸ πατάδες τὰ 'χαμε 'ς τὸν κόσμον ξαηκουσμένα,
Πῶς νὰ τὰ κρίνω δὲν μπορῶ πῶς εἶναι τὸ καθένα.

Κι' Ἀλήπασας 'ς τὰ Γιάννινα ὁρμίζει τὸ παιδί του,
 Ὅρμίζει καὶ τοὺς Τσάμιδες, θαρρεῖ πῶς εἶν' δικοί του.
 Σηκώθηκε ὁ Μουχτάρ πασᾶς μὲ ὀρδινὰ μεγάλη,
 Ὅς τὸ Κακοσοῦλι σάρδισε 'ς τὴν μιὰν μεριά 'ς τὴν ἄλλη.
 Κ' ἐφώναξ' ὁ Μουχτάρ πασᾶς κ' ἐβάρεσε ναρέδες,
 Μόνον κρατεῖ 'ς τ' ἀσκέρι του περισσιους φιτινέδες.
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς αἱ μπαταριαῖς βροντοῦνε,
 Κ' ἐκεῖν' οἱ ντὶν ντουσμάνιδες ὁρμίζονται νὰ βγοῦνε.
 Ὅς τὸν ντὶν ντουσμάνη ῥίχθηκαν μὲ τὰ σπαθιά τους οὔλοι,
 Καὶ γιούρδισ' ὁ Μουχτάρ πασᾶς κ' ἐπήδησε 'ς τὸ Σοῦλι.
 Κ' ἐστρώθηκ' ὁ Μουχτάρ πασᾶς 'ς τὸ Σοῦλι νὰ καθίσῃ,
 Εὐθύς 'ς τὴν ὥρα πρόσταξε μὲ κάστρο νὰ τὸ κλείσῃ.
 Καὶ κάνει δυὸ μερόνυχτα 'ς τὸ Σοῦλι, τρώει καὶ πίνει,
 Κ' ἐφώναξε τ' ἀσκέρι του μιὰν προσταγὴν τοὺς δίνει.
 Οἱ Τσάμιδες κυττάζουνε νὰ κάμουν κᾶνα ντέκι,
 Γιὰ νὰ σκορπίσουν τὸ ὀρδί αὐτοῖ χωρὶς ντουφέκι.
 Κ' ἕνα τζιουλουσί κάνουνε, κ' ἐχάλασε τ' οὐρδί του,
 Οἱ φιτινέδες οἱ κακοί, ποῦ τρῶνε τὸ ψωμί του.
 Καὶ μπαῖράκια σήκωσαν καὶ ἔγῃκαν ἀπ' τὸ Σοῦλι,
 Γιὰ νὰ κρυώσουνε τ' οὐρδί καὶ νὰ σκορπίσουν οὔλοι.
 Κι' ἀνέμειν' ὁ Μουχτάρ πασᾶς 'ς τὸ Σοῦλι μοναχός του,
 Καβαλικεύει τ' ἄτι του καὶ πολεμᾷ αὐτός του.
 Κ' ἕνας τὸν ἄλλον θέλησαν ἐκεῖ νὰ σκοτωθοῦνε,
 Βουνὰ καὶ κάμπους δρασκελοῦν, κί' ὀπίσω δὲν τηροῦνε.
 Ἐκεῖ οἱ χαρμπίδες τήραξαν ποῦ σκόρπισε τ' ἀσκέρι,
 Καὶ πιάνουν τόπους σάρπικους καὶ κάνουνε καρτέρι.
 Ὅσ' εἶχαν ἔρξι κ' ἐντροπὴν ὀπίσω ἐσταθῆκαν,
 Καὶ γίνηκαν σεῖτιδες καὶ 'ς τ' ἀχιρέτι μπῆκαν.
 Τὸ γνῶρισ' ὁ Μουχτάρ πασᾶς ποῦ τό 'καμαν μὲ ντέκι,
 Ποῦ σκόρπισάνε τὸ οὐρδί αὐτοῖ χωρὶς ντουφέκι.
 Σκοτώθηκαν καὶ Τσάμιδες περίσσια παλληκάρια,
 Ὅς ἐκεῖνα τ' ἄγρια βουνὰ 'ς ταῖς πέτραις 'ς τὰ λιθάρια.
 Καὶ τοῦ 'στείλαν τ' Ἀλήπασα τέτοιας λογῆς χαμπέρι,
 Πῶς χάλασ' ὁ Μουχτάρ πασᾶς μὲ ὅλον του τ' ἀσκέρι.
 Τοὺς φιτινέδες ποῦ κρατεῖς 'ς τὴν πόρτα τὴν δική σου,
 Πολέμησαν νὰ χάσουνε 'ς τὸ Σοῦλι τὸ παιδί σου.

Οἱ φιτινέδες ποῦ κρατεῖς δὲν ἔντραπηνκαν κομματί,
 Ὡς τὸν κάτω κόσμον θενὰ βγοῦν σὲ σκύλινο σουράτι.
 Ὅσοι σοῦ τρῶνε τὸ ψωμί καὶ τῶν ἐχθρῶν βοηθοῦνε,
 Ὡς τὸ χάκ ντιθάνι τοῦ Θεοῦ γουρούνια θελὰ βγοῦνε.

Ἀλήπασας στέλλει ἱμντάτι ὣς τὸν Μουχτάρ πασάν.

Σάν τῷ ἔστειλαν τ' Ἀλήπασα τέτοιας λογιῆς χαμπέρι,
 Ὅρμιζεται ὣς τὰ Γιάννινα νὰ στείλῃ κι' ἄλλ' ἄσκέρι.
 Κάθε σουκάκι πρόσταξε καὶ βάν' ἕναν τελιάλη,
 Καὶ γίνηκ' ὣς τὰ Γιάννινα μιὰ ταραχὴ μεγάλη.
 Καὶ κρᾶζουν οἱ τελιάλιδες, πῶς χάλασε τ' οὐρδί του,
 Καὶ τ' ἄφηκάνε μοναχὸ ὣς τὸ Σοῦλι τὸ παιδί του.
 Κι' Ἀλήπασας ἐκίνησε, τὸ δέξιο παλληκαρί,
 Καὶ πέφτει ὣς τ' ἄγρια τὰ βουνὰ νὰ βγάλῃ τὸν Μουχτάρη.
 Καὶ βῆκ' ἀπὸ τὰ Γιάννινα μὲ φοβερά φουσάτα,
 Καὶ βρίσκει τὸν Μουχτάρ πασά ὣς τὴν μέσ' ἀπὸ τὴν στράτα
 Ἀλήπασας τὸν χᾶιδεψε τὸν γυιὸν τοῦ Μουχτάρη
 « Μᾶς τὸ ἄκαμαν οἱ Τσάμιδες νὰ γλύσουνε τὸ Φλάρι.
 Κ' ἐγὼ δὲν τοὺς χαρίζομαι ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζήσω,
 Κ' ἔτσι θαρρῶ τοὺς Τσάμιδες ποῦ νὰ τοὺς φχαριστήσω.
 Τὸν γέρο Πρόνιο φχαριστῶ καὶ τὸν Χασάν Τζαπάρη,
 Ποῦ μ' ἄφηκάνε μοναχὸ ὣς τὸ Σοῦλι τὸν Μουχτάρη.
 Καὶ σουμπεν θελὰ ἔχουνε ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζοῦνε,
 Σὲ κᾶνα χρόνον κ' ὕστερα κι' αὐτοὶ θελὰ μὲ ἰδοῦνε. »
 Κι' Ἀλήπασας ἐγύριζε μαζῇ μὲ τὸν Μουχτάρη
 « Κ' οἱ φιτινέδες ἔκαμαν τοῦ λόγου τοὺς ζαράρι,
 Ποῦ βρίσκονταν οἱ ἄτυχοι ὣς τὴν πόρτα τὴν δική μου,
 Καὶ μοῦ ἔρωγαν τὸ σήμερον χαράμι τὸ ψωμί μου ; »
 Ταχμίνι κᾶνα ξάμηνο σιγούρευσ' ἡ ψυχὴ του,
 Νὰ ντροπιασθῇ δὲν τὸ βαστᾷ αὐτὸς εἰς τὴν ζωὴ του.
 Κι' ἀφόντας ποῦ γεννήθηκε ὅσον ποῦ νὰ πεθάνῃ,
 Ἀλήπασας ὣς τ' ὀτζάκι του ποτὲ ντροπὴ δὲν βάνει.
 Καὶ τῶν Σουλιώτων τὸν καυγᾶ τοῦ ἔβαλε καπάκι,
 Κι' ἀνάμεσα ὣς τοὺς Τσάμιδες τοὺς μπῆκε τὸ σαράκι.

Καὶ ἔμπηχανε σὲ σουμπεὲν οἱ μαυρισμένοι ἑεῖνοι,
 Ποῦ σκόρπισαν τ' ἀσκέρι του μὲ τὴν ἀπιστοσύνη.
 Στέλλουν ἀνθρώπους μερικοὺς, μπέλικιμ τοὺς μπαριστίσουν,
 Καὶ σκλάβοι νὰ τοῦ γένουνε ὅτον καιρὸν κι' ἂν ζήσουν.
 Καὶ πῆγαν ἔς τὰ Γιάννινα ἐμπρός του νὰ τοῦ βγοῦνε,
 Καὶ στόμα πῶς ν' ἀνοίξουνε, καὶ πῶς νὰ τοῦ τὸ 'ποῦνε,
 Ποῦ τῷ ἔκαμαν τέτοιαν δουλειὰν μὲ τὴν ἀπιστοσύνη;
 Μόν' ἔχει σάμπρι Ἀλήπασας κι' ὅλα τὰ καταπίνει.
 Κι' Ἀλήπασας ἐπρόσταξε καὶ τοὺς γυρεύει πίσω,
 « Κι' ὅ,τι ἔκαμαν ἄς ἔκαμαν θελὰ τοὺς τὰ χαρίσω.
 Κι' ὁ βασιληᾶς ἔς τὸ τάχτι του ποῦ ῥίξει μὲ γλικέτια,
 Τοῦ κάνουν τὰ ριτζάλια του χίλιαις χιλιάδες τέτοια.
 Μπέλικιμ μὴν εἶχα ἔς τὴν καρδιά καὶ γὼ κανένα κάστι,
 Κι' αὐτοὶ θελὰ μοῦ τό 'καναν καὶ δὲν τοὺς ἤλθε ῥάστι. »
 Ἀλήπασας ἐπρόσταξε ἐμπρός του νὰ τοῦ βγοῦνε,
 Πῶς ἤλθαν εἰς τὰ Γιάννινα νὰ πᾶν' νὰ τοῦ τὸ 'ποῦνε.
 Καὶ μπῆχαν καὶ τοῦ φίλησαν τὴν δέξια τὴν ποδιά του,
 Ἀρχίνησαν νὰ κρίνουνε μπροσθὰ ἔς τὴν ἀφεντιά του,
 Καὶ τοῦ 'παν πῶς χαλάσθηκαν οἱ Τσάμιδες ἔς τὸ Σοῦλι.
 Τρία μπαῖρξκια κίνησαν νὰ πᾶνε καραβοῦλι,
 Κι' ὅλο τ' ἀσκέρι θάρρευσαν πῶς εἶναι κᾶνα ντέκι,
 Κι' ἀνακατώθη τὸ οὐρὸν καὶ σκόρπισεν ἀπ' ἔκει.
 « Καὶ τῶρ διᾶλεξ' τὴν δουλειὰ κ' εὐρὲς τὸ πταίσιμόν μας,
 Χαλάλι σοῦ τὸ κάνομεν τὸ αἶμα τὸ δικόν μας.
 Οἱ Τσάμιδες χαλάσθηκαν καὶ γίνηκαν χελιάκι,
 Ἀκόμ' ἀπὸ τὸ φόβο σου τοὺς μπῆκε τὸ σαράκι.
 Ἐνα τζιουλοῦσι γίνηκε ἀνάμεσα ἔς τ' ἀσκέρι,
 Κ' οἱ Τσάμιδες δὲν εἶχανε, ἀφέντη μου, χαμπέρι.
 Καὶ θέλουνε νὰ βρίσκωνται ἔς τὸν ἴσκιον τὸν δικόν σου,
 Καὶ ξέτασε κ' εὐρὲς τονα, πασᾶ μου, τὸν ἐχθρό σου.
 Κ' εἶναι μακρὺ τὸ χέρι σου, καὶ ὅπ' ἀγαπήσει φτάνει,
 Κι' ἀκράνης δὲν σοῦ βρίσκεται σὲ τοῦτο τὸ ζερμάνι. »

Ἀλήπατας ἀποκρίνεται πρὸς τοὺς Τσάμιδες.

Ἀπηλογήθη ὁ πασᾶς, ὀρίζει καὶ τοὺς λέγει,
 Τὰ λόγια τοὺς τὰ νόστιμα καλὰ τοὺς τὰ διαλέγει.
 « Μωροὶ καϋμένοι Τσάμιδες, πῶς εἴσθε μπουταλάδες;
 Ἦμουν μικρὸς καὶ τράνεψα σὲ τετοιονοὺς νιζάδες.
 Πολλαῖς φοραῖς ἐνίκησα, πολλαῖς ποῦ μ' ἀνικοῦνε,
 Πολλαῖς φοραῖς καὶ τὰ σκυλιὰ 'ς τὸν δρόμον μ' ἀλυκτοῦνε.
 Καὶ τῶρ' ἂν ἐνικήθηκα 'ς τὸν νοῦν μου δὲν τὸ βάνω,
 Ἐχθρὸν ἀπὸ τ' ἀσκέρι μου κανένανε δὲν πιάνω.
 Σήμερον ἂν νικήθηκα ταχειὰ θελὰ νικήσω,
 'Σ τὸ Σούλι τὸν Καλόγηρον ⁽¹⁾ ἐγὼ θελὰ τὸν ψήσω.
 Καὶ τί μοῦ φταῖτε Τσάμιδες; καὶ πῶς νὰ σᾶς πεισμώσω;
 Ἄν θέλετε τὸν ὀλυφέν ἐγὼ νὰ σᾶς τὸν δώσω.
 Μήνα τοὺς ἔχω ἀκράνιδες ποῦ νὰ μὲ πιστευθοῦνε;
 Σὰν ταυτονοὺς 'ς τὴν πόρτα μου χιλιάδες καρτεροῦνε.
 Ποιὸς ἀγαπᾷ τὴν πόρτα μου ἄς ἔλθῃ νὰ καθήσῃ,
 Κι' ἂν ἔχῃ κᾶνα σουμπεὲν πρέπει νὰ τὸν τραβήσῃ. »
 Οἱ Τσάμιδες τὸ γνόρισαν πῶς δὲν ἔχουν ζεβάλι,
 Ὅπισω τὸν ἐζύγωσαν μικροὶ, τρανοὶ, μεγάλοι.
 Ἀλήπαςας ἐζύγωσε κοντὰ τὸν Μπραχίμ Ντέμη,
 Καὶ τοῦ πε· « νὰ μοῦ φέρετε 'ς τὰ Γιάννινα ῥεχέμι.
 Ἄν θέλετε νὰ βγάλετε τὸν φόβο ἀπ' τὴν καρδιά σας,
 'Σ τὰ Γιάννινα μοῦ φέρνετε ῥεχέμι τὰ παιδιὰ σας.
 Ὅποιος μοῦ φέρνει τὸ παιδί, τοῦ δίνω πιστοσύνη,
 Καὶ τεθαμπῆς 'ς τὴν πόρταν μου αὐτὸς θεὰ μοῦ γίνῃ.
 Κι' ὅποιος δὲν φέρει τὸ παιδί νὰ σηκωθῇ νὰ φύγῃ
 Ἀπ' ἐδῶ ἀπὸ τὰ Γιάννινα, τ' εἶν' ἡ ζωὴ του ἴλη.
 Σᾶς λέγω νὰ τὸ ξεύρετε καὶ νὰ διαλογισθῆτε,
 Καὶ ποιό 'ναι τὸ καλλίτερο διαλέξετε νὰ τὸ βρῆτε. »
 Κ' ἐκεῖνοι διαλογίζονται τ' ἀπόκρισιν νὰ ποῦνε,
 Καὶ ποιό 'ναι τὸ καλλίτερο κυττάζουν γιὰ νὰ βροῦνε.
 Καὶ βρῆκαν τὸ καλλίτερον νὰ δώσουν τὰ παιδιὰ τους,
 Νὰ βγάλουνε τὸν σουμπεὲν ποῦ στέκει 'ς τὴν καρδιά τους.

(1) Σαμουήλ ὁ τοῦ Σουλίου πολέμαρχος.

Καὶ τοῦ 'παν' αὐτοῦ τὰ φέρνομε, πασαῖ, 'ς τὸν ὄρισμό σου,
 Καὶ νὰ 'μεσθε 'ς τὴν πόρταν σου 'ς τὸν ἴσκιον τὸν δικό σου. »
 Τὰ σκοτεινά τους τὰ παιδιὰ ῥεχέμι τοῦ τὰ πᾶνε,
 Τὰ στέλλει πέρα 'ς τὸ νησί, καὶ τὰ καλοφυλᾶνε.
 Τοῦ γέρο Πρόνιου τοῦ 'γραψε καὶ τοῦ Χασάν Τζαπάρη,
 Καὶ τὰ δικά τους τὰ παιδιὰ κι' αὐτὰ νὰ τοὺς τὰ πάρη.
 Κι' αὐτοὶ τὰ πῆραν τὰ παιδιὰ καὶ τοῦ τὰ προβοδοῦνε,
 'Ασιῶδες νὰ τοῦ γίνουνε ἐκεῖνοι δὲν 'τρομοῦνε.
 Πολλὰ ῥεχέμια τοῦ 'δωσαν τὸ Δέλβινο σεντζιάκι,
 Καὶ τεδαμπίδες γράφθηκαν 'ς τ' 'Αλήπασα τὸ 'τζάκι.
 Σὰν ἔμπασε τῆς Τζαμπουριάς τέτοιας λογιῆς καλοῦπι,
 Προβόδησε καὶ γύρεψε τὸ Δέλβινο μανσοῦπι.
 Καὶ γράφει νὰ τοῦ 'στείλουνε μουτλάκ τὸ πασαλίκι,
 'Απὸ τὴν Κιάφα τοῦ Γιαλοῦ ψυχὴ νὰ μὴν ἀφήκη.
 Κοντὰ σὲ κείνο προδοῖα 'ς τὴν Πόλιν νὰ ἀρτζουχάλι.
 » Ἐδῶ 'ς τὴν Κιάφα τοῦ Γιαλοῦ πῶς σήκωσαν κεφάλι.
 Καὶ προσκυνῶ τὸν βασιληᾶ, ταχίην νὰ μὲ κάμη,
 Μὲ τὴν εὐχὴ του σήμερα νὰ δώσω 'να νιζάμι.
 Σὲ κείνα τὰ ἄγρια βουνὰ νὰ πᾶν' νὰ τὰ μερώσω,
 Μὲ τὴν εὐχὴ τοῦ βασιληᾶ νιζάμι νὰ τοὺς δώσω.
 Μηδὲ χαράτζι θέλουνε 'ς τὴν Πόλιν νὰ πλερώσουν,
 Μηδὲ σπαῖν 'ς τὴν πόρτα τους δὲν θέλουν νὰ ζυγώσουν.
 Καὶ τοὺς πολέμησαν πολλοὶ καὶ ζάπι δὲν τοὺς κίνουν,
 Καὶ τὸ δικό τους σύνορον ποῦ θέλουνε τὸ βάνουν.
 'Ακόμα τὰ σκαλώματα αὐτοὶ τὰ τρῶν' ἀτοὶ τους,
 Καὶ λένε πῶς τὸ ζάπωσαν αὐτοὶ μὲ τὸ σπαθί τους.
 Τρῶν' τὸ μίρι τοῦ βασιληᾶ, καὶ δὲν ἔχουν χατζέτι,
 Μηδὲ τὴν Πόλιν ξέρουνε, μηδὲ καὶ τὸ ντουβλέτι.
 'Αν ἀγαπᾶτε στεῖλτέ μου νὰ δώσω 'να νιζάμι,
 Τ' ὁ τόπος τῆς 'Αρβανιτιάς τοὺς γίνηκε χαράμι. »

Ὁ βασιληᾶς στέλλει φερμάνι τοῦ 'Αλήπασα.

Τοῦ στέλλουν χάτζι χουμαϊὸν τ' 'Αλήπασα φερμάνι,
 Μανσοῦπι καὶ τὸ Δέλβινο, κι' ὅ,τι ἡμπορέσ' ἂς κάμη.

Τέτοιο φερμάνι τοῦ στείλε, ὅπως κι' ἂν ἡμπορέσῃ,
 'Ραγιαδες ἂν δὲν γίνουνε, σπαθί νὰ τοὺς βαρέσῃ.
 Μανσοῦπι τοῦ προδόδῃσαν τὸ Δέλβινο σαντζιάκι,
 Τ' ἀκούει ἡ Κιάφα τοῦ Γιαλοῦ ἐγίνηκαν χελιόκι.
 'Αλήπασας δὲν τ' ἄνοιξε 'ς τὸ κόσμον τὸ φερμάνι,
 Κι' ἀτὸς του καθάλίκευσε καὶ 'ς τὸ μανσοῦπι πάνει.
 Καὶ στρώθηκε 'ς τὸ Δέλβινο καὶ δίδει νὰ νιζάμι.
 Καὶ τὸ μισὶ τοῦ βασιληᾶ τασίλι τοῦ τὸ κάνει.

'Αλήπασας ἐκόνευσε μὲ ἀσκέρι 'ς τὸ Δέλβινο.

Σὰν κόνευσε 'ς τὸ Δέλβινο μὲ τ' ἄμετρο τ' ἀσκέρι,
 Τοῦρκοι ραγιαδες τρόμαξαν 'ς τοῦ Δέλβινου τὰ μέρη.
 "Οἱ οἱ ἀγάδες ποῦ 'τανε 'ς τὸ Δέλβινο 'ς τὴν χώρα,
 Πῆραν ταῖς ῥάχαις τὰ βουνὰ κείνην τὴν ἴδιαν ὥρα.
 Πῆραν ταῖς ῥάχαις τὰ βουνὰ καθένας νὰ γλυτώσῃ,
 Τ' ἔχει φερμάνι 'Αλήπασας νὰ γδάρῃ, νὰ σκοτώσῃ.
 "Εχει μπαλτᾶ 'ς τὸ χέρι του κι' ὅ,τ' ἡμπορέσει κάνει,
 "Εχει καὶ 'ς τὸ χεράκι του βασιλικὸ φερμάνι.
 Καὶ στρώθηκε 'ς τὸ Δέλβινο αὐτὸς καὶ κάνει κρίσι,
 Κι' ὅλους τοὺς ντόπιους πολεμᾷ νὰ τοὺς καλοκαρδίτῃ.
 Τοὺς εἶπε· « μὴ τρομάξετε, τ' ἐγὼ δὲν τρώγ' ἀνθρώπους,
 Τί μ' ἔστειλεν ὁ βασιληᾶς σὲ τουτουνοὺς τοὺς τόπους. »
 Τοὺς εἶπε· « δὲν τὸν βλέπετε ἐσεῖς τὸν ντὶν ντουσμάνη,
 'Οποῦ ναι 'ς τὸ ριζάφτι σας, κι' ὅ,τι ἡμπορέσει κάνει ; »
 Στέλνει 'ς τὴν Κιάφα τοῦ Γιαλοῦ νὰ βγοῦν νὰ προσκυνήσουν,
 Καὶ τὰ δικὰ τους τ' ἄρματὰ νὰ τοῦ τὰ προβοδῇσουν.
 'Απὸ τὰ τώρα κ' ἐμπροσθὰ νὰ μὴ κακοστρατίσουν,
 'Ραγιαδες νὰ τοῦ γίνουνε ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζήσουν.
 « Ἄν κακοχεφλίσετε, θὰ πουληθῇτε σκλάβοι,
 Κι' ἄλλοιὰ ἀπὸ κεῖν τὸν ἄνθρωπον ποῦ θέλει νὰ τὸ λάβῃ.
 Τ' ἐγὼ 'μαι κείνος ἄνθρωπος π' ἀλλάζω τ' ὀνομά σας,
 'Απλόνω καὶ τὸ χέρι μου καὶ βγάνω τὴν καρδιά σας.
 Μόνον νὰ προσκυνήσετε προτοῦ νὰ χαλασθῇτε,
 Τὶ τὸ σπαθί τ' 'Αλήπασα θέλα τὸ θυμηθῇτε. »

Ἡ Κιάφα τοῦ Γιαλοῦ κάνει μουσιαβερέ.

Σάν εἶδαν τέτοι' ἀπόκρισιν ἐκεῖν' οἱ μαυρισμένοι,
 Συλλογισμένοι κάθονται, πικροὶ, φαρμακωμένοι.
 Τοὺς μαύρισ' ὅλος ὁ ντουνιαῆς, τοὺς γίνηκε σκοτάδι,
 "Ἀνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιὰ, σάν νὰ 'τανε 'ς τὸν ἄδῃ.
 Αὐτὰ 'ταν ἔνδεκα χωριά, ἀσίδες σηκωμένοι,
 Τὶ 'ς τὸν ντουνιαῆ δὲν ἤτονε ποτὲ προσκυνισμένοι.
 Καὶ τώρα παρatrόμαξαν οἱ μαυρισμένοι 'κεῖνοι,
 Γιατ' ἤξευραν 'ς τὸ Χόρμυοβο τί θρῆνος εἶχε γίνεи.
 Τῆς Μαλισιώβας τὰ 'ξεραν τὰ σκοτεινὰ μαντάτα,
 Ποῦ δὲν ἀνέμεινε ψυχὴ, μηδὲ σκυλὶ καὶ γάτα.
 Κ' οἱ σκοτεινοὶ τοιμάζονται 'ς τὸν Φράγκον νὰ ῥιχθοῦνε,
 Καὶ 'ς τὸ σπαθὶ τ' Ἀλήπασα νὰ μὴ παραδοθοῦνε.

Ὅπως ἔστειλε ὁ Ἀλήπασας καὶ τοὺς ἔπιασε, καὶ
 τοὺς ἐδιαμοίρασε 'ς τοῦ Τρικκάλου τὰ χωριά.

Κι' ὁ κολαούζος πρόφθατε καὶ τοῦ 'δωσε χαμπέρι,
 Κι' Ἀλήπασας τοιμάζεται νὰ προβοδῇσ' ἀσκέρι.
 Ἀλήπασας προβόδῃσε ἀσκέρι καὶ τοὺς πιάνει,
 "Ἀνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιὰ 'ς τὸ κούτζουρο τοὺς βάνει.
 Καὶ τοὺς γεμίζει τὰ χωριά 'ς τὴν μιὰ μεριά 'ς τὴν ἄλλη,
 Κι' ἄνδρες γυναῖκες θέλησε 'ς τὴν κόρδα νὰ τοὺς βάλλῃ.
 Καὶ πάλε τὸ μετάνοιωσε γιατί νὰ τοὺς χαλάτῃ,
 Προβόδῃσε 'ς τὰ Τρίκαλα πολλὰ χωριά νὰ φτιάσῃ.
 Νὰ τοὺς μοιράσῃ 'ς τὰ χωριά χωράφια νὰ δουλεύσουν,
 Ὅσον νὰ ζήσουν λευθεριά ποτὲ νὰ μὴ γυρεύσουν.
 Ταχμίνι χίλιας φανελαῖς προστάζει νὰ σηκώσῃ,
 Τὴν νύκτα τὰ μετάνυχτα πρωτοῦ νὰ ξημερώσῃ.
 Ἰχτιατζὶ γιὰ κεῖνον τὸν ῥαγιᾶ Ἀλήπασας δὲν ἔναι,
 Τὸν ἔστειλε νὰ θυμηθοῦν τὸν τόπον τους νὰ κλαῖνε.
 Νὰ θυμηθοῦν τὸν τόπον τους νὰ καίετ' ἡ καρδιά τους,
 Κι' ἄλλο ῥαγιᾶ νὰ βλέπουνε ὀπίσω 'ς τὰ χωριά τους.
 Ἀλήπασας τοὺς ἔδωσε τέτοιαις λογῆς νιζάμι,
 Ὅπου 'τον τόπος σάρπικος παλάγγαις εἶχε κάμει.

Ἀλήπατας ὀρμίζεται νὰ στείλῃ 'ς τὸ Ἰθάρι,
 Νὰ τοὺς γυρεύσῃ τὸ μίρι, αὐτὸς νὰ τοὺς τὸ πάρῃ.
 Τὸν Μάλιο Μέτζο ὥρμισε γιὰ νὰ τὸν προβοδήσῃ,
 'Σ τὴν ἄκρ' ἀπὸ τὸ πέλαγο καλύβαις νὰ τοῦ στήσῃ
 'Σ τὴν ἄκρ' ἀπὸ τὸ πέλαγο νὰ φτιάσῃ τὰ καλύβια,
 Νὰ πᾶν' νὰ ξεχειμάσουνε τ' Ἀλήπασα τὰ ντίβια.
 Κι' αὐτὸς τοῦ καθαλίκευσε καὶ 'ς τὸ Ἰθάρι πᾶνει,
 'Σ τὴν ἄκρ' ἀπὸ τὸ πέλαγο νὰ κᾶν' ἓνα σεργιάνι.
 Σὰν πάῃ 'ς τὴν ἄκρην τοῦ γιालοῦ ὀλίγο νὰ γλενδίσῃ,
 Ὅρμίζει πέρα 'ς τοὺς Κορφοὺς γραφὴν νὰ προβοδήσῃ.
 Τοῦ κουμαντάτε τοῦ ἔγραφε μὲ μιὰν τιμὴν μεγάλην,
 Νὰ ῥθῇ 'ς τοῦτα τὰ χῶματα τοῦ Φράντζα τὸ ριτζιάλι.
 « Ἀγαπημένε φίλε μου, τοῦ γράφει 'ς τὴν γραφὴν του,
 Μὲ τὴν καρδιάν τ' Ἀλήπατας τὴν ξέρει τὴν τιμὴν του.
 Τὸ πρῶτο καλῶς νὰ σὲ βροῦν τὰ χαιρετίσματά μου,
 Καὶ σ' ἔχω ντόστη 'ς τὸν ντουνιαῖ, καὶ φίλον 'ς τὴν καρδιά μου.
 Καὶ τὸ χατίρι σου ῥωτῶ καὶ σοῦ τὸ φανερόνω,
 Κ' ἐγὼ ῥθα 'ς τοῦτα τὰ νερά τὸν φετεινὸν τὸν χρόνον.
 Ἐγὼ ῥθα 'ς τοῦτα τὰ νερά καὶ θέλα σ' ἀνταμώσω,
 Μιὰ μέρα μετ' ἐσένανε νὰ γλυκοξεφαντώσω.
 Καλαμπαλίκι δὲν ἔχω, εἴμ' ἄθειος ἀπ' ἀνθρώπους,
 Καὶ σικλετίσθηκα πολλὰ σὲ τουτουνοὺς τοὺς τόπους.
 Κ' ἕκαμα κάστι σήμερα νὰ ρίχνουμοῦνε πέρα,
 Τὴν θάλασσαν φοβήθηκα τ' εἶχε βαρὺν ἀέρα.
 Ἀκόμα ἓνα λόγιασα, ὁ τόπος νὰ μ' ἀγριώσῃ,
 Κ' ἐγὼ 'ς τοὺς ἄγριους βρίσκομαι ὅσον ποῦ νὰ μερώσῃ.
 Κι' ὁ βασιλιάς μ' ἐπρόσταξε καὶ μ' ἔστειλε φερμάνι,
 Σὲ τοῦτα τ' ἄγρια βουνὰ νὰ δώσω 'να νιζάμι.
 Κ' ἐγὼ δὲν τό 'θελα ποτὲ ταχίνη νὰ μὲ κάμῃ,
 Τὶ τοῦτα τ' ἄγρια βουνὰ δὲν πέρουνε νιζάμι.
 Κ' ἐγὼ τζιχαλίστησα πολὺ καὶ δὲ ἔμπορῶ ν' τὰ στρώσω.
 Καὶ θὰ τοὺς βάλῳ τὸ σπαθὶ νὰ σκύφουνε καμπόσο.
 Καμποσουνοὺς τοὺς ἔστρωσα, τοὺς ἕκαμα ῥαγιαδες,
 Τοὺς ἔστειλα 'ς τὴν Ῥούμελην νὰ γίνουν δουλευτάδες.
 Κ' ἤρθα 'ς τὴν ἄκρην τοῦ γιालοῦ κερσὶ πρὸς τὸν Κορριάτη,
 Κι' ἔλα νὰ ξεφηντώσωμεν 'ς τὸν τόπον μας κομμάτι.

Νὰ γλυκοκουβεντιάσωμε, νὰ ποῦμε τὰ κρυφά μας,
 Νὰ μ' ἦναι κἄνας σουμπεές κρυμμένος 'ς τὴ καρδιά μας.
 Μ' ἀγάπησ' ἡ καρδίτσα μου μουτλάκ νὰ σ' ἀνταμώσω,
 Κι' ὅ,τ' ἀγαπήσεις γύρευε, ἐγὼ νὰ σοῦ τὸ δώσω.
 Ἄν δὲν σὲ σμιῶω σήμερα 'ς τὰ Γιάννινα δὲν πᾶνω,
 Καὶ μπίρταχα 'ς τὸ στόμα μου νὰ ξέρης δὲν σὲ πιάνω.
 Σ' ἀγάπησα, ποῦ βρίσκεσθε κοντὰ 'ς τὸν βασιληᾷ μου,
 Γιὰ τοῦτο σὲ μπεγένδισα, καὶ σ' ἔχω 'ς τὴν καρδιά μου. »
 Αὐτὰ τοῦ γράφ' Ἀλήπασας κι' αὐτὰ τοῦ παραγγέλλει,
 Κι' αὐτὰ τοῦ τάζει 'ς τὸ χαρτί καὶ πέρα τοῦ τὰ στέλλει.
 Κι' ἀβόλετο τὸν καρτερεῖ μὲ μιὰ χαρὰ μεγάλη,
 Κἄνα χαβάλ' ἀπ' τὴν καρδιά κυττάζει νὰ τοῦ 'βγάλλῃ,
 Πιτῆδειος εἶν' Ἀλήπασας, κ' ἡ γνῶσίς του καθάρια,
 Κι' ὁ Ῥόζος εἶναι μπουταλαῖς, καὶ τὸν βοσκᾷ χορτάρια.

Ὁ Ῥόζος λαμβάνωντας τὴν γραφὴν ἐσηκώθη καὶ
 ἀνταμώθη μὲ τὸν Ἀλήπασαν.

Ὁ Ῥόζος ὄντας τ' ἀνοιξε τὸ γράμμα καὶ διαβάζει,
 Ταῖς μπαρονιαῖς τ' Ἀλήπασα πολὺ ταῖς κάνει χάζι.
 Καὶ λέγει· « αὐτὸς ὁ Ἀλήπασας πολλ' εἶναι τιμημένος,
 Ἀπὸ τὴν γνώμην φαίνεται ὅπου 'ναι ξαηκουσμένος.
 Μάδαμ ποῦ μὲ μπεγέντισε κ' ἐγὼ θὰ τὸν τιμῶω,
 Καὶ σήμερα μὲ ταύτονε θὰ πάγω νὰ γλεντίσω.
 Τ' αὐτὸς ἦρθε καὶ βρίσκεται σήμερα 'ς τὸ Ἰβάρι,
 Γιὰ τοῦτο μοῦ προσόδῃσε καὶ θέλει νὰ μὲ πάρῃ.
 Κ' εἰς κεῖνα τ' ἄγρια βουνὰ θὰ κάμω 'να σεργιάνι,
 Ποῦ πολεμάει Ἀλήπασας καὶ ζάμπτι δὲν τὰ κάνει. »
 Ὁ Ῥόζος καθαλίκευσε κ' ἐπῆγε 'ς τὸ Ἰβάρι,
 Κι' Ἀλήπασας προσόδῃσε τὸν Ῥόζον γιὰ νὰ πάρῃ.
 Τὸν πῆγαν καὶ τὸν ἤφεραν ἐκεῖ ποῦ 'τον ἀτός του,
 Καὶ τὸν ἐπολυχρόνησε ὁ φίλος ὁ δικός του.
 Κι' Ἀλήπασας ἐπρόσταξε κοντὰ του νὰ καθήσῃ.
 Ἀρχίνησε ταῖς μπαρονιαῖς, νὰ τὸν καλοκαρδίση.
 Τοῦ εἶπε· « πῶς μπεγένδισες κι' ἤλθες 'ς τὰ χώματά μου;
 Δὲν ξεύρω πλεῖν τι νὰ σοῦ 'πῶ ἐγὼ ἀπ' τὴν χαρά μου.

Ὡρᾶν τὴν ὥρα τήραζα νὰ βγῆς νὰ ξαγναντίσῃς,
 Νὰ βγῆς σὲ τοῦτ' τὰ χῶματα ὀλίγο νὰ γλενδίσῃς,
 Ἀλήπασας ἐπρόσταξε νὰ φέρουν τὸν σουφραῖ του,
 Νὰ φάγῃ ὁ φίλος σήμερα τὰ δέξια τὰ φαγιά του.
 Ἀντάμα μὲ τὸν φίλον του νὰ φᾶνε καὶ νὰ πιοῦνε,
 Ἀλήπασας μὲ ταύτονε νὰ ξεμολογηθοῦνε.

« Κᾶνα χαμπέρι, ῥώτησε, μὴ σοῦ ῥθε ἀπ' τὸ Παρίσι; »

Ὁ Ῥόζος ἀποκρίθηκε νὰ τοῦ τὰ μολογήσῃ.

Διὰ τοῦτο τὸν ἐφώναξε νὰ ξεμολογηθοῦνε,

Νὰ τοὺς γνωρίσ' Ἀλήπασας τὴν γνώμην ποῦ βαστοῦνε.

Μὲ μπαρονιαῖς τὸν ἔρριψε ἔς τὴν θάλασσαν καὶ πλέει,

Κι' ὁ Ῥόζος εἶναι μπουταλαῖς, κι' ἀρχίνησε καὶ λέγει.

« Ἀλήπασα νὰ σοῦ τὰ πῶ ὅ,τ' ἔχω ἔς τὴν καρδιά μου,

Τοῦτ' τὰ βουνὰ ποῦ πολεμᾷς ἐφέτο ἔναι δικὰ μου.

Τέτοια χαμπέρια μοῦ ἴσκειλαν προχθὲς ἀπ' τὸ Παρίσι,

Κι' ἀπ' ἔδω κι' ὡς τὴν Ἐντρενὲ ἐγὼ θὰ κάμω κρίσι.

Κι' ὁ βασιλιᾶς τὸν τόπον σας τὸν ἔχει πουλημένον,

Καὶ τὸ Παρίσι, Ἀληπασᾶ, τὸν ἔχ' ἀγορασμένον.

Καὶ βασιληᾶ ἔς τὴν Ῥούμελιν ἔχω νὰ κάμ' ἐσένα,

Κι' ὀλίγον τίποτας μιρὶ νὰ προσοδᾷς ἐμένα.

Καὶ φέτο τοῦτ' τὴν ἀνοιξιν τὸν κόσμον θὰ βουλλῶσω,

Κατόπι ἔς τὰ χερᾶκια σου νὰ σοῦ τὴν παραδῶσω.

Ἀκόμη καὶ ἔς τὴν Βενετιά ἂν θέλῃς νὰ σὲ πέψω,

Χρόνον σὲ χρόν' Ἀλήπασα χεσάπι θὰ γυρεῖσω. »

Ἀπόκρισις Ἀλήπασα πρὸς τὸν Ῥόζον.

Ἀλήπασας τὸν φίλον του ἀκόμη τὸν ξετάζει,

Τὰ λόγια του τὰ νόστιμα βαρεῖα τοῦ τ' ἀγοράζει.

Τοῦ πε' « σὰν βγῆς ἔς τὴν Ῥούμελιν τὸν κόσμον νὰ βουλλῶσῃς, »

Τ' Ἀλήπασα τί χεντιὲ ὀρμίζεις νὰ τοῦ δώσῃς;

Ἄν στερωθῇς ἔς τὴν Ῥούμελιν ἐσὺ νὰ δικηοκρίνης,

Τοῦ φίλου σου τ' Ἀλήπασα πεσκέσι τί τοῦ δίνεις; »

Ὁ Ῥόζος λέγει τ' Ἀλήπασα· « τὸ βέδωρο νὰ σοῦ κρίνω,

Τὴν Βενετιά καὶ τοὺς Κορφοὺς ὀρμίζω καὶ σοῦ δίνω. »

Κι' ὄντας νὰ βγῶ 'ς τὴ 'Ρούμελη θέλω νὰ μὲ βοηθήσης,
 Καὶ 'γὼ σοῦ κάνω τὴν καρδιά ὅπως κι' ἂν ἀγαπήσης. »
 Ὁ πονηρὸς Ἀλήπασας διαλέγει τὴν καρδιά του,
 Κι' ὁ Ῥόζος εἶναι μπουταλᾶς, κι' ἀπλόνει τὰ πτερὰ του.
 « Πουγγιὰ χιλιάδες εἴκοσι μοῦ δίνεις νὰ τὰ φάγω ;
 Κι' ὄντας νὰ βγῆς 'ς τὴν 'Ρούμελην ἂν θέλῃς, σὲ βοηθάω.
 Τοῦ βασιληᾶ νὰ κακιωθῶ καὶ χέρι νὰ τραβήσω,
 Κατόπι βέβηα πίστευσον ποῦ θέλα σὲ βοηθήσω.
 Καὶ βασιληᾶ 'ς τὴν Βενετιὰ νὰ μὴ μὲ προδοδήσης,
 'Σ τὸν τόπον μου, τὰ Γιάννινα, ἐμένα νὰ μ' ἀφήσης. »
 Αὐτὰ τοῦ λέγ' Ἀλήπασας, κι' ὁ Ῥόζος καμαρόνει,
 Καὶ στρώνει τὴν κουβέντα του καὶ τὰ πτερὰ του ἀπλόνει.
 « Πουγγιὰ χιλιάδες εἴκοσι ἐγὼ νὰ σοῦ τὰ στείλω,
 Καὶ κάνω δόξα σήμερα ποῦ σ' ἔχω σένα φίλο.
 Ὁ Ῥόζος τὸν ἐπίστευσε μὲ τὴν χονδρὴν τὴν γνῶσι,
 Καὶ δυὸ καράβια τοῦ ἔφερε πεσκέσι νὰ τοῦ δώσῃ.
 Τοῦ τὰ ἔδωκε τ' Ἀλήπασα αὐτὸς ἀπ' τὴν χαρὰ του,
 Ποῦ τοῦ ἔκρινε ταῖς μπαρονιαῖς κ' ἐχάρηκ' ἡ καρδιά του.
 « Τὰ δυὸ καράβια, Ἀλήπασα, σ' τὰ χάρισα καὶ πάρ' τα »
 Κ' Ἀλήπασας ἐπρόσταξε νὰ τοῦ τὰ πάῃ 'ς τὴν Ἄρτα.
 Μπροσθὰ 'ς τὸν κόσμον φαίνονται πῶς ἔχουν φιλοσύνη,
 Κ' ἓνα τὸν ἄλλον αἱ καρδιαῖς τοὺς βράζει σὰν καμίνι.
 Ξεφάντωσαν κ' ἐγλένδισαν, καὶ ξεμολογηθῆκαν,
 Κατόπι ἐσηκώθησαν οἱ δυὸ τοὺς χωρισθῆκαν.
 Καὶ τοῦ πε' « μωρὲ μπράτιμε, προτοῦ νὰ σὲ γυρέψω,
 Νὰ μ' ἔρθῃς καὶ 'ς τὰ Γιάννινα τί θελὰ σὲ πανδρέψω.
 Καὶ κάνοντας τὸν γάμον σου νὰ φᾶμε καὶ νὰ πιοῦμε,
 Ἀκόμα καὶ καλλίτερα νὰ ξεμολογηθοῦμε.
 Κ' ἔτσι θαρρῶν πλειότερον νὰ σὲ καλοκαρδίσω,
 'Σ τὸν τόπον σου χαρούμενον θενὰ σὲ προδοήσω. »
 Ὁ Ῥόζος ἐσηκώθηκε καὶ μπῆκε 'ς τὸ καίκι,
 Καὶ τὴν ὑγειὰν τ' Ἀλήπασα γυρίζει νὰ τ' ἀφήκῃ.
 Καὶ τ' ἄφηκε τὸ ἔχε 'γειὰ, πᾶει μὲ τὴν χαρὰ του,
 Νὰ δοῦμε καὶ τὰ στερινὰ τὰ μαῦρα τὰ γραφτά του.

Ἀλήπασας φεύγει καὶ ἔρχεται ἔς τὰ Γιάννινα
καὶ γράφει ἔς τὸ ντουβλέτι ἐκεῖνα ὁποῦ
ἄκουσε ἀπὸ τὸν Ῥόζον.

Ἀλήπασας σηκώθηκε πολὺ συλλογισμένος,
Θαρρύνουν οἱ λαλάδες του πῶς εἶναι πειστωμένος.
Καὶ πρόφθασε ἔς τὰ Γιάννινα καὶ σιγουριὰ δὲν ἔχει,
Καὶ ποιὸς τρομάει νὰ τοῦ πῇ, καὶ νὰ ρωτήσῃ τ' ἔχει;
Τοιμάζεται ἔς τὰ Γιάννινα νὰ γράψ' ἓνα ἀρτζουχάλι,
Νὰ τοῦ τὸ πῇ τοῦ βασιληᾶ τὸ βέβηρο τὸ χαβάλι.
Καὶ γράφει τ' ἀρτζουχάλι του, « ἀφέντη βασιληᾶ μου,
Τὸ χάκι πάει· σὲ προσκυνῶ μὲ ὅλην τὴν καρδιά μου.
Καὶ σᾶς τὸ κάνω ἰφὰδὲ τὸ βέβηρο τὸ χαμπέρι,
Μὲ τὸν Φραντζέζον ξεύρετε πῶς ἔχομεν σεφέρι.
Ὁ κουμαντάντες τῶν Κορφῶν μοῦ πε τὰ βεβηωμένα,
Τὰ βέβηρα τὰ γενόμενα πῶς εἶναι τὸ καθένα.
Καὶ μοῦ πε γιὰ τὴν Ῥούμελην τὴν ἔχ' ἀγορασμένην,
Κι' ἀφέντης σας ὁ βασιληᾶς τὴν ἔχει πουλημένην.
Κ' ἔχει νὰ βγῇ ἔς τὴν Ῥούμελην αὐτὸς νὰ τὴν ζαπώσῃ,
Χωρὶς καυγᾶ καὶ πόλεμον ῥαγιαῖδες νὰ βουλλώσῃ.
Κι' ἂν ἦναι τέτοιαι ὑπόθεσις, ἐμεῖς δὲν τὸ φτουροῦμεν,
Ὡς τόσον μὲ τὸ ἔζνι σου μὲ ταῦτον νὰ σφρχοῦμεν.
Καὶ σὺ τζαῖζι μὴ τὸ βρῇς τὸν Φράντζα νὰ μᾶς δώσῃς,
Καὶ τώρῃ ἔς τὴν ἡμέρα σου τὸν τόπον νὰ σκλαβώσῃς.
Κι' ὁ τόπος ἐσηκώθηκε ἀπάνω ἔς τὸ ποδάρι,
Καὶ ὁ καθένας ἀπ' αὐτοὺς τὰ μάτια τους θὰ πάρῃ.
Κι' ὡς τόσον δὲν τὸ στέργομεν ἐμεῖς νὰ σκλαβωθοῦμεν,
Κι' ἂν ἔρθῃ ἔς τοῦτα τὰ νερά μὲ ταῦτον θὰ σφαγοῦμεν.
Κἂν στεῖλέ μου τὸ ἔζνι σου νὰ βγῶ νὰ πολεμήσω
Ἐγὼ μὲ καὶν τὸν ἄπιστον, τὸ αἷμά μου νὰ χύσω.
Πολλαῖς δουλειαῖς ὀρμίζεται καὶ θέλει νὰ κάμῃ φέτο,
Κ' ἔτσι θαρρεῖ τὴν Ῥούμελην αὐτὸς τὴν ἔχει νέτο.
Πολλαῖς ἀρμάταις ὥρμισε ὁ Φράντζας ἔς τὸ Παρίσι,
Καὶ θέλ' νὰ βγῇ ἔς τὴν Ῥούμελην τ' ἀσκέρι του νὰ χύσῃ.
Μόνον μὴν τὸν πιστεύεσθε καὶ ὅπλα μὴ τοῦ δώσῃς,
Καὶ θὰ σοῦ γίνῃ χαβαλές, καὶ θέλῃ μετανοιώσῃς. »

Τοῦ τὰ ὅστεϊλε τοῦ βασιληᾶ, καὶ χώρια τοῦ βεζίρη,
 Νὰ κάμουν καμμιὰν ὀρδινιὰν νὰ γίνουνε χαζίρι.
 Καὶ τοῦ βεζίρη τοῦ ἴγραφε· « τὰ πάντα νὰ ξετάξης,
 Γιατί θελά ῥθη ἕνας καιρὸς καὶ ξεῦρέ το θ' ἀράξης.
 Καὶ πρέπει νὰ ἴσαι ξύπνηγος ἴς τὰ πάντα μας τὰ οὔλα,
 Τὶ σένα σ' ἔχ' ὁ βασιληᾶς τρηνήτερον ἴς τὴν βοῦλλα.
 Καὶ πρέπει ποῦ νὰ βρίσκεισαι ἴς τὸ μπόρτζι καὶ ἴς τὸ νάχτι,
 Νὰ τοῦ τὸ ἴπης τοῦ βασιληᾶ ποῦ βρίσκεται ἴς τὸ τάχτι.»
 Ἔτσι τοῦ γράφ' Ἀλήπασας τῆς βοῦλλας τοῦ βεζίρη,
 Νὰ κάμουν καμμιὰ ὀρδινιὰ νὰ βρίσκωνται χαζίρι,
 Κι' ἀπὸ τὸν Φράντζα σήμερα νὰ μὴ ξεθαῖρευθοῦνε,
 Καὶ ἴς τὸ Παρίσι ὀρμίζονται ἴς τὴ Ῥούμελη νὰ βγοῦνε.
 « Κι' ὁ Μποναπάρτες πολεμᾷ νὰ μᾶς ἀποκοιμίση,
 Κι' ὀρμίζει διὰ τὸν τόπον μας ἀσκέρι ἴς τὸ Παρίσι.
 Τὸ βέβηο νὰ τὸ ξεύρετε ποῦ θέλα μᾶς χαλάση,
 Ἀκόμα καὶ τὸν βασιληᾶ τηρᾷ νὰ κατεβάση.
 Τὶ ἴς τὸ Παρίσι γίνεται μεγάλο ντενταροῦκι,
 Τὸν καρτερεῖ κι' ὁ κούσουλας τῆς Πόλης τὸ γιουμπροῦκι.
 Τήρα καὶ ξετάξ' τὴν δουλειὰ τί τό ἴκαμάνε νάχτι,
 Τηράζουν μὲ τὴν δαιμονιὰ νὰ πάρουν καὶ τὸ τάχτι.
 Ὅ,τ' ἄκουσα σοῦ ἔγραψα, καὶ πάλ' ὅπως ὀρίσης,
 Γιὰ τὸ χρυσόν σου ὄνομα μιὰ ψίχα νὰ ξυπνήτης. »

Ἀπόκρισις τοῦ βεζίρη πρὸς τὸν Ἀλήπασαν.

Βεζίρης ὄντας τ' ἀνοιξε καὶ βλέπει τ' ἀρτζουχάλι,
 Σκουτοῦρα τὸν ἐκόλλησε κι' ἀντράλα ἴς τὸ κεφάλι.
 Τ' ἀνοίγει τ' ἀρτζουχάλι του καὶ τὸ καλοδιαβάζει,
 Εὐθὺς ἴς τὴν ὥρα πρόσταξε καὶ τὸν ὀρτᾶ φωνάζει.
 « Τηρᾷτ' ἐδῶ τί μοῦ ἴγραφεν ἀχμάκης Ἀρβανίτης,
 Ὅποῦ ἴναι ἴς τὴν Ἀρβανιτιὰ κολόνα καὶ ζαμπίτης.
 Μὲ τόσ' ἀγάπη π' ἔχομεν ἐμεῖς μὲ τὸν Φραντζέτζη,
 Δὲν ἔπρεπε τούτ' τὴν γραφὴν ποῦ νὰ τὴν ἔγραφ' ἔτσι.
 Ὁ Φράντζας γιὰ ποῦ βρίσκεται σήμερα ἴς τὸ ψωμί μας,
 Καὶ πιστευμένος ἄνθρωπος ἐδῶ ἴς τὴν ὀρίσιν μας. »

Καὶ τὸ δικό μας τὸ ψωμί δὲν μπόρ' νὰ τὸ 'πατήσῃ,
 Μὲ τί πτερά τὴν 'Ρούμελην θὰ βγῇ νὰ τὴν πατήσῃ;
 Κι' ἀφεντῆς μας ὁ βασιληᾶς τοὺς ἔχει 'ς τὸ ναζάρι,
 Κι' ἀρματωμένοι βγαίνουνε 'ς τῆς Πόλης τὸ παζάρι.
 Καὶ γχεζεροῦν σερμπέτιδες σοκάκι σὲ σοκάκι,
 Καὶ τὰ δικά τους τ' ἄρματα δὲν γίνηκαν γιασάκι. »
 Τὸν Τάταρην τ' Ἀλήπασα τὸν εὗγαλε μπροστά του.
 Νὰ τὸν ρουφήσῃ τήραξε κι' αὐτὸν καὶ τὰ σκουτιά του·
 « Τ' εἶν' τ' ἀρτζουχάλι, Τάταρην, ποῦ μοῦ 'φερεις ἐμένα;
 Τοῦτ' τὰ χαμπέρια Ἀλήπασας ποῦ τὰ 'χει μαθημένα; »
 « Ἀμάν, τοῦ λέγ' ὁ Τάταρης, ὅ,τι νὰ εἰπῶ δὲν ξέρω.
 Ἀφέντης μου μού τό 'δωτε 'ς τὸν Πόλι νὰ τὸ φέρω. »
 Ἕνα φερμάνι φοθερὸ ὀρμίζει νὰ βουλλώσῃ,
 Τὸν κεχαγιᾶν τ' Ἀλήπασα φωνάζει νὰ τὸ δώσῃ.
 Καὶ τοῦ 'πε· « καθαλίκευσε νὰ τοῦ τὸ πᾶς ἀτός σου. »
 Καὶ τοῦ 'πε « δός το γλήγορα 'ς τὰ χέρια τ' ἀφεντός σου.
 Καὶ τοῦ Φραντζέζου τὸν νταβᾶ 'ς τὸ στόμα μὴ τὸν πιάσῃ,
 Γιατὶ τὸν κίνω φερμανλῇ καὶ θέλει τ' ἀπεικάσει. »
 Καὶ γράφαι τὸ φερμάνι του· « Ἀλήπασα παιδί μου,
 Ὅ,τ' ἤκουσες μοῦ τὰ 'γραψες, ἄς ἔχῃς τὴν εὐχήν μου.
 Καὶ 'ς τ' ἀρτζουχάλι μοῦ 'γραφες τέτοιαις λογιῆς χαμπέρι,
 Πῶς μὲ τὸν Φράντζα σήμερα πῶς ἔχωμεν σεφέρει.
 Καὶ 'ς τὸ Παρίσι, μοῦ 'γραφες, ἔχ' ὀρδινιὰ μεγάλην,
 Καὶ πολεμᾶ 'ς τὴν 'Ρούμελην τ' ἀσκέρι του νὰ βγάλῃ.
 Κι' ἀκόμα μοῦ φανέρονες πῶς θέλα γίνει ἐχθρός μας,
 Καὶ νὰ κυρεύσῃ πολεμᾶ τὸν τόπον τὸν δικόν μας.
 Κι' ὁ Φράντζας γιὰ ποῦ βρίσκεται τὸ σήμερον 'ς τὴν Πόλι,
 Τ' ἔξῃ ρηγάτο τοῦ 'πεσαν ἀπανωθιὸ τους ὅλοι.
 Καὶ βῆκανε 'ς τὸν βασιληᾶ νὰ ποῦν τὰ γινομένα,
 Καὶ τῶ 'κριναν τιμητικὰ καλὰ καὶ τιμημένα.
 Καὶ τοῦ 'πανε τοῦ βασιληᾶ, ν' ἀξιώσῃ ἡ σουλτανιά σου,
 Ἑμεῖς μεντέτ γυρεύομεν ἀπὸ τὴν ἀφεντιά σου.
 Γιὰ ποῦ 'ρθε 'ς τὸ ντουβλέτι σου τῆς Φράντζας τὸ ρηγάτο,
 Καὶ σκλάβοι θελὰ γίνωμεν 'ς τὸν ἴσκιο σ' ἀποκάτου.
 Εἶν' ἄδειο τὸ ρηγάτο μας καὶ δὲν ἔχει κεφάλι,
 Καὶ σκλάβοι θὰ σοῦ γίνωμεν νὰ μ' ἔχωμεν ζεβάλι.

Δός μας μπουτίδες, τοῦ ἴπανε, κατίδες καὶ χοτζάδες;
 Νὰ πᾶμεν ἔς τὸ ῥηγάτο μας νὰ κάμωμεν νταβάδες.
 Καὶ δρόμον νὰ μᾶς δείξουνε ποῦ κρένει τὸ κιτάπι,
 Γιατ' εἴμεθα τζαίλιδες καὶ ἔς τὸν δουνιᾶ χαράπι.
 Θὰ γίνωμ' ὁτουμπίριδες ἔς τὴν πλάκα νὰ γραφθοῦμεν,
 Καὶ ἔς τὸ χρυσόν σου τὸ πτερὸ νὰ κουμανταρισθοῦμεν.
 Κι' ἔξῃ ῥηγάτα βάλθηκαν τὸν Φράντζα νὰ χαλάσουν,
 Τὸν τόπον μὲ τὴν πιθαμὴν θαρροῦν νὰ τὸν μοιράσουν,
 Καὶ νὰ βρέσουνε σπαθι ἔς ἐτοῦτο τὸ ῥηγάτο,
 Ποῦ τὸ ἔμαθαν πῶς ἤρθαμε ἔς τὸν ἴσκιό σ' ἀποκάτω.
 Τώρα τζαίζι μὴ τὸ βρῆς ὁποῦ νὰ χαλχσθοῦμεν,
 Δός μας μιὰ ψίχα δύναμιν νὰ τοὺς ἀποκριθοῦμεν.
 Αὐτό ἴπανε ἔς τὸ βασιληᾶ καὶ στέκουν ἔς τὸ πτερό του,
 Καὶ πῶς θὰ τοῦ τὸν πάρουνε τὸν τόπον τὸν δικό του;
 Καὶ δὲν ὁμνοιάζ', Ἀλήπασα, τούτ' ἡ δουλειὰ νὰ γίνη,
 Δὲν βγαίνουνε ἔς τὴν Ρούμελην μὲ τὴν ἀπιστοσύνη.
 Ἄπ' ἐδῶ κεῖθε, Ἀλήπασα, κύτταξε τὴν δουλειά σου,
 Τὸν συμπεῖν τὸν ἄπρεπον βγάλ' τὸν ἄπ' τὴν καρδιά σου.
 Καὶ τοῦ Φραντζέζου τὸν νταβᾶ ἔς τὸ στόμα μὴ τὸν πιάσης,
 Ἀκόμα καὶ τὸν τόπον σου καλὰ νὰ τὸν λαγιάσης.
 Ἡμέρωσε τὸν τόπον σου καὶ δῶσαί τους γαῖρετι,
 Καὶ πές τους ποῦ ναι βασιληᾶς ἔς τὴν Πόλιν ἔς τὸ ντουβλέτι. *
 Τοῦτά ἔχε ἔς τὸ φερμάνι του καὶ ἔς τὰ γραφούμενά του,
 Ὁ συμπεῖς τ' Ἀλήπασα νὰ βγῇ ἄπ' τὴν καρδιά του.

Λαμβάνωντας Ἀλήπασας τὸ φερμάνι ἐπῆρε τὰς ἐλ-
 πίδας τοῦ ἀπὸ τὸ ντουβλέτι καὶ ἔμασε ἀσκέρι,
 πρὸς φύλαξιν του.

Ἀλήπασας σὰν τ' ἀνοιξε καὶ βλέπει τὸ φερμάνι,
 Λίγο γκιδέρνι ἔς τὴν καρδιά ἀρχίνησε καὶ βάνει.
 « Ὅριστε, λέγ' Ἀλήπασας, ἰμέτι Μουχαμέτη,
 Χαίρι δὲν ἐχοῦμε μείς ἐφέτ' ἄπ' τὸ ντουβλέτι.
 Νὰ ξέρετε μᾶς μάγεψαν τῆς Φράντζας οἱ διαβόλοι,
 Καὶ γινῶσις δὲν ἀπόμεινε νὰ ξέρετε ἔς τὴν Πόλιν.

Ὁ Φράντζας μὲ τὴν τέχνην του καὶ μὲ τὴν διαβολιὰ του,
 Τηράζει 'ς τοῦτ' τὰ χῶματα νὰ κάμῃ τὰ δικά του.
 Κ' οἱ γνωστικοὶ ποῦ βρίσκονται 'ς τὴν Πόλιν δὲν τρομοῦνε,
 Τοῦ Κιὸρ βεζίρη τίποτας νὰ πᾶνε νὰ τοῦ 'ποῦνε.
 Τοῦ Κιὸρ βεζίρη νὰ τοῦ 'ποῦν τὰ πάντα νὰ ξετάξῃ,
 Πρῶτα τῆς Φράντζας τὸν ἐλτζῆ μὲ ξύλα νὰ τὸν κάψῃ,
 Καὶ τ' ἀρτζουχάλι ποῦ 'στεῖλα 'ς τὴν Πόλιν δὲν τὸ πιάνει,
 Ὁ Κιὸρ βεζίρης τό 'σχισε καὶ 'ς τὴν φωτιὰ τὸ βάνει.
 Ὁ Κιὸρ βεζίρης δὲν ἔχει γαῖλὲ καὶ κασαβέτι,
 Νὰ κάμῃ καμμιὰ ξέταξιν ἀπάνω 'ς τὸ ντουβλέτι.
 Καὶ γράφει 'ς τὸ φερμάνι του τὸ στόμα μου νὰ κλείσω,
 Ἀκόμα καὶ τὸν τόπον μου νὰ τὸν καλοκαρδίσω.
 Καὶ νὰ τοὺς 'πῶ, μὴν ἔχετε κανέναν κασαβέτι,
 Τὶ μᾶς φυλάγ' ὁ βασιληᾶς ἀπάνω 'ς τὸ ντουβλέτι.
 Καὶ τῶρ' ἀπὸ τὸν βασιληᾶ δὲν ἔχω κᾶνα θάρρῳ,
 Μόνον θαρρῶ τὸ δίκημό μου ἀτός μου νὰ τὸ πάρω.
 Καὶ πρέπει τοῦτον τὸν γαῖλὲ ἐγὼ νὰ τὸν τραδῇσω,
 Τὶ μένα θὰ μὲ στείλουνε ταχὺ νὰ πολεμήσω.
 Ἐμένα θὰ μὲ στείλουνε εὐθὺς μὲ χωρὶς ἄλλο,
 Ὅσον τὸν ντὶν ντουσμάνη σήμερα τὸ γκιόξι μου νὰ βάλλω. »
 Ἀλήπασας ἐστρώθηκε καὶ κάνει τὴν δουλειά του,
 Νὰ προβοδῇ πολεμᾶ ψηλὰ τὸν κεχχιᾶ του.
 Πιάνει καὶ γράφει μπουγιουρντιὰ 'ς ὅλα τὰ βιλαέτια,
 Νὰ κατεβοῦν 'ς τὰ Γιάννινα ἀπ' ὅλα τὰ μελέτια.
 Νὰ βρίσκωνται 'ς τὰ Γιάννινα μιὰ δεκαριά χιλιάδες,
 Νὰ μὴ γενοῦνε τίποτας ἀλλοιῶτικ' ἰχτιζάδες.
 Καὶ τὰ νερά ποῦ τρέχουνε Ἀλήπασας τὰ ξέρει,
 Σὲ σάπιο ξύλο δὲν πατεῖ, τί δὲν τοῦ δίνει χέρι.
 Χιλιάδες εἰκοσιτέσσαρες τοῦ γίνηκαν νταῖλι,
 Κ' ἓναν Ἀράπην ἔβαλε Ἀλήπασας βεκίλη.
 Ἀλήπασας τὸν ἔβαλε βεκίλη τὸν λαλᾶ του,
 Κατόπι ἐσιγούρευσε καὶ κάνει τὸν σεφᾶ του.
 Καὶ τὸν λαλᾶ τ' Ἀλήπασα τὸν λέν' Ἰσοῦφ Ἀράπη,
 Μερόνυχτον 'ς τὸ 'τζάκι του αὐτὸς δίνει τζεβάπι.
 Ὅσους καβγάδες ἔλαχε Ἀλήπασας ἀτός του,
 Τοῦ βρίσκονταν 'ς τὸ νύχι του κι' Ἀράπης ὁ δικός του.

Αὐτὸς τσακίζει κόκκαλα, καὶ πλάταις, καὶ παγίδια,
 Καὶ κλέφταις 'ς τ' ἄγρια βουνὰ τοὺς τρῶν' τὰ μαῦρα φεῖδια.
 Κ' οἱ μπένδε; τῆς 'Ρούμελης ὅλοι τὸν προσκυνοῦνε,
 Τὸ μαῦρο χέρι τοῦ λαλᾶ τοῦ τὸ γλυκοφιλοῦνε.
 Ὅταν νὰ βγῇ 'ς τὰ Τρίκκαλα, οἱ κλέφταις τὸν μθαίνουν
 Ἀπ' ὅλα τ' ἄγρια τὰ βουνά, σκίζουν τὴν γῆς καὶ μπαίνουν.
 Καὶ 'ς τὰ δερβένια πουθενὰ δὲν βλιάζουν οἱ ζορμπάδες,
 Τὶ τὸ σπαθὶ τοῦ πέρασε ἀμέτρηταις χιλιάδες.
 Γιατ' εἶναι μαυροκέφαλος, καὶ θάνατον δὲν γράφει,
 Κι' ὅποιον νὰ βάνῃ 'ς τὸ σπαθὶ δὲν κάνει πειὸ νισάφι.
 Δὲν συλλογᾶται θάνατον πῶς ἔχει νὰ πεθάνῃ,
 Μηδὲ τὴν γούρα τὴν στενὴν 'ς τὸν νοῦν τοῦ δὲν τὴν βάνει.
 Ἀλήπασας ἀφέντης τοῦ τὸν ἔχει 'ς τὸ ναζάρι,
 Κ' ἐμπιστευμένον ἄνθρωπον, καὶ τίμιον χαζνατάρη.
 Καὶ 'ς τὸν ἐτμπα τ' Ἀλήπασα αὐτὸς εἶναι μεγάλος,
 Καὶ 'ς ὅλα τὰ οὐμούρια τοῦ αὐτὸς, καὶ δὲν εἶν' ἄλλος.
 Ἀκόμα καὶ 'ς τ' ἀσκέρι τοῦ αὐτὸς δίνει ἐσάπι,
 Κι' Ἀλήπασας δὲν τὸν ῥωτᾶ, τί κάνεις μῶρ' Ἀράπη;
 Ἔχει θωριὰν φαρμακερὴν, καὶ μαῦρο τὸ κορμί του,
 Ποῦ τὸν τηρᾶ τὸν ἄνθρωπον καὶ σκάζει τὴν χολὴν του.
 Κι' ὅπου νὰ πάγ' Ἀλήπασας ὀπίσ' αὐτὸν ἀφίνει,
 Καὶ 'ς ὅλα τὰ οὐμούρια τοῦ αὐτὸς πέρνει καὶ δίνει.

Ἦλθε φερμάνι τ' Ἀλήπασα νὰ πάγῃ 'ς τὸν
 Μπασβάντογλου.

Ἐκεῖν' ἀπάνω πλάκωσε 'ς τὰ Γιάννινα φερμάνι,
 Ταχίνη τὸν Ἀλήπασα τὸν κάνει 'ς τὸν Μπασβάνη.
 Ἐς τὴν Πόλιν τὸν Μπασβάντογλου τὸν εὐγαλαν χαίτη,
 Προστάζ' ἀσκέρι ὁ βασιλεὺς νὰ στείλῃ 'ς τὸ Βιντίνι.
 Γιατ' ἄγριωσ' ὁ Μπασβάντογλους καὶ σήκωσε κεφάλι,
 Καὶ σύνορον τοῦ βασιλεῦς χαλεύει νὰ τοῦ βάλλῃ.
 Καὶ τοῦ ἔγραφε τ' Ἀλήπασα. « Ἀλήπασα παιδί μου,
 Ὅλα τὰ μεμλεκεέτια μου μοῦ γίνηκαν ἐχθροί μου,

Μηδὲ μιρὶ δὲν θέλουνε ποτὲ νὰ προβοδήσουν,
 Μὲ τὸ σπαθὶ κυττάζουνε μιρὶ νὰ μοῦ κρατήσουν.
 Κ' ἔχω σεφέρι, ξεῦρέ το, σήμερα 'ς τὸ Βιντίνι.
 Μὲ τὴν εὐχὴν μου σ' ἔκαμα, Ἀλήπασα, ταχίνη.
 Στέλλω τὸν Χουσεῖν πασᾶ μαζῇ μὲ τὴν ἀρμάτα,
 Νὰ βγῇ 'ς τῆς Τούνας τὰ νερά 'ς τοῦ Βιδινιοῦ τὴν στράτα.
 Ἀλήπασα, σὲ προβοδῶ νὰ τοὺς κουμανταρίσης,
 Ὡς τόσον τὸν Μπασβάντογλου νὰ πᾶς νὰ μοῦ τὸν κλείσης.
 Ὅλοι 'ς τὴν Τούνα γιαλεσι σηκώθηκαν ζουρμπάδες,
 Καὶ χάλασάνε τὸν ντουινᾶ καὶ γδέρουν τοὺς ῥαγιάδες.
 Καὶ τρώμαξ' ὅλος ὁ ντουινᾶς κι' ὅλο τὸ μεμλεκέτι,
 Βγῆκε χαΐνης κι' ἄπιστος ἀπάνω 'ς τὸ ντουβλέτι.
 Δὲν θέλ' νὰ ξεύρη βασιληᾶ μηδὲ καὶ τὸ φερμάνι,
 Μηδὲ κανέναν πουθενά 'ς τὸν νοῦν του δὲν τὸν βάνει.
 Μηδὲ κατῆν μηδὲ μουφτῆν δὲν θέλει νὰ τοὺς ξέρη,
 Καὶ 'ς τὸν δικόν μου τὸν ῥαγιᾶ διπλὸ χαράτzi πέρει.
 Νὰ σηκωθῆς, Ἀλήπασα, νὰ πᾶς ἀπανωθιό του,
 Καὶ κάμε τον μουχασερέ 'ς τὸ κάστρον τὸ δικό του.
 Δὲν πέρεται μὲ πόλεμο, νὰ ξέρης, τὸ Βιδίνι,
 Ὡς τόσο μὲ μουχασερέ τὸ κάστρο σοῦ τὸ δίνει.
 Κι' ἂν δὲν σφιχτ' ὁ Πασβάνογλους μὴ πέφτετε κοντά του,
 Μὲ θέλημα καὶ μὲ στανιὸ τὰ δίνει τὰ κλειδιά του. »

Ὁ Ἀλήπασας λαμβάνωντας τὸ φερμάνι ἐτοιμάζεται,
 καὶ διατάττει τὰ πραγματά του.

Ἀλήπασας σὰν διάβασε τὸ τίμιο τὸ φερμάνι,
 Καὶ βρίσκει πῶς τὸν ἔκαμαν ταχίνη 'ς τὸν Μπασβάνη.
 Ἀλήπασας πικράθηκε καὶ χόλιασ' ἡ καρδιά του,
 Εὐθὺς 'ς τὴν ὥρα πρόσταξε καὶ κράζει τὸν ἐμπᾶ του.
 Τοὺς λέγει· « νὰ κινήσωμεν, νὰ πᾶμε .ς τὸ Βιδίνι,
 Τ' ὁ βασιληᾶς ἐπρόσταξε καὶ μ' ἔκαμε ταχίνη.
 Ἐμεῖς τὸν Φράντζα σήμερα ἐδῶ τὸν καρτεροῦμε,
 Κι' ὁ βασιληᾶς μὲ πρόσταξε 'ς τὸν Τοῦρκο, νὰ σφαγοῦμε ;
 Τὸν δόλιο τὸν Μπασβάνογλου τὸν εὐγαλαν χαΐνη,
 Γιὰ νὰ πλακώσουν ἡ Τουρκιᾶ ἀπάνω 'ς τὸ Βιδίνι. »

Τοῦτ' ἔναι ντέκια τῆς Φραγκιάς, καὶ μαριολιά μεγάλη
 Νὰ διώξουν ὅλην τὴν Τουρκιά, τ' ἄσκέρι του νὰ βγάλῃ,
 Χωρὶς ντουφέκι καὶ σπαθὶ τὸν τόπο νὰ ζαπώσῃ,
 Κατόπι καὶ τοῦ βασιληῶς τὸν δρόμο νὰ τοῦ δώσῃ.
 Ὅπως τοῦ λέν' τοῦ βασιληᾶ πιστεύει, καὶ τὸ κάνει,
 Νὰ προβοδῇ τὴν Τουρκιά ἀπάνω 'ς τὸν Μπασβάνη.
 Ἐγὼ θὰ πάνω σήμερα, κι' ὅ,τι εἶναι ταξιράτια,
 Καὶ θελὰ κάμω 'ς τὸ οὐρδὶ χιλιάδες γκιοζανάτια.
 Δὲν εἶμ' αὐτὸς Ἀλήπασας τοῦ βασιληῶς τζεράκι,
 Ὅτι θὰ πάνω 'ς τὸ οὐρδὶ θέλα τὸν κάμ' ἰτλάκη.
 Σήμερα τὸ κεφάλι μου ἐγὼ θελὰ τὸ βάλω,
 Ἰτλάκ φερμάνι γλήγορα θαρρέύω νὰ τοῦ βγάλω. »
 Ἀλήπασας 'ς τὰ Γιάννινα ἀφίνει τὸν λαλᾶ του,
 Ἀφίνει καὶ 'ς τὸ πόστι του τὰ ἡγαρδιακὰ παιδιὰ του.
 Καὶ τοὺς ἐρμήνευσε καλὰ τὸ μάτι τους ν' ἀνοίξουν,
 Κ' ἓνα ῥαγιαῖ 'ς τὰ Γιάννινα καὶ Τοῦρκο νὰ μὴ ἡγίζουν,
 Ὅσο νὰ πάῃ Ἀλήπασας νὰ δώσ' ἓνα νιζάμι,
 Κ' ἔτσι θαρρέύει γλήγορα ἰτλάκη νὰ τὸν κάμῃ.
 Μὲ μπάχτι μ' ἄσπρον πρόσωπον νὰ πάῃ καὶ νὰ γυρίσῃ,
 Νὰ βρίσκεται 'ς τὸ πόστι του νὰ κάνῃ δίκηα κρίσι.
 Προστάζει τὸν Βελήπασα νὰ βγῇ 'ς τὰ βελαέτια,
 Νὰ βροῦν νιζάμι τὰ χωριά, νὰ μάσῃ τ' ἀθαέτια.
 Πέντε χιλιάδες ἄφηκε ἀνθρώπους 'ς τὰ παιδιὰ του,
 Κι' ἄλλαις χιλιάδες δώδεκα ταῖς πῆρ' ἀπὸ κοντά του.
 Καὶ τοὺς ὠρδίνιασε καλὰ πῶς θέλῃς ἡ καρδιά του,
 Τὸ δεῦτερο σηκώθηκε καὶ πάει ἡ ἀφεντειά του.
 Ὅσο νὰ γίν' Ἀλήπασας ταχίλης 'ς τὸ Βιδίνι,
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς τρηνὸ νιζάμι δίνει.
 Δὲν τὸ θαρρέουνε ποτὲ τέτοιας λογιῆς νιζάμι,
 Καὶ τώρα 'ς τὴν ἡμέραν μας κανεὶς δὲν τό 'χε κάμει.
 Αὐτὸς ταχίλης γίνηκε καὶ ῥίχνει τὸ οὐρδί του,
 Ὅλον τ' ὀρδὶ τοῦ βασιληᾶ εἶναι 'ς τὴν ὀρισίν του.
 Πασάδες δεκατέσσαρες ἦτον 'ς τὸν ὀρισμόν του,
 Καὶ δυὸ δὲν τοῦ τὸν κάνουνε τὸν λόγο τὸν δικό του.
 Ἀλήπασας δὲν θάρρευε ποτὲ τὸν χαλασμό του,
 Καὶ πολεμᾷ νὰ μὴ τοῦ βρῇ τὸν τρόπο τὸν δικό του.
 (ΙΣΤΟΡ. ΔΙΑΤΡΙΒ.)

Κι' Ἀλήπασας μὲ τὸ κρυφὸ, δὲν τό 'χει 'ς τὸ μεϊντάνι,
 Νὰ κάμῃ τρόπο καὶ τζαρεὶ νὰ γλύσῃ τὸν Μπασθάνη.
 Δὲν τό 'ξευρ' ὁ Μπασθάνογλους πῶς θέλει τὸ καλό του,
 Καὶ κάθεται 'ς τὸ κάστρο του κι' αὐτὸς 'ς τὸ τζίπουρό του.
 Καὶ τοῦ 'στειλ' ὁ Μπασθάνογλους τ' Ἀλήπασα χαμπέρι,
 « Τὸν ἐμιντζίκη προβοδῶ 'ς τοῦ βασιληᾶ τ' ἀσκέρι. »

Ὁ Μπασθάνογλους εὐγάζει ἀσκέρι καὶ πολεμᾷ τὸ
 οὐρδὶ τὸ βασιλικό.

Ὁ δόλιος ὁ Μπασθάνογλους τηρεῖ νὰ βγάλ' ἀσκέρι,
 Γιὰ νὰ βαρέσῃ τὸ οὐρδὶ μὲ τὸ σπαθὶ 'ς τὸ χέρι.
 Μὲ δυὸ χιλιάδες ἔστειλε αὐτὸς τὸν ἐμιντζίκη,
 Νὰ πέσουν ἔξω 'ς τὸ οὐρδὶ σὰν μανιωμένοι λύκοι.
 Κ' ἐκ' εἶν' ἓνας τοπρακαλὲς ἀπ' ἔξω 'ς τὸ Βιδίνι,
 Θαρροῦν νὰ τὸ κρατήσουνε οἱ μαυρισμένοι κεῖνοι.
 Καὶ πιάνουν τὸν τοπρακαλὲ καὶ ρίχνουν τὸ οὐρδί τους,
 Κι' ἀκοῦνε τὸν Ἀλήπασα καὶ σκιάζετ' ἡ ψυχὴ τους.

Ἀλήπασας στέλλει χαμπέρι τοῦ ἐμιντζίκη.

Ἀλήπασας ἐπρόσταξε καὶ τοῦ 'στειλε χαμπέρι
 « Θελά σᾶς βρῇ τὸ σήμερον φαρμακερὸ γκιδέρι.
 Ἀφῆστε τὸν τοπρακαλὲ καὶ σύρτε 'ς τὴν δουλειά σας,
 Τὶ 'γώ 'μαι κεῖνος ἄνθρωπος ποῦ καίγω τὴν καρδιά σας. »
 Κι' αὐτοὶ δὲν τὴν ἀγροίκησαν τὴν τίμια προσταγή του,
 Κι' Ἀλήπασας ἐκίνησε καὶ βάνει τὴ βουλή του,
 Καὶ πέφτει 'ς τὸν τοπρακαλὲ νὰ βρῇ τὸν ἐμιντζίκη,
 'Σ τ' ἀσκέρι τοῦ Μπασθάνογλου ψυχὴ νὰ μὴ ἀφήκῃ.
 Καὶ ζώνει τὸν τοπρακαλὲ 'ς τὴν μιὰ μεριά 'ς τὴν ἄλλη,
 Καὶ πέφτει κατ' ἐπάνω τους μὲ μιὰ ντριά μεγάλη.
 Καὶ γίνετ' ἓνας πόλεμος, ποτὲ δὲν εἶχε γίνεи,
 Κι' ἀφίνουν τὸν τοπρακαλὲ καὶ μπαίνουν 'ς τὸ Βιδίνι.
 Ὁ ἐμιντζίκης χάθηκε 'ς ἐκεῖνο τὸ σεφέρι,
 Καὶ τοῦ 'στειλ' ὁ Πασθάνογλους τ' Ἀλήπασα χαμπέρι.

Ἄ Γαζῆ σαὶν Ἀλήπασα, στοχάσου μοναχός σου,
 Τί σήμερά ν' ὁ γάμος μου, κι' αὔριον ὁ δικός σου.
 Ἀλήπασα, τὸ ἔρτζι μου σοῦ τ' ἄφηκα ἔς τὸ χέρι,
 Καὶ μὴ μοῦ βάνης σήμερα φαρμακερὸ γκεδερί.
 Κι' ἂν ἀγαπᾷς προδόδῃσε ἔς τὴν Πόλι ἔς τὸ ντουβλέτι,
 Γιατί ἔς τ' ἐμένα ὁ βασιληᾶς νὰ κάμη κιγιαμέτι.
 Τί τῷ 'καμα; τί τῷ φταισα; ποῦ θέλει νὰ μὲ χαλάσῃ;
 Δὲν πρέπει μουναφίκιδες αὐθέντης μας νὰ πιάσῃ.
 Τοῦ 'παν ποῦ τρώγω τὸ μιρί, αὐτοὶ τοῦ τὸ κρατοῦνε,
 Ἄν ἦναι κρίσις καὶ κατῆς θὰ πᾶμε νὰ κριθοῦμε.
 Μὲ τὰ ριτζάλια, Ἀλήπασα, ἐγὼ θὰ κάμω κρίσι,
 Κι' ἂν μοῦ τὸ βρῇ τὸ φταιξιμο κατόπι ἄς μὲ κιῦδίσῃ.
 Καὶ τὸ μιρί τοῦ βασιληᾶ πῶς θελὰ τὸ κρατήσω;
 Νὰ τὸ χωνεύσω δὲν μπορῶ, καὶ τὸ ξεράω πίσω.
 Ἐλμπετ ἐδῶ ἔς τὸν τόπον μου θὰ δεῖρω, θὰ παιδέψω,
 Τοῦτον τὸν κόσμον ποῦ κρατῶ μὲ τί θελὰ τὸν θρέψω;
 Καὶ τὸ μιρί τοῦ βασιληᾶ ἓνα μπαρᾶν δὲν θέλω,
 Χρόνον σὲ χρόν', Ἀλήπασα, ἔς τὴν Πόλιν τοῦ τὸ στέλλω.
 Καὶ τὸ κεφάλι μ' ἄδικα ἔς τὴν Πόλιν δὲν τὸ δίνω,
 Μὲ θέλημα καὶ μὲ στανιὸ χαΐνης θελὰ γίνω.
 Ὅσον ποῦ νὰ μοῦ βγῇ ἡ ψυχὴ τὰ μάτια μου νὰ κλείσω,
 Μὲ τὰ ριτζάλια, Ἀλήπασα, ἐγὼ θὰ πολεμήσω.
 Κι' αὐτὸς ποῦ μὲ γεράτισε τὸ χάλι μου τὸ ξέρει,
 Κι' ἀπὸ τοὺς μουναφίκιδες τὸ δίκῃ μου τὸ πέρει.
 Τί τοῦ 'πανε πῶς ἔκαμα ἐγὼ χαΐνετλίκι,
 Καὶ χύθησαν ἀπάνω μου σὰν μανιωμένοι λύκοι.
 Ἀφέντης μας ὁ βασιληᾶς ἄς βρῇ τὸ φταιξιμόν μου,
 Κ' ἐγὼ τεσλίμης γίνομαι, κι' ἄς κόψῃ τὸν λαϊμόν μου.
 Για τὸ χρυσόν σου ὄνομα, θέλω νὰ τζιαλιστίσης,
 Ἀκόμα καὶ τὸ κάστρο μου νὰ μὴ τὸ σικλετίσης.
 Ἐφέτος, βέβηο ξέρε το, πολλὰς δουλειαῖς θὰ βγοῦνε,
 Θελὰ ῥθῃ κείνος ὁ καιρὸς ποῦ νὰ μὲ θυμηθοῦνε.
 Για τοῦτο τὸ δουλεύουνε τῆς Πόλης τὸ ριτζάλι,
 Νὰ ζαμπουνέψουν τὴν Τουρκιᾶ, νὰ μ' ἔχουνε κεφάλι.
 Για ταῦτα σᾶς προδόδῃσαν ἐδῶ νὰ σκοτωθοῦμε,
 Ἐνας τὸν ἄλλον σήμερα ἔς τὴν Γούνα νὰ πνιγοῦμε. "

Ἀπόκρισις Ἀλήπασα πρὸς τὸν Μπασβάνογλου

Ἀλήπασα προβόδῃσε χαμπέρι 'ς τὸν Μπασβάνη.
 « Πῶς μ' ἔστειλεν ὁ βασιληᾶς ἐδῶ μὲ τὸ φερμάνι.
 Τὶ τοῦ 'παν ἄπρεπαις δουλειαῖς πῶς κάνεις 'ς τὸ Βιδίνι,
 Κ' ἔτσι θαρῶεῖ 'ς τὸν τόπον σου λιθάρι δὲν ἀφίνει.
 Χαλεύει καὶ τὸ κάστρον σου 'ς τὴν Τούνα νὰ τὸ ῥίξῃ,
 Ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιὰ ὀρίζει νὰ σᾶς πνίξῃ.
 Τέτοιο φερμάνι μοῦ 'στειλε, τὸ κάστρον σου νὰ κλείσω,
 'Σ τὴν προσταγὴν τοῦ βασιληᾶ ἐγὼ νὰ τζιαλιστίσω.
 Καὶ προβοδάω σήμερα χαμπέρι 'ς τὸ ντουβλέτι,
 Μπέλκιμ μοῦ πιάνετ' ὁ ῤιτζιάς καὶ βγῆς ἀπ' τὸ ζιέτι.
 Κι' ὅπως μοῦ κόψ' ἡ γυνῶσίς μου κουσοῦρι δὲν ἀφίνω,
 Κι' ἀφέντης μας ὁ βασιληᾶς ὅ,τ' ἀγαπάει τοῦ δίνω,
 Μάδαμ ποῦ μοῦ τ' ἀπάργιασε 'ς τὰ χέρια τὰ δικά μου.
 Ἄν ἔχῃς μπάχτι σήμερα, μοῦ κάνει τὸν ῤιτζιά μου.
 Κι' ὅ,τ' εἶπανε τοῦ βασιληᾶ, δὲν τοῦ 'πανε χιλάφι,
 Τὶ σὺ, μωρὲ Μπασβάνογλου, δὲν ἔκαμες νισάφι.
 Μῶρ' τῶρα δὲν εἶναι κχιρὸς ἐμεῖς νὰ μαχευθοῦμε,
 Τ' ὁ Μπωναπάρτης χαίρεται ἐδῶ νὰ σκοτωθοῦμε.
 Ὁ ντὶν ντουσμάνης χαίρεται, καὶ τὰ πτερά του ἀπλόνει,
 Καὶ 'ς τὸ Παρίσι τὸ σκυλὶ ἀρμάταις συμμαζώνει.
 Ὡς τόσον, μπρὲ Μπασβάνογλου, ἐγὼ θὰ πολεμήσω,
 Τὸ κάστρον σου μουχασερέ ἐγὼ θελᾶ τὸ κλείσω.
 Καὶ βάστταξ' το τὸ κάστρον σου ὅπως κι' ἂν ἠμπορέσης,
 Ἐρέτος μὲ τ' ἀσκέρι σου 'ς τὴν Τούνα νὰ μὴ πέσης. »
 Κι' ἀπὸ τὸ κάστρ' ἀρχίνησαν καὶ τὸ οὐρδὶ βρουνε,
 Κι' ὅλο τ' οὐρδὶ τοῦ βασιληᾶ τὸ κάστρο πολεμοῦνε.
 Μουχασερέ τὸν ἔκλεισαν τρεῖς μῆνες 'ς τὸ Βιδίνι,
 Καὶ τὰ δικά του τὰ κλειδιὰ ἀκόμα δὲν τὰ δίνει.
 Κι' ὅλος ὁ κόσμος καίεται, τόπια καὶ κουμπαραδες
 Καὶ πέφτουν σάν τὴν ἀστραπὴν ἀπ' ἔξω 'ς τοὺς πασάδες.
 Ὅλ' ἡ οὐρδὴ ταραχθῆκε, κι' ἀλάργεψε ἀπ' ἔκει,
 Νὰ μὴ τοὺς φθάσ' ὁ κουμπαρας, καὶ τόπια, καὶ ντουφέκι.
 Βαροῦν καὶ τὸν Ἀλήπασα, καθόλου δὲν σιγοῦνε,
 Κι' ὅλ' ἡ οὐρδὴ τ' Ἀλήπασα τὸν κουμπαρα τὸν σβουῶνε.

Ὅπισω τοῦ προβόδησε Μπασβάνογλους χαμπέρι·
 « Παρέκει ρίξε τὸ οὐρδὶ μὲ τὸ δικόν σ' ἀσκέρι. »
 Κι' Ἀλήπασας προβόδησε· « καμποῦλι δὲν τὸ κάνω,
 Καὶ τὸν δικόν σου κουμπαραῖ ἔς τὸν νοῦν μου δὲν τὸν βάνω.
 Ὡς τόσον ποῦ τσιαλίστισε ὅσον κι' ἂν ἡμπορέσης,
 Ἄν θέλῃς τὸ κεφάλι σου ἐσύ νὰ τὸ κερδαίσῃς.
 Ὅπως μπουρεῖς, Μπασβάνογλου, χατίρι μὴ κρατήσης,
 Καὶ ἔς τὸ δικό μου τὸ οὐρδὶ κουσουρι μὴν ἀφήσης.
 Κι' ἀπ' ἔδω κειθε, τοῦ ἔστειλε, κουσουρι μὴν ἀφήσης,
 Μηδὲ γραφὴν ἔς ἐμένανε νὰ μὴ μοῦ προβοδήσης.
 Μηδὲ χαμπέρι σίγουρο ποτὲ νὰ μὴ μοῦ στειλῇς,
 Ἀκόμα καὶ ἔς τ' ἐμένανε μὴ γίνεσαι γαφίλης.
 Τὴν μάνα ποῦ σ' ἐγέννησε κι' αὐτὴν μὴ τὴν πιστέψῃς,
 Κι' ἀπὸ κανένα πουμενὰ τζαρὲ νὰ μὴ γυρέψῃς. »
 Ἀλήπασας ἐγύρισε κ' ἐν' ἀρτζουχάλι κάνει,
 Καὶ τό ἔστειλε ἔς τὸν βασιληᾶ μουτλάκ γιὰ τὸν Μπασβάνη·
 « Ἀφέντη μου, ἔς τὸ σκλάβο σου σήμερα μὴ κυδίσῃς,
 Ἀμὰν, ἀφέντη βασιληᾶ, νὰ μᾶς τονε χαρίσης.
 Ἀμὰν, ἀφέντη βασιληᾶ, χάρις τὸ φταιξιμόν του,
 Κεράμι κάμ', ἀφέντη μου, ἔς τὸ σουτζι τὸ δικόν του. »
 Ν' ἀφήκω τὸν Ἀλήπασα ὅπ' ἔστειλε ἔς τὴν Πόλι,
 Θέλ' ἀρχινήσω τ' ἔκαμαν τῆς Φράντζας οἱ διαβόλοι.
 Ἀλήπασας ἐστρώθηκε ἀπάνω ἔς τὸν Μπασβάνη,
 Κι' ὁ Ρόζος ἀπὸ τοὺς Κορφοὺς τί πράγματα τοῦ κάνει;

Ὁ Ρόζος ἦλθ' ἀπὸ τοὺς Κορφοὺς μὲ σκοπὸν νὰ
 κάμῃ τὸν βασιλᾶ νὰ σηκώσουν κεφάλι ἐναντίον
 ἔς τὸν βασιλέα τους.

Σηκώθηκ' ἀπὸ τοὺς Κορφοὺς μὲ τὸ χονδρὸ κεφάλι,
 Καὶ ρίχθηκε ἔς τὴν Τσαμουργιά μὲ μιὰ χαρὰ μεγάλη.
 Τηράζει τοῦτ' τὰ χώματα καὶ δοκιμάζ' τοὺς τόπους,
 Καὶ δὲν τοῦ γέμισ' ἡ καρδιά, θαρρεῖ δὲν ἔχ' ἀνθρώπους.
 Καὶ στέλλει ἔς τοῦ Μουχτάρ πασᾶ ἔς τὰ Γιάννινα χαμπέρι·
 Ὁ φίλος ἀπὸ τοὺς Κορφοὺς θὰ τῷ ῥθῇ νὰ τὸ ξέρῃ.

Θελά 'ρθη 'ς ντοβλέτι τους καμπόσον νά γλενδίσῃ,
 Κι' ἂν ἡμπορέτῃ 'ς τὸ κρυφὸν ῥαγιαδες νά γυρίσῃ.
 Μουχτάρ πασᾶς, Βελῆ πασᾶς, 'ρωτήθηκαν οἱ δύο τους,
 Καὶ στέλλουν νά τὸν φέρουνε τὸν φίλον τὸν δικό τους.
 Τὸν ἔφεραν 'ς τὰ Γιάννινα καὶ γλένδισε κομματί,
 Κι' ἀρχίνησε ταῖς δαιμονιαῖς τοῦ Φράντζα τὰ ζενάτι.
 Κ' οἱ ἄρχοντες 'ς τὰ Γιάννινα τοῦ κάνουν ζιαφέτι,
 Κι' ὁ 'Ρόζος τοὺς 'μολόγησε τοῦ Φράντζα τὸ σοχπέτι.
 « Ἀκοῦτε σεῖς οἱ χριστιανοὶ κ' ἐπίλοιποι ῥαγιαδες,
 'Ὡς πότε θὰ πλερόνετε χαράτζι, φρυκαράδες;
 Τώρα 'ρθε 'κεῖνος ὁ καιρὸς ὁποῦ τὸν καρτερεῖτε,
 Τὸν Τοῦρκο νά βαρέσετε καὶ μπρὲ νά τοῦ εἰπῇτε.
 Καὶ πρέπει νά σηκώσετε, μωροὶ πικροὶ, κεφάλι,
 Τὶ ὁ Μποναπάρτης πλάκωσε μὲ ὀρδινιά μεγάλη.
 Καὶ φέτος θὰ τὸ πάρωμε τοῦ Τοῦρκου τὸ ντουβλέτι,
 Καὶ σεῖς, καϋμένοι χριστιανοὶ, νά βρῇτε σελιαμέτι.
 Καὶ Τοῦρκους 'ς τοῦτ' τὸ σύνορο ψυχὴν δὲν θέλ' ἀφήσω,
 Καὶ πρίντζιπας 'ς τὰ Γιάννινα ἐγὼ θελά καθίσω.
 Μικροὶ, τρανοὶ ποῦ βρίσκεσθε σὲ μένα νά γαφῇτε,
 Δοξάσματα τῆς Παναγιάς χίλιαις φοραῖς νά 'πῇτε.
 Τώρα ποῦ πάει Ἀλήπασα ἀπάνω 'ς τὸ Βιδίνι,
 Θαρρέύω πῶς δὲν ἔρχεται, ἐκεῖ θέλ' ἀπομείνει.
 Καὶ τὰ παιδιὰ τ' Ἀλήπασα ὁποῦ 'ρθα νά τὸν σμίξω,
 Ἄν βάλω τὸ ποδάρι μου 'ς τὸ Μπάνιο θὰ τὰ ῥίξω. »

Ἀπόκρισις ἀρχόντων.

Κατόπι λέν' οἱ ἄρχοντες· « δὲν 'ντρέπεσαι κομματί;
 Ἀδύνατον νά στερωθῇς, καὶ δὲν μᾶς κάνεις νάχτι.
 Χαράτζι δὲν σοῦ δίνομεν, μηδὲ σὲ προσκυνοῦμεν,
 Καὶ μὲ τὸν Τοῦρκο θέλομεν ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζοῦμεν.
 Κι' ἀπὸ τὸν Τοῦρκο σήμερα ἐμεῖς τὸ 'φχαριστοῦμε,
 Μηδ' ἄλλον 'ς τὴν ἡμέρα μας δὲν θέλομε νά 'δοῦμε.
 Δὲν 'ντρέπεσαι ποῦ ἄνιξες τέτοιαις λογιῇς σοχπέτι;
 Μέραις καὶ χρόνους θέλομεν 'ς τοῦ Τοῦρκου τὸ δουβλέτι.

Φάγε καὶ πιὲ 'ς τὴν τάβλαν μας, καὶ κάμε τὴν τιμὴ σου,
 Γιατὶ τ' ἀκούει Μουχτάρ πασᾶς καὶ γδέρνει τὸ κορμί σου.
 Δὲν πρέπει τοῦτα νὰ τὰ 'πῃς 'ς τὴ τάβλα τὴν δικὴν μας,
 Ἐμεῖς 'ς τὸν Τοῦρκο θέλομεν νὰ ζοῦμε 'ς τὴν τιμὴν μας.
 Καὶ χρέος ἔχομεν πολὺ νὰ κάμωμεν ντουάδες,
 Γιατ' εἶναι πολλὰ σπλαγχνικὸς ἀπάνω 'ς τοὺς ραγιάδες.
 Κανένα δὲν αἱμάτωσε ἡ μύτη ἕως τώρα,
 Τοῦ κάμνει ντουάδες ὁ ραγιάς χίλιας φοραῖς τὴν ὥρα.
 Ἐμεῖς δὲ θέλμε λιμπερτὰ μηδὲ ἐλευθερία,
 Μήπως 'ς τὸ Μπάνιο εἴμασθε ἀπάν' 'ς τὴ τυραννία;
 Ἐχομε τὰ σοχπέτια μας καὶ τὴν ἀνάπαυσίν μας,
 Καὶ θέλομεν νὰ ἤμεσθεν ἐμεῖς μὲ τὴν τιμὴν μας.
 Καὶ λιμπερτὰ νὰ κάμετε 'ς τὸ σπῆτι τὸ δικό σας,
 Τὶ σήμερα 'ς τὸν τόπο μας δὲν γίνετ' ὁ σκοπὸς σας. »

Ῥόζου ἀπόκρισις.

« Ἐλᾶτε καὶ γυρίσετε, τί θέλω τὸ καλὸ σας,
 Τὶ ἐγὼ θὰ γίνω βασιλιᾶς 'ς τὸν τόπον τὸν δικό σας.
 Κι' ἂν ἦσθε μετ' ἐμένανε τὸ θέλω νὰ τὸ ξέρω,
 Κ' ὅχ τὸ Παρίσι σήμερα ἀσκέρι θελὰ φέρω.
 Ὡς τὴν Ἄρταν καὶ 'ς τὴν Πρέβεζαν ὅλοι νὰ μαζωχθῆτε,
 Καὶ πειὸ 'ναι τὸ καλλίτερο διαλέξτε νὰ τὸ βρῆτε.
 Κ' ἐγὼ θὰ πάνω 'ς τοὺς Κορφοὺς τὸ κάστρο νὰ ὀρμίσω,
 Κι' ἀσκέρι ἰδῶ 'ς τὴ Πρέβεζα πολὺ θὰ προσδοήσω. »
 Καμπὸς' ἀνθρώποι ἄγνωμοι ἀπὸ τὴν Ῥωμνιοσύνη
 Ἀγάπησαν τὸν τόπο τοὺς Φραντζέζικος νὰ γίνη,
 Καὶ τοῦ 'παν' α ἄμε 'ς τὸ καλὸ καὶ μεῖς σὲ προσκυνοῦμε,
 Ὡς τὴν Ἄρτα καὶ 'ς τὴν Πρέβεζα ἐμεῖς σὲ καρτεροῦμε. »

Ὁ Ῥόζος πάει 'ς τοὺς Κορφοὺς.

Ὁ Ῥόζος ἐσηκώθηκε καὶ πάει 'ς τὴν δουλειά του,
 Καὶ στέκει πέρα 'ς τοὺς Κορφοὺς καὶ ξεῖ τὰ κέρατά του.
 Ἡ Πάργα μὲ τὴν Πρέβεζα, ἡ Ἄρτα καὶ τὸ Σοῦλι,
 Μαζώχθησαν καὶ κάνουνε μουςιαθερέδες οὔλοι.

Τοῦ 'Ρόζου νὰ τοῦ στείλουνε νὰ προβοδῇσ' ἀσκέρι,
 Μὲ τὰ παιδιὰ τ' 'Αλήπασα ν' ἀνοίξουνε σεφέρι.
 'Απάνω 'ς κεῖν' τὴν μάζωξιν ποῦ γίνονταν χαζίρι,
 'Ο Ποναπάρτες ἤκουσαν πῶς 'ἔῃκε 'ς τὸ Μισίρι.
 'Σ ὅλον τὸν κόσμ' ἀκούσθηκαν τέτοιας λογῆς μαντάτα,
 Ποῦ πλάκωσαν τὴν 'Αραπιά τῆς Φραντζας τὰ φουστάτα.
 'Οποῦ τὸν εἶχ' ὁ βασιληᾶς 'ς τὴν ρούγα 'ς τὸ φτερό του,
 Καὶ τώρα πάει καὶ βάρεσε τὸν τόπον τὸν δικό του.
 Καὶ τοῦ 'ρθε πέρα 'ς τοὺς Κορφοὺς τοῦ 'Ρόζου τὸ χαμπέρι,
 'Ακόμα 'ς τὴν 'Ανάπολι τοῦ πλάκωσε τ' ἀσκέρι.
 Τὰ δυὸ καράβια, ποῦ 'δωσε πεσκέσι 'ς τὸ 'Ιβάρι,
 'Σ τὴν 'Αρτα ἐπροβόδησε ὀπίσω νὰ τὰ πάρῃ.
 Προβόδησε 'ς τὴν Πρέβεζαν ἀσκέρι τρεῖς χιλιάδες,
 Τὸν Τοῦρκο νὰ βαρέσουνε αὐτὸς μὲ τοὺς ῥαγιάδες.
 'Η Πρέβεζα τοὺς δέχθηκε μὲ μιὰ χαρὰ μεγάλη,
 Καὶ σύνορο 'ς τὰ Γιάννινα τηράζει νὰ τοὺς βάλλῃ.
 Χίλιους διακόσιους ἔστειλε Φραντζέζους 'ς τὸ 'Ιβάρι,
 Γιὰ νὰ σαστίσῃ τὴν Τουρκιά, τὴν Τσαμουργιά νὰ πάρῃ.
 Κι' ἄλλους Φραντζέζους ὥρμισε 'ς τὴν 'Αρτα νὰ τοὺς βγάλῃ,
 Νὰ ζαμπουνέψῃ τὴν Τουρκιά νὰ μ' ἔχουνε κεφάλι.
 Καὶ προβοδᾷ 'ς τὴν Πρέβεζα μουτλάκ νὰ σηκωθοῦνε,
 'Αλέστα νὰ 'ναι 'ς τ' ἄρματα καὶ νὰ τὸν καρτεροῦνε.

Βλέποντες οἱ Τσάμιδες αὐτὰ ἔκλεισαν τὰ σκαλώματα,
 καὶ ἔστειλαν χαμπέρι 'ς τὸν 'Αλήπασα 'ς τὸ Βιδίνι.

Οἱ Τσάμιδες τὸ γνόρισαν ποῦ 'ναι δουλειαῖς μεγάλαις,
 'Ὡς τόσον τοὺς ἐδόθηκε νὰ κλείσουνε ταῖς σκάλαις.
 Νὰ κλείσουν τὰ σκαλώματα, καὶ πειὰ νὰ μὴ δουλέψουν,
 Καὶ γράμμυ 'ς τὸν 'Αλήπασα ὀρμίζουνε νὰ πέψουν.
 'Ακόμη κι' ὁ Μουχτάρ πασαῖς τὸ πῆρε τὸ χαμπέρι,
 Ποῦ τζιούλως' ὅλος ὁ ῥαγιαῖς, καὶ Τοῦρκο πλεῖο δὲ ξέρει.
 Καὶ λέγει νὰ βάλῃ τὸ σπαθί, καὶ χέρι δὲν τοῦ δίνει,
 Γιατ' ἔχει τὸν πατέρα του ἀπάνω 'ς τὸ Βιδίνι.
 'Αρχίνησ' ὁ Μουχτάρ πασαῖς κ' ἔνα ντουγοῦνι κάνει,
 Γκιόγια πῶς ἔρχετ' ὁ πασαῖς μὲ φοβερόν φερμάνι.

Ἐς ὅλους τοὺς νταβαμπίδες του τέτοιο χαμπέρι δίνει,
 Πῶς πλάκωσ' ὁ πατέρας του σήμερ' ἀπ' τὸ Βιδίνι.
 Προσθὰ ἔς τὸν κότμον φαίνεται πῶς ἔλαμε ντουγοῦνι,
 Διὰ νὰ τ' ἀκούσῃ ἡ Πρέβεζα νὰ γίνοντε ζαμποῦνοι.
 Κι' ὅλοι οἱ ἐχθροὶ του τ' ἄκουσαν ἔς τὸν νοῦν τους δὲν τὸ βάνουν,
 Καὶ λένε τὸ ντουγοῦνι τους νεγάρικα τὸ κάνουν.
 Θαρρέουν πῶς ἀπέθανε ἀπάνω ἔς τὸ Βιδίνι,
 Κι' ὁ τόπος τους Φραντζέζικος θαρρέουν πῶς νὰ γίνη.
 « Ὡς πότε ἐμεῖς θελὰ μέσθε ραγιαδες ἔς τὸ ντουβλέτι ;
 Φραντζέζοι θέλα γίνουμε νὰ βροῦμε σελιαμέτι,
 Φραντζέζοι θέλα γίνουμε, νὰ κόβῃ τὸ σπαθί μας,
 Τὸν Τοῦρκο νὰ τὸν ἔχωμεν καὶ μεῖς ἔς τὴν ὀρισίν μας. »
 Ὁ Ῥόζος ἐπροβόδησε ἔς τὴν Τσαμουργιά νὰ γράμμα,
 Καὶ γράφει τὰ σκαλώματα πῶς τὰ ἔχουν ὅλοι ἀντάμα.

Ὁ Ῥόζος στέλλει γραφὴν πρὸς τοὺς Τσάμιδες.

« Γιατ' ἐκλεισέτε, Τσάμιδες, σεῖς τὰ σκαλώματά σας ;
 Νὰ ὁδῶμε τὰ ὑστερινὰ τὰ μαῦρα τὰ γραφτά σας.
 Σὲ ταῦτα τὰ σκαλώματα ἔχω τὸ μερδικόν μου,
 Κι' αὖριο σᾶς στέλλω, Τσάμιδες, αὐτοῦ τὸν ἀνθρωπὸν μου.
 Κι' ἀπ' ὅλα τὰ σκαλώματα ἐσάπι νὰ μοῦ δίνη,
 Καὶ γὼ γυρεύω μετ' ἐσᾶς πῶς νὰ ἔχω φιλοσύνη.
 Κι' ἂν κακοκεφαλίσετε, ἐσεῖς μωροὶ καυμένοι,
 Ὁ τόπος σας νὰ ξέρετε Φραντζέζικος θὰ γένῃ.
 Σᾶς θέλω, καὶ σᾶς ἀγαπῶ νὰ γίνετε δικοὶ μου,
 Κι' ἄλλῃως θελὰ τρομάξετε ἐσεῖς ἀπ' τὸ σπαθί μου.
 Τὶ τὸ δικόν μας τὸ σπαθί τ' ἀκούσεταν τί κάνει,
 Ποῦ ζάπωσε τὴν Ἀραπιά, κι' ὅλον τὸ Τζιολιστάνι ⁽¹⁾.
 Κι' ἀκόμα δὲν τὸ βλέπετε ὅπου ὅσθε σκλαβωμένοι,
 Ῥαγιαδες ἀλευθέρωτοι, μῶρ' Τσάμιδες καυμένοι ;
 Τὸ βέδηρο νὰ τὸ ξεύρετε ὅπου ἔμαι βασιληᾶς σας,
 Καὶ θὰ βουλλώσω σήμερα καὶ σᾶς καὶ τὰ παιδιὰ σας.
 Κι' ἂν κακοκεφαλίσετε αὐτοῦ νὰ μὴ σταθῇτε.
 Νὰ πάρατε τὰ μάτια σας ἔς τὸ Ἴντι νὰ βρεθῇτε.

(1) Τουρκ. ἢ Ἐρημος Ἀραβία.

Καὶ τὸ δикόν μου τὸ σπαθί εἶν' ἄξιο καὶ μεγάλο,
Κί' ἂν μοῦ σταθῇτε 'ς τ' ἄρματα τζεκοῦρι θέλα βάλλω.

Ἀπόκρισις Τσάμιδων πρὸς τὸν Ῥόζον.

Οἱ Τσάμιδες ὁρμίζουने γραφάδες καὶ τοῦ στέλλουν,
Καὶ τί τοῦ φανερόνουνε, καὶ τί τοῦ παραγγέλουν;
Τοῦ στέλλουν τέτοι' ἀπόκρισιν τοῦ Ῥόζου κομαντάντη,
Καὶ τοῦ εἶχαν' « πῶς δὲν ντρέπεσαι, μῶρ' ἄθεε, κομμάτι;
Καὶ πῶς μᾶς ἐφανερόνες τέτοιας λογιῆς πραγμάτεια;
Οἱ Τοῦρκοι θὰ σοῦ βγάλουνε τὰ σκοτεινά σου μάτια.
Ἀκόμα μᾶς φανερόνες πῶς εἶσαι βασιληᾶς μας,
Τὰ μάτια νὰ σοῦ βγάλλωμεν καὶ μεῖς καὶ τὰ παιδιὰ μας.
Γιατί δὲν τὸ στοχάζεσαι, δὲν' ντρέπεσαι κομμάτι;
Μηδὲ νερό 'ς τὸν τόπον μας νὰ πιῆς δὲν ἔχεις χᾶτι.
Ὅλ' ἡ Φραγκιὰ νὰ μαζωχθῇ καὶ τ' ἄμετρα φουσάτα,
Σὰν ἔρθουν 'ς τὴν Ἀρβανιτιὰ ποτὲ δὲν βρίσκουν στράτα.
Τῆρα καλὰ καὶ κράτησε ἐσὺ τὸ σύνορό σου,
Τ' εἶν' ἄγρια τοῦτα τὰ βουνὰ καὶ βγάζεις τὸν λαιμό σου.
Ἀκόμα μᾶς φανερόνες, μπρὲ Ῥόζο, τὸ σπαθί σου
Πότ' ἀκουσάμε τ' ἔκαμε καὶ νὰ 'μεσθε δικοί σου;
Εἶναι τοῦ Τοῦρκου τὸ σπαθί αὐτὸ ὅπου φορεῖτε,
Κ' ἔτσι θαρροῦμε γλήγορα 'ς τὸ Μπάνιο θέλα μπῆτε.
Καὶ τὸ ψωμί τοῦ βασιληᾶ σᾶς βρίσκεται καὶ ζῆτε,
Ἀπ' ἔδω κεῖθε κ' ἐμπροσθὰ θέλα τὸ θυμηθῇτε.
Μὲ τὸ σπαθί τοῦ βασιληᾶ καὶ μὲ τὴν ἄντριά του,
Ὁ Μποναπάρτες πολεμᾷ καὶ κάνει τὰ δικά του. »
Τοῦτα ἔγραψαν καὶ τῷ ἔστειλαν, κί' ἄλλ' ὀρδινιὰ τηράζουν,
Κ' ἐμπήκανε σὲ σουμπεὲν καὶ βαρυἀναστεάζουν.
Κ' εὐθὺς ἐκαβαλίκεψαν τὴν ἴδιαν 'κεῖν' τὴν ὥρα,
Καὶ πᾶνε 'ς τὸ Μουχτάρ πασᾶ 'ς τὰ Γιάννινα 'ς τὴν χώρα.
Καὶ τοῦ 'παν τοῦ Μουχτάρ πασᾶ τοῦ Ῥόζου τὸ χαβάλι,
Καὶ πολεμοῦν 'ς τὰ Γιάννινα νὰ γράψουν ἀρτζουχάλι.
Καὶ τοῦ ἔστειλαν τ' Ἀλήπασα, ὅπου 'τον 'ς τὸ Βιδίνι,
Ταχίνης μὲ τὸ γλήγορο 'ς τὰ Γιάννινα νὰ γίνη.

Ἦ Τὸ γλήγορο νὰ κατεβῇς τὸν τόπον νὰ προφθάσης,
Τὶ γίνηκε Φραντζέζικος, καὶ θέλεις νὰ τὸν χάσης.
Ἦ Πάργα μὲ τὴν Πρέβεζαν ἐσήκωσαν κεφάλι,
Καὶ καρτεροῦν τὸν φίλον σου μὲ μιὰ χαρὰν μεγάλη. »

Ὁ δεσπότης ἀπὸ τὰ Γρεβενὰ στέλλει ἀρτζουχάλι εἰς
τὸν Ἀλήπασαν διὰ νὰ ἔλθῃ κάτω.

Ἔνας δεσπότης ἦτονε ἔς τοῦ Γρεβενοῦ τὰ μέρη,
Γιὰ τὸ γαιῖάνι τῆς Φρανγκιᾶς ἐπῆρε τὸ χαμπέρι.
Νὰ τὸν γυρίσουν θέλησαν κ' ἐκεῖνον τὸν δεσπότη,
Κί' αὐτὸς δὲν θέλησε νὰ ἔμπῃ ἔς ἐκεῖνη τὴν ὀλότῃ.
Δεσπότης τοῦ προβόδῃσε τ' Ἀλήπασα μαντάτα,
Ποῦ πλάκωσαν ἔς τὴν Πρέβεζαν τοῦ Φράντζα τὰ φουτάτα,
« Πῶς πλάκωσαν τὴν Πρέβεζαν μαζὴ μὲ τὸ Ἰθάρι,
Ἀκόμῃ καὶ τὰ Γιάννινα τηρᾷ νὰ σοῦ τὰ πάρῃ.
Στέλλει φοβέρταις ἔς τὸν ῥαγιᾷ κεφάλι νὰ σηκώσῃ,
Καὶ βάλλει τετοιανῆς λογῆς βουλὴν νὰ μᾶς σκλαδῶσῃ.
Κ' ἔλα τὸ γληγορότερο, τ' εἶναι δουλειαῖς μεγάλαις,
Τὶ δὲν βαστᾷ ὁ τόπος μας τοῦ Φράντζα ταῖς ἀντράλαις.
Ἀφένδῃ μου, τὸ γλήγορο, τ' αὐτὸς εἶνε χαζίρι,
Σὰν τ' ἄλλο τ' ἄθεο σκυλὶ ποῦ βῆκε ἔς τὸ Μισίρι.
Εὐμάγευσε τὴν Πρέβεζαν καὶ σήκωσαν κεφάλι,
Κί' ἄνδρες γυναῖκες καὶ παιδιὰ κοκάρδα θὰ τοὺς βάλλῃ.
Τ' ἢ Πάργα μὲ τὴν Πρέβεζα κ' ἢ Ἄρτα καὶ τὸ Σοῦλι.
Ῥαγιαδες νὰ ναι ἔς ταύτονε τὸ κάνουνε καμποῦλι. »
Καὶ πρόφθασαν τὰ γράμματα ἔς τ' Ἀλήπασα τὸ χέρι,
Καὶ τὰ ἔστειλε ἔς τὸν βασιλῆᾱ νὰ κλείσῃ τὸ σεφέρι.
Γιατ' ἦτον ἔς τὸν Μπασβάνογλου οἱ Τοῦρκοι μαζωμένοι,
Κί' ὁ Φράντζας ἔς τὴν Ἀρβανιτιᾶ τ' ἀσκέρι ῥάδα βγαίνει.

Ὁ βασιλῆᾱς κάνει ἱτλάκη τὸν Ἀλήπασα νὰ πάγῃ
κάτω νὰ δώσῃ νιζάμι.

Ὁ βασιλῆᾱς βεβῶθηκε ἔς ὅλα τὰ γινόμενα,
Ποῦ τοῦ ἔχε γράψῃ Ἀλήπασας μὲ δρόμο τὸ καθένα.

Καὶ τῷ 'στειλε τ' Ἀλήπασα τεκράρ γενί φερμάνι,
 Ἀλήπαττας νὰ σηκωθῇ 'ς τὸν τόπον του νὰ πάνη.
 Καὶ τοῦ 'χε 'ς τὸ φερμάνι του « Ἀλήπασα ἰζτέρη,
 Τὸ σήμερα βεβηώθηκα τοῦ Φραντζα τὸ χαμπέρι.
 Καὶ σήμερα 'ς τὸν τόπον σου θέλα σὲ προβοδήτω,
 Κ' ἔτσι θαρρέυω γλήγορα νὰ σὲ καλοκαρδίσω.
 Ἡ Πάργα μὲ τὴν Πρέβεζα ἐτήκωσαν κεφάλι,
 Νὰ πᾶς μὲ τὸ φερμάνι μου μὲ δύναμιν μεγάλη.
 Νὰ πᾶς τ' ὀγληγορότερον τὸν τόπον νὰ προφθάσης,
 Τὸ πόστι σου 'ς τὰ Γιάννινα μὲ κάστρο νὰ τὸ φτιάσης.
 Ὡς τόσον 'ς τοῦτα τὰ νερά νὰ μὴ χατομερήσης,
 Τὸ πόστι σου 'ς τὰ Γιάννινα μὲ κάστρο νὰ τὸ κλείσης.
 Καὶ ὁ ῥαγιαῖς 'ς τὴν Ρούμελην ὅλοι νὰ κατεβοῦνε,
 Μὲ βιό τους καὶ μὲ πλάταις τους αὐτοὶ νὰ σὲ βοηθοῦνε.
 Ἀρβανιτιά καὶ Ρούμελη εἶναι 'ς τὴν ὀρισίν σου,
 Καὶ τήρα νὰ μὴ ντροπιασθῇ ἐφέτο τὸ σπαθί σου.
 Ἀκόμα καὶ τὴν Πρέβεζα νὰ πᾶς νὰ τὴν πλακώσης,
 Καὶ ῥάγι σὰ σοῦ δώσουνε, ἐσύ νὰ μὴ τοὺς δώσης.
 Ὅπως σοῦ κόψ' ἡ γυνῶσίς σου ἄς ᾔηαι καμωμένον,
 Ἐγὼ τὸ κάνω Ἀλήπασα καλὸν καὶ τιμημένον. »

Ὁ Ἀλήπασας πέρνωντας τὸ βασιλικὸν ἔζνι ἔρχεται εἰς
 τὰ Γιάννινα, καὶ ἀκολουθεῖ τὴν βασιλικὴν προσταγὴν.

Ἀλήπασας σὰν ἔλαβε τέτοιας λογῆς φερμάνι,
 Σηκώθηκε ἀπὸ τὸ οὐρδί, καὶ πειὸ καιρὸν δὲν χάνει.
 Καὶ τοὺς σπαῖδες πρόσταξε κι' αὐτοὶ νὰ πᾶν κοντά του,
 Νὰ βρίσκωνται 'ς τὸν τόπον τους κι' αὐτοὶ 'ς τὰ σύνορά του.
 Κι' ὅλ' οἱ σπαῖδες τοῦ 'πανε « ἄμᾶν ποῦ θελὰ πᾶμε;
 Θελὰ μᾶς πάρουν τὸ ψωμί, καὶ τί ψωμί θὰ φᾶμε; »
 Ἀλήπασας ἐγύρισε καὶ λέγ' « τί κρένιε' ἔτσι;
 Δὲν ξέρετε τὰ σπίτια σας τὰ πῆραν οἱ Φραντζέτζοι;
 Ποιὸς εἶναι Τοῦρκος σήμερα δὲν θέλει πειὸ τιμάρι,
 Κι' ὁ Φράγκος μᾶς ἐπλάκωσε τὸ ἔρτζι νὰ μᾶς πάρη.
 Καθένας γιὰ τὸ ἔρτζι τοῦ σήμερα νὰ πεθάνη,
 Τιμάρι πειὸ 'ς τὸ στόμα του δὲν πρόπει ν' ἀναβάνη.

Κι' ἂν ἴσως καὶ γλυτώσωμεν καὶ βροῦμε σελιαμέτι,
 Κι' ἄλλο ψωμί περισότερο σᾶς βγάζ' ἀπὸ τὸ ντουβλέτι.
 Μωροὶ σπαῖδες, χαΐδεσθε ἐκεῖ ποῦ 'ν' ἡ τιμὴ σας,
 Κανένας χάτι δὲν ἔχει νὰ πάρῃ τὸ ψωμί σας.
 Καὶ σουμπεὲν μὴν ἔχετε ἐσεῖς μῶροὶ γαζίδες,
 Μόν' χαΐδεσθε 'ς τὸν τόπον σας, ἐσεῖς μωροὶ σπαῖδες.
 Καὶ 'φέτο μὲ τὸ ἔρζι μου ἂν ἴσως καὶ γλυτώσω,
 Ἐχῶ ψωμί περισότερον ἐφέτος νὰ σᾶς δώσω. »
 Τρία μπουλούκια τό 'καμε τ' ἀσκέρι τὸ δικό του,
 Ὡς τὰ δικά του σύνορα νὰ πέσουν 'ς τὸ κοντό του.
 Κατόπι εἰς τὸν τόπον του ῥαγιάδες νὰ χαλέψουν,
 Ἀπ' τὸν ῥαγιᾶν τῆς Ρούμελης 'ς τὰ Γιάννινα νὰ πέψουν.
 Βάνει μεγάλον ἀτζελὲν καὶ πίσω δὲν τηράζει,
 Θυμᾶται καὶ τὰ Γιάννινα καὶ βαρυαναστενάζει.
 Καὶ τὸ ποδάρι του 'ς τὴν γῆν καθόλου δὲν τὸ βάνει,
 Ἐνα μνηνοῦ περβάτιμα δέκα μερῶν τὸ κάνει.
 Καὶ φύτρωσε 'ς τὰ Γιάννινα καὶ μπῆκε 'ς τὸ σαράϊ,
 Σὰν ἰζτερχᾶς τοὺς φάνηκε, σὰν ὄφιν νὰ τοὺς φάῃ.
 Σὰν ὄφιν καὶ σὰν ἰζτερχᾶς τὸν κόσμον νὰ ρουφήσῃ,
 Κι' ἀνέβηκε 'ς τὸ πόστι του λιγάκι νὰ καθίσῃ.
 Ἀλήπασας ἐπρόσταξε καὶ κρᾶζει τὰ παιδιὰ του,
 Καὶ τὸν λαλᾶ του φώναξε, οἱ τρεῖς νὰ βγοῦν μπροστά του.
 Καὶ τῷ 'πесαν 'ς τὰ γόνατα καὶ τοῦ 'πιασαν τὸ χέρι,
 Καὶ τοῦ 'πανε τὸ χὸς γγελδὶν, ὅπου 'λθ' ἀπ' τὸ σεφέρι.
 Ἀλήπασας τοὺς ῥώτησε « ἐπ' ἔδω τί χαμπέρι; »
 Καὶ τοῦ 'παν « μὲ τὸν φίλον σου πῶς ἔχομεν σεφέρι.
 Ἡ Ἄρτα μὲ τὴν Πρέβεζαν κι' αὐτ' εἶναι 'ς τ' ἄρματά τους,
 Κι' ὦραν τὴν ὦρα καρτεροῦν ἐδῶ τὸν βχσιληᾶ τους.
 Ὡς τὴν Πρέβεζα βουλλώθηκαν μικροὶ, τρανοὶ, μεγάλοι,
 Πολλοὶ ῥαγιάδες τοῦ 'βαλαν κοκάρδα 'ς τὸ κεφάλι. »
 « Παιδιὰ μου, μὴ σπληνίζεσθε, μὴν ἔχετε χατζέτι,
 Κι' αὐτὸς ποῦ μᾶς γεράτισε μᾶς δίνει σελιαμέτι. »
 Τοῦρκος, Ῥωμηὸς 'ς τὰ Γιάννινα κανένας δὲν τὸ ξέρει,
 Τὸ ἔρθιμο τ' Ἀλήπασα, δὲν τό 'χουν τὸ χαμπέρι.
 Ἀλήπασας μὲ τὸν λαλᾶ καὶ μὲ τὰ δυὸ παιδιὰ του,
 Τοὺς κράτησε καὶ κλείσθηκαν μιὰν ὦρα 'ς τὸν ὄντᾶ του.

Τοὺς εἶπε· « νὰ ὀρμίσετε δικέλλια καὶ κασμάδες,
 'Ραγιάδες θέλα μου ῥθουνε μιὰ δεκαριά χιλιάδες.
 Μιὰ τάμπια νὰ μ' ὀρμίσετε τὴν ἴδια τούτ' τὴν ὥρα,
 'Απὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς νὰ κλείσετε τὴν χώρα.
 Ὅσον κι' ἂν ἤμπορέσατε ν' ἀνοίξετε τὰ μάτια,
 Καὶ γὼ θὰ πάγω νὰ τοῦ βρω τοῦ Ῥόζου τὰ ζενάτια. »
 Κάνει τεμπίλι τοῦ λαλᾶ πολὺ νὰ τζαλιστίση,
 Ὅπως τοῦ κόψ' ἡ γυνῶσίς του κανένα μὴ ῥωτήση.
 Μηδὲ νερόν δὲν ἔπινε, μηδὲ καφὲ δὲν πίνει,
 Γιατ' ἔχουν τὸν μουσιαθερὲ κι' ὀρμήνεια τοὺς ἀφίνει.
 Τὸ ἔρθι του τ' Ἀλήπασα προτοῦ νὰ τ' ἀγροικήτουν,
 Ἐπρόσταξε γιὰ τ' ἄτι του εὐθύς νὰ τοῦ ὀρμίσουν.
 Καὶ μ' ἀτζελὲν τοῦ τ' ὠρμισαν καὶ τοῦ ἔφεραν τ' ἄτι,
 Κ' εὐθύς ἐκαθαλίκευσε καὶ πάνει 'ς τὸ Φιλιάτη.
 Κι' αὐτὸς ἐκαθαλίκευσε μόνος μὲ τ' ἄλογό του,
 Καὶ κάνει πρὸς τὴν Τσαμουριά γιὰτ' ἔχει τὸν θυμό του.
 Κι' ὄντας τὸν εἶδαν ἔξαφνα ἐκεῖν' οἱ μαυρισμένοι,
 Ἄνδρες, γυναικες τρόμαξαν καὶ στέκουν ἀραμένοι.
 Τ' οἱ Τσάμιδες τὸν ἤξευραν ἀκόμα 'ς τὸ Βιδίνι,
 Κ' εἶχαν μεγάλον σουμπεὲν οἱ μαυρισμέν' ἐκεῖνοι.
 Καὶ τοῦ 'παν· « πότ' ἐκόπιχες ἐδῶ 'ς τὸ σύνορό μας;
 Ἀκόμα ψίχα χάθηκε τὸ ἔρζι τὸ δικό μας. »

Ἀλήπασας ἔστειλε γράμμα εἰς τὸν Ῥόζον νὰ ἔλθῃ
 νὰ ἀνταμωθοῦν.

« Δὲν ἦλθα, λέγ' Ἀλήπασας, τὴν χώρα σας νὰ γλύσω,
 Γράμμα θὰ στείλω 'ς τοὺς Κορφοὺς καὶ θὰ γυρίσω πίσω.
 'Σ τὸν ἐδικόν μου μπράττη μου γραφὴν θὰ προβοδήσω,
 Τὶ πόνεσα νὰ τὸν ἰδῶ καὶ θελὰ φύγω πίσω. »
 « Ὁ Ῥόζος, τοῦ 'παν τοῦ πασᾶ, τηρᾶ νὰ μᾶς σκλαδῶσῃ,
 Ἀκόμα καὶ τὰ Γιάννινα θαρρεύει νὰ ζαπώσῃ. »
 « Βαστάτε, λέγ' Ἀλήπασας, τ' εἶναι δουλειὰ 'ς τὴν μέση,
 Πεχλιβανλίκι κάνομεν, νὰ 'δοῦμε ποιὸς θὰ πέσῃ.
 Γιατ' ἦρθα, λέγ' Ἀλήπασας, καὶ θέλω νὰ τὸν σμιζῶ,
 Γιατ' ἔχω μὲ τὴν γνώμην μου 'ς τὴν λάσπη νὰ τὸν ρίξω. »

Κι' ἂν ἔχω μπάχτι μου ῥχεται ῥς τὰ χέρια τὰ δικά μου,
Τὶ θάρρειε ῥς τὰ Γιάννινα νὰ διώξῃ τὰ παιδιὰ μου.
Κι' ἀκόμα δὲν τὸ βλέπομεν τὶ πολεμοῦν ἐκεῖνοι,
Ποῦ ζάπωσαν τὴν Ἀραπιά μὲ τὴν ἀπιστοσύνη. »
Πιάνει καὶ γράφει μιὰν γραφὴν τοῦ Ῥόζου νὰ τὴν στείλῃ,
Καὶ τοῦ ῥαφε τοῦ φίλου του νὰ τοῦ ῥθῃ ῥς τὸ Ἐαμίλι.
« Ἀγαπημένε, τοῦ ῥαφε, καὶ φίλε κουμαντάντη,
Νὰ μῶρθῃς ῥς τοῦτ' τὰ χώματα σ' ἔχω δουλειὰ κομμάτι-
Κεῖν' τὴν κουδέντα ποῦ ῥχαμε, θυμᾶσαι ῥς τὸ Ἰβᾶρι;
Ῥεφέτο θεμελιώθηκε καὶ γίνηκε ῥιζᾶρι.
Ῥέχω μεγάλον ἀτζελε νὰ μῶρθῃς νὰ σὲ σμιζῶ,
Κ' ὅτ' ἔχω ῥς τὴν καρδούλα μου κρυμμένα νὰ τὰ δείξω.
Καὶ τὸν καιρὸν ποῦ μ' ἔστειλαν ἀπάνω ῥς τὸ σεφῆρι,
Ῥο βασιληᾶς μὲ γύρευε καὶ μ' ἔβαλε ῥς τὸ χέρι.
Καὶ μ' ἔβανε ῥς τὸ χέρι του τζελιάτῃ νὰ μὲ κάμῃ,
Ῥπ' ἔδω κεῖθε ὁ τόπος μου μοῦ γίνηκε χαράμι.
Δέκα πασάδες μοῦ ῥτειλε, μὲ τὴν ἀπιστοσύνη
Νὰ μ' ἔβαναν ῥς τὸ χέρι τους ἀπάνω ῥς τὸ Βιδίνι.
Κ' ἦταν τὰ μάτια μ' ἀνοιχτὰ καὶ πῆρα τὰ χαμπέργια,
Ῥπ' ἔκει ἐσηκώθηκα τὴν νύχτα μὲ τ' ἀστέργια.
Καὶ μοῦ πιακαν τ' ἀσκέρι μου, μοῦ τό πνιξαν ῥς τὴν Τούνα,
Καὶ μοναχὸς ἐγλύτωσα σὲ κείνην τὴν φουρτούνα.
Χιλιάδες εἰκοσιτέσσαρες ἀσκέρι μοῦ σκοτῶσαν,
Καὶ τώρα στέκω μοναχὸς, δυὸ φίλοι μὲ γλυτῶσαν.
Δέκα πασάδες ἔρχονται, ἐμένα κυνηγοῦνε,
Χώρα σὲ χώρα περπατοῦν ἐμένα νὰ μὲ βροῦνε.
Πολλαῖς σκουτούραις μ' εὔρανε καὶ μαυρισμέναις στράταις,
Κ' ἐγὼ ῥθα δῶ καὶ βρίσκομαι κρυμμένος ῥς τοὺς Φιλιάταις,
Κι' ἂν ἦται φίλος κάμε μου ῥς τὸ χάλι μου τερμάνι,
Καὶ γλύκανέ μου τὴν καρδιά μ' ἓνα γλυκὸ βοτάνι.
Βεβηώθηκα παράκαλα ποῦ δὲν μπορῶ νὰ γλύσω,
Καὶ δὸς μου τόπον πουθενὰ νὰ πάω ν' ἀκουμπήσω.
Σὲ θέλω μὲ τὸ γλήγορον ἐδῶ νὰ μὲ προφθάσῃς,
Βγάλε κι' ἀσκέρι γλήγορα τὰ Γιάννινα νὰ πιάσῃς.
Καὶ δὸς μ' ἀσκέρι ἂν ἀγαπᾷς μιὰ δεκαργιὰ χιλιάδες,
Νὰ σοῦ τοὺς φέρω ζωντανοὺς τοὺς δέκα τοὺς πασάδες.

Τὶ μένα μὲ ἐγέλασαν τῆς Πόλης τὰ καθούκια,
 Καὶ σκόρπισα τ' ἀσκέρι μου καὶ τό 'κχιμα μπουλούκια.
 Γιατ' ἤμουν καὶ 'ς τὸν βασιληᾷ πολὺ ξεθαρρέμενος,
 Καὶ μέσα 'ς 'κεῖνο τὸ οὐρδὶ δὲν ἤμουν μαζωμένος.
 Γιὰ τοῦτο μοῦ τὸ χάλασε ὁ βασιληᾶς τ' ἀσκέρι,
 Καὶ μοῦ ῥθε 'ς τὸ κεφάλι μου φαρμακερὸ γκεδέρι.
 Καὶ βρέ μου κᾶνα γιατρικὸν 'ς τὸν πόνον τὸν δικόν μου,
 Καὶ λίγο τόπο πουθενὰ ἂν ἀγαπήσης δός μου.
 Φίλος τὸν φίλον σήμερα πρέπει νὰ τὸν βοηθήσῃ,
 Κι' ἂν ἀγαπήσης σήμερα στείλῃ με 'ς τὸ Παρίσι.
 Καὶ 'ς τὸ Ξαμίλι μ' ἔρχεσαι, μόν' ἔλα 'ς τοὺς Φιλιάταις,
 Νὰ κάμῃς σέγγρι τὰ βουνὰ καὶ ταῖς δικὰς σου στράταις.
 Τ' ἔχω κομμάτι βεσβεσὲ ποῦ νὰ ῥθω 'ς τὸ Ξαμίλι,
 Γιατὶ μοῦ γίνηκαν ἐχθροὶ κ' οἱ ἐδικοὶ μου φίλοι.
 "Ἐχω κομμάτι βεσβεσὲ, φοβοῦμαι μὴ μὲ πιάνουν,
 Καὶ πέρνουν τὸ κεφάλι μου 'ς τὴν Πόλιν μοῦ τὸ πάνουν.
 Καὶ δὲ πιστεύω σήμερα μηδὲ καὶ τὸ παιδί μου,
 Τὶ ὁ βασιληᾶς μὲ κυνηγᾷ νὰ πάρῃ τὴν ψυχὴ μου.
 Ἀπὸ τ' ἐσένα κι' ἄλλονα κανένα δὲν πιστεύω,
 Τ' ἐσοῦ μοῦ γίνεσαι γιατρὸς γιὰ τοῦτο σὲ γυρεύω.
 Ταῦτα, καὶ νὰ σὲ βρῇ καλὰ τὸ γράμμα ποῦ σοῦ στέλλω,
 Κ' ἔλα τὸ γληγορότερον καθὼς σοῦ παραγγέλλω.
 Καὶ βιαστικὰ σοῦ τὸ γραψα καὶ νὰ μὲ συμπαθήσης,
 Τὶ βλέπωντας τὸ γράμμα μου νὰ μὴ χασομερήσης. "

Ὁ Ῥόζος λαμβάνωντας τὴν γραφὴν ἐπῆγε νὰ ἀνταμώσῃ
 τὸν Ἀλήπασα εἰς τοὺς Φιλιάταις.

Σὰν εἶδ' ὁ Ῥόζος τὸ χαρτί καὶ τὰ γραφόμενά του,
 Φλετούριζε πατόκορφα κι' ἀπλόνει τὰ φτερά του.
 " Γκιόγια πῶς τὸ ἐχόλιασε; πῶς τὸ παθ' ὁ καῦμένος,
 Ὅπου 'τονε 'ς τὸν βασιληᾷ καλὸς καὶ τιμημένος;
 Καὶ τί θαρρεύει Ἀλήπασας ἐγὼ νὰ τὸν βοηθήσω;
 Ἐφέτος 'ς τὸν γενὶ ντουניᾷ θενὰ τὸν προδοήσω.
 Νὰ τό 'ξευρα τί γιατρικὸ γυρεύει ἀπὸ τ' ἐμένα;
 Δὲν ξεύρει καὶ τὰ Γιάννινα ποῦ τὰ χω ζαπωμένα; "

Αὐτό 'πε ὁ 'Ρόζος 'ς τοὺς Κορφοὺς καὶ θέλει νὰ κινήσῃ,
Μὲ λόγια τὸν 'Αλήπασα νὰ τὸν ἀποχοιμίσῃ.

« Νὰ ξέρῃς μὲρ' 'Αλήπασα 'ς τὰ Γιάννινα ποῦ μπῆκα,
Μὲ τὸ κερί σὲ γύρευα καὶ σήμερα σ' εὗρηκα. »

Ὁ 'Ρόζος ἐσηκώθηκε μὲ μιὰ χαρὰν μεγάλη,
Ὅρμιζει καὶ τ' ἀνῆψί του μπροσθὰ του νὰ τὸ βάλλῃ.

Καὶ δὲν τηράζει ποῦ πατεῖ αὐτὸς ἀπ' τὴν χαρὰ του,
Νὰ ἰδοῦμε τὰ ὕστερινά τὰ μαῦρα τὰ γραφτά του.

Καὶ πέρασε τὴν Τσαμουργιά μὲ μιὰ χαρὰ μεγάλη,
Ὁ σκοτεινὸς ὁ μπουταλᾶς μὲ τὸ χονδρὸ κεφάλι,

Καὶ τῷ 'στείλε τ' 'Αλήπασα νὰ προβοδίσῃ τ' ἄτι,
Νὰ τὸ μπινέψ' ὁ φίλος του ν' ἀνέβῃ 'ς τὸ Φιλιάτι.

'Αλήπασας τοῦ τό 'στείλε νὰ τὸ καθαλικεύσῃ,

Τ' ἔχει χεσάπ' 'Αλήπασας τοῦ 'Ρόζου νὰ γυρεύσῃ.

'Αλήπασας μὲ ταύτονε θὰ κάμ' ἓνα χισάπι,

Πῶς ἔπιασε τὴν Πρέβεζα νὰ δώσ' ἓνα τζεβάπι.

Ὁ 'Ρόζος καθαλίκευσε καὶ πάγει 'ς τοὺς Φιλιάταις,

Μὲ τ' ἄτι του χορεύοντας ἐτζάκιζε ταῖς στράταις.

Ἕνα κονάκι γύρευσε νὰ πάῃ ν' ἀποκοιμπήσῃ,

Καὶ θάρρεψε τὴν Τσαμουργιά νὰ τὴν κληρονομήσῃ.

Καὶ τοῦ 'παν, « 'ς τὸν 'Αλήπασα νὰ πᾶς νὰ ξεπεζέψῃς,

Καὶ ὅ,τ' ἀγαπήτης, τοῦ 'πανε, νὰ πᾶς νὰ τὸ γυρέψῃς. »

Ὁ 'Ρόζος ἀποκρίθηκε· « αὐτὸς νὰ 'ρθῇ 'ς ἐμένα,

Καὶ νὰ μοῦ 'πῇ τὸν πόνον του μὲ 'ράδα τὸ καθένα.

'Αλήπασας εἶναι πασαῖς κ' ἐγὼ 'μαι 'να ῤηγάτο,

Ἐγὼ θὰ κάτσω 'ς τὴν κορφὴν κι' αὐτὸς νὰ κάτση κάτω.

Μοροὶ καϋμένοι Τσαμίδες, δὲν ντρέπεσθε λιγάκι,

Γιὰ μένα δὲν εὗρέθηκε 'ς τὸν τόπον σας κονάκι; »

Κ' ἓνα κονάκι τῷ 'καναν καὶ μπῆκε νὰ καθήσῃ,

Ἐκίνησε κι' 'Αλήπασας νὰ τὸν καλοκαρδίσῃ.

Ὁ 'Αλήπασας μὲ τί τρόπον ἔπιασε τὸν 'Ρόζον.

'Αλήπασας ἐγένηκε μικρότερος καὶ πάνει,

Γιὰ νὰ τὸν σμίξῃ, καὶ νὰ ἰδῇ ὁ φίλος του τί κάνει.

Τοῦ 'πε' « καλῶς τὸν μπράτη μου τὸν ἀγαπητικόν μου,
 Ποῦ 'ρθε νὰ βάλῃ γιατρικὸν 'ς τὸν πόνον τὸν δικόν μου. »
 « Καλῶς σ' εὐρῆκα, Ἀλήπασα, 'ς τὴν χρεῖαν τὴν δική σου,
 Γλυκὸ βοτάνι σοῦ 'φερα νὰ γλυκαθ' ἡ ψυχὴ σου. »
 Ἀλήπασας τὸν ῥώτησε καὶ τοῦ 'πε' « τί μαντάτα ;
 Ὁ Μπονοπάρτης, μπράτιμε, ποῦ πάει μὲ τὴν ἀρμάτα ;
 Ὁ Ποναπάρτης μοῦ εἶπανε πῶς βῆκε 'ς τὸ Μισίρι,
 Δὲν κράτησε τοῦ βασιληᾶ ὀλίγο τὸ χατίρι.
 Κι' ἀφέντης μας ὁ βασιληᾶς τὸν εἶχε 'ς τὸ φτερό του,
 Καὶ πῶς ἐπάει κ' ἐκτύπησε τὸν τόπον τὸν δικό του ; »
 Ὁ Ῥόζος λέγει τ' Ἀλήπασα « ἐσὺ δός μου χαμπέρι,
 Ὁ βασιληᾶς τί σοῦ 'καμε ἀπάνω 'ς τὸ σεφέρι ;
 Ἄν ἦν ἀλήθει' Ἀλήπασα τὰ ὅσα 'χες γραμμένα,
 Μὲ βιὸ καὶ μὲ κεφάλι μου θέλω βρεθῇ 'ς ἐτένα.
 Μὲ βιὸ καὶ μὲ κεφάλι μου ἔχω νὰ σὲ βοηθήσω,
 Κατόπι 'ς τὸν γενὶ ντουניᾶ θελὰ σὲ προβοδῇσω.
 Καὶ μὴ ῥωτᾷς, Ἀλήπασα, τί κάνουν οἱ δικοὶ μας,
 Θὰ πάρωμ' ὅλον τὸν ντουניᾶ ἐμεῖς μὲ τὸ σπαθὶ μας.
 Κι' ὅλος ὁ κόσμος σήμερα εἶναι 'ς τὸν ὀρισμό μας,
 Καὶ σένα σ' ἔχω βχσιληᾶ 'ς τὸν τόπον τὸν δικό μας. »
 « Ἀλλὰ ποῦ τάξεις, μπράτιμε, καὶ τίποτας δὲν δίνεις
 Ἀκόμα τὸν γενὶ ντουניᾶ ἐσὺ δὲν τὸν ἀφίνεις.
 Διατ' εἶσαι ψέφτης, μπράτιμε, καὶ πῶς θὰ σὲ πιστέψω ;
 Πρῶτα χιλιάδες εἴκοσι πουγγιὰ θὰ σοῦ γυρέψω.
 Κεῖν' τὰ πουγγιὰ ποῦ μοῦ 'ταῖες θυμᾶσαι 'ς τὸ Ἰθᾶρι,
 Ἀλήπασας τὸ σήμερον διπλὰ θελὰ τὰ πάρη.
 Τὰ δυὸ καράδια, μπράτιμε, γιατί τὰ πῆρες πίσω ;
 Νὰ ξέρης τώρα 'ς τὴν φωτιά ἐγὼ θελὰ σὲ ψήσω.
 Ἀκόμα καὶ 'ς τὴν Πρέβεζα πῶς ἔστελνες ἀσκέρι ;
 Μὲ ποιόνε, μορὲ μπράτιμε, θ' ἀνοίξετε σεφέρι ;
 Καὶ 'ς τὸ Ἰθᾶρι τ' ἤλελε τ' ἀσκέρι τὸ δικό σου ;
 Δὲν ξέρεις 'ς τοῦτ' τὰ σύνορα πῶς βγάζεις τὸ λαιμό σου ;
 Δὲν ξέρεις τούταις αἱ δουλειαῖς ὅπ' ἔχουνε χεσάπι,
 Καὶ σοῦ τὴν κάνω τὴν καρδιά, μπρὲ γαῖδαρε, κεμπάπι ;
 Καὶ ποιὸ σαράϊ γύρευες ἀτός σου νὰ καθήσης ;
 Καὶ ποιόνε 'ς τὸν γενὶ ντουניᾶ θελὰ τὸν προβοδῇσης ; »

Ἀλήπασας τὸν ἔδесе πῶς θέλῃς ἡ καρδιά του,
 Τοῦ πῆρε καὶ τ' ἀνῆψί του καὶ κάνει τὸν σεφᾶ του.
 Τὸν ἔρριψε ἔς τὸ κούτζουρο σὲ τέσσερες καμάραις,
 ὄντας θυμᾶται τοὺς Κορפוὺς τὸν πιάνουν αἱ τρομάραις.
 Καὶ τοῦ 'πε· « ἀμὲν, Ἀλήπασα, μὴ μὲ κρατῇς ἔς τὴν χάψη,
 Καὶ νὰ σοῦ δώσω σήμερα τὰ ὅσα σοῦ ἔχω τάξει.
 Ἀλήπασα, δὲν εἶμ' ἐγὼ ἔς τὴν χάψη μαθημένος,
 Νὰ ξέρης ποῦ 'μαι πρίγκηπας καλὸς καὶ τιμημένος.
 Ἀκόμα τὸ κοπέλι μου νὰ μὴ μοῦ τὸ κρατήσης,
 Καὶ νὰ σοῦ δώσω σήμερα ὅ,τι κι' ἂν ἀγαπήσης.
 Μοῦ τὸ 'παν πέρα ἔς τοὺς Κορפוὺς οἱ μαυρισμένοι 'κεῖνοι,
 Σὲ πιάνει κείνος ὁ σαρῆς καὶ πίσω δὲν σ' ἀφίνει. »
 Καυμένε Ῥόζο μπουταλᾶ, πῶς ἦσουν τιμημένος,
 Καὶ τώρα καταντήθηκες σὰν γαῖδαρος δεμένος;
 Ποῦ θάρρυνες τοῦ λόγου σου πῶς ἦσουν παλληκαρί,
 Καὶ τώρα θὰ σὲ βάλλουνε σὲ κολοβὸ μαυλάρι!
 Καὶ πῶς θελὰ σὲ μάθουνε τῆς Φράντζας οἱ διαβόλοι,
 Ποῦ μπίνεψες τὸ κολοβὸ, καὶ θελὰ πᾶς ἔς τὴν Πόλι!
 Ποῦ θάρρυνες ἔς τὰ Γιάννινα ἐσὺ νὰ βασιλέψης,
 Καὶ τὰ παιδιὰ τ' Ἀλήπατα ἔς τὸ Ἴντι νὰ τὰ πέψης!
 Τὸν ἔστειλαν ἔς τὰ Γιάννινα ἔς τὸ κολοβὸν μουλάρι·
 Κι' Ἀλήπασας προβόδησε ἀσκέρι ἔς τὸ Ἰβᾶρι.
 Τὸν ἔστειλε Ἀλήπασας πεσκέσι ἔς τὰ παιδιὰ του,
 Νὰ σμίξῃ καὶ τοὺς ἄρχοντας νὰ τοῦ χαρ' ἡ καρδιά του.
 Ἐς τὰ Γιάννινα 'προβόδησε τὸν Ῥόζον νὰ δεχθοῦνε,
 Κοντὰ νὰ τοῦ ζυγόνουνε, τὰ μάτια νὰ τοῦ φτοῦνε.
 Τοῦρκοι, Ῥωμαῖοι ἔβηκανε τὸν Ῥόζον νὰ δεχθοῦνε,
 Τὸ Ῥόζον τὸν ζυγόνουνε μὲ κόπρια τὸν βαροῦνε.
 Τὸν πῆγαν τοῦ Μουχτάρπασα πεσκέσι ἔς τὸ σαράϊ,
 Καὶ πρόσταξ' ὁ Μουχτάρπασας ἔς τὴν χάψη νὰ τὸν πᾶ.
 Τὸν ἔρριξαν ἔς τὸ κούτζουρο ἔς τὴν σκοτεινὴν τὴν χάψη,
 Κι' ἀρχίνησε τὸ βόγγισμα, ν' ἀστράψῃ νὰ τὸν κάψῃ.
 Καὶ λέγει· « ἐγὼ πῶς ἤμουνα, καὶ πῶς καταντηθῆκα;
 Μὲ τὸ κερὶ τὸ γύρευα, καὶ ἀπ' τὸν σαρῆ τὸ βρῆκα.
 Ὅπου 'μουν ἄξιος ἄνθρωπος καὶ ξαηκουστὸς τοῦ κόσμου,
 Ἐγὼ ῥθα καὶ σκλαβώθηνκα ἔς τὸν Τοῦρκον μοναχός μου. »

Ὁ Ἀλήπασας κάνει ἐτοιμασίας νὰ ὑπάγῃ
ἐναντίον τῆς Πρέβεζας.

Ἀλήπασας προβόδησε χαμπέρι 'ς τὰ παιδιὰ του,
Ἀσκέρι νὰ τοῦ στείλουνε κοντὰ 'ς τὴν ἀφεντιά του.
Τοῦ γράφει τοῦ Μουχτάρπασα γλήγορα νὰ κινήτῃ,
Οὔτε ψυχὴν 'ς τὰ Γιάννινα ἀσκέρι νὰ μὴ ἀφήσῃ.
Τοιμάζετ' ὁ Μουχτάρπασας ἐκείνην τὴν ἡμέρα,
Καὶ πέφτει 'ς ἄλλα σύνορα νὰ σμιῖξῃ τὸν πατέρα.
Καὶ τῷ 'στειλ' ὁ Μουχτάρπασας τ' Ἀλήπασα χαμπέρι,
« Ποῦ νὰ σὲ βρῶ πατέρα μου, μὲ τὸ δικόν μ' ἀσκέρι; »
« Νὰ κάμῃς τζιάχτι, τοῦ 'στείλε, καὶ δυνατὰ νὰ γγίξῃς »
'Σ τὸ Λοῦρο βίγλω τὸ οὐρδί, κ' ἐκεῖ θελὰ μὲ σμιῖξῃς. »
Χίλιοι ἑκατόσιοι γίνηκαν τ' Ἀλήπασα τ' ἀσκέρι.
Πρῶτα κι' ἀρχὴ προβόδησε 'ς τὴν Πρέβεζα χαμπέρι,
Καὶ μιὰ γραφὴ προβόδησε πικρὴν φαρμακωμένην
'Σ τοὺς ἄρχοντας τῆς Πρέβεζας, σὲ τρεῖς μεριαῖς καυμένῃς.

Γραφὴ πρὸς τοὺς Πρεβεζιάνους.

Καὶ γράφει μέσᾳ 'ς τὸ χαρτί « καυμένοι Πρεβεζιάνοι,
Πῶς ἦλθα 'ς τοῦτ' τὰ σύνορα ἐγὼ μὲ τὸ φερμάνι.
Καὶ γράφει τὸ φερμάνι μου νὰ γίνετε ῥιγιάδες,
Τοὺς Φράγκους νὰ μοῦ στείλετε ἐδῶ, μὲρ' ἀρχοντάδες.
'Ραγιάδες, νὰ τὸ ξέρετε, ἐσεῖς ἂν δὲν γραφθῆτε,
'Αλληλῶς θελὰ χαλάσετε, καὶ θελὰ σκλαβωθῆτε.
Πῶς γράφει τὸ φερμάνι μου, ἐγὼ μὲ χωρὶς ἄλλο,
Ἄν δὲ μὲ προσκυνήσετε, σπαθὶ θέλα νὰ βάλλω.
Καὶ βέβηα δὲν τὸν ἀγαπῶ ἐγὼ τὸν χαλασμόν σας,
Μόν' ἀγαπῶ νὰ βρίσκωμαι 'ς τὸν τύπον τὸν δικόν σας.
'Απ' ἔδω, κεῖθε, καὶ μπροστὰ νὰ δίνετε χαράτζι,
Καὶ Τοῦρχον δὲν σᾶς προβοδῶ 'ς τὴν Πρέβεζαν νὰ κάτση.
Τοῦτ' τὴν ἀντράλα, χριστιανοί, τὴν γύρευσέτ' ἀτοί σας,
Κι' αὐτὸς ὁ Φράντζας τ' ἤθελε 'ς τὴν χώρα τὴν δική σας;
Πῶς τὸν ἐδέχθηκατ' ἐσεῖς 'ς τὴν ἐδικήν σας χώρα;
Καὶ τί τζεβἀπι τῆς Τουρκιᾶς θὰ δώσεται ἐσεῖς τώρα;

Ὁ βασιληᾶς ἀπὸ τ' ἐσᾶς γυρεύει τὸ χεσάπι,
Τὶ ξέρετε καὶ φτιάνετε τέτοιας λογιῆς ντουλάπι.
Καὶ τὸ ντουλάπι ποῦ ἔχετε σκουληκιασμένον ἔθηκε,
Κι' ὁ Ῥόζος, ποῦ τὸ δούλευε, ἔς τὸ κούτζουρό μου μπῆκε.
Καὶ δὲν ἐξάσταξε πολὺ τοῦ Ῥόζου τὸ ντουλάπι,
Καὶ τώρα ἔς τὴν ἡμέρα μου θὰ γίνετε χαράπι.
Κ' ὁ, τ' ἔκαμέτε, χριστιανοί, ἅς ἦναι χαρισμένο,
Κεφάλι δὲν χαλάσθηκε ποτὲ προσκυνημένο.
Ἔτσι σᾶς γράφω, χριστιανοί, καὶ πάλι στοχασθῆτε,
Καὶ ποιό 'ναι τὸ καλλίτερο, διαλέξετε νὰ βρῆτε.
'Αλληῶς δὲν σᾶς χωρίζομαι, νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ καὶ 'κεῖνο,
Καὶ ῥάγι νὰ μοῦ δώσετε κατόπι δὲν σᾶς δίνω.
Τὶ τὸ δικόν μου τὸ σπαθὶ ῥαγιαδες δὲν λυπάται,
Καὶ σκλάβοι ἔς τὴν Ἀρβανιτιὰ νὰ ξέρετε θὰ πάτε.
Καὶ τοὺς Φραντζέζους, ποῦ ἔχετε ἔς τὴν ἐδικήν σας χώρα,
Ἐδῶ νὰ μοῦ τοὺς φέρετε τὴν ἴδια τοῦτ' τὴν ὥρα.
Ἐδῶ νὰ μοῦ τοὺς φέρετε ἔς τὰ χέρια τὰ δικά μου,
Τὶ βιάζομαι νὰ σηκωθῶ νὰ πᾶνω ἔς τὴν δουλειά μου.
Τ' ἔχω καιρὸν ποῦ βρίσκομαι ἐδῶ ἔς τὸ σύνορόν σας,
Καὶ βέβηρα νὰ τὸ ξέρετε ποῦ θέλω τὸ καλὸν σας.
Γιὰ τοῦτο σᾶς προβόδησα χαμπέρια τιμημένα,
Κατόπι κᾶνα μπεχανὲ νὰ μὴ μοῦ βρῆτε μένα.
Νὰ μὴ μοῦ εἰπῆτε, Ἀλήπασα, δὲν ἔστελνες χαμπέρι;
Καὶ πῶς δὲν ἔχει ἡ Πρέβεζα ἀμάχη καὶ σεφέρι.
Πρέπει νὰ προσκυνήσετε προτοῦ νὰ σᾶς βαρέσω,
Γιατὶ σᾶς βάνω τὸ σπαθὶ ἀνίσως καὶ κερδαίσω.
Κι' ἂν βάλλω τὸ ποδάρι μου ἔς τὴν Πρέβεζα ἔς τὴν χώρα,
Θὰ χάσετε τὸν ἅγιόν σας τὴν ἴδια κείν' τὴν ὥρα.
Καὶ βέβηρα νὰ τὸ ξέρετε, ἀμὴν νὰ μὴ μοῦ εἰπῆτε,
Καὶ κείνο ποῦ θὰ πάθετε θελὰ τὸ θυμηθῆτε.
Τ' ἐγὼ 'μαι κείνος ἄνθρωπος ποῦ δὲν γυρίζω πίσω,
Νὰ ξέρετε ἔς τὴν Πρέβεζα ψυχὴν δὲν θέλ' ἀφήσω.
Δὲν πρέπ' αὐτοῦ ἔς τὴν Πρέβεζα ἐσεῖς πειὰ νὰ σταθῆτε,
Νὰ πονοκεφαλῆσετε καὶ δρόμον νὰ μὴ βρῆτε
Πῶς εἶναι τὸ πρεπόμενον ἔς τὴν Πρέβεζαν νὰ γίνη,
Ἄνδρες, γυναικες ἔς τὸ σπαθὶ ψυχὴ νὰ μὴ ἀπομείνη.

Γιατ' ἤθελέτε, χριστιανοί, τοῦ Φράγκου τὰ ζενάτια,
 Καὶ τώρα θελὰ πάρετε τὰ μαῦρα μονοπάτια.
 Κι' ἂν δὲν μοῦ παραδώσετε τὰ φράγκικα φουσάτα,
 Τὸ βέβηρο ποῦ θὰ πάρετε τὴν σκοτεινὴν τὴν στράτα.
 Καὶ ν' ἀναγνώσετε καλὰ τὴν τίμια τὴν γραφὴν μου,
 Καὶ τίμια ν' ἀγοράσετε τὴν τίμια προσταγὴν μου.

Ἀπόκρισις Πρέβεζας πρὸς τὸν Ἀλήπασαν.

Ἡ Πρέβεζα τὴν διάβασε τὴν τίμια τὴν γραφὴν του,
 Καὶ βλέπουν τὰ γραφόμενα καὶ τὴν ἀπόκρισίν του.
 Βεβηρώθηκαν ἔς τὴν Πρέβεζαν μικροὶ, τρανοὶ, μεγάλοι,
 Καὶ κεῖνοι οἱ βαρυκέφαλοι ἔς τὸ γλοῦπο τό' χαν βάλλει.
 Καὶ στέλλουν ἔς τὸν Ἀλήπασα· «γιατί μᾶς γράφεις ἔτσι;
 Καὶ πῶς θελὰ ῥθουν σήμερα σὲ σένα οἱ Φραντζέτζοι;
 Τὸν Ῥόζον μᾶς ἀλκότῃσες, δὲν γίνηκάμε ξίχι,
 Γιατ' ἔχομεν σὰν ταύτονε δυὸ, τρεῖς χιλιάδες λύκοι.
 Κι' ἂν βγοῦν οἱ λύκοι σήμερα τ' ἀσκέρι σου τὸ σκίζουν,
 Ἀκόμα καὶ τὰ Γιάννινα αὐτὰ σοῦ τὰ ρουφίζουν.
 Ἡ κλεφτουργιὰ τῆς Ρούμελης ἐδῶ ναι μαζωμένη,
 Μερόνυχτον διὰ πόλεμον αὐτοὶ ναι λυσσασμένοι.
 Πῶς κόπιασες ἔς τὴν Πρέβεζα καὶ πῶς θὰ τὴν χαλάσῃς;
 Βάστα καλὰ τὰ Γιάννινα κι' αὐτὰ νὰ μὴ τὰ χάσῃς.
 Ἀκόμα μᾶς φανέρονες πῶς ἤλθες μὲ φερμάνι,
 Τέτοια φερμάνια ἡ Πρέβεζα ἔς τὸν νοῦν της δὲν τὰ βάνει.
 Σὲ δυὸ τρεῖς μέραις ὕστερα ἔχεις νὰ τ' ἀγροικήσῃς,
 Νὰ μὴ βρῇς τόπον πουθενὰ νὰ πᾶς ν' ἀποκουμπήσῃς.
 Ὡς τόσον σ' ἔχομε ριτζιᾶ νὰ σηκωθῇς ἀπ' ἐκεῖ,
 Γιατ' ἔχομε νὰ κάμωμε θαυματουργὸ ντουφέκι.
 Νὰ σηκωθῇς, Ἀλήπασα, προτοῦ νὰ μαχευοῦμε,
 Κ' ἕνας τὸν ἄλλον σήμερα αὐτοῦ θελὰ χαθοῦμε.
 Δέκα βασίλεια πέρασαν ἔς τὴν μέρα τὴν δική μας,
 Κι' ἀπὸ κανένα βασιλῆα δὲν ἴδρωσε τ' αὐτί μας.
 Καὶ τώρα πῶς θὰ γίνωμεν τοῦ βασιλῆως ῥαγιάδες,
 Ποῦ βρίσκονται ἔς τὴν Πρέβεζαν Φραντζέτζοι τρεῖς χιλιάδες»

Κι' ἄλλαις χιλιάδες εἴκοσι Φρχντζέζους καρτεροῦμε,
 Κόπτοντας καὶ σκοτόνοντας 'ς τὴν Πόλι θὰ σταθοῦμε.
 Ἀπ' τὸ δικό μας σύνορο τ' ἀσκέρι νὰ σηκώσης,
 Τὶ πάνω σου θελά 'ρθωμε καὶ θὰ τὸ μετανοιώσης.
 Καὶ μ' ἔρχεσαι, καὶ πολεμαῖς τὴν κόρδα νὰ μᾶς δείξης,
 Τ' ἀσκέρι καὶ τοῦ λόγου σου ἐδῶ θελά τοὺς πνίξης.
 Ἀβόλετο νὰ σηκωθῆς νὰ πᾶς μὲ τὴν τιμὴν σου,
 Τὶ χάνεσαι 'ς τὴν Πρέβεζα ἐσὺ καὶ τὸ σπαθὶ σου.
 Ἐδῶ δὲν εἶναι Χόρμοβο νὰ πᾶς νὰ τὸ χαλάσης,
 Ἀκόμα καὶ τὸν μπράτιμον νὰ στείλῃς νὰ τὸν πιάσῃς,
 Ἐδῶ τὸ λένε Πρέβεζα 'ς τὸν κόσμον ξαηκουσμένη,
 Ἀφ' ὄντας ὁποῦ στήθηκε κορίτζ' εἶν' ἡ καῦμένη.
 Καὶ χρειὰ δὲν τὸν ἔχομε μὴδὲ τὸν βασιληᾶ σου,
 Κι' ἡ Πρέβεζα δὲν γίνεται ῥαγιᾶς τῆς ἀφεντιᾶς σου.
 Ὡς τὰ Γιάννινα τὸν βρίσκομεν ἐμεῖς τὸν βασιληᾶ μας,
 Ποῦ βρίσκεται 'ς τὴν φυλακὴν, καὶ ἑάρυν' ἡ δουλειὰ μας.
 Κι' ἀπόλυσε τὸν βασιληᾶ, τί θέλεις μετανοιώσεις,
 Καὶ μὴ θαρρῆς τὴν Πρέβεζα ποτὲ νὰ τὴν ζαπώσης.
 Τὸν Ῥόζον σὺν τὸν ἔπιασες δὲν τοῦ 'καμες ζαράρι,
 Τὸ δίκην ἀπ' τ' ἐσένανε διπλὸ θελά τὸ πάρει.
 Κι' αὐτὸ δὲν τὸ 'καμες καλὰ μὲ τὴν ἀπιστοσύνη,
 Κι' ὁ Ῥόζος ἔτσι θαρρεῦε πῶς εἶχε φιλοσύνη,
 Γιὰ τοῦτο σὲ πιστεύθηκε κι' ἤλθε 'ς τὸ σύνορό σου,
 Ἀγαπημένος ἦτονα καὶ μπράτιμος δικός σου.
 Κι' ἂν ἀγροικᾶς, Ἀλήπασα, νὰ μᾶς τὸν ἀπολύσης,
 Τ' εἶναι βαρειά τούτ' ἡ δουλειὰ καὶ θὰ κακοπαθήσης.
 Καὶ ἀπ' ἐδ' ἀπὸ τὴν Πρέβεζαν νερὸ νὰ μὴ γυρέψης,
 Νὰ πάρῃς τὰ ματάκια σου καὶ τόπον νὰ χαλέψης.
 Ἐὶ δῶ 'ς τὴν δόλια Πρέβεζαν πολλὴ ἤλθαν καὶ χαθῆκαν,
 Καὶ τὰ πικρά τοὺς τὰ κορμιὰ 'ς τὴν μαύρην γῆς ἐμβῆκαν. »
 Ὡς ἐκεῖνο πάνω πλάκωσαν κ' οἱ σκοτεινοὶ Σουλιώταις,
 Καὶ τοῦ 'πιακαν ταῖς δημοσιαῖς, ταῖς στραταῖς, καὶ ταῖς πόρταις.
 Κ' εἶχ' ἓνα φίλο Ἀλήπασας καὶ τῷ ὅπως χαμπέρι
 « Τὸ Κακοσοῦλι, τοῦ 'πανε, πῶς σοῦ 'καμε καρτέρι.
 Τὶ βῆκαν καὶ σὲ καρτεροῦν μὲ τ' ἄρματα τοὺς οὔλοι,
 Ἀνοιξε τὰ ματάκια σου ἀπὸ τὸ Κακοσοῦλι.

Ἄν χαλασθῇ ἔς τὴν Πρέβεζαν, Ἀλήπατα, τ' ὀρδί σου,
 Ἐέρε ποῦ θέλεις νὰ χαθῇς ἐσύ καὶ τὸ παιδί σου.
 Κι' ὅλ' οἱ Σουλιῶταις καρτεροῦν νὰ τοὺς γυρίσης πλάτη,
 Ντουφέκι νὰ σοῦ βάλουνε, τί σ' ἔχουνε γινάτι.
 Κ' ἡ κλεφτουργιά τῆς Ῥούμελης κ' ἐκεῖνοι βουλλωθήκαν,
 Φραντζέζοι γράφθηκαν κι' αὐτοὶ ἔς τὴν Πρέβεζαν καὶ μπῆκαν. »

Λαμβάνωντας ὁ Ἀλήπασας τὰ χαμπέρια ἐκίνησε
 κατὰ τὴν Πρέβεζαν.

Σὰν τοῦ ἴπανε τ' Ἀλήπασα πῶς τοῦ ἴπικταν τὴν στράτα,
 Τοῦ ῥθαν κι' ἀπὸ τὴν Πρέβεζα τέτοιαις λογιῇς μαντάτα.
 Ἀλήπασας ἐπρόσταξε καὶ κράζει τὸ παιδί του,
 Νὰ τὸ κινήσῃ σήμερα νὰ πάῃ μὲ τὴν εὐχή του.
 Καὶ ἔς τὸ οὐρδί του πρόσταξε νὰ τοιμασθῇ τ' ἀσκέρι,
 Μὲ τὸν Φραντζέζον σήμερα ν' ἀνοίξουνε σεφέρι.
 « Νὰ βάλλωμεν τὸ γκιόξι μας, ἐμεῖς μοροὶ γαζίδες,
 Διατ' εἴμεσθε μουχαστερὲ ἀπὸ τοὺς γεζεντίδες.
 Πρέπει νὰ τζαλιστήσωμεν ὅσον κι' ἂν ἡμποροῦμεν,
 Σεῖτιδες νὰ γίνωμεν, παράδεισον νὰ βροῦμεν.
 Ὡς τὸν ντὶν ντουσμάνη σήμερα νὰ κάμωμε γαῖρέτι,
 Κ' ἔτσι θαρῶ τὴν Πρέβεζα πῶς νὰ τὴν κάμω φέτι.
 Κ' ἔτσι μοῦ γράφουν τὰ σκυλιά ἀπ' ἔδω νὰ φορτώσω,
 Νὰ πάρω τὰ ματάκια μου κι' ἄλλου νὰ ξημερώσω.
 Κ' ἐγὼ τὸ στρέγω σήμερα νὰ ἦμ' ἀπεθαμένος,
 Παρὰ νὰ φύγ' Ἀλήπασας ἀπ' ἔδω ἵντροπιασμένος.
 Κ' ἐγὼ ἵντροπὴν δὲν ἔφερα ποτὲ ἔς τὸ πρόσωπόν μου,
 Μηδὲ μοῦ ἴδρωσε τ' αὐτὶ ποτὲ ἀπ' τὸν ἐχθρόν μου.
 Κι' ἀπ' ἔδω κεῖθε τὸν ἐχθρόν θαρρεύω νὰ νικήσω,
 Καὶ σήμερα τὴν Πρέβεζα μὲ λάδι νὰ τὴν ψήσω.
 Καὶ σὺ μορὲ Μουχτάρ πασαῖ, ἂν ἦσαι γυιὸς δικός μου,
 Ὡς τὸν ντὶν ντουσμάνη σήμερα νὰ γίνης σύντροφός μου.
 Καὶ σήμερα τὴν Πρέβεζα τὴν θέλ' ἀπὸ τ' ἐσένα
 Τὶ τ' ἄκουσες τί μοῦ ἔστειλαν καὶ τ' ἔχουνε γραμμένα. »

Ὁ Μουχτάρ πασᾶς κινᾷ διὰ τὴν Πρέβεζαν.

Σηκώθηκ' ὁ Μουχτάρ πασᾶς καὶ τοῦ ἔπιχε τὸ χέρι,
 Καὶ τὴν εὐχὴν τοῦ γύρευσε, κ' ἐσήκωτε τ' ἄσκέρι.
 Χίλιους νομάτους ἔστειλε μαζῇ μὲ τὸν Μουχτάρη,
 Τοὺς ἐξακότους πρόσταξε κοντὰ τοῦ νὰ τοὺς πάρῃ.
 Ἀλήπασας ζερβὰ μεριά σὲ μιὰ ῥαχούλα βγαίνει,
 Κ' ὁ γυιὸς τοῦ ἔς τὸ Παληόκαστρον δεξιὰ μεριά παγαίνει.
 Οἱ Φράγκοι τὸ Παληόκαστρον μὲ τὰμπια τὸ ἔχαν κλείσει,
 Φράγκοι καὶ κλέφταις καὶ ῥαγιᾶς τὸ κάστρο ἔχε γεμίσει.
 Καὶ βγάζουν ἔς τὸ Παληόκαστρον τόπια καὶ κουμπαραδες,
 Θαρρεύουν τὸν Ἀλήπασα μὲ ἄμετραις χιλιάδες.
 Χίλιοι ἑξακόσοι ἦτονε καθάλα καὶ πεζούρα,
 Κ' ἐφάνηκε τῆς Πρέβεζας πολλὰ βαρεῖα θολούρα.
 Καὶ φθάνουν τὸ Παληόκαστρον, κι' ἀρχίζουν τὰ κομμάτια,
 Καὶ θάμπωσ' ὅλος ὁ ντουινιάς, δὲν βλέπουν μὲ τὰ μάτια.
 Κ' ἡ μπαταριά τοὺς ἦτονε μία, καὶ ὅχι ἄλλη,
 Γιατὶ τὸ Τούρκικο σπαθὶ τοὺς πέφτει ἔς τὸ κεφάλι.
 Τὸ ἄλλα! ἄλλα! τῶν Τουρκῶν τοὺς ἔκαμε νὰ χάσουν,
 Καὶ μπάλαις εἰς τὰ τόπιά τοὺς νὰ μὴ ματαεμβάσουν.
 Καὶ τὸ θεργιὸ ὁ Μουχτάρπασας σὰν ἀστραπὴ γυρίζει,
 Σὰν ἔς τὸν καιρὸν τοῦ θερισμοῦ γυρίζει καὶ θερίζει.
 Σὰν ἐν λειοντάρι φοβερὸ καὶ πεινασμένον τρέχει
 Ἀπὸ ταῖς τέσσαρες μεριαῖς, καὶ κρατημὸν δὲν ἔχει.
 Ὁρμούτε σὰν τὴν ἀστραπὴ ποῦ φαίνεται ἔς τὴν δύσι,
 Καὶ φανερόναι παρευθὺς βροχὴ πῶς θέλα χύσει.
 Ἀλήπασας φοβήθηκε μὴ χαλασθῇ τ' ἄσκέρι,
 Κι' αὐτὸς τοῦ καθαλίκευσε μὲ τὸ σπαθὶ ἔς τὸ χέρι,
 Τὸ βλέπει σὰν τὴν ἀστραπὴν τὸ ποθητὸ παιδί του,
 Καὶ μπαίνει ἔς τὸ Παληόκαστρον κι' αὐτὸς μὲ τὸ σπαθὶ του.
 Ἀλήπασας ἔς τὴν μιὰ μεριά κι' ὁ γυιὸς τ' ἀπὸ τὴν ἄλλη
 Ἐς τὴν Πρέβεζα ἐβάλανε πολλὰ μεγάλη ζάλη.
 Κι' οἱ Φράγκ' οἱ κακοῤῥοίζικοι πλέον δὲν ἔχουν χάλη,
 Γιατὶ τὸ Τούρκικο σπαθὶ τοὺς παίξει ἔς τὸ κεφάλι.
 Μιὰν ὥραν δὲν ἐβάσταξαν καὶ ῥίχνουν τὰ κλειδιά τοὺς,
 Σὰν τὸ χαλάζι πέφτουνε ἔς τὴν λάσπην τὰ κορμιά τοὺς.

Ἀπάνω 'ς κείνην τὴν φωτιά ἐμπῆκαν εἰς τὴν χώρα,
 Τὸν χάρο μὲ τὰ μάτια τους τὸν εἶδαν κείν' τὴν ὥρα.
 Ὡς τόσος θρῆνος γίνηκε ἐκείνην τὴν ἡμέρα,
 Π' ὁ κόσμος ἀλησμονήσε καὶ μάνα καὶ πατέρα.
 Μανάδες μὲ μικρὰ παιδιὰ κι' αὐταῖς ἀλησμονοῦσαν,
 Ὡραν τὴν ὥραν ἢ ἔρημαις τὸν χάρον καρτεροῦσαν.
 Καὶ τὰ μαζούμικα παιδιὰ, ποῦ 'χαν 'ς τὰ γόνατά τους,
 Μανάδες δὲν ἐγνώριζαν νὰ πιοῦνε τὰ βυζιά τους.
 Ὅ,τ' ἔκαμε 'ς τὴν Πρέβεζα κανεῖς δὲν τό 'χει κάμει,
 Ποῦ πέφτει μέσ' τὴν θάλασσαν τὸ αἷμα σὰν ποτάμι.
 Ἀλήπασας ἐπρόσταξε τοὺς σκλάβους νὰ τοὺς πιάκη,
 'Σ τὴν Πρέβεζαν γυρίζουνε σοκάκι τὸ σοκάκι.
 Βαῖ, βαῖ, καϋμένη Πρέβεζα, πῶς ἦσουν παινεμένη,
 Καὶ τώρα καταντήθηκες 'ς τὰ αἵματα πνιμένη!
 Οἱ κλέφταις τοῦ 'πесαν ἀμάν, καὶ ῥαῖ δὲν τοὺς δίνει,
 Ὅσ' ἤτονα 'ς τὴν Πρέβεζαν μὴδ' ἓναν δὲν ἀφίνει.
 Γιατὶ σοῦ πῆρε, Πρέβεζα, ἀέρι τὸ κεφάλι,
 Καὶ τώρα σκλαβωθήκαταν ὅλοι μικροὶ μεγάλοι;
 Ἀλήπασας 'ς τὴν Πρέβεζαν τέτοιο νιζάμι δίνει,
 Κόφτει κορμιὰ, πέρνει ψυχαῖς, δὲν κὰν' ἐλεημοσύνη.
 Περίσσιαις σκλάβαις ἔπιασε κορίτσια καὶ νυφάδες,
 Καὶ στέλνει 'ς τὴν Ἀρβανιτιὰ ἀμέτρηταις χιλιάδες.
 Πολλαῖς μανάδες χώρησαν ἀπὸ ταῖς θυγατέρας,
 Ποῦ νὰ ὀμνέουν 'ς τὸν ντουινὰ, μὰ κείναις ταῖς ἡμέραις.
 Πολλὰ παιδιὰ ποῦ χώρισαν ἀπὸ τοὺς πατεράδες,
 Καὶ τοὺς κρατοῦν 'ς τὰ Γιάννινα σὰν μαύρους Ἀραπάδες.
 Πολλαῖς γυναῖκες χώρισαν κι' αὐταῖς ἀπὸ τοὺς ἄνδρες,
 Καὶ βληάζουν σὰν τὰ πρόβατα καὶ σὰν τ' ἄρνιὰ 'ς ταῖς μάνδραις.
 Κι' ἀπ' τοὺς Φραντζέζους μερικοὶ 'ς τὴν θάλασσαν ἐμβῆκαν,
 Κι' ἐβούλιαξαν 'ς τὴν Πρέβεζαν, οἱ σκοτεινοὶ πνιγῆκαν.
 « Κάμε νισάφι, Ἀλήπασα, τ' ἔχεις μεγάλο κρίμα,
 Τόσα κορμιὰ 'ς τὴν Πρέβεζα μὴ προβοδάς 'ς τὸ μνημα!
 Καὶ τώρα 'ς τὴν ἡμέρα σου νὰ μὴ ξεπατωθοῦμε,
 Ῥαγιάδες νὰ σοῦ γίνωμεν, ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζοῦμε. »
 Φραντζέζους μιὰ τρακοςαριὰ 'ς τὰ σίδερα τοὺς βάνει,
 'Σ τὴν Πόλιν τοὺς προβόδητε, τοῦ βασιλιᾶ τοὺς πάνει.

Χίλια κεφάλια ἔστειλε ἀπάνω 'ς τὸ ντουβλέτι,
 Καὶ τοῦ 'γραφε, τὴν Πρέβεζα τὴν ἑκαμάμε φέτι.
 Στέλνει τὸν 'Ρόζ' Ἀλήπασας νὰ τοὺς κουμανδαρίση,
 'Οποῦ 'θελε τὰ Γιάννινα νὰ τὰ κληρονομήσῃ.
 Πесκέσι τοὺς προβόδησε Ἀλήπασας 'ς τὴν Πόλι
 Τοὺς σκλάβους τοὺς πικρόχειλους, τῆς Φράντζας τοὺς διαδόλοι.
 Καὶ τοῦ 'γραφε τοῦ βασιληᾶ, πῶς τοῦ 'δωσε νιζάμι,
 Παρκαλεῖ καὶ 'ς τοὺς Κορφοὺς ταχίνη νὰ τὸν κάμη.
 Καὶ τὸ χαμπέρι σπάρθηκε 'ς οὔλα τὰ βιλαέτια,
 'Οποῦ 'παθαν 'ς τὴν Πρέβεζα μεγάλα χακαρέτια,
 'Οποῦ 'παθαν 'ς τὴν Πρέβεζαν ἄνδρες γυναῖκες σκλάβοι,
 Κι' ἄλλος κανένας 'ς τὸν ντουνια ποτὲ νὰ μὴ τὸ λάβῃ.
 Κάλλια νὰ πᾶνε 'ς τὴν Φραγκιά ῥαγιαδες νὰ γραφθοῦνε,
 Παρὰ μὲ τὸν Ἀλήπασα ποτὲ νὰ μαχευθοῦνε.
 'Οπ' ἔβαλε τὸ γκιόζι του αὐτὸς καὶ τὴ βουλή του,
 "Ἄλλος κανεῖς 'ς τὸ σύνορο δὲν στέκει 'ς τὸ σπαθί του.
 Τὶ τὸ σπαθί τ' Ἀλήπασα εἶν' ἄξιό καὶ μεγάλο,
 'Σ τὸν ὀλικὲ τοῦ βασιληᾶ αὐτό 'ναι, δὲν εἶν' ἄλλο.
 Σὰν ἔκαμε τὴν Πρέβεζα χαράπι καὶ βιράνι,
 Ἀλήπασας 'ς πόστι του σηκώθηκε καὶ πάνει.
 Κι' ἀπάριασε 'ς τὴν Πρέβεζα αὐτὸς καμπόσ' ἀσκέρι,
 Νὰ βρῖσκεται τ' ἀσκέρι του 'ς τῆς Πρέβεζας τὰ μέρη.
 Καὶ προβοδᾷ 'ς τὰ Γιάννινα νὰ βγοῦν νὰ τὸν δεχθοῦνε,
 Μουμπαρεκὶ καὶ τὸν γαζᾷ τ' Ἀλήπασα νὰ εἰποῦνε.
 Καὶ κόπιασε 'ς τὰ Γιάννινα αὐτὸς μὲ τὴν τιμὴ του,
 Καὶ χάρηκαν οἱ φίλοι του καὶ σκάζουν οἱ ἐχθροὶ του.
 Καὶ στρώθηκε 'ς τὸ πόστι του καὶ κάνει τὸ σεφᾶ του,
 Καὶ τὸν ἐχθρὸν τὸν ἔκαμε πῶς θέλῃς ἡ καρδιά του.
 Ν' ἀφήκω τὸν Ἀλήπασα νὰ πιάκω τὸ ντουβλέτι,
 Ποῦ τῷ 'δωκαν τέτοιον μουσδὲν τῆς Πρέβεζας τὸ φέτι.
 « Ὁ ντουατζῆς σου, τοῦ 'πανε, κι' ὁ σκλάβος ὁ δικός σου »
 Ἐδῶ σοῦ τὸν προβόδησε δεμένον τὸν ἐχθρό σου.
 'Σ τὸν ὀρισμόν σ' ὁ σκλάβος σου τὸ αἷμά του τὸ χύνει,
 Καὶ 'ς τὸν δικόν σου τὸν ἐχθρὸν κουσοῦρι δὲν ἀφίνει.
 Ταχίνη κάμ' τον 'ς τοὺς Κορφοὺς νὰ πάῃ νὰ πολεμήσῃ,
 Καὶ 'ς τὸν δικόν σου τὸν ἐχθρὸν κουσοῦρι νὰ μὴ ἀχάτῃ. »

Ὁ βασιληᾶς γράφει φερμάνι καὶ ἀποκρίνεται.

Ἦρισε κ' εἶπ' ὁ βασιληᾶς· « ταχίνη δὲν τὸν κάνω,
 Τὶ βάνει τὸ ποδάρι του κι' ἀπέκει δὲν τὸν βγάνω.
 Θὰ στείλω τὸν Κατρήμπεην μαζῇ μὲ τὴν ἀρμάτα,
 Νὰ πιάσῃ κεῖνα τὰ νερά τῆς Βενετιᾶς τῇ στρατά.
 Ἀσκέρι θέλω 'ς τοὺς Κορφοὺς αὐτὸς νὰ προβοδήσῃ,
 Μαζῇ μὲ τὸν Κατρήμπεην νὰ βγῇ νὰ πολεμήσῃ. »
 Καὶ τοῦ 'στειλε τ' Ἀλήπασα ὁ βασιληᾶς φερμάνι,
 Τὸ τρίτο τοῦ τοῦ 'στειλε καὶ τὸ κιλίτζ καφτάνι.
 Καὶ τοῦ 'χε 'ς τὸ φερμάνι του· « Τοὺς τόπους νὰ φυλάξῃς
 Τὸ πόστι σου 'ς τὰ Γιάννινα μὲ κάστρον νὰ τὸ φράξῃς.
 Καμπόσ' ἀσκέρι 'ς τοὺς Κορφοὺς θέλω νὰ προβοδήσῃς,
 Μὲ ὅλα τὸν Κατρήμπεην θέλω νὰ τὸν βοηθήσῃς. »
 Ὅσον νὰ γράψ' ὁ βασιληᾶς νὰ τοῦ τὸ προβοδήσῃ,
 Ἀλήπατας τὰ Γιάννινα μὲ κάστρον τὰ 'χε κλείσει.
 Σὰν τοῦ ῥθε κι' ἀπ' τὸν βασιληᾶ κιλίτζι καὶ ντεστίρι,
 Ἀπὸ τὰ τώρα καὶ μπροσθὰ θὰ τὸν εἰπῶ βεζίρη.
 Ἀλήπασας 'ς τὰ Γιάννινα βάνει τὰ δυνατά του,
 Καὶ κίνει κάστρον φοβερόν νὰ κρένουν τ' ὄνομά του.
 Τὶ τ' ὄνομα τ' Ἀλήπασα εἶν' ἄξιο καὶ μεγάλο,
 Καὶ 'ς τὸν ὀκλὲ τοῦ βασιληᾶ αὐτό 'ναι, δὲν εἶν' ἄλλο.
 Βεζίρης ἐτοιμάζεται νὰ προβοδήσ' ἀσκέρι,
 Καὶ πλάκωσ' ὁ Κατρήμπεης 'ς τῆς Βενετιᾶς τὰ μέρη.

Ὁ ὑψηλότατος βεζίρης Ἀλήπασας στέλλει ἀσκέρι
 εἰς τὸν Κατρήμπεην.

Βεζίρης καθάλκιευσε καὶ πάει κατὰ τὴν Ἄρτα,
 Κι' ἀσκέρι ἐπροβόδησε νὰ σμίξῃ τὴν ἀρμάτα.
 Ἄλλου θαρρεῖ πῶς νὰ πάῃ καὶ δρόμους ἄλλους πιάνει,
 Κι' ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς τὰ καραούλια βάνει.
 Ἄλλου θαρρεῖ νὰ κοιμηθῇ κι' ἄλλουθε ξημερόνει,
 Κι' ὅπου τὸν πιάσουν γιὰ κηκὸν κι' αὐτὸς ἐκεῖ φυτρώνει.
 Κι' ὅλ' οἱ ἐχθροὶ του σήμερα πολλὰ 'ς τὸν νοῦν τους βάνουν,
 Περικαλοῦν 'ς τὴν μίαν μεριὰν, καὶ τὸν σταυρόν τους κάνουν.

Καὶ θενά πόνουν νά κλαυθῶν 'ς τὴν Τούρκικην ἀρμάτα,
 Γιατ' ἀκουσαν τῆς Πρέβεζας τὰ μαῦρα τὰ μαντάτα.
 Ἡ Ἁγιο Μαῦρα θά κλαυθῇ κι' ἡ Βόνιτσα κι' ἡ Πάργα,
 Καὶ ὁ βεζίρης ἀπ' αὐτοὺς νά βρίσκεται ἀλάργα.
 Καὶ πήγανε καὶ κλαύθηκαν ἐκεῖνοι 'ς τὴν ἀρμάταν,
 Ἀπ' τὸν βεζίρην σκιάζονται μὴ πάrouν μαύρην στράταν.
 Κατρήμπεης κι' ὁ Μόσκοβος τοὺς λέγει· « νά μὴ κλαυθῆτε,
 Κι' αὐτὸς ἂν ἔρθῃ ἀπάνω σας παρέχει μὴ τοῦ 'πῆτε.
 Τί βρίσκεσθ' ὅζω 'ς τὴν στεργιά, κι' αὐτὸς ἔχει φερμάνι,
 Κι' ἀπὸ τ' ἐμᾶς τὸ χέρι του κανεῖς δὲν τοῦ τὸ πιάνει.
 Ὡς τόσον γιὰ χατίρι σας τοῦ στέλλομεν χαμπέρι,
 Ὅσα τοῦτα τὰ τρία τὰ χωριὰ μπέλκιμ τραβήσῃ χέρι.
 Κι' ἂν θέλῃ γιὰ χατίρι μας αὐτὸς δὲν σᾶς πειράζει,
 Κι' ἂν τό 'χῃ μὲ τὴν γνώμην του ἴσως καὶ τὸ λουφάζει. »
 Αὐτὰ 'πανε, καὶ γύρισαν πικροὶ φαρμακωμένοι,
 Κι' ὅταν τ' ἀκοῦνε τ' ὄνομα τρομαίζουν οἱ καῦμένοι.
 Κι' ἂν κακοκεφαλῆσουνε οἱ μαυρισμένοι κεῖνοι,
 Βεζίρ σαῖν Ἀλήπασας τὸν δρόμον τοὺς τὸν δίνει.
 Καὶ πῆγε πέρα 'ς τοὺς Κορφοὺς ἡ Τούρκικη ἀρμάτα,
 Καὶ τοῦ Φραντζέζου τοῦ ὄρωκε τὴν σκοτεινὴν τὴν στράτα.
 Καὶ οἱ Κορφοὶ ἀνέμειναν πῶς ἦτον μαθημένοι,
 Πῶς ἦτον 'ς τὸν παλὴρὸν καιρὸν 'ς τὸν βασιληᾷ γραμμένοι.
 Καὶ γύρισε 'ς τὰ Γιάννινα καὶ γίνεται χαζίρι,
 Νά μὴ τὸν στείλουν πούθενά τὸν τίμιον τὸν βεζίρη.
 Ὅσα τὸ Κακосули πολεμᾷ τρανὸν νιζᾷ νά στήσῃ,
 Γιατ' ἔχει πόνον καὶ σεβδᾷ νά τὸ κληρονομήτῃ.

Η δευτέρα ἐκστρατεία κατὰ τοῦ Κακосули τοῦ λαμ-
 προτάτου καὶ γαληνοτάτου βεζίρ Ἀλήπασα.

Ἐκεῖνα τ' ἄγρια βουνὰ κυττάζει νά τὰ στρώσῃ,
 Γιατ' ἔχει πόνον καὶ θυμὸν νιζάμι νά τοὺς δώσῃ.
 Γαζῇ βεζίρ Ἀλήπασας θέλει τὸ Κακосули,
 Τί τὸ δίκόν του τ' ὄνομα δὲν τό 'χανε μαγγοῦλι.
 Τοιμάζεται 'ς τὰ Γιάννινα μὲ φοβερά φουσατά,
 Ὅσα τὸ Κακосули τὰ μάθαν τὰ σκοτεινὰ μαντάτα.

Καὶ 'βῆκ' ἀπὸ τὰ Γιάννινα κ' ἐπλάκωσε τὴν Λίπα,
 Τὸ βέβηο νὰ πιστεύσετε, χιλάφι δὲν σᾶ; εἶπα.
 Τὴν Λίπα τὴν ἐπλάκωσε καὶ στένει τὸ οὐρδί του,
 'Σ τὸ Κακοσοῦλι πολεμᾷ νὰ στείλῃ τὸ παιδί του.
 'Οποῦ 'ναι τόποι σάρπικοι αὐτὸς παλάγκαις φτιάνει,
 'Απὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς μουχασερὲ τοὺς κάνει.
 'Απὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς τὸν τόπον τοὺς τὸν 'σαίνει,
 Κι' ἄνδρες, γυναῖκες βρίσκονται πικροὶ, φαρμακωμένοι.
 Καμπόσοι ντεδαμπίδες του, ὁποῦ 'περνε κοντά του,
 Δὲν ἦτονε χοσνούτιδες ἀπὸ τὴν ἀφεντιά του.
 Τότε τοῦ βρῆκαν τὸν τζιαρὲ καὶ σκόρπισαν ἀπέκει,
 Γιὰ νὰ κρυώσουν τὸ οὐρδί, νὰ μὴ πιασθῇ ντουφέκι.
 'Απ' ἔκει ἐσηκώθηκαν καὶ 'ς τὸ Μπεράτι πάνουν,
 Καὶ βγαίνουν 'ς τὸν Μπραΐμπασα καὶ νάκλι τοῦ τὸ κάνουν.
 Γιὰ τὸν βεζίρη τοῦ 'пане, πῶς ἔχει τὴν βουλή του,
 'Σ τὸ Σοῦλι καὶ τὴν Τσαμουριά νὰ ρίξῃ τὸ οὐρδί του.
 Πῶς 'βῆκε ἀπὸ τὰ Γιάννινα μὲ κείνο τὸ νεγέτι,
 Γιὰ νὰ ποτίσῃ τὴν Τουρκιὰ φαρμακερὸ σερμπέτι.
 « Κι' ἂν ἀγαπήσῃς τοῦ 'пане, προδόδα τοὺς ἱμτάτι,
 Τὶ ἂν πάρῃ καὶ τὴν Τσαμουριά, θὰ 'μπῇ καὶ 'ς τὸ Μπεράτι. »

‘Ο Μπραΐμπασας ἐτοιμάζεται κατὰ τοῦ βεζίρ Ἀλήπασα.

Σὰν τοῦ 'пан τοῦ Μπραΐμπασα τέτοιας λογῆς χαμπέρι,
 'Απὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς προδόδῃσε γι' ἀσκέρι.
 Στέλλει τοῦ Μουσταφάπασα χαμπέρια τιμημένα:
 « 'Εφέτο νὰ γυρίσετε ἀπ' ἔδω μετ' ἐμένα. »
 Στέλλει καὶ τοῦ Σελίμπη καὶ τοῦ Ντελιάνη γράμμα:
 « 'Εφέτο μετ' ἐμένανε νὰ γίνετ' ὅλοι ἀντάμα. »
 "Ἄλλα χαρτιὰ προδόδῃσε 'ς τῆς Τζαμουριάς τὰ μέρη:
 « Ἕνας τοῦ ἄλλου σήμερα νὰ δώσετε χαμπέρι,
 Καὶ νὰ δεθοῦμε σήμερα ζωνάρι σὲ ζωνάρι,
 Τὶ πολεμᾷ Ἀλήπασας τὸν τόπον σας νὰ πάρῃ. »
 'Ακόμα ἐπροδόδῃσε χαρτιὰ 'ς τὸ Κακοσοῦλι:
 « 'Εφέτο τούτην τὴν χρονιά ἕνα νὰ γίνουμ' οὔλοι. »

Ἄλλα χαρτιά προβόδῃσε ἔς τὸν ναχιγέ Πρεμέτη:

» Στάμένα νά γυρίσετε, νά βρῆτε σελιαμέτι.

Κ' οἱ Τότζκιδες, ποῦ βρίσκονται ἔς τὸ Δέλβινο ἔς τὴν χώρα
Βαρεϊτέ τους νά φύγουνε τὴν ἴδια τούτ' τὴν ὥρα.

Τὸ γρήγορον βαρεϊτέ τους καὶ μὴ χασομερᾶτε,

Τὶ βλέπετε ποῦ γίνηκε γιανρλῆς, καὶ δὲν τρομᾶτε.

Πῆρε τὴν Κιάφα τοῦ Γιαλοῦ, πῆρε καὶ τὸ Ἰβάρι

Ἄν πάνη καὶ ἔς τὸ Δέλβινο χαράτζι θὰ σᾶς πάρη.

Τὰ μάτια δὲν τ' ἀνοίγετε τὸν τόπον σας νά ἰδῆτε

Πῶς ἦτον καὶ πῶς γίνηκε; καὶ πλεῖο τί καρτερεῖτε;

Ἔρτζι πολὺ νά βάλλετε ἔς τὸν τόπον τὸν δικόν σας,

Τὸν Τότζκα νά τὸν διώξετε ἀπὸ τὸ σύνορόν σας. »

Ὅπισω τοῦ προβόδῃσε καὶ τοῦ Μαχμοῦτ Ντελιάνη:

« Ἀλήπασας ἔς τὰ Γιάννινα τὸ βλέπετε τί κάνει;

Διατὶ τὸν ἀφηκραῖζεσθε ἐσεῖς τὸν Μπραῖμ Ντέμη,

Ποῦ σᾶς τὰ δίνει τὰ παιδιὰ ἔς τὰ Γιάννινα ρεχέμι; »

Πάλιν ἔς τὸ Σοῦλι προβοδᾷ: « ἐσεῖς τί καρτερεῖτε;

Τὸν χαλασμόν τῆς Πρέβεζας καὶ σεῖς θὰ τὸν ἰδῆτε!

Ῥεχέμια νά μοῦ φέρετε ἔς τὸ Δέλβινο ἔς τὴν χώρα,

Κ' ἐγὼ βαρῶ τοὺς Τότζκιδες τὴν ἴδια τούτην ὥρα.

Τ' αὐτὸς τηρᾷ τὸν τόπον μας νά τὸν κληρονομήσῃ,

Κι' ἄλλον ἀκράνη πουθενὰ δὲν ἀγαπᾷ ν' ἀφήσῃ.

Πρῶτα ἔς τὸ Σοῦλι πολεμᾷ τ' ἀγκύστρι του νά ρίξῃ

Κατόπι καὶ τὴν Τσαμουργιά ἔς τὴν λίμνην νά τοὺς πνίξῃ.

Κυττάζει καὶ ἔς τὸ Δέλβινο νά βάλλῃ τὸ ποδάρι,

Ν' ἀπλώσῃ καὶ τὸ χέρι του τὴν Βλιώρα ⁽¹⁾ νά μοῦ πάρῃ.

Κι' ὅσον ποῦ εἶμαι ζωντανὸς καμποῦλι δὲν τὸ κάνω,

Μόν' ἀγαπῶ ἔς τὸ ἔρτζι μου νά πέσω νά πεθάνω.

Κι' αὐτὸς δὲν τὸ στοχάζεται ποῦ μ' ἔχει ἐμέν' ἀκράνη,

Καὶ τώρα ἔς τὴν ἡμέραν μου ζαράρι δὲν μοῦ κάνει.

Τί 'κεῖνος ζύγωσε πολὺ ἀπάνω ἔς τὸ ντουβλέτι,

Καὶ μᾶς ποτίζει σήμερα φαρμακερὸ σερμπέτι.

Ἔνας τὸν ἄλλον σήμερα πρέπει νά μαζωχθῇτε

Καὶ τώρα ἔς τὴν ἡμέρα μου τὸ δίκηο σας νά βρῆτε.

(1) Ἀλβανιστὶ ὁ Αὐλὼν, ὁ Τουρκιστὶ Οὐλουνιᾶ καλούμενος.

Καὶ καῖνος ποῦ τὸν ἀγαπᾷ ὅς κάτση 'ς τὴν μεριά του;
 Ἄς πάη νὰ γίνη σκλάβος του κι' αὐτὸς καὶ τὰ παιδιὰ του. »
 Ἀπὸ ταῖς τέσσαρες μεριαῖς τοὺς ἔκαμε μπερλίκι,
 Νὰ πέσουν 'ς τὸν βεζίρη μας σὰν μανιωμένοι λύκοι.
 Τὸ Σοῦλι τοῦ προβόδησαν 'ς τὸ Δέλβινο ῥεχέμι,
 'Σ τὸ κάστρο τοὺς ἐκλείδωσαν 'ς τὸ σίγυρο τζεχνέμι.
 Καὶ τοῦ 'στείλαν οἱ Τσάμιδες χαμπέρι μὲ τὸ Σοῦλι·
 « 'Σ τὸν ὀρισμὸν σου νὰ 'μεσθε, κι' ὅς ἀποθάνωμ' οὔλοι. »
 Τέτοια χαμπέρια τοῦ 'στείλαν ἀπ' ὅλα τὰ σαντζάκια,
 « Τελέβι θελὰ γίνωμεν διὰ τὸ δικόν σ' ὀτζάκι. »
 Κι' ὁ ντεβαμπῆς τ' Ἀλήπασα ποῦ τρώγει τὸ ψωμί του
 Ὅλοι κεφάλι σήκωσαν καὶ γίνηκαν ἐχθροὶ του.
 Οἱ Τσάμιδες καὶ τ' Ἀρβανο κι' ὅλον τὸ βιλαέτι
 Γυρεύουν νὰ γυρίσουνε καὶ τὸν Μαχμούτ Σιαμέτη.
 Καὶ τοῦ 'παν τοῦ Μαχμούταγα· « ἔλα καὶ τράβα χέρι,
 Νὰ μὴ μᾶς βρῇ τὸν τόπο μας χειρότερο γυιδέρι.
 'Σ τοῦτο τὸ σιάρτι ποῦ 'χομεν ὅλοι νὰ βουλλωθοῦμεν,
 Κι' αὐτὸς σὰν ἔρθῃ ἀπάνω μας παρέχει νὰ τοῦ εἰποῦμεν.
 Πρέπει νὰ τὸν βαρέτωμεν σήμερα τὸν ἐχθρόν μας,
 Ποῦ βρίσκεται μὲ τὸ σπαθὶ 'ς τὸν τόπον τὸν δικόν μας.
 Κι' ἀλληῶς, μορὲ Μαχμούτ ἀγᾶ, θὰ χάσης τὸν ἐτμπᾶ σου,
 Θὰ χάσης καὶ τὰ σπίτια σου κι' ὅλον τὸν μαχαλᾶ σου.

Ὁ Μαχμούτ Σιαμέτης ἀποκρίνεται πρὸς τοὺς Δελβινιώτας.

Μαχμούτ Σιαμέτης γύρισε καὶ κρένει τιμημένα,
 Τὰ ὅσα ποῦ θὰ γίνουνε μὲ δρόμον τὸ καθένα.
 Καὶ λέει τοῦ Μουσταφάπασα· « ἐσεῖς τί μ' ἐρωτᾶτε;
 Βουλλῶστέ το τὸ σιάρτι σας ὅπως κι' ἂν ἀγαπᾶτε. »
 Τοῦ λέγει καὶ τοῦ Σελήμπη· « μιὰ ψίχα συλλογίσου,
 Μοῦ 'μοιάζ' ἀπὸ τὴν γνῶσίν σου θὰ χάσης τὴν τιμὴ σου.
 Κ' ἐγὼ δὲν μπαίνω σήμερα σὲ τούτην τὴν ὁλόγη,
 Τ' εἶναι κοντὸ τὸ χέρι μου καὶ δὲν τ' ἀπλόνω ντότι.
 Νὰ 'ταν τζιαρὲς νὰ κάνωμεν κεινοῦ ἕνα νταδέτι,
 Καὶ νὰ 'ρχονταν ἀφέντης μου, βουλίζ' τὸ βιλαέτι.

Τὸ ζιαφρέτι ἐκείνου ἐμεῖς δὲν τὸ φτουροῦμε,
 Καὶ πῶς ἐμεῖς μὲ ταύτονε κηρσί νὰ τοῦ σταθοῦμε;
 Κι' ἂν μὲ ῥωτᾶτε μένανε, ἐγὼ θὰ πᾶν' ἀτός μου,
 Καὶ κᾶνα τρόπον νὰ τοῦ βρῶ νὰ κρίνω τ' ἀφεντός μου.
 Καὶ τώρα πρέπει μὲ ῥιτζᾶ καὶ μὲ τὴν καλοσύνη,
 Τὸ Κάστρον καὶ τὴν Νίβιτζα ἂν θέλῃ μᾶς τὰ δίνει. »
 Τοῦ λένε τοῦ Μαχμούταχα· « τί θέλεις ἔς τὰ χωριά μας,
 Σὲ τ' ἀφορμὴ νὰ χάσωμε σήμερα τὸν ῥιτζᾶ μας;
 Γιὰ γένεσαι τὸ σήμερον μ' ὅλον τὸ βιλιαέτι,
 Ἡ θέλα σὲ βαρέσωμε, μορὲ Μαχμούτ Σιαμέτη.
 Γιὰ σήκω μὲ τὸ γλήγορο καὶ σύρε ἔς τὴν δουλειά σου.
 Ἡ μέσα θὰ σὲ κάψωμε καὶ σέν' καὶ τὰ παιδιὰ σου. »
 Τοὺς εἶπε κι' ὁ Μαχμούτ ἀγᾶς· « πῶς ἀγαπᾷ ἡ καρδιά σας.
 Νὰ ἰδοῦμε τὰ ὑστερινὰ τὰ μαῦρα τὰ γραφτά σας.
 Κι' ὅ,τι ἔχετε νὰ κάμετε ἐγὼ τὸ ξέρ' ἀτός μου,
 Ὡς τόσον ποῦ τοῦ γίνομαι κουρμπάνι τ' ἀφεντός μου.
 Κι' ὅ,τι νὰ πάθω σήμερα δὲν τό' χω κασαβέτι,
 Κι' ἀπὸ τ' ἐσᾶς δὲν στέκεται κηνεὶς ἔς τὸ βιλιαέτι.
 Γιατὶ σᾶς δὴν' Ἀλήπασας ταῖς σκοτειναῖς ταῖς στραταῖς,
 Ἐνας θὰ πᾶῖ ἔς τὴν Τσαμουργιά, κι' ἄλλος ἔς τοὺς Βαγγαλιάταις. »
 Καὶ στέλλ' ὁ Μουσταφάπασας ἔς τὴν μιὰ μεριά ἔς τὴν ἄλλη,
 Νὰ κατεβοῦνε τ' Ἀρβανο ὅλοι μικροὶ μεγάλοι.
 Κατέβη ὅλο τ' Ἀρβανο, Γαρδίκι καὶ Ζουλιάταις,
 Μαχμούτ Ντελιάνης ἔρχεται μὲ τοὺς Κονισπολιάταις.
 Δυὸ μῆνες τὸν Μαχμούταγα μουχασερὲ τὸν κάνουν,
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς ταῖς μπαταριαῖς τοῦ βάνουν.
 Χαμπέρι τοῦ προβόδησαν ὀπίσω νὰ γυρίσῃ
 Ἀπ' τὸν βεζίρη τοῦ ἴπανε τὸ χέρι νὰ τραβήσῃ
 Καὶ τοῦ ἴπαν· « ἔλα γύρισε, μορὲ Μαχμούτ Σιαμέτη,
 « Νὰ διώξωμε τοὺς Τότζκιδες ἀπὸ τὸ βιλιαέτι. »
 Τοὺς ἔστειλ' ὁ Μαχμούταχας· « πῶς δὲ ἔμπορ' νὰ γυρίσω,
 Μὲ τὸν βεζίρη δὲν ἔχω πτερά νὰ πολεμήσω,
 Τὶ κείνος εἶν' ἀφέντης μου καὶ χέρι δὲν τραβάω.
 Τὸ στρέγ' ἀπὸ τὸ Δέλβινο νὰ σηκωθῶ νὰ πάω. »
 Καὶ κείνοι τοῦ ὄωκαν βερὲ καὶ σήκωσε τὸ βιό του,
 Κεὶ κόνεψε ἔς τὴν Νίβιτζα ὅπου ἔν' ἀφεντικό του.

Σαράντα μέραις ἔκανε θυματοουργὸ ντουφέκι,
 Μὲ τ' ἀφεντός του τὸ πτερὸ καρσι 'ς τὸν χάρμη στέκει.
 Σὰν βῆκε ἀπὸ τὸ Δέλβινο αὐτὸς μὲ τὸν ταῖφᾶ του,
 Τοῦ τὰ 'καψαν τὰ σπítiά του κι' ὅλον τὸν μυχχαλᾶ του
 Καὶ κάνουνε μουχασερὲν τὸ κάττρο τοῦ Δελβίνου,
 Κι' ἀρχίνησαν τὸν πόλεμον, καὶ πέρουνε καὶ δύνουν,
 Ταῦς ἔπεσαν ἀπάνω τους ὅλοι μικροὶ μεγάλοι,
 Τοὺς βάνουνε ταῖς μπχταριαῖς τὴν μιὰ μεριά 'ς τὴν ἄλλη.
 Κι' αὐτοὶ δυὸ μῆνες βάστασαν μουχασερὲ κλεισμένοι,
 Καὶ σώνουνε τὸν ζαχερὲ καὶ βγαίνουν οἱ καυμένοι.

Ὁ ὑψηλότατος καὶ πολυχρονεμένος βεζίρης λαμβάνωντας
 τὴν εἶδησιν τούτην ἐγύρισε ἀπὸ τὸ Σοῦλι, καὶ στέλλει
 τὸν Βελήπασα κατὰ τοῦ Ἱμπραῖμ πασᾶ.

Καὶ τοῦ βεζίρη τοῦ 'πανε τέτοιας λογῆς μαντάτα,
 Πῶς ἔστειλ' ὁ Μπραῖμ πασᾶς καὶ σοῦ 'πιασε τὴν στράτα.
 Τοῦ 'παν καὶ γιὰ τὸ Δέλβινο πῶς σήκωτε κεφάλι,
 Τουφέκι νὰ σοῦ βάλλουνε 'ς τὴν μιὰ μεριά 'ς τὴν ἄλλη.
 Τὸ Σοῦλι μὲ τὴν Τσαμουργιὰν κι' αὐτοὶ χιζιρευθῆκαν,
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς 'ς τὸ σιάρτι βουλλωθῆκαν.
 Καὶ τοῦ 'παν πῶς ἐγύρισαν τὸν ναχιγὲ Πρεμετή,
 Οἱ σκοτεινοὶ θαρρύνουνε πῶς ἔχει κασαβέτι.
 Τ' Ἀλῆ βεζίρη τὸ 'πανε τέτοιαις λογῆς χαμπέρι,
 Ἐγύρισε 'ς τὰ Γιάννινα μὲ τὸ δικόν τ' ἀσκέρι.
 Καὶ στέλλει τοῦ Μπραῖμ πασᾶ « Μπραῖμ πασα, νταγιάντα,
 Τοῦτ' τὰ τζιουλούσι καμὲς ἐγὼ τὰ θέλω πάντα.
 Μὲ ξέρεις καὶ μὲ γνώρισες ἀπὸ τὰ πατρικά σου,
 Καὶ θὰ σοῦ κάμω σήμερα κουρκοῦτι τὰ μυκλά σου.
 Καὶ τώρα 'ς τὴν ἡμέρα μου τὸν τόπον θὰ μοῦ δέσῃς,
 Ἡ μὴ θαρρῆς τὰ Γιάννινα ἐσὺ νὰ τὰ κερδαίσης;
 Πῶς ἔπεσέτ' ἀπάνω μου ὅλοι μικροὶ μεγάλοι,
 Τὸ Δέλβινο κ' ἡ Τσαμουργιά πῶς σήκωσαν κεφάλι;
 Ἐνα μπουλουκι τ' ἄφηκε πρὸς τοῦ Σουλιοῦ τὰ μέρη,
 Κι' ἂν τοὺς ὁμοιάτη τίποτας νὰ στείλουνε χαμπέρι.

Ἐνα μπουλοῦκι τό 'στειλε 'ς τῆς Τσαμουργιάς τοὺς τόπους,
 Αὐτὸς νὰ πάη ἀπάνω τους 'ς τοὺς ἄτυχους ἀνθρώπους.
 Ἐνα μπουλοῦκι τό 'στειλε καὶ πάει ἀπ' τοῦ θαλάσσου,
 Ν' ἀκούσῃ καὶ τὸ Δέλβινο, τὸν ἅγιόν τους νὰ χάσουν.
 Βεζίρ' Ἀλῆς 'ς τὰ Γιάννινα τὸ κάστρον θὰ σηκώσῃ,
 Καὶ στέλλει τὸν Βελήπασα νιζάμι νὰ τοὺς δώσῃ.
 Φωνάζει τὸν Βελήπασα καὶ τοῦ 'πε: « μὲρὲ παιδί μου,
 'Σ τὸν πεθερόν σου σήμερ νὰ πᾶς μὲ τὴν εὐχή μου.
 Καὶ τίποτας μὴν ντρέπεσαι ὅπου 'ναι πεθερός σου,
 Τί χαβαλὲς σοῦ γίνηκε καὶ μπᾶς ἐχθρὸς δικός σου.
 Κ' ἐγὼ νὰ πάω ἀπάνω του καμποῦλι δὲν τὸ κᾶνω,
 Κι' ἀπλόνω τὸ χεράκι μου καὶ τὴν χολή του βγάνω.
 Ὁ πεθερός σου κύτταξε γκιδέρι νὰ μᾶς φέρῃ,
 Καὶ τὰ καλὰ κατοπινά, παιδί μου δὲν τὰ ξέρει.
 Διατ' ἔβαλα τὸ γκιόζι μου ἐγὼ 'ς τὸν ντὶν ντουσμάνη,
 Καὶ κεῖνος τὸν ἐζύγωσε καὶ κόλι μοῦ τὸ κάνει. »
 Βεζίρης σὰν τοῦ ἔδωσε τέτοιας λογῆς χαμπέρι,
 Ἐχύθηκ' ὁ Βελήπασας καὶ τοῦ 'πιασε τὸ χέρι.
 Καὶ ἔβηκ' ἀπὸ τὸν πατέρα του σκυμμένο τὸ κεφάλι,
 Διατὶ τὸν ἔχει πεθερόν, κ' ἔχει 'ντροπὴν μεγάλη.
 Ὡς τόσον δυὸ δὲν γίνεται ὁ λόγος τοῦ πατρός του,
 Καὶ θελὰ πάη ἀπάνω του, ἃς ἦν καὶ πεθερός του.
 Ἐκίνησ' ὁ Βελήπασας μὲ τ' ἄμετρο ἀσκέρι,
 Τοῦ πεθεροῦ του τοῦ 'στειλε φαρχκερὸ χαμπέρι.
 Καὶ πάει κατὰ τὴν Κόνιτζα νὰ βρῇ τὰ σύνορά του,
 Καὶ δὲν εἶναι τὸ βολετὸ κανεὶς νὰ βγῇ μπροστά του.
 Καὶ πέρει μπάλα τὰ χωριά καὶ πέφτει ἀπανωθιό τους,
 Κι' οἱ σκοτεινοὶ Μπερατινοὶ τὸν χάνουν τὸν ντορό τους.
 Ἀσκέρι τοῦ Μπραΐμπασα ἀμέτρηταις χιλιάδες,
 Τοὺς ἔχει ναμουντάριδες καὶ μπένδες κι' ἀγάδες.
 Τοὺς ἔστειλ' ὁ Μπραΐμπασας κεινοὺς ἀπ' τὸ Μπεράτι
 Νὰ πιάκουνε τὰ σύνορα νὰ μὴ τοῦ πάη ἱμτάτι.
 Προτοῦ νὰ πιάσουν πόλεμον πῆραν καὶ γονατίζουν,
 Καὶ κρύωσαν πατόκορφα, καὶ πλάταις τοῦ γυρίζουν,
 Καὶ κλείσθησαν 'ς τὸ Ντόζιαρι καὶ πιάκουνε ντουφέκι,
 Χορρεύουν τὸν Βελήπασα πῶς δὲν τοὺς βγάν' ἀπέκει.

Καὶ πλάκωτ' ὁ Βελήπασας 'ς τὴν Ντόζιαρὴ τὴν χώραν
Μεγάλος θρῆνος γίνηκε ἐκεῖ ἐκεῖν τὴν ὥρα.

Τὴν Ντόζιαρ' ὁ Βελήπασας μουχασερέ τὴν κάνει,
'Απὸ ταῖς τέσσαρες μεριαῖς ταῖς μπαταριαῖς τοὺς βάνει.
Τὸ βλέπουν οἱ Μπερατινοὶ πῶς δὲν μποροῦν νὰ γλύσουν,
Γυρεύουνε τὴν Ντόζιαρὴ νὰ τοῦ τὴν ἀπολύσουν.

Καὶ στέλλουν τοῦ Βελήπασα " πῶς νὰ μᾶς δώσης ῥάγι,
Τ' ἀσκέρι τοῦ Μπραχέμπασα νὰ σηκωθῇ νὰ πάγη. "

Τοὺς ἔστειλ' ὁ Βελήπασας " στειλτέ μου τ' ἄρματά σας,
Καὶ βγαῖτε ἀπὸ τὴν Ντόζιαρὴ καὶ σύρτε 'ς τὴν δουλειά σας.
Τοῦ λέν' " ἀμὲν Βελήπασα 'ς τ' ἐμᾶς νὰ μὴ κιθίσης,
Καὶ ζάρκους 'ς τὸν ἀφέντη μας νὰ μὴ μᾶς προδοθήσης.

Κι' ὁ πεθερός σου τ' ἔκαμε ἐσὺ μὴ τοῦ τὸ κάνης,
Τὸ ἔρτζι του γκρεμνίζεται καὶ πειὸ δὲν τοῦ τὸ βάνεις.
Θελὰ τοῦ εἰποῦν πῶς ἔγδαρες τ' ἀσκέρι τὸ δικό του,
Καὶ δὲν τὸ θάρρεψε ποτὲ αὐτὸ ἀπ' τὸν γαμπρό του. "

Τοὺς ἔστειλ' ὁ Βελήπασας " ἐγὼ βερε δὲν δίνω,
Κι' ἂν βγῇτε χωρὶς πόλεμον μηδένα δὲν ἀφίνω.

Καὶ σήμερα 'ς τὴν Ντόζιαρὴ ὅπως κι' ἂν ἡμπορέσω,
" Ἡ θελὰ δώσω σήμερα ἢ θέλω νὰ κερδαίσω. "

Κι' αὐτοὶ σταθῆκαν 'ς τ' ἄρματα, καὶ βάνουν τὴν βουλὴν τους
Νὰ βγοῦν ἀπὸ τὴν Ντόζιαρὴν αὐτοὶ μὲ τὸ σπαθὶ τους.

Καὶ γιούρδισ' ὁ Βελήπασας ὥτ' ἕνα ξεφτέρει,
Κι' ἀπήδησε 'ς τὴν Ντόζιαρὴ μὲ τὸ σπαθὶ 'ς τὸ χέρι.

Οἱ ντεβαμπίδες ποῦ 'φυγαν ἀπὸ τὸ Κακσοῦλι,
Οἱ σκοτεινοὶ χαίνιδες, 'ς τὴν Ντόζιαρ ἦτον οὐλοὶ,

Καὶ τό 'χανε 'ς τὰ δόντια τους ἀκόμα τὸ ψωμί του,
Τοὺς ἐπιασ' ὁ Βελήπασας τοὺς βάνει 'ς τὸ σπαθὶ του.

Τοὺς εἶπ' " ἐσεῖς μορ' ἀπιστοὶ δὲν ἦσαν 'ς τὸ ψωμί μου,
Γιατὶ τὴν ἀφηκέτ' ἐσεῖς τὴν πόρταν τὴν δική μου;

Γιατὶ μ' ἀπαργιασέτ' ἐσεῖς προχθὲς 'ς τὸ Κακσοῦλι,
" Ἡ τὸ δικόν μου τὸ ψωμί δὲν τό 'χετε μαμποῦλι; "

'Απὸ τὸ μπαμπεσλίκι τους κι' ἀπὸ τὴν ἀπιστιά τους
'Απ' τὸ σπαθὶ του πέρασε σαράντα δυὸ νομάτους.

" Ὅς ἦτονε 'ς τὴν Ντόζιαρὴ οἱ πλείότεροι χαθῆκαν,
Κ' ἐκεῖνο ποῦ γυρεύανε οἱ ἔρημοι τὸ βρῆκαν.

Ἀπ' τὸ σπυθὶ τοῦ γλύτωσαν ἐκεῖν' οἱ μαυρισμένοι,
 Καὶ πάνουν ἔς τὸν Μπραῖμπασα μὲ τὴν καρδιά καμένη.
 Καὶ τοῦ ἴπαν τοῦ Μπραῖμπασα: « μᾶς χάλας' ὁ γαμβρός σου,
 Καὶ φέτο σοῦ τὸ κρέμνισε τὸ νάμι τὸ δικό σου.
 Καὶ βρίσκεται ἔς τὴν Ντόζιαρη, κι' ὅ,τι ἡμπορέσει κάνει,
 Μηδὲ κανέναν σήμερα ἀπέκει δὲν τὸν βγάνει.
 Τ' εἶναι παιδί τ' Ἀλήπασα, ὅπου ἴναι ξαηκουσμένος,
 Κι' ὅπ' ἔβαλλε τὸ γκιόζι τοῦ δὲν βῆκε ἴντροπιασμένος.
 Καὶ πλειὸ μὲ τὸν Βελήπασα δὲν χρειάζεται ντουφέκι,
 Νὰ κλείσης τὸ μπαρίσι σου, αὐτὸς νὰ φύγ' ἀπέκει. »

Ο Μπραῖμπασας λαμβάνωντας τὴν εἶδησιν τοῦ χαλασμοῦ
 τῶν ἐδικῶν τοῦ ἠναγκάσθη καὶ ἄκων νὰ κλείσῃ
 ἀγάπην μετὰ τοῦ Βελήπασα.

Σὰν τοῦ ἴπαν τοῦ Μπραῖμπασα τέτοιας λογῆς χαμπέρι,
 Παραπολὺ πικράθηκε καὶ μπῆκε σὲ γκιδέρι,
 Καὶ στέλνει τοῦ Βελήπασα: « ἀμάν, μορὲ παιδί μου,
 Μὴ θέλῃς τὸ ζαράμι μου, μηδὲ τὴν ἔντροπὴν μου. »
 Τοῦ στέλνει κι' ὁ Βελήπασας: « δὲν κάνομεν ζεμάνι,
 Τὶ κόλι μοῦ τὸν ἔκαμες ἐσὺ τὸν ντὶν ντουσμάνη.
 Κι' ἂν ἦσουνε πατέρας μου, κι' ἂν μ' ἔθελες ἐμένα,
 Δὲν εἶχες ἔς ὅλον τὸν ντουνιαῖ χαρτιὰ προβοδισμένα.
 Δὲν ἔστελνες νὰ γύριζες ἐσὺ τὸ Κακσοῦλι,
 Καὶ τὴν δικήν μου ἔντροπὴν δὲν ἔκανες καμποῦλι.
 Δὲν ἔστελνες νὰ γύριζες τὸ Δέλβινο σαντζιάκι,
 Κι' ἀπὸ ταῖς τέσσαρες μερικῆς δὲν τό 'κανες σοκάκι.
 Δὲν ἔστελνες νὰ γύριζες τὸν ναχιγὲ Πρεμέτη,
 Κι' ἐμένα σὰν μ' ἀγάπας δὲν μοῦ 'κανες χασέτι. »
 Καὶ πέφτουσε μεσίτιδες γιὰ νὰ τοὺς μπαριστίσουν
 Τὸν πενθερὸν καὶ τὸν γαμβρὸν, τοὺς δυὸ νὰ τοὺς χωρίσουν.
 Ὁ δόλιος ὁ Μπραῖμπασας φαρμακωμένος στέκει,
 Ὅσον νὰ μπαριστίσουνε νὰ πάψῃ τὸ ντουφέκι.
 Καὶ τοῦ ἴντελ' ὁ Βελήπασας: « ἀγάπ' ἐγὼ δὲν πιάνω,
 Δὲν πχύνει τὸ ντουφέκι μου ὅσον ποῦ νὰ πεθάνω.

Τόσον καὶ τόσον, τοῦ ἴστελε, καὶ θελὰ μ' παραστήσης,
 Ἄπ' τὸ σαντζιάκι Δέλβινο μουτλάκ νὰ βαργεστήσης.
 Κι' ἀπὸ τὸ Σούλι τράβησ' τὸ τὸ χέρι τὸ δικό σου,
 Κατόπ' ἀπὸ τὴν Ντόζιαρη τὸν διώχνεις τὸν γαμβρό σου. »
 Τοῦ στέλνει κι' ὁ Μπραΐμπασας· « τὸν λόγο σου τὸν πιάνω,
 Κι' ἂν δὲν πιστεύης σήμερα γεμίν' ἐγὼ σοῦ κάνω.
 Καὶ τέτοιο σιάρτι σήμερα νὰ σοῦ τὸ προβοδήσω,
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς ἐγὼ νὰ βαργεστήσω. »

Ὁ Βελήπασας στέλλει εἰς τὸν γαληνότατον βεζίρην εἶδῃσιν
 πῶς θέλει καὶ ζητάει ἀγάπη ὁ Μπραΐμπασας.

Προβόδῃσ' ὁ Βελήπασας χαμπέρι τοῦ πατρός του,
 Πῶς ἔστειλε καὶ γύρευσε μπαρίς ὁ πεθερός του,
 Κι' ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς θελὰ τραβήσῃ χέρι·
 « Κι' ἂν ἔχω τέτοιον ὀρισμὸ, προβόδα μου χαμπέρι,
 Ὡς τόπον ποῦ σοῦ μπίτισε τὸ τίμιο σου μουράτι,
 Ὁ πεθερός μου βρίσκεται κλεισμένος ἔς τὸ Μπεράτι.
 Κ' ἡ Ντόζιαρη, πατέρα μου, πῆρε καλὸ νιζάμι,
 Κι' ὁ τόπος τοῦ Μπραΐμπασα τοῦ γίνηκε χαράμι.
 Καὶ πλεὶς τακάτι δὲν ἔχει νὰ βγῇ νὰ πολεμήσῃ,
 Καὶ μοῦ ἴστελε μεσίτιδες ἐδῶ νὰ μ' παριστήσῃ.
 Κι' ὅς' ἔφυγαν ἀπὸ ἐμᾶς κι' ἤλθανε ἔς τὸ Μπεράτι
 Ἄπ' τὸ σπαθίμου πέρασαν, σαράντα δυὸ νομάτοι.
 Ταῦτα κ' οἱ χρόνοι σου πολλοί, κ' εἶμαι ἔς τὸν ὀρισμὸ σου,
 Στείλε μιὰ τίμια ἀπόκρισι, βεζίρη, ἔς τὸν υἱό σου. »

Λαμβάνωντας ὁ βεζίρης τὴν εἶδῃσιν ἀπὸ τὸν υἱόν του διὰ τὸ
 κατὰ τὴν Ντόζιαρην ἔλαβε καὶ φερμάνι ἀπὸ τὸ ντουβλέτ
 διὰ τὸ Ροῦμελ βαλεσελίκι· διὸ ἔστειλε τοῦ Βελήπασα νὰ
 κλείσῃ ἀγάπην καὶ νὰ ἔλθῃ ἔς τὰ Γιάννινα.

Τοῦ στέλλει τέτοι' ἀπόκρισιν ἔς τὰ Γιάννινα ἔς τὴν χώρα,
 Τοῦ ῥθε κι' ἀπὸ τὸν βατιλῆα μουζδὲς κείνην τὴν ὥρα.

Ὁ βασιληᾷς ἔς τὴν Ῥούμελη βαλῆ θελὰ τὸν βάλλη,
 Τὶ οἱ χαΐταις ἐσηκώθηκαν ὅλοι μικροὶ μεγάλοι.
 Βεζίρης ἐπροβόδησε χαμπέρι τοῦ Βελίκου,
 « Νὰ κλείσῃς τὸ μπαρίσι σου καὶ εὐθύς ἀπ' αὐτοῦ σήκου.
 Κι' ὅ,τ' ἔκαμ' ὁ Μπραΐμπασας ἐγὼ δὲν τοῦ τὸ κάνω,
 Τοῦτ' τὸ μπερλίκι ποῦ καμε ἔς τὸν νοῦν μου δὲν τὸ βάνω.
 Κι' ἀπὸ τὰ τώρα καὶ μπροστὴν ἄς κάτση ἔς τὴν μεριά του,
 Τὶ γὼμαι τέτοιος ἄνθρωπος ποῦ καίγω τὴν φωλιά του.
 Κι' ἂν βάλλη πλεὶς τὸ χέρι του αὐτὸς ἔς τὸν ντὶν ντουσμάνη,
 Ἐμένα ὁ Μπραΐμπασας ζαράρι δὲν μοῦ κάνει.
 Καὶ τέτοιο σιάρτι γύρευ' του νὰ σοῦ τὸ προσοδήτῃ,
 Ἀκόμα ἀπὸ τὸ Δέλβινο αὐτὸς νὰ βαργεστήσῃ. »
 Τοῦ στέλλει τέτοι' ἀπόκριτιν βεζίρης ἔς τὸ παιδί του,
 Τοῦ τὸ ἔπαν τοῦ Μπραΐμπασα, καὶ χάρηκ' ἡ ψυχὴ του.
 Καὶ στέλλει τοὺς μεσίτιδες ἔς τὴν Ντόζιαρην τὴν χώρα,
 Καὶ σιάρτι τοῦ προβόδησε τὴν ἴδια κεῖν τὴν ὥρα.
 Τὸ σιάρτι τὸ προβόδησε ἔς τὰ χέρια τὰ δικά του,
 Καὶ τὸ μπαρίσι τό κλείσε πῶς θέλῃς ἡ καρδιά του.
 Καὶ γίνηκαν μὲ ταύτονε σὰν γυιὸς μὲ τὸν πατέρα,
 Τὶ ζάπωσε τὴν Ντόζιαρην καὶ τοῦ ἔφερε μιὰ λέρα.
 Τέτοιο μπαρίς ἀκούσθηκε ἔς τὸ Δέλβινο σιαντζάκι,
 Ὡς τὴν μαύρην γῆς ἐχώθηκαν καὶ γίνηκαν χελακί.
 Ῥεχέμ' ἦταν ἔς τὸ Δέλβινο μιὰ δεκαριά Σουλιῶτοι,
 Πεντέξ ἐπτὰ μικρότεροι καὶ τρεῖς ἦτανε πρῶτοι,
 Καὶ τ' ἄκουσαν ποῦ γίνηκε μπαρίσι ἔς τὸ Μπεράτι,
 Καὶ κεῖνοι φαρμακώθηκαν καὶ δὲν ἔχουν ρεχάτι.
 Ἀλήπασα προβόδησε ἔς τὸ Δέλβινο ἔς τὴν χώρα,
 Τὸ κάστρο νὰ τὸ πάρουνε τὴν ἴδια κεῖν τὴν ὥρα.
 Καὶ τὰ ρεχέμικ ἀβόλετο τὰ θέλει ἀπὸ τὰ φύλλα,
 Γιατὶ τοῦ καίει τ' ἀσκέρι του μὲ πέτραις καὶ μὲ ξύλα.
 Προβόδησε ἔς τὸ Δέλβινο γιὰ τὸν Μαχμουτ Σιαμέτη,
 Κι' ἀσκέρι τοῦ προβόδησε νὰ μπῇ ἔς τὸ βιλαέτι.
 Γιατὶ τὸν ἔχ' Ἀλήπασα αὐτόνα ἔς τὸ ναζάρι.
 Μὲ τὰ δικά του τὰ πτερὰ τὸ κάστρον του νὰ πάρῃ.
 Μὲ τὰ πτερὰ τ' Ἀλήπασα ἐπήδησε ἔς τὴν χώρα,
 Καὶ τό καμε μουχασερέ τὸ κάστρο κεῖν τὴν ὥρα.

Μαχμούτ Σιαμέτης πρόσταξε· « ἐδῶ νὰ σκοτωθοῦμε,
 Μὲ καὶ τὸν τρόπον σήμερον ἔς τὸ κάστρον ν' ἀνεβοῦμε. »
 Κ' οἱ Γαρδικιωταῖς ἦτανε ἔς τὸ κάστρον κλειδωμένοι,
 Καὶ κρύωσαν πατόκορφα ἐκεῖν' οἱ μαυρισμένοι.
 Οἱ Γαρδικιωταῖς ἦτανε κ' οἱ σκοτεινοὶ Σουλιωταῖς,
 Ποῦ κάθονται μουχασαρεὶ σὰν μαραμέναις κόταις.
 Τοῦ στέλλουν τοῦ Μαχμούταγα, « ἀφῆστέ μας νὰ βγοῦμε,
 Καὶ τὰ ῥεχέμια ποῦ ἔχομε αὐτοῦ τὰ προβοδοῦμε. »
 Τους ἔστειλ' ὁ Μαχμούταγας νὰ στείλουν τὰ κλειδιά τους
 Μαζῇ μὲ τὰ ῥεχέμιά τους, κι' ἄς πᾶνε ἔς τὴν δουλειά τους.
 Μαχμούτ Σιαμέτης ἄπλωσε καὶ τοὺς τὰ πῆρ' ἀτός του,
 Καὶ τὰ ἔστειλε ἔς τὰ Γιάννινα ἔς τὰ χέρια τ' ἀφεντός του.
 Καὶ τοῦ ἔστειλε ἔς τὰ Γιάννινα· « βεζίρη μου πασᾶ μου,
 Τὸ κάστρο γιὰ ποῦ βρίσκεται ἔς τὰ χέρια τὰ δικά μου. »
 Τὸν Μάλιο Μέτζο πρόσταξε ἔς τὸ κάστρο νὰ καθήσῃ,
 Ὅρμιζει καὶ τζεμπεχανὲ νὰ τοῦ τὸν προβοδήσῃ.
 Καὶ γράφει τοῦ Μαχμούταγα· « ἐσὺ νὰ ῥθῇς κοντά μου,
 Νὰ βρίσκεσαι, Μαχμούτ ἀγά, κοντὰ ἔς τὴν ἀφεντιά μου.
 Τὶ μοῦ ῥθε ἀπὸ τὸν βασιληᾷ τεκράρ γενὶ φερμάνι. »
 Μαχμούτ Σιαμέτης κίνησε ἔς τὰ Γιάννινα καὶ πάνει.
 Σὰν τοῦ ῥθ' ἀπὸ τὸν βασιληᾷ τεκράρ γενὶ φερμάνι
 Ἀλήπασας ἔς τὸ Δέλβινο ἓνα χοντούτη βάνει.
 Καὶ γράφει τὸ φερμάνι του· « Ἀλήπασα βεζίρη,
 Πρῶτα μουζδέδες σοῦ ἔστειλα γιὰ νὰ γενῆς χαζίρι,
 Εἶσαι βαλῆς τῆς Ρούμελης, τὸν κόσμον νὰ μερώσῃς,
 Ἀπ' αὐτοῦ κι' ὡς τὴν Ἐντρηνὲ νιζάμι νὰ τοὺς δώσῃς.
 Τὶ χαϊταῖς ἐσηκώθηκαν ὅλοι μικροὶ μεγάλοι,
 Χαΐνης ὁ Γκιортζῆ πασᾶς μοῦ σήκωσε κεφάλι·
 Διατ' εἶχα τὸν Χακῆ πασᾶ ἔς τῆς Ἐντρηνὲς τὰ μέρη,
 Κι' οἱ χαϊταῖς τὸν τρογύριζαν μὲ τὸ σπαθί· ἔς τὸ χέρι.
 Διὰ τοῦτο τὸν ἐσούργγισα, τὸν ἔκαμα σιουργοῦνι,
 Ἐπ' οἱ χαϊταῖς τὸν Χακῆ πασᾶ τὸν ἔκαμαν ζαμπούνι. »

Λαμβάνωντας τὸ φερμάνι ὁ ὑψηλότατος βεζίρης
ἐκίνησε διὰ τὴν Ῥούμελην.

Αὐτὰ τοῦ γράφ' ὁ βασιληᾶς 'ς τὸ τίμιο τὸ φερμάνι,
'Τοιμάζεται 'ς τὰ Γιάννινα ὀρδὶ μεγάλο κάνει.
Κ' ἓνα χουντούτη ἔβαλλε 'ς τὸ Δέλβινο σαντζιάκι,
Καὶ τῶν Σουλιώτων τὸν καθγα τοὺς ἔβαλλε καπάκι.
"Ὅσο νὰ βγῇ 'ς τὴν Ῥούμελην καὶ πίσω νὰ γυρίσῃ,
'Σ τὸ Σοῦλι τὸν Καλόγερον αὐτὸς θελὰ τὸν ψήσῃ.
Τὴν ὀρδινιὰ 'ς τὰ Γιάννινα πῶς θέλησε τὴν κάνει,
Κι' αὐτὸς 'ς τὴν ὥρα τὴν καλὴ σηκώθηκε καὶ πάνει.
Βεζίρης πέρει 'ς τὸ κοντὸ καὶ μπέηδες κι' ἀγάδες,
Πέρει κι' ἀσκέρι φοθερὸ ἀμέτρηταις χιλιάδες.
Περνᾷ ἀπὸ τὰ Γρεβενά καὶ πάει 'ς τὸ Μοναστήρι,
"Ὅλος ὁ κόσμος τρόμαξε σὰν εἶδε τὸν βεζίρη.
Κι' ἄνδρες γυναῖκες βγήκανε καὶ τοῦ 'πεσαν μπροστά του,
Κι' ἀνέμειναν χαῖράνιδες ἀπὸ τὴν ἀρεντιά του.
'Σ ταῖς στράταις καὶ 'ς ταῖς ὀρημοσιαῖς, ἀπ' ἔκει ποῦ περνάει,
"Ὅλος ὁ κόσμος τρόμαξε, θαρρεῖ πῶς θὰ τοὺς φάγῃ.
Καὶ τὰ βουνὰ ταραῖζονται ἀπ' ἔκει ποῦ διαβαίνει.
Κ' οἱ χαῖταις 'ς τ' ἄγρια τὰ βουνὰ τρομάζουν οἱ καυμένοι,
Καὶ λένε, " ποῦ 'ρθε διὰ τ' ἐμᾶς αὐτὸς ὁ ξαηκουσμένος,
Εἶναι κι' ἀπὸ τὸν βασιληᾶ ἐδῶ προβοδημένος. "
Καὶ στέλλει τοῦ Χαλίλ πασᾶ νὰ βγῇ νὰ προσκυνήσῃ,
Μαζὴ μὲ τὸν Καρὰ Φεῖζῆ, νὰ μὴν κακοπαθήσῃ.
Καὶ γράφει τοῦ Χαλίλ πασᾶ, " πολλὰ 'ν' τὰ θαύματά σου,
Καὶ τώρα 'ς τὴν ἡμέραν μου δὲν πάγει καλὰ ἡ δουλειά σου. "
Στέλλει καὶ τοῦ Καρὰ Φεῖζῆ, μουτλάκ νὰ βαργεστήσῃ,
Κι' αὐτὸς μὲ τὸν Χαλίλ πασᾶ νὰ βγῇ νὰ προσκυνήσῃ.
" Τὶ στέλλω, νὰ τὸ ξέρετε, ἀσκέρι καὶ σᾶς πιάνω,
Καὶ 'ς τὸ δικό μου τὸ σπαθὶ νὰ ξέρετε σᾶς βάνω.
Πρέπει νὰ προσκυνήσετε προτοῦ νὰ χαλασθῆτε,
Κι' ἄλλον τζαρέν δὲν ἔχετε, 'ς τὰ χέρια μου θὰ μπῆτε.
Καὶ τώρα 'ς τὴν ἡμέρα μου ἂν κάμετε γινάτι,
'Αβόλετο νὰ ξέρετε θὰ μπῆτε 'ς τὸ τζελιάτη.

Καὶ κόβω τὰ κεφάλιά σας ἐγὼ μὲ χωρὶς ἄλλο,
 Ἀκόμα καὶ ἔς τ' ἀσκέρι σας τζεκουρι θελὰ βάλλω.
 Καὶ σὰν γυρεύετε ψωμί ἐγὼ ψωμί σᾶς δίνω,
 Μαχροῦμι ἔς τὴν ἡμέρα μου κανένα δὲν ἀφίνω.
 Ἄν θέλετε καὶ πόλεμον μὲ τὸν Ἀλῆ βεζίρη,
 Ταχὺ καλὸ ξημέρωμα νὰ γίνετε χαζίρι.
 Ἀλέστα νὰ ἴσθε ἔς τ' ἄρματα καὶ νὰ μὲ καρτερῆτε,
 Κ' ἐλάτε ἔς τοῦτ' τὸ σύνορο καρσί νὰ μοῦ σταθῆτε. »
 Χαλίλης καὶ Καραφειζῆς συντρόφοι ἦταν οἱ δύο τους,
 Ὁκτὼ χιλιάδες εἶχανε ἀσκέρι ἔς τὸ κοντό τους.
 Οἱ δύο τους ἐπερπάτησαν μὲ ταῖς ὀκτὼ χιλιάδες,
 Τὸ μάτι δὲν τοὺς θόλονε ἀπ' ἄλλους βεζιράδες.
 Τέτοια γραφὴν τοὺς ἔστειλε ἀπὸ τὸ Μοναστήρι,
 Νὰ βγοῦν νὰ προσκυνήσουνε τὸν τίμιο τὸν βεζίρη.
 Καὶ δὲν εἶναι τὸ βολετὸ καρσί νὰ τοῦ σταθοῦνε,
 Ἄλλος βεζίρης εἶν' αὐτὸς καὶ θέλα χαλασθοῦνε.
 Τοῦ τὴν ἐτίμησαν πολὺ τὴν τίμια τὴν γραφὴ του,
 Μὲ θέλημα καὶ μὲ στανιὸ θὰ γίνουνε δικοὶ του,
 Καὶ κᾶνα τρόπον θέλουνε νὰ βγοῦν νὰ προσκυνήσουν,
 Ῥιτζιαναμέδες γράφουνε νὰ τοῦ τὸ προβοδήσουν.
 Καὶ τοῦ βεζίρη τοῦ ἔστειλαν ὁποῦ « σὲ προσκυνοῦμε,
 Καὶ μεῖς δὲν ἔχομε φτερά καρσί νὰ σοῦ σταθοῦμε. »

—

Ὁ ὑπέρτατος βεζίρης κινᾷ διὰ τὴν Σόφια.

Βεζίρης ἐτοιμάσθηκε μέσα ἔς τὸ Μοναστήρι,
 Καὶ τὸ οὐρδί του πρόσταξε νὰ γίνουνε χαζίρι.
 Καὶ θάρρεψε τ' ἀσκέρι του πῶς θέλα πολεμήσῃ,
 Ἐς τοὺς χαϊταῖς ἔς τὸν Χαλίλ πασᾶ θελὰ τοὺς προβοδήσῃ.
 Ὅλ' ἡ οὐρδή του κίνησε καὶ ὅλον του τ' ἀσκέρι,
 Καὶ ποῦ θὰ πάῃ Ἀλήπασας κανένας δὲν τὸ ξέρει.
 Καὶ πάγει ἔς τὴν Σόφια Ἀλήπασας καὶ ῥίχνει τὸ οὐρδί του,
 Κι' ὁ κόσμος δὲν τὸ ξέρουνε πῶς ἔχει τὴν βουλὴ του.
 Σὰν πάει ἔς τὴν Σόφια Ἀλήπασας μὲ τὸ πολὺ τ' ἀσκέρι,
 Ἐκ' ἤρθε κι' ὁ Χαλίλ πασᾶς καὶ τοῦ ἔπιασε τὸ χέρι.

Ἐκεῖ ῥθε κι' ὁ Καραφεῖζης καὶ τοῦ ἔπσεε ἔμπροσθά του,
 Για νὰ τοῦ γίνη ντεβαμπῆς κοντὰ ῥς τὴν ἀφεντιά του.
 Καὶ τοὺς καλοκαρτέρησε πῶς εἶχαν τὴν τιμὴ τους,
 Τοὺς ἔβγαλλε τὸν σουμπεὲν καὶ χάρηκ' ἡ ψυχὴ τους.
 Ἀλήπασας τοιμάζεται κι' ἀπ' ἔκει νὰ φορτώσῃ,
 Κ' ἔχει νὰ πάῃ ῥς τὴν Φιλιππὲ νιζάμι νὰ τοὺς δώτῃ.
 Καὶ στρώθηκε ῥς τὴν Φιλιππὲ μὲ τ' ἄμετρο τ' ἀσκέρι,
 Ὡς τοὺς χᾶϊταις ἐπρόβόδησε φαρμακερὸ χαμπέρι.
 Πρῶτα τοῦ στέλλει τοῦ Γκιορτζῆ νὰ βγῇ νὰ προσκυνήσῃ,
 Κι' ὅλον τ' ἀσκέρι ποῦ κρατεῖ εὐθύς νὰ τὸ σκορπίσῃ.
 Τ' ἀσκέρι τοῦ Γκιορτζῆ πασᾶ σαράντα δυὸ χιλιάδες,
 Ἐκρύωσαν πατόκορφα ἐκεῖν' οἱ μασκαράδες.
 Ἐκρύωσαν πατόκορφα μικροὶ, τρανοὶ, μεγάλοι,
 Κι' ἀνακατώθη τὸ οὐρδὶ καὶ γίνηκαν τζιατάλι.
 Δέκα χιλιάδες ἦτονε κοντὰ τοῦ Ἀμπτοῦλ Τζάμη,
 Ὡς τ' ἀσκέρι τοῦ Γκιορτζῆ πασᾶ αὐτὸς εἶχε τὸ νάμι.
 Βεζίρης τοῦ προβόδησε νὰ βγῇ νὰ προσκυνήσῃ,
 Τὶ μπερνταχᾶ ῥς τὸν τόπον του δύσκολα νὰ πατήσῃ·
 « Τὸν Μαργαρίτην, τοῦ ἔγραφε, χαράμπι σου τὸ κάνω,
 Ἀκόμα τοὺς ἀνθρώπους σου ῥς τὸν ἄλυσον τοὺς βάνω.
 Καὶ κάμει χάλι, τοῦ ἔγραφε, ἐσὺ τοῦ κεφαλιοῦ σου,
 Γιατ' ἐπλυνε, τὰ χέρια σου ἀπ' ὅλους τοὺς δικούς σου.
 Μὲ τὸν Γκιορτζῆ Ὀσμὰν πασᾶ νὰ βγῆς νὰ προσκυνήσῃς,
 Καὶ τώρα ῥς τὴν ἡμέρα μου θελὰ κακοπαθήτης. »
 « Μορὲ Γκιορτζῆ Ὀσμὰν πασᾶ, τοῦ γράφει ῥς τὴν γραφὴν του,
 Νὰ προσκυνήσῃς γλήγορα, ἂν θέλῃ τὴν τιμὴ του,
 Τ' ὁ βασιληᾶς μὲ πρόσταξε καὶ μοῦ ἔστειλε φερμάνι,
 Καὶ μ' ἔφερε ῥς τὴν Φιλιππὲ γιὰ τὸν Γκιορτζῆ Ὀσμάνη.
 Καὶ τώρα ῥς τὴν ἡμέραν μου μὴ κακοκεφαλῆσῃς,
 Τὶ δὲν εἶν' ὁ Χακῆ πασᾶς νὰ βγῆς νὰ προσκυνήσῃς.
 Καὶ μὴ θαρῶς πῶς βρίσκεσαι ἐσὺ μὲ πλούσιο ἀσκέρι,
 Τ' εἶμαι βαλῆς τῆς Ρούμελης καὶ δὲν σοῦ δίνει χέρι. »
 Πάλ' ἔστειλε ῥς τ' ἀσκέρι του χαρτιὰ φαρμακωμένα,
 « Ἀφῆστε τὸν ἀφέντη σας κ' ἐλᾶτε μετ' ἐμένα.
 Καὶ κάμτε τρόπον σήμερα καὶ βγαῖτε χωρὶς ἄλλο,
 Τὶ γὼ σὰν ἔλθ' ἀπάνω σας τζεκοῦρι θέλα βάλλω. »

Τοῦ Μουσλῆ Γκέκα τοῦ ἔγραφε· « νὰ βγῆς μὲ τὸν Ἀπτοῦλη,
 Κι' ὅτ' ἔκαμες ἀς ἔκαμες σ' τὰ κάνω γὼ καμποῦλι.
 Καὶ τὴν δική σου τὴν τιμὴ, μωρὲ Μουσλῆ, τὴν ξέρω,
 Ἀκόμα τὸν ἀφέντη σας ἐδῶ θελὰ τὸν φέρω. »
 Κι' ὁ Μουσλῆ Γκέκας βρῖσκετο ζουρμπᾶς 'ς κεῖνα τὰ μέρη,
 Καὶ μπίμπατης εὐρίσκετο 'ς τ' Ὀσμὰν πασᾶ τ' ἀσκέρι.
 Κ' εἶχε χιλιάδες δώδεκα κοντά του κεσιτζίδες,
 Τ' ἀφέντη μας τοῦ βασιληᾶ τοῦ γίνηκαν ἀσιδες,
 Καὶ τοῦ ἔχανε τὸ σύνορο ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν Πόλι,
 Ὅλ' οἱ Πολῖταις τρόμαζαν ἄνδρες, γυναῖκες ὅλοι.
 Κι' ὁ βασιληᾶς προβόδητε γιὰ ταύτονα φερμάνι,
 Κι' ὁ Μουσλῆ Γκέκας ὁ πικρὸς 'ς τὸν νοῦν του δὲν τὸ βάνει.
 Καὶ στέλλει τοῦ Χαλὶλ πασᾶ· « διατὶ νὰ προσκυνήσης;
 Δὲν βάσταες καὶ μιὰ φορὰ νὰ βγῆς νὰ πολεμήτης; »
 Στέλλει καὶ τοῦ Καραφεῖζῆ· « ἐσ' ἦσουν τιμημένος, »
 Ὡς ἄλλον βαλῆ δὲν ἦσουνε ποτὲ προσκυνισμένος. »
 Καὶ κεῖνοι τοῦ προβόδησαν· « γιὰ ποῦ μετθε κιτσιδες,
 Θὰ γίνωμε τὴν σήμερον σὲ ταῦτον τεδαμπίδες. »
 Σὰν φεῖδι ποῦ τὸν ἔφαγε αὐτὸν μὲ τὰ χαρτιὰ του,
 Νὰ δοῦμεν τὰ κατοπινὰ τὰ μαῦρα τὰ γραφτά του.
 Μάτα τοῦ στέλλει τοῦ Μουσλῆ· « Μουσλῆ νὰ βαργεσττήτης,
 Καὶ κάμε τὸ πρεπούμενον κ' ἔβγα νὰ προσκυνήτης.
 Ἄφες τὸ ζουρμπαλίκι σου καὶ διῶξε τὸν σεῖτάνη,
 Τὶ προβοδᾶ ὁ βασιληᾶς καὶ 'ς τὸ σπαθὶ σὲ βάνει.
 Νὰ μοῦ ῥθετε 'ς τὴν Φιλιππὲ ἐσεῖς μὲ τὸν ταῖφᾶ σας,
 Καὶ νὰ σᾶς δώσω σήμερα ὅ,τ' ἀγαπᾶ ἡ καρδιά σας. »
 Βεζίρης ἐτοιμάζεται νὰ προβοδήσ' ἀσκέρι,
 Κι' ὁ Μουσλῆ Γκέκας ὁ πικρὸς τὸ πῆρε τὸ χαμπέρι.
 Τὸ γινώρισαν παρακαλὰ ποῦ θελὰ χαλασθοῦνε,
 Τὸν Ἀμπτοῦλ Τζάμη φώναξε, κᾶνα τζιαρὲ νὰ βροῦνε.
 Νὰ κάμουνε κᾶνα τζιαρὲν νὰ βγοῦνε 'ς τὸν βεζίρη,
 Τὶ ὀρμίζεται 'ς τὴν Φιλιππὲ καὶ γίνεται χαζίρι.
 Ὁ Μουσλῆ Γκέκας γύρισε καὶ κρένει τ' Ἀμπτοῦλ Τζάμη,
 Νὰ πέση 'ς τὸν ἀφέντη του λιμούρα νὰ τὸν κάμη.
 Νὰ πέση 'ς τὸν ἀφέντη τους τ' ἀσκέρι νὰ τὸν γδάρουν,
 Διὰ τὸν δικόν τους τὸν λυφὲ τὸ βιό του νὰ τοῦ πάρουν.

Τ' ἀσκέρι τοῦ Γκιορτζή πασᾶ τὸν ἔκαμαν ρουμούλα,
 Τὸν ἐγδάραν πατόκορφα καὶ τοῦ τὰ πῆραν οὐλα.
 Καὶ πῆγανε ἔς τὴν Φιλιππὲ ταμπίδες νὰ τοῦ γίνονιν,
 Καὶ τοῦ Γκιορτζή Ὁσμάνπασα μιὰ τρίχα δὲν τ' ἀφίνουν.
 Ἀπὸ ταῖς τέσσαρες μεριαῖς ὅσ' ἦσαν κεσιτζίδες,
 Ἐ τὸν ὀρισμὸν τ' Ἀλήπασα ἐγένηκαν ταμπίδες.
 Καὶ σώνουνε ἔς τὴν Φιλιππὲ καὶ βγῆκαν ἐμπροσθὰ του,
 Καὶ γίνηκαν χοσνούτιδες ἀπὸ τὴν ἀφεντιά του.
 Τοῦ Μουσλῆ Γκέκα τοῦ ἔπανε πῶς « θελὰ σὲ σκοτώσῃ,
 Μόνον νὰ φύγῃς γλήγορα προτοῦ σὲ θανατώσῃ. »
 Καὶ καθαλίκευσ' ὁ Μουσλῆς μὲ ἀτζελε νὰ φύγῃ,
 Καὶ τοῦ πέσαν ἀπ' τὸ κοντὸ ἀπὸ δικοὶ τ' ὀλίγοι.
 Ὁ Μουσλῆ Γκέκας ὁ πικρὸς ξαπέτησε μὲ τ' ἄτι,
 Νὰ πάῃ νὰ βρῇ τὴν τέχνην του καὶ τὸ παλὸ ζενάτι.
 Καὶ τοῦ βεζίρη τοῦ ἔπανε τὸ βέβηο τὸ χαμπέρι,
 Καὶ ἔς τὴν ὁρδὴν του πρόσταξε νὰ πάῃ καμπὸς ἀσκέρι.
 Κινοῦν μιὰ πεντακοσιχρὰ καὶ πέφτουν ἔς τὸ κοντό του,
 Βουνὰ καὶ κάμπους γύρισαν καὶ βρῆκαν τὸν τορό του.
 Καὶ κἀνουν ἓνα πόλεμον, μιὰ ταραχὴν μεγάλη,
 Κι' ὁ Μουσλῆ Γκέκας ὁ πικρὸς δὲν ἔχει πλεῖο κεφάλι.
 Γαῖρέτι δὲν τ' ἀνέμεινε καὶ ἔς τὴν καρδιά τακάτι,
 Λαβῶθηκ' ὁ πικρόχειλος καὶ γύρισ' ἀπὸ τ' ἄτι.
 Τὸν ἐπιακάνε ζωντανὸν καὶ ἔς τ' ἄτι τοῦ τὸν βάνουν,
 Καὶ τοῦ ῥιξαν τὰ σίδερα καὶ ἔς τὸ οὐρδὶ τὸν πάνουν.
 Τὸν ἔτρωγε τὸ αἷμά του νὰ χάσῃ τὴν ζωὴ του,
 Μὲ φόβον καὶ μὲ τρόμαξιν νὰ δώσῃ τὴν ψυχὴ του.
 Θὰ σήμαναν ἔς τὸ σπίτι του τὰ σκοτεινὰ μαντάτα,
 Διὰ ταῦτο καθαλίκευσε καὶ πῆρε μαύρη στράτα.
 Δὲν ἔφευγε μπροσθίτερά νὰ βγάλῃ τὸν λαιμό του,
 Νὰ πέσῃ ἔς ἄλλο σύνορον νὰ χάσῃ τὸν τορό του;
 Δὲν κρύβετο ὁ σκοτεινὸς νὰ μὴ φανῇ νισιάνι,
 Θελά ῥχετο ἔς τὴν Φιλιππὲ νὰ τοῦ δειχνε γκιορδάνι;
 Τὸν Μουσλῆ Γκέκα τὸν πικρὸν τὸν ἐπιασαν γεσίρη,
 Καὶ ἔς τὸ οὐρδὶ τὸν ἔφεραν πεσκέσι τοῦ βεζίρη.
 Κι' ἄλλους διακόσιους ἐπιασαν ἀπὸ τοὺς κεσιτζίδες,
 Ποῦ ἔχαν χαλάσει τὸν ντουניᾶ ἐκεῖν' οἱ γεζίτιδες.

Σὰν ἔφεράνε τὸν Μουσλῆ ἐμπρὸς εἰς τὸν βεζίρη,
 Καὶ τοῦ 'πε: « ὀδῶ τί γύρευες ἐδῶ, πρὲ μαυρομοίρη;
 'Σ ἐτοῦτα τ' ἄγρια τὰ βουνὰ ἐσ' ἦτουν ζαηκουσμένος,
 Καὶ τώρα πῶς κατήντησες 'ς τὰ αἵματα πνιμένος;
 Κι' ὅλος ὁ κόσμος τρόμαξε, Μουσλῆ, ἀπ' τ' ὄνομά σου,
 Διατὶ δὲν τὰ στοχάζουσιν τὰ μαῦρα τὰ γραφτά σου; »
 Κι' ὁ Μουσλῆ Γκέκας τ' ἄκουτε καὶ βαρυαναστενάζει,
 Καὶ ὁ βεζίρης πρῶσταξε καὶ τὸν τζελάτη κράζει.
 Μέσ' 'ς τὸ οὐρδὶ τὸν ἔκοψε γιὰ νὰ τὸν βλέπουν ὅλοι,
 Καὶ τὸ κεφάλι τοῦ Μουσλῆ τοῦ τό 'στειλε 'ς τὴν Πόλι.
 Βεζίρης μέσ' 'ς τὴν Φιλιππὲ γλενδίζει κἀνα μῆνα,
 Καὶ τ' ἄγρια τὰ πετούμενα τὰ 'μέρευσε καὶ κεῖνα.
 Δὲν τὸ θαρρεύουνε ποτὲ τέτοιαις λογῆς νιζάμι,
 Κι' ἄλλος βαλῆς τὸ σήμερον ποτέ του δὲν τὸ κἀνει.
 'Αγιάνιδες κατέβηκαν καὶ τότε προσκυνοῦνε,
 Κι' ὅλοι ῥεχέμια τοῦ δωσαν ζουρμπάδες νὰ μὴ βγοῦνε.
 Τοὺς ἄτυχους 'ς τὴν 'Ρούμελην τοὺς δένει μ' ἓνα ῥάμμα,
 'Ο λύκος μὲ τὸ προβατὸν νὰ περπατοῦν ἀντάμα.
 Κι' ὅλοι οἱ ῥαγιαῖδες σήμερα χαῖρ ντουᾶ τοῦ κἀνουν,
 Καὶ σύντροφον τὸ σήμερον κανένα δὲν τοῦ βάνουν.
 Καὶ τρέμει ὅλος ὁ ντουνιαῖς ἀπὸ τὴν αὐθεντιά του,
 Δύτις καὶ Τζιόλι κι' 'Αραπιά τ' ἀκοῦνε τ' ὄνομά του.
 Βεζίρης ἐπροβόδητε ἀπάνω 'ς τὸ ντουβλέτι,
 'Ιτλάκ φερμάνι γύρευσε νὰ πάη 'ς τὸ βελιαέτι.
 Τὶ σφίχθηκε καὶ θελὰ πάη 'ς τὰ Γιάννινα τὴν χώρα,
 Τὶ τοῦ γεννᾷ ἡ γυνῶς του χίλιας φοραὶς τὴν ὥρα.
 'Ιτλάκ φερμάνι τοῦ 'στειλαν εὐθύς ἀπ' τὸ ντουβλέτι,
 'Αλήπασας νὰ σηκωθῇ νὰ πάη 'ς τὸ βελιαέτι.
 'Αλήπασας τὸ φίλησε κι' ἀπάνω 'ς τὸ κεφάλι,
 Τοιμάζεται νὰ σηκωθῇ μὲ μιὰν χαρὰν μεγάλη.
 Τοὺς χάϊταις ποῦ προσκύνησαν τοὺς πῆρε τὸ κοντό του,
 Καὶ κἀνει πρὸς τὰ Γιάννινα τὸ πόστι τὸ δικό του.
 Μὲ ὅλα τὰ μουράτιά του 'ς τὰ Γιάννινα ἐμβῆκε,
 Κι' ἄλλο νιζάμι ἄφησε, κι' ἄλλο ἐδῶ εὐρῆκε.
 Καὶ στρώθηκε 'ς τὸ πόστι του καὶ κἀνει τὸ σεφᾶ του
 Τζιντίτ νιζάμι ἔδωσε πῶς θέλῃς ἡ καρδιά του.

Τὸ Κακοσοῦλι λαμβάνοντας εἶδον διὰ τὸν ἐρχομόν
τοῦ ὑπερτάτου βεζίρη, ἔστειλαν νὰ ἐρευνήσουν
εἰς τὰ Γιάννινα.

Τὸ Κακοσοῦλι τὸ πικρὸν ἀκούει τὸν ἐρχομό του,
Καὶ τί φουσάτο βρίσκεται κοντὰ ᾿ς τὸν ὀρισμόν του,
Μικροί, τρανοὶ μαζώχθηκαν καὶ κάνουν ἰντιφάκι,
Κι' ἀπὸ τὸν φόβον ἐκείνου τοὺς μπῆκε τὸ σαράκι.
Κι' εἶπαν ἓνας τὸν ἄλλον· « ἐμεῖς θὰ χαλασθοῦμε,
Τι τώρα τράνεψ' ἡ δουλιὰ καὶ δὲν τὸν νταγιανδοῦμε.
'Ακόμα τὸν Μπραῖμ πασᾶ, ὁποῦ 'χαμ' ἐμεῖς πλάτη,
Τοῦ πῆρε σιᾶρτι 'Αλήπασας καὶ δὲν μᾶς στέλλ' ἱμτάτι.
'Ακόμα καὶ τὸ Δέλινο κι' αὐτοὶ δὲν μᾶς βοηθοῦνε,
Κυττάζουν διὰ τοῦ λόγου τοὺς κᾶνα τζιαρὲ νὰ βροῦνε.
Τὸν γέρο Πρόνιον, ποῦ 'χαμε, καὶ τὸν Χασάν Τζεπάρη,
'Ρεχέμι' ἀπὸ τὰ πρόπερσι κεινῶν τοὺς εἶχε πάρει.
Τοὺς ἔδεσε πατόκορφα καὶ τώρα δὲν βοηθοῦνε,
Φοβοῦνται τὸ κεφάλι τοὺς καὶ τώρα δὲν τρομοῦνε.
Τὰ 'χει δεμέν' 'Αλήπασας τὰ σύνορά μας οὐλα,
'Οποῦ 'ναι τόπος σάρπικος ἔχει φτιασμένη κούλια.
Καὶ σήμερα τὸν τόπον μας μᾶς τὸ 'χει ζαπωμένο,
Τὸ Κακοσοῦλι βρίσκεται μουχασερὲ κλεισμένο.
Κι' ἂν ἔχη τετοιανῆς λογιῆς βουλὴν νὰ μᾶς βαρέσῃ,
Τὸ Κακοσοῦλι θάρρῃσε αὐτὸς θὰ τὸ κερδαίσῃ. »
Αὐτό 'παν καὶ χωρίσθηκαν, ἀντὶ νὰ στοχασθοῦνε
'Σ τὴν 'πόθεσιν τ' 'Αλήπασα κᾶνα τζιαρὲ νὰ βροῦνε.
'Οπίσω ἐμαζώχθησαν αὐτοὶ ᾿ς τὴν ἐκκλησιά τους,
Καὶ κλαῖν' ἓνας τὸν ἄλλονα τὰ μαῦρα τὰ γραφτά τους.
Γράφουν τοῦ Κίτζου Μπότζαρη, καὶ τοῦ 'στείλαν χαμπέρι,
Γιὰ τὸν βεζίρην τοῦ 'στείλαν, κρατεῖ περίσσι' ἀσκέρι;
Αὐτοὶ τὸν Κίτζο Μπότζαρη τὸν ἔχουνε τζιατζούτη,
Τὰ πάντα τοὺς προσόδαε, μολύβι καὶ μπαρούτη.
Καὶ ᾿ς τὸ πτερό τ' 'Αλήπασα αὐτὸς εἶχ' ἀκουμπήσει,
Μπροσθὰ ᾿ς τὸν κόσμον φαίνονταν πῶς εἶχε προσκυνήσει.
Καὶ πάει ὁ Κίτζο Μπότζαρη μὲ τὴν ἀπόκρισίν του,
« 'Αλήπασας ᾿ς τὰ Γιάννινα τὸ ἔχει τὸ οὐρδί του.

Αὐτὸς θελά 'ρθη ἀπάνω μας, μόνον νὰ φυλαχῇτε,
 Κι' ἀνοίξετε τὰ μάτια σας νὰ μὴ παραδοθῇτε.
 Τὸ Κακοσοῦλι πολεμᾷ νὰ τὸ κληρονομήσῃ,
 Κι' ἀπὸ τ' ἐσᾶς νὰ ξέρετε ψυχὴ δὲν θέλ' ἀφήσει.
 Κι' ἂν γίνετε γαφίλιδες δὲν πάει καλὰ ἡ δουλειά σας,
 Θελά σᾶς βάλλῃ 'ς τὸ σπαθὶ καὶ σᾶς καὶ τὰ παιδιὰ σας.
 Καὶ μερικοὺς κουβέντιασα καὶ μοῦ 'παν σᾶς βοηθοῦνε,
 " Ἀν χρειάζεται τζεμπεχανές αὐτοὶ σᾶς προβοδοῦνε. "
 Σὰν γράφει τέτοι' ἀπόκρισιν ὁ Κίτζος καὶ τοὺς δίνει,
 'Εκρῶσαν πατόκορφα οἱ μαυρισμένοι 'κεῖνοι.
 Τὸ γνῶρισαν οἱ σκοτεινοὶ πῶς θέλα χαλασθοῦνε,
 'Απὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς γραφάδες προβοδοῦνε.
 'Σ τὴν Πάργα ἐπροβόδησαν μπέλκιμ καὶ τοὺς βοηθήσουν,
 Τζεμπεχανὲ καὶ ζαχερὲ κι' αὐτοὶ νὰ προβοδήσουν.
 Καὶ 'ς τὰ χωριὰ τῆς Τσαμουργιάς χαμπέρια προβοδοῦνε,
 Νὰ τ' ἀπαριάσουν τὰ χωριὰ 'ς τὸ Σοῦλι ν' ἀνεβοῦνε.
 Πενήντα τέσσερα χωριὰ, ἄνδρες γυναῖκες οὗλοι,
 Μαζώχθησαν καὶ κλεισθῆσαν κι' αὐτοὶ 'ς τὸ Κακοσοῦλι.
 Γιὰ πέντε χρόνους ζαχερὲν μαζόνουν νὰ κλεισθοῦνε,
 Καὶ 'ς τοῦ βεζίρη τὸ σπαθὶ νὰ μὴ παραδοθοῦνε.
 Κ' ἡ Πάργα τοὺς προβόδησε " νὰ μὴ παραδοθῇτε,
 Κι' ἂν δὲν τὸ νταγιαντίσετε ἐλᾶτε ἐδῶ νὰ μπῆτε. "
 Κ' ἡ κλεφτουργιά μαζώχθησαν καὶ κεῖνοι νὰ κλεισθοῦνε,
 Τὸ Σοῦλι νὰ βοηθήσουνε, νὰ μὴ παραδοθοῦνε.
 Τὴν ὀρδινιὰν τὴν ἔκαμαν πῶς θέλῃς ἡ καρδιά τους,
 Καὶ πᾶνε νὰ χαλάσουνε αὐτοὶ τὰ σύνορά τους.
 Ταῖς κούλαις νὰ χαλάσουνε, νὰ διώξουνε τ' ἀσκέρι,
 Προτοῦ τοὺς πέσῃ ἀπάνω τους μὲ τὸ σπαθὶ 'ς τὸ χέρι.
 Κι' Ἀλήπασας δὲν βρίσκονταν 'ς ἐκεῖνο τὸ νιζέτι,
 Κι' ἄλλο χαμπέρι καρτερεῖ αὐτὸς ἀπ' τὸ ντουβλέτι.
 'Σ κεῖν' τὰ νερά δὲν βρίσκονταν νὰ πάῃ ἀπανωθιό τους,
 Κ' ἔτσι τοὺς λέγ' ὁ δαίμονας νὰ βγάλλουν τὸν λαιμό τους.
 Ὁ δαίμονας τοὺς ἔπλεξε τέτοιας λογῆς γαῖτάνι,
 Καὶ πᾶνε νὰ βαρέσουνε τὸν Χόντον Μπές Γκοράνι,
 Ταῖς κούλαις νὰ χαλάσουνε γιὰτ' ἔχουν τὸν θυμὸ τους,
 Ὁ δαίμονας τοὺς πρόσταξε νὰ βγάλλουν τὸν λαιμό τους.

Κι' ὁ κολποῦζος πρόφθασε τοῦ τό 'βαλε 'ς τ' αὐτιά του,
 Κι' ὁ Χόντος ἐτοιμάσθηκε κι' αὐτὸς 'ς τὴν ὀρδινιά του.
 Καὶ πέρνει μιὰ σαρανταριά ἀπ' τὸ 'δικόν τ' ἀσκέρι,
 Καὶ βρίσκει τόπον σάρπικον καὶ κὰν' ἓνα καρτέρι.
 Τὸν τόπον τους τὸν ἔδωσε καὶ πιὰν' ἓνα ντουφέκι,
 Καὶ 'κεῖν' οἱ ντὶν ντουσμάνιδες δὲν πέρασαν ἀπ' ἐκεῖ,
 'Απ' ἄλλον δρόμον πέρασαν μὲ χίλια δυὸ κοδέλια,
 Καὶ πὰν' καὶ τῆς ἐγύρισαν τῆς κούλας τὰ θεμέλια.
 'Ο Χόντος σὰν ἐγύρισε καὶ βλέπ' ἐκεῖν' τὸ θᾶμα,
 Τ' ἀφέντη του 'ς τὰ Γιάννινα προβόδησ' ἓνα γράμμα,
 Καὶ τοῦ 'χε μέσα 'ς τὸ χαρτί· « βεζίρη μου πασᾶ μου,
 Τὸ χὰκ παῖ σοῦ προσκυνοῦ μὲ ὅλην τὴν καρδιάν μου,
 'Απόψε τὸν ἐβάρεσαν τὸν σκλάβον τὸν δικόν σου,
 Κι' αἱ κούλαις ποῦ εὐρίσκονταν, σοῦ πῆραν τὸ κακό σου. »
 'Ο Χόντος σὰν προβόδησε 'ς τὰ Γιάννινα χαμπέρι,
 Βεζίρης ἐπροβόδησε τοὺς Τσάμιδες νὰ φέρη.

Ὁ ὑπέρτατος βεζίρης συνάξει φουσάτα νὰ πάγῃ κατὰ
 τοῦ Σούλιου.

Βεζίρης στέλλει μπουγιουρδιά 'ς τὸ Δέλβινο 'ς τὴν χώρα·
 « 'Ο γυιὸς τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ νὰ μοῦ 'ρθῇ τούτ' τὴν ὥρα. »
 Στέλλει καὶ τοῦ Μπραῖμ πασᾶ χαμπέρι 'ς τὸ Μπεράτι,
 Νὰ τοὺς γνωρίσῃ τὴν καρδιά, μήπως κ' ἔχουν ἰτάτι.
 Καὶ γράφει τοῦ Μπραῖμ πασᾶ· « θὰ πάγω 'ς τὸν ντουσμάνη. »
 Γκιόγια, τοῦ γράφ' Ἀλήπασας, ἰμτάτι νὰ τοῦ κάμῃ.
 Γράφει 'ς τὸ Παρχάλαμο, ἀκόμα καὶ 'ς τὸν Ντάγο,
 « Νὰ μοῦ 'ρθετε 'ς τὰ Γιάννινα, 'ς τὸ Σούλι θελὰ πάγω. »
 Τοῦ γέρο Πρόνιου τοῦ 'στειλε καὶ τοῦ Χασάν Τζαπάρη,
 Εὐθὺς νὰ προβοδήσουνε νὰ πιάκουνε τὸ Φλάρι
 'Απὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς. « 'Εδῶ νὰ μοῦ 'ρθετ' οὔλοι,
 'Αβόλετο νὰ ξεύρετε ἐγὼ 'μαι γιὰ τὸ Σούλι. »
 Στέλλει τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ· « νὰ στείλῃς τὸν υἱόν σου,
 Τὴν ξεῦρὲ το δὲν στέκεσαι 'ς τὸν τόπον τὸν δικόν σου.
 Κι' ὅποιος δὲν μοῦ 'ρθεῖ σήμερα ἀπάνω του θὰ πέσω,
 Ἡ θελὰ δώσω σήμερα, ἢ θέλω νὰ καρδαίσω. »

Στέλλει καὶ τοῦ Σελήμπη, καὶ τοῦ Μαχμοῦτ Νταλιάνη·
 « Νὰ μοῦ ῥθετε ἔς τὰ Γιάννινα, τί γίνεσθε βιράνι.
 Ἀνθρώπους νὰ μοῦ στείλετε καὶ σεῖς ἐδῶ σὲ μένα,
 Τὸν φίλον μου καὶ τὸν ἐχθρὸν τὸν ξέρω τὸν καθένα.
 Νὰ μοῦ ῥθετε τὸ γλήγορο, τί καίγω τὴν καρδιά σας,
 Ταμπίδες νὰ μοῦ γίνετε ἐσεῖς καὶ τὰ παιδιὰ σας. »
 Σὰν εἶδανε τὸ μπουγιουρδί, τὴν τίμια προσταγή του,
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς τοῦ γίνηκαν δικοὶ του.
 Τὴν προσταγή τ' Ἀλήπασα τὴν ἔκαμαν φερμάνι,
 Καθένας ἐσηκώθηκε ἔς τὰ Γιάννινα καὶ πάνει.
 Στέλλει κι' ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς τὸ τίμιον τὸ παιδί του,
 Φερμάνι τοῦ τὴν ἔκαμε κι' αὐτὸς τὴν προσταγή του.
 Βεζίρης ἰχτιάδες δὲν εἶναι τ' ἀσκέρι ν' αὐγατίση,
 Ἐχθρὸν καὶ φίλον σήμερα γυρεύει νὰ γνωρίση.
 Ποιὸς εἶν' ἐκεῖνος ἄνθρωπος ποῦ θέλει νὰ γίνη ἐχθρὸς του,
 Ποῦ κόβει τὰ ποδάρια του καθένας μοναχός του;
 Καὶ χάζει νὰ τὸν ἔχουνε σήμερα δὲν τρομοῦνε,
 Μὲ θέλημα καὶ μὲ στανιὸ σὲ τοῦτον προσκυνοῦνε.
 Ὡς τὰ Γιάννινα μαζώχθηκαν μικροὶ, τρανοὶ, μεγάλοι,
 Καὶ ἔς τὴν Μπουνίλα πρόσταξε τ' ἀσκέρι του νὰ βγάλῃ.
 Καὶ τὸ οὐρδί τὸ ἔρριξε ἀπ' ἔξω ἀπ' τὴν Μπουνίλα,
 Κ' οἱ χάζμιντες πλακώθηκαν μὲ πέτραις καὶ μὲ ξύλα.
 Ἀλήπασας ἐπρόσταξε καὶ κράζει τὰ παιδιὰ του,
 Τὰ δυὸ τὰ βεζιρόπουλα τοῦ ἔῃκαν ἐμπροσθὰ του.
 Καὶ τοῦ πε τοῦ Μουχτάρπασα· « παιδί μου μὲ τὸ νάμι,
 Ὅ,τ' ἔκαμες ἔς τὴν Πρέβεζαν κανεῖς δὲν τό'χει κάμει.
 Τὴν ζάπωσης τὴν Πρέβεζαν ἐπὶ μὲ τὸ σπαθί σου,
 Κι' ὅπως σ' ἀγάπησ' ἡ καρδιά, τὴν βρῆκες τὴν τιμὴ σου. »
 Τοῦ λέγει καὶ τοῦ Βελήπασα· « τὸ Σοῦλι νὰ πλακώσης,
 Ἄν ἦσαι γυιὸς τ' Ἀλήπασα τὴν λύσσαν νὰ τοὺς δώσης.
 Ὡς τὸ Κακοσοῦλι σήμερα νὰ βάλλῃς τὸ ποδάρι,
 Ν' ἀκούεται τὸ νάμι σου σὰν τοῦ γαζῆ Μουχτάρη.
 Πρῶτα τὸ Σοῦλι κύτταξε νὰ πᾶς νὰ τὸ ζαπώσης,
 Κατόπι τ' ἄγρια τὰ βουνὰ νιζάμι νὰ τὰ δώσης.
 Ἄν πάρουν τ' ἄγρια τὰ βουνὰ αὐτοὶ θεὰ κρυώσουν,
 Καὶ τὰ δικὰ τους τὰ κλειδιά εὐθὺς θελὰ τὰ δώσουν.

Καὶ ῥάγι ἂν σοῦ δώσουνε αὐτοὶ χωρὶς ντουφέκι,
 Μὴ τοὺς πειράξης τίποτες, ἄς φύγουν ὅλ' ἀπέχει.
 Ἄν ἔρθουνε 'ς τοῦ λόγου σου, ἐσὺ μὴ τοὺς ἐγγίξης,
 Καὶ δρόμον ἂν γυρεύουνε, εὐθὺς ἐσὺ ν' ἀνοίξης.
 Καὶ ῥάγι ἂν σοῦ δώσουνε, ἄς πᾶνε 'ς τὴν δουλειά τους,
 Ἄς πάρουν μέσα 'ς τὴν Φραγκιὰν αὐτοὶ καὶ τὰ παιδιὰ τους.
 Ἄς πᾶνε πέρα 'ς τοὺς Κορφοὺς κ' ἐδῶ νὰ μὴ σταθοῦνε,
 Νὰ θυμηθοῦν τὸν τόπον τους, ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζοῦνε.
 Νὰ βλέπουνε τὸν τόπο τους νὰ καίγεται ἡ καρδιά τους,
 Τ' ἀγρίμια νὰ φρύξουνε 'ς τὰ κρύα τὰ νερά τους.

Ὁ Βελήπασας ἐκίνησε διὰ τὸ Σοῦλι μὲ ὅλον τὸ ἀσκέρι.

Σηκώθηκ' ὁ Βελῆ πασᾶς καὶ τοῦ ἔπεσε μπροσθὰ του,
 Καὶ φίλησε τὸ χέρι του, τὰ τίμια γόνατά του,
 Καὶ τοῦ ἔπε' « ἔγω, πατέρα μου, εἶμαι 'ς τὸν ὀρισμὸν σου,
 Καὶ κάνω σιούκιουρ ποῦ ἔστειλες σήμερα τὸν υἱόν σου.
 Καὶ κάνω σιούκιουρ ποῦ ἔστειλες ἐμένα κι' ὄχι ἄλλον,
 Νὰ πάρω ὡς Μουχτάρ πασᾶς τὸ νάμι τὸ μεγάλο. »
 Τοιμάζετ' ὁ Βελήπασας καὶ γίνεται χαζίρι,
 Ὅπισω πάει φίλησε τὸ μέστι τοῦ βεζίρη.
 Τὸ τίμιο μέστι φίλησε καὶ τὸ τίμιόν του χέρι,
 Καὶ ἔθηκε ἀπὸ τὰ Γιάννινα καὶ σήκωσε τ' ἀσκέρι.
 Σὰν πέρασ' ὁ Βελήπασας 'ς τὰ Γιάννινα 'ς τὴν χώρα,
 Ἄνδρες γυναῖκες τοῦ ἑκαμαν ντουᾶ κείνην τὴν ὥρα.
 Ὁ Σεϊσούρης τοῦ ἑκαμε ντουᾶ μὲ τὴν καρδιά του,
 Ὁ ντὶν ντουσμάνης πουμενὰ νὰ μὴ σταθῇ μπροσθὰ του.
 Καὶ γύρισε τὸ γκιόζι του πρὸς τοῦ Σουλιοῦ τὰ μέρη,
 Κι' ὅλος ὁ κόσμος πήρανε τέτοιας λογιῆς χαμπέρι.
 Καὶ κεῖν' οἱ ντὶν ντουσμάνιδες ἀπὸ τὸ Κακοτούλι,
 Διαλέν' καμμιὰ πεντακοσαργιὰ καὶ βάνουν καραβοῦλι.
 Κ' οἱ χριστιανοὶ τῆς Τσαμουργιάς, γυναῖκες ἄνδρες, οὔλοι
 Παρακαλοῦν 'ς τὴν ἐκκλησιὰ νὰ μὴν παρῇ τὸ Σοῦλι,
 Καὶ λέν': « Θεέ μου, Παναγιᾶ, γλύτωσ' το τὸ καῦμένον,
 Γιατὶ δὲν ἦτον 'ς τὸν ντουναῖ ποτὲ προσκυνημένον. »

Ληνάρια καὶ σιδηροστιαῖς πέρουν κι' ἀνγκυτόνουν,
 Ἔτσι μαντεύουν τὸν πασᾶ αὐτοὶ καὶ τὸν καρφόνουν.
 Σαράντα τέσσερες γιορταῖς κρατοῦν οἱ μαυρισμένοι,
 Ὅ,τ' ἀγαπᾷ Ἀλήπασας ἔς τὸ Σοῦλι νὰ μὴ γένη.
 Σαββάτο μὲρ νήστεψαν τὸ Σοῦλι νὰ βοηθήσουν,
 Ῥαγιαδες νὰ μὴ γένουνε καὶ νὰ μὴ προσκυνήσουν.
 Καὶ τ' εἶναι τὸ μουράτι τοὺς ὁποῦ παρακαλοῦνε,
 Σήμερα ἔς τὸν Ἀλήπασα νὰ μὴ παραδοθοῦνε;
 Τὶ τὸ πολέμησαν πολλοὶ πασάδες τιμημένοι,
 Καὶ δὲν χαλάσθησαν ποτὲ ἐκεῖν' οἱ μαυρισμένοι.
 Κι' Ἀλήπασας πολέμητε καὶ βάρεσε ναρῆδες,
 Μόν' εἶχε μέσα ἔς τὸ οὐρδὶ περίσσους φιτινέδες,
 Καὶ τεβαμπίδες βρίσκονταν ἔς τὴν πόρταν τὴν δική του,
 Καὶ τοῦ ἔρωγαν τ' Ἀλήπασα χαράμι τὸ ψωμί του.
 Καὶ μένα νὰ μὲ ῥώταε, ὅσο κι' ἂν ἤμποροῦσα,
 Τοὺς φιτινέδες ποῦ κρατεῖ θελὰ τοὺς μαρτυροῦσα.
 Κ' οἱ φιτινέδες ποῦ ἔτονε ἐγίνηκαν ῥαγιαδες,
 Καὶ τοὺς βαστᾷ ἔς τὴν πόρταν τοῦ σὰ σκλάβους Ἀραπάδες.
 Κι' ἀνάκαρα δὲν ἔχουνε αὐτοὶ νὰ ταραχοῦνε,
 Μηδὲ μὲ τὸν Ἀλήπασα ποτὲ νὰ μαχευθοῦνε.
 Τὶ δὲν ἔν' ἐκεῖνος ὁ καιρὸς νὰ κάμουν τὰ δικά τους,
 Τὶ τοὺς ἐπῆρ' Ἀλήπασας ῥεχέμι τὰ παιδιὰ τους.
 Καὶ γίνεται μιὰ τάραξις μέσ' ἔς ὅλη τὴν Ῥωμιοσύνη,
 Καὶ λέγουν, τί ἐπάθαμεν; οἱ μαυρισμένοι κείνοι.
 Καὶ τὸ ψωμί τ' ἀπόκοψαν αὐτοὶ ἀπ' τὸν καῦμόν τους,
 Καὶ μπαίνουने ἔς τὴν ἐκκλησιὰ καὶ κάνουν τὸν σταυρόν τους.
 Καὶ λέν': « Θεέ μου, Παναγιὰ, ὁ Τοῦρκος νὰ κρυώσῃ,
 Ἐς τὸ Κακροσοῦλι σήμερα ψυχὴ νὰ μὴ γλυτώσῃ. »
 Παρακαλοῦν τὴν Παναγιὰ, γιὰτ' ἔχουν τὸν καῦμόν τους,
 Γιατ' ἔφθασ' ὁ Βελήπασας καὶ πάνει ἀπανωθιό τους.
 Καὶ κείν' οἱ ντὶν ντουτράνιδες ποῦ τῶ ἔχουνε καρτέρι,
 Τοὺς τρέμει ἡ καρδοῦλά τους σὰν ὁ Θεὸς τὸ ξέρει.
 Τὴν Παναγιὰ καὶ τὸν Χριστὸν κι' αὐτὸν παρακαλοῦνε,
 Νὰ χαλασθ' ὁ Βελήπασας ἐκεῖνοι καρτεροῦνε.
 Καὶ λέν': « Θεέ μου, Παναγιὰ, κουθέτι νὰ μᾶς δώσῃς,
 Σήμερα τὸν Βελήπασα ἐδῶ μὴ τὸν ζυγώσῃς. »

Ἀκόμα, Θεέ μου, Παναγιά, τὸν δρόμον του νὰ κλείσης,
 Καὶ μονοπάτι πουθενὰ τοῦ Τούρκου μὴν ἀφήσης.
 Ἀκόμα, Θεέ μου, Παναγιά, βόηθα τὸ Κακοσούλι,
 Φλωρένια νὰ τὴν κάμωμεν τὴν ἐκκλησιάν μας οὐλῃ. »
 Παρακαλοῦν τὴν Παναγιά κι' ὀρμίζονται νὰ βγοῦνε,
 Ἀπάνω 'ς τὸ Βελήπασα κυττάζουν νὰ ῥιχθοῦνε.
 Καὶ πλάκωσ' ὁ Βελήπασας ἀπάνω 'ς τὸ καρτέρ',
 Ὅλους τοὺς ἔβαλ' ἐμπροσθὰ μὲ τὸ σπαθί 'ς τὸ χέρι.
 Ντουφέκι δὲν ἐπρόφθασαν νὰ πιάκουν οἱ καυμένοι,
 Καὶ κλείσθησαν 'ς τὴν ἐκκλησιά οἱ φειδοπαγωμένοι.
 Τὸν Ἀβαρίκο ζάπωσε, καὶ τὸ Μεγάλο Σούλι,
 Κ' ὀπίσω τοὺς ἀπάργισσε ὅπ' ἦταν καρπούλι.
 Ἐκ' ἦταν καὶ μιὰ ἐκκλησιά μὲ κάστρο μαζωμένη,
 Μικροὶ τρανοὶ κιουράριδες ἐκ' ἦτανε κλεισμένοι.
 Πολλοὺς γαζάδες ἔκαμε Βελήπασας ἀτός του,
 Κι' ὁ μπαϊρακτάρης τοῦ 'πεσε σείτης ὁ δικός του.
 Εἶδαν κι' ἀπόειδαν οἱ πτωχοὶ ὅπου θανατωθῆκαν,
 Ἐβῆκαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά καὶ 'ς τὴν Τουρκιὰ χυθῆκαν.
 Κ' ἓνας τὸν ἄλλον θέλησαν ἐκεῖ νὰ σκοτωθοῦνε,
 Τοὺς πέφτει Τούρκικο σπαθί κι' ὀπίσω δὲν γυρνοῦνε.
 Τ' ἄσχερί τοῦ Βελήπασα πῆρε νὰ γονατίσῃ,
 Σ τὸν ντὶν ντουσμάνη πολεμᾷ τὸν πλάτη νὰ γυρίσῃ.
 Κι' ὁ Σιλικτάρης φώναξε « ἰμέτι, Μωχαμέτη,
 Σ τὸν ντὶν ντουσμάνη σήμερα νὰ κάμωμεν γαιρέτι.
 Νὰ βγοῦμε μ' ἄσπρο πρόσωπον 'ς ἐτοῦτο τὸ σεφέρι,
 Ἀπάνω τους νὰ πέσωμεν μὲ τὸ σπαθί 'ς τὸ χέρι. »
 Καὶ χύθηκαν ἀπάνω τους σὰν κεῖνα τὰ ἰζτέργια,
 Σὰν τὰ σαῖνια τοῦ ντουניᾷ ποῦ πνίγουν περιστέρια.
 Ὅπισω πᾶν' καὶ κλείσθησαν μέσα 'ς τὴν ἐκκλησιά τους,
 Κι' αὐτὸς ποῦ τοὺς γεράτισε τοὺς ἔρει τὴν καρδιάν τους.
 Καὶ πρόσταξ' ὁ Βελήπασας, καὶ λέγει: « τί καρτεροῦμε;
 Μὲ τὰ σπαθιά 'ς τὰ χερίά μας 'ς τὴν ἐκκλησιά νὰ μποῦμε. »
 Ἀπήδησαν 'ς τὴν ἐκκλησιά αὐτοὶ μὲ τὰ σπαθιά τους,
 Κ' οἱ σκοτεινοὶ τὰ γνόρισαν τὰ μαῦρα τὰ γραφτά τους.
 Τρία μπουλούκια γίνηκαν ἐκεῖν' οἱ μαυρισμένοι,
 Καὶ πῆραν τ' ἄχρια τὰ βουνὰ μὲ τὴν καρδιά καυμένη.

Ἕνα μπουλοῦκι ἀνέβησαν ἔς τὴν Κιάφα νὰ κλεισθοῦνε,
 Κ' εἶν' ἄγριο κεῖνο τὸ βουνὸ καὶ Τοῦρκοι δὲν πατοῦνε.
 Ἕνα μπουλοῦκι ἀπὸ κεινοὺς ἐκλείσθησαν ἔς τὴν Τρύπα
 Τὸ βέβηο καθὼς γίνηκε ἔτσι καὶ γὼ σὰς εἶπα.
 Ἕνα μπουλοῦκι θέλησαν ἔς τὸ Γκιουγγι νὰ κλεισθοῦνε,
 Σὰ τὸν Ἐγγλέζο ἔς τὸ γιὰλὸ αὐτοὶ θελὰ καοῦνε.
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς τοὺς ἔπιασαν τὴν στράτα,
 Τὰ γινώρισάνε οἱ πικροὶ τὰ σκοτεινὰ μαντάτα.
 Κι' ὥραν τὴν ὥραν βγαίνουνε καὶ πέτραις γκουτουλοῦνε,
 Καὶ ποῦθε νὰ σκορπίσουνε τζαρὲν δὲν μπόρ' νὰ βροῦνε.
 Τὶ δὲν τὸ θάρρουν ποτὲ μουχασερὲ νὰ γίνουν,
 Καὶ θέλουν νὰ σκορπίσουνε οἱ Τοῦρκοι δὲν ἀφίνουν.
 Ὅρμιζετ' ὁ Βελήπασας τὸ κάστρο ν' ἀρχινήσῃ,
 Ἕς τὸ Κακοσοῦλι νὰ στρωθῇ, ἀτός του νὰ καθήτῃ.
 Προστάζει καὶ τὴν ἐκκλησιὰ κιμπλὲ νὰ τὴν γυρίσουν,
 Τζαμὶ θελὰ τὴν κάμουνε ἐκεῖ νὰ προσκυνήσουν.
 Χίλιους μαστόρους ἔστειλε Ἀλήπασας κοντὰ του,
 Νὰ φτιάσῃ κάστρον φοβερὸ πῶς ἀγαπᾷ ἡ καρδιά του.
 Καὶ στρώθῃ ὁ Βελήπασας καὶ κάθετα ἔς τὸ Σοῦλι,
 Καὶ κεῖνοι ἔς τ' ἄγρια τὰ βουνὰ δὲν κάνουνε κουκοῦλι.
 Καὶ σφίχθησαν οἱ σκοτεινοὶ καὶ θέλουνε νὰ βγοῦνε,
 Καὶ πάλε ἔς τὸν Βελήπασα νὰ βγοῦνε δὲν τρομοῦνε.
 Καὶ κάνουνε μιὰ μάζωζιν ἐκεῖνοι συνατοῖ τους,
 Νὰ κάμουνε κᾶναν τζαρὲ νὰ γλύσουν τὴν ψυχὴ τους.
 Σὲ κεῖν' ἀπάνω κίνησαν πέντ' ἑξ' ἐπτὰ νομάτοι,
 Τὴν νύκτα τὰ μεσάνυχτα, καὶ πᾶν ἔς τὸ Τζεκουράτι,
 Καὶ βρίσκουν τὸν Χασάναγα, καὶ τοῦ ἴπαν· « τί μᾶς κάνεις;
 Ἕς τὴν κόρδα τοῦ Βελήπασα, ἂν θέλῃς, μὴ μᾶς πάνῃς.
 Νὰ πέσῃς ἔς τὸν Βελήπασα, μπέλκιμ μᾶς δώσει βράγι,
 Τ' ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ κυττάζει νὰ μᾶς φάγῃ. »
 Τοῦ ἴπαν, « ἂμὰν, Χασάναγα, πολὺ νὰ τζιαλιαστίσῃς,
 Ἕς τὴν κόρδα τοῦ Βελήπασα νὰ μὴ μᾶς προβοδήσῃς. »
 Τζιαλίστα, μπρὲ Χασάναγα ἐσύ, γιὰ τὴν τιμὴν σου,
 Διατ' ἔπλυνες τὰ χερίά σου καὶ σὺ ἀπ' τὴ γλυκὴ σου.
 Πηλὸν ριτζᾶν σοῦ κάνομεν ἐμεῖς τῆς ἀφεντιᾶς σου,
 Διατ' ὁ βεζίρης σήμερα σοῦ κάνει τὸν ριτζᾶ σου.

Τοὺς δρόμους μᾶς τοὺς ἔκλεισαν, κι' ὅλα τὰ μονοπάτια,
 Γιατ' ὁ θεζύρης κράτειε τὰ πρῶτα τὰ γινάτια.
 Ὅντας χαλάσθητε ἐσεῖς, καὶ σκόρπισε τ' ὁρδί του,
 Καὶ τ' ἀφηκέτε μοναχὸν ἔς τὸ Σοῦλι τὸ παιδί του,
 Ἐς τ' ἐμᾶς δὲν ἦτον φταίξιμον, μόν' τὰ καμέτ' ἀτοί σας,
 Γιατ' εἶχετε, Χασάναχχ, τὴν τζίμπλα μοναχοῦ σας.
 Για τὸ ψωμί ποῦ φάγαμεν ἔς τὸν τόπον τὸν δικόν σου,
 Πρέπει νὰ πᾶς νὰ τοῦ τὸ 'πῆς, ἀγᾶ μου, τ' ἀφεντός σου. *

Ἀπόκρισις Χασάν Τζαπάρη πρὸς αὐτοῦς.

Χασάν Τζαπάρης γύρισε καὶ λέγει: « μοροὶ φίλοι,
 Τώρα ριτζᾶς δὲν πιάνεται, κι' ἄς κρίνουνε καὶ χίλιοι.
 Καὶ σήμερα διὰ σήμερα δὲν πιάνετ' ὁ ριτζᾶς μου,
 Τὶ μοῦ κρατεῖ ἔς τὰ Γιάννινα βεχέμι τὰ παιδιὰ μου.
 Δὲν βλέπετε, πρὲ φίλοι μου, ποῦ ζάπωσε τὸ Φλάρι;
 Φοβοῦμαι καὶ ἔς τὴν Τσαμουργιὰ χαράτζει θὰ μᾶς πάρη.
 Κι' αὐτὸς δὲν μ' ἔχει σύντροφον ἐμένα καὶ οὐδ' ἀκράνη,
 Για ταῦτο κι' οὔτε τὸν ριτζᾶ ποτὲ δὲν μοῦ τὸν κάνει.
 Ἄτοί σας νὰ κινήσετε καὶ μπρὸς του νὰ τοῦ βγῆτε,
 Κι' ὅ,τι μοῦ κόψ' ἢ γνῶσίς μου σᾶς λέγω νὰ τοῦ εἰπῆτε.
 Νὰ εἰπῆτε τοῦ Βελήπασια, γυρεῦομεν νὰ βγοῦμεν,
 Καὶ σκλάβοι νὰ σοῦ γίνομεν ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζιοῦμεν.
 Κι' ἄλλον τζαρὲν δὲν ἔχετε, καὶ θελὰ χαλασθῆτε,
 Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ αὐτοῦ θὰ σκλαβωθῆτε.
 Καὶ γὼ διὰ τὴν ἀγάπην σας σηκόνομαι καὶ πάνω,
 Μόνον μοῦ κόβ' ἢ γνῶσίς μου πῶς τίποτας δὲν κάνω. »
 Αὐτὰ ἔπανε, καὶ γύρισαν ἐκεῖν' οἱ μαυρισμένοι,
 Καὶ μπῆκαν ἔς τ' ἄγρια τὰ βουνὰ πικροὶ φαρυκκωμένοι.
 Τοὺς μαύρισε τὸ μάτι τους καὶ πλεῖο δὲν νταχαντοῦνε,
 Κι' ἀπόκρυφα νὰ φύγουνε τζαρὲν δὲν μπόρ' νὰ βροῦνε.
 Εἶδαν καὶ ἀπόειδαν, κίνησαν καὶ κεῖν' οἱ μαυρισμένοι,
 Καὶ πᾶνε ἔς τὸν Βελήπασια μὲ τὴν καρδιά καυμένη.
 Καὶ τοὺς ἐχάλας' ὁ ντουνιαῆς τοὺς γίνηκε σκοτάδι,
 Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ σὰν πάηταν ἔς τὸν ἄδη.

Σκρούζουν καὶ βλιάζουν οἱ πικροὶ καὶ βγαίνουν 'ς τὰ πουργάρια,
 Καὶ δέρονουν τὸ κεφάλι τους μὲ πέτραις, μὲ λιθάρια.
 Θαρρεύουν τὸ χειρότερον τῆς Πρέβεζας τὸ χάλι,
 Γιὰ τοῦτο παρατρόμαξαν μικροὶ, τρανοὶ, μεγάλοι.
 Καὶ βγαίνουν 'ς τὸν Βελήπασα καὶ τότε προσκυνοῦνε,
 Καὶ στόμα δὲν ἀνοίγουνε, δὲν ξέρουν τί νὰ 'ποῦνε.
 Φῶτος Τζιαδέλας ἔσκυψε γιὰ νὰ τὸν προσκυνήση,
 Τὴν γοῦνα τοῦ Βελήπασα νὰ τήνε προσκυνήση.
 Καὶ τοῦ 'πε: « ἄμάν, ἐφένδη μου, δὸς ἔσμι τοῦ ῥαγια σου,
 Νὰ κουθεντιάση ξάστερα 'προσθὰ 'ς τὴν ἀφεντιά σου. »
 'Εγύρισε ὁ Βελήπασας καὶ τοῦ 'πε: « κρίνε, Φώτη,
 'Απ' τὸ σπαθί μου θὰ διαβοῦν μικροὶ τρανοὶ Σουλιώταις: »
 Καὶ τοῦ 'πε: « ἄμάν, ἐφέντη μου χάρισαι τὴν ζωὴν τους,
 Καὶ δὸς τους τόπον πουθενὰ νὰ ζήσουν τὴν ψυχὴν τους,
 Καὶ δὸς τους ῥάγι, ἀφέντη μου, μικροὶ τρανοὶ νὰ βγοῦνε,
 Καὶ σκλάβοι νὰ σοῦ γίνουνε ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζοῦνε. »
 'Εγύρισ' ὁ Βελήπασας καὶ λέγει: « μωρὲ Φώτη,
 Γιατί δὲν μὲ πιστεύθηκαν νὰ μῶρθουν ὅλ' οἱ πρῶτοι;
 Δὲν μοῦ 'ρθε κι' ὁ Καλόγερος κι' αὐτὸς νὰ βγῇ μπροσθὰ μου,
 "Ἢ δὲν πιστεύθηκε νὰ βγῇ μπροσθὰ εἰς τὴν ἀφεντιά μου; »
 « Μὴ μᾶς ξετάζης, τοῦ 'πανε, διατ' εἴμεθ' ἀραμένοι,
 Καὶ 'ς ταῦτα τ' ἄγρια βουνὰ μουχασερὲ κλεισμένοι,
 Καὶ γινῶσι 'ς τὸ κεφάλι μας δὲν ἔχομ' οἱ καῦμένοι,
 Γιατ' εἴμεσθε μουχασερὲ πικροὶ καὶ πεινασμένοι. »
 « Ἐμεῖς τῆς Τρύπας, τοῦ 'πανε, γυρεύομεν νὰ βγοῦμε,
 Καὶ δὸς μας τόπον πουθενὰ νὰ πᾶμε νὰ χωθοῦμε. »
 Κι' αὐτοὶ τῆς Κιάφας τοῦ 'πανε νὰ βγοῦν νὰ προσκυνήσουν,
 Καὶ σκλάβοι νὰ σοῦ γίνουνε ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζήσουν.
 Σὰν ἄκουσ' ὁ Καλόγερος τῆς Κιάφας ποῦ θὰ βγοῦνε,
 Μὲ πεντακόσιους γίνηκαν 'ς τὸ Γκιουγγι νὰ κλεισθοῦνε.
 Καὶ τοῦ 'πεν τοῦ Καλόγερου: « τῆς Τρύπας πᾶν' κ' ἐκεῖνοι,
 Νὰ βγοῦμε, τοῦ 'πανε, κ' ἐμεῖς: » κι' αὐτὸς δὲν τοὺς ἀφίνει.
 « Ἐγὼ 'ς τὸ Γκιουγγι θὰ κλεισθῶ νὰ πιάσω τὸ ντουφέκι,
 Κι' Ἀλήπασας δὲν στέκεται, ταχειὰ θὰ φύγῃ ἀπ' ἐκεῖ.
 'Αν ἔχωμεν τζεμπεχανὲ μὲ ταῦτον πολεμοῦμε,
 Καὶ βρίσκομεν κἄνιν τζαρέ ἐμεῖς καὶ προσκυνοῦμε. »

Εἶχε ἁμαρτίαις ὁ πικρὸς ἀπὸ τὰ γονικά του,
 Καὶ καίετ' ὁ βρυκόλακκας εἰς τὰ γηράματά του.
 "Ὅλο τὸ Σοῦλι πάρθηκε, καὶ κεῖνος δὲν τὸ βλέπει,
 Τὶ θὰ τοῦ φέρ' ὁ δαίμονας τέτοιαις λογῆς γτζέπι.
 Κλείσου, τοῦ λέγ' ὁ δαίμονας, καὶ κάμε τὸν σεφᾶ σου,
 Νὰ κρένεται, Καλόγερε, 'ς τὸν κόσμον τ' ὄνομά σου.
 Καὶ κεῖνοι ποῦ προσκύνησαν πολλοὶ θὰ μετανοιώσουν,
 Καὶ σένα, μπρὲ Καλόγερε, συχώριο θὰ σοῦ δώσουν.
 "Ετσι τοῦ λέγ' ὁ δαίμονας, ὁποῦ 'χε 'ς τὴν καρδιά του,
 Νὰ δείξη 'ς τὸν Ἀλήπασα αὐτὸς τὴν ἀνδρεία του.
 Κι' ἀπὸ τὴν Τρύπαν θέλησαν ἀβόλετο νὰ βγοῦνε,
 Κι' ὥραν τὴν ὥρα 'ς τὸν πασᾶ γερόντους προβοδοῦνε.
 " Ἀμὰν, τοῦ λένε τοῦ πασᾶ, χάρισε τὴν ζωὴν μας,
 " Ἡ λύσε μας ἢ δέσε μας, γιὰτ' ἔσкас' ἡ χολή μας. »

Ἀπόκρισις Βελήπασα πρὸς αὐτοὺς, καὶ χαμπέρι
 πρὸς τὸν μπαμπᾶ του.

Τοὺς εἶπε κι' ὁ Βελήπασας· « νὰ στείλω τοῦ πατρός μου,
 Νὰ πάρω καὶ τὸ ἴζνι του, τὶ δὲν σᾶς βγάζ' ἀτός μου. »
 "Ὡς τόσον ποῦ βαρέθηκε καὶ τὸ δικό τ' ἀσκέρι,
 Καὶ τοῦ 'παν τοῦ Βελήπασα, « προβόδησε χαμπέρι. »
 "Ορμίζετ' ὁ Βελήπασας καὶ γράφει τοῦ βεζίρη.
 Βεζίρης ἐτοιμάζονταν καὶ γίνονταν χαζίρι,
 Βεζίρης χαζιρεύεται γιὰ νὰ καθαλικεύσῃ,
 Νὰ πάῃ 'ς τ' ἄγρια τὰ βουνὰ λαγούμια νὰ δουλεύσῃ.
 Καὶ τοῦ 'γραψ' ὁ Βελήπασας· « βεζίρη μου πατέρα,
 Κιάφα καὶ Τρύπα μοῦ 'στειλαν καὶ μοῦ γυρεύουν βέρα.
 "Ακόμα μοῦ προβόδησαν θὰ κάτσουν 'ς τὰ πτερά σου,
 "Ραγιάδες θέλ' νὰ γίνουνε αὐτοὶ 'ς τὴν αὐθεντιά σου.
 Καὶ δὲν τοὺς ἔδωσα βερὲ προτοῦ νὰ σ' ἐρωτήσω,
 Κι' ἂν ἔχω κι' ἄλλον ὀρισμὸν νὰ μὴν τοὺς ἀπολύσω.
 "Ὡς τόσον σοῦ φανέρωσα, κι' ὅπως εἶν' ὀρισμός σου,
 Προβόδα τίμια ἀπόκρισι, βεζίρη, 'ς τὸν γυιὸν σου.
 "Ραγιάδες θὰ σοῦ γίνουνε Κακοσουλῶταις ὅλοι,
 Κι' ἀνέμειν' ὁ Καλόγερος μὲ τὸ δικόν του κᾶλι.

Μὲ πενταχόσιους κλείσθηκε καὶ θέλει νὰ πόλεμήσῃ,
 Καὶ δὲν μοῦ κόβ' ἡ γυνῶσίς μου ποτὲ νὰ προσκυνήσῃ.
 Κι' ἄλλοι οἱ ἀποδέλοιποι ὥραν τὴν ὥραν στέλλουν,
 ῥαγιαῖδες γιὰ νὰ γίνουνε 'ς τὴν ἀφεντιά σου θέλουν.
 Καὶ τόπον μοῦ γυρεύουνε νὰ πᾶν ν' ἀποκουμπήσουν,
 Χωράφια νὰ δουλεύουνε ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζήσουν. »

Ἀπόκρισις βεζίρη πρὸς τὸν Βελήπασαν.

Βεζίρης τοῦ προβόδῃς πῶς, « θέλω νὰ ῥθ' ἀτός μου,
 Τέτοιον ῥαγιαῖν δὲν θέλουνε ὁ τόπος ὁ δικός μου.
 Σὰν ἔρθω ἀτός μου, τοῦ ἔγραψε, ἀνοίγεται κ' ἡ στράτα,
 Καὶ δίνω τοῦ Καλόγερου τὰ μαῦρα τὰ μαντάτα.
 Ἄν ἀγαπήσουν οἱ πικροὶ καὶ θέλουνε νὰ βγοῦνε,
 Ἄς βροῦνε τόπον πουθενὰ νὰ πᾶνε νὰ χωθοῦνε.
 Καὶ σὺ, μορὲ Βελήπασα, βερεῖ νὰ μὴ τοὺς δώσῃς,
 Καὶ τὰ δικά τους ἄντερα ὀλίγο νὰ τὰ κλώσῃς.
 Καὶ πές τους, πῶς τὸν καρτερεῖ σήμερα τὸν βεζίρη,
 Γιατ' ἦτον ὁ πατέρας μου 'ς τὰ Γιάννινα χαζίρι.
 Κι' ὅ,τι νὰ κάμω σήμερα ἐμένα μὲ παιδεύει,
 Κι' ἀπὸ τ' ἐσᾶς νὰ ξέρετε γεσάπι μοῦ γυρεύει.
 Βελήπασα, προβόδα τους τέτοιας λογῆς χαμπέρι,
 Κι' ὅ,τ' ἔχω μὲ τὴν γνώμην μου κανέναν δὲν μὲ ξέρει. »

Ὁ ὑπέρτατος βεζίρης κινᾷ διὰ τὸ Σοῦλι.

Ἀλήπασας ἐκίνησε καὶ πάει 'ς τὸ Κακοσοῦλι,
 Κι' ὅ,τ' ἔκαμ' ὁ Βελήπασας τοῦ τὰ 'καμε καμποῦλι,
 Καὶ τὰ μπεγέντισε πολὺ τὰ ὅσα εἶχε κάμει,
 Καὶ τοῦ 'πε, « πολλὰ εὐμορφον ἐς' ἔδωκες νιζάμι. »
 Καὶ τὸν ἐχάϊδευσε πολὺ βεζίρης τὸν υἱόν του,
 Ποῦ ἔρε νιζάμι Ἀλήπασας σήμερα 'ς τὸν ἐχθρόν του.
 Ποῦ πῆραν τ' ἄγρια τὰ βουνὰ μρυχασερὲ κλεισμένοι,
 Καὶ βλέπουνε τὸν τόπον τους καὶ καίγουντ' οἱ καῦμένοι.

Φῶτο Τζαβέλλας κίνησε, καὶ τοῦ 'πεσε μπροστά του,
 Μὲ φόβον καὶ μὲ τερμπιὲν τοῦ πιάνει τὴν ποδιά του.
 'Αλήπασας ἐγύρισε καὶ χἀῖδευσε τὸν Φῶτη,
 Καὶ τοῦ 'πε: « κύτατ'ξε καλὰ, σοῦ καίγω τὸ σηκότι.
 Καὶ τώρα πάνε γλήγορα νὰ τοὺς εἰπῇς νὰ βγοῦνε,
 Τὶ τὸ δικόν μου τὸ σπαθὶ θελὰ τὸ θυμηθοῦνε. »
 Καὶ τοῦ 'πε: « ἀμὰν, ἐφένδη μου, αὐτοὶ σὲ καρτεροῦνε,
 'Ὡς τόσον παρατρόμαζαν, καὶ δὲν τρομοῦν νὰ βγοῦνε.
 Πρῶτα καὶ πρῶτ' ἀφέντη μου, ἐγώ 'μαι χωρὶς ἄλλο,
 Τὸν ἐρισμόν σου δῶσαί μου τὸ κόλι διὰ νὰ βγάλλω.
 Κ' ἄλλοι οἱ ἀποδέλοιποι ὅπως κί' ἂν ἀγαπήσουν,
 Μόνον τζαρὲ δὲν ἔχουνε, καὶ θελὰ προσκυνήσουν.
 Κ' ἔχουν τὸν Κίτζο Μπότζαρη ὅποῦ τοὺς δασκαλεύει,
 'Αλήπασας, τοὺς ἔστειλε, χεσάπι σᾶς γυρεῖ.
 Κι' ὁ Κίτζος τοὺς ἐκρύωσε ἀπὸ τὴν ἀφεντιά σου,
 Κι' ἀπὸ προσθὰ θελὰ ἔβαιναν νὰ πιάκουν τὴν ποδιά σου. »
 « Σύρε, μπρὲ Φῶτη, νὰ τοὺς 'πῇς κί' ἂν θέλουν νὰ μὴ βγοῦνε,
 Κι' ἂν ἦμ' αὐτὸς 'Αλήπασας ἐφέτος θὰ τὸ ἰδοῦνε. »
 Τοὺς εἶπ' ὁ Κίτζο Μπότζαρης: « αὐτὸς θὰ σᾶς παιδεύσῃ,
 Τὶ ξώδιασε 'ς τὸν τόπον μας διπλὸ θὰ τὸ γυρεύσῃ. »
 Καὶ τοῦ 'πε: « ἀμὰν ἐφέντη μου, σὲ μᾶς νὰ μὴ γκιυδίσῃς,
 Διὰ τὸ χρυσόν σου ὄνομα νὰ μὴ μᾶς ἀλκοτίσῃς. »
 'Αλήπασας ἐγύρισε καὶ λέγει: « σᾶς τὸ χαρίζω,
 Κι' ὅσοι νὰ βγοῦνε σήμερα κανένανε δὲν 'γγίζω.
 Κι' ὅτοι δὲν βγοῦνε σήμερα ἐγὼ θὰ τοὺς σκλαβώσω,
 Τὸ βεβηρ νὰ τὸ ξέρετε τὴν λύσσα θὰ τοὺς δώσω. »
 Κι' ὁ Φῶτης τοὺς ἐγύρισε σὰν κείνην τὴν ἀνέμη,
 Διατ' ἔχει τὴν γυναῖκά του 'ς τὰ Γιάννινα ῥεχέμι.
 Καὶ γύρισε τὴν γνώμην τους ἀβόλετο νὰ βγοῦνε.
 Κι' 'Αλῆ βεζίρης πρόσταξε ἐδῶ νὰ μὴ σταθοῦνε.
 Φῶτο Τζαβέλλας κίνησε τὸ κόλι του νὰ βγάλλῃ,
 Κι' ἀπὸ κοντὰ τὸν κίνησαν μικροὶ, τρανοὶ, μεγάλοι.
 'Αλῆ βεζίρης σήμερα ἐστάθηκε 'ς τὴν βέρα,
 Τὸν δρόμον τους τὸν ἀνοιξε εὐθὺς 'κεῖν' τὴν ἡμέρα.
 Τὴν ἴδια ὥρα κίνησαν καὶ πῆγαν 'ς τὴν δουλειά τους,
 Καὶ τρόμαζαν πατόκορφα κί' αὐτοὶ καὶ τὰ παιδιὰ τους.

Κ' ἐκείνοι π' ἀλκοτίσθησαν οἱ σκοτεινοὶ χαθῆκαν,
 Ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιὰ 'ς τὸν ἄλυσό του μπῆκαν.
 Κι' ὁ Φώτης μετὰ τοῦ 'πετε γιὰ νὰ τὸν προσκυνήσῃ,
 Τὴν δόλια τὴν γυναῖκά του νὰ τοῦ τὸν ἀπολύσῃ.
 Γιατὶ δὲν φεύγει μοναχὸς ὁ Φώτης ὁ Ἰζαβέλλας,
 Γιατ' εἶχε τὴν γυναῖκά του περήφανη κοπέλλα.
 Ἀλήπασας ἐγύρισε καὶ τοῦ 'πε· « μορὲ Φώτη,
 Ἀπόψε τὸν Καλόγερον ἂν μοῦ τὸν κάψῃς, ντόπη.
 Ἄν ᾔσθε σεῖς ἀληθινοὶ καὶ πιστεμένοι φίλοι,
 Ἐ τὸ Κοῦγγι 'ς τὸ τζεμπεχανὲ νὰ βάλῃς τὸ φυτῆλι.
 Νὰ πᾶς νὰ βάλῃς τὴν φωτιά κι' ἄλλος νὰ μὴ ἀπεικάσῃ,
 Νὰ κάμῃς τὸν Καλόγερον τὸν ἅγιόν του νὰ χάσῃ.
 Ἄν κάμῃς τούτην τὴν δουλειὰ παρακαλὰ τὸ ξέρω,
 Τὸ βέβαιον τὴν φαμίλιά σου θὰ στείλω νὰ σ' τὴν φέρω.
 Κι' ἀλλήως, καϋμένε χριστιανέ, ἐγὼ δὲν σοῦ τὴν δίνω,
 Τὴν ῥίχνω 'ς τὸ μουτπάκι μου νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ καὶ κεῖνο.
 Τὴν ῥίχνω 'ς τὸ μουτπάκι μου σὰν σκλάβο νὰ δουλεύῃ,
 Κι' ἀπὸ τ' ἐμένα λευθεργιὰ ποτὲ νὰ μὴ γυρεύῃ.
 Κρατῶ καὶ τὴν γυναῖκά σου, χαλῶ καὶ τὰ παιδιὰ σου,
 Νὰ τοὺς θυμᾶται, χριστιανέ, νὰ καίετ' ἡ καρδιά σου.
 Ἄν θέλῃς τὴν γυναῖκά σου, μπρὲ Φώτη, νὰ τὴν γλύσῃς,
 Τὴν προσταγὴν ποῦ σοῦ ἔδωκα νὰ πᾶς νὰ τὴν μπιτίσῃς. »
 Γυρίζ' ὁ Φώτης καὶ τοῦ λέγει· « τούτ' τὴν δουλειὰ τὴν κάνω,
 Γιὰ τὸ χρυσόν σου ὄνομα τὸ στέργω νὰ πεθάνω.
 Ἐγὼ θὰ πᾶνω σήμερα νὰ μὴ τὸν ξεθαρρέψω,
 Κι' ὅ,τ' ἔχει μὲ τὴν γνώμην του χαμπέρι θὰ σοῦ πέψω. »
 Καὶ πάγ' ὁ Φώτης ὁ πικρὸς 'ς τὰ Κούγκια καὶ φωνάζει,
 Καὶ κράζει τὸν Καλόγερον καὶ κρυφοκουδεντιάζει.
 Καὶ τοῦ 'πε τοῦ Καλόγερου· « ὡς πότε νὰ καθήσῃς;
 Ἐλα νὰ βροῦμ' ἓνα τζαρὲ καὶ σὺ νὰ προσκυνήσῃς.
 Νὰ κάμωμεν κᾶνα τζαρὲ νὲ βγῆς καὶ σὺ μπροσθὰ του,
 Τὶ γλυτωμὸν δὲν ἔχετε ἀπὸ τὴν ἀφεντιά του.
 Ὡς πότε θελὰ βρίσκεσαι μουχαπερὲ κλεισμένος;
 Νὰ ξέρῃς, μπρὲ Καλόγερε, ὅπου 'σαι χαλασμένος. »
 Ἐγύρισ' ὁ Καλόγερος καὶ λέγει· « μὲ σκοτόνει,
 Ἀπ' τὸ σπαθὶ τ' Ἀλήπασα κανεῖς δὲν μὲ γλυτόνει.

Καλὰ μοῦ λές νὰ πιστευθῶ νὰ βγῶ νὰ προσκυνήσω,
 "Αμ. τοῦτον τὸν τζεμπεχανὲ ἐποῦ θὰ τὸν ἀφήσω;
 "Αν δώκῃ τέτοιον ὄρισμὸν τὸ βιό μου νὰ πουλήσω,
 "Αβόλετο νὰ ξέρετε καὶ ἡγὼ θὰ προσκυνήσω. "
 " Τὸ βιό σου, μπρὲ Καλόγερε, αὐτὸς σοῦ τὸ πλερόνει,
 Καὶ προβοδᾷ ἀβόλετο αὐτὸς καὶ τὸ σηκώνει. "
 " Σύρε καὶ πέσ' το τοῦ πασᾶ ἂν θέλῃ νὰ τὸ ἱγοράσῃ,
 Τοῦ Παπαγιάννη τὸ παιδί νὰ στείλῃ νὰ ζυγιάσῃ.
 Τοῦ Παπαγιάννη τὸ παιδί ἐδῶ νὰ μοῦ τὸ στείλῃ,
 Κι' αὐτὸνε σύρε νὰ τοῦ εἰπῇς τὸν θέλω διὰ κεφίλη. "
 Κεφίλη τὸν ἐγύρεψε νὰ βρίσκεται κοντά του,
 Τὶ τὰ ἔδε καὶ ἔς τὸν ὕπνον του τὰ μαῦρα τὰ γραφτά του.
 Ὁ Φώτης ἐσηκώθηκε καὶ πᾶνει ἔς τὸν βεζίρη,
 Καὶ τοῦ πε' " τὸν Καλόγερο τὸν ἔκαμα χαζίρι. "
 Ὡς τόσον ποῦ σοῦ γύρευσε τὸν γιὸν τοῦ παπᾶ Γιάννη,
 Κεφίλην τὸν ἐγύρευσε, τί ἄλλονα δὲν πιάνει.
 Καὶ μοῦ πε, μὲ τὸ ἱζνὶ σου τὸ βιό του νὰ πουλήσῃ,
 Κατόπι ἔς τὸ ντουβλέτι σου νὰ βγῇ νὰ προσκυνήσῃ.
 Καὶ τοῦ πα τοῦ Καλόγερου, αὐτὸς σοῦ τ' ἀγοράζει,
 Κι' ὅποιον γυρεύεις προβοδᾷ ἐδῶ καὶ σοῦ ζυγιάζει.
 Γιὰ τοῦτο τὸν ἐγύρευσε τὸν γιὸν τοῦ παπᾶ Γιάννη,
 Γιὰ νὰ τὸν βάλλῃ ριτζαλῇ νὰ βρῇ κᾶνα τερμάνι,
 Μὲ τέτοιον τρόπ' ἀφέντη μου, τὸν καίγω τὸν ἐχθρόν σου,
 Κι' ὁ δόλιος ὁ Καλόγερος σοῦ πέρει τὸ κακόν σου. "

Ὁ γαληνότατος βεζίρης προστάζει τὸν υἱὸν τοῦ παπᾶ
 Γιάννη νὰ πάγῃ νὰ ζυγιάσῃ.

Ἀλήπασας ἐπρόσταξε τὸν γιὸν τοῦ παπᾶ Γιάννη,
 Καὶ ἔθηκε ἔς τὸν ἀφέντη του καὶ στέκεται ντιβάνι.
 Καὶ τοῦ πε' " τὸν τζεμπεχανὲ νὰ πᾶς νὰ τὸν πλερώσῃς,
 Νὰ τὸν ζυγιάσῃς εὐμόρφα χεσάπι νὰ μοῦ δώσῃς.
 Νὰ πάρῃς τὸν Καλόγερον ταχὺ νὰ βγῇς μπροστά μου,
 Καὶ σὺ κεφίλης γίνε του ἀπὸ τὴν ἀφεντιά μου.
 Γίνε κεφίλης, μπρὲ παιδί, ἐδῶ νὰ μοῦ τὸν φέρῃς,
 Καὶ πές του τοῦ Καλόγερου ἐσὺ καθὼς ποῦ ξέρεις. "

Τοῦ παπᾶ Γιάννη τὸ παιδί σηκώθηκε καὶ πάνει,
 Κι' ὁ δόλιος ὁ Καλόγερος πολλὴν χαρὰν τὸ κάνει.
 Σὰν φεῖδι ποῦ τοὺς ἔφαγε τὴν σκοτεινὴν καρδιά τους,
 Ποῦ θὰ σκορπίσουν σήμερα 'ς ταῖς πέτραις τὰ μυαλά τους.
 Κι' ἀρχίνησε ὁ Καλόγερος νὰ γλυκοφιλευθοῦνε,
 Μὲ τὸν κεφίλη τὸν πικρὸν νὰ ξεμολογηθοῦνε.
 Μικροὶ μεγάλοι κίνησαν νὰ ἰδοῦνε τὸν κεφίλη,
 Κι' ὁ Φώτης ἐπροβόδησε καὶ θάνει τὸ φυτῆλι.
 Κιὲ μέσα 'ς τὸν Καλόγερον ἐκ' ἦταν ὅλ' οἱ πρῶτοι,
 Τοῦ 'παν, « καλῶς ἐκόπιασες ἐκείνου τοῦ Σοπκιώτη. »
 Κι' ἀπάνω 'ς τὸν χαιρετισμὸν τοῦ υἱοῦ τοῦ παπᾶ Γιάννη,
 'Εκόλλησ' ὁ τζεμπεχανῆς, καὶ πλειὸ κχιρὸ δὲν χάνει.
 Τοὺς γύρισ' ὁ τζεμπεχανῆς 'ς τὴν μαύρην γῆς ἐμπῆκαν,
 "Ὅσ' ἦτον 'ς τὸν Καλόγερον καθόλου δὲν φανῆκαν.
 Ταράχθηκ' ὅλοι· ὁ ντουνιαῆς, βουναῖ ξεῖριζωθήκαν,
 Καὶ τὰ χορτάρια τῆς γῆς κ' ἐκεῖνα μαραθῆκαν.

Ὁ ὑψηλότατος βεζίρης ἔστειλε καὶ ἔμασε τοὺς
 λοιποὺς, καὶ τοὺς ἔφερε 'ς τὰ Γιάννινα.

'Αλήπασας προβόδησε, καὶ πλειὸ καιρὸν δὲν χάνει,
 'Σ τὰ Κούγκια τοὺς ἐπίλοιπους μικροὺς, μεγάλους πιάνει.
 'Αλήπασας ἐπρόσταξε καὶ λέγει· « θὰ τοὺς πουλήσω,
 Τοῦτ' τὸν χαζενὲ ποῦ ξώδιασα θελὰ τὸν πάρω πίσω. »
 Βεζίρης τοῦ τὴν ἔφερε τοῦ Φώτη τὴν γυναῖκα,
 Καὶ φάμελιαῖς τοῦ χάρισε τοῦ Φώτη κι' ἄλλαις δέκα..
 Κι' ὁ Φώτης ἐσηκώθηκε μαζῇ μὲ τὰ παιδιὰ του,
 Καὶ πῆρε τὰ ματάκιά του, νὰ μὴ τοῦ βγῇ 'μπροσθὰ του.
 Κατὰ τὴν Πάργα ἔκαμε, καὶ πέρα νὰ ριχθοῦνε,
 'Αλήπασας ἐπρόσταξε ἐκεῖ μὴ τοὺς δεχθοῦνε.
 Τῆς Πάργας ἐπροβόδησε· « αὐτοῦ μὴ τοὺς δεχθῆτε,
 Τὶ ἔχω χεσάπι ἀπὸ κεινοὺς καὶ σεῖς θ' ἀποκριθῆτε.
 'Απὸ τ' ἐσᾶς, μπρὲ Παργηνοί, γυρεύω τὸ χεσάπι,
 Γιατὶ σᾶς πέφτω ἀπάνω σας καὶ γίνεσθε χαράπι. »
 Κ' ἡ Πάργα δὲν τοὺς ἔμβατε, τοὺς ἔβαλε ντουφέκι,
 Σκοτάδι τοὺς ἐγίνηκε τῶν σκοτεινῶν· κι' ἀπέκει

Τὴν νύκτα τὰ μεσάνυχτα, προτοῦ νὰ πιάσ' ἡ ἡμέρα,
 Καράβια τοὺς προδόδησαν, καὶ ῥίχθηκάνε πέρα.
 Ὅπου νὰ ζήτουν 'ς τὸν ντουνιαῖ κακὰ ψυχρὰ πορεύουν,
 Μὲ τοὺς τουρβάδες 'ς τὸν λαιμὸν ἀλεῦρι διακονεῖουν.
 Καὶ τοὺς ῥωτοῦνε 'ς τὴν Φραγκιά: « τί πάθεταν καυμένοι;
 Πῶς ἤλθεταν 'ς τὸν τόπον μας πικροὶ φαρμακωμένοι;
 Δὲν ἤσθανε κἄνα καιρὸ 'ς τὸ Σοῦλι μὲ τὸ νάμι,
 Καὶ τώρα πῶς σᾶς γίνηκε ὁ τόπος σας χαράμι; »
 Κι' αὐτοὶ τοὺς λένε τῆς Φραγκιάς: « τὸ νάμι μας ἐχάθη,
 Κι' ὅ,τ' ἐπαθάμε σήμερα κανεῖς νὰ μὴ τὸ πάθῃ.
 Ἀλήπασας μᾶς σκλάβωσε, κ' εἴμεσθε χαλασμένοι,
 Καὶ 'ς τὴν Φραγκιά χωθήκαμε πικροὶ φαρμακωμένοι.
 Καὶ τὸ σπαθί τ' Ἀλήπασα κανένα δὲν λυπᾶται,
 Καὶ τώρα κυβερνᾷτε μας ἐσεῖς, ἂν ἀγαπᾶτε.
 Ἀλήπασας ἐκύρευσε 'ς τὸν τόπον τὸν δικόν μας,
 Καὶ συμπεέδες ἔχομεν ἀκόμ' ἀπ' τὸν ἐχθρόν μας.
 Τὸν ἔχομεν τὸν συμπεῖν κι' ἀπ' ἔδω μὴ μᾶς πάρῃ,
 Καὶ, θε μου, νὰ γλυτώσωμεν ἀπὸ τὸν ζουλουμκιάρη. »
 Ἀλήπασας τοὺς ἔδωκε τέτοιας λογιᾶς νιζάμι,
 Κι' ὁ γιὸς του ὁ Βελήπασας τὸ πῆρ' ἐκεῖν' τὸ νάμι.
 Καὶ τὰ μαντάτα πήγανε 'ς τὸν γιὸν τοῦ παπᾶ Γιάννη,
 Κι' ἀπέταξε τὴν σκούφιά του, καὶ τὰ μαλλιά του βγάνει,
 Καὶ λέγει: « τ' ἦταν τό 'παθες, ἐσὺ μορὲ παιδί μου.
 Τώρα 'ς τὰ γεροντάματα νὰ κάψῃς τὴν ψυχὴ μου!
 Βαῖ, βᾶϊ, μορὲ παιδάκι μου, τ' εἶν' τοῦτο ποῦ μ' εὗρῃκες;
 Τὸ χαϊδεμένο σου κορμὶ σὲ τί βουνὸ σταθῆκε;
 Σὲ τί βουνὸ νὰ βρίσκεται, παιδί μου, τὸ κορμὶ σου;
 Μὲ φόβον πῶς τὴν ἔδωκες τοῦ χάρου τὴν ψυχὴ σου;
 Θὰ πάγω 'ς τ' ἄγρια τὰ βουνὰ μὴ βρῶ τὰ κόκκαλά σου,
 Νὰ τὰ ἔχω γιὰ τὸν πόνον σου, καὶ γιὰ τὴν ἐγλυκειά σου. »
 Πέρει λιθάρι καὶ κλαριὰ καὶ δέρει τὸ κεφάλι,
 Καὶ λέγει: « δὲ μὲ σκοτώνετε; τὸ αἷμά μου χαλάλι!
 Ἀπὸ τὰ τώρα καὶ μπροστὰ δὲν θέλω πλεῖο νὰ ζήσω,
 Νὰ μοῦ ῥθῃ γοργὸς θάνατος τὰ μάτια μου νὰ κλείσω.
 Δὲν εἶμαι πλεῖο γιὰ τὸν ντουνιαῖ, μηδὲ καὶ γιὰ τὴν πλάσι,
 Μηδὲ ἱατρὸς δὲν βρίσκεται τὴν γνῶσιν νὰ μοῦ μάσῃ. »

Ὁ ὑψηλότετος ἔστειλε νὰ φέρουν τὸν παπᾶ Γιάννη
διὰ νὰ τὸν περισυμμάσῃ.

Τοῦ παπᾶ Γιάννη τοῦ ἔστειλε Ἀλήπασας χαμπέρι,
Κι' ἀνθρώπους τοῦ προβόδησε κοντά του νὰ τὸν φέρῃ.
Τοῦ στέλνει: « νὰ ῥθῃς, μπρὲ παπᾶ, ἀβόλετο πὲ θέλω,
Κι' ἀλληλῶς μὴ κάμῃς σήμερα καθὼς σοῦ παραγγέλλω.
καὶ κάμε σάμπρι, μπρὲ παπᾶ, καὶ σφίξε τὴν ψυχὴ σου,
Τ' ἦτον γραφτὸ γιὰ νὰ καῇ ῥ τὸ Σοῦλι τὸ παιδί σου.
Καὶ μὴ χαλᾷς τὴν γνῶσίν σου, καὶ μὲνε παπᾶ Γιάννη,
Ὁ γυιὸς σου μᾶς ἐγένηκε ῥ τοὺς δυὸ ἐμᾶς κουρμπάνι. »
Κινᾷ ὁ δόλιος ὁ παπᾶς καὶ πάει νὰ βγῇ μπροστά του,
Βεζίρης τὸν ἐζύγωσε τὸν ἔβαλε κοντά του.
Ἀλήπασας ἐγύρισε νὰ τὸν παρηγορήσῃ,
Μὲ τρόπον τὸν πικρόχειλον νὰ τὸν καλοκαρδίσῃ.
Καὶ τοῦ ἔπε: « ἐσύ, μορὲ παπᾶ, δὲν πρέπει νὰ χολιάσῃς.
Τὶ τώρα ῥ τὰ γηράματα τὴν γνῶσίν σου θὰ χάσῃς.
Καὶ ἔγὼ τὸ χόλιασα πολὺ, παπᾶ μου, τὸν γυιὸ σου,
Τὶ θάρρευα νὰ τό ἔβανα ῥ τὸ πόστι τὸ δικό σου.
Καὶ χίλιοι νὰ μοῦ χάνοντο ἀπ' τὸ δικόν μ' ἀσκέρι,
Πέρι ποῦ σ' εὔρε σήμερα τέτοιας λογῆς γκιδέρι.
Ὁ γυιὸς σου ἐγελάσθηκε, καὶ πάει καὶ μπῆκ' ἀτός του,
Τ' εἶχε τὸ οὐμπρί του κοντὸ, καὶ τοῦ ῥθε ὁ θάνατός του.
Ἀπ' ἔκει τό ἔχε τὸ γραφτὸ, παπᾶ μου, νὰ πεθάνῃ,
Σὲ κεῖνα τ' ἄγρια τὰ βουνὰ νὰ μὴ φανῇ νισιάνι.
Χίλιους ἀπὸ τ' ἀσκέρι μου νὰ μοῦ ἔχανε χαλάσει,
Πέρι ποῦ τὸ προβόδησα μπαροῦτι νὰ ζυγιάσῃ.
Καὶ κεῖνος ποῦ ἔβαλε φωτιά ἐγὼ θὰ τὸν σκοτώσω,
Κι' ἂν ἀγαπᾷς ῥ τὰ χέρια σου, παπᾶ, νὰ σοῦ τὸν δώσω.
Τὶ τὸ δικό σου τὸ παιδί, νὰ ξέρῃς, τὸ λυποῦμαι,
Μοῦ μαρμαρυγιάζεται ἡ καρδιά, ἐγὼ ποῦ τὸ θυμοῦμαι. »
Ὁ παπᾶ Γιάννης προσκυνᾷ τὸ μέστι τ' ἀφεντός του,
Καὶ τοῦ ἔπε: « ἄς ἐχάθηκε ὁ σκλάβος ὁ δικός του.
Ὡς τόσον τῶρ, ἀφέντη μου, δὲν θέλω πλεὶς νὰ ζήσω,
Ἀκόμα καὶ τὰ σπίτιά μου θὰ πάω νὰ τὰ μαυρίσω.

Τοῦτο ποῦ μ' εὔρε σήμερα δὲν μπόρ' νὰ τὸ φτουρήσω,
 Ἀφέντη μου, θὰ καίγωμαι ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζήσω.
 Τὶ τ' ὥρμισα καὶ τό 'στεῖλα μὲ μιὰ χαρὰ μεγάλη,
 Καὶ τώρα τὸ ξεπόκτησα τοῦ γιουῦ μου τὸ κεφάλι.
 Τ' ἀρμάτωσα καὶ τό 'στεῖλα, ἀφέντη μου, κοντὰ σου,
 Γιατ' ἤθελε νὰ βρίσκεται κοντὰ 'ς τὴν ἀφεντιά σου.
 Καὶ τώρα τὸ καρτέραα νὰ μοῦ 'ρχετο ὀπίσω,
 Καὶ μοῦ 'ρθαν τὰ μαντάτα του, καὶ πῶς θὰ τὸ φτουρήσω ; »
 « Παπαῦ μου, τράβα τὸν σεβδᾶ ἐσὺ ἀπὸ τὸν γιουὸ σου,
 Πολλοὶ ποῦ τὸ παθαίνουνε, δὲν εἶσαι μοναχός σου.
 Τὰ χάνουν ὅλος ὁ ντουνιαῖς τὰ μαῦρα τὰ παιδιὰ τους,
 Βάνουν λιθάρια 'ς τὴν καρδιά καὶ πιάνουν τὴν καρδιάν τους.
 Κι' ὁ γιουός σου πάει καὶ χάθηκε, καὶ πίσω δὲν γυρίζει,
 Καὶ τὸ κορμί του μαύρισε, κανεὶς δὲν τὸ γνωρίζει.
 Καὶ χίλιοι μοῦ χαθήκανε, κι' ἀκόμα παραπάνω,
 Τοὺς ἄλλουνοὺς, μορὲ παπαῦ, 'ς τὸν νοῦν μου δὲν τοὺς βάνω.
 Χίλιους νομάτους ἔστειλα 'ς τὴν Κιάφα νὰ καθήσουν,
 Καὶ ζαχερὲ τοὺς ἄφηκα νὰ μὴ κακοκορδίσουν. »
 Χίλιους νομάτους ἄφηκε 'ς τὰ Κούγκια καὶ 'ς τὴν Χώνη,
 Κι' ἀπὲ τὴν ἄλλη τὴν οὐρδὴ ἀπ' ἔκει τὴν σηκόνει.
 Κι' ἀτός του καθαλίκευσε 'ς τὰ Γιάννινα καὶ πάνει,
 Καὶ σύνορο τῆς Ἰσαμουργιάς ἀρχίνησε καὶ βάνει.
 Πρῶτα καὶ πρῶτ' Ἀλήπασας ἐζάπωσε τὸ Φλάρι,
 Κι' ὅπου ἀγαπήσει σήμερα τὸ βάνει τὸ πιδάρι.

Ὁ ὑπέρτατος βάνωντας εἰς τάξιν εὐμορφὴν τὰ κατὰ
 τὸ Σοῦλι ἐκίνησε διὰ τὰ Ἰωάννινα.

Χαμπέρι ἐπροβόδησε 'ς τὰ Γιάννινα τὴν χώρα,
 Νὰ καρτερέσουν τὸν πασαῦ εὐθὺς ἐκεῖν' τὴν ὥρα.
 Τοῦρκοι, ῥαγιαδες βγήκανε καὶ τότε προσκυνοῦνε,
 Ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιὰ τὸ μέστι του φιλοῦνε,
 Καὶ τ' ὄνομά του διὰ κακὸ κανεὶς δὲν τ' ἀναθάνει,
 Καὶ λένε « Θέ μου, Παναγιά, 'ς τὸ χάλι μας τουρμάνι.
 Ἀκόμα, Θέ μου, Παναγιά, εἴμεσθε τρομασμένοι,
 Καὶ τώρα 'ς τὴν ἡμέραν του 'ς τὰ μαῦρα φορεμένοι.

Πασάδες ἤλθανε πολλοὶ 'ς τὰ Γιάννινα τὴν χώρα,
 Κ' ἡ χώρα δὲν ἐτρόμαξε, καὶ τρόμαξένε τώρα.
 Κι' αὐτὸς εἶν' ἓνας ἄνθρωπος ποῦ δὲν ἔχει καράρι,
 Μὲ μιὰ ψυχὴ μᾶς ἄφηκε, κι' αὐτὴ θὰ μᾶς τὴν πάρῃ. »

Ὁ Κίτζο Μπότζαρης ὁ χαϊντζίμπασης
 τοιμάζεται νὰ φύγῃ.

Αὐτὸς ὁ Κίτζο Μπότζαρης ἦτον προσκυνημένος,
 Κι' αὐτὸς τζιασίτης ἦτονε ὁ φειδοπαγωμένος.
 Κι' Ἀλήπασας τὸν ἤθελε, τὸν εἶχε 'ς τὸ ναζάρι,
 Καὶ 'ς τὸ δικό του τὸ πτερό κοντὰ τὸν εἶχε πάρει.
 Ἀκόμα 'ς τὸ ντοβλέτι τὸν εἶχε καζαντίσει,
 Τὸν γυῖον τοῦ Κίτζο Μπότζαρη χωρὶ τοῦ 'χε χαρίσει.
 Κι' Ἀλήπασας τὸν θάρρνευε πῶς ἦτον ἐδικός του,
 Κι' ὁ Κίτζος ἦτον ἄπιστος καὶ δυνατὸς ἐχθρός του.
 Βῆκε χαϊνῆς ὁ πικρὸς 'ς τὴν πόρτα τὴν δικήν του,
 Καὶ τοῦ ἔρωγε τ' Ἀλήπασα χαράμι τὸ ψωμί του.
 Τὰ κάλπικα ποῦ δούλευε τοῦ βῆκαν 'ς τὸ μεϊντάνι,
 Κι' ἀφέντης τοῦ τὰ γνώρισε, καὶ πλεῖο καιρὸ δὲν χάνει.
 Κι' Ἀλήπασας προβόδησε τὸν Κίτζο νὰ σηκώσῃ,
 Τὰ κάλπικα ποῦ δούλευε νὰ τοῦ τὰ παραδώσῃ.
 «Μπρὲ Κίτζο, νὰ ῥθῃς γλήγορα 'ς τὰ Γιάννινα 'ς τὴν χώρα
 Τὸ μπουγιουρτί μου βλέπωντας νὰ μῶρθῃς τούτ' τὴν ὥρα. »
 Κι' ὁ Κίτζος φειδοζώσθηκε ὁ φειδοπαγωμένος,
 Κι' ἡ γνῶσίς του τοῦ γέμισε ὁποῦ νὰι χαλασμένος.
 Ἡ γνῶσίς του τοῦ γέμισε ποῦ θέλα τὸν χαλάσει,
 Τηρᾷ καράβι πουμενὰ τὸ Ζάκυνθο νὰ πιάσῃ.
 Κι' ὁ Κίτζος τοῦ προβόδησε· « δὲν ἔρχομαι, πατᾶ μου,
 Τί μοῦ ἔπανε πῶς μὲ κρεμᾷ; καὶ μέν' καὶ τὰ παιδιὰ μου.
 Τί σοῦ ἔπαν γιὰτ' ἐμένανε λόγια φαρμακωμένα,
 Γιὰτ' ἔχω 'ς τὸ κεφάλι μου μαῦρα γραφτὰ γραμμένα.
 Κι' ὅτι νὰ πῶ, βεζίρη μου, νὰ πῶ δὲν μὲ πιστεύεις,
 Νὰ μὲ χαλάσῃς πολεμᾷς, γιὰ τοῦτο μὲ γυρεύεις.
 Κι' ὅλος ὁ κόσμος σήμερα ἐχθρόν μ' ἔχουν ἐμένα,
 Καὶ σοῦ ἔπανε, βεζίρη μου, λόγια φαρμακωμένα.

Ἄμάν, ἄμάν, ἐφένδῃ μου, σὲ μένα μὴ γκιῦδίσῃς,
 Κι' ἂν σοῦ ἴπανε πυχάζενα νὰ μοῦ τὸ συμπαθήσῃς.
 Ἐγὼ ἔμαι αὐτὸς ὁ σκλάβος σου κι' ὁ χαῖρ ντοατζῆς σου,
 Καὶ χουσμειιάρης βρίσκομαι ἔς τὴν πόρτα τὴν δική σου.
 Κι' ὁ Κίτζος ἐσηκώθηκε, καὶ γίνεται χαζίρι,
 Καὶ τούτην τὴν ἀπόκρισιν τοῦ στέλλει τοῦ βεζίρη.
 Ὁ Κίτζος χαζιρεύεται, καὶ ποῦ νὰ πάῃ δὲν ξεύρει,
 Κι' ἀφέντης του ἔς τὰ Γιάννινα τὸ πῆρε τὸ χαμπέρι.
 Μέσ' τὰ Τζουμέρκα τὰ βουνὰ εἶν' ἓνα μοναστήρι,
 Μὲ πεντακόσιους κλείσθηκε νὰ γλύσῃ ἀπ' τὸν βεζίρη.
 Ὁ Κίτζος ἐπροβόδῃσε καίχια νὰ τοῦ βροῦνε,
 Κι' ἡ Πάργα νὰ τοῦ στείλουνε τοῦ Κίτζου δὲν τρομοῦνε.
 Καὶ τοῦ ἴπανε τ' Ἀλήπασα τοῦ Κίτζου τὸ χαρμπέρι,
 Καὶ ὁ βεζίρης προβοδᾷ ἀπὸ κοντὰ τ' ἀσκέρι.
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μερικῖς τὸ κάνουν τζιαρφελέκι.
 Κι' ὁ δόλιος Κίτζο Μπότζαρης ἔς τὸ μοναστήρι στέκει.
 Κ' ἔτσι τοῦ λέγ' ὁ δαίμονας: ἔς τὸ μοναστήρι κλείσου,
 Ἀπ' τοῦ βεζίρη τὸ σπαθὶ νὰ γλύτῃς τὴν ψυχὴ σου.
 Τὸν ἔκαμαν μουχαπερὲ μέσα ἔς τὸ μοναστήρι,
 Ὅσῃν φεῖδι ποῦ τὸν ἔφαγε αὐτὸν τὸ μαυρομοῖρη.
 Γυρίζ' ὁ Κίτζο Μπότζαρης καὶ λέγει: « τί θὰ γίνω;
 Νὰ φύγω δὲν ἤξεύρω πειὰ, ἢ πειὰ ἐδῶ νὰ μείνω; »
 Καὶ ἔς τὰ ριτζάλια προβοδᾷ χαμπέρια τιμημένα:
 « Κᾶνα τζιαρὲν νὰ κάμετε ἐφέτος γιὰ τ' ἐμένα.
 Εὐχᾶτε ἔς τὸν ἀφέντη μου καὶ πιάστε τὴν ποδιά του,
 Μπέλικιμ. γλυτώσω σήμερα ἀπὸ τὴν ἀφεντιά του.
 Ἄμάν, τοὺς ἐπροβόδῃσε, ἐμπρός του νὰ τοῦ βγῇτε,
 Γιὰ τὸ χρυσόν του ὄνομα κᾶνα τζαρὲν νὰ βρῇτε.
 Τί σήμερα δὲν κλείσθηκα ἐγὼ νὰ πολεμήσω,
 Τηρῶ νὰ βρῶ κᾶνα τζαρὲν νὰ βγῶ νὰ προσκυνήσω.
 Τὶ ἀφέντης μας Ἀλήπασας ἦτονε ἔς τὸ γινάτι,
 Γιὰ τοῦτο μοῦ φοβήθηκε τὸ σκοτεινόν μου μάτι. »
 Καὶ τὰ ριτζάλια τοῦ ἴστειλαν τὰ σκοτεινὰ μαντάτα:
 « Καθὼς ποῦ τὰ μαγέρευτες ἀτός σου κάτσε φά' τα.
 Προχθὲς ποῦ σοῦ προβόδῃσε δὲν ἐρχοσούν ἔς τὴν χώρα,
 Καὶ ποῖος εἶν' αὐτὸς ἄνθρωπος ποῦ νὰ σὲ γλύτῃ τώρα;

Καὶ σὺ, μπρὲ Κίτζο Μπότζαρη, τὰ γύρευες ἀτὸς σου,
 Ἀτὸς σου πῆρες τὴν τριχιά νὰ ρίξης 'ς τὸν λαϊμό σου.
 Μὲ τί κεφάλι κλείσθηκες ἐσὺ 'ς τὸ μοναστήρι;
 Καὶ πῶς νὰ κάμωμεν ριτζᾶν σήμερα 'ς τὸν βεζίρη;
 Καὶ στόμα πῶς ν' ἀνοίξωμεν, καὶ πῶς νὰ τοῦ τὸ εἰποῦμεν,
 Καὶ τί τζαρέν, μπρὲ γαῖδαρε, ἐσένα νὰ σοῦ βροῦμε;
 Κι' ὅ,τι σοῦ κ'άν' ἀφέντης σου σ' τὸ κάνει μὲ τὸ χάκι,
 Διατ' ἦσουν ἄγριος, ἄπιστος 'ς τ' ἀφέντη σου τ' ὀτζάκι.
 Κ' ἡ καλосύνη τ' ἀφεντὸς εἰς τ' ἐσένα γιὰ ποῦ χάρη,
 Κι' ὅποιος νὰ κάμῃ σ'άν ἐσὲ χειρότερα νὰ πάῃ.
 Χαμπέρια τοὺς προβόδας μολύδια καὶ μπαροῦτι,
 Γιατ' οἱ Σουλιώταις σ' ἔχανε ἐτένανε τζιασούτη,
 Βεζίρης γιὰ ποῦ σ' τὰ 'πιασε 'ς τὸ Σοῦλι τὰ χαρτιά σου,
 Καὶ τώρα δὲν γλυτόνετε καὶ σεῖς καὶ τὰ παιδιὰ σου.
 Τὸ Σοῦλι γύρευε βερὲ προτήτερα νὰ βγοῦνε,
 Καὶ σὺ τοὺς ἐπροβόδας νὰ μὴ παραδοθoῦνε. »
 Τέτοιαις λογῆς ἀπόκρισιν τοῦ Κίτζου προβοδοῦνε,
 Ποῦ 'ς τὸν βεζίρη σήμερα τζαρέν δὲν μπόρ' νὰ βροῦνε.

Ὁ Κίτζο Μπότζαρης ἐτο:μάζεται βλέπωντας τὰ στενά.

Σ'άν εἶδ' ὁ Κίτζο Μπότζαρης ποῦ δὲν μπορ' νὰ γλυτώσῃ,
 'Σ τὸ μοναστήρι ζαχερέν κυττάζει νὰ μαζώσῃ.
 Καὶ λέγ' ὁ Κίτζο Μπότζαρης: « τελεῖθι θέλ' νὰ γίνω,
 Καὶ τὸ κεφάλι σήμερα ἐγὼ δὲν τοῦ τὸ δίνω. »
 Χαμπέρι ἐπροβόδησε 'ς τοὺς 'πίλοιπους Σουλιώταις,
 Ποῦ 'ναι κρυμμένοι 'ς τὰ βουνά, σ'άν μαχαμέναις κόταις.
 Στέλλει καὶ 'ς τ' Ἀσπρὸπύταμο, 'ς ὅλην τὴν Ῥωμνιοσύνη,
 Ἰμτάτι νὰ τοῦ κάμουνε κ' οἱ μαυρισμένοι κ'εῖνοι.
 Κ' εἶπε αὐτὸς πῶς κλείσθηκε μὲ τὸ δικόν του κόλι,
 Κι' Ἀλήπασας, τοὺς ἔστειλε, θὰ μ' ἔπνιγε 'ς τὸ γκιόλι.
 « Νὰ μὲ σκοτώσῃ πολέμα καὶ μέν' καὶ τὰ παιδιὰ μου,
 Τί τοῦ 'πανε πῶς δούλευαν 'ς τὸ Σοῦλι τὰ χαρτιά μου.
 Ἐγὼ τζιασίτης ἤμουνε, ἰνκιάρι δὲν τὸ κάνω,
 Καὶ 'ς τῆς Τζουμέρκας τὰ βουνά τὸ στέργω νὰ πεθάνω.
 Καὶ τώρα γιὰ ποῦ κλείσθηκα μέσα 'ς τὸ μοναστήρι,
 Καὶ μ' ἔχουνε μουχασερέ τ' ἄσκέρι τοῦ βεζίρη.

Ποιὸς εἶναι φίλος σήμερα πρέπει νὰ μοῦ βοηθήσῃ,
 'Σ τὸ μοναστηρί ζαχαρὲν κρυφὰ νὰ προσοδήσῃ. »
 Τοῦ στέλλει τ' Ἀσπροπόταμο: « ἐμεῖς δὲν σὲ βοηθοῦμε,
 Γιατὶ τ' ἀκούει ἀφέντης μας, κ' ὕστερα δὲν τρομοῦμε.
 Καὶ ζαχαρὲν νὰ στείλωμε, θὰ βγοῦμε 'ς τὸ μεῖτάνι,
 Γιατὶ τ' ἀκούει Ἀλήπασας καὶ 'ς τὸ σπαθὶ μᾶς βάνει. »
 Καμπόσοι κλέφταις μπήκανε τὸν Κίτζο νὰ βοηθήσουν,
 Τοῦ πέρουν καὶ τζεμπέχανέν πολὺ νὰ πολεμήσουν.
 Τὸν Κίτζο νὰ βοηθήσουνε αὐτοὶ μὲ τὸ ντουφέκι,
 Νὰ μὴ τοὺς δώσ' Ἀλήπασας βερὲ νὰ βγοῦν ἀπ' ἐκεῖ.
 Ὅσοι Σουλιώταις ἦτονε κρυμμένοι ἀπ' τὸν βεζίρη,
 Μαζώχθηκαν καὶ κλείσθησαν κι' αὐτοὶ 'ς τὸ μοναστηρί..
 Κι' ἀπ' ταῖς Φραγκιαῖς ἐκίνησαν οἱ 'πίλοιποι Σουλιῶτοι,
 Μηδὲ κι' αὐτοὶ δὲν εὔρανε τζαρεὲ νὰ μποῦνε ντότι.
 Ὁ Κίτζος κ' οἱ ἐπίλοιποι μπαίνουν 'ς τὴν ἐκκλησιάν τους,
 Κεὶ πέφτουνε 'ς τὴν Παναγιά καὶ βγάνουν τὰ μαλλιά τους.
 Καὶ λένε: « Θέ μου, Παναγιά, τὸν Κίτσο νὰ γλυτώσῃς,
 Καὶ 'ς τὸ σπαθὶ τ' Ἀλήπασα νὰ μὴ τὸν παραδώσῃς.
 Τ' αὐτὸς ὁ Κίτζο Μπότζαρης δὲν ἦτον 'ς τὸ ζαράρι,
 Καὶ τὴν ψυχὴν τ' Ἀλήπασα κυττάζει νὰ τὴν πάρῃ. »
 Ταχμίνι χίλιοι γίνηκαν γιὰ νὰ δυνατωθοῦνε,
 Καὶ βάνουν τετοιανῆς λογῆς βουλὴν νὰ σκοτωθοῦνε.
 Ὁ Κίτζος σὰν ἐγίνηκε κι' αὐτὸς μὲ τόσ' ἀσκέρι,
 Ὡραν τὴν ὥρα βρίσκεται μὲ τ' ἄρματα 'ς τὸ χέρι.
 « Τὸν θάνατόν μου σήμερα τὸν κάνω 'γὼ καμποῦλι,
 Κι' ὀπίσω νὰ τὸ ξέρετε θὰ μᾶς 'ς τὸ Κακοσοῦλι.
 Τὸ Κακοσοῦλι βγήκανε νὰ διώξουν τὰ παιδιὰ τους,
 Νὰ βρίσκωνται 'ς τὸν πόλεμον μονοὶ μὲ τ' ἄρματά τους.
 Ἰμτάτι θελὰ μοῦ ῥθουνε μικροὶ, τρανοὶ, μεγάλοι,
 Καὶ θελὰ βάλλω τὴν φωτιά 'ς τὴν μιὰ μεργιά 'ς τὴν ἄλλη. »
 Ὅλ' οἱ ἐχθροὶ τ' Ἀλήπασα κι' αὐτοὶ ποῦθε κι' ἂν ἔναι,
 Τέτοια χαμπέρια δίνουνε, κ' ἕνας τὸν ἄλλον λένε.
 Τοὺς ἄγριωσαν τὰ μάτιά τους, τοὺς τζιούλουςαν τ' αὐτιά τους,
 Κ' ἕνα καρὰ δὲν ἔχουνε νὰ κάμουν τὰ δικά τους.
 Μπροσθὰ 'ς τὸν κόσμον φαίνονται τὸν Κίτζο κατχειοῦνται,
 Κι' ἀπόκρυφα 'ς τὴν Παναγιά μερόνυχτα κρεμνιοῦνται.

Καὶ λένε, Θέ μου, Παναγιά, καὶ τὸν σταυρόν τοὺς κάνουν,
 Ὁ Κίτζος κ' οἱ ἐπίλοιποι ποτὲ νὰ μὴ πεθάνουν.
 Ἀλήπασας ἐπρόσταξε νὰ στείλῃ τὸ παιδί του,
 Νὰ πάῃ 'ς τὴν Ἄρτα γλήγορα νὰ ῥίξῃ τὸ οὐρδί του.

Ὁ ὑπέρτατος βεζίρης στέλλει τὸν Βελήπασα εἰς τὴν Ἄρτα

Καὶ κράζει τὸν Βελήπασα, καὶ λέγει: « πρὸ παιδί μου,
 Νὰ πᾶς 'ς τὴν Ἄρτα γλήγορα ἐσὺ μὲ τὴν εὐχή μου.
 Κι' ἀσκέρι γὼ σοῦ προσοδῶ ὅσον κι' ἂν ἀγαπήσης,
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς ταῖς σκάλαις νὰ ταῖς κλείσης.
 Τὸ βέβηρο νὰ τὸ ξέρετε, ἐγὼ μὲ χωρὶς ἄλλο
 Σὲ κείνο τ' ἄθεο σκυλὶ τζεκοῦρι θελὰ βάλλω.
 Γιατὶ τὸν Κίτζο Μπότζαρη τὸν θάρρευα δικόν μου,
 Κι' αὐτὸς τζιασίτης ἦτουνε καὶ φίλος τῶν ἐχθρῶν μου.
 Κι' ὅ,τι δουλειὰ νὰ γίνονταν 'ς τὰ Γιάννινα τὴν χώρα,
 Χαμπέρια τοὺς προσόδαε χίλιας φοραῖς τὴν ὥρα.
 Ποῦ τὸ δικόν μου τὸ ψωμί τὰ μάτια νὰ τοῦ πιάσῃ,
 Φαρμάκι ἀπὸ τὸ στόμα του αὐτὸς θὰ τὸ ξεράσῃ.
 Κ' ἔτσι θάρρεῦα γλήγορα ἐγὼ θελὰ τοὺς πιάσω,
 Κι' ἀπ' τὸ δικόν μου τὸ σπαθὶ θελὰ τοὺς ἀπεράσω. »
 Καὶ τὸν κινάει Ἀλήπασας μὲ ὀρδινὰ μεγάλη,
 Καὶ τοῦ δικοῦ του τοῦ ἐχθροῦ τὰ μάτια νὰ τοῦ βγάλλῃ.

Ὁ Βελήπασας ἐκίνησε ἐναντίον τοῦ Κίτζου Μπότζαρη.

Καὶ κίνησ' ὁ Βελήπασας, καὶ πάγει 'ς τὴν προσταγή του,
 Καὶ σώνει 'ς ἐκεῖνα τὰ νερά καὶ ῥίχνει τὸ οὐρδί του.
 Κι' ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς τὰ καραούλια βάνει,
 Ὁ Κίτζος ὁ πικρόχειλος νὰ ἰδοῦμε τ' ἀποκάνει;
 Ὅπισω ἐπροδόθησε βεζίρης τὸ παιδί του
 Νὰ πάῃ 'ς τὸν Κίτζο Μπότζαρη νὰ ῥίξῃ τὸ οὐρδί του,
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς τὸν Κίτζο νὰ τὸν κλείσῃ,
 Μπέλκιμ τὸν πιάσει ζωντανόν νὰ τοῦ τὸν προσοδήσῃ.
 « Τὸν Κίτζο θέλω ζωντανόν ἀβόλετο νὰ ξέρῃς,
 Αὐτὸν καὶ τοὺς ἐπίλοιπους δεμένους νὰ τοὺς φέρῃς.

Κ' ἐκεῖ ποῦ νὰ ζυγώσετε νὰ γίνετε χαζίρι,
 Νὰ κάμης σκάλαις ν' ἀνεβῇς μέσα 'ς τὸ μοναστήρι. "
 Τοιμάζετ' ὁ Βελήπασας καὶ γίνεται χαζίρι,
 Νὰ πάη νὰ ρίξῃ τὸ οὐρδὶ κοντὰ 'ς τὸ μοναστήρι.
 Καὶ χάρηκ' ὁ Βελήπασας μὲ ὅλην τὴν καρδιά του,
 Καὶ κίνησε χαρούμενος νὰ κάμῃ τὸν γαζῶ του.
 Κι' ὁ δόλιος Κίτζο Μπότζαρης τὸ πῆρε τὸ χαμπέρι,
 Ποῦ πλάκωσ' ὁ Βελήπασας μὲ τ' ἄμετρο τ' ἀσκέρι.
 'Εβῆκ' ὁ Κίτζο Μπότζαρης ἀπὸ τὸ μοναστήρι,
 Νὰ κάμουν ἓνα πόλεμον μαζὴ μὲ τὸν βεζίρη.
 Νὰ γίνῃ θρῆνος πόλεμος καὶ ταραχὴ μεγάλη,
 Νὰ μὴ τοῦ πάρουν σήμερα τοῦ Κίτζου τὸ κεφάλι.
 « Βαρεῖτε, παλληκάρια μου, ὅσον κι' ἂν ἤμπορεῖτε,
 'Σ τὴν κόρδα τοῦ Βελήπασα νὰ μὴ παραδοθῇτε.
 Τὶ δὲν γυρεύει σήμερα χαράτζι καὶ κανίσκι,
 Αὐτὸς μᾶς βάνει 'ς τὸ σπαθί, ψυχὴ δὲν ἀναμνήσκει.
 'Απὸ τώρα καὶ μπροστὰ δὲν ἔχει πιστοσύνη,
 Κι' ἀπὸ τ' ἐμᾶς νὰ ξέρετε κανένα δὲν ἀφίνει.
 Σήμερα 'ς τ' Ἀσπροπόταμο νὰ πᾶμε νὰ πνιγοῦμε,
 Καὶ 'ς τὸ δικόν του τὸ σπαθί νὰ μὴ παραδοθoῦμε.
 Νὰ σκοτωλοῦμε σήμερα ἐδῶ 'ς τὸ μοναστήρι,
 Παρὰ νὰ πᾶμε, μπρὲ παιδιά, μπροστὰ εἰς τὸν βεζίρη.
 Γιατ' ἔβαλε τὰ δυνατὰ ν' ἀπλώσῃ νὰ μᾶς πάρῃ,
 "Ἄνδρες, γυναῖκες σήμερα 'ς τὰ ζῶντα νὰ μᾶς γδάρῃ.
 Νὰ δώσῃ γοργὸν θάνατον σήμερα 'ς τὸ κορμί μας,
 Νὰ γδάρῃ τὰ κεφάλιά μας προτοῦ νὰ βγῇ ἡ ψυχὴ μας. "
 'Σ ἐκεῖν' ἀπάνω βάνουνε κι' αὐτοὶ τὰ δυνατὰ τους,
 Κι' ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς δουλεύουν τ' ἄρματά τους.
 Καὶ ρίχθηκαν ἀπὸν εὐθὺς 'ς τ' ἀσκέρι τοῦ βεζίρη,
 Καὶ μπήκανε μὲ ταυτουνοὺς μέσα 'ς τὸ μοναστήρι.
 Καὶ πρόσταξ' ὁ Βελήπασας εἰς ὅλον του τ' ἀσκέρι,
 Γιουρδοῦσι γιὰ νὰ κάμουνε μὲ τὸ σπαθί 'ς τὸ χέρι.
 Καὶ γιούρδισαν ἀπάνω τους αὐτοὶ σὰν ἀνδρειωμένοι,
 "Ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιά, τρομάζαν οἱ καὺμένοι.
 Καὶ λένε· « Θέ μου, Παναγιᾶ, τ' εἶν' τοῦτο ποῦ μᾶς βρῆκε;
 Τ' εἶν' τοῦτο τ' ἄγριο σύννεφο ὁποῦ σὲ μᾶς ἐμβῆκε;

Γιουρ
 Κον
 οὔρο

Σὲ προσκυνοῦμεν, Παναγιά, τὸ θαῦμά σου νὰ δειξῇς
 'Σ τ' ἄσκέρι τοῦ Βελλήπασα πικρὸ θερμὸ νὰ ῥίξῃς. »
 Ταχμίσι χίλιοι ποῦ ἤτονε μουχασερέ χαθῆκαν,
 'Σ τὸ μοναστήρι τὰ κελλεῖα ἀπὸ τὸ αἶμα 'πνῆκαν.
 'Σ ἄνδρες, γυναῖκες, σὲ παιδιὰ τοὺς ἔβαλαν λεπίδι,
 'Ακόμα καὶ τὸν 'γούμενον τὸν ἔφαγε τὸ φεῖδι.
 Καὶ τὰ κηλλεῖα χαλάσθηκαν καὶ τὰ 'κονίσματά τους,
 'Σ τὸ αἶμα μέσα πλέγουνε τὰ σκοτεινὰ κορμιά τους.
 Τοῦ ἦρθε τοῦ Κίτζο Μπότζαρη τέτοιας λογῆς γκεδέρι,
 Τὶ δὲν τ' ἀνέμεινε ψυχὴ ἀπ' τὸ δικόν του ἄσκέρι.
 « Θέ μου μεγαλοδύναμε, νὰ μὴ τὸ μεταῖδοῦμε,
 Μηδὲ καὶ πλεῖο μὲ ταύτονε ἑμεῖς νὰ μυχευθοῦμε. »
 Τέτοια ἐστάθηκαν λοιπὸν τοῦ θαυμαστοῦ βεζίρη,
 Στρατάρχου τοῦ ἔξαηκουστοῦ, τοῦ φοβεροῦ Σατίρη.
 Νὰ ξεῦρετ' ὅλος ὁ ντουνιαῶς, μικροί, τρανοί, μεγάλοι,
 Νὰ στοχασθῶ τὰ θαύματα δὲν ἔχω πειὰ κεφάλι.
 Δὲν γράφονται μὲ τὸ χαρτί, κ' ἡ γνῶσις δὲν θυμᾶται,
 Νὰ στοχασθῶ τὰ θαύματα ὁ νοῦς δὲν μοῦ κοιμᾶται.
 Κι' ἀφήνω τὰ περσότερα 'ς τ' Ἀλήπασα τὸ θαῦμα,
 'Σ τὰ δέκα ἕνα πρόφθασα καὶ σήκωσα 'ς τὸ γράμμα.
 Τὰ θαύματα τ' Ἀλήπασα 'ς τὴν γῆς 'ς τὴν οἰκουμένην,
 Τὰ ξέρουν ὅλος ὁ ντουνιαῶς, κι' ὁ κόσμος τὰ θαμαίνει.

[Μετὰ ταῦτα ὁ Χατζῆ Σεχρέτης ἄρχεται τῆς διηγήσεως τῶν πρὸς καθυπόταξιν τῆς Τσαμουριαῶς πολέμων τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, προοιμιαζόμενος οὕτως:]

« Ὁ χρονογράφος μολογᾷ γιὰ τὸν σουλτάν Μπαγιζίτη,
 Ποῦ 'τον τρανὸς καὶ φοβερὸς 'ς τὸ πόστι τοῦ Προφήτη,
 Ὅπ' ἔκαμε τὴν Ῥούμελη καὶ τὸ Μεσίρι φέτι,
 Καὶ ξαηκουσμένος βασιληᾶς 'ς τῆς Πόλης τὸ δεβλέτι,
 Ἦρθε καὶ 'ς τὴν Ἀρβανιτιὰ μὲ φοβερά φουσάτα,
 Νὰ δώσῃ τῶν ἀποστατῶν τὴν σκοτεινὴν τὴν στράτα.
 Καὶ κάνει χρόνια δώδεκα σεφέρια τιμημένα,
 'Σ τὸ χρονογράφο καθαρά ἐκ' εἶναι τὰ γραμμένα.
 Καὶ τίποτε δὲν ἔκαμε σὲ τουτουνοὺς τοὺς τόπους,
 Τὶ βοῆκε στράταις σάρπικαις καὶ φοβεροῦς ἀνθρώπους.

Κ' ἓνας βιζίρ 'Αλήπασας ἔβαλε τὴν βουλή του,
Καὶ πῆρε τὴν 'Αρβαντιὰ αὐτὸς μὲ τὸ σπαθί του.

[Ἐπιγράφων δὲ τὸ πρῶτον κεφάλαιον « τὸ τζεμουχοῦρι (συρασπι-
μὸς) τῆς Τσαμουριᾶς », ἀφηγεῖται, ὅτι οἱ Τσάμιδες, φθονήσαντες
τὸν 'Αλῆν συνωμοτοῦσι κατ' αὐτοῦ.]

'Αγκάθι τοὺς ἐγέννηκε 'ς τὴν κόρη τοῦ μκτιοῦ τους,
Τζεκοῦρα 'ς τὸ ριζάρτι τους βαρειά τοῦ κεφαλιοῦ τους.
'Ακόμα τοὺς ἐγέννηκε ἀστρίτης 'ς τὴν καρδιά τους,
'Απὸ τὴν ζούρλια πῶχουνε, κι' ἀπ' τὴν περηφανειά τους.

[Ἀρχηγὸς τῆς συνωμοσίης ἦτο ὁ Χασάν Τσαπάρης, ὅστις γράφει
πρὸς τὸν Μουσταφᾶ πασᾶν καὶ τὸν Μαχμούτ Ντελιάνη, ὅτι ὁ 'Αλῆς:]

'Ορμίζεται 'ς τὰ Γιάννενα καὶ λέει νὰ μᾶς βρέση,
Τὸν τόπον μας νὰ ξέρετε θαρρεῖ νὰ τὸν κερδαῖση.

[Συγχρόνως δ' ἔστειλε καὶ εἰς τοὺς Λιάπιδες ('Αρβανο), καὶ τοὺς
αρδικιῶτας, λέγων,]

Καὶ νὰ δεθοῦμε σήμερα ζωνάρι σὲ ζωνάρι,
Τ' 'Αλήπασας 'ς τὸν τόπον μας χαράτζει θελὰ πάρη.

[Τὰς ἐπιστολάς τοῦ Τζαπάρη λαβόντες οἱ Λιάπιδες, Γαρδικιῶται,
σουλιатиῶται, Κονισπολίται, ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς, καὶ ὁ Μαχμούτ Ντε-
λιάνης, συνέρχονται ἀμέσως εἰς Φιλιάταις, καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἀπαιτοῦσι
ἀπὸ τοῦ 'Αλήπασα, ἵνα ἐγκαταλείπων τὸ ἀδίκως ἀρπαγὲν Φανάρι
(Φάρι), καὶ ἀποβάλλων τοὺς κατὰ τοῦ 'Αγίου Δονάτου (Κάιτρου τῆς
Χραμυθιάς) κατακτητικοὺς σκοποὺς του, παρδώσῃ αὐτοῖς τὸν ὑπὸ
τὸν Σουλιωτῶν κατεχόμενον τόπον, ἐλευθερώσῃ τὸν ἐν Ἰωαννίνοις
ἐτακρατούμενον Ἰσλιάμ, υἱὸν τοῦ γέρο-Πρόνιου, καὶ ἐκπληρώσῃ πά-
ς τὰς προηγουμένως αὐτοῖς δοθείσας ὑποσχέσεις. 'Ο 'Αλῆς λαβὼν
τὴν ἀνέλπιστον ταύτην ἐπιστολήν, ἀπαντᾷ:]

« Τὸ κάστρο τῆς Παραμυθιάς μοῦ τό 'χουν πουλημένο,
Χιλιάδες δώδεκα πουργιὰ εἶναι ξαγορασμένο.

'Υστέρου κι' ὅλα τὰ χωριά καὶ τὸ πικρὸ τὸ Φράρι
Παραβαρειά τ' ἀγόρασα ἀπ' τὸν Χασάν Τζαπάρη.

Τὸν τόπον τὸν Σουλιώτικον τὸν πῆρα μὲ φερμάνι,
Μὲ αἷμα τὸν ξαγόρασα ἀπὸ τὸν ντὶν ντουσμάνη.

[Ἐξακολουθῶν δὲ προτρέπει ἵν' ἀποβάλλωσι τὰς ἀτόπους αὐτῶν
ὥσεις, διότι θὰ τοὺς βάλῃ φωτιά καὶ ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς,

καὶ ἀποστέλλει τὸν υἱὸν τοῦ Πρόνιου Ἰσλιὰμ ὅπως ἐξαναγκάσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὸν Ἰζαπάρην πρὸς εἰρήνευσιν. Ἄλλ' ὁ Ἰσλιὰμ ἐλευθερωθεὶς ὀρκίζεται, ἵνα μὴ ἐπανέλθῃ εἰς Ἰωάννινα, καὶ διακοινῶν εἰς τοὺς Λιάπιδες, Γαρδικιώτας, καὶ Ζουλιατιώτας, ὡς καὶ τοὺς πασάδες Μουσταφὰν καὶ Ἰμβραῖμ, τὴν ἀπιστίαν, καὶ τοὺς κατ' αὐτῶν ἐχθρικοὺς σκοποὺς τοῦ βεζίρου, προτρέπει ἵνα]

Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς ἀνυῖζουσι ντουφέκι.

[Ὁ Ἀλῆς μαθὼν ταῦτα οὐδὲν ὧς πτοεῖται,]

Μόν' κάθεται ἔς τὰ Γιάννινα καὶ κάνει τὸν σεφᾶ του,

Κι' ὁ ἄρχος του παραδέρνεται καὶ ξεῖ τὰ κέρατά του.

[Ἐν τούτοις οἱ Μπερατινοὶ, Ἀργυροκαστρίται, Ἰαρδικιώται, καὶ Ζουλιατιώται λαβόντες τὰ ὅπλα κατέλαβον τὰς δημοσίους ὁδοὺς, συγχρόνως δέ]

Κ' οἱ Τσάμιδες ὠρμίσθησαν ὅλοι μικροὶ μεγάλοι,

Καὶ βγήκανε μὲ τ' ἄρματα ἔς τὴν μιὰ μεριά ἔς τὴν ἄλλη.

[Ἄλλ' ὁ Ἀλῆς καταπεῖθει διὰ χρημάτων τοὺς τελευταίους ἵνα παύσωσι τὰς βιαιοπραγίας· ὁ δὲ ποιητὴς προσθέτει·]

Ὅ,τι τοῦ τρῶν τ' Ἀλήπασα διπλὸ θὰ τὸ ξεράσουν,

Γιατὶ θενά ῥθ' ἓνας καιρὸς τὴν μέση τους νὰ πιάσουν.

Ἀλήπασας μὲ δόσιμον ποτὲ δὲν ἀποσταίνει,

Τὰ δέκα δεκατέσσαρα μὲ διάφορον τὰ βγαίνει.

Σὰν ἔρθ' ἐκεῖνος ὁ καιρὸς, κι' ἀνοίξῃ τὸ δερτέρι,

Καὶ τὰ σηκότια τῆς καρδιᾶς κ' ἐκεῖνα τοὺς τὰ πέρει.

Τότε θ' ἀνοίξουν τὰ γκαβὰ τὰ σκοτεινά τοὺς μάτια,

Ὅταν νὰ βγάλῃ Ἀλήπασας λογῆς λογιῶν ζανάτια.

[Συγχρόνως δὲ γράφει εἰς τὸν Ἰσλιὰμ Πρόνιον, ἐλέγχων ἐπὶ τῇ ἀπιστίᾳ, καὶ μετὰ μεγάλης δυνάμεως ἀποστέλλει τὸν Σάχον Μαζοῦτ ἄγαν κατὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἰσλιὰμ τούτου κατεχομένου κάστρου τῆς Παραμυθιάς. Πλὴν μετ' ὀλίγον συλλαβὼν ὑπονοίας περὶ ἀπιστίας καὶ τοῦ Σάχου, τοῦ ὁποίου τοὺς ἀδελφοὺς ὡς ὁμήρους ἐκράτει ἐν Ἰωαννίνοις, στέλλει ἐξ ὀπισθεν τὸν Ἰμέρ βέην ἀπὸ τὸ Ζαβαλιάνι. Ἀμφότεροι δὲ οὗτοι ἐνωθέντες πολιορκοῦσι στενῶς τὴν Παραμυθίαν, τῇ ὁποίᾳ τὴν παράδοσιν προτείνει ὁ Ἰσλιὰμ Πρόνιος, ἐπὶ τῷ ὄρῳ παραλαβῆς πάσης τῆς ἐνταῦθα κινητῆς αὐτοῦ περιουσίας· ἐξ Ἰωαννίνων ὁ Ἀλῆς ἐγκρίνει τὴν πρότασιν, καὶ ἐπιτρέπει εἰς τὸν Πρόνιον νὰ με-

ταφέρη τὴν περιουσίαν του εἰς τὴν Ἑπτάνησον (Φραγκιάν). Οὕτω δὲ καταλαβὼν τὴν Παραμυθιάν διορίζει διοικητὴν τὸν Ὁμέρ Δερβίσην, καὶ ἐμπαίζων τὸν Σάχον ἐπὶ ἀπιστία, προσκαλεῖ ἵνα φέρῃ πᾶσαν τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ εἰς Ἰωάννινα, ἔνθα καὶ αὐτὸς νὰ μένῃ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησίν του.

Ταῦτα ὁ Χα-ῤῥή Σεχρέτης ἐν στίχοις 224 ἐξιστορῶν μεταβαίνει εἰς τὴν ἀφήγησιν τοῦ τε διορισμοῦ τοῦ Βελήπασα, ὡς Μώρα βαλεσῆ, καὶ τῆς εἰς Τριπολιτσᾶν ἀφίξεως αὐτοῦ, ὡς ἐξῆς.:

Φερμάνι Σουλτάν Σελίμ εἰς τὸν βεζίρ Ἀλήπασα.

Χίλιους διακόσιους εἴκοσι δυὸ, πασάνας νὰ τὸ ξέρῃ,
 Σουλτάν Σελίμης ἀνοιξε μὲ τὴν Φραγκιά σεφέρι,
 Μ' Ἑγγλέζο καὶ μὲ Μόσκοβο μ. αὐτὰ τὰ δυὸ ῥηγάτα,
 Κι' ἀπὸ ταῖς τέσσαρες μεριαῖς ἐσήκωσε φουσάτα.
 Καὶ στέλνει 'ς τὸν Ἀλήπασα τιμητικὸ φερμάνι,
 Τὸν γυιὸν του τὸν Βελήπασα βεζίρη τότε κάνει.
 Τὸ τρίτο τοῦ ἔπεισε καὶ τὸ κιλιτζ καρτάνι,
 Γιὰ νὰ τὸν στείλῃ 'ς τὰ Μωριά αὐτὸς μὲ τὸ φερμάνι.
 Καὶ γράφει τὸ φερμάνι του: « Ἀλήπασα βεζίρη,
 Ἐχω σεφέρια φοβερά ἐγὼ μὲ τὸν κιαφίρη,
 Μὲ Γκλεζο καὶ μὲ Μόσκοβο, καὶ μ' ὅλον τὸν ντουσμάνη.
 Ἀσικερὲ τὸν Μόσκοβο τὸν ἔχουν 'ς τὸ μεϊτάνι,
 Καὶ τὰ ῥηγάτα τὰ ἑπτὰ τὸν Μόσκοβο βοηθοῦνε,
 Νὰ πάρουν τὸ δεβλέτι μου καὶ νὰ τὸ μοιρασθοῦνε.
 Καὶ σὺ βεζίρ Ἀλήπασα, ἂν θέλῃς τὴν εὐχή μου,
 Χασνὲ καὶ βιὸ μὴ λυπηθῇς ἐσὺ γιὰ τὴν τιμὴ μου.
 Κι' ἂν ἔθοδευθῇς, Ἀλήπασα, ἐγὼ σὲ καζαντίζω,
 Κι' ὅ,τ' ἀγαπήσεις γύρευε, εὐθὺς σοῦ τὸ χαρίζω.
 Καὶ στέλνω Μώρα-βαλεσῆ ἐφέτω τὸν υἱὸ σου,
 Καὶ σ' ἔλα πᾶνω 'ς τὸ οὐρδὶ ἀτός σου κι' ἀπατός σου.
 Γιατὶ σὲ θέλ', Ἀλήπασα, νὰ κάμω μεσφερέτι,
 Νὰ μὴ μᾶς ἔρθῃ τίποτα ζεβάλι 'ς τὸ δεβλέτι.
 Κι' ἂν ἀγαπᾷς, Ἀλήπασα, σοῦ δίνω καὶ τὴν βοῦλλα,
 Κι' ἐδῶ 'ς τὴν Πόλιν σὲ κρατῶ μὲ τὰ μουράτλια σ' οὔλα.

Γιατ' εἶναι χοντροκέφαλοι οἱ δόλιοι οἱ Μωραῖταις,
 Καὶ δὲν τοὺς γράφουν τίποτες αὐτοὶ τοὺς Ἀρβανίταις.
 Καὶ μπουγιουρτί θαρρεύουνε ποτὲ νὰ μὴ δουλέψῃ,
 Καὶ μπουμπασίρη πουθενὰ βεζίρης νὰ μὴ πέψῃ.
 Δὲν ξεύρουνε, ὅτι θὰ πάῃ τ' Ἀλήπασα τὸ ντίβι,
 Τὸν ἄπρεπο τὸν ἄνθρωπο 'ς τὸν μεγκενὲ τὸν στίβει.
 Δὲν ξεύρουνε ποῦ πλάκωσε τ' Ἀλήπασα τ' ἀσλάνι,
 Ποῦ τοὺς ρουφάει δόλακaiρους, κι' ἀκόμα δὲν τὸν φτάνει.
 Ποῦ τοὺς γεράτισ' ὁ Θεὸς κεινοὺς σὰν ἀντρειωμένοι,
 Καὶ ρόύφηξ' ὅλον τὸν ντουνιαῖ, κι' ἀκόμα δὲν χορταίνει.
 Καὶ σαλτανέτι τοῦ ἔγαλε νὰ τὸν ξεπροβοδήσῃ,
 'Σ τὴν προσταγὴ τοῦ βασιληᾶ κουσοῦρ νὰ μὴ ἀφήσῃ.
 Βεζίρης τὸν ὠρμίνεψε 'ς οὐλα τὰ γενομένα,
 Νὰ δώσῃ τὸ νιζάμι του εἰς ὅλα τὸ καθένα.
 Καὶ νὰ διαλέξῃ 'ς τὰ Μωριά καὶ Τούρκους καὶ ραχιάδες,
 Τ' εἶναι πολλοὶ ζαλούμιδες ποῦ τρῶν' τοὺς φουκαράδες.
 «Κι' ἂν τοὺς ἀφήσῃ 'ς τὰ Μωριά νὰ πάρουν ἐξουσία,
 'Υστέρου ἀπὸ τ' ἐσένανε δὲν ἔχουν πλέον χρεία.
 Καμπόσοι ἀσίδες, μοῦ εἶπανε, ποῦ βρίσκονται 'ς τὴν Δάλα,
 Ποῦ κάνουν ἄπρεπαις δουλειαῖς, καὶ πράγματα μεγάλα.
 Καὶ 'ς τὰ Μπαρδούνια διάλεξε καμπόσους ἐσκιαδες,
 Ποῦ κάνουν ἄπρεπα πολλὰ καὶ 'γδέρνουν τοὺς ραχιάδες.
 'Ακόμα ξέταξε καλὰ κι' ὅλα τὰ βιλαέτια,
 Ποῦ κάνουν τῆς πτωχολογιᾶς λογιῆς λογιῶν ζιέτια.
 Ποῦ τοὺς πατοῦν τὰ ἔρζια τους, τοὺς πέρνουν καὶ τὸ βιό τους,
 Καὶ τοὺς ἀφήνουνε γυμνοὺς, καὶ κλαῖνε τὸν καὶμὸ τους.
 Κάμε τὰ κάστρα τῆς Μωριάς, Βελήπασα, τααμίρι,
 Νὰ κάμουν δόξα ποῦ εἶδανε τέτοιας λογιῆς βεζίρη.
 Προβόδησε, Βελήπασα, ἀκόμα καὶ 'ς τὴν Μάνια,
 Νὰ σῶρθουν 'ς τὴν Τριπολιτζὰ νὰ κάμουνε μετάνοια.
 Καὶ τώρα 'ς τὴν ἡμέραν σου, ἂν κακοκεραλίσουν,
 'Απ' τὸ δικό μου τὸ σπαθί αὐτοὶ θὰ λακταρίσουν.
 Νὰ μοῦ τὸ ἰδοῦνε τὸ σπαθί οἱ σκοτεινοὶ Μανιῶταις,
 Πῶς τό 'δανε κ' ἡ Πρέβεζα μαζῇ μὲ τοὺς Σουλιώταις.
 'Αν ἔρθουν 'ς τὴν Τριπολιτζὰ κι' ὀμπρός σου νὰ σοῦ βγοῦνε,
 'Ικράμια κάμε τους πολλὰ ποῦ νὰ τὰ θυμηθοῦνε.

Ἀκόμα νὰ γκοτζιάμπαση, ποῦ λένε Σωτηράκη,
 Νὰ τοῦ γλυκάνης τὴν καρδιά, Βελήπασα, λιγάκι.
 Παιδί μου, μὲ πολλή τιμὴ αὐτὸν νὰ τὸν ἀφήσης,
 Σὲ κάθε χρεῖα τῆς Μωριάς νὰ τὸν καλοκαρδίσης.
 Τεφτίσια καὶ λογαριασμοὺς παληοὺς νὰ μὴ γυρέψης,
 Μὲ τρόπον καὶ ἔς τὴν Πρέβεζα αὐτὸν νὰ μοῦ τὸν πέψης,
 Νὰ σμίξῃ μετ' ἐμένανε γιὰ νὰ τὸν ὀρμηνέψω,
 Κι' ὕστερινὰ καλόκαρδον αὐτοῦ νὰ σοῦ τὸν πέψω.
 Τοὺς μπέηδες ἔς τὴν Γκιόρντεζα ἔχε τοὺς ἔς τὸ ναζάρι,
 Καὶ κάποιον Ἀρναούτογλου, καὶ κάποιον Τεφτερδάρη.
 Καὶ μέσα ἔς τὴν Τριπολιτζὰ αὐτοὶ κουμανταροῦνε,
 Τὸ αἶμα τῆς πτωχολογιᾶς τηράζουν νὰ τὸ πιοῦνε.
 Καὶ τώρα ἔς τὴν ἡμέρα σου ἂν κάμουν τὰ δικὰ τους,
 Ἀπ' τὸ δικό μου τὸ σπαθὶ τὸν βρίσκουν τὸν τζεζᾶ τους.
 Ἀς ἦναι ἔς τὸ ναζάρι σου καὶ νὰ τοὺς ἀγαπήσης,
 Καὶ τὸ ὁμοῦρι τῆς Μωριάς ἔς κεινοὺς νὰ μὴ τ' ἀφήσης.
 Παιδί μου, ἔς τὸ ὁμοῦρί σου νὰ μὴ ν' ἀκατωθοῦνε,
 Νὰ τρέμουνε πατόκορφα ὀμπρὸς σ' ὅταν νὰ βγοῦνε.
 Τ' εἶναι φαγάδες ἔς τὰ Μωριά τὴν πτώχεια καταπίνουν,
 Καὶ τοῦ βεζίρη τίποτα καθόλου δὲν τοῦ δίνουν.
 Ἀσκέρια καὶ τζεμπεχανὲ τὰ κάστρα νὰ γεμώσης,
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς νιζάμι νὰ τοὺς δώσης.
 Ἀκόμα ἔς τὴν Τριπολιτζὰ πολὺ νὰ μὴ καθήσης,
 Χαζίρι νὰ σαι ἔς τ' ἄρματὰ, τὰ κάστρα νὰ γυρίσης.
 Τὶ ἀν' ἀκατώθηκ' ὁ ντουνιας, ἐγέννηκε τζιαμοῦρι.
 Κι' ὁ βασιληᾶς σοῦ χάρισε τέτοιαις λογιῆς ὁμοῦρι,
 Ν' ἀνοίξης τὰ ματάκια σου ὅσον κι' ἂν ἡμπορέσης,
 Τὶ τὸ ὁμοῦρι τῆς Μωριάς ἐσὺ θὰ τὸ κερδαίσης.
 Τώρα δὲν εἶσαι κι' ἀτζαμῆς γιὰ νὰ σὲ ὀρμηνέψω,
 Νιὲ τρία τοῦῖα σ' ἔκαμα, καὶ θέλω νὰ σὲ πέψω. »

Ὁ Βελήπασας ἀποκρίνεται.

Σηκώθηκ' ὁ Βελήπασας καὶ τοῦ ἔπεσε μπροστά του,
 Μὲ δάκρυα τὴν ἐγέμισε τὴν τίμια τὴν ποδιά του.

Καὶ τοῦ 'πε: « ἄμάν, πατέρα μου, ἐγὼ 'μαι τὸ παδί σου,
 Κ' εὐθὺς κουρμπάνι γένομαι ἐγὼ γιὰ τὴν εὐχή σου.
 'Σ τοῦτο τ' ὁμοῦρι τῆς Μωριάς ποῦ θέλεις νὰ μὲ πέψεις,
 Μὲ διαφεντεύ' ἡ διάτα σου κι' ὅ,τι νὰ μ' ὀρμηνέψεις.
 Κι' ὀρμηνέψ' το, πατέρα μου, ἀκόμη τὸ παιδί σου,
 Κ' ἐγὼ τὴν κάνω χαϊμαλὶ τὴν διάτα τὴν δική σου.
 Καὶ τὴν βαστῶ 'ς τὴν τσέπη μου ὅσο καιρὸ κι' ἂν ζήσω,
 Κι' ἀκόμ' ἀπὸ τὴν διάτα σου νὰ μὴ παραστρατησω.
 Τὶ σκιάζομαι, πατέρα μου, ἀπὸ τὸν μπέν ντουᾶ σου,
 "Αν κάμω καὶ παράξενα μὴ 'γγίζετ' ἡ καρδιά σου.
 Καὶ νὰ μὴ μὲ καταρχθῆς, λιάνιμ. νὰ μὲ μαλώσης,
 Κι' ὦρα τὴν ὦρα 'ς τᾶ Μωριά ὀρμηνεῖα νὰ μοῦ δώσης. »
 Αὐτὰ εἶπαν κ' ἐχωρίσθηκαν ὁ γιὸς μὲ τὸν πατέρα,
 Καὶ πάει 'ς τὴν ὦραν τὴν χρυσῇ, καὶ 'ς τὴν καλὴν ἡμέρα.
 Καὶ βρῖσκετ' ὁ Βελήπασας μὲ δώδεκα χιλιάδες,
 'Ασκέρι ναμουντάρικο ἀπ' ὅλους τοὺς καζάδες.
 'Σ ταῖς στράταις ὁποῦ πέρασε, 'ς ταῖς χώραις ὁποῦ πάει,
 Τοὺς φαίνεσται σάν ἰζτροχᾶς τὸν κόσμον θὰ τὸν φάη.
 Καὶ γίνηκ' ὁ Βελήπασας 'ς τὴ Λειβαδιὰ νταίλι,
 Γλυκαίνει τὴν πτωχολογιά μὲ τὸ γλυκὸ τ' ἀχειλί.
 Καὶ κάποιονε Πασιόμπεη τὸν ἔχει σιλικτάρη,
 Καὶ τῷ 'δωκε 'ς τὴν Λειβαδιὰ ἀσκέρι νὰ μεκδάρη.
 Καὶ τοῦ εἶπε τοῦ Πασιόμπεη: « ὀρμίσου νὰ κινήσης,
 'Σ τὰ Κούντουρα καὶ Μέγαρα κονάκια νὰ μ' ὀρμίσης.
 Κι' ἀτός σου, μπρὲ Πασιόμπεη, ἀνέβα 'ς τὸ δερβένι,
 Καὶ μέτρησε τ' ἀσκέρι μου ἀπ' ἔκει ποῦ διχθαίνει. »
 Καὶ τ' εἶναι τὸ μουράτι τοῦ ποῦ θέλει νὰ τὸν πέψη;
 'Απὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς ταῖς στράταις νὰ παστρέψη.
 'Σ τὴν Θήβα ἐπροβόδησε κονάκια νὰ τ' ὀρμίση,
 Νὰ πάη ὁ σιλικτάραγας μιὰ νύκτα νὰ δειπνήση.
 Καὶ κόντεψ' ὁ Πασιόμπεης μ' ἀσκέρι δυὸ χιλιάδες,
 'Σ τὴ Θήβα παρατρόμαξαν καὶ Τοῦρκοι καὶ ῥαγιάδες.
 Καὶ λένε· « τρόμαξαν· ἐμεῖς ἀπὸ τὸν σιλικτάρη,
 "Αν φθάσ' κι' ὁ Μῶρα-βαλεσῆς φρίμα καθεὶς θὰ πάρη.
 Κ' ἡ χώρα μας εἶναι μικρὴ καὶ δὲν τὸν νταγιαντοῦμε,
 Τακάτι δὲν ἔχομ' ἐμεῖς ἐμπρός του νὰ τοῦ βγοῦμε. »

Κ' οἱ μπέηδες τῆς Εὐριπος βγῆκαν νὰ προσκυνή-
 και πάλι διαλογίζονται ὀπίσω νὰ γυρίσουν.
 Καὶ πάλι διαλογίζονται, ὁμπρὸς τοῦ σὰν δὲ βγοῦνε,
 Ἄν πάρη καὶ τὴν Εὐριπο τ' ἀπόκρισι θὰ εἰποῦνε;
 Οἱ ἔρημοι φοβήθηκαν ἀπὸ τὸν σιλικτάρη,
 Καὶ δράμι δὲν τοὺς ἔκαμε 'ς τὸν τόπον τοὺς ζαράρι.
 Σὰν εἶδαν τέτοια 'πόθεσι πῆραν νὰ ζεσταθοῦνε,
 Κι' ὀρμίζοντ' ὅλ' οἱ μπέηδες ὁμπρὸς τοῦ νὰ τοῦ βγοῦνε.
 Τὶ ζοῦλμι δὲν ἐγένηκε 'ς τὴν ἐδική τους χώρα,
 Καὶ τοῦ 'καμαν χαῖρ ντοᾶ εὐθὺς κείνην τὴν ὥρα.
 Σηκώθηκ' ὁ Πασιόμπης καὶ πάνει 'ς τὴν δουλειά του,
 Κ' ἡ Θήβα εὐχαρίστησε ἀπὸ τὴν ἀφεντιά του.
 Καὶ πλάκωσε τὰ Κούντουρα, καὶ σώνει 'ς τὸ δερβένι,
 Καὶ τρόμαξ' ὅλος ὁ ῥαγιᾶς ἀπ' ἔκει ποῦ διαβαίνει.
 Κατὰ τὴν τίμια προσταγὴ ὁποῦ 'χ' ἀπ' τὸν βεζίρη,
 Τὰ Κούντουρα καὶ Μέγαρα τοῦ τὰ 'καμε χαζίρι.
 Καὶ τρεῖς χιλιάδες ἔστειλε βεζίρης ἀπ' τὴν Πάτρα,
 Νὰ μὴ θαρρέψουν τὰ Μωριά ποῦ 'ναι κλεισμένη μάντρα.
 Κι' ἀπ' οὐλα τὰ σκαλώματα ἀσκέρια θενὰ μπάση,
 Τοὺς ἐσκιάδες 'ς τὰ Μωριά βεζίρης θὰ τοὺς πιάση.

Οἱ Μωραΐταις.

Οἱ Μωραΐταις οἱ πικροὶ τὸ πῆραν τὸ χαμπέρι,
 Ποῦ γιόμωσ' ὅλα τὰ Μωριά Βελήπασας μ' ἀσκέρι.
 Ἐπειδὴ ὤσθησαν πολλὰ καὶ Τοῦρκοι καὶ ῥαγιάδες,
 Ποῦ καπλαδίσθηκ' ὁ ντουνιαῖς μὲ τοὺς Ἀρβανιτάδες.
 « Γιὰ ποῦ ῥθαν 'ς τὴν ἡμέρα μας τέτοιας λογιῆς μπετερία,
 Γιατ' ῥθαν τὰ παντεςινὰ καὶ τὰ παληὰ δεφτέρια.
 Ἐσάπι σὰν γυρέφουνε ν' ἀνοίξουνε δεφτέρι,
 Τὰ δεκα δεκατέσσερα Βελήπασας τὰ πέρει.
 Νὰ μᾶς γυρέψη σήμερα τὸ πρῶτό μας χεσάπι,
 Τοῦρκοι ῥαγιάδες 'ς τὰ Μωριά θὰ γίνουνε χεράπι.
 Μαζώχθηκ' ὅλος ὁ Μωριῶς καὶ κάνουν μεσφερέτι,
 Νὰ γράψουνε νὰ στείλουνε ἀπάνω 'ς τὸ δεβλέτι.
 Καὶ μεσφερέτι κάνουνε οἱ δόλιοι Μωραΐταις,
 Κάλλια νὰ ἰδοῦν τὸν Μόσκοβο πέρι τοὺς Ἀρβανίταις.

« Ἐδὼν ἔρθ' ὁ Μόσκοβος χαράτ'ζι θὰ μᾶς πάρῃ,
 Σήμερα ἡ Ἀρβανιτιά τὸν κόσμον θὰ τὸν γδάρῃ.
 Θὰ θυμηθοῦνε τὰ παλῆα, ὅπου τὰν διωγμένοι,
 Ὅπως γάνε νηστικοί, πικροί, καὶ διψασμένοι.
 Καὶ τώρα μέσα 'ς τὰ Μωριά δὲν κάνουνε κουσοῦρι,
 Θὰ μᾶς γυρέψουν λιαχουριά καὶ γούναις μὲ σαμοῦρι.
 Ἀκόμα κι' ὁ Βελήπατας κι' αὐτὸς εἶν' Ἀρβανίτης,
 Πῶχει πατέρα ἰζτερχᾶ, κι' ὁ ἴδιος εἶν' ἀττόιτης.
 Τούρκους ῥαγιάδες 'ς τὰ Μωριά θανά τοὺς θανατώσῃ,
 Καὶ ποιὸς τοῦ στέκεται καρσὶ τζεβάπι νὰ τοῦ δώσῃ;
 Κι' ἂν στείλωμε 'ς τὸν βασιληᾶ 'ς τὸν νοῦν του δὲν τὸν βαίνει,
 Τί πλάκωσε τ' ἀσκέρι του, κ' ἐμπῆκε 'ς τὸ δερβένι.
 Καὶ σήμερα διὰ σήμερα ὅ,τ' ἡμπορέσει κάνει,
 Τ' ὁ βασιληᾶς τὸν ἔστειλε ἐδῶ μὲ τὸ φερμάνι.
 Μόν' εἶναι τὸ καλλίτερο ὁμπρὸς του νὰ τοῦ βγοῦμε,
 Καὶ γράφομε 'ς τὸν βασιληᾶ κρυφὰ καὶ προβοδοῦμε.
 Τοῦ γράφομε τοῦ βασιληᾶ καὶ Τοῦρκοι καὶ ῥαγιάδες,
 Καὶ ξεγλυτόνει τὰ Μωριά ἀπ' τοὺς Ἀρβανιτάδες,
 Κ' εὐθὺς 'ς τὴν ὥρα προβοδᾶ βεζίρ Ἀνατολίτη,
 Καὶ μᾶς γλυτόνει σήμερα ἀπὸ τὸν Ἀρβανίτη. »
 Τούτ' τὴν κουδέντα κάνουνε, καὶ θέλουν νὰ κινήσουν,
 'Σ τὴ Θήβα νὰ προφθάσουνε γιὰ νὰ τὸν προσκυνήσουν.
 Μὲ χωρὶς αἶμα κίνησαν, μὲ τὴν ψυχὴ 'ς τὸ στόμα,
 Χωρὶς θωριά 'ς τὸ πρόσωπο, σὰν νὰ 'τανε 'ς τὸ χῶμα.
 Τοὺς σκόρπισε τὸ αἶμά τους, τοὺς χάθηκε ἡ θωριά τους,
 Τοὺς χάθηκε κ' ἡ δύναμι κ' ἡ δόλια ἡ ἀντριά τους.
 Μὲ ἀτζελε σηκώθηκαν καὶ μὲ τζιατάλ μεντζίλι,
 Μὲ χωρὶς αἶμα καὶ θωριά, μὲ τὴν ψυχὴ 'ς τὰ 'χείλη.
 'Σ τὴ Θήβα παραφθάνουνε ἐκεῖνοι οἱ μαυρισμένοι,
 Κι' ὥρα τὴν ὥρα βρίσκονταν πικροὶ καὶ μαυρισμένοι.
 Μὲ τοὺς Γριπιώταις ἔσμιζαν, ὅπου τὸν καρτεροῦνε
 'Σ τὴν Πέτρα τὸν Βελήπασα, νὰ βγοῦν νὰ τὸν δεχθοῦνε.
 Περνοῦν μπουλούκια ἄμετρα, ἀσκέρια ξηκουσμένα,
 Καὶ φορτωμένα 'ς τ' ἄρματα μαλαμοκαπνισμένα.
 Βλέπουνε ῥάχτια καὶ χασιαῖς κι' ἄτια ποῦ ξαπστοῦνε,
 Π' ὅσον καιρὸν κι' ἂν ζήσουνε θαλὰ τὰ θυμηθοῦνε.

Κι' οἱ μπένδες τῆς Εὐριπος θαμεύονται οἱ καϋμένοι
 'Σ τ' ἀσκέρι τοῦ Βελήπασα ἀπ' ἔκει ποῦ διαβαίνει.
 Οἱ μπένδες τῆς Εὐριπος πότε θά θιαμαχτοῦνε ;
 Ὅταν θά 'μπῇ 'ς τὴν Εὐριπο αὐτοὶ θά τὸν ἰδοῦνε.

Ὁ Βελήπασας.

Ἐξ ἡ χιλιάδες βάτταε Βελήπασας ἀτλίδες,
 Χίλιους νομάτους χᾶϊταις, καὶ χίλιους γκριτζιαλίδες.
 Σηκώθηκ' ἀπ' τὴν Λειβαδιά 'ς τὴν Θήβα νὰ κονέψη,
 Νὰ καλοπάρη τὴν Τουρκιά καὶ νὰ τὴν ὁρμηνέψη.
 Νὰ καλοπάρη τὴν Τουρκιά, τὸν φόβο νὰ τοὺς βγάλλη,
 Τὴ χάθηκε τὸ αἷμά τους κι' ὁ νοῦς ἀπ' τὸ κεφάλι.
 Μωριά καὶ Θήβα κ' Εὐριπο βγῆκαν καὶ καρτεροῦνε,
 Μὲ φόβο καὶ μὲ τρόμαξι, ὅσο νὰ τὸν ἰδοῦνε.
 Βλέπουν ἀσκέρια φοβερά, κ' ἓνα φεγγάρι λάμπει,
 Τὸ ἴδιο σὰν τὴν ἀνοιξι στολίσθηκαν οἱ κάμποι.
 Αὐτὸς εἶν' ὁ Βελήπασας ποῦ λάμπει σὰν φεγγάρι,
 Ποῦ τὸν γεράτισ' ὁ θεὸς σὰν τὸ μαργαριτάρι.
 Μωριά, καὶ Θήβα, καὶ Εὐριπο τοῦ βγήκανε μπροστά του,
 Καὶ πιάνουν τοῦ Βελήπασα τὴν τίμια τὴν ποδιά του.
 Ἡ γνῶσι τοὺς ἐχάθηκε κ' ἡ φέξι τοῦ ματιοῦ τους,
 Καὶ πλεῖο τακάτι δὲν ἔχουν νὰ μάσουνε τὸν νοῦν τους.
 Γιατ' εἶδαν θάματα πολλὰ 'ς τ' Ἀλήπασα τ' ἀσλάνι,
 Ποῦ τὸν γεράτισ' ὁ Θεὸς μόνον, χωρὶς ἀκράνη.
 Βλέπουν ἀσκέρια φοβερά, ἀτλίδες μουστακλίδες,
 Θαρροῦσαν 'ς τὴν Ἀρβανιτιά δὲν ἦσαν μπενιτζίδες.
 Οἱ μπένδες τῆς Εὐριπος δὲν ξέρουν τί νὰ 'ποῦνε,
 Ἀπ' ὅζω ἀπὸ τὴν Εὐριπο νὰ βγοῦνε δὲν τρομοῦνε.
 Εἶν' ἰζτερχᾶς τ' Ἀλήπασα, π' ὅλος ὁ κόσμος σειέται,
 Ποῦ τρέμ' ὅλος ὁ ντουνιαῶς, κ' εὐθὺς 'ς τὴν ὥρα σθούεται.
 Ὅπου βαροῦν τὰ νάλιά τους καὶ τρέμουν ὅλ' οἱ τόποι,
 Καὶ μπαίνουνε 'ς τὴν μαύρη γῆς οἱ ἄτυχοι ἀνθρώποι.
 Τῆς Θήβας οἱ ἀγιάνιδες κι' αὐτοὶ τὸν προσκυνοῦνε,
 Καὶ τὸ χρυσό του τὸ ζεγκὶ αὐτοὶ τοῦ τὸ φιλοῦνε.

Κ' οἱ Μωραῖταις οἱ πικροὶ κι' αὐτοὶ τὸν προσκυνοῦν
 Μὲ τὴν ψυχὴ 'ς τ' ἀχειλί τους, κι' ἀράδα ξεψυχοῦνε.
 Τοὺς χαῖδεψ' ὁ Βελήπασας ὅλους μὲ τὴν ἀράδα,
 Λόγια γλυκὰ τοὺς ἔκρινε πολλὰ μὲ νοστιμάδα.

Ὁ Βελήπασας.

Τοὺς εἶπε· « μὴ τρομάζετε, τ' ἐγὼ δὲν τρώγ' ἀνθρώπους,
 Μὲ τὸ φερμάνι ἔρχομαι σὲ τουτουνοὺς τοὺς τόπους.
 Εἰς τὴν καρδιά μὴ βάνετε κανένα κασαβέτι,
 Θαῤῥεύω 'ς τὴν ἡμέραν μου νὰ θρῆτε σελιαμέτι.
 Μὲ τὸ φερμάνι ἔρχομαι σὲ τουτουνοὺς τοὺς τόπους,
 Γιὰ νὰ γλυτώσω τὸν ῥαγιαῖ ἀπ' τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους.
 Ἐγὼ ῥθα γιὰ τοὺς ἄπρεπους, καὶ γιὰ τοὺς ἐσχιάδες,
 Ποῦ κάνουν πράγματ' ἄπρεπα σὲ Τούρκους, σὲ ῥαγιαδες.
 Καὶ βεζβεσὲ μὴ βάνετε καθόλου 'ς τὴν καρδιάν σας,
 Ῥεχάτι θὰ τραβήσετε καὶ σεῖς καὶ τὰ παιδιὰ σας.
 Τοὺς ἐσχιάδες 'ς τὰ Μωριά θανά τοὺς ξεπατώσω,
 Κι' ἀπὸ κεινῶν τὰ βάσανα ἐγὼ θὰ σᾶς γλυτώσω.
 Ὁ βασιλιᾶς μὲ πρόσταξε τὸν κόσμον νὰ παστρέψω,
 Κι' ἀπ' τοὺς ῥαγιαδες 'ς τὰ Μωριά νερὸ νὰ μὴ γυρέψω.
 Ἀκόμα δὲν τὸν βλέπετε ἐσεῖς τὸν ντὶν ντουσμανῆ,
 Ποῦ λύσσαξε πατόκορφα καὶ δὲν τηράει τί κάνει;
 Ἐγὼ ῥθα μέσα 'ς τὰ Μωριά τὰ κάστρη νὰ γεμίσω,
 Κι' ἂν ἔρθῃ σὲ τοῦτ' τὰ χώματα νὰ βγῶ νὰ πολεμήσω.
 Δὲν ἦρθα μέσα 'ς τὰ Μωριά ἐγὼ νὰ σᾶς χαλάσω,
 Θαῤῥεύω 'ς τὴν ἡμέραν μου τὸν τόπον νὰ τὸν φτιάσω.
 Θαῤῥεύω 'ς τὴν ἡμέραν μου τὸν τόπον νὰ τὸν στρώσω,
 Τοὺς ἐσχιάδες 'ς τὰ Μωριά νιζάμι νὰ τοὺς δώσω. »
 Σὰν ἔκριν' ὁ Βελήπασας τέτοιαις λογιῇς γλυκάδες,
 Ὁ νοὺς παιὰ ἐμαζώχθηκε εἰς Τούρκους καὶ ῥαγιαδες.
 Καὶ κάνουν, δόξα σ' ὁ Θεὸς ὅπ' ἔχουν μερχαμέτι,
 Γιὰ ταῦτο ἦσαν 'ς τὸν ντουνια τέτοιαις λογιῇς δεβλέτι.
 « Μὲ τὴν γλυκειὰ τὴν γλῶσσά του μᾶς ἔματε τὸν νοῦ μας, »
 Τὶ χάθηκε τὸ αἷμά μας κ' ἡ φέξι τοῦ ματιοῦ μας. »
 Ἀρχίνησαν καὶ κάνουνε δοᾶν μὲ τὴν καρδιά τους,
 Ὅπου τοὺς ἔκρινε γλυκὰ κατὰ τὸ θέλημά τους.

Κ' ἡ Θῆβα καὶ ἡ Εὐριπο κι' αὐτοὶ δοῶ τοῦ κάνουν,
 Ὑστερινὰ σηκώθηκαν 'ς τὴν Εὐριπο καὶ πάνουν.
 Κι' ὅ,τ' εἶδαν 'ς τὸν Βελήπασα ὅλα τὰ μολογοῦνε,
 Ὅσο καιρὸ κι' ἂν ζήσουνε θελὰ τὰ θυμηθοῦνε.
 Κι' ὁ φόβος τοῦ Βελήπασα δὲν βγαίν' ἀπὸ τὸ νοῦ τους,
 Νὰ μὴ τοὺς γίνη χαβαλὲς κι' ὀχθρὸς τοῦ κεφαλιοῦ τους.
 Καὶ λένε μὲ τὴν γνώμη τους, γκιόγια τὸν ἀγαποῦνε,
 Κι' ἂν κουβεντιάσουν ἄπρεπα ἐκεῖνοι δὲν τρομοῦνε.
 Τὸ σκιάζονται τὴν Εὐριπο μανσοῦπι μὴν τὴν πάρη,
 Καὶ στερινὰ τοὺς μπέηδες τοὺς βαίνει 'ς τὸ γομάρι.
 Κι' ὀπίσω θελὰ πιάσωμεν ἡμεῖς τοὺς Ἀρβανίταις,
 Ὅπου εὐγῆκε ὁ φόβος τους ἀπὸ τοὺς Μωραῖταις.
 Γυρεύουν τοῦ Βελήπασα τὸ ἔζνι νὰ κινήσουν,
 Νὰ πᾶνε 'ς τὴν Τριπολιτζὰ κονάκια νὰ τ' ὀρμίσουν.
 Τοὺς εἶπε κι' ὁ Βελήπασας· « τηρᾶτε τὴν δουλειὰ σας,
 Καὶ κάμτ' τὰ χρειζοῦμενα κι' ὅ,τ' ἀγαπᾷ ἡ καρδιά σας.
 Μόν' ἀτζελε μὴ κάνετε, τὶ ὅλοι θὰ σηκωθοῦμε,
 Κ' εἰς τὸ δερβένι τῆς Μωριάς ἐκεῖ νὰ χωρισθοῦμε. »
 Σηκώθηκε ὁ Βελήπασας καὶ μπαίνει 'ς τὸ δερβένι,
 Κι' ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς Τατάρους ἀπολένει.
 « Ἡ χώραις κι' ὅλα τὰ χωριά ὅλοι νὰ σηκωθοῦνε,
 Καὶ νὰ ῥθουν 'ς τὴν Τριπολιτζὰ ὀμπρὸς μου νὰ μοῦ βγοῦνε.
 Ὅλοι μεγάλοι καὶ μικροὶ εὐθύς νὰ μαζωχθοῦνε,
 Ἄν ἔχουνε κᾶν ἄδικο 'ς τ' ἐμένα νὰ τὸ εἰποῦνε.
 Γγερέξα κι' ἀπὸ μπέηδες, γγερέξα κι' ἀπ' ἀγάδες,
 Κι' ἀπ' τοὺς ἀσίδες 'ς τὰ Μωριά κι' ἀπὸ τοὺς ἐστιάδες.
 Γιατ' ἦρθα μέσα 'ς τὰ Μωριά νιζάμι νὰ σᾶς δώσω,
 Τὸν ἄτυχο τὸν ἄνθρωπο θανά τὸν θανατώσω. »
 Ἀπ' τὸ δερβένι κίνησε 'ς τὴν Γκιόρτεζα καὶ πᾶει,
 Ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιὰ τοῦ βγήκανε 'ς τ' ἀλᾷ.
 Κι' ὁ ἴδιος ὁ Βελήπασας ξετάζει καὶ διαλέει,
 Καθένας καὶ τὸν πόνο του γυρίζει καὶ τοῦ λέει.
 Τὰ γράφει 'ς τὸ δεφτέρι του νὰ μὴ τ' ἀλησμονήσῃ,
 Νὰ σώσῃ 'ς τὴν Τριπολιτζὰ νὰ κάμῃ δίκηα κρίσι.
 Ὡς τὴν Κόρινθο σηκώθηκε 'ς τὴν Γκιόρτεζα παγαίνει,
 Καὶ σάφια σάφια τό 'καμε τ' ἀσκέρι, καὶ διαβαίνει.

Ζυγόνουν μέσα 'ς τ' Ἀργοσι τ' ἀσκέρι του νὰ μποῦνε,
 Κι' ἀπ' ὅζω 'ς τὸ βακούφικο ἐκεῖ τὸν καρτεροῦνε.
 Καὶ θέλῃς ὁ Βελήπασας μιὰ ψίχα νὰ γλενδίση,
 Καὶ μοίρασε τ' ἀσκέρι του νὰ βγῇ νὰ πολεμήσῃ.
 Τὰ μοίρασε τ' ἀσκέρια του ἐκεῖ, καὶ πολεμοῦνε,
 Μὲ τ' αἷτια τους κοσεύοντας καὶ τὰ σπαθιά κρατοῦνε.
 Πολέμησ' ὁ Βελήπασας νὰ κάμ' ἓνα τζιομποῦσι,
 Κι' ἀνάμεσα 'ς τ' ἀσκέρι του ἐγένηκε τζιουλουῦσι.
 Καὶ κρύωσαν πατόκορφα οἱ δόλιοι Μωραΐταις,
 Καὶ δὲ θελὰ γλυτώσουνε ἀπὸ τοὺς Ἀρβανίταις,
 Λένε· « γιὰ τοῦτο τὸ 'βαλε τ' ἀσκέρι νὰ μαλώσῃ,
 Γιὰ νὰ μᾶς θάλῃ τὸ σπαθί, καὶ νὰ μᾶς θανατώσῃ. »
 Δυὸ τρεῖς ἀρχόντοι 'ς τ' Ἀργοσι τοὺς ἔτσας' ἡ χολή τους,
 Κι' οἱ ἄλλοι τὴν ἐξέγραψαν τὴν σκοτεινὴ ζωὴ τους.
 Θαρρεῦουν τὸν Βελήπασα σπαθὶ νὰ μὴ τοὺς βάλλῃ,
 Κ' εὐθὺς τοὺς βάρεσε ταμλαῖς 'ς ἐκεῖνο τὸ μαχάλι.
 Καὶ πρόσταξ' ὁ Βελήπασας καὶ βάν' ἓνα τελιάλλῃ,
 Νὰ μὴ σκιαχθοῦνε τίποτα ὅλοι μικροὶ μεγάλοι.
 « Καὶ σιουμπεὲ μὴ βάνετε, καὶ 'ς τὴν καρδιὰ γγιδέρι,
 Βεζίρης κάνει χωρατὰ μὲ τὸ δικό τ' ἀσκέρι. »
 Καὶ 'ς τ' Ἀργοσι δὲ στάθηκε, μόν' κίνησε καὶ πάνει.
 Βεζίρης 'ς τὴν Τριπολιτζὰ τὴν ἴδια μέρα φθάνει.
 Τρεῖς μέραις εἶν' τ' ἀδέτι του, μουσαφιρλίκι κάνει,
 Μηδὲ πικρὸ μηδὲ γλυκὸ δὲν βγαίνει 'ς τὸ μεϊτάνι.
 Αὐτὸ τ' ἀδέτι βρίσκεται τοῦ καθενοῦ βεζίρη,
 Τρεῖς μέραις 'ς τὸ μανσοῦπί του τὸν ἔχουν μουσαφίρη.
 'Σ ταῖς τρεῖς ἡμέραις κ' ὕστερα ἀνοίγει μασλαχάτι,
 Καὶ στρώνεται 'ς τὸ πόστι του, κι' ἀνοίγει τὸ σεριάτι.
 'Σ ταῖς τρεῖς ἡμέραις ἔστειλε καὶ κράζει τοὺς ἀγάδες,
 Ἀκόμα καὶ τοὺς μπέηδες, κατῆδες, καὶ χοτζάδες.
 Ὅλοι τοὺς ἐμαζώχθηκαν καὶ βγήκανε μπροστά του,
 Φιλοῦνε τοῦ Βελήπασα τὴν τίμια τὴν ποδιά του.
 Ἐγύρισ' ὁ Βελήπασας καὶ λέγει· « νὰ στοχασθῆτε,
 Καὶ 'ς τὸ ὁμοῦρι τῆς Μωριάς νὰ μ' ἀνακατωθῆτε.
 Ἄν θέλετε νὰ βρίσκεσθε ἐπεῖς μὲ τὴν τιμὴν σας,
 Γιὰ ποῦ σᾶς τὸ 'πα σήμερα καὶ στοχασθῆτ' ἀτοί σας. »

Αὐτὰ τ' ἀδέτεια πῶχετε νὰ φτιάσετε δεφτέρει,
 Καὶ ὁδῶ νὰ μοῦ περάσουνε ἀπ' τὸ δικό μου χέρι.
 Καὶ σεῖς κατῆδες τῆς Μωριᾶς, ν' ἀνοίξετε τὸ μάτι,
 Νὰ μὴ παραστρατήσετε ἐσεῖς ἀπ' τὸ σεριάτι.
 Καθένας νὰ διαλογισθῇ νὰ μὴ παραστρατήσῃ,
 Ὡς κρίνει τὸ κιτάπι μας νὰ κρίνετε τὴν κρίτι.
 Κι' ἀπ' τὸ ταμάχι τοῦ ντουνιαῖ ἐσεῖς νὰ τραβήχῃτε,
 Τὶ τώρα ἔς τὴν ἡμέραν μου θελὰ μπερμπερισθῇτε.
 Καὶ σεῖς χοτζάδες τῆς Μωριᾶς, τηράτε τὰ τζαμιά σας,
 Τηράτε καὶ τὸ ντέρτι σας καὶ τὸ προσκύνημά σας.
 Καὶ ἔς τὸ ὁμοῦρι τῆς Μωριᾶς μὴ βάνετε τ' αὐτί σας,
 Τὶ τώρα ἔς τὴν ἡμέραν μου γκρεμίζεται ἡ τιμὴ σας.
 Κ' οἱ βοῦθοντάδες τῆς Μωριᾶς ὅπ' ἔχουν μουκατάδες,
 Τὸ δίκρο νὰ κυττάξετε, μὴ γίνεσθε ζορμπάδες.
 Νὰ πάρετε τὸ δίκρό σας αὐτὸ ποῦ σὰς τυχαίνει,
 Τὶ ὑστέρου θ' ἀπομείνετε μὲ τὴν καρδιά καμένη.
 Καὶ, σεῖς μωροὶ πτωχολογιά, ἐδῶ νὰ μαζωχθῇτε,
 Ὅ,τ' ἄδικο κι' ἂν ἔχετε ἐμένα νὰ μοῦ πῆτε.
 Καὶ κλάψετε τὸν πόνον σας καὶ Τοῦρκοι καὶ ῥαγιαδες,
 Νὰ πάρετε τὸ δίκρό σας ἀπὸ τοὺς ἀφεντάδες.
 Στέλνει ἔς τὴν Μάνια μπουγιουρτιά νὰ ῥθουν νὰ προσκυνήσουν,
 Τὰ χοῦϊα τὰ παντεςινὰ ἔς τὴν ἄκρη νὰ τ' ἀφήσουν.
 Ἡ Μάνια ἔς τὴν ἡμέραν του δὲν ἔκαμε κεφάλι,
 Μόν' ἤρθαν ἔς τὴν Τριπολιτζὰ μιὰ εἰκοσυχὰ μεγάλοι.
 Ὡς τόσο ἡ Λάλα τοῦ καμὲ ἰνάτι καὶ τζιεφάδες,
 Καὶ πιάσθηκαν ἔς τὰ βρόχια του πικροὶ καὶ μυσκαράδες.
 Καὶ ἔς τὰ Μπαρδούνια τοῦ ἑκαμν κι' αὐτοὶ ψίχα σικλέτι,
 Βελήπασας τοὺς ἔκαμε μεγάλο ἀκαρέτι.
 Τοὺς ἔκαψε τὰ σπίτιά τους, τοὺς πῆρε καὶ τὸ βιό τους,
 Τοὺς φέρει ἔς τὴν Τριπολιτζὰ καὶ κλαίνει τὸν καὶμόν τους.
 Τοὺς ἔδωτ' ὁ Βελήπασας τέτοιας λογῆς νιζάμι,
 Καὶ ὡς βεζίρης τὰ Μωριὰ μαχάλι νὰ τὸ κάμη.

[Ἀμέσως δὲ περιγράφων ἐν τριακοσίοις ὀγδοήκοντα ὀκτῶ στίχοις
 τὰ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Εὐθυμίου Βλαχάβα δημοσιευθέντα ἐν
 τῇ Τουρκοκρατουμένῃ Ἑλλάδι, ἀφηγεῖται, ὅτι ὁ σουλτάνος πολεμῶν

κατὰ τῶν Ῥώσων παρήγγειλεν εἰς τὸν Ἀλὴν ἰν' αὐτοπροσώπως ὁδηγήσῃ ἐπικουρίαν εἰς τὸ ὑπὸ τὸν βεζίρην Κιὸρ Γιουσούφ παρὰ τὸν Δούναβιν στρατόπεδον. Ἀλλ' ὁ φιλύποπτος Ἀλβανὸς φοβούμενος περὶ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς, διατάσσει τὸν μόλις περαιώσαντα τὴν κατὰ Βλαχάδα ἐκστρατείαν υἱὸν αὐτοῦ Μουχτάρ πασάν ἵνα παραλάβῃ δώδεκα χιλιάδας στρατοῦ μεθ' ὧν τῶν ἀναγκαίων τοῦ πολέμου καὶ μεταβῇ εἰς τὸ σουλτανικὸν στρατόπεδον. Ὁ Μουχτάρ βαρυθυμῶν ὑπακούει εἰς τὴν προσταγὴν, λέγων]

... Ἀμὰν, πατέρα, μου ῥεχάτι δὲν μοῦ δίνεις,
 Νὰ ζεσταθῶ ἔς τὸ πόστι μου ἐμένα δὲν μ' ἀφίνεις;
 Ἀπόστασα, πατέρα μου, τοῦτο τὸ καλοκαῖρι,
 Ὅτ' ἦρθ' ἀπὸ τὸν πόλεμο, ὀπίσω ἔς τὸ σφεῖρι;

[Ὁ Ἀλῆς διὰ κολακευτικῶν λόγων προτρέπει αὐτὸν νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν του, καὶ συμβουλεύει νὰ διατηρῇ τὸν στρατὸν ἐν καλῇ τάξει. Οὕτω δὲ οὗτος ὑπακούσας]

... πέρνει κάμπους καὶ βουνὰ κι' ὀπίσω δὲν τηράζει,
 Σὰν ἀστραπὴ καὶ σύγνεφο τὸν κόσμον τὸν ταραίζει.

[Καὶ καταφθάσας εἰς Σιλίστριαν, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἀρχιστράτηγος Γιουσούφ πασᾶς συνεπλέκετο μετὰ τῶν Ῥώσων, λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην, καὶ κατατροποῖ τοὺς ἐχθρούς.]

Ὅλο τ' οὐρδὶ δυνάμωσε καὶ κάνουνε γαῖρέτι,
 Ὡς τὰ δυὸ ταραρία γίνηκε μεγάλον χακαρέτι.
 Τρεῖς ὥραις τὸν κυνήγησαν, κόβοντας, πελεκοῦντας,
 Καὶ γύρισ' ὁ Μουχτάρ πασᾶς παίζοντας καὶ γελιοῦντας.

[Ὁ Κιὸρ Γιουσούφ ἀναγγέλλει εἰς τὸ δουβλέτι τὴν νίκην, λέγων]
 Ἐγίνηκε ἔς τὸ Μόσκοβο μεγάλο χακαρέτι,
 Τὶ πρόφθασ' ὁ Μουχτάρ πασᾶς τ' Ἀλήπασα βεζίρη,
 Καὶ γλύτωσ' ὅλον τὸ οὐρδὶ αὐτὸς ἀπ' τὸν κιαφίρη.

[Ὁ σουλτάνος στέλλει τῷ Μουχτάρ φερμάνιον, ἐν ᾧ εὐχαριστῶν ἐπὶ τῇ συνδρομῇ, ὀνομάζει αὐτὸν *ἔνδοξον* (ἱζρη), τιθέμενος εἰς τὴν διακρίσιν του τὸ τρίτον τοῦτον. Οὗτος δὲ ἀπαντῶν λέγει, ὅτι πολεμῶν ὑπὲρ τῆς τιμῆς τοῦ βασιλέως του οὐδόλως εἶχεν ὑπ' ὄψιν ἀμοιβάς, καὶ εἶναι πρόθυμος νὰ τρέξῃ μετὰ πάσης προθυμίας ὅπου ἡ χρεία τὸ καλέσῃ. Ἐπελθόντος τοῦ φθινοπώρου, ὁ Ῥωσικὸς στρατὸς τρομάξας ἀπὸ τὸν Μουχτάρην (!) φοβεῖται νὰ ἐξakkολουθήτῃ τὰς ἐχθροπραξίας,

δὲ τσάρος γράρει τῷ πρεσβευτῇ του (έλτζῃ) νὰ συνομολογήσῃ μετὰ οὐ σουλτάνου ἀνακωχὴν (μουταρεκὲ) μέχρι τῆς ἀνοίξεως]

Τ' εἶναι χειμῶνας φοβερός, κι' ὁ κόσμος παταγόνει,
Κι' ἀπὸ τὸ κρύο τὸ πολὺ κανέννας δὲν γλυτόνει.

[Συνομολογηθείσης ἀνακωχῆς μέχρι πρώτης Μαρτίου, ὁ τσάρος παραγγέλει εἰς τὰ στρατεύματά του,]

. σακὶν μὴ παραχθῆτε,
Αὐτοῦ 'ς τῆς Τούνας τὰ νερὰ καρσὶ νὰ τοῦ σταθῆτε.
Καὶ τὸ οὐρδὶ τοῦ βασιληᾶ ἐσεῖς μὴν τὸ τηρᾶτε,
Μόν' τὸ παιδὶ τ' Ἀλήπασα, κι' ἀπάνω του νὰ πᾶτε.
Μὲ τὸ παιδὶ τ' Ἀλήπασα ὅλοι νὰ σκοτωθῆτε,
Κι' ἂν χαλασθῆτε, τίποτας ἐδῶ νὰ μὴ σταθῆτε.
Τ' Ἀλήπασας ἐμένανε ἔσως καὶ μὲ νικήσει,
Ἐμέν' ἀπὸ τὸ τάχτι μου αὐτὸς θὰ μὲ γκρεμίσῃ.
Κι' αὐτὸς ποῦ μᾶς γεράτισε ἕναν Ἀλῆ θὰ πέψῃ,
Τούρκους Ῥωμαίους 'ς τὸν ντουניᾶ αὐτὸς θὰ τοὺς παιδέψῃ.

[Συγχρόνως δὲ καὶ ὁ σουλτάνος διέταξε τὰ στρατεύματα νὰ ἐλθῶσιν εἰς Ἀδριανούπολιν (Ἐντρινὲ) πρὸς παραχείμασιν· ὁ δὲ Μουχτάρ ἐπανέρχεται εἰς Ἰωάννινα.

Μετὰ τοῦτο ἄρχεται τῆς διηγήσεως τῶν ἐν Ἀθβανίᾳ πολέμων τοῦ Ἀλῆ. Οὗτος πληροφορηθεὶς τὴν μεταξὺ τοῦ ἐκ Κόνιτσας Ἰβραὶμ πασᾶ τοῦ Βερατίου καὶ τοῦ Τζάνου Μουχτάρη ἀναφύεισαν ἔριδα προσφέρει τῷ τελευταίῳ τὴν προστασίαν του, καὶ παρ' αὐτοῦ μακθάνει τοὺς σκοποὺς τοῦ πρώτου. Μετ' ὀλίγον ὁ Ἰβραὶμ παρασκευασθεὶς εἰς πόλεμον γράφει εἰς τὸν ἐν Ἐλθασανίῳ Ἀβδούλ πασᾶν, ἐχθρὸν αὐτοῦ, πλὴν ὑποστηριζόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ, τὰ ἐξῆς:]

« Νὰ φύγῃς, μπρὲ Ἀπτούλ πασᾶ, τ' ἐγὼ θελᾶ σὲ κάψω,
Κι' ὅλο τὸ βιό σου σήμερα μιρὶ θελᾶ σ' τὸ γράψω.
Καὶ σύρε 'ς τὸν Ἀλήπασα, σὰν ἦσουν μαθημένος,
Καὶ τεθαμπῆς νὰ βρίσκεσαι 'ς τὴν πόρταν του γραμμένος.
Βαργέστ' ἀπ' τὸν Ἀλήπασα, καὶ σύμωσε σὲ μένα.
Κι' ὅτ' ἔκαμες, ἄς ἔκαμες, σοῦ τὰ 'χω χαρισμένα. »

[Ἀλλ' ὁ Ἀβδούλ ἀποποιεῖται, ἀπαντῶν]

« Ἐγ' ἀπὸ τὸν Ἀλήπασα ποτὲ δὲν βρίζεττάω,
Χρόνο τὸν χρόνο μιὰ βολὰ 'ς τὰ Γιάννινα θὰ πᾶω.

Καὶ καμμιὰ χρεία δὲν ἔχω, αὐτὸς ἄς ἦν' ὀχθρὸς σου,
 Μόν' εἶναι καὶ καλλίτερος, καὶ μεγαλειτερός σου.
 Κι' ἂν ἔβαλες τὰ δυνατὰ ἐσὺ νὰ μὲ χαλάτης,
 Τῆς πικροδάρνης τὸ νερὸ θὰ πιῆς νὰ τ' ἀπεράσης.
 Καλλίτερα νὰ χαλασθῶ καὶ στάκτη ἔγὼ νὰ γίνω,
 Ὡς τὴν πόρτα σου δὲν ἔρχομαι, καὶ πίστι δὲν σοῦ δίνω.
 Τὸ φεῖδι μὲ τὸν ἄνθρωπο ἔχουν ἔχθρα μεγάλη,
 Κι' ἀδύνατ' Ἀπτούλαπασας τὴν πίστι νὰ σοῦ βάλῃ.
 Ἔτσι κ' ἐγὼ μὲ σένανε τὸ φεῖδι παρομοιάζω,
 Καὶ πάνω ὥς τὸν Ἀλήπατα, καὶ τοῦ τὰ κουβεντιάζω. »

[Καὶ ταῦτα παραγγέλλας ἐτοιμάζεται πρὸς ἀντίκρουσιν, καὶ προσκαλεῖ τὸν λαὸν (χαλίδες) νὰ τῷ βοηθήσῃ· πλὴν οὗτοι ἀποποιῶνται λέγοντες.]

..... τηροῦμε τὴν δουλειά μας,
 Νὰ βγάλῃ καὶ κἄνα μπαρὰ νὰ φάῃ ἡ φαμελιά μας.

[Συγχρόνως δὲ ὁ Ἰβραὶμ γράφει εἰς τὸν λαὸν τοῦ Ἑλδαστανίου νὰ λάβῃ τὰ ὄπλα κατὰ τοῦ Ἀπτούλ.]

« Τ αὐτὸς μὲ τὸν Ἀλήπατα δουλειαῖς θ' ἀνακατώσῃ,
 Χωρὶς ντουρέκι πολεμᾶ πεσκεσί νὰ σᾶς δώτῃ. »

[Οἱ Ἑλδαστανιῶται συνέρχονται, καὶ ἀποφασίζουσι ν' ἀποπέμψωσι τὸν διοικητὴν των.]

« Γυρεύεις τὸν Ἀλήπατα ἐδῶ νὰ μᾶς τὸν φέρῃς,
 Γιὰ ταῦτο νὰ σὲ διώξωμε ἀβόλετο νὰ ξέρῃς. »

[Ὁ Ἀπτούλ ἐπιμένει φρονῶν τὰ τοῦ Ἀλῆ, ὁ δὲ λαὸς ζητεῖ βοήθειαν παρὰ τοῦ Ἰβραὶμ πρὸς ἐκδίωξίν του. Βερατινοὶ καὶ Ἑλδαστανιῶται πολιορκοῦσι τὸν Ἀπτούλ, ὅστις διὰ συνθήκης ἐξελθὼν τρέχει εἰς Ἰωάνinna, καὶ ἀγγέλλει τῷ Ἀλῆ.]

..... μὲ κυνήγησαν ἀπὸ τὸ Ἑλμπασάνι
 Κι' ἀτάριαταν τὸ τόπο μου καὶ τὸ πικρὸ βατάνι.
 Κι' ἀκούμπησα ὥς τὸν ἴσκιο σου, καὶ μπῆκα ὥς τὰ φτερά σου,
 Καὶ τώρα κάμε μου τζαρέ, βεζίρ, ἡ ἀφεντειά σου.
 Καὶ στεῖλέ με ὥς τὸν τόπο μου, ὥς τὸ ἔρξι τὸ δικό μου,
 Μὲ τὴν δική σου δύναμι νὰ διώξω τὸν ὀχθρό μου. »

[Ὁ Ἀλῆς παρκαμυθίσας αὐτὸν ὑπόσχεται τὴν συνδρομὴν του πρὸς ἀνάκτησιν τῆς χώρας του, καὶ περὶ τούτου γράφει εἰς διαφόρους, καὶ ἰδίως

ὁ Τζάνον Μουχτάρην καὶ τὸν Καπλάν πασαῖν. Μετ' ὀλίγον ὁ Ἀπτούλ
 ἐπὶ κεφαλῇ τῶν συναθροισθεῖσων συμμαχικῶν δυνάμεων, ἐκστρα-
 τεύει κατὰ τοῦ Ἐλδασανίου, τὸ ὅποιον καλῶς ἐξησφάλιτεν ὁ Ἰβραΐμ.]

Καὶ βάνουνε τὰ δυνατὰ ὅλοι νὰ σκοτωθοῦνε,
 Καὶ ᾽ς τὸ οὐρδὶ τ' Ἀλήπασα νὰ μὴ παραδοθοῦνε.

Καὶ χύθηκαν σὰν ἀστραπὴ αὐτοὶ μὲ τὰ σπαθιά τους,
 Καὶ βρῆκαν τὰ μουράτιά τους κι' ὅ,τι ἤελε ἡ καρδιά τους.

Χαλάσθηκ' Ἀπτουλάπασας μὲ ὅλο του τ' ἀσκέρι,
 Καὶ μπῆκε ᾽ς τὴν καρδοῦλά του χειρότερο κεδέρι.

[Ὁ Ἀπτούλ θρηνεῖ ἐπὶ τῇ ἡττῃ, πλὴν ἐγκαρδιωθείς ὑπὸ τοῦ στρα-
 τήματος συγκροτεῖ δευτέραν μάχην καὶ γίνεται κύριος τοῦ φρουρίου.]

Ἀντρειώθηκ' Ἀπτουλάπασας εὐθὺς κείνην τὴν ὥρα,
 Ἀπὸ ταῖς τέσσαρες μεριαῖς τὴν ἔζωσε τὴν χώρα.

Καὶ μπῆκανε ᾽ς τὸν κασαμπᾶ, καὶ τ' εἶναι δὲν τηροῦνε,
 Σὰν τὰ σαΐνια τὰ πουλιά κόβουν καὶ πελεκοῦνε.

Σὰν ἀστραπὴ ὅταν φαίνεται ᾽ς ἀνατολὴ καὶ δύσι,
 Χοντρὸ χαλάζι φοβερὸ ἀπάνω τους θὰ χύσῃ,

Ἔτσ' ὅταν Ἀπτουλάπασας μὲ τὸ σπαθὶ ᾽ς τὸ χέρι
 ᾽ς τὸ Ἐλπασάνι χώθηκε ᾽ς τὸ δεύτερο σεφέρι.

Ἀνακατώθη ὁ ντουνιαῖς, φωνὴν παντοῦ ἀκούει,
 Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ φωνάζουνε τὸ οὐῖ.

Σὰν ποταμάκι θολερὸ τὸ αἷμα πάντα τρέχει,
 Καὶ χορτασμ' Ἀπτουλάπασας σὲ τουτουνοὺς δὲν ἔχει.

Τ' ἀσκέρι τοῦ Μπραΐμ πασαῖ τοὺς γύρισε τὸν πλάτη,
 Κι' ἀφίνουνε τὸν κασαμπᾶ καὶ πάνουν ᾽ς τὸ Μπεράτι.

[Ὁ Ἀπτούλ πασαῖς ἐγκαταστάς εἰς Ἐλδασάνιον, συγκαλεῖ τοὺς
 ἡδᾶς καὶ ἀγάδες, καὶ λέγει αὐτοῖς:]

Ἀπὸ τὰ τώρα καὶ μπροσθὰ ν' ἀνοίξετε τὸ μάτι,
 Δὲν βέλω νὰ ζυγώσετε καθόλου ᾽ς τὸ Μπεράτι.

Κι' ἀφέντην πειὰ νὰ ξέρετε τὸν μέγα τὸν βεζίρη,
 Ποῦ πρόσταξε καὶ μ' ἔλαμε ἐμένα νοικοκύρη.

Καὶ μένα νὰ μὲ ξέρετε σκλάβον καὶ δουλευτὴ του,
 Καὶ δοῦλον ἀλευθέρωτον ᾽ς τὴν πόρτα τὴν δική του. »

[Συγχρόνως δὲ ἀναγγέλων τῷ Ἀλῇ τὴν νίκην, ὁμολογεῖ αὐτῷ
 ἀκοήν· ὁ δὲ βεζίρης ἀπαντῶν αὐτῷ διατάσσει ἵνα συλλαβῶν τῶν

Σελίχ μπέν και άλλους ισχυρούς στείλλη εις Ἰωάννινα, ὡς και ὀλίγον στρατεύμα πρὸς βοήθειαν τῆς μελετωμένης κατὰ τῶν Ῥώσων δευτέρας ἐκστρατείας τοῦ Μουχτάρ.

Μετ' ὀλίγον ἀποστέλλει τὸν εἰρημένον υἱόν του μετὰ δώδεκα χιλιάδων λογάδων εἰς τὸ περὶ τὸν Δούναβιν σουλτανικὸν στρατόπεδον, συνοδευόμενον και ὑπὸ τοῦ ἀνδρείου Κουσιάνσκλη. Ὁ Ῥώσος ἀρχιστράτηγος πληροφορηθεὶς διὰ κατασκοποῦ περὶ τῆς κακῆς τῶν ἐχθρῶν καταστάσεως ἐτοιμάζεται νὰ ἐπιπέσῃ μετὰ 62,000 στρατιωτῶν. Ἐν τῷ χριστιανικῷ στρατοπέδῳ παρευρίσκειτο τότε και ὁ πρῶτος Ἄρτης (¹) μητροπλίτης Ἰγνάτιος.]

[Καὶ ἔς τὸ οὐρδί τοῦ Μόσκοβου εἶναι κ' ἓνας δεσπότης, Που ἔταν ῥαγιαῖς τοῦ βασιλεῖα, και δέσποτας Ναρτιώτης. Καὶ σκιάχθ' ἀπ' τὸν Ἀλήπασα νὰ μὴ τόνε σκοτώσῃ, Καὶ χώθηκε ἔς τὸ Μόσκοβο αὐτὸς γιὰ νὰ γλυτώσῃ. Αὐτὸν εἶχε ῥωτάμενον ἔς ὅλα του τὰ φουσάτα, Κι ὁρμήνευε τ' ἀσκέρι του και τό'θανε σὲ στράτα.

[Οἱ Ῥῶσοι ἐπιδιώκοντες τὴν καταστροφὴν τοῦ φοβεροῦ Μουχτάρ προσπαθοῦσι νὰ δωροδοκῶσι τὸν ἀρχιστράτηγον Κιὸρ Γιουσούφ, ἵνα μὴ βοηθήσῃ τὸν Ἀλβανὸν προσβληθησόμενον.]

Ὁ Μόσκοβος προβόδῃσε φλωριά μὲ τὰ τουλούμια Πεκέσι ἔς τὸν Ἰσοῦφ πασᾶ ποῦ βρίσκεται ἔς τὴ Σούμλια. Καὶ γράφει ἔς τὸν Ἰσοῦφ πασᾶ " ὅ,τ' ἀγαπᾶς σοῦ δίνω, Γιάσι και Βλχχομπογδανιά και κεῖνα σοῦ τ' ἀφήνω. Ἰμτάτι τοῦ Μουχτάρ πασᾶ νὰ μὴ τοῦ προβοδήσῃς, Κ' ἐγὼ σοῦ δίνω σήμερα ὅ,τι κι' ἂν ἀγαπήσῃς. Σοῦ κάνω τὸ μῦράτι σου κι' ὅ,τ' ἀγαπᾶ ἡ καρδιά σου, Γιατὶ γαράζι δὲν ἔχω ἐγὼ τῆς ἀφεντιᾶς σου. Κι' ἀπὸ τὰ τώρα κι' ὁμπροσθὰ δὲν σῶρχειται κεδέρι, Κι' ἂν ἀγαπήσῃς σήμερα τὸ κλειῶ και τὸ σεφέρι. Ἐμένα τὸ γαράζι μου εἶναι ἔς τὸν Ἀρβανίτη, Ὅπου ῥβε και μοῦ κᾶθησε καρσι σὰν τὸν ἀστρίτη. "

[Ὁ Γιουσούφ ἀπαντᾷ.]

..... ἰμτάτι δὲν τοῦ στέλλω,
Και ἔς τὸ δικό μου τὸ οὐρδί κοντά μου δὲν τὸν θέλω.

(¹) Ναρντά τουρκιστὶ ἢ Ἄρτα.

Ἀκόρμη καὶ τζεμπαχανὲ δὲν τοῦ ὄωσ' ἕνα δράμι,
 Καὶ τώρα μετ' ἐσένανε ὅ,τ' ἤμπορέσ' ἄς κάμη.
 Γεσίρη πιάσ' τον σήμερα, δὲν ἔχω κασαβέτι,
 Τ' ἐμένα μ' ἀνακάτωσε αὐτὸς με τὸ ντεβλέτι.
 Τ' ἀφέντης μας ὁ βασιληῆς τὸν πῆρε 'ς τὸ ναζάρι,
 Κ' ἂν σὲ χαλάση σήμερα, τὴν βοῦλλα θὰ μοῦ πάρη.
 Καὶ χαίρομαι νὰ γκρεμισθῇ μιὰ ψίχα τ' ὄνομά του,
 Τ' Ἀρβαντιὰ καὶ Ῥούμελη εἶναι 'ς τὸ θέλημά του.
 Καὶ τώρα σύρε βάρ' τονε καὶ κάμ' ὅ,τ' ἤμπορέσεις,
 Ἐμένα μόνον μὴ γενῆς ὑστερινὰ μπαμπέσης. »

[Οἱ Ῥῶτσοι ἐφορμῶσι κατὰ τοῦ Μουχτάρ, καὶ περικυκλώσαντες
 τὸν προσκαλοῦσιν εἰς παρίδοσιν. Πλὴν οὗτος ἀπορρίψας τὴν πρόσ-
 λησιν, μάχεται ἀνδρικῶς.]

Καὶ κάνουν μέραις εἴκοσι μουχασερὲ κλεισμένοι,
 Μὲ τ' ἄρματα 'ς τὰ χερίά τους με τὰ σπαθιά ζωσμένοι.
 Κι' ἀπανωθιὸ 'ς ταῖς εἴκοσι βγῆκαν νὰ πολεμήσουν,
 Μὲ τὸν ντουσμάνη σήμερα τὸ αἷμά τους νὰ χύσουν.
 Κι' ἀρχίνησαν ἡ δυὸ μεριαῖς τόπια καὶ κουμπαραδες.
 Καὶ πέφτουνε σεΐτεδες, κάνουνε καὶ γαζάδες.
 Τριάντα ὥραις 'κούσθηκε τοῦ Ῥουζουκιοῦ τὸ τζέγγι,
 Κι' ὁ Κιὸρ Ἰσούρης 'ς τὸ οὐρδὶ ξαπλόνονταν 'ς τὸ χέγγι.
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς τὸν ἔζωσ' ὁ κιαφίρης,
 Τὸ γρώνισ' ὁ Μουχτάρ πασᾶς ποῦ θὰ ἔπεφτε γεσίρης,
 Τὶ τοῦ ἔκαμε σεΐτιδες πολλοὺς ἀπὸ τ' ἀτκέρι,
 Κ' ἤρθε γαλίμπ' ὁ Μόσκοδος 'ς ἐκεῖνο τὸ σεφέρι.
 Σηκώθηκ' ὁ Μουχτάρ πασᾶς καὶ πλειὸ καιρὸ δὲν χάνει,
 Μὲ τὸ σπαθὶ του γλύτωσε ἀπὸ τὸν ντὶν ντουσμάνη.
 Τὸν δόλιο τὸν Κουσιάνσαλη τὸν ἔκαμαν σεΐτη,
 Καὶ βρῆκε 'ς τὸν παράδεισον τζεβαερένιο σπῆτι.

[Ὁ Ἰβραὶμ πασᾶς ἐπωρελούμενος τῆς ἀπομονώσεως τοῦ Ἀλῆ,
 ὅτι οἱ υἱοὶ αὐτοῦ μετ' ἀρκετῶν στρατευμάτων εὕρισκοντο ἐν Πελο-
 ννήσῳ καὶ Βουλγαρίᾳ, παρασκευάζεται ἵνα ἐπιτεθῇ κατ' αὐτοῦ.
 ὁ λαὸς τοῦ Αὐλῶνος (Βλιώρας) προσπαθεῖ ν' ἀποτρέψῃ αὐτὸν
 ἀνοήτου ῥήξεως μετὰ τοσούτου φοβεροῦ ἀντιπάλου. Πλὴν οὗτος
 μᾶλλον ἐμμένει.]

Ἐμαύρισε πατόκορφα αὐτὸς ὁ πρόσωπός του,
 Σὰν τίγρις ἀγριώθηκε, φυσάει, καὶ μουγκρίζει,
 Δέξια καὶ ζερβία ἔς ὀλουνοὺς ὀλόγουρα γυρίζει.

[Καὶ ἐλέγξας πικρῶς ἐπὶ δειλίᾳ, ἐτοιμάζει στρατὸν ἐξ εἴκοσι χιλιάδων. Ὁ Ἀλῆς μαθὼν τοὺς σκοποὺς του, γράφει προτρέπων αὐτὸν ἵνα παραιτηθῇ τῆς ἀδίκου ἐπιθέσεως. Συγχρόνως δὲ ὁ λαὸς προτραπείς ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ τοῦ ν' ἀπέχη συμμεριζόμενος τὸ παράτολμο σχέδιον τοῦ πασᾶ τοῦ Βερατίου, ἀποφασίζει νὰ μείνῃ ἀπαθὴς τῶν συμβησομένων θεατῆς, καὶ εἰς μὲν τὸν Ἰβραῖμ λέγει,]

« Δὲν νταγιαντοῦμε πόλεμο, τ' εἴμεσθε φουκαράδες,
 Καὶ κάμετε τι θέλετε ἐσεῖς οἱ βεζιράδες.
 Νὰ ξέρης ὅλος ὁ χαλῆς θὰ κάτση σὲ μιὰν ἀκρη,
 Νὰ κλάψουνε τὸν πόνο τους, νὰ χύσουν μαῦρο δάκρυ. »

[Εἰς δὲ τὸν Ἀλῆν γράφει.]

« Ἀπὸ τὰ τώρα καὶ ἔμπροσθὰ ἐμεῖς δὲν τὸν βοηθοῦμε,
 Μῆτε καὶδὲ ἔς τ' ὀτζάκι του δὲν πάγομε νὰ πιοῦμε.
 Καὶ σεῖς μὲ τῇ φτωχολογίᾳ μὴ βάνετε γινάτι,
 Καὶ μεῖς ἀφέντη ξέρομε ποιὸς κάτση ἔς τὸ Μπεράτι.
 Τὸ πόστι τ' ὁ Μπραῖμπασας ἴσως καὶ τὸ κρατήσῃ,
 Αὐτὸς μᾶς ἔχει πρόβατα ὅσο καιρὸ κι' ἂν ζήσῃ.
 Κι' ἂν ἀνικῆσῃς σήμερα τὸ πόστι νὰ ζαπώσῃς,
 Ἐμεῖς ἐσένα θέλομε νιζάμι νὰ μᾶς δώσῃς. »

[Ὁ Ἀλῆς λαβὼν τὴν ἀπόκρισιν τοῦ λαοῦ ἐτοιμάζεται πρὸς ἐκστρατεῖαν.]

Καὶ μπουγιουρτιά προβόδησε σὲ ὅλους τοὺς καζάδες
 Κοντά του νὰ κινήσουνε καὶ μπέηδες κι' ἀγάδες.
 Κ' οἱ μαυρισμένοι Γσάμιδες κι' αὐτοὶ κοντά του πᾶνε.
 Καὶ τ' Ἀρβανο τοῦ γύρεψαν παράδες νὰ βοηθήσουν,
 Νὰ προβοδῇς Ἀλήπασας, κ' ὕστερου νὰ κινήσουν.
 Κι' Ἀλήπασας τοὺς ἔστειλε ὅσα κι' ἂν ἀγαποῦνε,
 Σὲ κᾶνα χρόνον κ' ὕστερα τζεβᾶπι νὰ τοῦ ποῦνε.

[Οὕτω στρατολογήσας τρεῖς χιλιάδας λογάδων ἐκστρατεύει κατὰ Βερατίου καὶ κατασκηνοῖ εἰς Τόμπρο Νίκο, ἔνθα δεχθεὶς τὴν ὑποταγὴν τῶν Βερατινῶν γράφει εἰς τὸν Ἰβραῖμ περὶ παραδόσεως.]

« Γιατί σοῦ ρίχνω τὴν φωτιά 'ς τὴ μιὰ μεριά 'ς τὴν ἄλλη,
Καὶ σοῦ σκορπῶ τὰ μυαλὰ ὁπῶχεις 'ς τὸ κεφάλι. »

[Ἐν τούτοις ὁ Ἰβραῖμ πληροφορηθεὶς τὴν κατ' αὐτοῦ ἐπέλευσιν
'Αλῆ κλείεται ἐν τῷ φρουρίῳ τοῦ Βερατίου, καὶ καταμηνύει εἰς
διδάνιον τὴν ἄδικον ἐπίθεσιν.]

« Ἀμάν, ἐφέντη βασιληᾷ, φερμάνι νὰ τοῦ στείλῃς,
Γιατ' εἶν' μεγάλος ὁ ζουρμπᾶς, καὶ γίνηκα ρεζίλης.
Καὶ δὲν ἔχω παρὰπονον ποῦ μ' ἔχει χαλασμένον,
Μόν' μ' ἔχει καὶ 'ς τὸ κάστρο μου μουχατερὲ κλεισμένον. »

[Θαρρῶν δ' εἰς τὴν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως βοήθειαν ἀπαντᾷ ἀρνη-
ῶς εἰς τὴν πρότασιν τοῦ Ἀλῆ, ὅστις ἀμέσως ἄρχεται τῆς πολιορ-
κῆς. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον καταφθάνει ἀπεσταλμένος τοῦ σουλτάνου
τὰ φερμανίου, δι' οὗ προτεκαλοῦντο ἀμρότεροι νὰ συμφιλιωθῶσι,
καὶ σπεύσωσιν εἰς βοήθειαν τοῦ ὑπὸ τῶν ἀπίστων ἀπειλουμένου δου-
ετίου. Ὁ Ἀλῆς πρὸς δικαιολόγησιν τοῦ ἄδικου ἐκείνου πολέμου
ἀντιστᾷ τὸν Ἰβραῖμ ὡς ἐχθρὸν τῆς βασιλείας, καὶ πωλημένον εἰς
τὴν Βοναπάρτην, καὶ ἐπιδείξας σεβασμὸν εἰς τὸ φερμάνιον λέγει, ὅτι
ὁ φερμανὶς ν' ἀφήσῃ τὰ Ἰωάννινα καὶ δράμη εἰς βοήθειαν τοῦ σουλτάνου]

« Τί σκιάζομαι τὸ πόστι μου μὴ μοῦ τὸ πᾶρ ὁ 'χθρὸς μου,
Κ' ἐγὼ γιὰ τοῦτο τζαλιστῶ νιζάμι νὰ τοῦ δώσω,
Καὶ 'ς τὸ οὐρδὶ τοῦ βασιληᾷ ὑστέρου νὰ πλακώσω. »

[Ἐπιστρέψας εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ ἀπεσταλμένος ἀνέφερε τοὺς
λόγους τοῦ Ἀλῆ πρὸς τὸν σουλτάνον, ὅστις πεισθεὶς περὶ τῆς ἀπι-
στείας τοῦ Ἰβραῖμ ἐξέφρασε τὴν κατ' αὐτοῦ δυσμένειαν. Οὕτω δὲ ὁ πα-
ρὰ τοῦ Βερατίου καταστενοχωρηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ καὶ ὑπὸ τῶν ἰδίων
τοῦ στρατιωτῶν ἀπειληθεὶς, ἠναγκάσθη μετὰ τετράμηνον πολιορκίαν
παρὰδῶσθαι τὸ φρούριον, ἐπὶ τῇ συνθήκῃ ἀνενοχλήτου ἀποχω-
ρήσεως εἰς Αὐλῶνα]

« Τὸ κάστρο σοῦ τ' ἀπόλυκα, καὶ γίνομαι χαζίρι.
Δὸς μου βερὲ νὰ σηκωθῶ νὰ φύγω τούτ' τὴν ὥρα,
Καὶ σοῦ τὰ δίνω τὰ κλειδιά, καὶ πάνω 'ς τὴ Βλιώρα.
Τοῦτο τὸ σᾶρτι κάμει το νὰ μοῦ τὸ προδοῇς,
Ἀπὸ τὴν Βλιώρα, Ἀλήπασα, νὰ μὴ μὲ κυνηγήσῃς. »

[Ὁ φιλάρπαξ σατράπης προθύμως δεχθεὶς τὴν πρότασιν, ἀπαντᾷ.

• Σύρε 'ς τὴν Βλιώρα σήμερα καὶ κάμε τὸ σεφᾶ σου,
 Κ' ἐγὼ σοῦ δίνω σήμερα ὅ,τ' ἀγαπᾷ ἡ καρδιά σου.
 Κ' ἐγὼ 'μαι φίλος 'γκαρδιακός, κι' ὁ χθρὸς δὲν μπορ' νὰ γίνω,
 Ἀκόμα καὶ τ' ὀτζάκι σου μαγροῦμι δὲν τ' ἀφίνω.
 .. Νὰ ξέρης, δὲν ἐχάλασα τ' ὀτζάκι τὸ δικό σου,
 Θὰ στείλω τὸν Μουχτάρ πασᾶ αὐτὸν ποῦ 'ναι γαμπρός σου.

[Ἀλλ' ἀμέσως ὁ ἄπιστος βεζίρης, πρὸς οὐδὲν λογιζόμενος καὶ ὄρκους καὶ ὑποσχέσεις μελετᾷ νὰ δολοφονήσῃ τὸν Ἰβραήμ. ἅμα ἐξερχόμενον. Οἱ περὶ αὐτὸν ὅμως σωματάρχαι ἀπειθοῦσι νὰ γίνωσιν ὄργανα τοῦ κακουργήματος, καὶ ὁ τύραννος ἀπομονωθείς ἀναγκάζεται νὰ σεοασθῇ τὰς ἐνόρκους συνθήκας.

Ὁ σουλτάνος Μαχμουτ γράφει τῷ Ἀλῇ, ἵνα ἐνθυμούμενος τὰς ὑποσχέσεις τοῦ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν τοῦ σουλτανικοῦ στρατοπέδου αὐτοπροσώπως, ἐν δὲ περιπτώσει ἀναποφεύκτου κωλύματος, νὰ πέμψῃ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βελῆν, πρὸς ὃν ταυτοχρόνως γράφει:]

« Ἐχω σφερία φοβερά ἐγὼ μὲ τὴν ντουσμάνη,
 Κι' ὁ ντὶν ντουσμάνης λύσσαξε, καὶ δὲν τηράει τί κάνει.
 Ὁ φράγκος μὲ τὸν Μόσκοβο καὶ τ' ἄλλα τὰ ῥηγάτα,
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς μᾶς ἔκλεισαν τὴν στράτα.
 Ἀπὸ στερεὰ καὶ θάλασσα ἐμένα μὲ παλεύουν,
 Μόν' θὰ τὸ ἔροῦνε ἰνσιαλλὰ ἐκεῖνο ποῦ γυρεύουν. »

[Ὁ Βελῆς λαβὼν τὸ φερμάνιον καὶ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ πατρὸς τοῦ ἀφίνει τοποτηρητὴν ἐν Πελοποννήσῳ τὸν Μουσταφᾶ μπέην, καὶ μετὰ στρατευμάτων σπεύδει εἰς τὸ σουλτανικὸν στρατόπεδον. καὶ γράφει τῷ πατρὶ ἵνα τῷ στείλῃ βοήθειαν. Ὁ Ἀλῆς ἐτοιμάζει στρατεύματα πρὸς ἐπικουρίαν τοῦ υἱοῦ του, καὶ γράφει αὐτῷ νὰ ἔλθῃ εἰς Τρίκκαλα πρὸς συνέντευξιν. Ἐκεῖ δὲ ἀπαντήσας τὸν Βελῆν συμβουλεύει ἵνα ὑποπεύηται τοὺς φθονοῦντας τὸ ὄνομά του σουλτανικοὺς, καὶ αἰέποτε περικυκλοῦται ὑπ' ὅλου τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ εἰς Αὐλῶνα καταφυγὼν Ἰβραήμ. πασᾶς ἐν τάχει στρατολογεῖ πρὸς ἀνάγκησιν τοῦ Βερατίου. Ἀλλ' ὁ Ἀλῆς πληροφορηθεὶς τοῦτο σπεύδει μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν εἰς Ἰωάννινα.]

Ἐμοιάζαν ἓνα σύγνεφο πυκνὸ κι' ἀγριωμένο

Ἀπὸ ἀέρα φοβερὸν, καὶ καταθλωμένο.

Κτύπος τῆς γῆς ἀκούονταν ἀπὸ τὰ ἄλογά τους,
Ἐλαμπαν ἀπὸ πάνω τους ἔς τὸν ἥλιο τ' ἄρματά τους.

[Καὶ ἀμέσως στέλλει κατὰ τοῦ ἀντάρτου μετὰ τεσσάρων χιλιάδων
ν Ἰμέρ Βρυόννη, ὅστις]

Καὶ πέφτει σὰν ἡ ἀστραπὴ, βρυχᾶται σὰν λειοντάρι,
Καὶ τοῦ Μπραΐμπασα τ' ὀρδί τρέμει ὡσὰν τὸ ψάρι.
Πέφτουν ἔς ἐκεῖνο τὸ ὀρδί εὐθύς καὶ τὸ χαλᾶνε·
Χίλιους νομάτους σκότωσε καὶ πεντακόσιους πιάνει,
Τοὺς ἔστειλε ἔς τὰ Γιάννινα μὲ τὴν τριχιά δεμένους,
Τοὺς ἔρριξαν ἔς τὸν ἄλυσο τοὺς κακομοιριασμένους.

[Ὁ Ἀλῆς μαθὼν τὴν καταστροφὴν τοῦ ἀντιπάλου ἔρχεται εἰς Be-
τι.]

Σὰν ὄφις καὶ σὰν ἰζτερχᾶς μὲ τὸ σπαθί ἔς τὸν πλάτη,
ἀμέσως δ' ἐρωτήσας τί ἀπέγινεν ὁ γραμματικὸς του, μεθ' οὗ ὁ
ραΐμ διετῆρει μυστικὴν ἀλληλογραφίαν, καὶ πληροφορηθεὶς, ὅτι
ε καταφύγει εἰς τὸ ἐν Ζηρανέτζι μοναστήριον, στέλλει τὸν Ἀθα-
τιον Βάγιαν πρὸς σύλληψίν του.]

Μὲ τὴν γλυκεῖά τὴν γλῶσσά του τοῦ κρένει τοῦ Θανάση,
Μὲ τρόπον καὶ μὲ πονηρίαν νὰ πᾶν νὰ τοῦ τὸν πιάσῃ.
Τοῦ δίνει μιὰ ἑβδομηνταριά ἀσκέρ ἀπὸ κοντά του,
Νὰ πιάσῃ τὸν γραμματικὸν, νὰ βρῇ καὶ τὰ χαρτιά του.

Ὁ Θάνας Βάγιας ἔκαμε μιὰ νύκτα καὶ μιὰ μέρα,
Καὶ βρῆκε τρόπον καὶ τζαρὲ καὶ ῥίφθη ἀπὸ πέρα.

Κ' εὐθύς αὐτὸς ἐπλάκωσε ἔς αὐτὸ τὸ μοναστήρι,
Καὶ δένει τὸν γραμματικὸν, τὸν φέρνει ἔς τὸν βεζίρη.
Κι' Ἀλήπασας δὲν θάρρυνε ποτὲ νὰ τοῦ τὸν πιάσῃ,
Καὶ τὸν ἐχάϊδεψε πολὺ βεζίρης τὸν Θανάση.

Ἀλήπασας ἐπρόσταξε γιὰ νὰ τὸν βάλῃ χάψη,
Κ' εὐθύς ἔς τὴν ὥρα γύρεψε βρετσίνη νὰ τὸν κάψῃ.
Νὰ δείξῃ τὰ δεφετέρια του κι' ὅλα τὰ γράμματά του,
Καὶ τὰ ντουλάπια τὰ κρυφὰ ὅπου ἔχε ἔς τὴν καρδιά του.

Τὶ ξέρεи τοῦ Μπραΐμπασα νὰ τοῦ τὰ μαρτυρήσῃ,
Κι' ἀλλῶς μὲ λάδι πρόσταξε κεμπάπι νὰ τὸν ψήσῃ.

Ἐγύρισ' ὁ γραμματικὸς καὶ τοῦ τὰ μαρτυρεῖ
Ἐς τὴν ὥρα καὶ εἰς τὸ λεπτό, καὶ δὲν χασομεράει,

(ΙΣΤΟΡ. ΔΙΑΤΡΙΒ.)

Καὶ τοὺς ἐχθροὺς τ' Ἀλήπασα ὅ,τι εἶχανε δουλέψει.

[Μετὰ τοῦτο ὁ θηριώδης σατράπης διατάσσει τὸν Βάγιαν ἵνα μεταβῇ εἰς τὰ παράλια τοῦ Αὐλῶνος καὶ συναθροίσας πάντα τὰ ἐλλοιμενισμένα πλοῖα ἀποκλείσῃ τὴν συνδραμοῦσαν τὸν Ἰβραῖμ πόλιν.]

Καὶ πέφτει ἔς τὴν ἀκρογιαλιά, ταῖς σκάλαις τριγυρίζει,
Βρίσκει καράβια ἄπειρα ἀσκέρι τὰ γεμίζει.

Κ' εὐθὺς πάει καὶ ἔπιακε τῆς Βλιώρας τὸ λιμάνι,

Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς ταῖς μπαταριαῖς τοὺς βάνει.

Ἐκεῖνος ὁ παλαιο-Ῥωμινὸς ⁽¹⁾ φκιάνει δουλειαῖς μεγάλαις,

Τὸν κόσμος τὸν ἐστράβωσε πεταῶντας ταῖς μπάλαις.

[Οἱ Αὐλωνῖται κατατρομάξαντες παραγγέλλουσι τῷ Ἀλῇ καθικτεύοντες ἵνα παύσῃ τὴν ὀργὴν του, ὁμολογοῦντες φιλίαν καὶ δουλοσύνην. Οὗτος δὲ μεταβὰς ἐκεῖ δέχεται τὸν προσκυλισμὸν τῶν κατοικῶν, παντοιοτρόπως δικαιολογηθέντων, καὶ συλλαβὼν τοὺς φίλους τοῦ Ἰβραῖμ ἀποστέλλει δεσμίους εἰς Ἰωάννινα. Μεταξὺ τούτων καὶ ὁ βαθύπλουτος Νάτζο Πρίφτης, ὅστις διὰ τῆς παραχωρήσεως τῆς περιουσίας του μόλις τὸν θάνατον διέφυγε.]

« Τὸ βιό μου ἔς τὸν Ἀλήπασα τεσλίμι τοῦ τὸ κάνω,

Χίλια πουγγιά μοῦ γέγονται κι' ἀκόμα παραπάνω,

Τοῦ τὰ μετράω σήμερα τοῦ μέγα τοῦ βεζίρη,

Καὶ γίνομαι καλόγηρος σὲ κάνα μοναστηρί.

Νὰ μοῦ χαρίσῃ σήμερα τὴν δόλια τὴν ζωή μου,

Καὶ διακονεύω ἔς τὸν ντοινιᾶ καὶ θρέφω τὴν ψυχὴ μου. »

Κι' Ἀλήπασας προσβόδῃσε καὶ τοῦ ἔμασε τὸ βιό του,

Καὶ βρίσκειτ' ὡς τὰ σήμερα αὐτὸς μὲ τὸν καῦμό του.

[Πολλοὺς δὲ ἄλλους ἐν Αὐλῶνι φονεύσας καὶ κρεμάσας ἤλθεν Τεπελένιον ὁ φιλόρπαξ ἐκεῖνος σατράπης, ὅστις]

Ἀπ' ἄρματα καὶ πόλεμο πλεῖο ἄλλο δὲν κυττάζει.

[καὶ γράφει εἰς τοὺς Ἀργυροκαστρίτας:]

« Μὲ τὰ μανδῆλια ἔς τὸν λαιμὸ νὰ πᾶν ν' τὸν προσκυνήσουν

[Πλὴν ἀρνητικὴν λαβὼν ἀπάντησιν, καὶ μὴ θεωρήσας κατάλληλὴν τὴν περίστασιν πρὸς ἐπίθεσιν, ἐπανῆλθεν εἰς Ἰωάννινα.

(1) Ἀξιοπαρατήρητον εἶναι, ὅτι καὶ ὁ Χατζῆ Σεχρέτης παλαιο-Ῥωμινὸν ποτε ἀποκαλεῖ τὸ ἐπὶ ὑπερβολικῶς ζήλω διακρινόμενον τοῦτο τοῦ Ἀλῆ ὄργανον.

Ἐν τούτοις ὁ Ἰβραΐμ]

Ἐχύθηκε ἔς τὴν Λιαπουριά, καὶ κρύφθη ἔς τὴν Σμοχθίνα.

Κ' οἱ Λιάπιδες τὸν ἐγύδυσαν, τοῦ πήρανε τὸ βίό του.

[Ἐκεῖθεν δὲ ἀποστέλλει εἰς Ἰωάννινα τὸν υἱόν του Σουλεϊμάνην αἰτούμενος συγχώρησιν· ὁ δὲ Ἀλῆς καμφθεὶς ἐκ τῶν παθημάτων οὐ χορηγεῖ αὐτῷ τὴν Κόνιτσαν εἰς διαμονήν.

Μετὰ ταῦτα ὁ ποιητὴς διηγεῖται τὰ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, ὅστις ἀναχωρήσας ἐκ Τρικκάλων καὶ ἐπὶ εἴκοσιν ἡμέρας ατρίψας ἐν Λαρίσση ἵνα μάθῃ τὸ τέλος τῶν ἐν Αὐλῶνι ταραχῶν, κατὰσσεται ὑπὸ τοῦ σουλτάνου νὰ παραχειμάσῃ ἐν Σοφίᾳ τῆς Βουλκρίας. Ἐνταῦθα δ' ἐλθὼν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Μουχτάρ ἐκτίθησι τὴν ἐν τῷ Κιὸρ Γιουσούφ γενομένην αὐτῷ προδοσίαν, τὴν ὁποίαν ἀκού-
ς ὁ Βελῆς ἐλέγχει τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ ἀνανδρίᾳ, καὶ λέγει κομπάζων]

Καὶ σήμερα, Μουχτάρπασα, νὰ δῆς ἐγὼ τί κάνω,

Καὶ σύνορο τοῦ Μόσκοβου τὸ βλέπεις ποῦ τοῦ βάνω. »

[Ὁ Μουχτάρ προτρέπει αὐτὸν ἵνα μὴ ὑψηλοφρονῇ, διότι ἡ οἰκο-
γένεια αὐτῶν φθονεῖται ὑπὸ τῶν σουλτανικῶν.

Μετ' ὀλίγον ὁ Κιὸρ Γιουσούφ γράφει εἰς τὸν Βελῆν νὰ στείλῃ στρα-
τὴν εἰς βοήθειαν τῆς ὑπὸ τῶν Ῥώσων ἀπειλουμένης Λόρτσας· οὗ-
τος δ' ἐπιλαθόμενος τῆς πατρικῆς συμβουλῆς, περὶ μὴ διασπάσεως
τῶν δυνάμεων αὐτοῦ, διατάσσει τὸν θησαυροφύλακα (χασνατάρην)
Μιέρ μπέην νὰ δράμῃ εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ κινδυνεύοντος φρουρίου.

Ὁ Ἰμέρ ἐλθὼν εἰς Λόρτσαν ἐν σπουδῇ ἐγείρει κανονοστοιχίας.
ἀλλὰ περὶ μέσας νύκτας οἱ Ῥῶσοι, συμποσούμενοι εἰς 92 χι-
λάδας, μετὰ 120 τηλεβόλων καὶ ἰσαριθμῶν βομβῶν (κουμπαραδῶν)
ορμῶσι, καὶ περικυκλώσαντες τὴν Λόρτσαν μετὰ τετραήμερον πει-
ατώδῃ ἀγῶνι γίνονται κύριοι αὐτῆς. Ὁ Ἰμέρ πίπτει ἡρωϊκῶς, οἱ
ὑπ' αὐτὸν φονεύονται καὶ αἰχμαλωτίζονται. Ἐκ δὲ τῆς νίκης ταύ-
της ἐνθαρρυνθέντες οἱ Ῥῶσοι γράφουσι τῷ Βελῇ]

« Χαζίρι γίνου ἔς τ' ἄρματα, θὰ κάμωμε σεφέρι. »

[Οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Ἀλῆ δέχονται τὸν πόλεμον καὶ τρέπουσιν εἰς
τὴν γῆν τοὺς ἐναντίους. Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ αἰχμαλωτίζεται καὶ ὁ
εφῆς τοῦ Ῥώσου ἀρχιστρατήγου (φερτμασιάλη), ὅστις παρακαλῶν
τὸν Βελῆν ἵνα τὸν ἀπελευθερώσῃ, ἀποστέλλει καὶ ἀνθρώπους μετὰ
τῶν παλαιῶν νὰ περιποιηθῶσιν αὐτὸν ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ. Ἀλλ' ὁ υἱὸς τοῦ

Ἀλλῇ μεγάλῳ; δυσαρεστηθεὶς ἐπὶ τῇ ἀποτολῇ χρημάτων, διακηρύνει, ὅτι ἔχει τόσον πλοῦτον, ὥστε νὰ διαθρέψῃ ὅλον τὸ ῥωσικὸν στρατόπεδον μὲ ζάχαριν (κάντιο!) Ὁ δὲ ἀρχιστράτηγος εὐχαριστῶν θεὶς ἐπὶ τῇ χορηγούμενῃ τῷ ἀνεψιῷ περιποιήσῃ δωρεῇ τῷ Βελῶνῳ ὄχημα (χιντόβι), καὶ ἀπελευθεροῖ τοὺς ἡχμαλωτισμένους στρατιῶται αὐτοῦ. Τὴν γενναιότητα τῶν Ῥώσων μιμούμενος καὶ ὁ Ἀλβανὸς ἀπολύει τὸν αἰχμάλωτον.

Δειλιάσαντες ἐκ τῆς ὑποταγῆς τοῦ Βερατίου οἱ Τσάμιδες ἀποφασίζουσι νὰ ὑποταχθῶσι τῷ Ἀλλῇ. Καὶ δὴ πρῶτος ὁ Χασὰν Τζαπάρης παρουσιάζεται εἰς τὸν τύραννον, ὅστις εἰρωνικῶς ἐρωτᾷ αὐτὸν περὶ τοῦ ἀληθοῦς αἰτίου τῆς εἰς Ἰωάννινα ἀφίξεώς του· οὗτος δὲ ἀπαντᾷ:]

« Ἐγὼ ἔρθα ἔς τὸ ντουβλέτι σου μουτλάκ νὰ προσκυνήσω,
 Νὰ βρίσκωμαι ἔς τὴν πόρτα σου ὅσο καιρὸ κι' ἂν ζήσω.
 Μουφλούζεψα, βεζίρη μου, κ' ἤρθα νὰ προσκυνήσω·
 Μαγκίρια δὲν μ' ἀπόμεινα, μὲ τί θὰ πολεμήσω; »

[Ὁ Ἀλλῆς εὐχαριστῶν ἐπὶ τῇ διαβεβαίωσει χορηγεῖ αὐτῷ κτήματα ἐν Ἰωαννίνοις, καὶ ἀποστέλλει τοποτηρητὴν (μουσελίμην) περὶ παραλαβῆς τοῦ Μαργαριτίου.

Μετὰ τὸν Τζαπάρην ἐλθὼν εἰς προσκύνησίν του ὁ ἐκ Κονισπόλεως Νταλιάνης, παραδίδωσιν αὐτῷ τὴν κωμόπολιν· ὁ δὲ Μουσταφᾶς πασᾶς ὁμολογήσας αὐτῷ ὑποταγὴν ἀποστέλλει εἰς Ἰωάννινα τὸν υἱὸν τοῦ Σουλεϊμάνη ὡς ὅμηρον. Οὕτω δὲ πᾶσα ἡ τέως ἀτίθασσος Θεσπρωτία (Τσαμουριά) πειθόνηις προσῆλθε τῷ φοβερῷ τῆς Ἡπείρου τυράννῳ.]

Καλὰν κουσοῦρ ἔς τὴν Τσαμουριά, ὅς' ἦτανε ζορμπάδες,
 Προσκύνησαν ἔς τὸ πόστι του καὶ γίνηκαν ῥαγιάδες.
 Κατῆδες τοὺς προβόδησε ἐκεῖ νὰ κάμῃ κρίσι,
 Νὰ κάμῃ δίκην καὶ νταβᾶ, τὴν τρίχα νὰ τὴν σκίσῃ.
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς τοὺς στέλνει ζαμπιτάδες,
 Νὰ βρίσκωνται οἱ Τσάμιδες σὰν φρόνιμοι ῥαγιάδες.
 Νὰ βρίσκεται ἔς τὸν τόπον τους, νὰ δέρῃ, νὰ σκοτόνῃ,
 Νὰ ρίχνῃ καὶ ἔς τὸ κούτσουρο, καὶ νὰ τοὺς φυλακόνῃ.
 Ν' ἀλησμονήσουν τὸν κχιρὸ καὶ τὰ παλλὰ ζεμάνια,
 Γιατὶ δὲν πάταξαν ἔς τὴν γῆ ἀπὸ τὴν ἑρηφάνεια.
 Κ' ἡ γῆ τοὺς ἐβαρένονταν ὅταν τὴν ἐπατοῦσαν,
 Χορτάρι δὲν ἐφύτρωνεν ἐκεῖ ποῦ περπατοῦσαν.

[Συγχρόνως δὲ καὶ ὁ εἰς Ἑπτάνησον (Φραγκιαν) καταφυγὼν Ἰσλιὰμ Ἰρόνιος νοσταλγήσας ἐξαιτεῖται τὸ ἔλεος τοῦ παντοδυνάμου Ἀλῆ, ῥάφων πρὸς τοὺς ἐν Πειρίῳ οἰκείους]

« Νὰ στείλετε ἔς τὰ Γιάννενα ριτζάδες τοῦ βεζίρη,
Μπέλκιμ μ' ἀφήκη ἔς τὴν στερεὰ ἐμένα τὸν φακίρη.
Φοβοῦμαι ἔς τοῦτ' τὰ χῶματα ἐγὼ μὴ ξεψυχήσω,
Καὶ τὰ πικρά μου τὰ παιδιὰ ἔς τὸν Φράγκο μὴν τ' ἀφήσω. »

[Ἐκ τῶν παρακλήσεων τῶν εὐνοουμένων (ριτζιαλίων) κημφθεις ὁ γριος τύραννος ἐπιτρέπει τῷ ἐκέτῃ τὴν εἰς τὴν πατρίδα κάθοδον. Μετὰ δὲ ταῦτα ἄρχεται σκεπτόμενος περὶ τῆς ὑποτάξεως καὶ τῶν πολειομένων τῆς Πειρίου κωμοπόλεων, Ἀργυροκάστρου, Γαρδικίου, καὶ Ζουλιατῶν, καὶ διαφόρους ἐξευρίσκει προφάσεις πρὸς δικαιολόγησιν τῆς φιλόρπαγος αὐτοῦ ὁρμῆς· ἔλεγε δηλονότι, ὅτι οὗτοι τὸν ἀτελήστευσαν, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ ἐν πάσῃ πολεμικῇ χρεῖᾳ βαρεῖς μισθοὺς (λουφέδες), τοὺς ὁποίους ἐξαναγκαζόμενος ἐπλήρυνε πλὴν ἀτέγραφεν ὡς δάνεια ἐντόκως ἐξοπληθησόμενά ποτε.]

Τ' εἶχαν ὁκάδες δώδεκα τὴν λίγδα ἔς τὴν ποδιά τους,
Κι' Ἀλήπασας τοὺς ἔκαμε μὲ ἄτια ἔς τὸν ταβλᾶ τους.

[Συγχρόνως δὲ παρήγγειλεν εἰς τὸν Μαχμουτ Σιαμέτην ἵνα διακοινώσῃ τῷ Μουσταφᾷ πασᾷ, ὅτι μετανοῶν διὰ τὴν παρελθοῦσαν καταδρομὴν διώρισεν αὐτὸν τοποτηρητὴν Δελβίνου. Ὁ δὲ Σιαμέτης προφορικῶς μεταβιβάσας εἰς τὸν Μουσταφᾶν τὴν εἰδήσιν, καὶ διαλύσας τὰς περὶ ἀπιστίας ὑπονοίας αὐτοῦ, τὸν καταπεῖθει νὰ δεχθῇ τὸν διορισμόν.]

Ταῦτα οὕτω διατάξας ὁ παμπόνηρος τύραννος ἐν ἄκρᾳ μυστικότητι διοργανίζει τὴν κατὰ τοῦ Ἀργυροκάστρου ἐπίθεσιν· φοβούμενος ὅμως τὰς συγκεντρωμένας τῶν Λιάπιδων δυνάμεις ζητεῖ παρὰ τῶν Ἀργυροκαστριτῶν τὴν εἰρηνικὴν ὑποταγὴν τῶν. Ἀλλ' οὗτοι ἅμα λαβόντες τὸ γράμμα αὐτοῦ ἐν κοινῇ συνελεύσει συσκέπτονται καὶ τῷ ἀπαντῶσι]

« Ὁ τόπος δὲν σὲ θέλουνε, καὶ κάμ' ὅπως ὀρίσης. »

[καὶ ἀμέσως ἐτοιμασιέντες πρὸς ἀντίκρουσιν ἐξαιτοῦνται καὶ τὴν γνώμην τοῦ προὔχοντος τῶν Γαρδικιωτῶν Μεμις ἀγᾶ, ὅστις συγκαλέτας συνέλευσιν καὶ λαβὼν τὴν ὁμόθυμον τῶν συμπατριωτῶν του ἀπόφασιν ἔρχεται εἰς Ἀργυροκάστρον καὶ συνομολογεῖ τὴν συνθήκην (σάρτι) τοῦ κοινοῦ κατὰ τοῦ Ἀλῆ πολέμου. Συγχρόνως δὲ οἱ σύμ-

« Κονάκια νὰ τ' ὀρμίσετε 'ς ὅλους τοὺς μαχαλάδες,
Καὶ τώρα 'ς τὴν ἡμέρα του μὴ γένεσθε ζουρμπάδες.
'Η προσταγὴ τ' ἀφέντη μου αὐτ' εἶναι ποῦ σᾶς κρένω,
Καὶ δόμτε τὴν ἀπόκρισι, τί κίνησα καὶ πάνω. »

[Οὗτοι δὲ ἀπορσίσχοντες νὰ ἐνδώσωσιν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ
Ἀλῆ γράφουσιν αὐτῷ:]

« Σὲ προσκυνοῦμε σήμερα, βεζίρη, τὸ σπαθί σου,
Καὶ δοῦλοι ἀλευθέρωτοι 'ς τὴν πόρτα τὴν δική σου.
'Αμάν, ἀμάν Ἀλήπασα, χάρισ' τὸ φταίξιμό μας,
Καὶ σὰν παραστρατίσωμε νὰ κόψῃς τὸν λαιμό μας. »

[Κομιστὴς τοῦ γράμματος ἐστάλη ὁ σιέχης Μπαμπᾶ Χασάνης,
ὅστις παρουσιασθεὶς εἰς τὸν ἄγριον σατράπην ἐνεχείρισε τὴν ἐπιστο-
λὴν ἐπιπροσθεῖς,]

« Στεῖλ' τοὺς χαμπέρ' Ἀλήπασα, τ' ἀράδα ξεψυχοῦνε,
Τ' ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιὰ τὸν χάρο καρτεροῦνε. »

[Ὁ Ἀλῆς καγχάσας ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῶν Ἀργυροκαστριτῶν, οἷ-
τινες νομίσαντες, ὅτι εἶναι ὡσὰν τοὺς Ῥώσους, Γάλλους, καὶ ἄλλα
βασίλεια ἤγειραν κατ' αὐτοῦ πόλεμον, ἀρνεῖται νὰ δεχθῇ τὴν εἰρή-
νην, ἀνακράζων.]

« Μπαμπᾶ Χασάνη, πές τους το νὰ βγοῦν νὰ πολεμήσουν,
Καὶ πλεῖο ῤιτζᾶ 'ς τὰ Γιάννενα νὰ μὴ μοῦ προβοδήσουν. »

[Ὁ ἀπεσταλμένος καὶ οἱ ἐπὶ θύραις (ῤιτζᾶλια) καθικετεύουσιν αὐ-
τὸν, ὅστις ἐπὶ τέλους μαλαχθεὶς γράφει εἰς τὸν Βρυόνην νὰ παρα-
λάβῃ τὸ φρούριον, καὶ συλλαμβάνων τὸν Μουρτεζάμπεην καὶ ἄλλους
προὔχοντας στείλῃ αὐτοὺς εἰς Ἰωάννινα.]

Ὁ Βρυόνης δὲν συναινεῖ εἰς τὴν προτεινομένην ὑπὸ τινων, καὶ ἰδίως
τοῦ Βάγια, διαρπαγὴν τῆς ὑποταγείσης κωμοπόλεως· ὁ δὲ ὠμὸς Βά-
γιας βλέπων ἀπορῥιπτομένην τὴν ἀπάνθρωπον πρότασίν του ἔρχεται
εἰς Ἰωάννινα, καὶ καταμηνύει εἰς τὸν Ἀλῆν τὴν φιλάνθρωπον δια-
γωγὴν τοῦ στρατηγοῦ του· καὶ ὁ θηριώδης καὶ ἄπιστος ἐκεῖνος τύ-
ραννος διατάσσει τὸν εὐνοοῦμένον του, ἵνα ἐπιστρέψας διαβιβάσῃ εἰς
τὸν Βρυόνην τὴν περὶ λεηλασίας διαταγὴν του, ἐν δὲ περιπτώσει ἀρ-
νήσεως αὐτοῦς ὁ Βάγιας συνεννοούμενος μετὰ τοῦ Σιλικιτάραγα νὰ
ἐκτελέσῃ τὸ ἔργον τῆς βίας.]

« Ἐσὺ καὶ ὁ Σιλικτάραγας κρυφὰ κουβεντιασθῆτε,
 Αὐτὸ ἔναι τὸ μουράτι μου ἔς τὸ κάστρο νὰ χωθῆτε. »

[Ὁ ἵπποτικὸς Ὁμέρμπες ἀκούσας τὴν διαταγὴν τοῦ Ἀλῆ καὶ ἄλιν ἀποποιεῖται νὰ χαλάσῃ τὴν φτωχολογίαν, ὁ δὲ Βάγιας συν-
 νοεῖται μετὰ τοῦ Σιλικτάρη]

« Ἀφέντης μᾶς ἐπρόσταξε ἔς τὸ κάστρο νὰ χωθοῦμε,
 Καὶ σήμερα τοῦ Ἰμέρμπη αὐτὸ νὰ μὴ τὸ ποῦμε. »
 Αὐτὸς καὶ ὁ Σιλικτάραγας μπῆκαν ἔς τὸ κάστρο μέσα,
 Καὶ φάνηκε τοῦ Ἰμέρμπη πῶς τὸ χαμὸν μὲ μπέσα,
 Καὶ λέγει· « ἓνας παλῆο-Ῥωμνιὸς νὰ γίνη παραπάνω,
 Μοῦ φαίνεται νὰ σηκωθῶ ἔς τὰ Γιάννενα νὰ πάνω! »
 Καὶ στέλλει ἔς τὸν Ἀλήπασα μεγάλο σικιαγέτι,
 « Θανάσης τὸ τρεμούλιαξε τοῦτο τὸ βελιαγέτι. »

[Ὁ Ἀλῆς ἐγκρίνας τὸ ἔργον τοῦ Βάγια ἀπκντᾶ εἰς τὸν Βρυόνην.]

« Μουτλάκ γιὰ τὴ φτωχολογίᾳ μὴ σώρεται κεδέρι.
 Κ' ἓνας τὸν ἄλλον σήμερα μὴ κάνετε χασέτι,
 Κ' ἐγὼ μὲ τέτοια ζάπωσα ὅλο τὸ μεμλεκέτι.
 Κί ἂν μπῆκ' ἓνας παλῆο-Ῥωμνιὸς δὲν ἔρχεται ζαράρι,
 Γιατ' εἶχε καὶ τρανήτερον αὐτὸς τὸν Σιλικτάρη. »
 Τοῦ Θάνας' Βάγια τοῦ ἔστειλε· « νὰ ῥθῆς ἐδῶ σὲ θέλω,
 Μουτλάκ τὸ γληγορότερον καθὼς σοῦ παραγγέλλω.
 Γιατ' ἔκχμ' ἡ φτωχολογίᾳ μεγάλο σικιαγέτι,
 Καὶ λένε πῶς τὸ χάλασες αὐτὸ τὸ βελιαγέτι. »

[Οἱ Λιάπιδες (Ἀρβανο), ἰδίως δὲ τὸ Γαρδίκιον, οἱ Ζουλιάταις, καὶ
 Μουσταρᾶς πασᾶς καταθρονοβηθέντες ἐκ τῆς ὑποταγῆς τοῦ Ἀργυρο-
 ἄστρου προσπαθοῦσι νὰ διατηρήσωσι τὸν κατὰ τοῦ Ἀλῆ συνασπι-
 μόν. Ἐν δὲ τῇ κώμῃ Παλῆᾳ Αὐλῇ συνκέντροιθέντες οἱ σύμμαχοι
 τοιμάζονται πρὸς ἀντίστασιν ὑπὸ τὸν Μουσταρᾶν πασᾶν, τὸν ὁποῖον
 τινὲς προαισθανόμενοι τὴν ἐπικειμένην καταστροφὴν ἐλέγχουσιν ὡς
 πρωταίτιον, καὶ ἰδίως ὁ Γιάχος Μπουρμπούρης.]

Ὁ Ἀλῆς παραγγέλει εἰς τοὺς ἐν Δελβίνῳ στρατοπεδεύοντας Σεϊ-
 ῶμπην, καὶ Μαχμοῦτ Σιαμέτην, ὡς καὶ εἰς τοὺς Χασὰν Τζεπάρην,
 Μάχλιον Μέτζαν, καὶ Χασὰν Μοχρίτσαν νὰ ἐφορμήσωσιν ἀμέσως κατὰ
 τῶν ἐχθρῶν.]

Σηκώθηκε τ' ἄσκέρι του καὶ πλεῖο καιρὸ δὲν χάνει,
 Καὶ βγῆκ' ἀπὸ τὸ Δέλβινο σὰν σύγνεφο καὶ πᾶνει,
 Καὶ πλάκωσε 'ς τὴν Παληαυλὴ καὶ ῥίχν' ἓνα χαλάζι,
 Ποῦ σιάστις' ὅλο τ' Ἄρβανο καὶ ποῦ 'ναι δὲν σκαμπάζει.
 Μόνος ὁ Μουσταράπασας πιάσθη ἀπὸ ντουφέκι,
 Καὶ βάσταξε τὸν πόλεμο ταχμίν' ἓνα τζερέκι.
 Κί' οἱ ἄλλοι οἱ ἀποδέλοιποι ἐγύρισαν τοὺς πλάταις,
 Ξυπόλυτοι, ξεσκούφωτοι, καὶ μπῆκαν 'ς τοὺς Ζιουλιάταις.
 Τὴν σκοτεινὴ τὴν Παληαυλὴ τὴν ἔκαμάνε γιάμα,
 Ποῦ δὲν τὸ θάρρευαν ποτὲ νὰ ἰδοῦνε τέτοιο πρᾶμα.
 Τὸ βιὸ τὸ Δελβινιώτικο ποῦ 'χαν κουβαλισμένο,
 Τὸ αἷμα τῆς φτωχολογιᾶς αὐτοὶ τό 'χουν παρμένο.
 Τὸ μαυρισμένο τ' Ἄρβανο βγαίνει καὶ δὲν τηράει,
 Κί' αὐτὸ τὸ μαῦρο σύγνεφο ἀπὸ κοντὰ τοὺς πᾶει
 Φεύγει κί' ὁ Μουσταράπασας μὲ τὸν Σελίμ ἀντάμα,
 Καὶ λέν' ἓνας τοῦ ἄλλουνα, αὐτὸ τό 'χανε γράμμα.
 Ἦ μοῖρά τους τοὺς ἔγραφε αὐτοὶ νὰ χαλασθοῦνε,
 Καὶ 'ς τὸ Γαρδίκι βάνουνε βουλὴ νὰ φυλαχθοῦνε.
 Ὁ Μάλιο Μέτζας πρόφθασε μὲ τὸν Χασάν Μοχρίτζα,
 Πῆραν Κοπάτζιο καὶ Βεργιὸ καὶ πῆγαν 'ς τὴν Σκορφίτζα.
 Τ' ἄσκέρ' ἀπὸ τὴν Παληαυλὴ πηγαίνουν 'ς τοὺς Ζιουλιάταις,
 Καὶ τρόμαξ' ὅλο τ' Ἄρβανο καὶ πῆραν μαύραις στράταις.
 Ὁ Ἄγος ὁ περήφανος, ὁ γυιὸς τοῦ Ντριζ' Χασάνη,
 Γυρεύει τρύπα νὰ χωθῇ νὰ μὴ 'ναι 'ς τὸ μεῖδάνι.
 Ἀλήπασας ἐθάρρευε πῶς εἴχανε δουφέκι,
 Γιὰ ταῦτο τοὺς προβόδησε περίσσιο ἄσκέρ' ἀπέκει.
 Κί' αὐτοὶ δουφέκι δὲν ἔχουν καθόλου οἱ μαυρισμένοι,
 Γιατ' ἦταν τὸν παλὴο καιρὸ μὲ σπάρτα τυλιγμένοι.
 Καὶ κουνариοῦνταν 'ς τὸν ντουνια μὲ σπάρτα, μὲ μπερούτζαις,
 Καὶ βγαίνουνε 'ς τὸν πόλεμο αὐτοὶ μὲ ταῖς ἀγκούτσαις.
 Αὐτοὶ μιὰ τέχνη ξέρουνε, τὴν νύκτα νὰ παλέψουν,
 Τὴν νύκτα κᾶνα πρόβατο νὰ πάνουν νὰ τὸ κλέψουν.

[Οὕτω καταστραφέντες οἱ Λιάπιδες καθικετεύουσι τὸν Ἀλὴν πρὸς
 συγχώρησιν, ὑποσχόμενοι δουλικὴν ὑπακοήν· ἀλλ' ὁ θηριώδης οὗτος
 Φάλαρις ἀπορρίπτει τὴν ἱκεσίαν, λέγων:]

Ἐγὼ βασιλίδες χόρτασα, βασιλίδες πλεῖδ' δὲν θέλω,
 Ὡς τὰ Γιάννενα μὴ μῶρχεσθε, αὐτὸ σᾶς παραγγέλω. »

[Ὁ Μουρτέζαγας ἔρχεται καὶ καθικετεύει τὸν ἄγριον βεζίρη νὰ συγχωρήσῃ τὸν Ἄγον Ντρίζ Χασάνην, λέγων:]

« Ὁ Ἄγος παλαβώθηκε, ἀφέντη μου βεζίρη,
 Κ' ἡ γυνῶσί του ἐσχόρπισε κείνου τοῦ μαυρομοίρη.
 Καὶ τοῦ ζουρλοῦ τὸ φταίξιμο ἔς ἐμᾶς νὰ τὸ χαρίτης.. »

[Ὁ Ἀλῆς καμφθεὶς ἐκ τῶν παρακλήσεων συγχωρεῖ αὐτόν, καὶ δια-
 τάσσας νὰ προσαχθῇ ἐνώπιόν του ἐρωτᾷ περὶ τῶν δυνάμεων καὶ τῶν
 κοπῶν τῶν ὑπολειπομένων ἐχθρῶν.

Πάντα τ' ἀνωτέρω ἀναλυτικῶς ἐκτεθειμένα διηγούμενος ὁ Χατζῆ
 ἐχρέτης ἐν στίχοις τρισχιλίοις καὶ ἑκατὸν εἴκοσιν δύο, ἐξιστορεῖ
 τὴν θλιβεράν τῶν Γαρδικιωτῶν καταστροφὴν, ὡς ἐξῆς:]

Ὁ χαλασμός τοῦ Γαρδικιοῦ.

Ἀλῆπασας ἔς τ' ἀσκέρι του γράφει καὶ προβοδάζει,
 Ὡς τοὺς Γαρδικιώταις σήμερα ἀβόλετο νὰ πάη.
 Τοὺς γράφει τέτοιο μπουγιουρτί ἔς τὴν ὥρα νὰ κινήσῃ,
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς τὸν τόπον νὰ τὸν κλείσῃ.
 Νὰ βάλουνε τὰ δυνατὰ ὅσον κι' ἂν ἠμπορέσουν,
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς τὸν τόπον νὰ τὸν δέσουν.
 Μὲ τὸ Γαρδίκι μιὰ φορὰ ἐγὼ θὰ πολεμήσω,
 Τὸ σοῦτζί τους ὑστερινὰ θελὰ τοὺς τὸ χαρίσω.
 Κι' ἂν θέλουν τὸ γινάτι τους αὐτοὶ νὰ τὸ κερδαίσουν,
 Νὰ βάλλουνε τ' ἀστήγη τους ὅσο κι' ἂν ἠμπορέσουν.
 Τὶ μένῃ δὲν μὲ γράφουνε καθόλου γιὰ βεζίρη,
 Μόν' ἔχουν τὸν Ντεμίραγα ἔς τὸν τόπον τους νὰ ζήρῃ.
 Αὐτὸς τὴν ἀλησμόνησε τὴν πόρτα τὴν δική μου,
 Ποῦ βρίσκεται ἔς τὰ δόντια του ἀκόμα τὸ ψωμί μου.
 Ἀκόμα τὸν πατέρα του τὸν γέροντα τὸν Ντόστη,
 Ὡς τὴν πόρτα μου μεγάλωσε καὶ γίνηκε μὲ πόστι.
 Ἀκόμα κ' οἱ ἐπίλοιποι ποῦ γίνηκαν τζιράκι,
 Δὲν γίνηκαν ἔς τὴν πόρτα μου καὶ ἔς τὸ δικό μ' ὀτζάκι;

Ἐγὼ νὰ τοὺς καταρασθῶ τοὺς πιάνει πέρα πέρα,
 Καὶ θά' ῥθῃ 'ς τὸ κεφάλι τους μιὰ μαυρισμένη ἔμερα.
 Μιὰ μαύρη ἔμερα θελὰ 'δοῦν 'ς τὸν κόσμον νὰ θυμιέται,
 Π' ὅτο 'ν' ἡ πλάσις κι' ὁ ντουνιάς αὐτὸ θὰ μολογιέται,
 Νὰ μολογοῦν τί γίνεταιν σὲ τοῦτο τὸ ζεμάνι,
 Τεπελενλῆς Ἀλήπασας τί πράγματ' ἔχει κάνει.
 Αὐτὸς ποῦ ξέρει γράμματα νὰ πέρῃ νὰ διαβάζῃ,
 Τί' γίνηκε σὲ τουτουνοὺς ὁ κόσμος νὰ τρομάζῃ. »
 Σηκώθηκε τ' ἀσκέρι του, καὶ πλεῖο καιρὸ δὲν χάνει,
 Κι' ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς μουχασερὲ τοὺς κάνει.
 Προβόδησε 'ς τ' ἀσκέρι του ντουφέκι νὰ μὴ πιάσῃ,
 Κι' ἄς βρίσκωνται μουχασερὲ τὸ αἷμά τους νὰ χάσῃ.
 Ταχμίν' ὡς ἓνα ἔξιμνη μουχασερὲ τὸ κάνει,
 Κι' ὁ δόλιος ὁ Ντεμίραγας 'ς τὸ νοῦ του δὲν τὸ βάνει.
 Κι' ὀπίσω τὰ ριτζάλια του πεγχίνουν 'ς τὸ σαράϊ,
 Κι' ὅλοι ριτζᾶ τοῦ χάνουνε, κ' Ἀλήπασας γελάει.
 Τοῦ 'παν ἅμᾶν τ' Ἀλήπασα « 'ς κείνους νὰ μὴ γκιῦδίσῃς,
 Τοῦ Γαρδικιοῦ τὸ φταίξιμο 'ς τ' ἐμᾶς νὰ τὸ χαρίσῃς.
 Γιατ' ἔχουν ἓνα ἔξιμνη μουχασερὲ κλεισμένοι,
 Καὶ βρίσκοντ' ὡς τὰ σήμερα πικροὶ καὶ τρομασμένοι.
 Καὶ στεῖλὲ τους, βεζίρη μου, μὴν θέλουνε νὰ βγοῦνε,
 'Σ τὴν πόρτα σου νὰ βρίσκωνται, ὅτο καιρὸ κι' ἂν ζοῦνε.
 Αὐτοὶ νὰ προβοδῇσουνε φοβοῦντ' οἱ μαυρισμένοι,
 Τί γρώνισαν τὸ φταίξιμο καὶ σκιάζοντ' οἱ καῦμένοι. »
 Κι' Ἀλήπασας ἐγέλασε, καὶ λέγει, « τοὺς τὸ χαρίζω,
 Κ' ἐγὼ γιὰ τὸ χατίρι σας καθόλου δὲν τοὺς ἔγγιζω. »
 Καὶ κράζει τὸν μπουλούμπαση τὸν ἴδιο τὸν Ταχίρη,
 Καὶ τοῦ 'πε, « σύρε νὰ τοὺς πῇς χαμπέρ' ἀπ' τὸν βεζίρη. »
 Ὅρμίζει τὸν Ταχίραγα καὶ τὸν Ἰσοῦφ Ἀράπη,
 Νὰ ποῦνε τοῦ Ντεμίραγα τέτοιας λογιῆς τζεβᾶπι.
 Ταχίρης καὶ Ἰσοῦφαγας σηκώθηκαν καὶ πίνουν,
 Καὶ σμίγουν ὅλην τὴν πρωτεῖα, καὶ νάκλι τοὺς τὸ κύνουν.
 « Ἀλήπασας μᾶς ἔστειλε ἐδῶ νὰ σᾶς τὸ εἰποῦμε,
 Τὸ ξέρει ποῦ μεσθε δικοί, μιὰ στράτα νὰ σᾶς βροῦμε.
 Ὡς πότε θὰ καθίσετε μουχασερὲ κλεισμένοι;
 Δὲν εἶναι τὸ καλλίτερο νὰ 'σῃε προσκυλισμένοι ;

Τὶ τῷ 'πεσε τ' Ἀλήπασα ὅλο του τὸ ῥιτζίλι,
 Μουτλάκ ἀπὸ τὸν τζεζιρέ νὰ στείλῃ νὰ σᾶς βγάλλῃ.
 Κεφάλι δὲν σκοτόνεται ποτὲ προσκυνισμένο,
 Κι' Ἀλήπασας τὸ φταίξιμο σᾶς τό 'χει χαρισμένο.
 Σᾶς εἶπαμε τὴν εἶδησι, καὶ σεῖς νὰ στοχασθῆτε,
 Καὶ χάιντεσθε 'ς τὰ Γιάννενα ὀμπρός του νὰ τοῦ βγῆτε.
 Τ' Ἀλήπασας νὰ ξέρετε ποτὲ δὲν ἀποσταίνει,
 Χωρὶς ντουφέκι καὶ σπαθὶ αὐτὸς σᾶς ἀπεθαίνει.
 Τ' Ἀλήπασας τ' ἀσκέρι του ποτὲ δὲν τὸ τραβάει,
 Κι' ὦραν τὴν ὦρα τὸ οὐρδὶ αὐτὸς τὸ αὐγατάει.
 Κι' ἀπομεινέτε μοναχοί, καὶ δὲν τὸν ταγιαντάτε,
 Καὶ ζαχερέ δὲν ἔχετε ἀκόμα ποῦ νὰ φᾶτε.
 Λιάκιν νὰ προσκυνήσετε 'ς τ' Ἀλήπασα τ' ὀτζάκι,
 Τ' εἰς τοῦτον τὸν μουχασερὲ θὰ γίνετε χελιάκι. »

Ἀπόκρισις Γαρδικιοῦ εἰς τὸν βεζίρ Ἀλήπασα.

Οἱ Γαρδικιώταις γύρισαν καὶ κρένουνε γεμάτα,
 Καὶ ῥίχνουν λόγια ἄπρεπα ποῦ δὲν ἔχουνε στράτα.
 Καὶ κρένουν τοῦ Ταχίραγα καὶ τοῦ Ἰσοῦφ Ἀράπη,
 Στέλλουν καὶ 'ς τὸν Ἀλήπασα φαρμακερὸ τζεβάπι.
 Τέτοιο τζεβάπι στέλλουνε ὅπου δὲν προσκυνοῦνε,
 Λιάκιν θὰ πολεμήτουνε ὅσο ποῦ νὰ σωθοῦνε.
 « Δέκα χρονῶνε ζαχερὲ τό 'χομε βάλλει μέσα,
 Καὶ νὰ μᾶς πιάσ' Ἀλήπασας τηράζει μὲ τὴν μπέσα.
 Ὅσον καιρὸ κι' ἂν ζήσωμε ἐμεῖς δὲν προσκυνοῦμε,
 Μήτε καὶ τὸν Ἀλήπασα ποτὲ νὰ τὸν ἰδοῦμε.
 Θαρρεύουμε πῶς ἔχομε τὸν νοῦν μας 'ς τὸ κεφάλι,
 Τ' ἂν πᾶμε 'ς τὸν Ἀλήπασα τὰ δόντια θὰ μᾶς βγάλλῃ.
 Ἄς εἴμεσθε μουχασερὲ ὅσον καιρὸ κι' ἂν ζοῦμε,
 'Σ τὸ χέρι του δὲν μπαίνομε ὅσο ποῦ νὰ σβυστοῦμε.
 Κι' ἂν ἔρθῃ 'ς τὸ κεφάλι μας κανένα μουσουμπέτι,
 Αὐτὸς ποῦ μᾶς γεράτισε ἂς δώσῃ σελιαμέτι. »
 Ἰσοῦφ Ἀράπης γύρισε καὶ κρένει τιμημένα
 « Δὲν 'ντρέπεσθε, ποῦ κρένετε λόγια φαρμακωμένα;

Ἀγαπησάμε σήμερα μὲ τὸ καλὸ νὰ βγῆτε,
 Τὶ βέβηο νὰ τὸ ξέρετε ποῦ θέλα χαλασθῆτε.
 Καὶ σεῖς μὲ τὸν Ταχίραγα γιὰ ποῦ ὅθε συμπεθέροι,
 Καὶ βλέπει τὰ γινόμενα, καὶ τῷ ῥχεται κεδέρι.
 Καὶ ῥεῖς δὲν τὸν γυρεύομε ποτὲ τὸν χαλασμό σας,
 Καὶ τοῦτο ποῦ σᾶς εἶπαμε αὐτό ναι τὸ καλὸ σας.
 Συλλογισθῆτε σήμερα, καὶ δώστε μας τζεβάπι,
 Ἦ ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιὰ θὰ γίνετε χαράπι. »
 Αὐτὰ τοὺς λέγ' Ἰσοῦφαγας, καὶ κείνοι τὸν χαβᾶ τους,
 Καὶ κρένουν λόγια ἄσχημα, κί ὅ,τ' ἀγαπᾷ ἡ καρδιά τους.
 Ἐγύρισ' ὁ Ντεμίραγας καὶ λέγει· « νὰ σηκωθῆτε,
 Καὶ σύρτε ἔς τὸν Ἀλήπασα αὐτὰ νὰ τοῦ τὰ πῆτε.
 Καὶ πέστε του τ' Ἀλήπασα πῶχουν βαρὺ κεφάλι,
 Κί ἄς μᾶς τὴν βάλῃ τὴν βουλὴ ἔς τὴν μιὰ μεριά ἔς τὴν ἄλλην.
 Ἀκόμα σύρτε πέστε του ἄς κάμ' ὅ,τ' ἤμπορέσει,
 Τὶ πολεμᾷ μὲ ψέματα ἔς τὸ βρόχι νὰ μᾶς ντέση.
 Καὶ πέστε του, δὲν εἴμεσθε σάν τοὺς Ἀργυροκαστρίταις,
 Ὅπου ἔταν ὑπερήφανοι, κ' εἶχαν ψηλαῖς ταῖς μύταις,
 Αὐτοὶ τοῦ παραδόθηκαν χωρὶς καυγᾶ καὶ κόπο,
 Καὶ τὸν γρωνίζ' Ἀλήπασας τοῦ Γαρδικιοῦ τὸν τόπο.
 Ὅς τὸ βρόχι του δὲν μπαίνομε ἀτοὶ καὶ ἀπατοὶ μας,
 Τὴν ξέρει καὶ τὴν γνώμη μας καὶ τὴν κυδέρνησί μας.
 Καὶ τί παλεύει Ἀλήπασας, καὶ τί χασομεράει;
 Καὶ τὸ δικό μας τὸ σπαθὶ αὐτὸς μᾶς τό ἔχει φάγει.
 Ἀς προσοδῆς' Ἀλήπασας ἀμέτρηταις χιλιάδες,
 Ὅς τὴν πόρτα του δὲν πάνομε νὰ γίνωμε ραγιαδες,
 Μηδὲ καμποῦλι κάνομε, μηδὲ τό ἔχαμε κάμει,
 Νὰ ῥθῃ νὰ δώσ' Ἀλήπασας ἔς τὸν τόπο μας νιζάμι.
 Μηδὲ ἔς τὸ νοῦν τὸν βάνομε, ὅσο καιρὸ κί ἂν ζοῦμε,
 Κί ὅσο κί ἂν ἤμπορέσωμε, παρέχει θὰ τοῦ ποῦμε.
 Γκιόγια μᾶς ἔχετε δικούς καὶ λέτε μᾶς πονεῖτε,
 Τοῦτα τὰ λόγια τ' ἄσχημα ἔς τ' ἐμᾶς νὰ μὴ τὰ πῆτε.
 Τὶ πολεμᾶς, Ταχίραγα μὲ τὸν Ἰσοῦφ Ἀράπη,
 Γιὰ νὰ μᾶς πᾶτε σήμερα σάν βόϊδια ἔς τὸν χασάπη;
 Τέτοιαις δουλειαῖς πῶς γέγονται; καὶ πῶς μᾶς δίνει χέρι;
 Σάν πᾶμε ῥεῖς ἔς τὰ Γιάννενα Ἀλήπασας μᾶς ἔδερει.

Μὲ τί κεφάλι σήμερα ὁμπρός του νὰ τοῦ βγοῦμε;
 Καὶ στόμα πῶς ν' ἀνοιξῶμε καὶ λόγο νὰ τοῦ 'ποῦμε;
 Σὰν πᾶμε μεῖς 'ς τὰ Γιάννενα σουβάλι δὲν μᾶς κάνει,
 Εὐθύς 'ς τὴν ὥρ' Ἀλήπασας 'ς τὸν ἄλυσσο μᾶς βάνει,
 Εὐθύς ὀρμίζει τὰ λουριά καὶ βάνει 'ς τὸ λαιμό μας.
 Καὶ ποῦ θελὰ τὸν κλαύσωμε τὸν πόνον τὸν δικό μας;
 Πολέμησ' ὁ Ἰσούφαγας μὲ τὸν Ταχίρ Ἀμπάζη,
 Μῆτε κανένας 'ς τὸν ντουניᾶ ποτὲ δὲν τοὺς ἰσάζει.
 Μῆτε γεμίζ' ἡ γνῶσί τους ποτὲ νὰ ἰσασθοῦνε,
 Καὶ κεῖνο ποῦ γυρεύουνε διπλὸ θελὰ τὸ βροῦνε.
 Σὰν φεῖδι ποῦ τοὺς δάγκασε 'ς τὴ μέση 'ς τὸ σηκότι,
 Τ' αὐτὸς εἶν' ἓνα σύγνεφο, καὶ δὲν γλυτόνουν ντότι.
 Καὶ ποῦ θελὰ γλυτώσουνε, καὶ ποῦ θελὰ χωλοῦνε;
 Καὶ τί τζαρὲ νὰ κάμουνε 'ς τὸν κόσμο νὰ κρυφθοῦνε;
 Ποῦ πλάκωσε τὸ σύγνεφο 'ς τὴν μιὰ μεριά 'ς τὴν ἄλλη,
 Καὶ θέλουν νὰ τρομάξουνε ὅλοι μικροὶ μεγάλοι.
 Ταχίρ Ἀμπάζης πλάκωσε 'ς τὰ Γιάννενα 'ς τὴν χώρα,
 Καὶ βγῆκε 'ς τὸν Ἀλήπασα τὴν ἴδια κεῖν' τὴν ὥρα.
 Κ' ἡ γλῶσσά του τοῦ στέγνωσε καὶ δὲν 'μπορεῖ νὰ κρίνῃ,
 Σὰν τὸ σαχτιάνι χίτερνο τὸ πρόσωπό τ' ἐγίνη.
 Κι' ἀρχίνησε τὸ κλάψιμο καὶ τὸ παράπονό του,
 Γιατὶ λυπούντανε πολλὰ, γιατί' εἶχε τὸν γαμπρό του.
 « Αὐτοὶ μοῦ τό 'παν φανερά, ὅτι δὲν προσκυνοῦνε,
 Μὴδ' ἔρχονται 'ς τὰ Γιάννενα ὁμπρός σου νὰ σοῦ βγοῦνε.
 Ἀκόμα μοῦ παράγγειλαν ὅπως σοῦ δώσῃ χέρι,
 Κι' ἂν βρίσκωνται μουχασερεὲ δὲν τό 'χουνε κεῖν' ἐρι.
 Καὶ κάμε τους, βεζίρη μου, ὅ,τι κι' ἂν ἀγαπήσῃς,
 Κι' ἄλλο χαμπέρι μοῦ 'πανε νὰ μὴ τοὺς προβοδήσῃς.
 Δὲν θέλουνε νὰ ξέρουνε ποτὲ τὴν ἀφεντιά σου,
 Καὶ κάμε τὸ πρεπούμενο, κι' ὅ,τ' ἀγαπᾷ ἡ καρδιά σου. »

Ἀλῆ πασαῶς.

Ἀλήπασας ἐγέλασε πολλὰ μὲ τὴν καρδιά του,
 Καὶ κράζει τὰ ριτζάλια του καὶ βγῆκαν ἐμπροσθὰ του.

Τοὺς εἶπε: « ἴκνετε ριτζᾶ ἐγὼ νὰ βαζγεστήσω,
 Τοῦ Γαρδικιοῦ τὸ φταιξιμο ἔς τ' ἐσᾶς νὰ τὸ χαρίσω;
 Ῥωτᾶτε τί μοῦ στέλνουνε καὶ τί μοῦ προβοδοῦνε!
 Ἐμένα δὲν μὲ θέλουνε ἔς τὰ μάτια νὰ μὲ ᾄδουνε. »
 Τοῦ ἴπαν καὶ τὰ ριτζᾶλιά του « κάμε ὅ,τ' ἡμπορέσεις,
 Ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιὰ σπαθὶ νὰ τοὺς βαρέσης. »
 Τοὺς ἔγραψ' ἓνα μπουγιουρτί ὀπίσω καὶ τοὺς στέλνει,
 Καὶ τί τοὺς γράφ' Ἀλήπασας καὶ τί τοὺς παραγγέλλει;
 « Ἐς τ' ἐσένα, μπρὲ Ματούσαχα, ἔς τ' ἐσένα μπρὲ Ντεμίρη,
 Χαλάλι τὸ ἰζμέτι σας νὰ ἴητε τοῦ βεζίρη.
 Χαλάλι νὰ μοῦ κάμετε ἐσεῖς τὴν δούλεψί σας,
 Καὶ χάρηκα π' ἀξιώθηκα ἐφέτο τὸ σπαθί σας.
 Καὶ σεῖς ὅ,τι μοῦ πήρετε χαλάλι νὰ σᾶς γίνη,
 Κι' ἀκόμα τὸ χατίρι σας νὰ μὴ σᾶς ἀπομείνη.
 Ἀκόμα ἔς τοῦτ' τὸ μπουγιουρτί ἐγὼ σᾶς χαιρετάω,
 Γιὰ ταχιρέτι εἰν' αὐτὸ, κι' ἄλλο δὲν προβοδάω.
 Ἀπὸ τὰ τώρα κι' ὀμπροσθὰ, ὅσον καιρὸ κι' ἂν ζοῦμε,
 Ἀδύνατο ἔς τὰ ζῶντά μας ἐμεῖς ν' ἀνταμωθοῦμε.
 Ἀπὸ τὰ τώρα κι' ὀμπροσθὰ τηρᾶτε τὴν δουλειάν σας,
 Κι' ἀδύνατο τὰ μάτιά μου νὰ σμίξουν τὰ δικά σας. »

Ὁ Ντεμίρ Ντόστης.

Ὁ Ντεμίρ Ντόστης στάθηκε καὶ στόλισ' ἓνα γράμμα,
 Ἀπόκρισι νὰ στείλουνε μὲ τὸν Ματούς' ἀντάμα.
 Καὶ στέλνουν ἔς τὸν Ἀλήπασα « γιὰτὶ νὰ μᾶς κακιώσης;
 Ἀκόμα καὶ ἔς τὰ ζῶντά μας νὰ μὴ μᾶς ἀνταμώσης;
 Γιὰτ' ἔβανες τὰ δυνατὰ, βεζίρη, δὲν σοῦ φταιμε.
 Μᾶς ἔκανες μουχασερὲ κι' ὥραν τὴν ὥρα κλαῖμε.
 Ἄν ἤθελες νὰ σῶκανα χαλάλι τὸ χεσμέτι,
 Βεζίρη δὲν μᾶς ἔκανες τέτοιαις λογιῆς κουμπέτι.
 Βεζίρη, τὸ χισμέτι μας δὲν γίνεται χαλάλι,
 Γιὰτ' εἵμεσθε μουχασερὲ ὅλοι μικροὶ μεγάλοι.
 Κι' ἂν ἤμεσθην ἔς τὴν πόρτα σου ἐμεῖς καὶ ἔς τὸ ψωμί σου,
 Σιντζήρι τράθηξάμε μεῖς ἔς τὴν χρεῖα τὴν δική σου.

Θυμᾶς' ὄντας μᾶς ἔστειλες, βεζίρη, 'ς τὸ Μπεράτι,
 Κοιμούμεσθαι 'ς τὸν ἄλυτο, κ' ἐς' ἦσαν 'ς τὸ ρεχάτι.
 Κοιμούμεσθαι 'ς τὸ κούτζουρο ἐμεῖς γιὰ τὴν τιμὴ σου,
 Γιὰ νὰ μᾶς γίνη σήμερα χαλάλι τὸ ψωμί σου.
 Χαλάλι 'μεῖς τὸν ξέρομε, βεζίρη, τὸν παρᾶ σου,
 Τὶ χύθηκε τὸ αἷμά μας κοντὰ 'ς τὴν ἀφεντιά σου.
 Κι' ἀκόμα μᾶς φανέρωστε, δὲν θέλεις νὰ μᾶς ξέρης,
 Μηδὲ 'ς τὸ νοῦ σου 'ς τὸν ντουניᾶ ποτέ σου νὰ μᾶς φέρης,
 Καὶ 'μεῖς χωρὶς τὴν πόρτα σου θαρροῦμε πῶς περνοῦμε,
 Ἀκόμα καὶ τὰ Γιάννενα ποτὲ νὰ μὴ τὰ ἰδοῦμε. »

Ἀλήπασας.

Σὰν στέλλουν τέτοια ἀπόκρισιν ὀπίσω τὸ Γαρδίκι,
 Ὅπου 'ταν εἰς τὸν κίνδυνον ἓνα μικρὸ καίκι,
 Καὶ βλέπωντας τὸ πείσμα τους καὶ τὴν ἀπελπισιὰ τους,
 Ἀποφασίζ', δὲν χάνει καιρὸ εὐθὺς γιὰ τὴν φθορά τους.
 Δὲν θέλ' ν' ἀκούσῃ πλεῖο τινά, ἀλλὰ μηδὲ τρομοῦνε,
 Ὅλοι φοβοῦνται βέβαια νὰ μὴ ἐντροπιαστοῦνε.
 Εὐθὺς 'ς τὴν ὥρα μπουγιουρδιὰ γράφει καὶ προβοδάει,
 Τοῦ Θάνασ' Βάγια τὰ ὅσους νὰ σηκωθῇ νὰ πάη.
 Ὡς τὰ μπουγιουρτιὰ φανέρωσε· « εὐθὺς νὰ σηκωθῇτε,
 Μὲ τὰ μαχαίρια σήμερα νὰ πᾶτε νὰ σφαγῇτε.
 Τ' ἓνα χειμῶνα ἔχετε 'ς τὰ χιόνια πλακωμένοι,
 Κ' ἐκεῖν' εἶναι 'ς τὰ σπίτια τους καλὰ τιμαρμενοί. »
 Κι' ὁ Θάνασ' Βάγιας κίνησε, καὶ πλεῖο καιρὸ δὲν χάνει,
 Ὡς τοὺς Μύλους πάει καὶ πλάκωσε, κ' ἓνα ταμπόρι κάνει.
 Οἱ Γαρδικιωταὶς θάρρεψαν πῶς πάει ἀπανωθιὸ τους,
 Τοὺς Μύλους τοὺς ἀπάργιασαν, καὶ πῆραν τὸν τορὸ τους.
 Ὁ Θάνασ' Βάγιας πλάκωσε τοὺς Μύλους καὶ τοὺς πιάνει,
 Κι' ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς ταῖς παταριαῖς τοὺς βάνει.
 Ὁ Μητζο Μπόνος κίνησε κι' αὐτὸς μὲ τὸν ταῖρᾶ του,
 Νὰ κάμῃ τὸ χουνέρι του, ν' ἀξιῶσῃ τ' ὄνομά του.
 Κι' ὁ Σοῦφ Ἀράπης ρίχθηκε κι' αὐτὸς ἀπὸ τὸ πλάι,
 Σὰν ἰζτερχᾶς τοὺς φάνηκε, σὰν ὄφεις νὰ τοὺς φάη.

Τ' ἀσκέρια τοῦ μοιράσθησαν μπουλούκια χῶρια χῶρια,
 Τὸ ἐν' ἀπ' τὸν Παλῆρόμυλο, καὶ τ' ἄλλ' ἀπ' τὰ ταμπόρια.
 Καὶ κάνουν ἓνα πόλεμο πικρὸ, φαρμακωμένο,
 'Σ τὰ χίλια ἓνα 'μολογῶ καὶ τό 'χω 'δῶ γραμμένο.
 Πέφτουνε λésια κατὰ γῆς, κορμιὰ σὰν τὰ βλαστάρια,
 Καὶ λέγ' ἡ μαύρη γλῶσσά μου, κρῖμα 'ς τὰ παλληκάρια,
 'Οποῦ σκοτόνοντ' ἄδικα καὶ γίνονται χαράπι,
 Καὶ πέφτουνε 'ς τὴ μαύρη γῆς κορμιὰ χωρὶς χεσάπι.
 Κ' οἱ Γαρδικιωταῖς οἱ πικροὶ ἀκόμα τζαλιστοῦνε,
 Καὶ 'ς τὰ ταμπόρια βρίσκονται αὐτοὶ καὶ πολεμοῦνε.
 Φοβήθηκε τὸ μάτι τους καὶ δὲν μπορ' νὰ φτουρήσουν,
 Καὶ βάνουν χέρι οἱ ἔρρημοι αὐτοὶ νὰ γονατίσουν.
 'Σ τὰ δυὸ ταμπόρια τὰ τρανὰ ἀπῆδησε τ' ἀσκέρι,
 Καὶ μπῆκε 'ς τὴ καρδουλά τους φαρμακερὸ κεδέρι.
 Μπῆκαν καὶ 'ς ἓνα μαχαλὲ κ' εὐθύς τὸν λιμουριάζουν,
 Ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιὰ τοὺς βλέπουν καὶ τρομάζουν.

Οἱ Γαρδικιωταῖς.

Οἱ Γαρδικιωταῖς γνώρισαν ποῦ δὲν τὸ νταγιαντοῦνε,
 Καὶ τὰ ριζᾶνε τ' ἄρματα καὶ πλεῖο δὲν πολεμοῦνε.
 Κι' ἄνδρες, γυναῖκες βγαίνουνε καὶ λέν' ἀμὰν 'ς τ' ἀσκέρι,
 Νὰ στείλουν 'ς τὸν Ἀλήπασα 'ς τὰ Γιάννενα χαμπέρι.
 Ἐνα μπουλουῖκι ὠρμίσθηκε νὰ βγῇ νὰ πολεμήσῃ,
 'Σ τὸ ἔρζι τ' ἀποκατωθιὸ τὸ αἰμά του νὰ χύσῃ.
 Τοὺς λέγ' ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς: « τί λέτε, μαυρισμένοι;
 Ἀκόμα δὲν τὸ βλέπετε ποῦ 'μεσθε σκλαβωμένοι;
 Τώρα νὰ τζαλιστίσωμε, νὰ κάμωμε ζουνέρι,
 Ποῦ μπῆκαν μέσα 'ς ταῖς αὐλαῖς τ' Ἀλήπασα τ' ἀσκέρι;
 Τώρα ποῦ μπῆκ' Ἀλήπασας 'ς τὴν μέση 'ς τὴν αὐλή μας,
 Τώρα θὰ τζαλιστίσωμε ἐμεῖς μὲ τὸ σπαθί μας;
 Πρέπει νὰ τὰ τσακίσωμεν τὰ δόλια τ' ἄρματά μας,
 Τεσλίμι νὰ τοῦ γίνωμε κ' ἐμεῖς καὶ τὰ παιδιὰ μας.
 Κι' ἂν ἔχῃ μὲ τὴν γνώμη του μουτλάκ νὰ μᾶς σκοτώσῃ,
 Αὐτὸς ποῦ μᾶς γεράτισε γισάφι νὰ τοῦ δώσῃ.

Τὶ 'ς τὸ σπαθὶ 'ποκατωθιὸ ἐμεῖς τὸν προσκυνοῦμε,
 Μῆτε ζωὴ καὶ παντοχὴ ποτὲ νὰ μὴ θαρροῦμε.
 Νὰ ξέρετε, μωρὲ παιδιὰ, 'ς τὴν λίμνη θὰ μᾶς ρίξῃ,
 Μόν' τὰ δικὰ μας τὰ παιδιὰ θαρρῶ νὰ μὴ τὰ 'γγίξῃ,
 Τ' εἶναι μαζοῦμικα παιδιὰ, καὶ τίποτε δὲν φταῖνε,
 Μῆτε ποτὲ τ' Ἀλήπασα, παρέκει, δὲν τοῦ λένε. »
 Μὲ τέτοιον τρόπον τὰ ρίξαν τὰ δόλια τ' ἄρματά τους,
 Καὶ σκλάβοι παρεδόθησαν καὶ κλαῖν' τὴν ἐρμηιά τους.
 Αὐτοὶ σὰν παραδόθηκαν 'ς τ' Ἀλήπασα τ' ἀτκέρι,
 Τὴν ἴδιαν ὥραν ἔστειλαν τ' Ἀλήπασα χαμπέρι.
 Πῶς τὸ Γαρδίκι πάρθηκε, κι' Ἀλήπασας δὲν ξέρει,
 Κ' εὐθύς τοῦ τὸ προβόδησαν τὸ ἴδιο τὸ χαμπέρι.
 « Πῶς γίνηκαν γισίριδες κι' αὐτοὶ καὶ τὰ παιδιὰ τους,
 Καὶ τὰ 'φεραν 'ς τὰ χέρια μας τὰ δόλια τ' ἄρματά τους.
 Αὐτὸ σοῦ φανερόνομεν, καὶ κάμ' ὅπως ὀρίσης,
 Κι' ἀπόκρισι 'ς τοὺς σκλάβους σου εὐθύς νὰ προβοδήσης. »

Ἀλήπασας.

Σὰν τῷ 'στειλαν τ' Ἀλήπασα τέτοιας λογιῆς μουζδέδες,
 Μὲ τὴν καρδιά του γέλασε καὶ βάρεσε ναρδέδες.
 Καὶ κάνει χάμτι 'ς τὴν καρδιά, καὶ δόξα μὲ τὰ χεῖλη,
 Ποῦ τὰ μουράτια τῆς καρδιᾶς τοῦ γίνηκαν τεκμήλι.
 Κι' ἄλλα μουράτια καρτερεῖ μὲ τοῦ θεοῦ τὴν χάρι,
 Τὴν Ντίμπρα καὶ τὴν Γκεκαριὰ κι' αὐτὰ θελὰ τὰ πάρει.
 Κι' ἄλλα μουράτια καρτερεῖ ὅσο καιρὸ κι' ἂν ζήσῃ,
 Σικόδρα καὶ Καρύνταϊ αὐτὸς θὰ κάμῃ κρίτι.
 Θαρρῶ καὶ γὼ ποῦ τό 'γραψα μὲ τὴν δική μου γνώσι,
 Σὲ Βόσνα καὶ ἐπίλοιπα νιζάμι θελὰ δώσῃ.
 Τ' αὐτὸς εἶν' ἓνας ἄνθρωπος σὲ τοῦτο τὸ ζεμάνι,
 Ποῦ τὸν γεράτισ' ὁ θεὸς μονὸν, χωρὶς ἀκράνη.
 Νὰ 'ποῦμε τί προβόδησε ὀπίσω 'ς τὸ Γαρδίκι,
 Ποῦ πιάσθηκαν 'ς τὸ δόκανο αὐτοὶ σὰν τὸ ποντίκι.
 Κι' εὐθύς τοὺς ἐφάνέρωσε τέτοιας λογιῆς χαμπέρι
 'Σ τοὺς Γαρδικιώταις: « σήμερα νὰ μ' ἔχουνε κεδέρι.

Αὐτό 'ταν τὸ μουράτι μου σὲ στράτα νὰ σᾶς φέρω,
 Κι' ὅ,τι μοῦ λέγ' ἡ γνώμη μου ἀτός μ' ἐγὼ τὸ ξέρω.
 Αὐτό 'ταν τὸ μουράτι μου ποῦ νὰ μὲ θυμηθῆτε,
 Καὶ μπεχανὲ τ' Ἀλήπασα ἐσεῖς νὰ μὴ τοῦ βρῆτε.
 Νὰ μὴ σᾶς πῇ τὸ στόμα σας, μᾶς γέλασ' ὁ βεζίρης,
 Καὶ νὰ ἔξερε δὲν πιάνονταν 'ς τὸ δόκαν' ὁ Ντεμίρης.
 Νὰ μῶρθετε 'ς τὰ Γιάννενα ὅλα σας τὰ πρωτάτα,
 Γιὰ νὰ σᾶς δείξ' Ἀλήπασας μὴ ἀφεντεμένη στράτα.
 Καὶ σὺ, μπρὲ Μουσταφάπασα, νὰ ῥθης μὲ τὸν ταῖρᾶ σου,
 Νὰ σμιζῆς καὶ 'ς τὰ Γιάννενα τὰ γκαρδιακὰ παιδιὰ σου.
 Καὶ σουμπὲς μὴ βάνετε καθόλου 'ς τὴν καρδιά σας,
 Καὶ γὼ σᾶς κᾶνω τὴν τιμὴ, κι' ὅλο τὸ θέλημά σας.
 Προχθὲς ποῦ σᾶς προβόδησα τὴν 'στερινὴ τὴν πάρτη,
 Μετάνοιωτα ὁπῶκαμα ἓνα μεγάλο σιάρτι.
 Ἐκεῖν' τὸ σιάρτι πῶκαμα ἴσως καὶ νὰ νικήσω,
 Καμποσουνούς 'ς τὴν Πρέβεζα θελὰ σᾶς προβοδήσω.
 Ἴσως κι' ἂν μ.πῶ μὲ τὸ σπαῖ ἐγὼ μὲ κᾶνα τρόπο,
 Καμποσουνούς 'ς τὴν Πρέβεζα τοὺς ἔκαμα τὸν τόπο.
 Κι' ἄλλό 'να σιάρτι ἔκαμα, ψυχὴ νὰ μὴν ἀφήσω,
 Ἀκόμα καὶ τὰ σπίτια σας θελὰ τὰ κουτουλίσω.
 Νὰ γίνετε καίλιδες 'ς τ' Ἀλήπασα τὸ σιάρτι,
 Μουτλάκ θὰ ξεσπιτίσετε τὸν φετεινὸ τὸν Μάρτη.
 Νὰ γίνετε χαζίριδες μονοὶ μὲ τὸ κορμί σας,
 Γαρδίκι νὰ μὴ πιάσετε 'ς τὴν γλῶσσα τὴν δική σας.
 Κι' ὅλο τὸ βιὸ τ' ἀσκέρι μου χαρέτζι θὰ τὸ κᾶνη,
 Καὶ ζᾶρκους μέσ' τὴν Πρέβεζα σᾶς ἔχω τὸ μπεκιάνι.
 Σᾶς προβοδῶ καὶ πράματα εὐθύς νὰ σηκωθῆτε,
 Κι' ἀβόλετο 'ς τὴν Πρέβεζα νὰ πᾶτε νὰ χωθῆτε. »
 Ἀλήπασας τοὺς ὥρμισε πῶς θέλῃς ἡ καρδιά του,
 Καὶ κάθεται 'ς τὰ Γιάννενα καὶ κάνει τὸν σεφᾶ του.
 Ἀλήπασας σὰν ἔστειλε τέτοιας λογῆς χαμπέρι,
 Ὅπισω τοὺς αὐγάτισε τὸ σκοτεινὸ κεδέρι.

Ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς κι' ὁ Ντεμίραγας.

Τοὺς λέγ' ὁ Μουσταφάπασας: « τὸ χαμε ταξιράτια,
 Νὰ βροῦμε στράταις σκοτειναῖς καὶ μαῦρα μονοπάτια. »

Καὶ λένε· « πῶς θ' ἀφήκωμε τὴν τιμημένην χώραν,
Καὶ Πρεβεζιάνοι σήμερα νὰ γίνωμε 'μεῖς, τώρα ;
Ν' ἀφήκωμε τὰ σπίτια μας καὶ τὸ τζαλίστισμά μας,
Ποῦ θὰ ῥχεται 'ς τὴν γνώμη μας, νὰ καίετ' ἡ καρδιά μας ;
Καὶ τοῦτο πῶπαθάμε, 'μεῖς κανεὶς νὰ μὴν τὸ πάθῃ,
Κι' ἀπ' τὴν καρδιά τὸ αἷμά μας ὀλότελα μᾶς 'χάθη.
"Αφτε καὶ τὰ σπιτάκια μας ἀκόμα καὶ τὸ βιό μας,
Καὶ ποῦ θελὰ τὸν κλάψωμε τὸν πόνο τὸν δικόν μας;
Βάϊ, βάϊ, μορὲ σπιτάκια μας, βάϊ, βάϊ, μὲρ' δουλεψί μας,
'Σ τὰ ζῶντα θὰ μᾶς καίεται ἡ σκοτεινὴ ψυχὴ μας.
Καὶ σήμερα τὸν πόνο μας ποιονοῦ νὰ τὸν εἰπούμε;
Καὶ τί τζαρὲ τοῦ λόγου μας νὰ ψάξωμε νὰ βροῦμε ;
Πῶς ἤρθαν 'ς τὴν ἡμέραν μας τοῦτα τὰ ταξιδράτια,
Γιὰ νὰ μᾶς βγάλ' Ἀλήπασας λογιῆς λογιῶν ζενάτια ;
Πῶς ἦταν 'ς τὸ κεφάλι μας τοῦτο τὸ μουκαντέρι,
Νὰ μᾶς καρφώσῃ 'ς τὴν καρδιά τὸ σκοτεινὸ κεδέρι;
Πῶς νὰ 'μεσθαν καλλίτερα ἐμεῖς ἀποθαμένοι,
Παρὰ ὅπου νὰ ἤμεσθε 'ς τὸν κόσμον σκορπισμένοι!
Καὶ πῶς θελὰ σκορπίσωμε, καὶ πῶς θὰ χωρισθοῦμε;
Κι' ἀδύνατο τὸν τόπον μας νὰ μάτα τὸν ἰδοῦμε.
'Αλήπασας δὲν ἔστειλε ἐδῶ νὰ μᾶς σκοτώσῃ,
Καὶ τὰ δικά μας τὰ παιδιὰ νὰ μὴ μᾶς τὰ σηκώσῃ;
'Σ τὰ σπίτια τους νὰ βρίσκωνται, τὸν τόπον νὰ δουλέψουν,
Νὰ βγάλουν τὸ ψωμάκι τους, 'ς τὸν κόσμον νὰ πορέψουν;
Καὶ δοῦλοι νὰ τοῦ γίνουνη 'ς τὴν πόρτα τὴν δική του,
Καὶ σκλάβοι ἀλευθέρωτοι νὰ τρώγουν τὸ ψωμί του;
"Αχ, ἄχ, βεζίρ Ἀλήπασα, δὲν κάνεις μαρχαμέτι;
Νὰ τὸ σκορπίσῃς πολεμᾶς τοῦτο τὸ βεγιαέτι; "
Τοὺς 'κάν τὸ σηκότι τους, καὶ ἡ σκοτεινὴ-καρδιά τους,
'Σ τὰ ζῶντα πῶς θ' ἀφήκουνη τὰ σπίτια τὰ δικά τους.
"Ανδρες, γυναῖκες σκούζουνη πῶς θελὰ χωρισθοῦνη,
Καὶ τί τζαρὲ νὰ κάμουνε, καὶ τί τζαρὲ νὰ βροῦνη;
Σηκώθ' ὁ Μουσταφάπασας καὶ γίνηκε χαζίρι,
Κι' ὁ δόλιος ὁ Ματούταγας, μάζῃ μὲ τὸν Ντεμίρη.
Κοντὰ σὲ κείνους κίνησε καὶ ἡ ἄλλ' ἡ δωδεκάρα,
Καὶ κάνουνη τὰ σπίτια τους τ' ἀσκέρι ντᾶρα μᾶρα.

Ὁ δόλιος ὁ Σελήμπεης δὲν εἶχε ταξιράτια,
 Γιὰ νὰ ἔλεπε τὸν σκορπισμὸ μὲ τὰ δικά του μάτια.
 Ἀπέθανε προτῆτερα καὶ πάει μὲ τὴν τιμὴ του,
 Κ' ἡσύχασ' ἀπὸ τὰ κακὰ ἢ δόλια ἢ ψυχὴ του.
 Αὐτὸ βλέποντας καὶ αὐτὴ κίνησε 'ς τ' ἀχιρέτι,
 Μὴ θέλοντας γιὰ νὰ ἰδῇ τέτοιας λογιῆς κουμπέτι.
 Ὅλ' οἱ μεγάλοι βγήκανε εὐθύς ἀπ' τὸ Γαρδίκι,
 Καὶ πάνουν κουβεντιάζοντας 'ς τὴν στράτα σὰν τὸ ψίκι,
 Γελῶντας, κουβεντιάζοντας αὐτοὶ σὰν συμπεθέροι,
 Κ' ἐκεῖνο ποῦ θὰ πάθουνε κανέννας δὲν τὸ ξέρει.
 Ἀγάλια ἀγάλια πάνουνε, καὶ κλαῖνε τὸν καῦμό τους,
 Κ' ἓνας τοῦ ἄλλου κρένουνε τὸν πόνον τὸν δικό τους.
 Καὶ λέγ' ἓνας τοῦ ἄλλου· « τάχα νὰ μᾶς σκοτώσῃ;
 Ἡ μὴ ναι τὸ μουράτι τοῦ αὐτὸς νὰ μᾶς μαλώσῃ;
 Ἀλήπασας φοβοῦμεσθε σπαθὶ νὰ μὴ μᾶς βάλλῃ,
 Κι' ἂν μᾶς μαλώσῃ μοναχὰ, ἀπάνω 'ς τὸ κεφάλι.
 Τεσλίμι γίνομέσθε μεις, κι' ὅπως κι' ἂν ἀγαπήσῃ,
 Καὶ τὴν δικὴν μας τὴν τιμὴν μπέλκιμ τὴν αὐγατίσῃ.
 Ἐμεῖς ἂν ἔχωμε ζωὴ τίποτας δὲν μᾶς κάνει,
 Μᾶς πέραει 'ς τὸ ναζάρι του, καὶ χάψῃ δὲν μᾶς βάνει.
 Ἀκόμα καὶ τὴν χάψῃ του ἐμεῖς τὴν νταγιαντοῦμε,
 Κι' ἂν ἔχωμε νὰ ζήσωμεν ἀπ' ἐκεῖ θελὰ βγοῦμε. »
 Πολλοὺς γαῖλέδες βάνουνε αὐτοὶ μὲ τὴν καρδιά τους,
 Κι' ἀνάρια ἀνάρια κάνουνε καὶ τὴν περπατησιά τους.
 Μόν' ἓνας θάρρος τοὺς κρατεῖ, ἴσως κι' ἂν σκοτωθοῦνε,
 Μὴ γένωνται σείτιδες, παρὰδεισο νὰ ἰδοῦνε.
 Αὐτὸ χουν μὲ τὴν γνώμη τους, πῶς ἔχουν σείτλκι,
 Γιατ' ἔβανε τὰ δυνατὰ νὰ σβύσῃ τὸ Γαρδίκι.
 Σὰν φεῖδι ποῦ τοὺς δάγκασε τὴν σκοτεινὴν καρδιά τους,
 Τὶ τό 'παθαν οἱ ἔρημοι ἀπ' τὴν κακογνωμιὰ τους.
 Τ' ἤθελαν 'ς τὴν ἡμέραν τοῦ νὰ δεῖζουνε χινέρι,
 Γιὰ τοῦτο τὸ λαβαίνουνε τέτοιας λογιῆς μπετέρι.
 Σὰν ἤρθανε καὶ ζύγωσαν 'ς τὰ Γιάννινα 'ς τὴ χώρα,
 Ἀλήπασας τοὺς ἔστειλε ἀνθρώπους 'κεῖν' τὴν ὥρα.
 Στέλνει τοῦ Μουσταφάπασα Ἀλήπασας ἐν ἅτι,
 Νὰ ῥθῇ νὰ μπῇ 'ς τὰ Γιάννενα μὲ τὴν καρδιά γεμάτη.

Ἵς τὸ κάστρο μέσα πρόσταξε κονάκια καὶ τοὺς δίνει,
 Ταχμίι μέραις τέσσερες τοὺς ἔδωσε ταῖνι.
 Κράζει τὸν Μουσταφάπασα γιὰ νὰ τὸν κουβεντιάσῃ,
 Τὴν σκοτεινὴ τοῦ τὴν καρδιά νὰ τοῦ τὴν ἡσυχάσῃ.
 Ἐμπῆκ' ὁ Μουσταφάπασας καὶ τῷ ἔπεσε μπροστά του,
 Καὶ φίλησε τ' Ἀλήπασα τὴν τίμια τὴν ποδιά του.

Ἀλήπασας.

Ἵστερου λέγ' Ἀλήπασας· « μὴ σκιάζεσαι φακίρη,
 Γιατὶ ζεθάλι δὲν ἔχεις ἐσὺ ἀπ' τὸν βεζίρη. »
 Πικρὸς ὁ Μουσταφάπασας τζεθάπι δὲν τοῦ δίνει,
 Τοῦ στέγωνσε τὸ στόμα του, καὶ δὲν μπορεῖ νὰ κρίνῃ.
 Κι' ἀρχίνησε τὸ στόμα του, κ' ἡ σκοτεινὴ τοῦ γλῶσσα,
 Καὶ κρέν' ὁ Μουσταφάπασας τ' Ἀλήπασα καρπόσα.
 Καὶ τοῦ ἔπε· « ἄμάν, Ἀλήπασα, ἴσως καὶ μὲ σκοτώσῃς,
 Ταγγριαμανέτι τὰ παιδιὰ νὰ μοῦ τὰ ξεσκληθῶσῃς.
 Γιατὶ αὐτὰ, βεζίρη μου, τίποτας δὲν σοῦ φταῖνε,
 Κι' ἂν θέλῃς ἐλευθέρωσ' τα τὸν πόνον τους νὰ κλαῖνε. »
 Καὶ λέγει τοῦ Μουσταφάπασα· « ἐγὼ δὲν σὲ σκοτόνω,
 Καὶ σὲ τζαλίστησα πολλὰ τὸν φτεινὸ τὸν χρόνο.
 Καὶ πασαλίκι θέλησα ἐσένα νὰ σοῦ φέρω,
 Καὶ τ' εἶχες μὲ τὴν γνῶσί σου ἐκεῖνο δὲν τὸ ξέρω.
 Δὲν σὲ σκοτόν' Ἀλήπασας, γιατ' εἶσαι παλληκαρί,
 Ὅμως σὲ θέλω δουτζίη καὶ πρῶτον χυσμεκιάρη.
 Μόν' σύρε ἔς τὸ κονάκι σου, καὶ κάμε τὸν σεφᾶ σου,
 Καὶ βγάν' τονε τὸν βεσβεσὲ ἐσὺ ἀπὸ τὴν καρδιά σου.
 Καὶ τὰ δικά σου τὰ παιδιὰ εἶναι σάν τὰ δικά μου,
 Ζαράρι δὲν σᾶς ἔρχεται ἀπὸ τὴν ἀφεντιά μου. »
 Σηκώθ' ὁ Μουσταφάπασας καὶ πάνει ἔς τὸ κονάκι,
 Καὶ σχόρπισε τὸν βεσβεσὲ καὶ τὸ πικρὸ μεράκι.
 Κι' ἀκόμα δὲν ἐπρόφθασε τὸν τόπο νὰ ζεστάνῃ,
 Ἀλήπασας προβόδησεν ἀνθρώπους καὶ τοὺς πιάνει.
 Πιάνει τὸν Μουσταφάπασα, πιάνει καὶ τὸν Ντεμίρη,
 Πιάνει καὶ τὸν Ματούσαγα αὐτὸν τὸν μαυρομοῖρη,
 Πιάνει καὶ τοὺς ἐπίλοιπους ὅπου ἔχανε κοντά τους,
 Τοὺς στέλνει πέρα ἔς τὸ νησί νὰ ἰδοῦν τὴν ἐρημιὰ τους.

Πρῶτο κι' ἀρχὴ τὸν ἄλυσσιν τὸν ῥίχνει τοῦ Ντεμίρη,
 Κι' ὑστεροῦ τοὺς ἐπίλοιπους τοὺς βάνει 'ς τὸ σιντζίρι.
 Μόνον τὸν Μουσταφάπασα ζιέτι δὲν τοῦ κάνει,
 Μέσ' τὸ σαράϊ 'ς τὸ νησί προστάζει καὶ τὸν βάνει.
 Καὶ σήμερα γιὰ σήμερα ἐκ' εἶναι χαφωμένος,
 Κι' ὥραν τὴν ὥρα βρίσκεται πικρὸς καὶ μαραμένος.

Προσταγὴ Ἀλήπασα διὰ τοὺς εἰς τὸ Βαλιερὲ κλεισμένους Γαρδικιώτας.

Ἀλήπασας ὀρμίζεται 'ς τὰ Γιάννινα τὴν χώρα,
 'Σ τοὺς τόπους ὅπου ζάπωσε νὰ κάμῃ ντέβρι τώρα.
 Νὰ κάμῃ ντέβρ' Ἀλήπασας 'ς ὅλους τοὺς κασαμπάδες,
 'Ὅπου' θελαν μὲ ταύτονε νὰ κάμουνε νιζάδες.
 Πρῶτα κι' ἀρχὴ 'ς τ' Αὐρόκαστρο θὰ πάῃ νὰ σεργιανίσῃ,
 Ἡθέλησε τὸ κέρι του ὀλίγο νὰ γλενδίσῃ.
 Ἐπῆγε 'ς τ' Ἀργυρόκαστρο, κ' ἐμπῆκε μέσ' τὴν χώρα,
 Καὶ τοὺς χαλίδες φώναξε εὐθὺς κείνην τὴν ὥρα.
 Μικροί, τρανοὶ μαζώχθηκαν καὶ βγαίνουν 'ς τὸν βεζίρη,
 Τοὺς εἶπε· « νὰ τὸ κάμετε τὸ κάστρο σας ταμίρι.
 Θὰ στείλω τὸν Σαλίχμπεη 'ς τὸ κάστρο νὰ καθήσῃ,
 Νὰ βρίσκεται 'ς τὸν τόπον σας αὐτὸς νὰ κάμῃ κρίσι.
 Σὰς στέλνω τὸν Σαλίχμπεη τὸ τίμιο τὸ παιδί μου,
 Ποῦ τό'χω 'ς τὰ γεράματα αὐτὸ ἀπ' τὴν ψυχὴ μου.
 Καὶ μιὰ φορὰ μὲ ταύτονε ἐγὼ θὰ πολεμήσω,
 Νὰ ἰδῶ βαστᾶ 'ς τὸν πόλεμο, θέλω νὰ τὸ γρωνίσω.
 Ὁ γυιὸς μου ὁ Σαλίχμπεης ἀνίσως καὶ μοῦ μοιάσῃ,
 Τουφέκι μετ' ἐμένανε τὸ ξέρω ποῦ θὰ πιάσῃ. »
 Αὐτὸς τζελεδέδες ἔκαμε μὲ τοὺς Αὐροκαστρίταις,
 Γιατ' ἦταν ὑπερήφανοι κ' εἶχαν ψηλαῖς ταῖς μύταις.
 Κι' αὐτοὶ μετάνοια τῷ καμὰν τοῦ μέγα τοῦ βεζίρη,
 Καὶ τοῦ 'πανε, « τὸ κάστρο μας τὸ κάνομε ταμίρι.
 Καὶ στείλε τὸν Σαλίχμπεη, καὶ μεῖς τὸν προσκυνοῦμεν,
 Καὶ σκλάβοι νὰ τοῦ γίνωμεν ὅσο καιρὸ κι' ἂν ζοῦμεν. »
 Ἐκεῖ τρεῖς ὥραις ἔκαμε ὅσο νὰ γιοματίσῃ,
 Νὰ κάμῃ γιόμ' Ἀλήπασας, κ' ὑστεροῦ νὰ κινήσῃ.

'Σ τὸ κάστρο μέσα ἄφησεν ἀσκέρι μιὰ χιλιάδα,
 Κι' ἀτός του καθάλικεψε καὶ πάει 'ς τὴν Σιντριάδα (').
 'Ὡς τόσον τοὺς ἐρμήνευσε τὰ μάτιά τους ν' ἀνοίξουν,
 Καὶ στόμα νὰ μὴ νοίξουνε, καὶ νὰ μὴ τζουμουτίξουν.
 Νὰ μὴ παραστρατίσουνε ὅσον καιρὸ κι' ἂν ζοῦνε,
 Τὶ δὲν εἶναι καντίριδες ἀπόκρισι νὰ ποῦνε.
 Κι' ἂν ἴσωςτας καὶ ἐμποδισθῇ κανεὶς 'Αὔροκαστρίτης,
 Θὰ τὸν δαγκάσῃ 'ς τὴν καρδιά ὁ σκοτεινὸς ἀστρίτης.
 Αὐτὴ τὴν διὰτ' ἀπάριασε, καὶ πάνει 'ς τὴν δουλειά του,
 Νὰ κάμῃ τὰ μουράτιά του καὶ τὰ θελήματά του.
 Καὶ κόντεψε 'ς τὴν Βαλιερέ, καὶ δὲν χασομεράει,
 Κι' ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς χαμπέρια προβοδάει.
 Τοὺς Γαρδικιώταις ἔστειλε ἀσκέρι νὰ τοὺς πιάσῃ,
 "Ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιὰ 'ς τὸ χάνι νὰ τοὺς μάσῃ.
 Πιάνουν μιὰ πεντακοσαριά τοὺς φέρουνε δεμένους,
 Γυμνοὺς, μὲ χωρὶς τ' ἄρματα τοὺς φειδοδαγκαμένους.
 Σὰν γίδια καὶ σὰν πρόβατα τοὺς ἔμπασε 'ς τὸ χάνι,
 Καὶ τὸν τηροῦν τ' ἀσκέρι του νὰ δοῦν τι ἀποκάνει.
 'Αρχίνησαν τὸ κλάψιμο ἐκεῖ γυναῖκες, κι' ἄνδρες,
 Καὶ σκούζουν σὰν τὰ πρόβατα καὶ σὰν τ' ἀρνιά 'ς ταῖς μάνδραις.
 'Ἡ γνῶσί τους ἐγέμισε, πῶς θὰ τοὺς θανατώσῃ,
 Καὶ τί τζαρέ νὰ κάμουνε, καὶ ποιὸς νὰ τοὺς γλυτώσῃ;
 Βεβηλώθηκαν οἱ ἐρῆμοι ποῦ θέλα ν' σκοτωθῶνε,
 Καὶ τί τζαρέ νὰ κάμουνε, καὶ ποίονε νὰ κλαυθοῦνε;
 Αὐτὸ τὸ ἔμπρι γίνηκε, νὰ χάτουν τὴν ζωὴ τους,
 Μὲ φόβον καὶ μὲ τρόμαξι νὰ δώκουν τὴν ψυχὴ τους.
 Καὶ κράζει τοὺς ματιάνιδες, αὐτοὶ νὰ πᾶν νὰ ῥίξουν,
 Πρῶτοι κι' ἀρχὴ σὲ ταυτουνοὺς τουφέκι νὰ βροντήξουν.
 Καὶ τοῦ 'παν αἱ ματιάνιδες· "ἀβόλετο δὲν πᾶμε,
 Κι' ἂν θέλῃς δὸς τους τ' ἄρματα, κ' ὑστέρου τζαλιτᾶμε.
 Τ' αὐτοὶ 'ναι χωρὶς ἄρματα, σὰν πᾶμα 'ς τὸν χασάπη,
 'Υστέρου 'ς τὸν γερατιστὴ δὲν δίνουμε τζεβᾶπι. "
 "Ὅλο τ' ἀσκέρι φώναζε, " κανέννας δὲν τὸ στρέγει, "
 Τέτοιο τζεβᾶπι γύρισε τ' ἀσκέρι καὶ τοῦ λέγει.
 " Πρῶτα κι' ἀρχὴ 'ς τ' ἀσκέρι σου τζεκουρί νὰ κτυπήσῃς,
 Καὶ τώρα 'ς τούτη τὴν δουλειά νὰ μὴ μᾶς προβοδήσῃς. "
 "Ετσι τοῦ λέγει τ' ἀσκέρι του, μπέλικιμ μὴ μετανοιώσῃ,
 Μὴ τῷ ῥθῃ ῥάχμι 'ς τὴν καρδιά νὰ μὴ τοὺς θανατώσῃ.
 Ποιὸς ἔχει χάτι 'ς τὴν καρδιά ὀμπρός του νὰ μιλήσῃ,
 "Ἄλλο τζεβᾶπι νὰ τοῦ πῇ, καὶ λόγο νὰ γυρίσῃ;

Αυτό 'ναι τὸ μουράτι του νὰ τὸν ξεγινατώσουν,
 Μὴ τῷ ῥθῃ ῥάχμι 'ς τὴν καρδιά κεινούς νὰ τοὺς γλυτώσουν.
 Ἀλήπασας ἐγύρισε καὶ τὸ ἀγριοτηράζει,
 Τὸν τήραξε τ' ἀσκέρι του κι' ὀλότελα τρομάζει.
 « Μοῦ φαίνεται νὰ σηκωθῶ ἐγὼ μὲ χωρὶς ἄλλο
 Πρῶτα κι' ἀρχὴ 'ς τ' ἀσκέρι μου τζεκούρι νὰ σᾶς βάλλω,
 Ὑστερινὰ σὲ ταυτουνοὺς ὁπῶχω χαψωμένους,
 Γυμνοὺς μὲ δίχως ἄρματα 'ς τὸ χάνι ἐδῶ κλεισμένους.
 Τί λέτε, μπρὲ χαϊνίδες, καὶ σεῖς χαραμοψῶμοι,
 'Σ τὸ ἔμπρι ποῦ σᾶς ἔκαμα καὶ καρτερεῖτ' ἀκόμη; »
 Ἀτός του καθαλίκεψε Ἀλήπασας καὶ πάνει,
 Γιουρδίζει καὶ τ' ἀσκέρι του, καὶ πλάκωσε 'ς τὸ χάνι.
 Ἐγύρισε 'ς τ' ἀσκέρι του αὐτὸς καὶ τὸ διατάζει,
 Κι' ἀνέβηκε 'ς ἓνα τεπὲ ἀτός του καὶ τηράζει.
 « Τὴν ὥρα ποῦ νὰ ἀκούσετε νὰ ῥίξω τὰ κουμπούρια,
 Τότε νὰ ῥίξετε καὶ σεῖς, κ' εὐθὺς νὰ πῆτε γιούρια. »
 Ἀπὸ ταῖς τέσσερες μεριαῖς μαζώχθηκε τ' ἀσκέρι,
 Καρσι καὶ τοὺς τηράζουνε μὲ τ' ἄρματα 'ς τὸ χέρι.
 Οἱ Γαρδικιωταῖς οἱ πικροὶ γυρίζουν καὶ τηροῦνε,
 Κι' ὥραν τὴν ὥρα οἱ ἔρημοι τὸν χάρο καρτεροῦνε.
 Καὶ λέν' ἓνας τοῦ ἄλλουνα· « νὰ φέρωμε σιαγδέτι,
 Γιατ' ἦρθ' ἡ ὥρα κι' ὁ βαδὲς νὰ πᾶμε 'ς τ' ἀχιρέτι. »
 Κι' ἀρχίνησαν διαβάσματα ἐκεῖνοι καὶ διαβάζουν,
 Θυμοῦνται καὶ τὸν θάνατον καὶ βαρυκαστενάζουν.
 « Τώρα γυναῖκες καὶ παιδιὰ μὴ βάνωμε 'ς τὸ νοῦ μας,
 Τὸ χάλι νὰ τηράξωμε ἐμεῖς τοῦ κεφαλιοῦ μας.
 Τί τώρα θὰ τὴν δώσωμε τὴν σκοτεινὴ ψυχὴ μας,
 Νὰ κοίτεται 'ς τὴν μαύρη γῆς τὸ σκοτεινὸ κορμί μας.
 Τί τώρα θὰ τὸ δώσωμε τὸ δύλιο τ' ἀμανέτι,
 Γιατ' ἦρθ' ἡ ὥρα κι' ὁ βαδὲς νὰ πᾶμε 'ς τ' ἀχιρέτι.
 Καὶ μὴν ἔρχεται 'ς τὴν γινῶσί μας νὲ μάνα, νὲ πατέρα,
 Γιατ' ἔγραφεν ἡ μοῖρά μας νὰ ἰδοῦμε τέτοια ἔμερα.
 Γιατ' ἦρθ' ἡ ὥρα κι' ὁ βαδὲς εὐθὺς τὸ σὸγ νεφέσι,
 Ἀδύνατο καὶ τὸν ντουνιαῖ κανεῖς νὰ τὸν κερδαίσῃ.
 Ἔτσι τοῦ χρόνου ὁ τροχὸς γυρίζει ἄνω κάτω,
 Καὶ ἄλλα φέρνει ὑψηλὰ καὶ ἄλλα εἰς τὸν πάτο.
 (*) Εἴχαμ' καὶ μεῖς μία φορὰ μεγάλῃ εὐτυχίᾳ,
 Καὶ τώρα καταντήσαμε εἰς ἄκρα δυστυχία.
 Καὶ τ' ἄλλῃ μεγαλείτερη, ἀπ' τὸ νὰ σκοτωθοῦμε,
 Κ' ἔτσι μὲ δίχως ἄρματα χαράπι νὰ γενοῦμε;

(*) Οἱ μεταξὺ τῶν δύο ἀστερίσκων ὀκτὼ στίχοι ἴσως προσετέθησαν ὑπὸ τινος ἀντιγραφέων τοῦ ποιήματος τοῦ Χατζῆ Σεχρέτη.

Ἔτο' εἶναι τοῦτος ὁ ντουνιαῖς ψεύτικος καὶ περνάει,
 Ἄφοῦ πεθάνῃ ὁ καθεὶς ὅλα πλεῖα τὰ ξεχάνει.
 Κι' αὐτὸ ὅπου παθαίνομε ὁ Θεὸς ἅς μᾶς τὸ κρίνῃ,
 Ἄς κάμ' αὐτὸς ὅπου ὅδε δῶ αὐτὸ ὁπῶχει γίνει.
 (*) Ἀκόμα 'ς ταῖς γυναῖκές μας νὰ κάμωμε νταλάκι,
 Γιατ' ἦρθ' ἡ ὥρα κι' ὁ βαδὲς νὰ γίνωμε χελιάκι. »

Ἀλήπασας.

Ἀλήπασας 'ς τ' ἀσκέρι του τοὺς ἔκαμε νισιάνι,
 Κι' ἀρχίνησε τ' ἀσκέρι του, ταῖς παταριαῖς τοὺς βάνει.
 Τοὺς ἐβαλαν τὴν παταριά 'ς τὴν μιὰ μεριά 'ς τὴν ἄλλη,
 Ἀλλάχ, ἀλλάχ, φωνάζουνε ὁμοῦ μικροὶ, μεγάλοι.
 Μὲ τὴν ἀράδα νὰ τὰ πῶ τι γίνηκε 'ς τὸ χάνι.
 Δὲν ἔχουνε μολογημὸ κι' ὁ νοὺς μου δὲν μοῦ φθάνει.
 Σὲ δύ' ὥραις τοὺς ἐμπίτισε, τοὺς ἔκαμε τεχνίλι,
 Κι' ὡς τόσον σᾶς 'μολόγησα μὲ τὸ πικρὸ μ' ἀχειλί.
 Ὡς τόσον σᾶς 'μολόγησα τί γίνηκε 'ς τὸ χάνι,
 Ὅπ' ὅσο ν' κόσμος καὶ ντουνιαῖς κανεὶς δὲν θέλει κάνει.
 Ἀλήπασας προβόδησε 'ς τὰ Γιάννενα 'ς τὴ χώρα,
 Νὰ πνίξῃ καὶ τοὺς ἀλλουνοὺς εὐθὺς κείνην τὴν ὥρα.
 Καὶ κείνοι δὲν τὸ ξέρουνε οἱ φειδοδαγκημένοι,
 Ὅπου 'ναι πέρα 'ς τὸ νησι 'ς τὸν ἄλυσο ριχθέντοι.
 Κι' αὐτ' εἶδαν ἓνα ὄνειρο τὸ ἴδιο κεῖν' τὸ βράδυ,
 Πῶς θάμπωσ' ὅλος ὁ ντουνιαῖς καὶ γίνηκε σκοτάδι.
 Κ' εὐθὺς 'ς τὴν ὥρα ξύπνησαν καὶ τὸ 'καμν ταμπίρι,
 Καὶ λένε πῶς ἐγλύτωσαν αὐτοὶ ἀπ' τὸν βεζίρη.
 Κι' ὁ Τάταρης ἐπλάκωσε εὐθὺς μὲ τὸ χαμπέρι,
 Νὰ πάγουν νὰ τοὺς πνίξουνε, κι' ὁ κόσμος νὰ μὴ ξέρῃ.
 Κι' ὀρμίζονται νὰ κάμουνε τὸ ἔμπρι τοῦ βεζίρη,
 Νὰ πᾶνε ν' ἀνταμώσουνε τὸν δόλιο τὸν Ντεμίρη.
 Νὰ σμιῖξουν τὸν Ντεμίραγα μαζ' ἡ μὲ τὸ παιδί του,
 Ὅπου 'θελ' ὁ πικρόχειλος νὰ δεῖξῃ τὴν τιμὴ του.
 Νὰ σμιῖξουν τὸν Ματούσαγα αὐτὸν τὸν μαυρομοίρη,
 Ποῦ θέλ' ἀμάχη καὶ καυχᾶ αὐτὸς μὲ τὸν βεζίρη.
 Νὰ σμιῖξουν καὶ τοὺς ἀλλουνοὺς ὅπου 'ναι χαφωμένοι,
 Ὅπου 'ναι πέρα 'ς τὸ νησι, πικροὶ κι' ἀποκλεισμένοι.
 Τοὺς γράφει νὰ τὸν βγάλλουνε καὶ τὸν Πέικο Ζιουλιάτη,
 Ὡς τὸν πλάτονα 'ς τὰ Γούρτικα, νὰ γλεντιστῇ κομμάτι.
 Τοὺς εἶπαν· « ἔμπρι ἔχομεν ἐμεῖς ἀπ' τὸν βεζίρη,
 Γιὰ νὰ 'λθωμεν νὰ βγάλλωμεν ἐσᾶς ἀπ' τὸ σιντζίρι. »

Βλέπουν και γύφτους πύρχονται με τὰ λωριά 'ς τὸ χέρι,
Και μπῆκε 'ς τὴν καρδοῦλά τους τοῦ χάρου τὸ κεδέρι.

Τοὺς γνώρισ' ὁ πικρόχειλος, ὁ δόλιος ὁ Ντεμίρης·

« Γιά νὰ μᾶς πνίξη πρόσταξε ὁ μέγας ὁ βεζίρης. »

Και τοῦ 'παν, « βέβηο πρόσταξε ἐσεῖς νὰ σκοτωθῇτε,
Γιατ' ἦρθ' ἡ ὥρα κι' ὁ βαδὲς 'ς τὴν μαύρη γῆς νὰ μπῆτε. »

'Αρχίνησαν οἱ ἔρημοι και φέρουν σαλαβάτι,

Νὰ δώσουν τ' ἀμανέτι τους με τὴν καρδιά γεμάτη.

Και τὰ λουριά τοὺς ἔρριξαν ὅλων με τὴν ἀράδα,

Τὴν εἶδαν με τὰ μάτια τους τοῦ χάρου τὴν πικράδα.

Βῆκε κι' ὁ Μουσταφάπασας καρτὶ και τοὺς τηράζει,

Κι' ἀρχίνησε τὸ διάβασμα και βαργιαναστενάζει.

Γιατὶ τοὺς ἔβλεπε καρσὶ αὐτὸς ἀπ' τὸ σαράϊ,

Και τῷ 'ρχεται τὸ κλάψιμο και πάλι δὲν τρομάει.

Τοῦ 'παν τοῦ Μουσταφάπασα· « μὴ βγαίνης, και τηράζης,

Τὶ σῶρχεται παράπονο και βαργιαναστενάζεις.

'Ακόμα κᾶνα βεσβεσὲ μὴ βάνης 'ς τὴν καρδιά σου,

Τ' ἀφέντης μας δὲν ἔγραψε ἀχαμνὰ τῆς ἀφεντιάς σου,

Μᾶς γράφει νὰ σοῦ κάνωμε περσότερο χισμέτι.

'Αλήπασας σὰν τό 'καμε τοῦτο τὸ χακαρέτι,

'Ετσι θαρροῦμε γλήγορα νὰ βγῇ σὲ σελιαμέτι,

Λιακὶν μὴ βάνης βεσβεσὲ, και μ' ἔχης κασαβέτι. »

Ὁ κόσμος παρατρόμαξε με τὴν δική του γνῶσι,

Και λέν' ἀπὸ τὸ χέρι του θεὸς νὰ μᾶς γλυτώση.

Τοὺς πέρνει ταῖς γυναικίκες τους κορίτσια και νυφάδες,

'Αλήπασας τοὺς ἀνοιξὶ σὲ ὅλους τοὺς καζάδες,

'Αλήπασας τοὺς σκόρπισε σὲ ὅλους τοὺς καζάδες,

Και διακονεῦουν 'ς τὸν ντουναῖ τοῦ Γαρδικιοῦ ἢ κυράδες.

'Ετσι τοὺς γράφ' ἡ μοῖρά τους αὐταῖς νὰ διακονέσουν,

Και νὰ ξενοδουλέψουνε 'ς τὸν κόσμο νὰ μπορέσουν.

Αὐτὸς ποῦ ταῖς γεράτισε ταῖς τό 'χε μουκαντέρι,

Γιὰ νὰ 'ρθῇ 'ς τὸ κεφάλι τους τέτοιας λογῆς μπετέρι.

'Αλήπασας σηκώθηκε και πάει 'ς τὸ Τεπελένι,

Και βγαίνει τὸ δεφτέρι του ὀμπρός του και τὸ βαίνει.

Προβόδησε 'ς τὸ Κούδουσι γιὰ τὸν Χαρῆς Κανάνη,

Κι' εὐθὺς 'ς τὴν ὥρα κίνησε και εἰς τὸν βεζίρη πάνει.

'Απλόνει τὸ χεράκι του και πιάνει τὸ δεφτέρι,

Και τοῦ 'πε, « θέλω τὸν χασνὲ ποῦ σῶδωκα 'ς τὸ χέρι. »

Και τοῦ 'πε, « σῶδωκα χασνὲ ἐσὺ νὰ πολεμήσης,

Μὲ τὸν δικό μου τὸν ὀχθρὸ τὸ αἷμά σου νὰ χύσης.

Και σὺ μοῦ πῆρες τὸν χασνὲ, μωρὲ Χαρῆς Κανάνη,

Κ' ἔνα φαῖδὲ δὲν μῶδγαλες ἐμένα 'ς τὸ μεῖδάνι.

Χωρίς καμμιὰ ἄλλ' ὑπόθεσι σ' τὸ λέγω νὰ τὸ ξέρης,
 Κεῖν τὸν χασνὲ ποῦ σῶδωκα νὰ στείλῃς νὰ τὸν φέρῃς.

Ὅτι τοῦ πῆρε γύρισε εὐθύς καὶ τὰ μετράει,
 Γυρεύει καὶ τὸ ἔζμι του 'ς τὸν τόπο του νὰ πάῃ.

Πάει νὰ μάσῃ τὸν χασνὲ ποῦ τὸν εἶχε μοιράσει,
 Τ' Ἀλήπασας ἐπρόσταζεν ὀπίσω νὰ τὸν μάσῃ.

Καὶ πλάκωσε 'ς τὸ Κούδουσι καὶ τὸν χασνὲ χαλεύει,
 Ἐξύγωσε κι' ὁ δαίμονας κοντὰ καὶ τοὺς παλεύει.

Ἐξύγωσε κι' ὁ δαίμονας νὰ τοὺς ἀνακατώσῃ,
 Γιὰ νὰ πιασθοῦν μὲ τ' ἄρματα καὶ νὰ μὴ γλυτώσῃ.

Σκοτώθηκαν οἱ ἔρημοι καὶ γίνηκαν χελιάκι,
 Γιατ' ἔκαναν πολλὰ ἄπρεπα 'ς τῆς Βλιώρας τὸ σαντζιάκι.

Ἡ μοῖρά τους τοὺς ἔγραψε, ἀτοί τους κι' ἀπ' ἀτοί τους
 Νὰ σκοτωθοῦν οἱ ἔρημοι νὰ χάσουν τὴν ζωὴ τους.

Ποιὸς πάνει 'ς τὸν Ἀλήπασα καὶ τρώγ' ἀπ' τὸ ψωμί του,
 Ἄν κἀνὴ πράγματ' ἄπρεπα τὴν χάνει τὴν ζωὴ του.

Γιατὶ τοῦ τό 'δωσ' ὁ θεὸς κεινοῦ μὲ τὸ φερμάνι,
 Νὰ στρώσῃ τὴν Ἀρβανιτιά σὲ τοῦτο τὸ ζεμάνι.

Ἔκαμε ἔμπρι Ἀλήπασας καὶ κράζει τὸ παιδί του,
 Τὸν τίμιον τὸν Σαλίχμπη, ποῦ τό 'χ' ἀπ' τὴν ψυχὴ του.

Τὸ στέλνει 'ς τ' Ἀργυρόκαστρο ναζίρης νὰ καθήσῃς,
 Λαλάδες τῷ 'δωσε πολλοὺς ὅσο ποῦ ν' ἀγροικήσῃ.

Λαλάδες τῷ 'δωσε πολλοὺς νὰ τὸ κουμανταρίσουν,
 Τ' ὀτζάκι τοῦ Σαλίχμπη νὰ μὴ τὸ διασκορπίσουν.

« Ὡς τ' ἐσένῃ τ' Ἀργυρόκαστρο σοῦ τό 'γραψῇ, παιδί μου,
 Διακίν νὰ κάμῃς φρόνιμα ἐσὺ μὲ τὴν εὐχὴ μου. »

Καὶ μουντερίζο τοῦ 'δωκε κοντὰ καὶ τὸ διαβάζει,
 Καὶ εἶπε, « νὰ διατάξτε τὸ τίμιον τὸ παιδί μου,

Γιὰ νὰ σᾶς γίνῃ σήμερα χαλάλι τὸ ψωμί μου. »

Ἐρμίσθηκ' ὁ Σαλίχμπης καὶ κίνησε καὶ πάνει,
 Καὶ σώνει 'ς τ' Ἀργυρόκαστρο καὶ τὸν σεφᾶ του κάνει.

Τὸν προσκυνοῦν 'ς τ' Αὐρόκαστρον ὅλοι, μικροὶ μεγάλοι,
 Κι' ἀπ' τὸ παιδί τ' Ἀλήπασα εὐθύς τοὺς πιάνει ζάλη.

Ἀλήπασας προβόδησε ὀπίσω 'ς τὸ Γαρδίκι,
 Σπίτια, ἀμπέλια, καὶ κλαριά ριζάρι νὰ μ' ἀφήσῃ.

Ἦσαν μπαχτζέδες καὶ κλαριά, σαράια ἀφεντεμένα,
 Δέκα χιλιάδες φουντουκλιά ἄχρηζε τὸ καθένα.

Τὰ σπίτια τὰ ξεπάτωσε καὶ τὰ 'καμε χωράφια,
 Τὸ βέβηρο καθὼς γίνηκε, καὶ δὲν τὰ γράφ' ἀλάφια.

Φωνάζει κι' ὅλο τ' Ἀρβανο, τοὺς εἶπε, « νὰ στρωθῇτε,
 Ἀπὸ τὰ τώρα κι' ὀμπροσθὰ νὰ μ' ἀνακατωθῇτε.

Ν' ἀρήσετε τὰ ντέτιά σας καὶ τὰ παλὰ ζενάτι.
 Γιατί σᾶς βγάζω σήμερα τὰ σκοτεινά σας μάτι.
 Μουτλὰκ νὰ βαργεστήσετε ἀκόμ' ἀπ' τὴν κλεψι.
 Γιατί σᾶς βάνω τὸ σπαθὶ 'ς τ' ἐσᾶς καὶ 'ς τὰ
 Σᾶς λέγω νὰ τὸ ξέρετε ἐσεῖς ποῦ νὰ στρωθῆτε,
 Τ' ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδιὰ 'ς τὴν Λίμνη.
 Σᾶς στέλνω καὶ βεκίλινες αὐτοῦ ποῦ νὰ χρηθῆτε.
 Κάθε νταβᾶ καὶ πόθεσι νὰ πάτε νὰ τὸ πῆτε.
 Κι' αὐτὸς ποῦ δὲν μ' ἐβοήθησε τὸ βιό μου νὰ
 Γιατί τοῦ καίγω τὴν καρδιά, καὶ θέλα μετανοῶ.
 Τοὺς ξέρω ποιοὶ μ' ἐβοήθησαν καὶ θὰ τοὺς τὸ χ.
 Ἀκόμα καὶ περισσότερα θελὰ τοὺς καζαντίσω.
 Τὰ ξέρω τὰ δουλάπια σας ποῦ μῶχουν καμωμέν.
 Κ' εὐθύς θὰ τὰ ξεράτετε τ' ἔχετε φαγωμένα.
 Θαρρεῦετε τὴν τέχνη σας δὲν σᾶς τὴν ἀγροικουσα.
 Σᾶς τήραγα καὶ τὰ ἔλεπα, καὶ βιὸ σᾶς ἐμέτρο.
 Ἐσπάταγα καὶ τήραγα τὴν γνῶσι τὴν δική σας.
 Για τὰυτο σᾶς ἐμέτραγα ὅ,τ' ἤθελ' ἡ ψυχὴ σας.

Τὸ Ἀρβανο.

« Ἀμάν! τοῦ λένε τ' Ἀρβανο, τηρᾶς νὰ μᾶς χα
 Δεφτέρι καὶ λογαριασμὸ, βεζίρη, νὰ μὴ πιᾶσης.
 Ὅλος ὁ κόσμος ξέρουνε, καὶ τοῦ ντουινὰ ταλέμι.
 Τὸ βιὸ ποῦ μᾶς ἐδάνεισες δὲν μπαίνει σὲ καλέμι.
 Ἐσὺ μᾶς ἐξαγόρασες χίλιαις φοαῖς τὴν ὥρα,
 Κι' ἂν τὸ γυρέψης σήμερα ποῦ θὰ τὸ βροῦμε τὰ
 ἔχομε γιδοπρόβατα μιὰ κοσαριά κοπάδια,
 Καὶ τὰ χομε 'ς τὰ χειμαδιὰ ποῦ βόσκουν 'ς τὰ
 Κι' ἂν ἀγαπήσης, τοῦ πανε, στείλε καὶ κάμ' τα.
 Καὶ μὴ τηρᾶς λογαριασμὸ κι' ἀλλοιώτικο χετὰ.
 Τ' ἀπὸ μιὰ τζέργα βρίσκεται 'ς τὰ σπίτια τὰ δι.
 Τὴν νύκτα νὰ σκεπάζονται τὰ σκοτεινὰ παιδιὰ μ.
 εῖναι κι' ἀπὸ μιὰ τέτσηρη 'ς τὰ σπίτια τὰ διὰ μ.
 Νὰ βράζωμε τὰ λάχανα νὰ τρώγουν τὰ παιδιὰ μ.
 Καὶ μιὰ μπερούτζα ἔχομε ποῦ σέρνομε 'ς τὸν πλά.
 Νὰ βγαίνωμεν νὰ κλέφτωμε, τί τό 'χομε ζενάτι.
 Καὶ μεῖς παρὰ δὲν ἔχομε, βεζίρη, νὰ μᾶς γοῦ.
 Μόν' ἔχομε τὰ πρόβατα καὶ στείλε νὰ τὰ πάρη.
 Αὐτὸ τοῦ λέν' τ' Ἀλήπασα, καὶ κάθονται καὶ κλα.
 Κι' Ἀλήπασας ἐγέλασε 'ς τὰ λόγια ποῦ τοῦ λέν'.

Si envoie tous les jours
par la poste
le 15

